Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HADİS DERSLERİ 8

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 11
KISALTMALAR 13
PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN 15

01. AKŞAMDAN SONRA KILINACAK NAFİLE NAMAZLAR... 25
a. Sabah ve Yatsı Namazını Cemaatle Kılmak 26
b. Sabah Namazından Sonra Yüz Defa İhlâs Okumak 31
c. Sabah En'am Sûresi'nden Üç Ayet Okumak 32
d. Akşamdan Sonra İki Rekât Namaz 36
e. Akşamdan Sonra Yirmi Rekât Namaz 38
f. Akşamdan Sonra Altı Rekât Namaz 39
g. Cuma Gecesinde İki Rekât Namaz 41
h. Namaz Kötülükten Alıkoyar 46
i. Peygamber Efendimiz'e Salât ü Selâm'ın Karşılığı 50
j. Günde Yüz Defa Salât ü Selâm Getirmek 51
k. Namazda Fâtiha Okuma'nın Önemi 52
02. AMELLERDE İHLÂSIN ÖNEMİ 57
a. Riya İle Yapılan İbadet Gizli Şirktir 58
b. Tenhada Kılınan Namazın Mükâfatı 63
c. Resim ve Heykel Yapmanın Vebali 67
d. Diline ve Şehvetine Sahip Olmak 71
e. Hac'da Kesilen Kurbanın Mükâfatı 75
f. Köleyi Haksız Yere Döğmenin Cezası.................................... 77

g. Yetimi Bağrına Basan Kimse 79
h. Cihadda Dikkat Edilecek Noktalar..................................... 81
i. Elli Defa Tavaf Etmenin Mükâfatı 85
j. Tavaf Etmenin Mükâfatı 87
k. Helâl Kazanç İçin Çalışmak 89
03. İLİM ÖĞRENMEDE NİYETİN ÖNEMİ 93
a. Tartışmak İçin İlim Öğrenmek 94
b. Şöhret Kazanmak İçin İlim Öğrenmek 97
c. İlim Öğrenmenin Mükâfatı 99
d. Allah'tan Başkası İçin İlim Öğrenmek 100
e. İlim Öğrenmek ve Rızık 101
f. İlimden Bir Bölüm Öğrenmek 108
g. Ahiret Ameliyle Dünyayı İstemek 111
h. Fakirlerin Peygamber Efendimiz'e Müracaatı 113
i. İslâm'ı İhyâ İçin İlim Öğrenmek 118
j. Amel Etme Niyeti Olmadan İlim Öğrenmek 123
k. İnsanların Sevgisi... 124
04. HASTA ZİYARETİ 125
a. Nikâhta Şaka Olmaz 126
b. Aile Saadeti Çok Önemli 129
c. Hasta Ziyaret Eden Rahmete Gark Olur 138
d. Hastanın Yanında Yapılacak Dua 140
e. Hasta Ziyaret Etmenin Mükâfatı 147
05. KIZ ÇOCUKLARININ HİMÂYESİ 152
a. Hasta Ziyaretinin Mükâfatı 153
b. Ammâr ibn-i Yâsir RA'ın Kıymeti 157

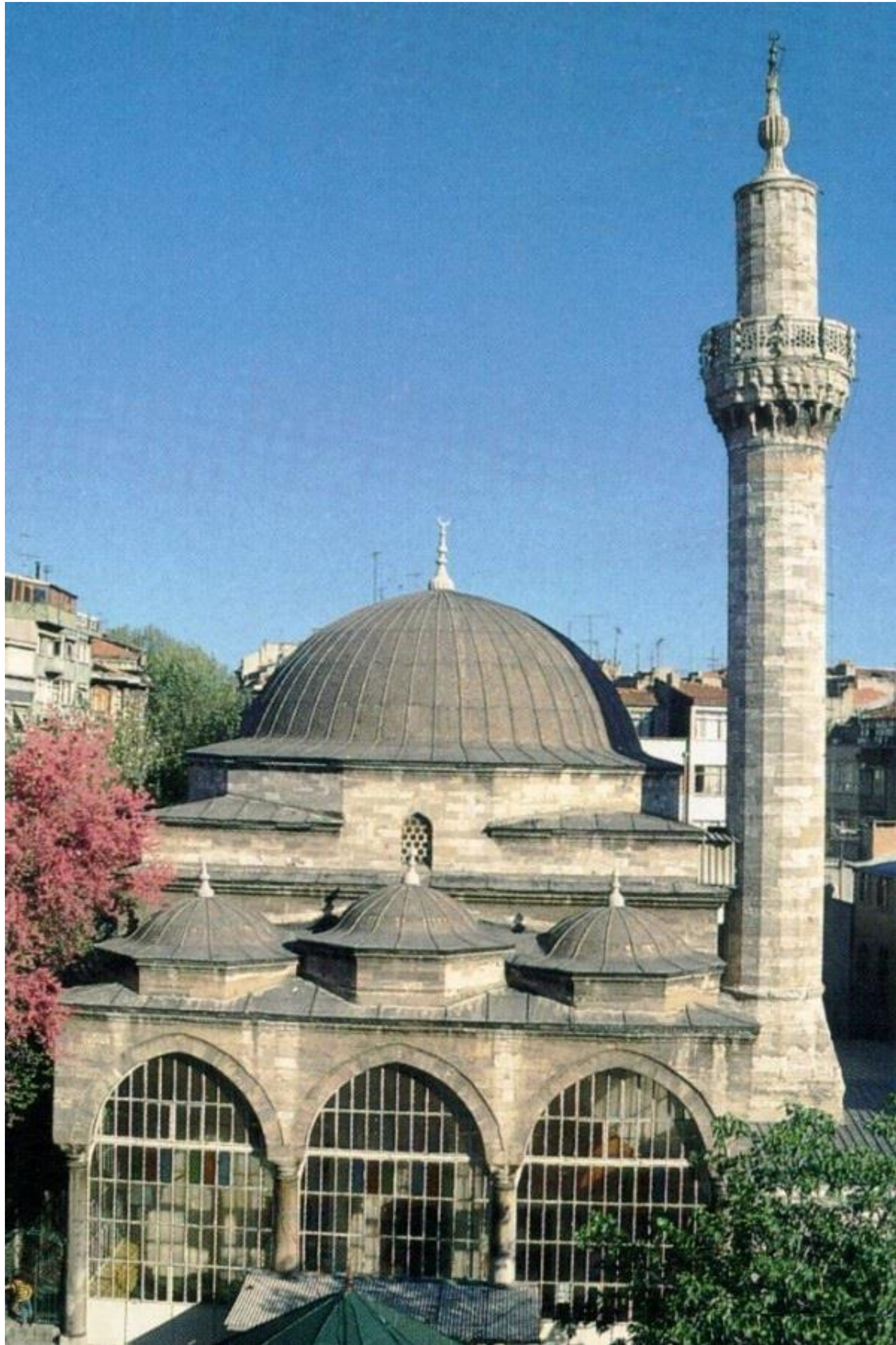
c. İki Kız Çocuğunu Yetiştiren Kimse 160
d. Üç Kızı Yetiştiren Kimse 164
e. Üç-Beş Kızın Geçimini Üstlenen Kimse 171
f. Üç Kıza Bakan Kimse 173
g. Dünya veya Ahireti Tercih Etmek 176
h. İstemeden Verileni Kabul Etmek 181
i. Musibete Uğrayanı Ziyaret Etmek 183
06. MÜSLÜMANIN DERDİYLE DERTLENMEK..................... 185
a. Kardeşine Taziyede Bulunmak 186
b. Kim Aşık Olursa ve İffetini Korursa 197
c. Hapşıranın *El-hamdü Lillâh* Demesi 203
d. Gücü Yettiği Zamanda Affetmek... 208
07. İMAN VE İLİM 213
a. İnsanın Sevabını Götüren Davranışlar............................... 214
b. Mescide Kandil Asmak 222
c. Cömertlik Edenin Malı Çoğalır 225
d. Allah'a ve Rasûlüne Tereddütsüz İman 226
e. Mescidde Hayır Öğrenmek ve Öğretmek 228
e. Sabah Akşam Mescide Gitmenin Mükâfatı 232
f. Mescidin Ziyaretçileri.. 233
g. İlim Öğrenmenin Fazîleti 234
h. İlim Öğrenenin Rızkında Bereket Olur 235
i. Cumanın Âdâbı ve Mükâfâtı 238
08. SÜNNET-İ SENİYYEYE TÂBÎ OLMAK............................. 242
a. Kim Ümmeti Aldatırsa 243
b. Cumayı Kaçıran Kimse 253

c. İhlâsla İbadet Eden Kimse ... 255
d. Üç Kötü Sıfat ... 261
e. Müslümanların Topluluğundan Ayrılmak ... 265
f. Kimseden Bir Şey İstememek ... 270
09. ALLAH YOLUNDA CİHAD ... 273
a. Allah Rızası İçin Sefere Çıkmak ... 274
b. Dört Halifenin Fazileti ... 284
c. Cihadda Niyetin Önemi ... 291
d. Canı İçin, Malı İçin Savaşmak ... 294
e. A'mâya Yardım Eden Kimse ... 299
f. *Lâ ilâhe illa'làhu vahdehû lâ şerike leh* ... 302
10. ALLAH'IN EMRİNE RAZI OLMAK ... 312
a. *Sübhàna'llâhi ve bi-hamdihî* Demenin Fazileti ... 313
b. Cuma Namazından Sonra Okunacak Dua ... 324
c. Sabah Bin Defa *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* Demek ... 330
d. *Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh* Demek ... 331
e. Allah'tan ve İslâm'dan Razı Olmak ... 338
11. FAYDALI DUALAR ... 344
a. Dinimizin Kıymetini Bilelim! ... 346
b. Sabah Akşam Okunacak Bir Dua ... 354
c. Evden Çıkarken Okunacak Dua ... 358
d. Tevhidi İfade Eden Bir Dua ... 361
e. Kâinatta Allah'ın Hükmü Geçer ... 366
12. SABAH AKŞAM OKUNACAK DUALAR ... 373
a. Şeytanın Şerrinden Korunmak İçin Dua ... 374
b. Allah'a Çok Sığının! ... 381

c. Gözünüze Sahip Olun! 386
d. Hasbiyallah Duası 391
e. Allah Her Şeye Kàdirdir 394
f. Yatarken İstiğfar Etmek 397
h. Peygamber SAS Efendimiz İçin Dua 408
13. DUALAR VE FAZÎLETLERİ 411
a. Güzel Kulluk İçin Dua 412
b. Günahları Affettiren Bir Dua 426
c. Uzatarak *Lâ ilâhe illa'llàh* Demek 430
d. *Lâ ilâhe illa'llàhü'l-halîmü'l-kerîm* Duası 433
14. TEHLİL VE TESBİHLER 439
a. İhlâsla *Lâ ilâhe illa'llàh* Demek 440
b. Tevhid ve Tesbihin Mükâfatı 445
c. Hz. Adem'e Salât Etmek 446
d. Zararlılardan Korunmak İçin Bir Dua 448
e. Allah'ın Dinine Hizmet Edelim! 454
f. Sabah Akşam Yüz defa Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî 457
g. Çok Sevaplı Bir Tesbih 460
h. *Huva'llàhü'llezî* Okumanın Mükâfatı 466
15. RABBİMİZE DUA VE İSTİĞFAR 470
a. Seyyidü'l-İstiğfar 471
c. İhlâsla *Lâ ilâhe illa'llàh* Diyen Cennete Girer 487
d. Ezan Okunurken Ne Denilecek? 490
e. Hüzünden Kurtaran Bir Dua 493
f. Mü'minler İçin Dua Etmek 497
16. ALLAH'IN EMRİNE RAZI OLMAK 500

a. Allah'a ve Rasûlüne Razı Olmak 501
b. *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* Demenin Fazîleti 509
c. Hamd O Allah'a Olsun ki… 512
d. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın Yükselmesi 519
e. İhlâsla *Lâ ilâhe illa'llàh* Diyen Cennete Girer 522
17. TESBİHLER VE DUALAR 528
a. *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* Demenin Mükâfatı 529
b. Sabah Akşam Okunacak Bir Dua 536
c. Secdede İstiğfar Etmek 538
d. Cennetteki Yerini Görmek İçin Tesbih 541
e. Hanımını İnşâallah Diyerek Boşayan Kimse 547
f. Kur'an-ı Kerim'i Kendi Aklıyla Yorumlamak 550
g. İki Rekât Duhâ Namazının Mükâfatı 552
h. Riyâ ve Gösterişin Cezası 554
i. Ramazan'ın İhyâsı 557
j. Kadir Gecesi'nin İhyâsı 558
18. ZIMMÎNİN VE KÖLENİN HAYATI 559
a. Dinimiz Samîmiyet Dinidir 560
b. Yılan ve Akrep Öldürmek 565
c. Zimmînin Öldürülmesi 568
d. Kölenin Öldürülmesi 579
e. Savaşta Öldürülenin Eşyası 585
f. Savaşın Yasakları 585
g. İntihar Eden Kimsenin Cezası 589
h. Karın Hastalığından Ölen Kimse 592
i. Şehidlik Sevabı Verilen Kimseler 593

j. Bin Ayet Okumanın Karşılığı 596
k. Kur'an Okumanın Mükâfatı.. 597
19. KUR'AN OKUMANIN FAZİLETLERİ................................. 600
a. Kur'an Okumak ve Ezberlemek 601
b. Kur'an En Büyük Nimet... 603
c. Her Gün İki Yüz Ayet Okumak 610
d. Kur'an'ı Uygun Olmayan Yerde Okumak........................... 611
k. Bin Tane İhlâs Sûresi Okumanın Karşılığı........................ 629
l. Her Namazdan Sonra On İhlâs Okumak 629
20. GAZAB VE HOŞNUTLUK... 631
a. Peygamber Efendimiz'e Yalan Söz İsnad Etmek................ 632
b. Zekî İnsan Kimdir?.. 638
c. Evlâtlarımızı İyi Yetiştirelim! 642
d. Gazabına Hakim Olmak... 649
e. Hoşnutluğu Yaymak 652

ÖNSÖZ

Gümüşhâneli Hazretleri, tasavvufî bir camiada bir hadis koleksiyonunu, yâni *Râmûzü'l-Ehàdîs*'i ders kitabı olarak ortaya koymuştur. Bu, tasavvuf tarihinde çok mühim ve önemli bir hadisedir. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, her hadis metninin ilk kelimesi esas alınarak alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, râvi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Gümüşhâneli Hazretleri'nin, az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadisi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadisten oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır.

Müslümanın şeriatin çizgisinden kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûz el-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hazretleri bu dersleri 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den itibaren ise, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocamız ders yapmıştır. Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin vefatından sonra, Ankara'da da düzenli olarak hadis dersleri başlatmışlardır. 28 Şubat dönemi dolayısıyla yurtdışına çıkana kadar bu dersleri devam ettirmişlerdir. Yurt dışına çıkmadan önceki son hadis dersi, 4 Mayıs 1997 Pazar günü İskenderpaşa Camii'de yapılmıştır.

Hadis Dersleri, bu derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki sekizinci ciltte 31. 03. 1985 - 15. 09. 1985 tarihleri arasındaki 20 adet ders yer almaktadır.

Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen ve kaset temininde yardımcı olan kardeşlerimize; teknik konularda yardım eden Abdüllatif, Ahmed Enis ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Nisan 2015

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق)	: Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*
(هب)	: Beyhakî, *Şuabü'l-İman*
(عق)	: Ukaylî, *Duafâ*
(عد)	: İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*
(خط)	: Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*
(كر)	: İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*
(حب)	: İbn-i Hibbân, *Sahîh*
(ك)	: Hâkim, *Müstedrek*
(ض)	: Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*
(در)	: Dârimî, *Sünen*
(خز)	: İbn-i Huzeyme, *Sahîh*
(بر)	: İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*
(غ)	: Begavî, *Şerhü's-Sünneh*
(طح)	: Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

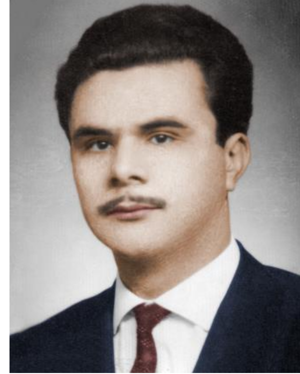
PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

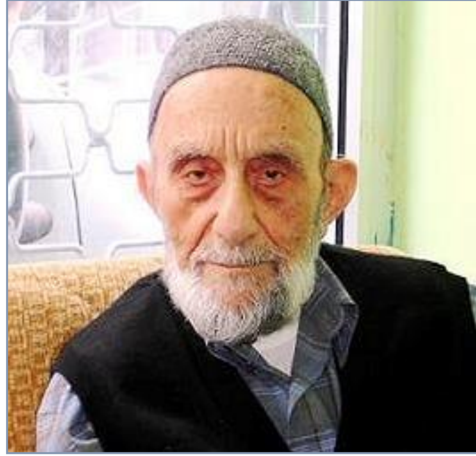
1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli

takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Genç-liğinde Gümüşhaneli dergâ-hına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Med-reseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

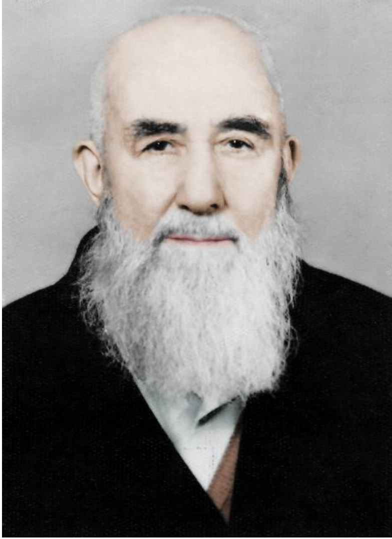
"—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu, altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi.

Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol

Vakfı”nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere “İlim, Kültür ve Sanat Vakfı”nı, sağlık hizmetleri için “Sağlık Vakfı”nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak “Hanım Dernekleri”nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere “İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri”nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

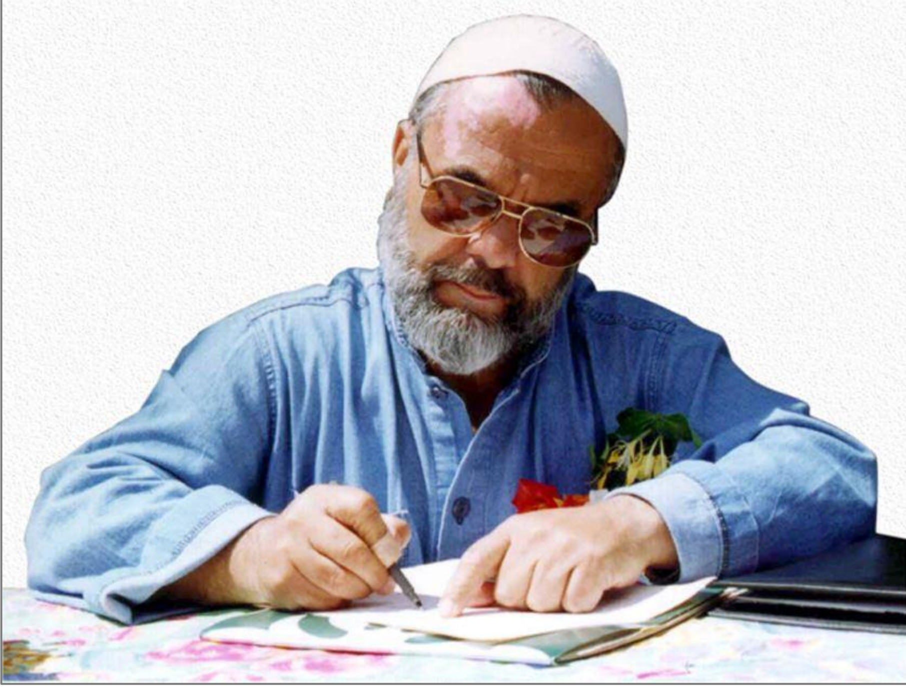
Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında *Kadın ve Aile* ve *İlim ve Sanat* dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda ise *Panzehir* dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat’ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo*

(AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür

çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

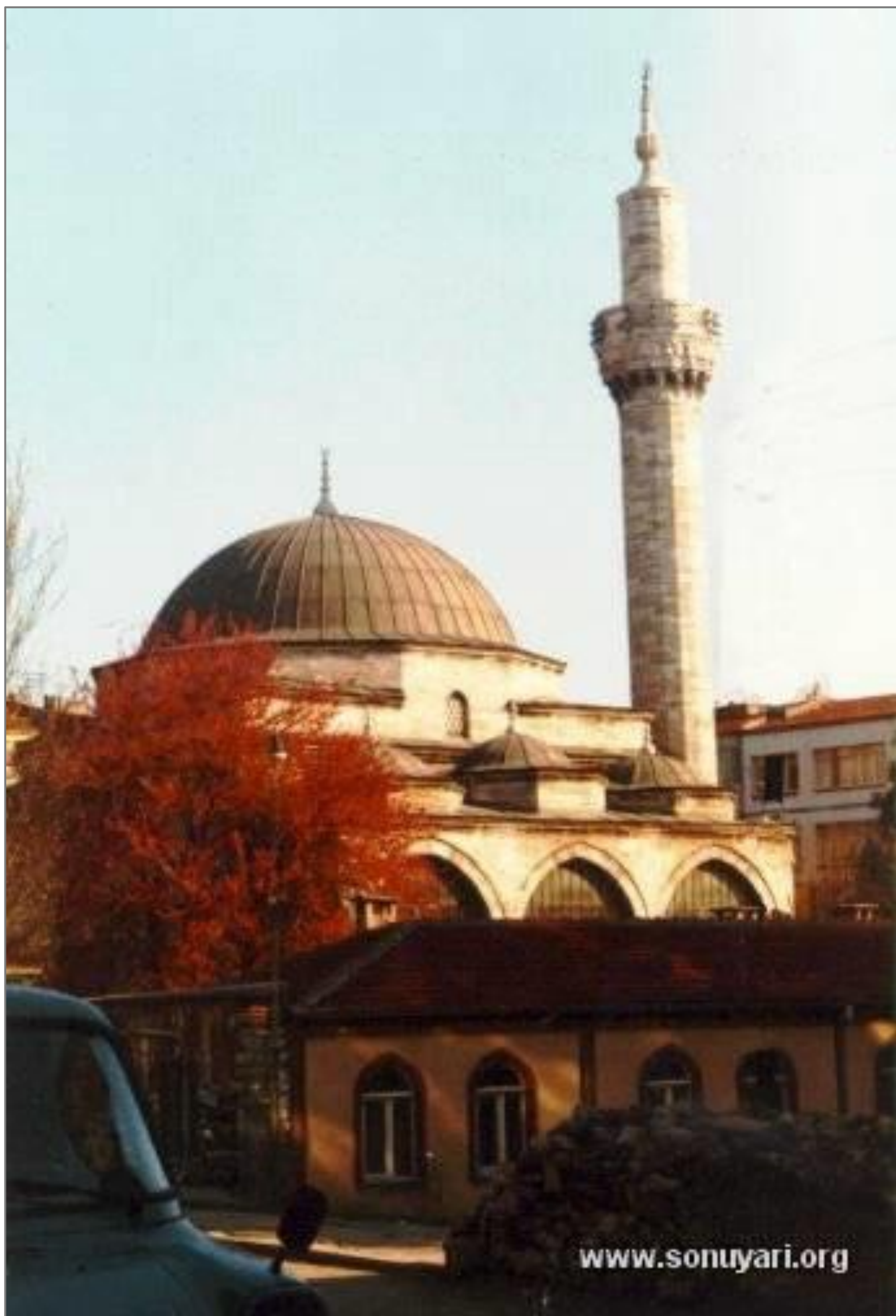
Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)

04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete! (1997)
31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

www.sonuyari.org

01. AKŞAMDAN SONRA KILINACAK NAFİLE NAMAZLAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ ، كَانَ كَقِيَامِ نِصْفِ لَيْلَةٍ ؛ وَمَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ وَالْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ، كَانَ كَقِيَامِ لَيْلَةٍ (عب. حب. د. ت. عن عثمان)

RE. 427/1 (*Men salle'l-işâe fî cemâatin, kâne kekıyâmi nısfi leyletin; ve men salle'l-işâe ve'l-fecre fî cemâatin, kâne kekıyâmi'l-leyleh.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin… Geçmiş kandillerinizi mübarek eylesin, Recep ayını, Şaban ayını hakkınızda hayırlı eylesin… Sıhhat ve âfiyetle Ramazan'a ulaşmanızı, çok sevaplar kazanmanızı nasib eylesin…

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek ehadîs-i şerifesinden bir demet okuyup izah etmeye çalışacağız. Fakat bunların izahına

başlamazdan önce, başta Peygamber SAS Efendimiz olmak üzere onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının ruhlarına hediye olsun diye; ve hasseten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan evliyâ-ı izâm, meşâyıh-ı kirâmımızın ruhlarına hediye olsun diye;

Sâir enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâullahın, ashâb-ı hayrât ve hasenâtın, bu beldeleri fethedivermiş olan fatih ecdadımızın, şehidlerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; şu camiyi bina etmiş ve bu ana kadar gelmesinde, ayakta durmasında emeği geçmiş, yardımcı olmuş kimler varsa onların ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemek üzere, şu ilim meclisine toplanmış olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün istedikleri, sevdikleri ve yakınlarının ruhları için; biz yaşayan müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emrine uygun, rızasına muvafık ömür sürüp, sàlih ameller işleyip de huzur-u âlîsine sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım!

…………………………

a. Sabah ve Yatsı Namazını Cemaatle Kılmak

Bu sayfadaki hadîs-i şerifler muhterem kardeşlerim, geçen hafta da bir nebze anlattığım gibi, bizim hocalarımızın dervişlik diye, güzel Müslümanlık diye, tasavvuf diye bize öğretmiş olduğu şeylerin nasıl tamamen âyet-i kerîmeye, hadîs-i şerife dayandığını gösteriyor. Büyüklerimizden Allah razı olsun, Allah şefaatlerine nail eylesin, nur içinde yatsınlar. Bizlere doğru şeyler söylemişler, Kur'an'ı öğretmişler, Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerifini öğretmişler. Bizleri o âdetlere, onların istediği istikamete uygun tarzda yetiştirmişler. Mekânları cennet olsun… Allah cennette bizleri onlarla beraber eylesin, kavuştursun...

Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri buyurmuş ki… Râvisi Osman ama hangi Osman; şerhte bir izahat, bir rivayet yok! Tabii Osman olunca Hz. Osman RA olabilir, sonra sahabeden Osman isimli daha başka bazı şahıslar olması mümkün. Burada baba adı zikredilmemiş, Allah cümlesinden razı olsun, o mübareklerin şefaatlerine bizi nail eylesin.

Tirmizî'de, Ebû Dâvud'da zikredilmiş, İbn-i Hibbân'da, Abdürrezzak'ın *Musannef*'inde zikredilmiş bir hadîs-i şerif; sağlam hadîs-i şerif.

Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri buyurmuş ki:[1]

مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ ، كَانَ كَقِيَامِ نِصْفِ لَيْلَةٍ ؛ وَمَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ وَالْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ، كَانَ كَقِيَامِ لَيْلَةٍ (عب. حب. د. ت. عن عثمان)

---

[1] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.160, no:468; Tirmizî, *Sünen*, c.I, s.375, no:205; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.68, no:491; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.463, no:2012; İbn-i Hibban, *Sahîh*, c.V, s.408, no:2059; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.303, no:1224; Bezzâr, Müsned, c.I, s.91, no:403; Hz. Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.351, no:1254; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.47, no:50; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.293; Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.525, no:2008; Osman RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.396, no:19472; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.490, no:22703.

RE. 427/1 (*Men salle'l-işâe fî cemâatin, kâne kekıyâmi nısfi leyletin ve men salle'l-işâe ve'l-fecre fî cemâatin kâne kekıyâmi'l-leyletin.*)

(*Men salle'l-işâe fî cemâatin*) "Her kim ki yatsı namazını cemaatle kılarsa, (*kâne kekıyâmi nısfi leyletin*) Allah sanki bir gecenin yarı bölüğünü namaz kılarak geçirmiş gibi sevap verir!"

Gecenin evvelinde yatsı namazını cemaatle kıldı diye, Allah mükâfat olarak sanki o gecenin yarısını ileriye kadar hep namaz kılarak, Allah yolunda ibadet ederek geçirmiş gibi sevap verir.

"—Evinde kılarsa var mı bu sevap?"

Yok! Camide kılana bu sevap vardır. "Kim cemaatle yatsı namazını kılarsa…" buyruluyor.

"—Neden bu mükâfat?"

Yatsı vakti hava kararmıştır, evden çıkıp da gelmek kolay değildir. O meşakkattin, o sıkıntının mükâfatı böyle! Kim Allah yolunda fedakârlık ederse, Allah onun fedakârlığına daha yüksek bir mükâfatla mukabele eder.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi yaratmıştır, her şeyimiz ondandır! Sıhhatimiz ondandır, aklımız ondandır; varlığımız, müslümanlığımız, evlatlarımız ondandır; paramız, pulumuz, kazancımız ondandır; hepsi onun ikramıdır. Biz onun verdiği şeylerle, ona biraz küçücük kulluk yapabildik mi, onu da kat kat yine mükâfatlandırır. Biz onun kölesiyiz, kuluyuz, yaratığıyız, yine de bir küçücük bir iyilik yaptık mı, Allah-u Teàlâ Hazretleri üstümüze dağlar gibi sevaplar yığar. El-hamdü lillâh, İslâm nimeti çok büyük bir nimettir.

Hadîs-i şerifin öbür tarafı daha da dikkat çekici. Bakın ne buyuruyor:

(*Ve men salle'l-işâe ve'l-fecre fî cemâatin*) "Her kim ki o gecenin yatsı namazını ve sabah namazını cemaatle kılarsa, (*kâne kekıyâmi leyletin*) O zaman tam bir geceyi akşamdan sabaha, yatsıdan sabaha namaz kılarak geçirmiş gibi ecir alır, sevap kazanır!"

Demek ki, yatsı namazlarında camide olmaya dikkat edeceğiz, sabah namazlarını cemaatle kılmaya dikkat edeceğiz!

Yatsının tehlikesi nedir?

Evinden gelir, adamlar umumiyetle evinde olur. Evinde olur ama yorgun gelmiştir. Hemen gelir gelmez; “Açlıktan ölüyorum, sofrayı kurun!” der, sofra kurulur, yemeği yedi mi insana bir ağırlık çöker, şeytan çalışmaya başlar.

“—Çok yoruldun, evde kılıver, çoluk çocuğun da cemaatten mahrum olmasın…”

Bak mel’una, sanki cemaate çok meraklıymış gibi.

“—Çoluk çocuğun da mahrum kalmasın!”

Maksadı kandırmak, camiye gidip de sevap kazanmasın. O daha büyük sevabı yaptırtmamak için, daha küçük sevaba bile razı olur. Şeytanın işi öyle!

“—Gitme gitme, evde kılıver, çok yorgunsun! Zaten Allah mazereti de kabul etmez mi canım; senin biraz mazeretin de var, bak ayakların şişti bugün sabahtan akşama…”

“—Niçin koştun?”

“—Dünya için…”

Haydi bakalım biraz da âhiret için koş!

“—Gece, karanlık, yağmur yağdı, yollar biraz delik deşik, çukurlar var çamurlar var, evde kılıver! Çocuklar pabuçlarını yeni yıkadılar, çamurlarını sildiler, paçalarını yeni fırçaladılar, camiye

gitme, gitme de gitme…"

İlle sevap kazanmayacak!

Sabahleyin ne var?

Sabahleyin de uykuyu bölmek zordur. Peygamber Efendimiz söylüyor:

"—İnsan uyuduğu zaman şeytan gözüne bir düğüm atar, kulağına bir düğüm atar, ağzına bir düğüm atar, insanın her âzâsını düğümler."

Uyku hâli zordur. Uyku esnasında ezanı yarım yamalak duyar. Müezzin efendi minareden sesleniyor:

(*Hayye ale's-salâh*) "Namaza gelin! Haydin namaza…"

(*Hayye ale'l-felâh*) "Haydin felaha!"

Duyar:

"—Tamam tamam, geliyorum ama başım sersem, biraz açılsın, şöyle gözümü azıcık bir yumayım, hemen kalkacağım…"

Gözünü kapattı mı, gitti. Gözünü bir kapatır, bir daha bir açar; namaz kılınmış, güneş doğmuş, iş işten geçmiş!

"—Tüh, keşke o gözümü kapatmasaydım!"

Geçmiş ola! Bir defa aldandın, ikinci sefer niye aldanıyorsun? Ezanı duyar duymaz niye zıplamadın? Duyar duymaz kalkacaksın! Gözünü musluğun başında ovuştur. Hatta abdest alırken insan, abdestin suları göze geldi mi şeytanın düğümü çözülür; ağza su verdiği zaman, şeytanın düğümü çözülür; burnuna su verdiği zaman, şeytanın düğümleri birer birer çözülür. Abdest bittikten sonra:

"—Haydi git bakalım yatağa…" desen,

"—Tamam, uykumu almışım, dincim!" der.

"—Abdestten evvel böyle demiyordun!"

İşte o şeytanın oyunu!

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Yatsı namazına, sabah namazına cemaate devam edin!"

Emirleri, tavsiyesi böyle!

"—Bizimle münafıklar arasında alâmet-i fârika, sabah ve yatsı namazlarına gelivermektir. Çünkü o münafıklar o namazlara gelemezler!"

Neden? Akşam yorgunluktan gelemez, sabah uykudan vazgeçip

gelemez. İnsanın zevkini, sefasını Allah yolunda terk etmesi için nefsinin terbiye görmesi lâzım, edeplenmiş olması lâzım! İradesinin kuvvetlenmiş olması lâzım. İrade kuvvetli olmayınca, insanlar yatı yatıverir, uyuyuverir. Ama onları yenip de yatsıyı, sabahı caminde kıldığı zaman, sanki bütün gece uyumamış da yana yakıla Allah'a ibadet etmiş gibi, Allah öyle sevap yazar, meleklerine öyle yazdırtır; bilmiş olasınız.

Şimdi deminki hadîs-i şeriften, hocalarımızın yatsıya camiye devam edin, sabaha camiye devam edin demesinin sebebi anlaşıldı mı? Doğru şey tavsiye etmişler.

Bizim yolumuz el-hamdü lillâh, çok şükür, ne kadar şükretsek o kadar azdır, Peygamber SAS Efendimiz'in nurlu, pırıl pırıl yolunun takibidir.

b. Sabah Namazından Sonra Yüz Defa İhlâs Okumak

Enes ibn-i Mâlik'ten rivayet edilmiş bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[2]

مَنْ صَلَّى الْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ، وَجَلَسَ فِي مِحْرَابِهِ ، فَقَرَأَ مِائَةَ مَرَّةٍ

قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ الذُّنُوبَ الَّتِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللهِ الَّتِي ،

لَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهَا إِلاَّ اللهُ (الديلمى عن أنس)

RE. 427/2 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin, ve celese fî mihrâbihî, fekarae mîete merretin kul hüva'llàhu ehadün, gafera'llàhu lehü'z-zünûbe'lletî beynehû ve beyne'llàhi'lletî*, *lem yettaliu aleyhâ illa'llàh*)

Bu ikinci hadîs-i şerifte Peygamber Efendimiz ne buyurmuş?

(*Men salle'l-fecre fî cemaatin*) "Kim sabah namazını cemaatle kılarsa, (*ve celese fî mihrâbihî*) mihrabında oturursa, (*fekarae mîete merretin kul hüva'llàhu ehadün*) yüz defa *Kul hüva'llàhü ehad* okursa, (*gafera'llàhu lehü'z-zünûb*) Allah onun günahlarını

---

[2] *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.152, no:3548; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.496, no:22723.

bağışlar.”

Ama nasıl günahlar? (*Ez-zünûbe'lletî beynehû ve beyne'llàh*) “Kendisiyle Allah'ın bildiği, arada başkasının bilmediği gizli günahlarını Allah bağışlar. (*Elletî lem yettaliu aleyhâ illa'llàh*) O günahlar ki, onları Allah kendisinden gayri kimseye bildirtmemiştir. Kimse o günahlara muttali olamamıştır. Kim böyle oturursa o gizli günahları bağışlar, siler.”

“—Kim mihrabında oturursa...” diyor.

Mihrab, namaz kılma yeri demek. İlle bizim anladığımız mânada bir mihrap olması şartı yok. Mihrap, Arap dilinde namaz kılınan, ibadet edilen yer mânasına geliyor.

“—Kim sabah namazını camide kılar da namaz kıldığı yerde durup yüz defa *Kul hüva'llâhü ehad* okursa...” demek oluyor.

Öyle olursa ne olurmuş?

“—Allah, kul ile Allah arasında bütün gizli günahları, kimsenin muttali olmadığı günahları bağışlar.” diyor Peygamber Efendimiz.

Bu hadîs-i şerifle bir kere daha anladık ki:

Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A. burada sabahleyin Hatm-i Hâcegân yapardı. Hatm-i Hâcegân'da İhlâs-ı Şeriflerin adedi 1001 tane olacak. Mevcutlara dağıtılır, herkese tevzi edilir, hepsinin okuduğunun toplamı 1001 tane olacak. Ama Mehmed Zahid Kotku Hocamız sabah namazı vaktine gelince, sabah namazında o hatmi yaparken, “100'er İhlâs-ı Şerif” derdi.

Neden? Şu sevaba ersin diye, dervişler o sevabı kazansın diye! İşin iç yüzünü oradan da anladık.

c. Sabah En'am Sûresi'nden Üç Ayet Okumak

Abdullah ibn-i Mes'ûd RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şeriftir ki. Deylemî'nin *Müsnedü'l-Firdevs* isimli hadîs kitabında yazılmış. Peygamber Efendimiz buyuruyor:[3]

مَنْ صَلَّى الفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ ، وَقَعَدَ فِي مُصَلاَّهُ ، وَقَرَأَ ثَلاَثَ آيَاتٍ

---

[3] *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.144, no:3516; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.496, no:22724.

مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الأَنْعَامِ ، وَكَّلَ اللهُ بِهِ سَبْعِينَ مَلَكًا ، يُسَبِّحُونَ اللهَ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ إِلَى يَومِ القِيَامَةِ (الديلمي عن ابن مسعود)

RE. 427/3 (*Men salle'l-fecre fî cemâatin, ve kaade fî musallâhu, ve karae selâse âyâtin min evveli sûreti'l-en'âm, vekkela'llàhu bihî seb'îne meleken, yusebbihûne'llàhe ve yestağfirûne lehû ilâ yevmi'l-kıyâmeh*)

(*Men salle'l-fecre fî cemâatin*) "Kim sabah namazını cemaatle kılarsa, (*ve kaade fî musallâhu*) ve namaz kıldığı yerde oturmaya devam ederse…"

Burada *mihrab* yerine *musallâ* kelimesini kullandığından anlıyoruz ki oradaki mihrap da o mânâyadır.

Zaten böyle güzel süslü mihraplar, o devirlerde Arap mescidlerinde nerede olacak? Kesme taşı nereden bulacak kumların arasında? Hurma kütüğünü dikmiştir, hurma dallarını üstüne gölge yapmıştır; al sana mescid… Mescidler böyleydi.

Bizim memlekette dedelerimiz güzel, sağlam camiler yapalım diye çok paralar sarf etmişler, Süleymaniye Camii Kanunî zamanından beri duruyor, ayakta, bir yeri çatlamamış. Kooperatifimiz Yirminci Yüzyıl'da Ankara'da on bir katlı bir bina yaptı. Geçen gün baktım, duvarı tepeden aşağı çatlamış. Bina üç kanatlı, bir kanadı ağır basmış, oturmuş, oturma yapmış, çatlamış. Süleymaniye kale gibi duruyor! Besmeleyi çekmişler, aşk ile şevk ile yapmışlar. Yaptığı işi sağlam yapmışlar.

Bu da mühim bir kaidedir: Müslüman yaptığı bir işi güzel yapacak. Hangi işi yaparsa! Mehmed Zahid Kotku Hocamız derdi ki:

"—Sarık sarıyorlar, sardığı sarık kefen olmaya değiyor mu bakalım. "

Sarık dediğin uzun olacak, öldüğü zaman ona sarılıversin diye… Gaziler sarığı harbe giderken o niyetle sararmış. Sarık dediğin şöyle güzel, büyük olacak! Namaz kılıyorsun; güzel, usulüyle kılacaksın… Bina yapıyorsun, sağlam yapacaksın… Temizlik yapıyorsun, pırıl pırıl tertemiz olacak…

Müslümanın her şeyinde bir intizam fikri olacak, bir güzel

yapmak fikri olacak. Bu camiyi derme çatma bir şeyle yapsalardı çökerdi, ama kesme taşla yapmışlar. Kim bilir derinliğini ne kadar kazdılar, nasıl temel yaptılar? Biz burada oturuyoruz, bunun altı kim bilir ne kadar, belki kazsak altı boşluktur.

Laleli Camii'ni biliyorsunuz, sonradan altında çarşı yaptılar. Namaz kılınan yerin altını çarşı yaptılar.

Mihrap sözü kesme taştan yapılmış, stalaktitli, geometrik desenli yer mânasına değil; namaz kılma yeri mânasına olduğunu bu hadîs-i şeriften anladık.

(*Ve karae selâse âyâtin*) “Kim sabah namazını cemaatle kılar ve namaz kılma yerinde oturmaya devam ederse ve üç âyet okursa...” Nereden? (*Min evveli sûreti'l-en'âmi*) “En'âm Sûresi'nin başındaki üç ayeti okursa...”

Bu üç âyet nedir? Onu da Mehmed Zahid Kotku Hocamız (Allah razı olsun) *Evrâd* kitabının başına yazmıştır, her sabah okuruz: *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ،

ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ (الأنعام:١)

(*El-hamdü li'llâhi'llezî haleka's-semâvâti ve'l-'arda ve ceale'z-zulûmâti ve'n-nûr, sümme'llezîne keferû bi-rabbihim ya'dilûn*) [Hamd, gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'a mahsustur. (Bunca âyet ve delillerden) sonra kâfir olanlar (hâla putları) Rableri ile denk tutuyorlar.] (En'am, 6/1)

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلاً ، وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِندَهُ ،

ثُمَّ أَنتُمْ تَمْتَرُونَ (الأنعام:٢)

(*Hüve'llezî halekaküm min tînin sümme kadà ecelâ, ve ecelün müsemmen indehû, sümme entüm temterûn*) [Sizi bir çamurdan yaratan, sonra ölüm zamanını takdir eden ancak odur. Bir de onun

katında muayyen bir ecel (kıyamet günü) vardır. Siz hâla şüphe ediyorsunuz.] (En'am, 6/2)

وَهُوَ اللّٰهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الأَرْضِ، يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ (الأنعام:٣)

(*Ve huva'llàhu fî's-semâvâti ve fî'l-ard, ya'lemu sirraküm ve cehraküm ve ya'lemü mâ teksibûn*) [O, göklerde ve yerde tek Allah'tır. Gizlinizi, açığınızı bilir. (Hayır ve şerden) ne kazanacağınızı da bilir.] (En'am, 6/3)

Üç âyet; bunu okuruz, ezberlemişiz, siz de ezberleyin!

İnsan oturduğu yerde bunu okursa, ne olurmuş? Mükâfatın büyüklüğünü seyredin: Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Vekkele'llàhu bihî seb'îne meleken*) "Bunu okuyunca Allah ona yetmiş tane vazifeli melek tayin eder, okuyan şahsa yetmiş tane melek tayin eder."

Onlar ne yaparlar? (*Yüsebbihûne'llàhe*) "*Sübhàna'llah* diye Allah'a tesbih ederler. (*Ve yestağfirûne lehû*) O okuyan kimseye de tevbe istiğfar ederler."

"—Yâ Rabbi! Bu âyetleri okuyan o kulunu afv u mağfiret eyle, yâ Rabbi o kulunu bağışla..." diye dua ederler.

Ne zamana kadar? (*İlâ yevmi'l-kıyâmeh*) "Kıyamet kopuncaya kadar!"

Hatırınızda iyi tutun:

"—En'am Sûresi'nin başındaki üç âyeti, kim sabah namazını kıldıktan sonra oturup da, namaz kıldığı yerden kalkmadan oturmaya devam edip de okursa, Allah ona yetmiş tane melek tayin eder. Her bir melek kıyamete kadar, kıyamet kopuncaya kadar Allah'a tesbih eder, ona istiğfar eder, onun günahlarının affolunması için, afv u mağfiret olunması için dua eder. "

Allah razı olsun Mehmed Zahid Kotku Hocamız'dan... Biz farkına varmadan, bize ne sevaplar kazandırmış? Ama kim bir hayrın yapılmasına vesile olursa, o hayrı yapanların sevabı kadar bir sevap da onun defterine yazılır. O sevapların hepsini aynı

zamanda o da alıyor. Bizden bir şey eksilmeden ona da o sevaplar gidiyor.

Bu da çıktı mı? Hocalarımızın bize öğrettiği şeylerin ne kadar güzel olduğuna bir delil daha çıktı şimdi. Sanki, bizim *Ervâd-ı Şerife*'nin müdafaanâmesi bu sayfa…

d. Akşamdan Sonra İki Rekât Namaz

Dördüncü hadis-i şerif...

Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerifte buyurmuş ki:[4]

مَنْ صَلَّى بَعْدَ الْمَغْرِبِ رَكْعَتَيْنِ ، قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ ، كُتِبَتْ صَلاَتُهُ فِي عِلِّيِّين (ش. وسعيد بن منصور ، وابن نصر عن مكحول بلاغًا)

RE. 427/4 (*Men sallâ ba'de'l-mağribi rek'ateyni, kable en yetekelleme, kütibet salâtühû fî illiyyîn*)

"Her kim akşam namazını kıldıktan sonra, akşam namazının arkasından, konuşmadan iki rekât daha kılıverirse; bu kıldığı namaz, Mele-i a'lâda, illiyyîn melekleri tarafından divana kaydolur; o divana, o deftere kaydolunur!"

Ona da işte *Evvabîn Namazı* deniliyor. Akşam namazından sonra, dünya kelamı konuşmadan, yerinden ayrılıp dünya işine dalmadan iki rekât namaz kılmaktır. Bunu da büyüklerimiz hep bize tarif etmişlerdir, bize bu namazı da kılın demişlerdir.

Burada bir şerefi anlatıldı, başka bir hadîs-i şerifte geçiyor ki:

"—O şahsın günahları denizlerin köpüğü kadar çok olsa affına sebeptir."

Başka bir hadiste öyle yazıyor.

Altındaki hadîs-i şerif de Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[5]

---

[4] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.390, no:19443; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.497, no:22729.

[5] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.XIV, s.288, no:7588; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.391, no:19445; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.498, no:22730.

مَنْ صَلَّى بَعْدَ الْمَغْرِبِ رَكْعَتَيْنِ ، قَبْلَ أَنْ يَنْطِقَ مَعَ أَحَدٍ ، يَقْرَأُ فِي الْأُولٰى بِالْحَمْدِ وَقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ، وَفِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ بِالْحَمْدِ وَ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ ؛ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ ، كَمَا تَخْرُجُ الْحَيَّةُ مِنْ سَلْخِهَا

(ابن النجار عن أنس)

RE. 427/5 (*Men sallâ ba'de'l-mağribi rek'ateyni, kable en yantika mea ehadin, yakrau fî'l-ûlâ bi'l-hamdi ve kul yâ eyyühe'l-kâfirûn, ve fî'r-rek'ati's-sâniyeti bi'l-hamdü ve kul hüve'llâhü ehad; harace min zünûbihî, kemâ tahrucu'l-hayyetü min selhîhâ*)

(*Men sallâ ba'de'l-mağribi rek'ateyni*) "Her kim akşam namazının arkasından iki rekât kılarsa..." Ne şartla? (*Kable en yantika mea ehadin*) "Herhangi bir kimseyle konuşmazdan evvel!"

Dünya kelamı konuşmayacak!

"—Konuşmazdan evvel kim böyle namaz kılarsa..."

"—Başka ne şartı var?"

(*Yakra'u fî'l-ûlâ bi'l-hamdi, ve kul yâ eyyühe'l-kâfirûn*) "İlk rekâtta *Elham* ve *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn* okuyacak, (*ve fî'r-rek'ati's-sâniyeti bi'l-hamdi ve kul huva'llàhü ehad*) ikinci rekâtta da Fâtiha Sûresi'ni ve *Kul hüva'llàhü ehad* Sûresi'ni okuyacak."

Hep bildiğimiz, yapabileceğimiz şeyler.

"Bir kimse namazı bu tarzda kıldığı zaman, (*harace min zunûbihî*) işlemiş olduğu suçlardan günahlardan sıyrılır çıkar." Nasıl çıkar? (*Kemâ tahrucu'l-hayyetü min selhîhâ*) "Zamanı geldiğinde yılan, derisinin içinden sıyrılıp çıkıyor ya, onun gibi çıkar."

Derisi naylon gibi dışarıda kalıveriyor, yılan sıyrılıyor çıkıyor. Deri değiştiriyor derler. Yılanın onun içinden sıyrılıp çıktığı gibi, tabii canlı olarak çıkıyor, eski derisi orada kalıyor. Bir ucu yırtılıyor, yılanın derisi orada kalıyor, kendisi çıkıyor.

"—Onun gibi günahlardan sıyrılır çıkar; günahlar geride kalır, kendisi günahsız kalır. "

İşte bu da *Evvabîn Namazı*…

Demek ki burada bir şey daha söyledi: *Kul yâ eyyühe'l-kâfirûn* ve *Kul huva'llàhü ehad* ile namazı kılacak, onu anlamış olduk. Bu da Mehmed Zâhid Kotku Hocamız'ın bize tavsiyesinin doğruluğunu anlatan bir şey!

e. Akşamdan Sonra Yirmi Rekât Namaz

Bu hadîs-i şerif de Enes RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[6]

مَنْ صَلَّى عِشْرِينَ رَكْعَةً ، بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَ الْعِشَاءِ ، يَقْرَأُ فِى كُلِّ رَكْعَةٍ فَاتِحَةَ الْكِتَابُ وَقُلْ هُوَ اللهُ أَحَدُ ؛ حَفَظَهُ اللهُ فِي نَفْسِهِ ، وَأَهْلِهِ ، وَمَالِهِ ، وَ دُنْيَاهُ ، وَآخِرَتِهِ (نظام الملك في السداسيات عن أبى هدبة عن أنس)

RE. 427/6 (*Men sallâ işrîne rek'aten beyne'l-mağribi ve'l-işâi, yakrau fî külli rek'atin fâtihate'l-kitâbü ve kul huva'llàhu ehad; hafizahu'llàhu fî nefsihî, ve ehlihî, ve mâlihî, ve dünyâhü, ve âhiretihî*)

(*Men sallâ işrîne rek'aten beyne'l-mağribi ve'l-işâi*) "Her kim akşam namazıyla yatsı namazı arasında yirmi rekât namaz kılarsa…"

Akşamla yatsı arasında bir geniş zaman var: Bir saat yirmi dakika veyahut bir saat otuz dakika, bir buçuk saat... Bazı takvimciler yatsıyı bir saat yirmi dakika hesabından hesaplıyorlar, bazı takvimciler bir buçuk saat hesabından hesaplıyor. Diyanetin takvimi öyle, filancanın takvimi böyle, biraz bir fark oluyor.

Neden? Akşam namazını esas alıyorlar. Akşam namazına bir saat yirmi dakika koyunca yatsıyı buluyorlar veyahut bir saat otuz dakika koyunca buluyorlar. Aşağı yukarı bir buçuk saate yakın, bir saat on beş dakikaya yakın, o kadar bir zaman var.

---

[6] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.392, no:19453; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.6, no:22755.

“Akşam ile yatsı arasında, kim yirmi rekât namaz kılarsa…”

Ama her rekâtta ne okuyacak? (*Kul huva’llàhu ehad*) okuyacak. Kısa… *“Kul hüva’llàhu ehad* okuyarak kim yirmi rekât kılarsa, (*hafizahu’llàhu fî nefsihî*) Allah-u Teàlâ namaz kılan şahsın kendisini korur, (*ve ehlihî*) ailesini korur, (*ve mâlihî*) malını mülkünü korur.” Yangın gelmez, zelzelede çatlamaz, ailesine hastalık gelmez, sıkıntı gelmez…”

(*Ve dünyâhü, ve âhiretihî*) “Dünyasını da korur, ahiretini de korur.” Dünyada da bir sıkıntıya uğramaz, ahirette de bir derde uğramaz.

Bu, yirmi rekât kılmak biraz zor ama, insan bunu duyunca hiç olmazsa bir defa yapmalı! Bu arada şimdi mübarek Recep ayı geldi, sevapların çok kazanıldığı, çok alınıp verildiği bir zaman.

“—Eh, bu akşam benim zamanım müsaittir, yemeği yedikten sonra duruvereyim şu namaza!” diyebilir.

Teravih namazı yirmi rekât, kılıyoruz, kılınabiliyor. Ramazan’da beraber olunca kılınıyor. Bir sefer, birkaç sefer yapmayı bir denemeli, gayretlenmeli ki, insan şu ecirleri kazanmalı!

f. Akşamdan Sonra Altı Rekât Namaz

Tirmizî’nin Ebû Hüreyre RA’dan rivayet ettiği bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[7]

مَنْ صَلَّى بَعْدَ الْمَغْرِبِ سِتَّ رَكَعَاتٍ ، لَمْ يَتَكَلَّمْ فِيمَا بَيْنَهُنَّ بِسُوءٍ ، عُدِلْنَ لَهُ بِعِبَادَةِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ سَنَةً (ت. ه. عن أبى هريرة)

RE. 427/7 (*Men sallâ ba’de’l-mağribi sitte rekeàtin, lem yetekellem fî mâ beynehünne bi-sûin, udilne lehû bi-ibâdeti sintey aşrete seneten*)

---

[7] Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.226, no:399; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.2, no:1157; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.X, s.413, no:6022; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.250, no:819; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.387, no:19427; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XX, s.498, no:22731.

Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şeriflerini dinleyenler bize nakletmişler. Siz sakın bir hadisin başını alıp, öteki hadisin sonuna bağlamayın. İyi hatırınızda tutun, hatırınızda tuttuğunuz hadisleri doğru belleyin. Peş peşe geldi diye, aynı mevzuda diye karıştırmayın! Hatırlatacağım, bir daha özetini yapacağım:

(*Men sallâ ba'de'l-mağribi sitte rekeàtin*) "Kim akşam namazından sonra altı rekât namaz kılarsa, (*Lem yetekellem fî mâ beynehünne bi-sûin*) aralarında kötü bir söz söylemeden…"

Burada kötü bir söz söylememe sözü var. (*Bi-sûin*) "Kötü bir söz söylememek!"

Demek ki meselâ, bazen olur, namaz kılarken hanımı seslenir:

"—Efendi bir şey alacaktın, aldın mı?" filan, bir konuşma olur.

Ağzını bıçak açmıyor. Söyleyiver, o fena bir şey değil.

"—Evet, aldım." deyiver.

Konuşulmayacak diye konuşmuyorlar. Buradan da bir müsaade olduğu anlaşılıyor ki, kötü bir maksatla olmazsa, birkaç kelime konuşulabilirmiş diye anlaşılıyor.

"Böyle kılarsa, (*Udilne lehû bi-ibâdeti sintey aşrete seneten*) bu altı rekât onun için on iki senenin ibadetine muadil, denk olur." Bu

da *Evvabîn Namazı*'nı altı rekât kılmanın delilidir.

Hocamız bize derdi ki:

"—Evlâdım, akşam namazından sonra da seccadenizden kalkmadan, dünya kelâmı konuşmadan iki rekât Evvabîn Namazı namaz kılın! Dört de olur, altı da olur; altısı efdal!" derdi.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A'in sözü kulaklarımda çınlıyor:

"—Altı efdaldir!"

Elbette efdaldir, ne kadar güzel mükâfatı varmış. İnsan on iki yıllık ibadet gibi, ona muadil, ona denk sevap kazanıyor!

Aynı konuda Taberânî'den başka bir rivayette Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[8]

مَنْ صَلَّى بَعْدَ الْمَغْرِبِ سِتَّ رَكَعَاتٍ ، غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ (ابن مندة ، كر. عن عمار بن ياسر)

RE. 427/8 (*Men sallâ ba'de'l-mağribi sitte rekeâtin, gufirat lehû zunûbuhû, ve in kânet misle zebedi'l-bahr*.)

"—Her kim ki akşam namazının arkasından altı rekât namaz kılarsa, onun günahları isterse denizin üstündeki köpükler sayısınca olsun, yine af olur. "

Deniz çalkalanır, köpüklenir, üstünde kabarcık kabarcık olur. O kadar çok bile olsa günahı, Allah affeder.

Demek ki, akşam namazının arkasından iki mi kılarız, dört mü kılarız, altı mı kılarız; şu namazı kılıvermek lâzım! Gideceğimiz yere öyle gidivermek lâzım!

g. Cuma Gecesinde İki Rekât Namaz

Enes RA'dan İbnü'n-Neccâr ve Deylemî rivayet etmiş.

---

[8] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.191, no:7245; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.483, no:3380; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.353, no:9216; Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.393, no:19454; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXVII, s.342, no:40686.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[9]

مَنْ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ ، قَرَأَ فِيهِمَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَخَمْسَ عَشَرَةَ مَرَّةً إِذَا زُلْزِلَتْ ؛ أَمِنَهُ اللهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَمِنْ أَهْوَالِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ (أبو سعد الإدريسى فى تاريخ سمرقند ، وابن النجار ، والديلمى عن أنس)

RE. 427/9 (*Men sallâ rek'âteyni leylete'l-cumuati, karae fîhimâ bi-fâtihati'l-kitâbi ve hamse aşerate merreten izâ zülzileti, âmenehu'llàhu min âzâbi'l-kabri, ve min ehvâli'l-kıyâmeh.*)

(*Men sallâ rek'âteyni leylete'l-cumaati*) "Kim cuma gecesi iki rekât namaz kılarsa…"

Cuma gecesi ne zamandır? İslâmî tabirlerde, İslâm dininin, şeriatin ahkâmı bahis konusu olduğu zaman, günün başlangıcı ne zaman?

"—Hocam, işte on ikide gün değişiyor. "

O şimdi, eskiden nasıldı?

İyice hatırınızda tutun: Eskiden günün başlangıcı akşam ezanıdır, eski gün biter. Akşam ezanıyla beraber yeni gün başlar. Demek ki şeriate göre günün başlangıcı güneş doğduğu zaman değil… Şimdi de güneşin doğduğu zaman değil gece on iki, şimdi de on iki! Ama eskiden on iki değil, akşam namazı ezanı okundu mu yeni gün başlıyor!

Neden? Eski gün battı gitti! Ufuktan aşağı battı gitti, artık bir daha geri gelmez ki! Şimdi yeni gün başladı. Batan battı giden gitti, yeni gün başladı!

Onun için akşam namazında ufka bakarsın. Meselâ Ramazan'ın hilalini gözetliyorsun, Şaban sonlarında hilali gördün mü tamam. O akşam Ramazan'ın biridir, yatsıdan sonra teravihi kılarsın, ertesi gün oruca niyetlenirsin, güzel. Hilali görürsün, teravihini

---

9 *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.1, no:22743.

kılarsın. Teravih, ertesi günkü orucun teravihidir! Teravihi kılarsın, ertesi gün de orucunu tutarsın. Akşam oldu mu o gün biter.

Ramazan'ın sonlarında 28-29 filan derken akşam namazında sonra ufka baktın, incecik nazlı hilali gördün; tamam, oruç bitti. O akşam artık yatsıdan sonra teravih kılınmaz, çünkü bitti! Ertesi sabah bayram namazı kılınır, müslümanlar bayram eder. Her şey akşamla başlıyor!

"—Cuma akşamı" deyince de ne anlaşılır?

Perşembe dediğimiz zamanın akşam ezanı okundu mu, cuma başlar. Ama bizim takvime göre daha akşam kılınacak, yatsı kılınacak, gece on iki olacak da cuma öyle başlayacak!

Yok, şimdiki zamana göre değil! Şeriatin zaman esasına göre, akşam ezanı *Allahu ekber* dedi mi, perşembe günü bitti, cuma başladı!

Ne zamana kadar?

Cuma namazını kılacağız, cumanın ikindisi kılınacak, Cumanın ikindisinden sonra, akşam vakit olup da *Allahu ekber* denince, cuma günü de gitti. Demek ki ikindinin sonunda gün bitiyor, akşamın başında yeni gün başlıyor!

Peygamber Efendimiz;

"—Kim cuma gecesi…" diyor.

Ne zaman olduğunu anladık mı?

"—Her kim ki cuma gecesinde iki rekât namaz kılarsa…"

Serbest bırakmış, ne zaman kılarsan kıl.

"—Çarşıda işim var. "

Bitir de öyle kıl.

"—Komşuya gideceğim. "

Gittikten sonra kıl, eve geldikten sonra kıl… Geniş bir zamanda iki rekât namaz kılacak.

Başka şartı ne?

"—Her rekâtta, Fâtiha'dan sonra on beş kere *İzâ zülzileti'l-ardı* Sûresi'ni okuyacak. "

On beş, uzunca demek ki; iki rekât ama her rekâtta Fâtiha'dan sonra on beş defa *İzâ zuüzileti'l-'ardu zilzâlehâ ve ehraceti'l-ardu eskâlehâ…* Sûresi'ni okuyacak. Zilzâl Sûresi'ni on beş defa okuyacak.

Öyle yaparsa ne olur? (*Âmenehu'llàhu min âzâbi'l-kabri ve min ehvâli'l-kıyâmeh*) "Allah o namaz kılan kulu kabrin azabından ve kıyametin korkularından emniyette kılar. "

Mâlum, kabirde insanları çok tehlikeler bekliyor. Hadîs-i şeriften anlıyoruz: Adamcağızın birisi kabre konulmuş. Namaz kılan, oruç tutan bir insanmış, müslümanmış. Azap melekleri gelmişler, kafasına bir topuz vurmuşlar!

Biz bilemeyiz ama hadîs-i şerifte bildiriliyor: Bir topuz vurmuşlar, vurdukları topuzdan kabrin içi ateş dolmuş. Bir topuz vurmuşlar, mânevî bir topuzmuş ki kabrin içi ateş dolmuş. Adamcağız perişan, kendinden geçmiş. Ondan sonra toparlanmış, demiş ki:

"—Ya ben namaz kılan bir insandım, müslüman bir insandım. Bu azabı bana niye reva gördünüz, bana niye vurdunuz?"

"—Bir zamanlar filanca yerde bir mazluma, birkaç zalim üşüşmüş zulmediyorlardı, sen onların yanından geçtin de mazluma yardımcı olmadın!" diyeceklermiş.

Demek ki, dünyada yaptığı şeylerden dolayı, veyahut yapması gerektiği halde yapmadığı şeylerden dolayı da kabirde cezalar bekliyor.

Biz sanırız ki, bir şey yaptığımız zaman kabahat olur. Vazifeni yapmazsan o da kabahat! Haydi namazlarını kılma bakalım, oruçlarını tutma… O da kabahat. Yapman gereken vazifeyi yapacaksın, yapmaman gereken işi de yapmayacaksın! Hayırları da yapacaksın, öteki vazifeleri de yapacaksın!

Eğer insan böyle dikkatli bir kul olmazsa, çalışkan bir kul olmazsa, Allah yolunda gayretli bir kul olmazsa, kabre girer girmez kabirde azap başlar. Kabir kendisini sıkar. Zaten daracık bir yer; toprağın altı, havasız, karanlık, daracık bir yer.

Ondan sonra dünyada işlediği kötü ameller ona akrepler, yılanlar, çıyanlar şeklinde gösterilir, o tarzda ona azap ederler. Tenini kurtlar yerler, akrepler, yılanlar, çıyanlar sokar!

Ama iyi bir kul olarak gitmişse, güzel yüzlü bir insan görecek. Mesela iyi bir insan, diyecek ki:

"—Çok güzel bir yüzün var, pırıl pırıl nurlu bir insansın, ben

seni merak ettim."

O da diyecek ki:

"—Ben filanca zaman senin okumuş olduğun Tebâreke Sûresi'yim. "

Allah nasıl teselli ediyor, her şeye kàdir. Kabirde sûreyi insan suretinde karşısına dikiyor. Kur'ân-ı Kerîm enîs ve yoldaş oluyor. O okuduğu Kur'ân-ı Kerîm, yaptığı ibadetler… Namazı sağını tutacak, sadakası solunu tutacak, haccı zekâtı her tarafını alacaklar da, "Sana bu tarafa geçiş yok." diye azap meleklerini sokmayacaklar.

Sonra mü'min kulun kabri genişleyecek, yetmiş arşın olacak! Kocaman bir salon olacak, cennet bahçelerinden bir bahçe olacak!

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[10]

الْقَبْرُ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ ، أَوْ حُفْرَةٌ مِنْ حُفَرِ النِّيرَانِ

(ت. عن أبى سعيد)

(*El-kabru ravdatün min riyâdı'l-cenneti*) "Kabir, mü'mine cennet bahçelerinden bir bahçe olur, (*ev hufratün min huferi'n-nîrân*) veyahut kâfire cehennem çukurlarından bir çukur olur."

Allah bizi kabir azabından emniyette eylesin… Kabri cennet bahçesi olan, kabirde emniyette olan kimselerden eylesin…

Burada Peygamber Efendimiz kabirde emniyette olmanın bir ilacını söyledi:

"—Her kim ki cuma gecesinin bir zamanında iki rekât namaz kılar, her rekâtta on beş defa *İzâ zülzile* Sûresi'ni okursa, Allah onu kabir azabından emniyette kılar. Kabirde azap görmez, kıyametin tehlikelerinden de emniyette olur."

Ehvâl; iki gözlü h ile, heviller, korkular demek. *Ehvalü'l-*

---

[10] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.500, no:2384; Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.231, no:4682; Ebû Said el-Hudri RA'dan.

Taberani, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.271, no:8613; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.546, no:42109; *Keşfü'l-Hafa*, c.II, s.90, no:1853; *Câmiü'l-Ehàdis*, c.XXVIII, s.432, no:41805.

kıyâmeh, kıyametin korkuları demek.

Ahvâl değil; ahvâl olsa haller demek. İki gözlü h ile *ehvâl*, korkular demek.

Hani salevatta da var:

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ ، صَلاَةً تُنْجِينَا

بِهَا مِنْ جَمِيعِ الأَهْوَالِ وَالآفَاتِ ،

(*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âli seyyinâ muhammed, salâten tüncînâ bihâ min cemîi'l-ehvâli ve'l-âfât*)

Ehvâl, "Bizi her çeşit korkulardan afetlerden koru!" diye orada dua ediliyor. *Ahvâl* okursan olmaz, mâna karışır.

Meselâ, Türkçe'de kır diyecek yerde kir dersen olur mu? Kirin mânası başka, kırın mânası başka, onun gibi olur; ahvâl başka ehvâl başka!

Kıyametin korkularından da emniyette olur, kabrin azabından da emniyette olur. Bunu da inşaallah defterimize kaydedelim. İnşaallah cuma gecesinde kılalım.

Defterlerinize yazın, defterinize hep randevu yazacak değilsiniz ya!

"—Perşembe günü Hasanlar'a gideceğim, Hasanlar'dan şunu alacağım, bunu konuşacağım…"

Yaz bakalım bir de:

"—İki rekât namaz kılacağım, her rekâtta on beşer defa *İzâ zülzile* okuyacağım!"

Defteri boş yere gezdirme, bir de böyle mânevî şeyler yazılsın.

h. Namaz Kötülükten Alıkoyar

Bu hadîs-i şerif el-Hasan el-Basrî'den mürsel olarak rivayet edilmiş bir hadîs-i şeriftir. Bakın mânası ne kadar ehemmiyetli! Ne kadar aklımızı başımıza devşirmemiz lazım! Beyhakî'nin *Şuabü'l-İman*'ında rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[11]

مَنْ صَلَّى صَلاَةً فَلَمْ تَأْمُرْهُ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَمْ تَنْهَهُ عَنِ الفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ، لَمْ يَزْدَدْ بِهَا مِنَ اللهِ إِلاَّ بُعْدًا (هب. عن الحسن مرسلاً)

RE. 427/10 (*Men sallâ salâten felem te'murhü bi'l-ma'rûfi, ve lem tenhehû ani'l-fahşâi ve'l-münker, lem yezded bihâ mina'llàhi illâ bu'dâ*)

(*Men sallâ salâten*) "Her kim ki bir namaz kılar ama, (*felem te'murhü bi'l-ma'rûfi*) o kıldığı namaz ona ma'rufu emretmezse, (*ve lem tenhehû ani'l-fahşâi ve'l-münker*) fuhşiyât ve münkerâttan onu alıkoymazsa, (*lem yezded bihâ mina'llàhi illâ bu'dâ*) bu kıldığı namazla ancak —başka bir faydası olmaz, kârı olmaz— Allah ile arasındaki mesafe artar. Allah'tan uzaklaşmaktan başka bir şey elde etmez!"

Şimdi döndürelim, bizim anlayacağım sözlerle söyleyelim: Bir insan namaz kıldığı zaman bir iyi insan olacak. Namazı kıldı, bitirdi. Beş vakit namaz bir insanın evinin önünden akarsu gibi değil miydi, kirlerini, terlerini akıttığı bir pınar gibi değil miydi, bir dere gibi değil miydi? Öyleydi.

Peygamber SAS Efendimiz hadîs-i şerifte öyle buyuyor:

"—Beş vakit namaz, insanın evinin önünden şıldır şıldır akan billur gibi bir ırmak gibidir. İnsan beş vakit o ırmağa girse, hiç üzerinde toz toprak, kir, pas, ter kalır mı? Kalmaz!"

Bunu sahabesine Sıcak Arabistan'da söylüyor. Çölden rüzgâr esmiş, kumlar kalkmış gözüne girmiş, boynuna girmiş, güneşten terlemiş, koltukaltları, kasıkları kokmuş… Sıcakta, çölde böyle bir insan düşünün. Bir de bu şahıs günde beş defa billur gibi şırıl şırıl akan suyun içine giriyor, yıkanıyor, yıkanıyor; hiç bunda koku kalır mı, ter kalır mı, pislik kalır mı? Kalmaz.

Peygamber Efendimiz; "Namaz böyledir." diyor.

Bir insan namaz kıldı. Kıldı ama çıktıktan sonra mânevî bir

---

[11] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.174, no:3262; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.530, no:20107; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.3, no:22749.

huzur içinde o namazın arkasından:

“—İnşallah iyi bir kul olayım, Rabbimin huzuruna girdim, çıktım. Şu hayırları yapayım, bu hayırları yapayım…” diye kendisine o namazı iyi işler yapmayı ilham etmemişse... “Kötülüklerden vazgeçeyim, filancaya biraz hıncım vardı, şöyle yapacaktım, böyle yapacaktım ama haydi Allah’a havale ettim, vaz geçeyim…” diye kötülükten men etmezse; veyahut, “Gelirken gözümü iyi muhafaza edemedim, bundan sonra muhafaza edeyim. Sağa sola bakıp da günaha girmeyeyim, elin namahremine filan bakmayayım!” diye kötülükten alıkoymuyorsa… O namaz ona iyiliği emretmiyorsa, onu kötülükten alıkoymuyorsa, başka bir işe yaramaz, ancak mesafeyi uzaklaştırır. O namazla o şahıs Allah’tan daha uzağa gider!

Neden? Bu namazı gafilce kıldın, bu namazı sana fayda verecek tarzda kılamadın. Eksikli, kusurlu kıldın da içinde bir değişiklik meydana getirmedi diye, bu namaz Allah’tan daha uzaklaştırmaya yarar! O halde namazı ruhlu, şuurlu, tesirli bir tarzda kılacağız.

Namaz kıldık mı şöyle bir rahatlayacağız, kötülükler içimizden silinecek, sıyrılacak, pâk olacak; iyi duygular gelecek, iyi insan olacağız.

Bir namaza gittik geldik, tamam, kafamız değişti. Öyle olması lazım, namaz böyle bir şey! Böyle olmadığı zaman taklit oluyor. Hep; “Taklit namazın sevabı yoktur, azdır!” diye derdik. Peygamber Efendimiz daha tehditli buyurdu: “Arayı açamaya yarar başka bir şeye yaramaz, daha da uzaklaştırmaya yarar!”

Bu sefer insan paldır kültür namaz kılmaya alışır. Yanında namazın da heybeti kalmaz.

“—Efendi, orada ne yapıyorsun?”

Jimnastik yapar gibi oturuyor kalkıyor, oturuyor kalkıyor…

“—Ya sen bunun neresinde Fâtiha okudun, neresinde zamm-ı sûre ettin?”

Arasında sükûnet kesbedecek: (*Semia’llàhü li-men hamideh*) bir duraklama; iki secde arasında (*Allahu ekber*) dediği zaman şöyle bir duraklama… Öyle yapmıyor: Sübhâneke’si Allahu ekber’e karışıyor, peş peşe, işte o namaz artık bir eğlence hâline gelmiş oluyor, oyun haline gelmiş oluyor.

Bir keresinde Peygamber Efendimiz'in önünde bir bedevi öyle namaz kıldı, çölden gelmiş.

"—Namaz kılacaksın." filan demişler, kılıyor ama bu bilgileri öğrenmemiş. Peygamber Efendimiz ona baktı, bitirince;

"—Sen namazını yeniden kıl, çünkü sen namaz kılmadın." dedi.

Hâlbuki selam verdi, namazı bitirdi.

"—Çünkü sen namaz kılmadın!" demesi ne demek?

"—Öyle hızlı kıldın, öyle biçimsiz kıldın; o namaz namaz sayılmadı, borç üzerinden düşmedi, kabul olmadı, yeniden kıl!"

Bir daha kıldı, anlayamadı, bir daha hızlı hızlı kıldı. Peygamber Efendimiz;

"—Sen yine o namazı yeniden kıl, iade et, çünkü sen namaz kılmadın!" dedi.

Şimdi bizim namazları düşünelim. Namaz kılmayı babadan duymuş, anadan öğrenmiş ama namazın ne kadar kıymetli bir ibadet olduğunun tadı damağına daha yerleşmemiş. Camiye geliyor, paldır küldür kılıyor, gidiyor.

Olmaz. Namazdan tat ala ala kılacak. Hani tiryaki bir güzel kerevetin üzerine oturur, bir de güzel çay geldi mi keyfini çıkarta çıkarta, tatlı tatlı çayını içer. Namazın da keyfini çıkarta çıkarta kılacak.

Ne o acele?

Bizim mahallede, Ankara'da, ezanın okunmasına yakın ben hazırlanayım diyorum. Misafir gelmiş, bilmem ne filan ama yetiştiremiyorum, tam abdest alırken ezan okunuyor. Hemen gidiyorum, mesafem de buradan Fatih durağı kadar, çok fazla değil, belki daha kısa... Yokuş da aşağı, hızlı da gidilebilir. Oraya gidiyorum, son rekâta ya yetişiyorum; ya da (*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh*) demiş oluyorlar, yetişemiyorum.

Dur, acelen ne? Sen sünneti ne zaman kıldın, farzı ne zaman kıldın?

Namaz ciddi bir ibadettir, ciddi kılınmazsa bir işe yaramadığı gibi, insan uzaklaştırma zararına da uğrayabilir. Namaz kılınca doğru kıl! (*Allahu ekber*) dediğin zaman, kimin huzurunda durduğunu düşün: Terlesin biraz sırtın… Şakaklarından biraz terlesin, biraz ter aksın…

İnsan ciddi ciddi kılacak, kıldıktan sonra kötü duygular içinden pak olmuş olacak, temizlenmiş, kazınmış gitmiş olacak. İyi duygularla dolmuş olacak, namazdan çıkarken iyi bir kul olarak çıkmış olacak.

Öyle olması gerekiyor, bu hadîs-i şerif bir tehditli bir hadîs-i şerif. Namazımıza dikkat edelim!

i. Peygamber Efendimiz'e Salât ü Selâm'ın Karşılığı

Sağlam bir hadîs-i şerif Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş. Buharî'nin *Edebü'l-Müfred*'inde var, *Müstedrek*'te, Ahmed ibn-i Hanbel'de, Neseî'de var.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[12]

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلاَةً وَاحِدَةً ، صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ عَشْرَ صَلَوَاتٍ ، وَحَطَّ عَنْهُ عَشْرَ خَطِيئَاتٍ ، وَرَفَعَ لَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ (حم. خ. في الأدب ، ن. ع. حب. ك. هب. ض. عن أنس)

RE. 427/11 (*Men sallâ aleyye vâhideten, salla'llàhu aleyhi aşera salevâtin, ve hatta anhü aşra hatîâtin, ve rafea lehû aşra deracâtin.*)

(*Men sallâ aleyye vâhideten,*) "Kim bana bir defa *'Allàhümme salli alâ muhammed*' diye salevat getirirse, (*salla'llahu aleyhi aşra salevâtin*) Allah o salât getiren kimseye on salevat getirir!"

Allah'ın kula salevat getirmesi ne demek?

Rahmetine erdirmesi demek! Ben (*Allàhümme salli alâ muhammed*) diyorum, Peygamber Efendimiz'e bir salât u selâm getiriyorum. Allah-u Teàlâ Hazretleri ben âciz, nâçiz, zerre, günahkâr, yüzü kara, eli boş kula on defa salevat getiriyor; bana, benim gibi ayaklarının toprağı tozu olan bir kimseye on defa…

---

[12] Neseî, *Sünen*, c.V, s.75, no:1280; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.102, no:12017; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.21, no:9890; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.210, no:1554; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.517, no:8795; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.735, no:2018; Enes ibn-i Mâlik RAdan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.491, no:2163; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.13, no:22779.

Kim?

Allah-u Teàlâ Hazretleri!

Peygamber Efendimiz'e salât u selâmın feyzinin, derecesinin büyüklüğüne bak! Sağlam hadîs-i şerif. Buharî'de, Müstedrek'te, İbn-i Hibban'da var.

Sonra ne yapar?

(*Ve hatta anhü aşra hatîâtin*) "Onun üzerinden on tane günahını alır, günah yükünü azaltır, on günahını affeder. (*Ve rafea lehû aşra deracâtin*) Ve onun derecesini on derece daha yukarıya çıkartır, yükseltir."

Efendi memur, eve geliyor. Sevinçli, kucağında meyveler filan…

"—Ne o efendi?"

"—Bugün terfi ettim, bir derece yükseldim, maaşıma zam geldi, onun için eve hediye getiriyorum."

Veyahut, derecem yükseldi diye arkadaşlarına çay ısmarlar. Bir salevat getirmekle Allah onun derecesini on derece yükseltir, on günahını alır. Allah-u Teàlâ Hazretleri, o kuluna on defa daha salât ü selâm eder. Kâinatın sahibi, o nâçiz kula on salât ü selâm eder. Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirmenin akıl almaz faydaları vardır.

j. Günde Yüz Defa Salât ü Selâm Getirmek

Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirmekle ilgili bir hadîs-i şerif. Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[13]

مَنْ صَلَّى عَلَيَّ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ ، قَضَى اللّٰهُ لَهُ مِائَةَ حَاجَةٍ ؛ سَبْعِينَ مِنْهَا لآخِرَتِهِ ، وَثَلاَثِينَ مِنْهَا لِدُنْيَاهُ (ابن النجار عن جابر)

RE. 427/12 (*Men sallâ aleyye fî yevmin mîete merratin, kada'llàhu lehû mîete hâcetin; seb'îne minhâ li-âhiretihî, ve selâsîne minhâ li-dünyâhû*)

---

[13] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.505, no:2232; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.11, no:22775.

(*Men sallâ aleyye fî yevmin mîete merratin*) "Kim bana bir günde yüz defa salât getirirse…"

Tesbihi eline almış; "*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed*" diyor. Bir günde yüz defa salevat getirirse ne olur?

(*Kada'llàhu lehû mîete hâcetin*) "Allah onun yüz hacetini kaza eder, yüz işini bitirir, yüz ihtiyacını görür. Yüz defa salavât-ı şerife getiren kimsenin Allah yüz işini görür. (*Seb'îne minhâ li-âhiretihî*) Bu yüz işten yetmiş tanesi âhiretine ait işler, âhiretin sıkıntılarına ait işlerdir. (*Ve selâsîne minhâ li-dünyâhû*) Yüz işten otuz tanesi de dünyasına aittir. "

Yüz tane salevat getiren insanın, dünyasından da, âhiretinden de nelere ihtiyacı varsa, Allah onları yerine getirir; dünyası da mâmur olur, âhireti de mâmur olur. Dünyadan deyince mal olacak, bereket olacak, hayır olacak, işi rast gidecek vs. Onun için büyüklerimiz, "Günde yüz defa salevât-ı şerife getirin!" diye bize tavsiye etmişlerdir.

El-hamdü lillâh, arkadaşlarımız hep bu kadar salevâtı getirir. Ne sevaplar alıyorlar, Allah sebep olanlardan da razı olsun…

k. Namazda Fâtiha Okuma'nın Önemi

Nihayet sayfanın sonundaki hadis-i şerife geldik.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[14]

مَنْ صَلَّى صَلاَةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ، فَهِيَ خِدَاجٌ غَيْرُ تَمَامٍ

(حم. م. ه. حب. ش عن أبى هريرة)

---

[14] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.352, no:598; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.25, no:287; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II. s.481, no:698; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.72, no:829; Neseî, *Sünen*, c.III, s.465, no:899; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.II, s.285, no:7823; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.246, no:380; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.316, no:981; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.312, no:35; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.84, no:1784; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.463, no:8779; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.110, no:166; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.121, no:2744; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.84, no:188; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.426; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXI, s.4, no:22751.

RE. 427/13 (*Men sallâ salâten lem yakra' fîhâ bi-ümmü'l-kur'âni, fehiye hidâcün gayru temâmin*)

(*Men sallâ salâten*) "Her kim ki bir namaz kılar, (*lem yakra' fîhâ bi-ümmü'l-kur'âni*) ama onun içinde *Ümmü'l-Kur'ân*, Kur'an'ın Anası Sûresi'ni okumazsa, (*fehiye hidâcün gayru temâmin*) o namazı düşük bir namazdır, kalitesi düşmüş bir namazdır. "

Hidâc, deve, yavrusunu düşürdüğü zaman ona derler. Daha yavru doğmadan, âzâsı falan belirginleşmeden; doğum hâlinden evvel çocuk düşürme diyorlar ya, öyle düşmüş gibi olur. Adam namaz kılmış ama namazı tamam olmaz; âzâsı belirmeyen ölü doğmuş çocuk gibi olur.

"—Kim namazı kılar da o süreyi okumazsa…"

O sûre, *Ümmü'l-Kur'ân* Sûresi, Kur'an'ın Anası tabirli sûre nedir?

Fâtiha Sûresi'dir. *Ümmü'l-Kitâb* da derler, *Ümmü'l-Kur'ân* da derler. Onun için namazda Fâtiha Sûresi mutlaka okunacak. Okunmazsa, o namaz düşük bir çocuk gibi eksiktir. Daha hayatı tamam olmadı, azaları belirmeden düştü gibi o namaz düşük bir namazdır. Peygamber Efendimiz; (*gayru temâmin*) "Tamam

olmamış bir namazdır.” buyurmuş.

Onun için, namazda Fâtiha Sûresi okumak vaciptir, mutlaka okunacak!

Özetleyelim:

“—Kim, yatsı namazını cemaatle kılarsa, gecenin yarısını ibadetle geçirmiş gibi olur ama akşam ve sabahı cemaatle kılarsa bütün geceyi ibadetle geçirmiş gibi ecir alır.”

“—Kim sabah namazını kılar da namaz kıldığı yerde oturur, yüz defa *Kul hüva’llàhu ehad*’ı okursa, Allah’ın başkasına duyurmamış olduğu, Allah’la o kul arasında olan günahlar affolur.”

“—Kim sabah namazından sonra oturur; En’âm Sûresi’nin başından üç ayet okursa, Allah yetmiş melek vazifelendirir, o yetmiş melek onun için Allah’a ‘Sübhana’llàh… Sübhana’llàh…’ diye tesbih ederler: ‘Yâ Rabbi, bu kulunu afv u mağfiret eyle!’ diye istiğfar ederler. “

Ne zamana kadar?

“—Kıyamete kadar!”

Kıyamet kopuncaya kadar o melekler onu söyleyip duracak!

“—Kim akşam namazından sonra konuşmadan iki rekât namaz kılarsa, o namazı kıymetli bir namaz, meleklerin divanında, illiyyînde, yüksek bir yerde yazılır. Şerefli bir namaz olduğunun alâmetidir.”

“—Kim akşam namazından sonra, konuşmadan evvel iki rekât namaz kılarsa; ama birinci rekâtta *Kul yâ eyyühe’l-kâfirûn*, ikinci rekâtta *Kul hüva’llàhu ehad* okursa; o zaman, sanki yılan derisini değiştirmiş, içinden çıkıvermiş gibi günahlarından sıyrılıp çıkar. “

Akşamdan sonra *Kâfirûn* ve *Kul hüva’llàhu ehad*’la kılınan iki rekât namazın fazâili bu!

“—Her kim akşam ile yatsı namazı arasında her rekâtta *Kul hüva’llàhu ehad* okuyarak yirmi rekât namaz kılarsa, Allah-u Teàlâ Hazretleri onu kendisini, ailesini, malını, dünyasını, âhiretini korur. “

“—Akşam namazının arkasından, kim aralarında kötü bir söz söylemeden altı rekât namaz kılarsa, bu onun on iki senelik ibadetine denk olur. “

"—Kim akşam namazının arkasından altı rekât namaz kılarsa, onun günahları denizlerin köpükleri sayısınca olsa bile affolunur. "

"—Kim Cuma gecesi iki rekât namaz kılarsa, *İzâ zülzile* Sûresi'ni okursa, kabir azabı görmez, kıyametin sıkıntılarını çekmez. "

Mâlum, kıyametin çok sıkıntıları var. Kıyamette insanlar mahşer yerinde cem olacaklar. Elli bin yıl bekleyecek ayakta durmaya takatleri kalmayacaklar. Bir saat iki saat değil ki... Diz çökecekler, günahların çokluğuna göre terlere bulanacaklar. Güneş tepelerine yaklaştırılacak. Kimsenin kimseye bakacak hâli kalmayacak. Hatta diyecekler ki:

"—Ölsek de kurtulsak... Allah-u Teàlâ Hazretleri mahkeme-i kübrâyı kursa da ehl-i cennetsek cennete gitsek, ehl-i cehennemsek cehenneme gitsek de burada durmasak..." Bu kadar sıkıntılı!

Sonra insanlar hesaba çağırılacak, mahkeme-i kübrâ kurulacak, defterler açılacak. Mahşer halkı karşısında rezil rüsva olmak var. Allah mahcup etmesin, Settâr ismi hürmetine affeylesin. Ondan sonra hesabı berbat çıkıp da cehenneme yuvarlanmak var.

Cehenneme bir düşen çıkıncaya kadar, en aşağı milyonlarca sene geçiyor, daha evvel çıkış yok!

Bu tehlikelerin, bu korkularının hepsinden emniyette olacak, kabir azabından emniyette olacak! Kim? Cuma gecesi iki rekât namaz kılan, her rekâtta on beş defa *İzâ zülzile* Sûresi'ni okuyan!

Mübarek bu hadîs-i şerifi duydun, bu büyük tehlikelerden korunmak için ömründe bir defa yapıver!

"—Bir kimse bir namaz kılar da, o namazı onu kötülükten alıkoymaz, iyiliklere sevk etmezse işe yaramaz, daha kötüsü Allah'la arasını açar, daha fena duruma düşürür."

Namaza dikkat edeceğiz!

"—Bir kimse Peygamber Efendimiz'e bir defa salevat getirse Allah ona on salevat getirir, on günahını affeder, on derece de derecesini yükseltir."

"—Bir kimse günde yüz defa Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirirse, Allah onun yüz hacetini reva eder, yüz işini görüverir, bitiriverir; yetmişi âhirete aittir, otuzu dünyaya aittir."

“—Bir kimse Fâtiha Sûresi’ni okumadan namaz kılarsa, o namaz düşüktür, o namaz tamam olmamıştır, olmaz!”

Başka bir hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[15]

لاَ صَلاَةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ (خ. م. عن عبادة بن الصامت)

(*Lâ salâte li-men lem yakra’ bi-fâtihati’l-kitâb*) “Fâtiha’yı okumayan kimsenin namazı olmaz.”

Herhalde Receb’in bereketine, çok sevap kazanılacak işlere işaret geldi. Haydi bakalım bunları yaparak çok sevaplar kazanın!

Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanın hayrına, saadetine cümleten erdirsin... Caminin kubbesi altında toplandığımız gibi, Peygamber Efendimiz’in *Livâü’l-Hamd*’i altında toplanmayı da nasib eylesin…

Fâtiha-ı şerife mea’l-besmele!

31. 03. 1985 - İskenderpaşa Camii

---

15 Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.263, no:723; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.295, no:394; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.277, no:822; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.25, no:247; Neseî, *Sünen*, c.II, s.137, no:910; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.314, no:22729; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.321, no:17; Taberânî, *Mu’cemü’s-Sagîr*, c.I, s.139, no:211, İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, U s.316, no:3618; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.38, no:2193; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.3126, Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.386, no:3624; İbn-i Cârud, *el-Müntekà*, c.I, s.56, no:185; Übâdetü'bnü's-Sàmit RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.112, no:22140; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.365, no:3072; *Câmiu’l-Ehàdîs*, c.XVI, s.422, no:17157.

02. AMELLERDE İHLÂSIN ÖNEMİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ صَلَّى وَهُوَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ ، وَمَنْ صَامَ وَهُوَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ ، وَمَنْ تَصَدَّقَ وَهُوَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ (ط. حم. طب. ك. هب. عن شداد بن أوس)

RE. 428/1 (*Men sallâ ve hüve yurâî fekad eşrake, ve men sâme ve hüve yurâî fekad eşrake, ve men tesaddaka ve hüve yurâî fekad eşrake*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun. Allah-u Teàlâ Hazretleri yaptığınız ibadet ve tâatleri kabul eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadîs-i şeriflerini *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli kitaptan, 428'inci sayfadan okumaya başlamazdan önce evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin rûh-u pâkine hediye olsun diye; sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhlarına ayrı

ayrı hediye olması için, bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbileri olan sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyemizin ve hulefasının, mürîdânının ruhlarına hediye olması için;

Eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin hocamızın ruhu için, bu eserin içindeki hadîs-i şeriflerin ve bilgilerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan râvilerin ve ulemanın ruhları için, hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî'nin ruhu için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemeye gelen siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, akrabasının, dostlarının, yakınlarının ruhları için, içinde şu ibadetleri yapabildiğimiz mescidin bu ana kadar yaşamasında, böyle ayakta işler vaziyette kalmasında emeği geçmiş bütün banîsinin ve yardımcılarının, imar edicilerin geçmişlerinin ruhları için, kendilerinin ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp Rasûlüllah Efendimiz'in şu okuduğumuz hadîslerine uygun tarzda ahlâklanarak sünnet-i seniyye yolunda yürüyüp, huzûr-u Rabbi'l-izzet'e sevdiği ve razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif hediye edip ondan sonra başlayalım!

……………………………

a. Riya İle Yapılan İbadet Gizli Şirktir

Mukaddimede metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerif riyâ ve mürâîlik hakkındadır. Şeddad ibn-i Evs RA'dan rivayet edilmiş. Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve Müstedrek'te kaydedilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[16]

مَنْ صَلَّى وَهُوَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ ، وَمَنْ صَامَ وَهُوَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ ،

---

[16] Ahmed *ibn-i Hanbel, Müsned,* c.IV, s.125, no:17180; *Hàkim, Müstedrek,* c.IV, s.365, no:7938; *Taberanî, Mu'cemü'l-Kebir,* c.VII, s.281, no:7139; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.337, no:6844; *Bezzar, Müsned*, c.II, s.16, no:3482; Tayalisi, *Müsned*, c.II, s.444, no:1216; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.482, no:7528; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.25, no:22820.

وَمَنْ تَصَدَّقَ وَهُوَ يُرَائِي فَقَدْ أَشْرَكَ (ط. حم. طب. ك. هب. عن شداد بن أوس)

RE. 428/1 (*Men sallâ ve hüve yurâî fekad eşrake, ve men sâme ve hüve yurâî fekad eşrake, ve men tesaddaka ve hüve yurâî fekad eşrake*)

(*Men sallâ ve hüve yurâî fekad eşrake*) "Her kim namaz kılar ama riyâ ile kılarsa, riyâkarlık ederek kılarsa, mürâîce kılarsa şirk koşmuş olur."

(*Ve men sàme ve hüve yurâî fekad eşrake*) "Her kim oruç tutar ama riyâ ile tutarsa, mürâîce tutarsa şirk koşmuş olur."

(*Ve men tesaddaka ve hüve yurâî fekad eşrake*) "Her kim malından bağışta bulunur, tasadduk ederse ama mürâîce, riyâ ile yaparsa bu verdiği şeyi, şirk koşmuş olur."

Biliyorsunuz bir vücudun yaptığı işler var, onlara zâhir ameller diyoruz; namaz kılıyoruz, oruç tutuyoruz, abdest alıyoruz, dışa dair, dışta olan, gözle görülebilen işlerimiz var. Bir de iç dünyamız, kalbimiz ve niyetlerimiz var. Bu kalbe ait niyette hadîs-i şeriflerde çok büyük tavsiyeler ve ikazlar gelmiştir.

Biz müslümanlar bir güzel işi sadece dış görünüşünün güzelliği ile değerlendirilmeyecek diye biliyoruz. Büyüklerimiz, Peygamber Efendimiz bize öğretmiş. Niyet güzel olacak; ameller niyetlere göredir, bunu her zaman söylüyoruz.

Bir hırsız çocuğu dolandırmak, kandırmak için ilk başta bir şeyler veriyorsa bu verdiği şeyden sevap kazanır mı? Kazanmaz. Çünkü maksadı onu sonunda kandırmaktır.

Bir başka adam bir güzel işi, namaz kılma işini mesela, bir adama şirin görünüp de ondan bir menfaat koparmak için yapıyorsa sevap kazanır mı? Kazanmaz. Çünkü riyâ olur, gösteriş olur, âhiret amelini insanlar görsün, beğensinler, alkışlasınlar, bana avantaj sağlasınlar diye yapmaz müslüman. Bunu çok iyi biliyoruz.

Öyle yaparsa ne olur?

Âhiret amelini dünyada insanlar görsün beğensinler,

alkışlasınlar da ben de birtakım şeylerden faydalanayım, sebepleneyim diye, faydalanmak için ince, hasis, menfaat duygularıyla hesap yapan bir kimseye mürâî derler. Yaptığı işe riyâ derler, “Sus mürâî, çekil!” derler. Yani makbul bir şey değil, amelleri makbul olmaz. Allah-u Teàlâ Hazretleri riyâkarlıkla yapılan ameli sevmez.

Riyâ müşriklik gibidir. Ona şirk-i hafî demişler, gizli şirktir.

Neden gizli şirk?

Öteki adam puta tapıyor, Allah’ı bırakmış Allah’ın yanında puta tapıyor, müşrik. Bu da dünyadaki bir insanın menfaatini celb etmek için âdeta onun hatırını Allah’ın hatırına ortak koşmuş oluyor.

Olur mu hiç? Bir şey Allah rızası için yapılırsa yapılır, filanca adam beğensin, filanca adam hoş görsün diye yapılır mı? O, o bakımdan sanki Allah’ın varlığının yanında bir başka güç kuvvet varmış da, kendisine fayda zarar sağlayacakmış da, ondan menfaat gelecekmiş de diye düşündüğünden bir çeşit şirk içindedir ama bu şirk, yaptığı mürâîlik gizli olduğundan gizli bir şirktir.

Mürâîlik gizli, herkes anlayamaz, ancak basîret sahibi bir insan bakar, ciğerinin köşesini okur; “Seni mürâî seni!” der ama ötekisi onun tatlı sözüne aldanabilir, aldatmasına aldanabilir. Herkes anlayamadığından gizli bir şeydir bu mürâîlik, kalbe ait bir ameldir, amel-i kalbîdir. İşte tasavvufun yani ilm-i ahlâk’ın, tezkiye-i bâtın’ın ilk başta düzeltmeyi, tedavi etmeyi esas aldığı hastalıklardan birisidir riyâ.

Derviş, yani has, halis, hakiki müslüman, yani işi lafta bırakmayıp da tatbikatını da yapan, İslâm’ı yaşayan insan ilk önce neye dikkat edecek?

Amelinin Allah rızası için olmasına dikkat edecek. Amelini gösteriş için başkası görsün beğensin diye riyâ ile yapmayacak. Riyâ ile yaparsa gizli şirke düşmüş olur.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki;

“—Bundan sonra artık şeytan ümidi kesmiştir, Suudi Arabistan yarımadasında artık puta tapılmaz, geçti o Lat’ın, Uzza’nın zamanı, devri, artık ona tapılmaz. Şeytan ümidi kesmiştir, bir daha burada puta taptıramayacağını biliyor. Bu müslümanlık geldikten sonra

insanların puta tapmayacağına, puta tapmaya geri dönmeyeceğine kani; ama ben ümmetim hakkında şirk-i hafîye düşmelerinden, riyâkarlığa düşmelerinden korkarım.” demiş.

O halde kalbimiz pâk olacak. Şöyle hür olacağız, dini bakımdan, niyet bakımdan efe olacağız:

“—Cümle cihan halkı karşıma yığılsa, dikilse; Allah istemedi mi onların hiçbirisi bana zarar veremez, kılıma dokunamaz! Cümle cihan haklı önüme himaye için gerilseler, Allah bana bir zarar vermek murad ettiği zaman da hiçbir faydası olmaz. Allah’ın darbesi, zararı gelir beni bulur da beni kahreder.” diyebilecek insan.

Zulmü, hayrı şerri Allah’tan bilip, Allah’a sımsıkı bağlanacak, biraz şöyle efe olacak, müstağni olacak:

“—İstemem sizin dünyalık menfaatlerinizi, ben Rabbimin rızasını isterim, her işimi ona göre yaparım!” diyecek.

Böyle derse kurtarır. Yoksa ince ince hesaplar yapar da dünya menfaati devşirmek için dinini istismar eder, kullanırsa, hali harap olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi hâlis müslüman etsin… Riyâkar etmesin, âhiret amelini dünya için yapanlardan eylemesin… Dünya için dinini satanlardan eylemesin…

Bu devirde çok kimse bilirim, kaymak gibi tıraş olmuş, boynuna kravat takmış, jilet gibi keskin ütülü, dinini satıp duruyor. Onun için değmez! Yani iki paralık dünya menfaati için, insanın âhiretini harap etmesine lüzum yoktur. Bu hesap akıllıca bir hesap değildir, çok aptalca bir hesaptır.

İnsan Allah-u Teàlâ Hazretlerinin yoluna sarılmalı, rızasının eteğine yapışmalı, rızasını gözetmeli. Allah-u Teàlâ Hazretleri böyle yapanın dünyasını da âhiretini de ma’mur eder.

Kendi hayatımdan yaşadığım misallere dayanarak söylüyorum ki:

“—Yahu sen bunu böyle yaptın; binaen aleyh artık başına şöyle gelir, böyle gelir. İşte o elde edeceğin şeyi elde edemezsin.” filan dediler.

Mevlâm bana çok şeyleri nasib etti, elde ettim, hiç kimse mâni olamadı. Ama kuldan beklediğim zaman da her zaman mahrum

oldum, kendi hayatımdan biliyorum.

Dağın başında arabam bozuldu. Ramazan gününde, sıcağın altında, yokuş aşağı, yokuş yukarı arabayı iterek, kakarak bir şehre yakın bir yere geldik. Düşündüm ki:

"—O şehirde filanca ahbabım var, ona giderim, o bana yardım eder."

O yardımların bütün kanalları kurudu, hiçbir yerden yardım gelmedi. Perişan olayazdım, ama bir ders oldu bana, iyi oldu. Allah'tan gayriden ne zaman bir şey ummuşsam, bütün umduğum dağlara kar yağmıştır, bütün tutunacağım dallar kurumuştur, dayanacağım duvarlar yıkılmıştır. Benden size tecrübeye dayanan nasihat: Allah'a dayan, Allah'a tevekkül et, Allah'tan iste; olmayacak şey olur.

Ayet var, delil:

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ (الطلاق:٣)

(*Ve men yetevekkel ale'llàhi fehüve hasbühû*) "Kim Allah'a tevekkül ederse, Allah ona yeter, ihtiyaçlarını giderir. Ummadığı yerden kapılar açar, ummadığı yerden rızıklandırır." (Talâk, 65/3)

İşte o tevekkülü, Allah'a dayanmayı, bağlanmayı öğrensek, hakkıyla tevekkül etsek Allah bizi kuşların yuvasında beslediği gibi besler. Hadîs-i şerifte böyle geçiyor, ben demiyorum. İfade Rasûlüllah Efendimiz'in! Kuşa nasıl anası geliyor yiyeceği ağzına tutu-tutuveriyor, öyle besler Allah-u Teàlâ Hazretleri.

O bakımdan bu beslenme için, maaş için geçim için, riyâ yok, değmez; değmez ve çirkin, ayıp… Bu kadar nimeti Rabbimiz veriyor ondan sonra biz ona öyle mi muamele etmeliyiz, öyle mi kulluk etmeliyiz?

Çok ayıp, çok çirkin bir şeydir. Yakışmaz yani, erkek adama yakışmaz, mert kadına da yakışmaz. Kadına da yakışmaz, erkeğe de yakışmaz; halis, dürüst insan, dobra dobra, pâk gönüllü olur.

Biz gittik, Ankara'da mahallemizde camimiz yok. Bir arkadaşımız vaad etti:

"—Şu kadarının parasını ben veririm."

Ötekisi vaad etti:
“—Bu kadarını da ben veririm. “
Ölçüyoruz, biçiyoruz, topluyoruz; yapacağımız işin onda biri bile etmiyor. Dediler ki:
“—Filanca yerde bir Hacı teyze var, Ankara’ya yakın bir köyde, tarla sattı, çok para geçti eline, hayırsever bir kadınmış, ona gidelim!”
Güçlü, kuvvetli vâizlerden bir grup teşkil ettik, gittik kadına. Böyle sakallı, güçlü, ağzı söz yapan insanlar filan.
“—Hacı teyze bizim camimiz yapılacak mahallemizde, bize yardım et.” diyeceğiz ama şimdi vâiz efendi söz aldı;
“—Hacı teyze, cami yapmak çok iyidir.” dedi, aldı böyle konuşuyor.
“—İşte, biz camiye sizin isminizi veririz.” bilmem ne filan deyince, Hacı teyze hemen:
“—Dur dur dur evlâdım! Yok, ben isim misim istemem!” dedi. “İsim filan istemem, Allah bilsin, Allah sevsin razıyım. Yardım edeceğim, isme filan lüzum yok.” dedi.
Köylü kadın vâiz efendiye ders verdi. İşte o ihlâs!
Ötekisi? Ötekisi gösteriş…
Allah bilsin! Allah her şeyimizi hâlis temiz kalple, rızası için yapmayı nasib etsin… Rızasına aykırı şeylerde de erkekçe, mertçe, hâlisâne, istiğna göstermeyi; “İstemem eksik olsun, Rabbim razı olmadıktan sonra, bana dünyayı verseniz istemem!” diyecek bir olgunluğa eriştirsin cümlemizi…

b. Tenhada Kılınan Namazın Mükâfatı

Bu ikinci hadîs-i şerif. Bu da yine yukarıdaki hadîs-i şerif gibi riyâ, gösteriş ile ibadet meselesine gelen bir hadîs-i şeriftir. Câbir ibn-i Abdullah RA’tan rivayet edilmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[17]

مَنْ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ فِي خَلاَءٍ ، لاَ يَرَاهُ إِلاَّ اللهُ وَالْمَلاَئِكَةُ ، كُتِبَ لَهُ

---

[17] İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.197; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan. *Kenzü’l-Ummal*, c.VII, s.308, no:19019; *Camiü’l-Ehadis*, c.XXI, s.1, no:22741

بَرَاءَةٌ مِنَ النَّارِ (أبو الشيخ ، كر. عن جابر)

RE. 428/2 (*Men sallâ rek'ateyni fî halâin, lâ yerâhu illa'llàhu ve'l-melâiketü, kütibe lehû berâetün mine'n-nâr*)

(*Men sallâ rek'ateyni fî halâin*) "Her kim ki tenha bir yerde iki rekât namaz kılarsa..."

Niye tenhalığı zikretti? Yâni kimsenin görmediği bir yerde, kimsenin görmesine, bakmasına aldırmadan, namaz kılmayı sevmiş gönlü, Rabbine ibadet etmeye iştiyak duymuş da tenha bir yerde iki rekât namaz kılıyor.

"Kim böyle iki rekât namaz kılarsa; (*lâ yerâhu illa'llàhu ve'l-melâiketü*) onu Allah'tan ve meleklerden gayrısı görmüyor, insanlar görmüyor."

Melekler nasıl görür? Vücudumuzda müvekkel melekler var, amellerimizi yazanlar var, *Kirâmen Kâtibîn*... Onlar görüyorlar ama insanlar görmüyor.

"Öyle Allah'ın ve meleklerin gayrısının görmediği bir tenha yerde bir kimse iki rekât namaz kılarsa; (*kütibe lehû berâetün mine'n-nâr*) ona cehennemden bir kurtuluş beratı verilir, yazılır."

"—Sen riyâkar kul değilsin, tenhada yaptın bu işi, insanlar görsün diye yapmadın, buyur." diye, cennetlik olacağının garantisi, cehenneme düşmeyeceğinin bir garantisi olmuş oluyor.

Bu da nereye çıkıyor? Gösteriş yapmamaya, riyâkârlık etmemeye çıkıyor.

Yukarıdaki hadîs-i şerifle bir bakıma uygun düşmüş oldu. Demek ki biz yapacağımız ibadeti, böyle hâlisen yapacağız, başkalarının görmesine aldırmayacağız.

Yalnız insanı kandırmak için şeytanın oyunları çoktur da bir oyunu da şöyledir ki; her güzel tavsiyenin arkasından yine yanına yanaşır, fıs fıs fıs vesvese verir. O güzel nasihati bir başka tarafa saptırmaya çalışır.

Meselâ, Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

"—Namazı cemaatle kılın!"

"—İşte camide kılma, evinde kıl!" filan der, camiye gelmesin diye insana bin bir tane vesvese verir.

"—Yok, Peygamber Efendimiz 'Namazı cemaatle kılın!'

buyurdu, o sünneti tutacağım, çekil önümden.” dedi geldi namaza…

O zaman da der ki:

“—Bak, sen iyi bir müslümansın, sen şöyle herkesin önünde bir anlı şanlı ölçülü, güzel, okkalı bir güzel namaz kıl, herkese ibret-i âlem olsun, nümune olsun, ‘İşte namaz böyle kılınır!’ desinler. Şöyle bir boynunu bük, gözünü hafif kapat, böyle bir el pençe divan dur, bütün herkes beğensin.”

Camiye gelmekten alıkoyamadı, bu sefer de mürâîlik yaptırtmak istiyor. O zaman da diyecek ki:

“—Mel’un, benim başka insanlarla işim yok, ben Rabbimin divanında durur, namazı onun için kılarım. Öyle başkası beğensin beğenmesin, o benim aklıma bile gelmez.”

Böyle derse, o zaman da şeytan der ki:

“—Aferin ya, sen benim umduğumdan daha da iyiymişsin, gel buyur, riyâ hakikaten de kötü bir şeydir. Hiç kimsenin görmediği bir yerde, evin köşesinde kıl, camiye gitme, orada herkes görüyor.”

O zaman da öyle aldatır. O zaman da diyeceksin ki:

“—Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin Rasûlünün ‘Camide kılın!’ dediği namazı camide kılarım; ondan sonra da ‘Gizli kılın!’ dediği namazı da evde kılarım. Emir onun, senin değil. Senin dediğini yapmak değil maksat. Farz camide kılınacak, ona tâbi sünnetler de orada kılınır, orada riya olmaz. Ama evimde de nafile ibadetlerimi yaparım.” diyeceksin.

Her şeyde bir ters taraftan alıp da saptırmaya çalışır, şeytanın oyununa gelmemek lazım. Farz ibadetler aleni olur, aleni olmasında riyâ olmaz ve aleni olmasında faydalar vardır.

Sen:

“—Benim namaz vaktim geldi, bir dakika bana müsaade, şu namazımı eda edeyim geleyim.” dersin.

Ötekisi de düşünür kara kara:

“—Yahu benim anam babam da namaz kılan insanlardı, küçükken bana ne kadar tavsiye ederlerdi, hatta öğretmişlerdi. Ben ne insanım ki, bak bu kardeşim işi gücü arada bıraktı, camiye gidiyor da ben namaz kılmıyorum, haydi bende kılayım.” der, utanır, ibret alır, o da gelir.

“—Al kardeşim şu zekâtımı!” diye verirsin.

Yanındaki adam düşünür:

"—Ya bu zengin zekât veriyor, ben de zenginim, ben niye zekât vermiyorum? Ben müslüman değil miyim?" der, o da verir.

Farz ibadetler âşikâre yapılır, nafile ibadetler gizli yapılır. Sevap kazanmak için boynumuza borç olmayan, yazılı olmayan şeyleri, onları gizli yaparsın, söylemezsen iyi olur, saklarsan iyi olur. Herkesin senin ibadet ettiğini bilmesine gerek yok… Böyle, gösterişe kaçmamak gerekiyor.

Burada da yine şeytanın bir oyunu vardır. Bir misal hatırıma geldi. Bazı insanlar da demişler ki:

"—Yahu bir ibadet yaptığımız zaman, başkalarının yanında konuşmaktan zevk duyuyoruz."

Meselâ:

"—Allah kabul eylesin, dün gece nasip oldu da, teheccüde kalktım da, Allah nasib ettiği miktarda namaz kılıverdim. Biraz da oturdum, tesbih vazifemi çekiverdim. Biraz da Kur'ân'ı Kerîm'den bir miktar okudum, derken gözlerimi kapadım, şöyle gördüm böyle gördüm filan."

Öyle gördün ama gördüklerini hep kaybettin sen. O gizli ibadetlerini açtın. Niye söyledin? Başkaları beğensin diye. Sen farkında değilsin ama için beğenmekten hoşlandığı için söyledin.

Ha demek başkalarının ibadetlerini görmesini, beğenmesini insanoğlunun içi istiyormuş, nefsinin hoşuna gidiyormuş.

Bazı insanlar, "Vay! Seni nefis seni! Ben de senin kabahatlerini de insanlara söylerim. Yaptığın kabahatleri de insanlara söylerim, sen ibadeti söylemekten hoşlanıyorsun ha, ben de kabahatlerini de ortaya yayayım da gör." demişler. Bu sefer kabahatlerini yaymaya, söylemeye başlamışlar veyahut saklamamaya başlamışlar.

O da doğru değil, çünkü Peygamber Efendimiz hadîs-i şeriflerinde bildiriyor ki:

"—Bir insan gizlide bir kusur işlese, sonra tevbe etse Allah affeder; ama yayıp söylediği zaman, artık âşikâre oldu, affolmaz!" Onun yapılmasından sonra kanunî işlem başlar, bu da yanlış.

Kimisi de meyhaneye gidermiş, yani içki içmiyor da halkın nazarından düşeyim diye filan böyle, Melâmî diyorlar, kötü durumda gösterirmiş kendini, kötü yerde gösterirmiş.

Canım ne ona lüzum var, ne buna lüzum var! Çizginin ne bu tarafına sapmaya lüzum var, ne öbür tarafına sapmaya lüzum var… Hadîs-i şeriflerin gösterdiği hudutları çiğnemeden, yolunca dümdüz gitmek lazım! O taraf da bu taraf da doğru değil. Cadde-i kübrâyı bırakmamak gerekiyor.

c. Resim ve Heykel Yapmanın Vebali

Üçüncü hadîs-i şerif resim, heykel yapmakla ilgili bir hadîs-i şerif. Bu da Ahmed ibn-i Hanbel'in *Müsned*'inde, Müslim'in, Nesâî'nin sahih kitaplarında İbn-i Abbas ve Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuş bir hadîs-i şeriftir. Yani kaynakları sağlamdır.

Bu hadîs-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[18]

[18] Buhari, *Sahih*, c.XVIII, s.346, no:5506; Müslim, *Sahih*, c.XI, s.26, no:3946; Nesei, *Sünen*, c.XVI, s.175, no:5263; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.241, no:2162; Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.XI, s.316, no:11855; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.296, no:25723; Beyhaki, *Sünenü'l-Kübra*, c.VII, s.269,

مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فِي الدُّنَيَا ، كُلِّفَ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ يَومَ القِيَامَةِ

وَلَيْسَ بِنَافِخٍ (حم . م . ن . عن ابن عباس)

RE. 428/3 (*Men savvere sûreten fi'd-dünyâ, küllüfe en yehfuha fîhe'r-rûha yevme'l-kıyâmeti, ve leyse bi-nâfihin*)

(*Men savvere sûreten fi'd-dünyâ*) "Her kim bu dünyada bir sûret yaparsa…" İster kâğıt üzerine portre, şekil olarak yapmış olsun, isterse heykel tarzında mücessem, gölgesi yere düşen bir tarzda yapmış olsun, yani satıhta değil de mücessem, üç boyutlu olarak yani nasıl olursa olsun.

(*Küllüfe en yehfuha fîhe'r-rûha yevme'l-kıyâmeti*) "Ona kıyamet gününde, bunun içine ruh ver bakalım, ruh üfür bakalım diye ibram edilir, onun boynuna yük yüklenir: 'Sen bunun resmini yaptın, hadi bakalım canı da ver!' denilir. (*Ve leyse bi-nâfihin*) Can da verecek durumda değil ki o adam."

Neden öyle deniliyor?

"—Sen bunu neden yaptın, canını veremeyeceğin şeyi niye tasvir ettin, niye bunu böyle yaptın?" diye.

Tabii ruhunu da veremeyecek, böyle azabı devam edip duracak. Demek ki İslâm resim ve heykel hakkında böyle bir edebe sahiptir.

Hücre-i saadetine geldiği zaman, Peygamber Efendimiz'in gözüne üstünde bir hayvan resmi, deseni olan bir perde ilişti. Hani oyalar moyalar yapıyorlar ya kadınlar, öyle desenli bir perde gördü, onu hemen kaldırttı. Hem de asabîleşti, kızdı.

"—E Peygamber Efendimiz'in evinde puta, taşa tapılır mı?"

Tapılmaz ama Peygamber Efendimiz nümune bir insan. O bir yol açarsa, ümmeti arkasından gider. Kötü bir yol açsa, açmaz ya,

---

no:14346; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.V, s.502, no:9782; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.213, no:4829; İbn-i Hibban, *Sahih*, c.XIII, s.159, no:5848; Ebu Ya'la, *Müsned*, c.IV, s.451, no:2577; Bezzar, *Müsned*, c.II, s.214, no:5319; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Nesei, *Sünen*, c.XVI, s.177, no:5265; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.V, s.502, no:9784; Ebu Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.IV, s.37, no:9379; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXI, s.29, no:22831.

o zaman kötü şey olacağından hemen kaldırttı Peygamber Efendimiz. Çünkü içinde sûret, resim, heykel olan eve melek girmez.

Melek girmediğine göre, biz müslümanlar o zaman resmi, heykeli evimize sokmayacağız.

"—Filanca adamın köşkünün bahçesinde çok güzel heykeller var, sanat eseri!"

O Yunanistan'dan gelme bir âdet var, Yunanlılar güzel heykeltıraşlık yapmışlar, kaç tane de putları var, her putlarına da ayrı bir heykel yapmışlar; Artemis heykeli, Zeus heykeli, bilmem ne, bilmem ne… Onlar putperest bir kavim, bizim örfümüz töremiz öyle değil. Bizim töremizde, dedelerimiz Anadolu'ya geldiği zaman böyle bir heykel filan gördüğü zaman bile kafasını kırıvermişler, bizim işimiz böyle değil diye, boynunu koparıvermişler. Bizim yolumuz başka. E şimdi her taraf resim, her taraf resim; olmaz, olmaz.

"—Bu benim babam, İstiklal harbinde tüfeğiyle çekilmiş resmi."

Yahu babana zarar veriyorsun. Albümünde dursun, kapat. Duvara ne asıyorsun, eve melek gelmiyor. Veyahut heykel veyahut büst. Olmaz!

"—Pekiyi, birisi böyle bir şey yapıyor, ne olacak?"

Öyle yapan kimseye de kıyamet gününde:

"—Haydi yaptığın şeye can ver bakalım!" denilecek, Allah-u Teàlâ Hazretleri öyle itab edecek ona. "Canı veren alan ben değil miyim, yaratan ben değil miyim, nedir bu senin yaptığın?" diye itab edecek. O halde biz bu şeye yanaşmayacağız.

"—Efendim Avrupa'da heykel sanatı şu kadar gelişmiş, resim sanatı bu kadar gelişmiş…"

Yahu onlarda o sanat gelişmiş ama, bizde de daha güzel edepler, ahlâklar gelişmiş. Yani her şeyin aynı olması şart değil ki! Bizim böyle olmamız daha büyük süs, daha büyük ziynet, daha büyük kıymet. Bu dünyadan herkes gelip geçecek, Allah'a âsi olup gittikten sonra ne yapayım ben!

Sonra süsün çeşidi eksik mi? Bak bizim camimiz de süslü, duvarları, cam kenarları… Bak mihrabını da ne kadar süslemişler.

Heykelsiz süslemek mümkün, heykelsiz süsleyiver sen de. Haram yere girmeden yürü!

"—Şurası mayınlı tarla!" deseler, girer misin oraya?

Girmez! Bastığı zaman patlayacak, canı yanacak, ölecek.

"—Oraya girme, kenarından dolaş!"

"—Tamam…"

"—İşte burası mayınlı sahadır. Şuradan yürüyeceksin, mayınlı yerden yürümek yok, tehlikeli yerden yürümek yok!"

Yapmayacağız, kendimiz imal etmeyeceğiz, yapılanı da evimize almayacağız.

Bizim evimizin duvarını ne süsler?

Ooo, ne güzel sanat eserleri vardır; ebru sanatı, tezhib sanatı, hüsn-ü hat sanatı. Ne güzel şeyler yazmışlardır dedelerimiz, altın yaldızlarla ne güzel süslemişlerdir. Duvarlarda antika olur, gayet güzel olur. Benim Avrupalı'ya benzeme lüzum yok ki! Avrupa heykelle süsler, ben de güzel yazıyla, Peygamber Efendimiz'in nasihatiyle, hadîsiyle süslerim duvarı; âyet-i kerîmeyle süslerim.

Her yiğidin yoğurt yiyiş tarzı vardır; dünyada da çok insan var giyimleri, örfleri adetleri farklı, bizim örfümüz böyle. İşte biz bu benliğe sahip olacağız, böyle boyun bükmeye lüzum yok, bizim yaptığımız daha doğru.

"—Pekiyi, hocam niye böyle bu heykele, resme böyle hasım olmuş İslâmiyet, niye bunu yasaklamış?"

Allahu a'lem, çok hikmetlerinden bir hikmeti şudur ki, eski ümmetler bu böyle heykelleri, resimleri yaparak sonradan onlara tapınmışlar, heykele, resmini yaptığı şeylere tapınır hale gelmişler.

İslâm bir şeyi haram, kötü kılınca ona giden öteki yolların hepsini de tıkar, kapatır. İslâm'ın kaidesi böyledir. Yani içki insanın aklını başından alıp da cinayete ve saireye sebep olduğundan yasaklandı. Kötülükler, fuhşiyat, insanın aklı başından gidince içkiden olduğundan, içki ondan yasaklandı. Çünkü içki bütün kötülüklerin anasıdır, kötülükler oradan doğar. O kötülükler olmasın diye içkiyi yasakladı. İçkiyi yasakladığı için de içkinin taşımasını, imalatını, sunmasını, içilmesini ve sâiresini, azını, çoğunu hepsini yasakladı.

İslâm'ın ruhu, çalışma tarzı böyledir, İslâm bir şeyi kötü diye

belirtti mi ona giden yolları da kapatır.

Temsil: Meselâ, yolda bir tehlike var, mâil-i inhidam, yıkılmak üzere bir apartman var, ne yapar belediye?

Yolun bu tarafına, o tarafına, “Bu yol tehlikelidir, yasaktır, girmeyin!” diye levha koyar. Neden? Oraya bir girdi mi, yaklaştı mı şöyle olur, böyle olur. Evvelden tedbirini alıyor.

İslâm da insanlar putperestliğe gitmesin diye Allahu âlem böyle tedbirler almıştır. Onun için bizim dinimizde sûret yapmak, mücessem heykel yapmak, resim yapmak yok.

Cansız şeylerin resmini yapabilirsin, buyur çiçeklerin, ağaçların, manzaranın resmini yap, daha başka sanatlar açık.

Allah’ın helâlleri o kadar çok ki ille gelip bu harama mı toslayacaksın? Bu kadar helal var, ne inatçı adamsın!

Bu kadar helâl var, ye, iç, yan gel keyfine bak! Bu kadar Allah’ın nimeti var, ille gidip de şu içkiyi mi içeceksin? Hiç başka içilecek şey mi kalmadı? Meyve suyu, ayran helâl, limonata hoş, maden suyu güzel, süt, bilmem ne güzel. Sayılamayacak kadar şey var, geliyor burada ille içki içecek…

“—Çok keyif veriyor. “

Yahu bunlar da keyif verir.

Sonra, Allah’ın yoluna gitmekte de çok keyifler var. Bir namazı kılarsın, tadına doyum olmaz. Birisine bir iyilik yaparsın, tadına doyum olmaz paranla bir çeşme yaparsın içenleri, su dolduranları şöyle uzaktan seyredersin tadına doyum olmaz, o iyiliklerin tadına doyum olmaz.

Bir de bir akşam bir kötülük yaparsın, nedameti, pişmanlığı yüreğine yer eder: “Keşke şu kötülüğü yapmasaydım!” diye burnundan getirir fitil fitil…

Demek ki, kötülüklerde aslında zarar var, elem var; iyiliklerde meşakkat bile olsa, sonunda tat ve lezzet var. O lezzetlerin peşine gitmemiz lazım! Ama işin en kestirmesi: Allah’ın emrettiğini yaparım, yasak ettiğinden kaçarım. Rasûlüllah’ın tavsiye ettiğini tutarım, yasak ettiğinin yanına, semtine uğramam. Kolay işte, bu kadar basit!

d. Diline ve Şehvetine Sahip Olmak

Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilen yeni bir hadîs-i şerife geldik. Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifinde buyurmuş ki:[19]

مَنْ ضَبَطَ هٰذَا وَهٰذَا ، وَأَشَارَ إِلَى لِسَانِهِ وَوَسَطِهِ ، ضَمِنْتُ لَهُ الْجَنَّةَ

(حل. عن ابن مسعود)

RE. 428/4 (*Men dabeta hâzâ ve hâzâ, ve eşâra ilâ lisânihî ve vasatihî, damintü lehü'l-cenneh*)

(*Men dabeta hâzâ ve hâzâ*) "Her kim şuna ve şuna sahip olursa, zapt ederse bunu, hâkim olabilirse, (*damintü lehü'l-cenneh*) ben de ona cenneti vaad ediyorum, tekeffül ediyorum, kefil oluyorum cennete girecek. "

Neymiş o şu şu dediği? (*Eşâra ilâ lisânihî ve vasatihî*) "Ağzına, diline işaret etti; bir de şöyle belinden aşağısını işaret etti."

Bu mevzuda başka hadîs-i şerifler çoktur.

İnsanları günaha sokan âzâların bir tanesi de dildir, dil. Adam iyi niyetlidir, hoştur ama gevezedir, lambur lambur konuşur. Bir hatalı söz söyler, boyundan büyük günahlara dalar gider durduğu yerde. Hatta imana aykırı bir söz söylese okun yaydan fırlayıp çıktığı gittiği gibi dinden imandan çıkar farkına varmaz.

"—Canım bunda ne var?" der.

Sen bu dilinle ne çamlar devirdin farkında mısın? Ne hatalar işledin?

Bilmez. Onun için bu dile çok sahip olmak gerekiyor.

Eskiden baklaya okuyup üfleyip, dilinin altına koydurturlarmış hoca efendiler:

"—Al bakalım evlâdım bunu ağzına!"

Çünkü bakla ağzında tıkır tıkır, sert olur, kolay da erimez. Konuşacak, ağzında bakla tıkırdayınca hocasının nasihati hatırına gelecek. Hani, "Çıkar ağzından baklayı." sözü de var ya,

---

[19] Ebu Nuaym, *Hilyetü'l-Evliya*, c.IX, s.325; İbn-i Asakir, *Tarih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.281; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummal, c.III, s.557, no:7894; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXI, s.30, no:22834.

söyleyemiyor o zaman, lisana sahip oluyor. Öyle tedbirler düşünmüşler.

Bu dil bize çok zararlar yapar, dikkat etmemiz lazım! Ya hayır söylemek lâzım ya susmak lâzım! Gazâlî'nin *İhyâu Ulûm* kitabından dilin, lisanın afetleri bölümünü okuyun!

Dilin pek çok mânevî hastalıkları vardır, ekseriyetle onlara düşer. Gıybet eder insan, günaha girer; yalan söyler büyük günaha girer. Yalancı şahitlik eder, cemiyetin nizamını mahveder, alt üst eder. Karşısındakine küfreder, başını belâya sokar. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kâfir olur diliyle, söyler mahvolur.

Kalp kırar veyahut vaad eder.

"—Tüh keşke vaad etmeseydim!"

Dilini tutsaydın da vaad etmeseydin. Vaad etti, sonra pişman oldu ama iş işten geçti. Yâni vaad etti bir kere.

"—Aah ah şu dilim kopsaydı da söylemeseydim."

Ya! Önceden düşünseydin, işte bu başına gelmezdi.

Onun için bir dile sahip olmak önemli…

Bir de belden aşağısını işaret etti Peygamber Efendimiz. O da insanların başını derde sokan âzânın en başında gelir, bir numaralı. Peygamber Efendimiz insanın şehevî hislerine işaret etmek istiyor, o işareti ona emâredir.

Bu insanların çoğunu günahlara batıran, yoldan çıkartan, saptıran işte o şehevî duygulardır; kızı da, erkeği de, kadını da, adamı da, yaşlıyı da, genci de… Yaşlı olunca da nefsi ölmüyor.

"—Gönül ihtiyarlamaz!" derdi Hocamız.

"—Evli barklı adamsın, utanmıyor musun sağa sola bakmaya!?"

Bakar, bir de laf söyler:

"—Güzele bakmak sevaptır."

Allah'ın hükmüne aykırı hüküm mü söyleyeceksin? Güzele bakmak günahtır. O mânada harama bakmak günahtır. Harama sevaptır dersen, küfre kadar gider.

Güzele bakmak nerede sevaptır?

Çamlıca tepesine çık, boğazın mavi sularına bak, Çamlıca'nın çamlarına bak, havanın nefasetini içine çek al;

"—Allah, yâ Rabbim! Ne güzel yerler yaratmışsın yâ Rabbi! Çok şükür! Bizim dedelerimizden Allah razı olsun… Allah Allah dediler

buraları fethettiler, haydi ruhlarına Fâtiha okuyayım. “

Tamam, bak güzel şeylere bakıp, güzel şeyler düşününce tamam… Bu mânada güzele bakmak sevap! Sen elin karısına tepeden tırnağa bak veyahut elin adamına tepeden tırnağa bak, ondan sonra, “Güzele bakmak sevaptır!” de. Dinle alay mı ediyorsun?

Çeşitli felsefeler var:

“—Göze kapak varsa, yasak da mı var?”

Evet, o kapak yasak olduğu için konmuş oraya... Evet, zaman zaman kapatılsın diye Allah kapaklı yapmış bu gözü. Zaman gelecek kapatacaksın, bakmayacaksın. Bu şehevi duygular çok kuvvetli duygulardır, insanı mahveder, aklını başından alır insanın, deli divane eder, her türlü melaneti işlettirir. Allah bu duyguların şerrinden cümlemizi korusun…

“—Pekiyi, nasıl korunacağız?”

Bizim dinimiz tabiata uygun bir dindir, bizim dinimizde Peygamber Efendimiz evlenmeyi teşvik etmiş:

“—Evlenin, çoluk çocuk sahibi olun, ben sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim.” buyurmuş, kendisi de evlenmiş.

“—Peygamber evlenir mi?”

Evlenir tabii, o bize nümune…

Allah-u Teàlâ Hazretleri kadını kadın, erkeği erkek abes yere mi yarattı? Elbette evlenme olacak, çoluk çocuk sahibi olacaklar. Normal bir şey. O zaman Peygamber de evlenecek elbette...

“—Evlenmeye gücüm yok.”

O zaman oruç tut! Oruç tutarsın, kendine hâkim olursun. Çünkü gelsin baklava tepsisi, gitsin kebap, bilmem ne filan derken, karnını tıka basa doyurdun mu, midenden vücuduna enerji geldi mi, karnın iyice doldu mu, bu sefer nefsini zabt edemezsin. Gemi azıya alır at, artık koşturur durur. Yani dizgini çeksen bile, gemi azı dişine taktığı için, ağzı acımaz, artık onu durduramazsın.

En iyisi önceden engellemek. Oruç tutarsın, az yemek yersin, harama bakmazsın, yasak yerlere varmazsın. Dini kitapları çokça okursun, Allah’a çokça sığınırsın, işte o da öyle gider.

Bizim zamane insanlarımızın çoğunu o şehevî duygular

mahvediyor. Bunları da müstehcen neşriyat harıl harıl körüklüyor. Boy boy çıplak resimler… Sonra başlıklarına baktığı zaman insanın başlığından utanacağı sözler… Aileye nasıl girer o söz! Aman yâ Rabbi! Ne kadar müstehcen şeyler, ne kadar umumi ahlâkı tahrip edici dinamitler, atom bombaları…

İki kadın el ele tutuşmuş, fotoğrafını çekmiş; "Bunların arasındaki gizli ilişki nedir, bu muhabbet nedir?" diyor. Böyle bir gazete eve alınır mı, böyle bir gazete ele alınır mı? Ne teşvik ediyor, neler öğretiyor!

Allah şu müstehcen neşriyattan, umumi ahlâkı bozan bu fasit neşriyattan bu milleti kurtarsın… Âmin, ama biz de almayacağız. Yani ma'rifet iltifata tabidir, arz ve talep, arzu, iştiha çok olunca, onlar da yayın yapıyorlar.

Peygamber Efendimiz'in zamanında Medine'ye bir doktor gelmiş. Birkaç ay durmuş, tası tarağı toplamış gitmiş. Müslümanlar hiç müracaat etmemişler. Tedavi edecek bir kimse bulamayınca gitmiş.

Peygamber Efendimiz'in yanında, dua etse duası bereketiyle iyi oluyor, orada doktorluk söker mi? Bir şey olmayınca, hiç kimse müracaat etmeyince, doktor gitmiş oradan. Bir icrâ-i sanat edememiş. Yani bu milletin de hepsinde kusur var.

Sonra içkiyi satmak haram! Müstehcen neşriyat? O helâl mi? O da doğru değil. İçkiyi sen satıyorsun, bir kadeh içki içiyor, biraz sarhoş oluyor. Bunu alan da günaha giriyor, günaha girmesine vesile oluyorsun. Her yerden düşüneceğiz, her taraftan kötülüğü dinimiz nasıl engellemeyi düşünmüşse, biz de öyle düşüneceğiz.

e. Hac'da Kesilen Kurbanın Mükâfatı

Taberânî'den Hz. Ali Efendimiz'in rivayetiyle gelmiş bir hadîs-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[20]

مَنْ ضَحَّى طَيِّبَةً بِهَا نَفْسُهُ ، مُحْتَسِباً لأُضْحِيَّتِهِ ، كَانَتْ لَهُ حِجَاباً

---

[20] Taberani, *Mu'cemü'l-Kebir*, c.III, s.84, no:2736; Hasan ibn-i Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummal*, c.V, s.85, no:12154; *Camiü'l-Ehadis*, c.XXI, s.30, no:22837.

مِنَ النَّارِ (طب. عن الحسن بن عليّ)

RE. 428/5 (*Men dahhâ tayyibeten bihâ nefsühû, muhtesiben li-udhiyyetihî, kânet lehû hicâben mine'n-nâr*)

(*Men dahhâ tayyibeten bihâ nefsühû*) "Her kim ki gönlünden isteyerek, gönlü hoş bir halde kurban keserse; (*muhtesiben li-udhiyetihî*) kestiği kurbandan da Allah'tan ecir sevap bekleyerek, içinden de hoşnut, razı olarak 'Allah'ın emrini tutuyorum.' diyerek kurbanını keserse... (*Kânet lehû hicâben mine'n-nâr*) Bu kestiği kurban ona cehennemle arasında perde olur, mâni olur, cehenneme düşmesine engel olur, cehenneme düşmekten onu tutar."

Onun için kurban kesiyoruz. Kurbanın çok fazileti var, sevabı var. Hacda da kesilir. Hacda da sevaplar çok çok katlanıyor, yani Mekke-i Mükerreme'de yapılan ameller çok sevaplı...

Burada da bir şeye işaret edelim:

Adam hacca niyet edecek. Üç çeşit hac vardır. *Hacc-ı ifrâd*, tek başına hac... *Hacc-ı temettû,* önce umre yapıp ihramdan çıkmak,

ondan sonra vakti gelince tekrar haccetmek. Orada bir süre kaldıktan sonra, hac günleri gelince tekrar ihrama girip hac ve umreyi yapmak, ama araya fasıla koyarak yapmak… *Hacc-ı kırân*, umreyi yapıp ihramlı durmak, o ihramla bekleyip, sabredip haccı da çıkartmak, yani hac ve umreyi birlikte, bir çırpıda çıkartmak.

Bizim mezhebimize göre en sevaplısı hacc-ı kırândır. Çünkü meşakkati, külfeti çoktur, hata ettiği zaman cezası iki mislidir, onun için sevabı çoktur. Hem haccı hem umreyi bir ihramda çıkarttı diye. Bizim mezhebimize göre en sevaplı budur.

O zaman vazifeliler ne diyecek?

"—Ey hacı kardeşler! En sevaplısı budur, siz buraya sevap kazanmaya geldiniz ya, Allah'tan sevap kazanmaya, en sevaplısı budur."

İkinci derecede olanı umre yapıp ihramdan çıkıp ondan sonra zamanı gelince haccetmektir, arada bir hafta on gün, neyse, böyle normal gezip haccetmektir, bu da sevaplıdır ama hacc-ı kırân kadar sevabı yoktur, derece bakımından onun bir altındadır. *Hacc-ı ifrâd*, umresiz bir hac olduğu için tek hac olduğundan onun sevabı en aşağı mertebededir demiş imamlarımız, değil mi? Mezhebimizin büyükleri, ulemamız böyle demiş. Bunu böyle söyleyecek.

Duyuyoruz, duyduk bazı hacılardan, diyorlarmış ki:

"—Hacc-ı kırânda ve hacc-ı temettüde şükrâne olarak kurban kesiliyor, yani 'Yâ Rabbi! Bana hem haccı hem umreyi nasib eyledin!' diye orada kurban kesiliyor. "Kurban kesme olmasın, aman hacc-ı ifrâda niyet edin, aman hacc-ı ifrâda niyet edin!" diye hacılara böyle tavsiye ediyorlarmış.

Yahu bırak, sevabı daha çok kazansın! En sevaplısı budur diye sevaplısını göster. Kurbandan kaçmak için hacc-ı ifrâda niyet güzel bir şey olmuyor.

Sonra hacc-ı ifrâda niyet eden insan, isterse yine kurban da keser, sevabı çok işte... "Kim Allah'tan sevabı bekleyerek gönül hoşluğuyla kurban keserse, bak cehennemden arasına perde engel oluyor da kurtulmasına sebep oluyor." Bu din adamlarına çok büyük vazifeler düşüyor. Sözlerine de çok dikkat etmeleri gerekiyor. Öteki insanlar da niyetlerine çok dikkat etmeli!

f. Köleyi Haksız Yere Döğmenin Cezası

Bu hadîs-i şerif Hatib-i Bağdâdî ve İbnü'n-Neccâr tarafından yazılmış, İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[21]

مَنْ ضَرَبَ عَبْدَهُ مِنْ غَيْرِ حَدٍّ ، حَتَّى يَسِيلَ دَمُهُ ، فَكَفَّارَتُهُ عِتْقُهُ

(خط. وابن النجار عن ابن عباس)

RE. 428/6 (*Men darabe abdehû fî-gayri haddin, hattâ yesîle demuhû, fekeffâratühû ıtkuhû*)

"Her kim kölesini şer'î bir had, şer'î bir ceza gerektirmediği halde kızdığı için döver de kanını akıtırsa, yani kanı akıncaya kadar döverse..." Vurdu, patlattı yüzü yarıldı, burnu kanadı, kanı aktı, yani şiddetli dövdü.

"Her kim kölesini şer'î bir mesned olmadığı halde, hadd-i şer'î dolayısıyla olmadığı halde kanı akıncaya dek döverse; (*fekeffâratühû ıtkuhû*) bu kölenin bu haksız yere dövülmesinin günahının kefareti onun âzat edilmesidir, başka çare yoktur." O kadar döver misin, haydi bakalım âzat et. Şimdi köle yok tabii, efendilik-kölelik yok.

Bu ikinci hadîs-i şerif de yine Taberânî'de yine aynı mevzuda. Onu da okuyuverelim:[22]

مَنْ ضَرَبَ مَمْلُوكَهُ ظُلْمًا ، أُقِيدَ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (طب. عن عمار)

RE. 428/7 (*Men darabe memlûkehû zulmen, ukîde minhu yevme'l-kıyâmeti*.)

---

[21] Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i *Bağdad*, c.VIII, s.162, no:4267; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.342, no:13294; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.67, no:6050; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.158, no:5782; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.136; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.84, no:25078; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.32, no:22841.

[22] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.436, no:7232; İbn-i Ebi Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.369, no:25970; Ammâr ibn-i Yâsir RA'dan.

Kenzü'l-Um*mâl*, c.IX, s.74, no:25021; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.32, no:22843.

(*Men darabe memlûkehû zulmen*) “Her kim kölesini zalim olarak döverse… *Zulmen*, yani haksız yere döverse, bir sebep yokken döverse; (*ukîde minhu yevme'l-kıyâmeti*) kıyamet gününde o dövmesinden dolayı bağlanır, cezaya uğrar, kısas olunur.”

Bir ikinci rivayette (*uktısse*) “Kısas olunur.” diye geçmiş. Sen misin köleni döven, köle de seni şimdi dövecek… Ondan dolayı dövülür.

Demek ki, şimdi kölelik yok ama bizim buradan alacağımız ibret şudur ki, köle senin malınsa da, elindeyse, elinin altındaysa da haksız yere dövdüğün zaman ahirette başın belâya girer. Köle yok ama evlatlarımız var, köle yok ama hanımımız var…

“—Hocam ben hanımımı pataklarım, çocukları da pataklarım!”

Pataklarsan, bu köle hadîs-i şerifi hatırında olsun! Haksız yere köle dövüldüğü zaman ne geliyor insanın başına, onu düşünüver. Çünkü sen bugün onun büyüğüsün, döversin ama; yarın mahşer günü olunca, insanlar hesaba çağırıldığı zaman, orada onun eline fırsat geçer:

“—Yâ Rabbi! Bu beni haksız yere dövmüştü.” der.

Bu dünyada helalleş, bir daha öyle haksızlıklar yapmamaya çalış.

Çocuk namaz kılmadığı zaman dövülür. “Kıl!” denir, kılmadığı zaman usulüyle dövülür. Başına vurulmaz, münasip yerlerine vurulur, namaza alışsın diye biraz tehdit gösterilir.

Kadın da çok serkeşlik, haksızlık, asîlik ederse, onun da kitapta bir yeri vardır. Ama ben kazak bir erkeğim diye gücünü kuvvetini orada gösteren, çok haksız yere döven insanları duyuyoruz. Ona hiç hakkı yoktur.

Hem Müslüman hem de derviş; haksız yere dövüyor. O karşısındaki de bir ana kuzusu, evlâdı, pataklıyor, sokağa atıyor. O gitse, kötü bir yola sapsa daha mı iyi olur da sen onu sokağa atıyorsun?

Onun için bu dövme, haksızlık, vurma kırma işlerinde çok dikkat etmek lazım! Şu anda senin gücün yetiyor ama sonra karışmam.

g. Yetimi Bağrına Basan Kimse

Bu hadîs-i şerifi Taberânî *Evsat*'ında Adiyy ibn-i Hâtim'den rivayet etmiş, kaydetmiş, yetim hakkındadır.

Yetim ne demek? Babası olmayan, öksüz demek.

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:[23]

مَنْ ضَمَّ يَتِيماً لَهُ أَوْ لِغَيْرِهِ حَتَّى يُغْنِيَهُ اللهُ عَنْهُ ، وَجَبَتْ لَهُ الجَنَّةُ

(طس. عن عدى بن حاتم)

RE. 428/8 (*Men damme yetîmen lehû ev li-gayrihî, hattâ yuğniyehu'llàhu anhu, vecebet lehü'l-cenneh*)

(*Men damme yetîmen lehû ev li-gayrihî*) "Her kim kendisine ait bir yetimi veyahut başkasının yetimini bağrına basarsa…"

Bağrına basmak ne demek? Böyle kucaklamak demek.

Kendisinin yetimi nasıl olacak? Meselâ, bazen insan dede oluyor, oğlu vefat ediyor, torunları kendisine kalıyor. O zaman o onun kendisinin yetimi olur veyahut yeğeni kalıyor, akrabası kalıyor filan o bakıyor.

Böyle akrabasından bir yetimi veyahut hiç akrabalık bağı olmadığı halde filanca kimse ölüverdi, geride yedi tane çocuk kaldı. Komşuların her birisi. "Tamam biz buna bakalım!" diye bir tanesini aldı. Böylece ailenin babası gitti ama, komşularının müslümanlığı dolayısıyla bu sarsıntı kolay atlatıldı, çocuklar açıkta kalmadı. "Kendisinin yetimine veyahut başkasının yetimine kim kucak açar, onu bağrına basarsa…"

Ne zamana kadar?

(*Hattâ yuğniyehu'llàhu anhu*) "O yetime bakan kimseden, o yetimi Allah müstağni kılıncaya kadar."

Bir zaman gelecek tabii, o da büyüyecek;

"—Amcacığım Allah senden razı olsun küçükken beni okuttun, evlendirdin. El-hamdü lillâh şimdi iş güç sahibi oldum." diyecek.

Onun bakmasına muhtaç durumda değil artık. O hâle gelinceye, yani muhtaç durumdan çıkıncaya, kendini kollayacak, yürütecek

---

[23] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.290, no:5345; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.296, no:13521; Adiy ibn-i Hàtem RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.169, no:6000; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.33, no:22845.

hâle gelinceye kadar kim bir yetime bakarsa; (*vecebet lehü'l-cenneh*) o yetime bakan kimseye cennet vacip olur."

O zaman hemen çevreden, etraftan yetim gözleyelim, yakalayalım da cennet bize vacip olsun. Yani mecburi demek, başka çare yok illa cennete gidecek! "Cennet vacip olur." diyor.

Başka bir hadîs-i şerif vardır, bunu duymuşsunuzdur:

"—Yetime bakan, onu tekeffül eden kimse ile ben cennette böyle olacağız." buyurmuş, Peygamber Efendimiz.

İki parmağını şöyle yakınlaştırmış, işaret etmiş. Yani yan yana olacağız demek. Yetime bakmaktan dolayı, cennette Rasûlüllah'a komşu olmak var.

h. Cihadda Dikkat Edilecek Noktalar

Bu hadîs-i şerif Muâz ibn-i Enes RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[24]

مَنْ ضَيَّقَ مَنْزِلاً ، أَوْ قَطَعَ طَرِيقًا ، أَوْ آذَى مُؤْمِنًا ، فَلاَ جِهَادَ لَهُ

(حم. د. عن معاذ بن أنس)

RE. 428/9 (*Men dayyeka menzilen, ev kataa tarîkan, ev ezâ mü'minen veyahut ev âzâ mü'minen felâ cihâde lehû*)

Müslümanlar bir cihada gitmişler. Tabii ordu gelmiş bir yere, ordunun bazı askerleri evlere tazyike başlamış. Ondan sonra yolları kapatmışlar; güçlü, kuvvetli, silahlı ya. Onun üzerine, Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifi nida ettirmiş;

"—Her kim bir eve tazyikte bulunursa yahut yolu keserse…"

Yol kesmek iki mânaya gelir; bir, yolun üstüne yerleşir oturur, gelen geçene mâni olur; iki, durur yolda, gelenin geçenin yakasına yapışır; "Çık bakalım, sökül paraları." der. Yani ondan bir şey sızdırmak, para almak, o da yol kesmektir.

---

[24] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.215, no:2260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.440, no:15686; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.194, no:434; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.37, no:32; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.59, no:1483; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.152, no:18239; Muaz ibn-i Enes el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.391, no:11072; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.34, no:22850.

Öyle kimselere eski tabirler *kâtıu't-tarîk* derler, yol keseci demek. Bir yan kesici var mâlum, bir yol kesici var. Yan kesici jiletle cırt cebi yırtar, parayı çalar; yol kesici, harami, yolda silahla çıkar maskeli; "Ver paraları, ver malları!" Soyar soğana çevirir, ondan sonra kaçar. İşte bunlar fena…

Bir de Mehmed Zâhid Kotku Hocamız derdi ki:

"—Bir de ahiret yolunun yol kesicileri, haramileri var."

O nasıl? O da kendisi mürşid olmadığı, salâhiyetli olmadığı, sahih eli olmadığı halde, ortaya çıkıp da mürşidlik taslayan kimsedir. O da ahiret yolunun haramisidir. Çünkü salâhiyetli değil. İnsanları kendisine bağlıyor ve yoldan çıkartıyor.

Neyse. Peygamber Efendimiz; "Her kim evi tazyik ederse veyahut yol keserse…" diye nida ettirmiş.

Artık yol kesmenin iki mânâsı da olabilir, yani yolu işgal etmek, kapatmak mânâsında olabilir, gelen geçenden tazyik etmek mânâsında da olabilir.

(*Ev âzâ mü'minen*) "Veyahut bir mü'mini, bir mü'min kulu ezâlandırırsa, (*felâ cihâde lehû*) ona cihad yoktur."

"—E cihad kâfire karşı olur, mü'min kulu ezâlandırmak nasıl?"

Canım, belki orada iman etmiş olan vardır, yani o gittiğin yerde iman etmişlere, mü'minlere dokunmak olmaz. Veyahut da sen cihada beraber gittiğin arkadaşlar mü'min kimseler onlara eza, cefa eder. O da olabilir, ordu arkadaşlarına eza cefa etmekten dolayı söylenmiş olabilir. (*Felâ cihâde lehû*) "Onun hiçbir cihad sevabı yok!" diyor Peygamber Efendimiz.

İslâm'da cihadın örfü, âdeti, töresi vardır, öyle oyuncak değil. Peygamber Efendimiz gidecek orduları; "Haydi bakalım Allah'ın adıyla yola çıkın!" diye uğurlardı. "Çok yaşlı kimseye saldırmayın! Küçük çocukları, kadınları öldürmeyin! Haksızlık etmeyin." diye söylerdi, tavsiye ederdi. Bizim dinimizin her şeyi ölçülü.

Savaşı neden yapıyor? Mecburiyet. Hücum etmiş, savaş etmeyelim mi? Müslümanları talan etmiş, cezasını vermeyelim mi?

O zaman gerekir. Savaş olacak da savaşta bile, müslümanın savaşında bile bir asalet vardır. Orada müslümanlığın asaletini tarihi inceleyen görür. Biz geçtiğimiz ülkelerden üzüm kopardığımız zaman, üzüm kütüğüne üzümün bedelini bağlamış

bir kavmin torunlarıyız, haksızlık etmemişiz.

Sonra insan harp ediyor, harp ettiği zaman toplanan ganimeti kendisi cebine koyamaz. Bir yere yığılacak, ganimet gaziler arasında usulüyle bölüştürülecek. Taksimden bir şey saklarsa, taksimden evvel cebine atarsa cehennemden bir şey atmış olur cebine, velev bir ayakkabı bağcığı bile olsa. . .

İslâm böyledir. Hırsızlık, yağmacılık, usulsüzlük, idaresizlik, itaatsizlik yok. Onun için bizim ordularımız başarı sağladı bu vakte kadar. İslâm'ı gönüllerden bir çekiver bakalım, o zaman ne olur? Bizim şu anda şurada rahat yaşayışımızın sebebi ecdadımızdır, onların dürüstlüğüdür, onların cihad ruhudur, onların müslümanlığıdır. Biz onlara borçluyuz, bu borcu hiç unutmayacağız.

Şimdi rahata çıktık, köprünün bu tarafına geçtik. "Tamam bitti." dersek, vefasızlık olur. Allah bunu insanın burnundan fitil fitil getirir. Onlara vefa borcumuz var.

Şu Fatih Sultan Mehmed burayı aldı, o gaziler buraları aldılar, mezarları kıyıda köşede ziyan zebil... Olmaz! Onlar bizim velinimetimiz, yani kadir bilmemiz lazım. Onlar burayı almasaydı, biz burada olmazdık.

Şimdi Belgrat'ta mıyız, Sofya'da mıyız, Atina'da mıyız? Değiliz. Burası da giderdi, burası da elimizde olmayabilirdi. Bir ara Kırım, Kafkasya bizimdi, petrol mıntıkalarının hepsi bizimdi bir ara biliyor musunuz? Şimdi petrol sıkıntısı çekiyoruz. Bakü, Kafkasya petrolleri, Irak petrolleri bizimdi, Suudi Arabistan bizimdi.

İşte böyle muhabbetsizlikten, birbirimizi bilmemekten, çelmelemekten, düşmanı takip etmemekten, düşmana karşı müşterek çalışmamaktan; bazılarının hıyanetinden, bazılarının gafletinden, cehaletinden bunlar gitti. Yine devam et gaflete, yine devam et dinden imandan uzak yaşamaya, Allah korusun bu da gider. Bizi ayakta tutan dinimiz, imanımızdır; onlar gitti mi hiçbir şey kalmaz.

"—Efendim Müslümanlık da bazılarına ağır geliyor.

Kadınlara örtünmek ağır geliyor. Hanımzâdelere, sultan efendilere örtünmek ağır geliyor. Beylere namaz kılmak zor geliyor,

pantolonunun ütüsü bozulurmuş. Kimisine oruç tutmak zor geliyor, herkes bir telden çalıyor.

Şu anda rahat ya, şu anda sanki Allah'a ihtiyaçları yok! Haşa, sümme haşa, öyle şey olur mu? Ama başı bir sıkışacak, o zaman yalvaracak. O zaman da genişlik zamanında Allah'a mutî olmayan, dua etmeyen, bağlanmayan kimsenin, darlık zamanında duasına icabet yoktur. Sen şimdi başın sıkıştı geliyorsun istemeye tabii; tabii geleceksin ama geçmiş ola…

İşte şimdi bu hazır, şimdi en iyi Müslümanlık yapma zamanı! Şimdi en iyi Müslümanlığı yapacağız. Yemeğimiz, sıhhatimiz var, memleketimiz güzel, hürriyetimiz var, el-hamdü lillâh şu var bu var, haydi bakalım göreyim seni!

Dedelerimiz harplerden darplardan neler çekti, süngülerin ucunda kaç tane çocuk can verdi! Memleketimizin dışında Bulgaristan'da, Yunanistan'da, Rusya'da bilmem nerede neler oluyor. Onun için bu nimetin kadrini bilip dua ederek, şükrederek öyle yaşamımız lazım.

Kadrini bilmezsen? Kadrini bilmezsen zarar edersin.

Allah-u Teàlâ Hazretleri âlemlerden müstağnîdir. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bizim ibadetlerimize de ihtiyacı yok. Muhtaç olan, borçlu olan medyun u şükrân olan biziz. Bu nimetlere, verdiği nimetlere adamsak, nankör değilsek şükretmemiz lâzım.

Düşünün, 40 yıl bir adamı beslemişsiniz, size hıyanet etmiş!

"—Vay nankör vay! Yahu ben sana baktım, besledim, büyüttüm!" deriz.

E Allah-u Teàlâ Hazretleri yıllardır bakıyor, besliyor, büyütüyor, yaşatıyor, öldürüyor bizi! Ona karşı bir teşekkür duygusunu taşımaz mı insan? Hiç teşekküre değmez mi şu hayatın şu nimetleri, şu izzetleri, şu lezzetleri? Ne kadar şaşkın insanlar!

i. Elli Defa Tavaf Etmenin Mükâfatı

Bir hadîs-i şerif daha, bu da hacla ilgili. İbn-i Abbas RA rivayet etmiş, Tirmizî'de sahih hadîs diye de zikri kaydedilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[25]

مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ خَمْسِينَ مَرَّةً ، خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

(ت. غريب عن ابن عباس وصحح وقفه)

RE. 428/10 (*Men tàfe bi'l-beyti hamsîne merraten, harace min zunûbihî keyevmi veledethü ümmühû*)

(*Men tàfe bi'l-beyti hamsîne merraten*) "Her kim Beytullah'ı 50 kere tavaf ederse, (*harace min zunûbihî keyevmi veledethü ümmühû*) günahlarından anasından doğduğu gün gibi sıyrılır çıkar."

Biliyorsunuz *Beyt*, *el-Beyt* Kâbe'nin adıdır. Kâbe'ye *el-Beyt* de denir Kur'ân-ı Kerîm'de, Kâbe diye de geçmiş, böyle de geçmiş.

جَعَلَ اللهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَاماً لِلنَّاسِ (المائدة:٩٧)

(*Ceale'llàhu'l-ka'bete'l-beyte'l-harâme kıyâmen li'n-nâsi*) [Allah,

---

[25] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.403, no:794; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.49, no:11999; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.35, no:22852.

Kâbe'yi, o saygıya lâyık evi, insanların belini doğrultmaya sebep kıldı.] (Mâide, 5/97) diye ikisi bir âyet-i kerîmede de var, sadece *Beyt* diye de geçmiş, yani bizim *Beytullah* dediğimiz.

O nedir? Şu kara örtüyle işlemeli âyetlerle örtülmüş olan o altın kapılı o mübarek bina, *Beytullah* orası. Onun etrafındaki o geniş avlusuyla beraber *Harem-i Şerif, Mescid-i Haram*.

O *Beytullah* tavaf edilir. O tavafın çok derin mânâları, çok ince ruhanî esrarı var. O *Beytullah*, Hz. Adem Atamız'ın ilk geldiği, çadır kurduğu yerdir. Orası peygamberler yatağıdır. İnsan orada tavaf ederken gökteki meleklere benzer, *Beyt-i Ma'mur*'u tavaf eden melekler gibi olur insan.

Orada *Hacerü'l-Esved* tarafından başlanır, şöyle dönülür yani sağdan yukarıya sola, sağdan yukarıya sola doğru şöyle, dönüş şekli öyledir. *Hacerü'l-Esved* köşesinden başlanır, kuzeye Makâm-ı İbrahim tarafına doğru, Kâbe'nin kapısının olduğu tarafa doğru çıkılır, oradan şöyle yarım daire şeklinde bir duvar vardır ona *Hatîm* veya Hicr-i İsmail derler, onun dışından dönülür. Ondan sonra Rükn-i Şâmî'den tekrar aşağıya doğru, güneye doğru dönülür, oradan *Hacerü'l-Esved* köşesine tekrar gelinir.

Bir gelişe bir *şavt* derler. Yedi tane *şavt* olursa, ona bir *tavaf* derler. Yedi defa *şavt* edilerek, bir tavaf yapılmış olur.

"—Her kim Beytullah'ı 50 defa tavaf ederse, o zaman anasından doğduğu gün gibi günahlardan pâk olur."

Tabii kolay değil! Hem kalabalıktan kolay değil, hem de adet olarak 50 rakamını tutturmak, 50x7=350 defa dönmek kolay değil... Zaman zaman gelerek giderek, devam ederek buna gayret etmek lâzım! 50 defa tavaf yapanın bütün günahları çıkar, sıyrılır gider.

j. Tavaf Etmenin Mükâfatı

Diğer bir hadîs-i şerif de yine tavafla ilgili. Deylemî tarafından rivayet edilmiş, râvisi Câbir b. Abdullah RA.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[26]

مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا ، وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكْعَتَيْنِ ، وَ شَرِبَ مِنْ مَاءِ زَمْزَمَ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ ذُنُوبَهُ كُلَّهَا ، بَالِغَةً مَا بَلَغَتْ (الديلمي ، وابن النجار عن جابر)

RE. 428/11 (*Men tâfe bi'l-beyti seb'an, ve sallâ halfe'l-makàmi rek'ateyni, ve şeribe min mâ'i zemzeme; gafera'llàhu'z-zunûbehû küllehâ bâliğaten mâ belağat*)

(*Men tâfe bi'l-beyti seb'an*) "Her kim Beytullah'ı yedi defa tavaf ederse, (*ve sallâ halfe'l-makàmi rek'ateyni*) sonra Makàm-ı İbrahim'in arka tarafında iki rekât namaz kılarsa, (*ve şeribe min mâi zemzeme*) sonra gidip zemzem suyundan içerse; (*gafera'llàhu'z-zunûbehû küllehâ bâliğaten mâ belağat*) Allah-u Teàlâ Hazretleri onun günahlarının hepsini bağışlar ne miktara bâliğ olursa olsun, ne kadar çok olursa olsun..."

Üçüncü hadîs-i şerif de yine tavafla ilgili. İbn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerifte de

---

[26] *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.52, no:12013; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.35, no:22854.

buyurmuş ki:[27]

مَنْ طَافَ بِهَذَا الْبَيْتِ أُسْبُوعًا يُحْصِيهِ ، كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَسَنَةٌ ، وَ كُفِّرَتْ عَنْهُ سَيِّئَةٌ ، وَ رُفِعَتْ لَهُ دَرَجَةٌ ، وَ كَانَ لَهُ عَدْلَ عِتْقِ رَقَبَةٍ

(حم. ط. طب. ق. هب. عن ابن عمر)

RE. 428/12 (*Men tàfe bi'l-beyti usbûan yuhsîhi, kütibe lehû bi-külli hatvetin hasenetün, ve küffirat anhu seyyietün, ve rufiat lehû derecetün, ve kâne lehû adle itkı rakabetin*)

(*Men tàfe bi-hâze'l-beyti*) "Her kim ki şu Beytullah'ı tavaf ederse… (*Üsbûan*) Yedi defa…" *Üsbû'* hem yedi günden ibaret olduğu için hafta mânâsına gelir, hem de yedi defa demek oluyor.

Araplar haftaya da *üsbû'* demişler. Neden? Yedi gün olduğundan. Buradaki *üsbû'* sözü yedi defa demektir.

"Kim Beytullah'ı yedi defa tavaf ederse…" Ama nasıl? (*Yuhsîhi*) "Tavafa riayet ederek, hatırını kollayarak. Tavafın âdabını kollayarak."

Tavaf namaz gibidir. Namaz gibidir ama gel gör ki insanlar birbirleriyle itişir, kakışır, söylenir, münakaşa eder. Cahil oldu mu insan ne huzur bilir ne huzûr-u Rabbi'l-àleminde olduğunu düşünür, ne ibadette olduğunu düşünür. İtişir kakışırlar, çatışırlar, çekişirler kavga ederler.

Olmadı, burada ne şartı var? (*Yuhsîhi*) "Âdabına riayet ederek, âdabını kollayıp koruyarak yedi defa kim tavaf ederse..."

Sonra ne olur? (*Kütibe lehû bi-külli hatvetin haseneten*) "Her adımı için bir hasene sevap verilir, (*ve küffirat anhu seyyieten*) bir günahı affolunur, (*ve rufiat lehû dereceten*) ve bir derecesi yükseltilir." Her adımına…

İnsan orada tavafa başladı mı dua ede ede, vakar ile kimseyi incitmeden şöyle vakur vakur dönecek. Dıştan dönüverecek,

---

[27] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.95, no:5701; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.390, no:13440; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.52, no:12014; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.37, no:22860.

kalabalıksa, biraz daha dıştan tavaf yapacak. Demek ki itmeden, kakmadan tavaf yapacak.

Sonra, (*Ve kâne lehû adle itkı rakabetin*) "Böyle bir tavafı, sanki bir köle azad etmek gibi o kula sevap kazandırır."

İşte bu gibi büyük ecirlerden, mükâfatlardan dolayı bu hac vazifesi boynuna borç olanlar bunu kaçırmasın, dikkat etsin, haccını yapsın. Haccını yapmış olanlar tekrar tekrar haccetsin çünkü sevap var.

"—Efendim, hacca gitmesem de çeşme yaptırsam?"

Sen niye Allah'ın güzel ibadetlerini birbirine tokuşturuyorsun? Hacca gitmek bir güzel iş, çeşme yapmak da bir güzel iştir. Hacca git, gelince de çeşme yap!

Onu ona ne diye düşman, hasım ediyorsun da, "Yok hacca gitmeyeyim de şunu şöyle yapayım, bunu böyle yapayım." Diyorsun?

Öyle şey yok, bu sevapları umuyorsan gidersin.

"—Efendi, pis Arap'a para mı yedireceğim. "

Kimin pis olduğunu Allah bilir bir kere de... Sen oraya Beytullah'ı ziyarete, Allah'ın ibadetini yapmaya gidiyorsun! Gözün onları görmeyecek. Herkes kendi iç yapısına göre görür; kimisi gider güller sümbüller görür, kimisi pislikler görür gelir. Herkes kendi kafa yapısına göre görür. Sen orada edepli edepli ibadetini yap, neler görürsün, ne nimetlere erersin.

Bir tanesi güzel bir hac etmiş galiba, rüyada Rasûlüllah Efendimiz'i görmüş. Demiş ki Rasûlüllah Efendimiz:

"—Evlâdım, kâğıt kalem getir de senin şu haccını kâğıda yazıvereyim!"

Böyle yapmalı yaptığı zaman insan... Orası kavga gürültü yeri değil ki, sen git sevap kazan! Rasûlullah'ın iltifatına ermeye bak!

k. Helâl Kazanç İçin Çalışmak

Ebû Hüreyre RA'dan bir hadîs-i şerif. Bununla hadîs-i şeriflerimizi, okuyacaklarımızı tamamlıyoruz. Kazançla, çalışmakla ilgili bir hadîs-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[28]

وَمَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا حَلاَلاً اسْتِعْفَافًا عَنِ الْمَسْأَلَةِ ، وَسَعْيًا عَلَى أَهْلِهِ ، وَتَعَطُّفًا عَلَى جَارِهِ ، بَعَثَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَ وَجْهُهُ مِثْلُ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ؛ وَمَنْ طَلَبَهَا حَرَامًا مُكَاثِرًا بِهَا مُفَاخِرًا ، لَقِيَ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ وَ هُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ (حل. عن أبى هريرة)

RE. 428/13 (*Men talebe'd-dünyâ halâlen isti'fâfen ani'l-mes'eleti, ve sâ'yen alâ ehlihî, ve taattufen alâ cârihî, be'asehu'llàhu teàlâ yevme'l-kıyâmeti, ve vechühû mislu'l-kameri leylete'l-bedri; ve men talebehâ harâmen mukâsiren bi-hâ mufâhiren, lakiye'llàhe azze ve celle ve hüve aleyhi gadbânü*)

(*Men talebe'd-dünyâ*) "Her kim ki dünyalık talep ederse…" Yani geçim, para pul, kazanç. Şu ölümlü dünyada ne yapalım dünyalık bir şeyler kazanmak gerekiyor ya, dünya dediği o. "Her kim ki dünyalık talep ederse, (*halâlen*) helâlinden…"

"Haram yok, helâlinden alnının teriyle veyahut ticaretle helâl kazanç peşine düşerse; (*isti'fâfen ani'l-mes'eleti*) kimseye muhtaç düşüp el açmamak için…" Çalışmasa muhtaç olacak, başkasının yardımına muhtaç olacak, "Kimseye muhtaç olmayayım, dilenmek iyi bir şey değil, iffetli onurlu müslüman olayım." diye düşünerek çalışırsa, ikinci şartı bu.

Üçüncüsü, (*ve sâ'yen alâ ehlihî*) "Ailesine, aile efradına da iyi bakmak gayretiyle…" Çünkü onlar da sana bağlı, sen onların babasısın, hanımın kocasısın, çocuklar da senin, onları ele güne muhtaç etmemen lazım. "Ailem muhtaç olmasın, kimseye el açma durumuna düşmeyeyim." diye helâlinden çalışmaya kim dünyalık

---

[28] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.298, no:10375; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.353, no:352; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.330, no:3465; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1433; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.17, no:22625; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.110; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.12, no:9247; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.39, no:22866.

kazanmaya girişirse…

(*Ve teattufen alâ cârihî*) Bir şart daha var: "Konu komşusuna da ikramda bulunmak düşüncesiyle…"

"—Ben kazanayım da komşularıma da ikram ederim tabii, onlara da tabakla hediye gönderirim!" diyerek komşusuna da iyiliği, ikramı düşünerek kim böyle çalışmaya kalkarsa, dünyalık kazanmaya kalkışırsa, girişirse…

(*Beasehu'llàhu teàlâ yevme'l-kıyâmeti*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri onu kıyamet gününde ba's eder, kaldırır; (*ve vechühû mislü'l-kameri leylete'l-bedri*) yüzü mehtaplı gecede ayın olduğu gibi pırıl pırıl parlak bir şekilde kaldırır." Yani yüzü nuranî bir kimse olarak kalkar. Neden?

"—Dilenmek zorunda kalmayayım, helal kazanç olsun harama, hırsızlık ve saire durumuna düşmeyeyim, çoluk çocuğum rahat etsin, konu komşuma da ikram edeyim." diye iyi bir şeyler düşündü onun için.

Allah onun yüzünü kıyamet gününde pırıl pırıl ayın on dördü gibi parlar bir vaziyette kaldırır.

Ama bunun aksine: (*Ve men talebehâ harâmen*) "Her kim ki dünyalığı haramdan kazanırsa…" Hırsızlık, dolandırıcılık, aldatmaca ve saire haramla, neyse… (*Mükâsiren bihâ*) "Malım daha çok olsun diye."

"—Kerata, şu kadar paran var, şu kadar apartmanın var bu harama neye saparsın?"

"—Daha çok olsun diye, çok olmasını heves ederek."

(*Mufâhiren*) "Bir de 'Zenginim ben!' diye övünecek." Övünmek maksadıyla, malı artırmak niyetiyle kim haramdan dünyalığını elde etmeye kalkışırsa…

(*Lakiya'llàhe azze ve celle*) "Aziz ve celil olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkacak ya âhirette… Çıkar ama, (*ve hüve aleyhi gadbânü*) Allah-u Teàlâ Hazretleri ona gazaplı bir halde çıkar." Sevdiği bir durumda çıkmaz, Allah ona gazap ediyor durumda varır Allah'ın karşısına... O gazaplı durumda vardığı için de işiteceklerini, başına gelecekleri düşünsün.

Bu hadîs-i şerif de güzel, bu hadîs-i şerifin de kulağımıza girmesi iyi oldu. Demek ki, Müslümanlık dünyalığı

reddetmiyormuş, hani çalışmayı reddetmiyormuş. Bilakis dilenmemek için, çoluk çocuğu rahat etsin diye, konu komşuya hayır yapayım diye, dinimiz helâlinden çalışmayı teşvik ediyor. Gördünüz işte hadîs-i şerifte! Herkese söyleyin ki Müslümanlığa iftira ediyorlar, yanlış tanıtmaya çalışıyorlar.

"—Müslümanlık miskinlik, tembellik dinidir, bir lokma bir hırkadır!"

Sen hadîs bilmiyorsun ki, sen Müslümanlık hakkında dinden haberin yok ki, ne konuşuyorsun?

Onlara söyleyin ki, işte dinimiz her şeyi böyle yapıyor.

Demek ki insan da sabahleyin işine giderken ne diyecek?

"—Yâ Rabbi! Bana helâl kazanç nasip et... Ki bu helâl kazançla dilenmekten, başkasına muhtaç olmaktan kendimi koruyayım; çoluk çocuğuma helâl rızık getireyim, onları rahat ettireyim; konu komşuma da faydam olur iyi kazancımla… Yâ Rabbi! Sen bana helâl kazanç nasib et…" desin bu hadîs-i şerife göre, öyle çıksın!

O zaman her işi ibadet olur. Yani iyi niyetli olduğu için ticareti de ibadet olur, kıyamet gününde de dolunay gibi, mehtap gibi yüzü pırıl pırıl nurlu, öyle gelir huzûr-u Rabbi'l-izzete…

Ötekisi, öteki nasıl gelir?

Haramdan kazanan, çok mal elde edeyim diye hırsla çalışan ve övünmek için çalışan, o da Allah kendisine gazap etmiş bir halde huzûr-u Rabbi'l-izzete varır. O gazabın arkasından başına neler geleceğini insan şöyle düşünüveriyor tabii.

Allah bizi kendisinin azabından, ikàbından, gazabından, sahatından uzak eylesin… Sevdiği razı olduğu kul eylesin… Dünyada, âhirette mes'ud ve bahtiyar eylesin…

Helal kazançlar, bol kazançlar versin cümlenize… O bol kazançlarınızla hayrât u hasenât yapmayı nasib etsin… Ölmeden, iş işten geçmeden, iş mirasçıya kalmadan hayrât u hasenâtınızı da yapın da, arkanızdan defterinize sevaplar yağsın gelsin…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

07. 04. 1985 – İskenderpaşa Camii

03. İLİM ÖĞRENMEDE NİYETİN ÖNEMİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِيُبَاهِيَ بِهِ الْعُلَمَاءَ ، أَوْ لِيُمَارِيَ بِهِ السُّفَهَاءَ فِى الْمَجَالِسِ لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ (طب. عن معاذ)

RE. 429/1 (*Men talebe'l-ilme li-yübâhiye bi-hi'l-ulemâe, ev li-yumâriye bi-hî's-süfehâe fî'l-mecâlisi lem yurih râyihate'l-cenneti*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun...
Rasûllülah SAS Efendimiz Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktar Gümüşhaneli hocamız Ahmed Ziyaeddin Efendi Hazretleri'nin *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 429. sayfasından okuyup izah etmeye çalışacağız.
Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına başlamazdan önce evvelen ve hâsseten Peygamber SAS Hazretleri'nin rûh-u pâki için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbaının ve ahbabının ruhları için, bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbileri olan sâdât

ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhları için, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Murtezâ'dan bize kadar güzerân eylemiş olan din büyüklerimizin sâdât ve meşayihimizin ve onlara tâbi hulefâsının müridlerinin muhiblerinin ruhları için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için, kendisinden feyz aldığımız büyüğümüz Muhammed Zâhid Kotku Hocamız'ın ruhu için; bu beldeleri Allah Allah diye diye canını ortaya koyup çarpışarak, cihad ederek bize bahşetmiş, kazandırmış olan şehid ecdadımızın, mücahidlerin, fatihlerin ruhları için;

Cümle ashâb-ı hayrât ve hasenâtın, bilhassa içinde şu dersi okuduğumuz İskenderpaşa camiinin bu bugüne kadar gelmesine emeği geçmiş, yardımcı olmuş bânisinden, tamircilerinden, cemaatine kadar gelmiş geçmişlerinin cümlesinin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere buraya gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için; biz yaşayan müslümanların da Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım!

……………………………

a. Tartışmak İçin İlim Öğrenmek

Birkaç hadîs-i şerif peş peşe ilim öğrenmekle ilgili. Dersin başında metnini okumuş olduğumuz ilk hadîs-i şerif şöyle:[29]

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِيُبَاهِيَ بِهِ الْعُلَمَاءَ ، أَوْ لِيُمَارِيَ بِهِ السُّفَهَاءَ فِى

الْمَجَالِسِ لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ (طب. عن معاذ)

RE. 429/1 (*Men talebe'l-ilme li-yübâhiye bi-hi'l-ulemâe, ev li-*

---

[29] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.66, no:121; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.439, no:866; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.201, no:29056; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XXI, s.42, no:22876.

yumâriye bi-hî's-süfehâe fî'l-mecâlisi lem yurih râyihate'l-cenneti)

(*Men talebe'l-ilme*) "Her kim ki ilim taleb eder." Yani ilim öğrenmeye kalkışır, ilim yoluna, öğrenme yoluna girer ama, (*li-yübâhiye bihi'l-ulemâe*) öğrendikten sonra bilgili olacak ya, başka alimlere övünmek için öğrenir."

"—Hele ben şu mektebi bir bitireyim, bir diplomayı elime alayım görürsünüz siz, bekleyedurun!" diye başka alimlerle mücadele etmek, onlara karşı övünmek tefevvuk sağlamak, mübâhât eylemek için öğreniyor.

(*Ev li-yumâriye bihi's-sufehâe fi'l-mecâlisi*) "Yahut meclislerde akılsız, aklı kıt insanlarla karşı karşıya geçip de münakaşa yapmak için, mücadele için öğreniyor."

Tamam, karşı karşıya geçtik mi ağzı kapalı kalmayayım, söyleyecek sözüm olsun, münakaşada ben de şey yapayım diye, münakaşa etmek için, övünmek için öğrenirse... *(Lem yurih râyihate'l-cenneti*) "Cennetin kokusunu bile duyamaz."

Mâlum cennetin kendisi var, bakışı bile insanın içini hoş eder, 500 yıllık uzaktan kokusunun duyulduğunu hadîs-i şerifler bize bildiriyor. Beş yüz yıllık mesafeden cennetin kokusu, tadı, lezzeti burunlara, dimağlara tesir ederken, böyle bir şahıs cennetin kokusunu bile duyamaz, yanına bile yanaşamaz, içine girmek değil yanına yanaşamaz.

Çünkü ilim, alimlere karşı övünmek, akılsız beyinsiz insanlar arasında münakaşa yapmak için, çekişmek için öğrenilmez. İlim, Allah'ın rızasını kazanmak için öğrenilir. "Allah'ın yolunu öğreneyim de onun bana nimetleri çoktur; ben de ona karınca kararınca, elimden geldiğince güzel kulluk yapmaya çalışayım! Acaba nasıl yaparsam hatalı olmaz nasıl yapmam doğru olur?" diye öğrenirse, kıymeti var.

Cahillikle bu iş olmuyor, kaş yapayım derken insan göz çıkartıyor.

"—Şu kitapları okuyayım da güzel kulluk yapmanın şeklini öğreneyim. İnşallah edepli, ârif, kâmil, zarif bir kul olurum, ilim öğrenmek sayesinde Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasını öylece kazanırım." diye öğrenirse, kıymeti var.

Yoksa, "Ünvan kazanayım, diploma alayım, övüneyim, başkalarıyla münakaşalara gireyim, kendi kıymetimi herkese,

gözlerine soka soka ispat edeyim!” gibi kaba saba bir düşünce ile yola çıkan bir insan, cennetin kokusunu bile duyamaz.

Halbuki başka hadîs-i şeriflerde geçer; “İnsan ilim yoluna girdi mi cennetin yoluna girmiş demektir. “Tamam, bu yol cennete gider. Küçükken aldı eline cüz kesesini veya çantasını veyahut kitabını, mütevazi mütevazi yola koyuldu, ilim öğrenecek, tamam. Cennetin yoluna girmiş, arkası cennet. Ama maksadı kötü olursa, cennetin kokusunu bile duyamaz. Allah ilim yolunda olanlara bu edebî nasib etsin…

Malesef şeytan var ya, insanın düşmanı, açık düşmanı; tereddüt edecek bir şey yok.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلإِنسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ (يوسف:٥)

(*İnne’ş-şeytàne li’l-insâni aduvvün mübîn.*) [Çünkü şeytan insan için apaçık bir düşmandır.] (Yusuf, 12/5)

Aşikâr, gün gibi ortada olan aşikâr bir düşman.

Bir de insanın içinde nefis var. Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:[30]

أَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

(*A’dâ adüvvüke nefsüke’lletî beyne cenbeyke*) [Senin en büyük düşmanın iki yanın arasındaki, içindeki nefsindir.]

Senin en büyük düşmanın, sana en çok zararı dokunan, en şiddetli düşman nefis… İnsanın içi, nefsi, benliği, enâniyeti. İşte bunlar, bu ilim öğrenmek yolundaki insanı yerden yere çalar.

İlk okula gidince çocuk hevesle gider, kâğıt kalem elinde çanta filan. Ortaokula gitti mi, “Tamam biraz okudum!” diye düşünür. Liseye geldi mi artık tamam, anasını babasını beğenmemeye

---

[30] Beyhakî, *Zühdü’l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ’tilâlü’l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

başlar:

"—Benim babam esnaf, benim kadar okumamış; tabiat bilgisi, fizik, kimya görmemiş, bu asırdan biraz anlamaz." diye biraz onlara tepeden bakar.

Bir kitabın müfredatını hazırlıyorduk, tecrübeli öğretmenler vardı. Ben dedim ki;

"—Şu parçayı koyalım. Burada ne güzel söylüyor, insanları sevmenin ehemmiyetini anlatıyor bu hadîs-i şerif. Bu bir kenarından girsin." Dedim.

"—Hocam, lisede dinden, imandan bahsettin mi, zamane çocuklarının çoğu alay eder." Dediler.

Vayy! Demek küfür oraya kadar da girmiş mi?

O kadar girmiş, alay mevzu yaparlar dediler.

Üniversiteye gelir, tamam ben üniversite mezunuyum diye ailesinden de, muhitinden de kopar. Burnu da susak kadar olur. Burnu böyle kabak kadar büyür yanına yanaşılmaz.

Ben, ilk defa üniversiteye geldiği zaman abdest alır, cumaya gider insanları bilirim. Ondan sonra solcu oluverdi gitti. Dört sene okuduktan sonra ne oldu kaldıysa beş vakit namazını kılan şahıs —biliyorum çünkü bizim yakınımızda yatır kalkardı— ondan sonra solcu oluverdi gitti.

Hele bir de doktora yaptı mı çalımından yanına yaklaşılmaz, hindinin kabardığı gibi kabarır, tıs tıs tıs kabara kabara öyle dolaşır. Doçent oldu mu değme artık, o taraflara doğru uğrama yolunu değiştir.

Profesör oldu mu nefsi Süleymaniye Camii'nin kubbesini tutan direk kadar kalınlaşır, böyle kocaman. Ee, haydi bakalım gel de nefsi yen, şeytanı yen, boynunu bük, mütevazi insan ol da haksız olduğun zaman haksızlığı kabul et, karşı taraf haksız olduğu zaman da mülayim mülayim tatlı tatlı konuş. O İslâm'da var, o İslamî edep...

Allah bizi hakiki ilim âdabıyla edeplenenlerden eylesin…

b. Şöhret Kazanmak İçin İlim Öğrenmek

Altındaki hadîs-i şerif de aynı mevzuda. Ebû Nuaym el-İsfahânî'nin ve ibn-i Asâkir'in Enes RA'dan rivâyet ettiğine göre,

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[31]

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِيُمَارِيَ بِهِ السُّفَهَاءَ ، وَيُكَاثِرَ بِهِ الْعُلَمَاءَ ،

وَ يَصْرِفَ بِهِ وُجُوهَ النَّاسِ إِلَيْهِ ، فَلْيَتَبَوَّءْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

(أبو نعيم في المعرفة ، كر. عن أنس)

RE. 429/2 (*Men talebe'l-ilme li-yümâriye bihi's-süfehâe, ve yükâsire bihi''l-ulemâe, ve yasrife bihî vücûhe'n-nâsi ileyhi, felyetebevve' mak'adehû mine'n-nâr.*)

Mevzu aynı, ifadeler biraz değişik.

(*Men talebe'l-ilme*) "Her kim ki ilim peşine, öğrenmek yoluna girer, ilim talebine düşerse..."

İlim öğrenecek, tamam alim olacak benim oğlum ama neden?

(*Li-yumâriye bihi's-süfehâe*) "Akılsız, beyinsiz takımıyla karşı karşıya geçip münakaşa etmek için. İlmi münakaşalarda kuvvetli olayım!" diye ilim öğreniyor.

(*Ev yükâsire bihi'l-ulemâe*) "Alimlere ilminin ne kadar çok olduğunu göstermek, ilim çokluğunda yarışmak için." Ben senden

---

[31] Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahàbe*, c.II, s.427, no:778; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.32, no:5708; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.347, no:7295; Hatîb-i Bağdâdî, *İktidàü'l-İlmü'l-Amel*, c.I, s.65, no:101; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.315; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.130, no:614; Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.54, no:1349; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.255, no:2578; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.100, no:199; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.133; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.333; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.L, s.177, no:10635; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *es-Samt*, c.I, s.150, no:141; Kâ'b ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.93, no:253; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.44, no:507; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahàbe*, c.I, s.191, no:215; Huzeyfe RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.149, no:910; Hz. Ömer RA'dan.

Dârimî, *Sünen*, c.I, s.116, no:373; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.543, no:26650; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.215; Mekhul RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.201, no:29057; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.438, no:864; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.261, no:2528; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.42, no:22875, 22877.

daha bilgiliyim, daha üstünüm. *Mukâsere*, "Benim daha çok, benim daha çok diye karşılıklı yarışmak" demek. "Benim ilmim daha çok diye alimlerle yarışmak için, cahillerle münakaşalara girmek için."

(*Ev yasrife bihî vucûhe'n-nâsi ileyhi*) "İnsanların yüzlerini kendi tarafına çevirttirmek için." Yani alkış toplamak, şöhret kazanmak için, insanlar kendisine teveccüh etsinler diye demektir bu. İlmi böyle öğrenirse…

(*Felyetebevve' mak'adehû mine'n-nâr*) "Cehennemde oturacağı yere hazırlansın, yerini hazır bilsin, oradaki yerine hazırlansın!"

c. İlim Öğrenmenin Mükâfatı

Üçüncü hadîs-i şerif. Bu hadîs-i şerif de Tirmizî'de, Taberanî'de olan bir hadîs-i şerif.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[32]

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ كَانَ كَفَّارَةً لِمَا مَضٰى (ت. عن سخبرة عن أبيه)

RE. 429/3 (*Men talebe'l-ilme kâne keffâreten limâ madâ*) "Kim ilim öğrenirse geçmiş hata ve kusurlarını silmeye bu ilim öğrenmesi vesîle olur, kefâret olur. Eski günahlarını Allah-u Teàlâ affeder, siler."

Burada kötü niyetini söylemedi. Demek ki ilim öğrenmek çok kıymetli bir şey. İyi niyetle ilim öğrenmeye girişse, edepli, terbiyeli Allah'ın istediği tarzda bir alim olsa eski günahlarına keffaret olur.

Keffaret, yapılan bir günahın, kabahatin karşılığı olarak onu affettirici şey demek. Allahu Teàlâ Hazretleri İslâm dininde bize çok keffaretler ikram eylemiştir, kusurlu kuluz ya tepeden tırnağa eksiğimiz hatamızdır, onun için büyükler ârif kimseler şiirlerde

---

[32] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.245, no:2572; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.149, no:561; İbn-i Kàni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.III, s.17, no:614; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.34, no:6105; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.420; İbn-i Hacer, el-*İsâbe*, c.III, s.35, no:3100; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.X, s.211, no:2185; Abdullah ibn-i Sahbera, babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.139, no:28700; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.330, no:503; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.40, no:22871.

yazmışlar ki:

Pür hatayım, pür günahım, rahm u şefkat et bana!

"Tepeden tırnağa hata doluyum, tepeden tırnağa günah doluyum, aman yâ Rabbi, merhamet et!" diye yazmışlar.

Öyledir, günahımız çok… Çare nedir?

Bunun temizlenme çarelerini de Allah çok eylemiş. Meselâ, insan güzel abdest aldı mı, azalarını yıkadığı zaman, damlayan sularla beraber günahlar gider. Abdest çok kıymetli bir şey… Hem maddi temizlik, insanın teri tozu gidiyor, hem de sular damladıkça üstünden günahlar da gider. Gözüyle harama baktı, gözü temizlenir. Ağzıyla gıybet, dedikodu etti, çalkaladığı zaman ağzı temizlenir.

Namazlar aralarındaki günahlara kefarettir. İkindi namazını kıldık, öğlen ile ikindi arasındaki günahlara kefarettir. Ramazanlar bir evvelki Ramazan'la aradaki günahlara kefarettir. Haclar, umreler bir önceki hac ile umre arasındaki günahlara kefarettir.

İlim de eski günahlara kefarettir. Kul Allah'a yönelip:

"—Cahilliğimde çok hatalar işlemiştim yâ Rabbi!" deyince;

"—Eh şimdi ilim öğrendin ya, o ilmin şerefinden senin eski günahlarını bağışladım ey kulum!" diye karşılık verir Allah.

Allah-u Teàlâ Hazretleri demek ki, ilmi kullarının eski günahlarına keffaret ediyor. Bu hadîs-i şeriften bu müjdeyi alıyoruz. Demek ki iyi niyetle ilim öğrenmeye canla başla girişmemiz lazım!

d. Allah'tan Başkası İçin İlim Öğrenmek

Dördüncü hadîs-i şerif, ilim öğrenenin menfî durumuyla ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[33]

---

[33] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.300, no:254; Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.256, no:2579; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.457, no:5910; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXI, s.41, no:22874.

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِغَيْرِ اللهِ ، أَوْ أَرَادَ بِهِ غَيْرَ اللهِ ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

(ه. عن ابن عمر)

RE. 429/4 (*Men talebe'l-ilme li-gayri'llâhi, ev erâde bihî gayra'llàhi, felyetebevve' mak'adehû mine'n-nâr*)

"Her kim ki Allah'tan gayrisi için ilim öğrenirse veyahut Allah'tan gayrisini kasdederek ilim öğrenirse, o cehennemdeki yerine hazırlansın!"

Allah'tan gayri için öğrenmek ne demek? Allah için öğrenmemek.

"—Neden çalışıyorsun, neden mektebe gidiyorsun, niye medreseye gidiyorsun, niye Kur'an okuyorsun, niye hadis okuyorsun, niye camiye geldin vaaz dinliyorsun?"

"—Allah için. "

"—Tamam iyi… "

Allah için değilse veyahut öğrendiği ilimden Allah'ı kasdetmiyorsa, yani Allah'ın rızasını kazanmayı düşünmüyorsa, o kötü...

"—Maksat ne, niye öğrendin bu ilimleri?"

"—Hocam para lazım, her şey parayla oluyor, para para para… Bunu öğreneceğim, diplomayı alacağım, çok para kazanacağım!"

Allah'tan gayri bir maksat için öğreniyor, Allah için öğrenmiyor, yönü de Allah'a değil, başka bir maksada yönelmiş. İşte böyle bir kimse cehenneme girecek demektir.

e. İlim Öğrenmek ve Rızık

Bu da kısa bir hadîs-i şerif, ilmin müsbet tarafı. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[34]

---

[34] Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.244, no:391; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXI, s.232; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.180, no:1219; Ebû Nuaym, *Ma'rifetü's-Sahabe*, c.VIII, s.344, no:2676; Ebû Cuhayfe, *Müsned*, c.I, s.IV, no:2; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.333, no:1187; Zehebî, *Mîzânü'l-İtidâl*, c.IV, s.482, no:9913; Ziyad ibn-i Haris es-Sadâî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.139, no:28701; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.40, no:22869.

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ تَكَفَّلَ اللهُ لَهُ بِرِزْقِهِ (خط. عن زيادبن الحارث الصدائِي)

RE. 429/5 (*Men talebe'l-ilme tekeffela'llàhu lehû bi-rızkıhî*) "Kim ilim öğrenmeye kalkarsa, o yola girerse, Allah onun rızkını tekeffül eder. Ummadığı yerden, ummadığı şekilde rızkını verir, nimete nâil olur."

Mektebe medreseye gidecek, çalışamayacak; öteki aynı yaşta mahalledeki arkadaşı tezgahtar oldu, fabrikaya gitti işçi oldu para kazanıyor. Filanca yerde şöyle yapıyor, böyle yapıyor bu da ilim yolunu tuttu. Olsun, korkmasın, Allah onun rızkını garantiler. Allah o ilim yoluna girdi diye ona nasib eder.

Tabii her hadisi insan, dinleyen kardeşlerim kendi hayatına vurursa görür. Ben bunu kendi hayatımdan canlı şahidim. Şöyle çıkayım masanın üstüne, boydan postan tepeden tırnağa beni bu hadisin şahidi olarak görün!

Neden?

Ben lisedeyken Fen bölümündeydim, mühendis olacağım diye teknik üniversiteyi hevesliyordum. Hatta daha küçükken uçak mühendisi olmayı düşünürdüm, tayyare mühendisi olayım derdim. Ama çok üzülürdüm; başım dönerdi, salıncağa binsem, biraz sallansam başım dönerdi. Şu bulvardan bir köşeden bir köşeye güneşin altında gezsem, yürüyerek gitsem başım dönerdi, direklerin gölgesine siner öyle giderdim. Bir gölgede biraz nefes alır ötekisine giderdim. Uçağa binemeyeceğim, nasıl uçak mühendisi olurum diye çok da üzülürdüm.

Neyse, Arap Fars filolojisine girdim. Baktım Edebiyat Fakültesinde Arap dilini öğreten, Fars dilini öğreten yer varmış oraya girdim. Liseden bütün hocalarım, arkadaşlarım bir ah çektiler, herkes şaşırdı;

"—Aaa! Sen teknik üniversiteye girmen lâzımdı. Olur mu ya, Edebiyat Fakültesine de gidilir mi? Oradan ne para alacaksın?

Hakikaten de parası pulu yok. Dört sene Arapça, Farsça okuduk, edebiyat fakültesini bitirdik. Neyse orayı bitirdik, 375 lira mıydı neydi maaşla memur olduk. 165 lirası kiraydı ama Allah-u

Teàlâ Hazretleri, hamd u senâlar olsun, ne hallere getirdi. Şu anda hepsini nasib etti, Allah'a hamd ü senâlar olsun…

Ben bizzat kendim hayatımda bunu yaşamışım. Evet sıkıntısı olur; ilk başta medrese köşelerinde mumun ışığında sıkıntı çeker. Ben bilirim burada Üçbaş Medresesi'nde okuyan kardeşlerimi… Kendi çamaşırlarını leğenlerde kendileri yıkamışlardır, medreseyi kendileri süpürmüşlerdir. Bin bir mahrumiyet çekmişlerdir, soğukta titremişlerdir; utanmışlardır, söylememişlerdir kimseye hallerini… Kötü hallerini göstermemişlerdir. Kimseye el avuç açmamışlardır. Allah onların da her birini bir yerde rızıklandırdı.

Buradan şu garanti çıkıyor ki:

"—Efendim, ben ilim yoluna gidersem parasız pulsuz, aç açık kalırım!"

Çok yanlış. Sen daha dinimizi tanıyamamışsın, sen daha Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kavânîn-i ilâhîsini, ilâhi kanunlarını öğrenememişsin. Allah-u Teàlâ Hazretleri kendi yolunda yürüyen kulu mahrum etmez. Şu kadarcık aklın varsa, düşünsene… İnsan bir zengin ağaya hizmet etse, o ağa onu açık bırakmaz. Ağa ya! Büyük zengin kendi yanında çalışanı mahrum bırakmaz.

Eski kitaplarda yazan bir hikâye. Rahmetli anam derdi, artık maceranın evvelki tarafını bilmiyoruz da… Adamcağızın birisi işsizmiş, çoluk çocuğu açmış, birkaç çocuğu ve hanımı varmış. Evde yiyecek kalmamış, un buğday kalmamış aç kalmışlar. Çoluk çocuk sızlanmaya, ağlamaya başlamışlar.

Bu da sabahleyin iş aramaya çıkıyormuş, iş yok. Eski devirde de hani, şimdi de öyle. İşsizlik çeşitli şekillerde olabiliyor, insan çalışmak istediği halde iş bulamayabiliyor. Sabahleyin çıkıyormuş, iş yok; oraya başvuruyor, buraya müracaat ediyor, iş yok. Akşam eve geliyormuş, hanım daha kapıda karşılıyor;

"—Efendi, çoluk çocuk aç, ne getirdin?"

Elinde hiçbir şey yok! Kendisi zaten perişan ama ne desin hanıma çocuklara? Çocuklar ağlaşıyor sızıldanıyorlar. Dayanamamış demiş ki:

"—Bir yere çalışıyorum ama efendi daha paramı vermedi." demiş.

Elini açmış, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne:

"—Yâ Rabbi! Sen bana bir iş ver." diye dua ediyormuş.

Ertesi gün yine çıkmış, yine camiye girmiş, dua etmiş, yalvarmış yakarmış:

"—Yâ Rabbi! Çoluk çocuğum aç açık, bilmem ne filan."

Yine iş aramış yine yok, yine akşam gelmiş;

"—Efendi, ne oldu ya! Çocuklar bir gün daha aç!"

"—Ağaya söylemeye utandım, çalışıyorum ama daha yok." demiş.

Üçüncü gün yine camiye gitmiş, yine yalvarmış, ibadet ve taat filan… Yine iş aramış, yine yok. Eve gelirken çıkınına taşlar almış, kapıdan içeriye girerken, hanım artık nasıl bağıracak diye düşünerek eve gelmiş. Fakat içeri girmiş, bakmış ses seda yok; çocuklar ağlaşmıyorlar, içeriden de ekmek, yemek kokuları geliyor filan. Hanımına sormuş:

"—Ne oldu hanım?"

"—Efendi sen çıktın, senin çalıştığın yerin kâhyası geldi, tabak içinde şu kadar şeyler, bu kadar nimetler getirdi." demiş.

E bir yere gitmedi ki, bir yerde çalışmadı ki, adam utancından yalan söyledi. Allah-u Teàlâ Hazretleri göndermiş, evin içi nimet dolu… Artık rahmetli anam nereden okumuşsa anlatırdı; çıkınını da açmış da, taş olarak aldığı şeyler de altın olmuş.

Bu anlatılanlar mânevî de olsa, sembolik de olsa, Allah-u Teàlâ Hazretleri şu kâinatın sahibi, bizim hâlikımız, râzıkımız… Yolunda yürüyenleri mahrum bırakmaz; yolundan ters gidenleri bile bırakmıyor. Öyle ketum ki, ağzını açmış, gözünü yummuş edepsiz kâfirin bile rızkını kesmiyor. İstese keser, başına taş yağdırır. Onun bile rızkını kesmiyor. Düşmanlara bile öyle veren Mevlâ, dostları bırakır mı?

Şeyh Sa'dî-yi Şirâzî'nin dediği gibi:

دوستان را کجا کنی محروم

تو که با دشمنان نظر داری

Dustân râ küca küni mahrum?
Tû ki bâ düşmenân nazardârî!

“Yâ Rabbi, dostlarını hiç mahrum eder misin? Sen ki düşmanlarına bile rızık veriyorsun!”

Bırakmaz ama dişini sıkacaksın. Allah imtihan ediyor kulları! Birazcık mahrumiyet gibi olur, ondan sonra çok büyük lutüf olur, insan çok büyük nimetlere erer. Allah kendisine tevekkül edenleri seviyor.

إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (آل عمران:١٥٩)

(*İnna'llâhe yuhibbü'l-mütevekkilîn*) “Allah kendisine tevekkül edenleri, işini Allah'a havale edenleri sever.” (Âl-i İmrân, 3/159)

Eski peygamberlerin Kur'ân-ı Kerîm'deki kıssalarını okudukça, hep görüyoruz ki onlar ümmetlerine demişler ki:

“—Allah'a tevekkül edin! Allah'a tevekkül edin!”

Bizim peygamberimiz de öyle… Allah'a dayanın, Allah'a sığının, Allah'a iltica edin. Allah tevekkül edenleri sever, tevekkül edenleri yalnız bırakmaz, tevekkül eden kullarını sıkıntıdan kurtarır, ummadığı yerden rızıklandırır, yardımcısı olur. Âyetlerde var bunlar hep. İşte tevekkül etmeyi, Allah'a dayanmayı öğreneceğiz.

Allah'a dayan, sa'ye sarıl, hikmete râm ol;
Yol varsa budur, bilmiyorum başka çıkar yol!

Allah'a dayanacaksın, tevekkül edeceksin! Ondan sonra çalışacaksın, yan gelip yatmak, tembellik yok! Hikmete râm ol.

Hikmet ne demek? İlim. İlme sarılacağız.

Şimdi uzay savaşı oluyor. Amerika uzay savaşına, yıldızlar savaşına hazırlanıyor. Rusya ile karşılıklı geçmişler; havada birbirlerinin uzay uydularını parçalamak, onların bu taraftan attıkları füzeleri havada karşılamak, ona mukabil füzeleri öbür taraftan atıp, birbirlerini tahrip etmek için sistemler düşünüyorlar. Irak buradan füzeyi ateşliyor, cephede düşman ile karşı karşıya gelmeden, bilmem kaç yüz kilometre ötedeki İran şehrine bombayı düşürüyor. Şimdi işler değişti. “Delik demir icat oldu, mertlik bozuldu.” diyen o eski şair mezarından kalksın, gelsin de görsün.

Eskiden kılıç kılıcaymış, merdâne, bileği kuvvetli olan er meydanına çıkarmış;

"—Var mı benimle çarpışacak er?" dermiş, mübâriz.

Öteki mübâriz de karşısına gelirmiş, şakır şakır, kılıç kalkan oynatırlarmış. Kim kimi yenerse, er böyle belli olurmuş bileğinden. O şairin zamanında delik demir, yani tüfek çıkmış; "Delik demir icat oldu, mertlik bozuldu." diyor. Tabii düşman seni yanına yaklaştırmadan küt vuruyor. Hani nerede kaldı bilek gücü? İş değişti. Gelsinler görsünler şimdi, mertlik ne kadar bozuldu!

"—E bunu niye açtım?"

Allah korusun, sağımız solumuz düşman… Biz de bu memleketin sahipleriyiz. Müslüman insanlarız, müslümanın düşmanı çoktur, hatta Allah'tan gayri dostu yoktur. Allah'tan gayri dostu yoktur ama, o yeter.

Allàhu bes, bâkî heves;
Pes, gayriden ümidi kes!

Öyle ama, Allah'a iyi dayanırsan yardım eder. Dayanmazsan, şimdi bira içki içersen, zevkte sefada koşarsan; yarın düşman geldiği zaman, "Aman yâ Rabbi!" dersen…

Aklın neredeydi? Allah'ın adını hiç anmazdın!

Şairin dediği gibi:[35]

Kundurası vurmadığı zamanlarda
Anmazdı ama Allah'ın adını,
Günahkâr da sayılmazdı.
Yazık oldu Süleyman Efendi'ye…

Yalnız sıkıştığı zaman Allah demek doğru değil. Şimdi diyecek, şimdi yoluna girecek.

Her şeyi yaparız! Benim acizane, naçizane öyle güvenim içimde öyle hevesim var ki kendim otursam kendim bile yaparım gibi geliyor bana. Füze de yaparız, o füzeleri havada karşılayan cihazları da yaparız, her çeşit profesörümüz, alimimiz var, her şeyi

---

[35] Orhan Veli Kanık (1914-1950), *Kitâbe-i Seng-i Mezar*.

yaparız.

Bizdeki eksiklik iman eksikliği, imanımız sağlam oldu mu her şeyi yaparız. Bizim başımıza gelen cezalar da imandaki zaafımızın tedavisi için Allah tarafından vurulmuş tokatlar. Alimin birisi *şefkat tokadı* diyor, hani terbiye etmek için yapılmış tokatlar.

Edepsizce giderse olmaz, açıyorsun Osmanlı şiirlerini, kitaplarını tepeden tırnağa meyhane, gazel, içki, kadın, selvi boylu, gül yanaklı…

"—Be utanmaz adam! Yahu senin hiç dini duygun yok mu, Allah'tan korkmaz mısın?"

Eh onun cezası imparatorluk parçalandı. Biz bize gerçekleri konuşalım! Biz Allah yolunda olsaydık; Dört bin kişiyle Kâdiseye'de İran ordusunun filli ordusunu darmadağın eden müslümanlar, 20 bin kişiyle 100 bin kişiyi dağıtanlar. Beş bin kişiyle Sırpları Çatalca'da Sırpsındığı denilen yerde perişan edenler, Mohaç'ta, bilmem nerde az kuvvetle zafer kazananlar nasıl kazandılarsa, biz yine muzzafer olurduk.

Yoldan döndüğümüz için bunlar ceza… Biz yine Allah'ın yoluna girsek, Allah bize neler ikram eder, neler ihsan eder. Otur bakalım bir çalış! Bırak şu zevk ü sefâyı, eğlenceyi de gir şu laboratuvara… Bak ilmi öğrenmenin ne faydası var! Çalış bakalım!

Yok! Herkes hep işin zevkinde sefasında…

Ben bu zamane müslümanlarını Karagöz'e benzetiyorum. Karagöz, Karagöz perdesine çıkar nâra atar;

"—Yar bana bir eğlence!"

Kendisi eğlence arıyor. Meydanda şöyle bir dolanır:

"—Yar bana bir eğlence!" diye nâra atar.

Zamanenin müslümanları hep böyle! Müslümanları demeyelim de memleketimiz insanları. Aklı fikri eğlencede… Eğlence olduğu zaman 100 bin, 200 bin, 500 bin kişi toplanıyor, stadyumlara doluyorlar.

Haklı mıyım haksız mıyım?

Ama Hak yola, Allah yoluna bir çağırdığın zaman;

"—Şu cadde çamurlu, gelin el birliğiyle hepimiz bir kürek atsak şunun çamurunu düzeltiriz."

Bu çamur öyle durur. Ta dizlerimize kadar bizi boyar hatta yürüdüğümüz için paltomuzun omuzuna kadar gelir. Biraz hızlı

yürürsen, çamur arkadan döner insanın ensesine şap yapışır; ama onu düzeltmeyiz. Yok, öyle kalsın…

Sokaklarımız eğri büğrüdür, pistir, çamurludur. İşlerimiz derme çatmadır. Ama eğlence oldu mu… Adamın hayra verecek bir kuruşu yoktur. Bilmiyorum bir şişe içkinin fiyatı ne kadardır? İçkiden geçtim çünkü haram, içkiyi hiç anlatmıyoruz, müslüman içkiyi içmez. Sigaraya verilen para ne kadar?

Gel bakalım, yakaladım mı şimdi seni! Gel bakalım buraya! Sigaraya kaç para veriyorsun? Ben bilmiyorum ama herhalde 150 lira. Tenzilat, yüzde otuz tenzilat 100 lira dedik. Bu 100 liraları her gün sigara içenler bir yere biriktirse, Allah aşkına söyleyin, her gün bir fabrika kurmaz mıyız? Kurarız.

O zaman bizim Amerikan yardımına ne ihtiyacımız var? Bizim kendi sigaramızdan bile işimizi halletmemiz mümkün. Herkesin elinde bir sigara, birisini söndürüyor, ötekisini yakıyor. Amerika'dan gelmiş naneliymiş, maydonozluymuş, bilmem neliymiş. En ucuzu 150 lira. Yüz bin kişi içse, hesap kitap ortada. Uçağı da biz yaparız, tankı da yaparız, her şeyi yaparız ama bizim kafamızın değişmesi lazım!

"—Kafa nereden değişir?"

Kafa imandan, kalpten değişir. Kafa kalpten değişir, dışardan değişmez. Çevirirsen adamın boynu kopar, vidalı değil bu kafayı döndürmekle olmaz. Bu gönülden değişecek, onu da iman değiştirir.

Allah bizim imanımızı sağlam eylesin…

f. İlimden Bir Bölüm Öğrenmek

Bu da ilim öğrenmenin insana ne sağlayacağının müjdeli tarafını anlatan bir hadîs-i şerif. Enes RA'ın bize bildirdiğine göre diyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[36]

مَنْ طَلَبَ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ لِيُصْلِحَ بِهِ نَفْسَهُ، أَوْ لِمَنْ بَعْدَهُ، كَتَبَ اللهُ

---

[36] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.139, no:5008; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.289, no:28837; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.43, no:22880.

لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ رَمْلِ عَالِجٍ (كر. عن أبان عن أنس)

RE. 429/6 (*Men talebe bâben mine'l-ilmi li-yusliha bihî nefsehû ev li-men ba'dehû, keteba'llàhu mine'l-ecri misle remli âlicin*)

(*Men talebe bâben mine'l-ilmi*) "Her kim ki ilimden bir bölük öğrenir. İlimden bir kapı, yani bir bölük demektir.

Tabii ilmin tamamını nasıl öğreneceğiz? Koca adam profesör olmuş, gidiyorsun:

"—Efendim, midem ağrıyor." diyorsun.

Diyor ki:

"—Ben ortopedi mütehassısıyım, seni iç hastalıkları mütehassısına göndereyim!" diyor.

Doktorlar bile kaç bölüm bölünmüşler, ihtisas zamanı, her şeyi öğrenmek mümkün değil.

"Bir kimse ilimden bir bölüm öğrenirse…" Neden, sebep ne? *(Li-yusliha bihî nefsehû*) "Bu ilmi öğrenecek de onunla kendi nefsini ıslah edecek."

Ha buradan bir şey daha anlaşılıyor. Ben hep işi doktora, mühendise çekiyorum ama ilimlerin en başta geleni, ilimlerin hası, insanı insan etme ilmidir. Görüyorsunuz, insan insan olmadığı zaman yılana da, çıyana da benzemiyor; Çin'in yedi başlı ejderhasından beter oluyor. Üniversite mezunu olabilir. Çok gördük üniversite mezunu anarşistleri, karakol basanları... Hep gördük, ibretle, korkuyla ve ibretle seyrettik. İnsanın içinin insan olması, insanın kendisinin, kafasının kâmil insan olması lazım!

"—Kendisini ıslah etmek için ilimden bir bölüm öğrenirse..."

Şimdi biz burada onu öğreniyoruz el-hamdü lillâh. Bizim burada öğrendiğimiz nedir? Evet fizik, kimya değil ama onları üniversite de, lisede de okuduk. Ama burada şu hadîs-i şerifler bizim kafamızı bir değiştiriverse, al sana cami dolusu imanı sapasağlam, pırıl pırıl, has, halis kâmil müslüman! Haydi bakalım, kimse duramaz önünde… Her birisi uçaklara, tanklara bedel, çünkü onları da insanlar yapıyor. Önce insanı kazanmak lâzım!

"Kendi nefsini islah etmek için insan ilim öğrenirse, (*ev li-men*

ba'dehû) veyahut kendinden sonrakileri islah etmek için, kendinden gayrıları islah etmek için ilim öğrenirse…"

"—Ben şu ilmi öğreneyim de çoluk çocuğuma bir hak yolu göstereyim veyahut başkalarını hak yola çağırıyım!" diye kendisini ve başkalarını, kendisinden sonrakileri; sırada kendisinden sonra gelenleri ıslah maksadıyla ilim öğrenirse…"

(*Ketebe'llàhu mine'l-ecri*) Burada bazı müshalarda (*lehû*) diye bir ilave var. (*Ketebe'llàhu lehû*) "Allah onun için yazar." Bir yerde böyle var. Şuraya şerhine de bir bakıvereyim. Çünkü hadistir, bir kelimesinin bile bize kıymeti vardır. (*Lehû*) şerhte var metinde yok, kitabı takip eden kardeşlerim metne ilave etsinler.

(*Ketebe'llâhu lehû mine'l-ecri misle remlin âlicin*) "Allah ona ecirden çöldeki kumlar gibi sevap yazar. "Muzâf muzâfun ileyh olarak, (*misle remli âlicin*) de olabilir. *Âlic* kelimesi, *el-bâdiyeh* ve *kesretu'r-rimâl* demektir. Yani ıslah maksadıyla olursa; "Allah ona çölün, badiyenin kumları kadar sevap yazar."

Bak niyete göre ne kadar değişti. Şimdi anladık mı, İslâm'da niyetin ne kadar mühim olduğunu?

Adam ilim öğreniyor, bu adam da ilim öğreniyor, bu adam da ilim öğreniyor. Aynı yoldan üniversitenin kapısına giriyorlar, tamam. İkisi de aynı sınıfa devam ediyor, aynı mevzuda öğreniyor. Bir tanesi:

"—Ben öğreneyim, büyük adam olayım, başkaları ile münakaşa edeyim, dünyalık devşireyim, alimlere üstün geleyim, kendi bilimsel kuvvetimi kudretimi kabul ettireyim." diye benlik, övünmek peşinde.

Ötekisi de:

"—Kendimi ıslah edeyim, başkalarına faydam olsun!" diyor.

Birisine Allah, çöllerin kumları kadar ecir yazıyor; ötekisine de sen cehennemdeki yerini hazırla diyor. Aynı kapıdan giriyor adamlar, ama niyet insanı nereden nereye getiriyor.

Kalbinizi sağlam pâk tutun, niyetinizi halis tutun, her yaptığınız işinizi öyle yapın! Kendimizi aldatabiliriz ama Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni aldatamayız. Her şeyde niyetimiz bir berrak su kadar temiz olmalı, bir temiz çarşaf kadar beyaz olmalı, pırıl pırıl olmalı! Niyet halis olmadı mı, insanın bütün zararı oradan geliyor.

g. Ahiret Ameliyle Dünyayı İstemek

Peygamber SAS efendimiz buyurmuşlar ki:[37]

مَنْ طَلَبَ الدُّنيا بِعَمَلِ الآخِرَةِ طمس وجهه ومحق ذ كره وأثبت اسمه فى أهل النار (طب. وأبو نعيم عن الجارود بن المعلى)

RE. 429/7 (*Men talebe'd-dünyâ bi-ameli'l-âhireti tumise vechuhû, ve muhika zikruhû, ve üsbite'smühû fî ehlî'n-nâr*)

(*Men talebe'd-dünyâ*) "Her kim dünya talebine düşerse, dünyalık elde etmek peşine koşarsa..."

Dünyalık nedir? Para pul, mevki makam, alkış şöhret vesaire. Çünkü bunlar dünyada kalacak, âhirete yarar şeyler değil. "Kim bunların, dünyalığın peşine düşerse..."

"—Nasıl kazanacak, bunu ne yaparak kazanacak? Çok çekiç sallayıp, çok imalat yapıp, çok satıp da öyle mi para kazanacak?"

"—Yok yok, öyle değil."

"—Nasıl?"

(*Bi-ameli'l-âhireti*) "Âhiret ameli ile dünya kazanmaya kalkarsa..." İbadet taat, âhirette kendisine sevap kazanacak bir şey cinsinden bir şeyler yaparak dünya kazanıyor. Açıyor önüne mendili, ondan sonra eûzü-besmele çekip Kur'ân-ı Kerîm'i okuyor:

"—Ee, bana para verin!"

Kur'an'ı okuyor, para almak için, veyahut sarık cübbe, kavuk bilmem ne köy köy dolaşıyor, gören hoca sanıyor. Maksadı ticaret, kazanç, veyahut daha başka bir şey, neyse yani...

Âhirete yarar işleri, dünya menfaati *sağlamakta* kim kullanırsa... Ne olur? (*Tumise vechühû*) "Yüzü düzlenir." Yani yüzünün hatları silinir, yüzü dümdüz olur, şeref haysiyet kalmaz. Allah tarafından onun yüzü berbat edilir, tegayyur eder, yüzü mahvedilir.

Sonra, (*ve muhika zikruhû*) "Zikr-i cemîli, hoş yâdı, zikri,

---

[37] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.268, no:2128; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.376, no:17647; Cârud ibn-i Muallâ RA'dan.
Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXI, s.38, no:22864.

itibarı, şerefi silinir." Yüzünde şeref, yüz aklığı kalmaz bir kere, yüzü dümdüz olur, şerefi itibarı silinir. (*Ve üsbite'smühû fî-ehlî'n-nâr*) "İsmi cehennem ehlinin arasına kaydedilir, tesbit olunur."

Sen misin âhirete yarar işleri, gösteriş yaparak dünyalık elde etmeye, para pul devşirmeye, mal mülk kazanmaya kullanıyorsun? İşte ona suistimal derler! Âhiret ibadetini dünyalık kazanmaya kullanıyor, vasıta ediyor, istismar ediyor. Hah öyle insanın yüzü silinir, nâmı yok edilir ve ismi cehennem ehli arasına yazılır.

Demek ki âhiret işini dünya menfaati devşirmekte kullanmak yok. Kur'an okuyor para topluyor, ilmini satıyor para topluyor.

Eski ümmetler de öyle yapmışlar. İçlerinden alim yetişmiş amma ilmini dünyalık devşirmekte kullanmış, hakikati itiraf etmemiş. Peygamber Efendimiz'in zamanında da yahudilerin alimleri, hristiyanların alimleri vardı. Hatta Peygamber Efendimiz'in namını duyunca Necran'dan kalktılar, kâfile halinde geldiler, başka diyarlardan geldiler. Necran'dan gelen kafilede süslü, ziynetli, şatafatlı, sırmalı, üniformalı papazlar, piskoposlar, üsküfler vardı. Onlar 70-80 kişi böyle saltanatla geldiler. Âl-i İmrân Sûresi'nde bahsedilen hadise.

İçlerinden bazısı, üç dört tanesi müslüman oldu. Ötekiler dediler ki:

"—Biz müslüman olursak, Bizans imparatoru bize darılır. Bize gönderdiği paraları, ikramları göndermez."

Demek sen o cübbeyi Bizans imparatorundan para almakta kullanmışsın, gitti. Müslüman olanlar kurtuldu, ötekiler gitti. Halbuki evlatlarını bilir gibi, o kadar net olarak Hz. Peygamber'in peygamber olduğunu biliyorlardı. Yolda gelirken aralarında konuşurken öyle konuşuyorlardı.

Peygamber Efendimiz anlattı anlattı, dinlemediler. Onlara:

"—Haydi bakalım eğer benim sözüm yanlış, sizin sözünüz doğru ise 'Allah'ın laneti yalancıları kahretsin!' diye lanetleşelim! Haydi var mısınız, haksız, yalancı kimse Allah onu kahretsin!" dedi.

Kendi aralarında kafa kafaya verdiler, fıs fıs fis konuştular, dediler ki:

"—Böyle bir peygamberle, böyle bir konuda, böyle bir iddiaya giren kimsenin kendisi mahvolduğu gibi, nesli kesilir, nesli de

gider. Böyle bir şey demeyelim!"

Ona yanaşamadılar, dünyayı tercih ettiler. İlimleri vardı, biliyorlardı ama dünyayı tercih ettiler. İşte onlar da gitti, ötekiler de gitti. İmtihanı kaybettiler, gittiler.

Âl-i İmrân Sûresi'nin sebeb-i nüzûlunu, o ayetleri okuyun!

Allah bize imtihanı kazanmayı nasib etsin, âhireti zayi etmemeyi nasib etsin... Âhireti satıp, dünyayı alanlarlardan eylemesin...

Aksine bu dünya, âhireti kazanmakta vasıtadır; çalış kazan, ye yedir, hayrat hasenât yap! Çoluk çocuk iyi yetişsin, ele güne muhtaç olmasın... Talebe yetiştir, yetimlere bak, köprü yaptır, han hamam yaptır, su getir, hayrat sebil dağıt, zekâtını sadakanı ver, nâmın, ecri yürüsün. Sen öldükten sonra da defterine sevaplar gelsin dursun!

İşte bak bunlar dünya malıyla kazanılıyor. Zenginler akıllıysa, ecirleri kamyon kamyon, tümen tümen alır götürürler.

h. Fakirlerin Peygamber Efendimiz'e Müracaatı

Ebû Zerr-i Gıfârî RA şöyle rivayet etmiş:[38]

أَنَّ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رَسُولَ اللهِ، ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ بِالْأُجُورِ، يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَيَتَصَدَّقُونَ بِفُضُولِ أَمْوَالِهِمْ وَلَا نَتَصَدَّقُ (كر. عَنْ أَبِي ذَرٍّ)

(*Enne nâsen min ashàbi'n-nebiyyi SAS, kàlû li'n-nebiyyi SAS*) Peygamber SAS Efendimiz'in ashabından bazıları, Medine-i Münevvere'nin fakirleri sızlana sızlana Peygamber SAS'e geldiler;

---

[38] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.297; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

(*Yâ rasûla'llàh*, *zehebe ehlü'd-düsûri bi'l-ucûri*) "Yâ Rasûlallah, zenginler sevapların hepsini aldı, götürdü. (*Yusallûne kemâ nusallî*) Bizim gibi namaz kılıyorlar. (*Ve yesùmüne kemâ nesùmû*) Bizim gibi oruç tutuyorlar. (*Ve yetesaddakùne bi-fudùli emvâlihim*) Mallarının fazlasını tasadduk ediyorlar, çok sevap kazanıyorlar; (*ve lâ netesaddaku*) biz tasadduk edemiyoruz."

Bunun üzerine Rasûlüllah SAS Efendimiz şöyle dedi:[39]

أَفَلاَ أَدُلُّكَ عَلَى مَا إِذَا فَعَلْتَهُ أَدْرَكْتَ مَنْ سَبَقَكَ، وَلَمْ يُدْرِكْكَ مَنْ بَعْدَكَ، إِلاَّ مَنْ فَعَلَ كَمَا فَعَلْتَ: تُسَبِّحُ اللهَ دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، وَتَحْمَدُهُ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، وَتُكَبِّرُهُ ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ

(*Efelâ edüllüke alâ mâ izâ fealtühû edrekte men sebekake, velem yüdrikke men ba'deke*) "Ben size bir şey tavsiye edeyim mi, onu yaparsanız sizi sevapta geçenlere yetişirsiniz, sizden sonrakilerden kimse de size yetişemez. (*İllâ men feale kemâ fealte*) Ancak, onlar da sizin yaptığınız bu tesbihleri yaparlarsa, size yetişebilirler."

(*Tüsebbihu'llàhe dübüre külli salâtin selâsen ve selâsîn*) "Her namazın arkasından 33 *Sübhàna'llàh*, (*ve tahmedühû selâsen ve selâsîn*) 33 *El-hamdü li'llâh*, (*ve tükebbirûhü selâsen ve selâsîn*) 33 *Allàhu ekber* deyin!" diye tesbih tavsiye etmiş.

Sevine sevine gitmiş fakirler. Yani, onları söyleyince o kadar ecirlere ereceğiz diye.

فَفَعَلُوا ذٰلِكَ، فَسَمِعَ الأَغْنِيَاءُ بِذٰلِكَ، فَفَعَلُوا مِثْلَ أَعْمَالِهِمْ. فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، قَدْ قَالُوا مِثْلَ مَا قُلْنَا. فَقَالَ رسول الله صَلَّى اللهُ

[39] Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.466, no:6587; Ebû Hüreyre RA'dan.

عليهِ وَسَلَّمَ: ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ (ع. عن أبي هريرة)

(*Fefealû zâlike*) "Onlar bu tesbihleri çektiler. (*Fesemia'l-ağniyâü bi-zâlike*) Bir süre sonra zenginler de onların çektikleri tesbihleri duydular. (*Fefealû misle a'mâlihim*) Zenginler de tıpkı onlar gibi bu tesbihleri çektiler."

Bunun üzerine fakirler Peygamber SAS Efendimiz'e gelerek:

(*Yâ rasûla'llah, kad kàlû misli mâ kulnâ*) "Yâ Rasûlallah, zengin kardeşlerimiz de öğrenmiş, onlar da çekiyor bu tesbihleri, o sevabı onlar da alıyorlar." dediler.

(*Fekàle rasûlü'llah SAS*) Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurdu:

(*Zâlike fadlu'llàhi yü'tihî men yeşâ'*) "Bu Allah'ın fazl u keremidir, dilediğine verir." (Cuma, 62/4)

Demek ki, zengin iyi müslüman olursa yanına yetişmek mümkün değil. Sevabı çok olur ama Allah zenginlere akıl fikir versin... Hepimiz aslında zenginizdir, yanımızda, cebimizde az çok paramız, pulumuz vardır. Az veren candan, herkes bir hayır ve hasenât yapması lazım. Hayr u hasenât parayla oluyor, bağışla oluyor.

"—Peygamber SAS Efendimiz Allah'ın hak peygamberiydi, müslümanların başarıları hiç parasız olsaydı ya?"

Hayır! Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in müslüman olduğu zaman doksan bin altını vardı, Allah yolunda verdi. Peygamber Efendimiz'in yoluna îsâr eyledi, saçtı böyle, "Feda olsun yâ Rasûlallah!" dedi. Üzerinde bir şey kalmayıp da avret yerim görünmesin diye hurma hasırını beline sarınacak kadar bağışladı. Hasır sarınacak kadar. Öyle oluyor.

Peygamber Efendimiz bir gün fukarâ-i müslimînin halini gördü de bir güzel hutbe irad etti, bir güzel konuşma yaptı. Yardımın fazlından keriminden bahsetti, kadınlar hulliyâtını çıkartıp ortaya yığdılar, her şeylerini ortaya koydular;

"—Madem âhiret sevabıymış, verelim yâ Rasûlallah!" diye yığıldı ortaya. Bu işler böyle olur.

Şimdi biz, koca cemaatimiz var, görünce iftihar ediyoruz el-hamdü lillâh. Para toplansın diyoruz 27 bin lira para toplanıyor. Ya 27 bin lirayı ben veririm, o zaman zahmet etmeyin! Ben size yüzümü kızartıp söylemeye değmez, 27 bin lira nedir ki! Bina alacağız, ev yapacağız, salon yapacağız, caminin yanında namaz kılınacak. Bundan sonra dünya ne kadar durursa, bu dünyanın direği kırılıncaya kadar orada namaz kılınacak, sevap kazanacaksınız. Benim gücüm yetmiyor!

İşte orada! Bana para vermeyin, sakın ha! Kimseye vermeyin, kendiniz parayı kimseye vermeden yapın; parayı çarçur ederlerse çimento getirin, ameleleri kendiniz çalıştırın parasını kendiniz verin ama ben yapılacak şeyi gösteriyorum. Şurada kadınların yeri yapılacak, işte, bu kadar!

Bu camide Allah razı olsun, bir muhabbet var; Allah kardeşlerimin muhabbetlerini artırsın… Biz kardeşiz, birbirimizin kardeşiyiz. Burada millet avlularda, duvarlarda namaz kılıyor. Geçen hafta, zenginlerin kulakları çınlasın diye birisi önüme latifeli

bir kağıt göndermiş:

"—Paltolarımızı ters çevirdik de dışarda onların üstünde namaz kıldık." diyor.

İstersek çiçek gibi yapabiliriz, güzel zarif üstünü örteriz, namaz kılacak yer yaparız. Her taraf güllük gülistanlık olur. Namaz kılmaya geliyor şahıs, yer bulamıyor, oturacak yer bulamıyor. Ben çok biliyorum, ezan okunduğu zaman kapıdan çıkıyorum, buraya gelirken bakıyorum hızlı hızlı bizim camiden koşuyor aşağıdaki camiye…

Neden? Aşağıdaki camide namaz kılıyor, çünkü burada yer yok. Aşağıdaki camide namaz kılıyor, bu vaazı dinleyeceğim diye koşuyor yine geliyor.

Allah razı olsun ama, niye elimizde imkân varken bu sıkıntılara düşürelim kardeşimizi? Her taraf çiçek gibi olsun.

Şu yan tarafı, şu benim arka tarafta olan kısım kümesti biliyorsunuz. Orada tavuk kümesi vardı oradan geçerken tavuk kokardı; birkaç dut ağacı vardı, dutlar yere döküldüğü zaman sinek olurdu. Oraları temizledik, o dut ağaçlarını kestik, kümesleri kaldırdık. O zaman bazı yakınlarımız:

"—Ağaç kesmek günahtır. dediler.

E canım ağaç kesmek günah ama yerine cami yapmak çok sevap! O ağaç da memnun olur kesilmeye! Kurbanlık koyun boynunu uzatır ya, "Ben Allah yolunda kurban oluyorum." diye.

Şimdi namaz kılınıyor fena mı oldu? Çıkınca bakın, yan tarafta namaz kılınıyor. Güzel halısı döşenecek, güzel kapısı yapılacak, içeri giren namaz kılabilecek.

Onun için, bu paralar bizim düşmanımızdır; bu paraları, düşmanları elden çıkartalım, hayra sarf edersek o zaman tamam. Bu paralar insanın elinden uçar gider. Ne zaman ki hayra sarf edersin, o zaman para senin olur.

Peygamber Efendimiz eve geldi sordu;

"—Sabahleyin kestiğimiz koyun ne oldu?" Dediler ki;

"—Yâ Rasûlallah! Koyunun hepsini fukaraya dağıttık, bir budu bize kaldı."

Peygamber Efendimiz:

"—Ha! Demek ki bir budu hariç hepsi bizim olmuş." dedi.

"—E onlar fukaraya gitti?"
"—Fukaraya giden deftere yazılıyor!"
"—Senin yediğin?"
"—O hesap. Helâlse ne âlâ, haramsa onun hesabını vereceksin, cezasını çekeceksin. Verdiğin sevap oluyor; e biraz hayır yapacağız, ne olacak!"

Ben hiç sıkıştırmam; bilsem, benim kardeşlerim fukara olsa hiç sıkıştırmam. Canım feda olsun, ne olacak yani! Bir şey istemem ama biliyorum renkli televizyona 300 bin lira veriyor. Söylemeyecek miyim şimdi, isterse darılsın.

"—Siyah beyaz televizyonun var!"

Yok, renkli olsun; dansözü, şarkıcıyı iyi seyretsin! Keyif, nefis… Nefis verdirtiyor. . .

Şehirde böyle, köyde nasıl?

Bizim köye gittik, benim sakallı, beyaz sakallı hacı arkadaşlarım var, şahit. Köyde dediler ki:

"—Hocam, nerede köylünün boynunda beşi bir yerde kolunda bilezik?"
"—Ne oldu?" dedim.
"—Hepsini renkli televizyona verdiler." dediler.

Renkli televizyondan hepsi Avrupa'ya gitti.

Biz şimdi o kadar lüks şey yapacak bir millet miyiz?

Televizyon tüpüne, transistörüne, şusuna busuna dünyanın parası gitti. Açlıktan ölüyoruz, başbakan kredi bulacağız diye Amerika'ya gidiyor, filanca yere gidiyor. Vermeye nazlanıyorlar, verecek gibi oluyorlar yarı yolda ellerini geri çekiyorlar. . . işin yoksa uğraş. Ben olsam "Yüzüne çalınsın!" deyip dönüp geleceğim geliyor ama ne yapacaksın o da denmiyor. Sigarayı bırakamayız, televizyonu bırakamayız, bu bize revâdır. Bu bizim çektiğimiz zilletler demek ki Amerika'dan, Rusya'dan değilmiş; bizim kötü huyumuzdanmış.

Allah bizleri lütfuyla ıslah etsin… Bir de düşmanla ıslah ederse, o daha fena! Allah bizi lütfuyla, keremiyle akıllandırsın, ıslah eylesin…

i. İslâm'ı İhyâ İçin İlim Öğrenmek

Ebu'd-Derdâ RA'ten rivayet edilen bu hadîs-i şerifte mevzu yine ilme döndü. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[40]

مَنْ طَلَبَ بَابًا مِنَ الْعِلْمِ لِيُحْيِيَ بِهِ الْإِسْلاَمَ ، كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ دَرَجَةٌ وَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ (ابن النجار عن أبي الدرداء)

RE. 429/8 (*Men talebe bâben mine'l-ilmi li-yuhyiye bihi'l-islâm, kâne beynehû ve beyne'l-enbiyâi derecetün vâhidetün fi'l-cenneh.*)

(*Men talebe bâben mine'l-ilmi*) "Her kim ki ilimden bir bab, bir bölüm, bir kısım öğrenirse…" Maksat ne? (*Li-yuhyiye bihi'l-islâm*) "Onunla İslâm'ı ihyâ etmek için…"

"İnsan İslâm'ı diriltmek için ilim öğrenirse, (*kâne beynehû ve beyne'l-enbiyâi dereceten vâhideten fi'l-cenneti*) cennette peygamberlerle onun arasında sadece bir dereceecik fark olur." O kadar yükselir ki, peygamber olacak gibi, arada bir derece kalır.

Demek ki İslâm ilimle diriliyormuş. Burada da onu anlıyoruz. İlimden bir bab öğreniyor, (*li-yuhyiye bihî'l-islâme*) "İslâm'ı ihyâ etmek için." İhya etmek diriltmek demektir. Demek ki İslâm cahillikle oldu mu ölü oluyor, ilimle diriliyormuş.

Biz hepimiz alim olsaydık, şu Japonların ilmi olsaydı… Gazeteler yazıyordu, geçenlerde Japonya'da bir sergi açılmış; amaan neler neler… Adamlar Yirmibirinci Yüzyıl'a hazırlanıyorlar. Biz Onsekizinci Yüzyıl'dan topal topal, renkli televizyon seyrede seyrede peşlerinden gidiyoruz. İslâm'ı ilim ihyâ eder, her şey ilimle olur.

Fatih Sultan Mehmed mi daha alimdi, fethettiği Bizans'ın idarecileri mi daha alimdi?

Fatih Sultan Mehmed alimdi; oturdu planlarını çizdi havan topunu kendisi yaptı. Mühendis, dokuz dil mi bilirmiş, kaç tane dil bilirmiş. Tekniğe bak, teknolojiye bak! Haliç'in önüne zincir

---

40 Dârimî, *Sünen*, c.I, s.112, no:354; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.61, no:5915; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.10, s.287, no:28833; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.243, no:2450; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.43, no:22879.

gerdiler diye gemileri Dolmabahçe'nin yanından dereden öbür tarafı Kasımpaşa'ya giden dereye çektirdi. Oradan yağlı kızaklar üzerinden gacur gacur gacur gucur denizin gemilerini Haliç'e indirdi.

Mübarek Fatih Sultan Mehmed Han aleyhi'r-rahmeti ve'l-ğufrân'ın pırıl pırıl kafası vardı; Rumca, Farsça, Arapça bilirdi, her şeyi bilirdi. Alim insandı. Öyle olur. Üç ay içinde Rumeli Hisarı'nı yaptılar, üç ay... Üç paşaya dağıtmış; "Haydi bakalım her biriniz bir burcunu yapın." Zağanos Paşa, Halil Paşa, Sarıca Paşa; her birisi bir burcu çıktılar, üç ayda bir kale yapıldı.

Biz şimdi üç ayda, şu yandaki evin tamirini yapamayız, yapamadık da zaten. Yağmur damlamasın diye yan tarafın kapatılmasını bile yapamadık. Himmet oldu mu;

همة الرجال، تقلع الجبال .

(*Himmetü'r-ricâl, taklau'l-cibâl*) "Er kişilerin himmeti oldu mu, dağları yerinden söker." demişler.

Müslüman himmetli olacak, öyle yüksek olacak ki himmeti, insanın kıymeti himmetinin yüksekliği ile ölçülür.

Senin hevesin ne? Hiç… Sinek gibi aşağılarda dolaşıyor, olmaz. Kartal gibi yükseklerden uç bakayım! Himmetin bütün dünyayı düzeltmek olsun bakalım, sen böyle aşağılarda ne dolaşıyorsun?

Allah tekrar o iyi günleri göstersin…

Ecdadımız alimdi, zamanındaki insanlardan daha alimdi.

Pîrî Reis'in haritasını bulmuşlar. Pîrî Reis bütün Güney Amerika'nın sahillerinin resmini, haritasını çizmiş, oradaki yerlerin adlarını yazmış; haritanın üstüne orada bulunan hayvanların resimlerini bile yapmış. Bütün Afrika'yı, bütün Güney Amerika'yı biliyor, tıkır tıkır takip etmişler.

Barbaros Hayreddin Paşa Cezayir'den kalkmış gelmiş İstanbul'a:

"—Nerede sadrazam Hazretleri?"

"—Savaş için Diyarbakır tarafına gitti."

Yürümüş Diyarbakır tarafına gitmiş. Demiş ki:

"—Efendim bu kafirler Hindistan'ı bulacağız derken, gittiler Amerika diye bir yer buldular, gidelim biz de oradan bir yer kapalım!"

Onu söylemiş. O zamanlar biz de Amerika'ya bir yerden, kıyıdan köşeden çıksaydık ne güzel olacaktı.

Bak onlar ilmi nasıl takip etmişler. Kanûnî devrinde yazılmış kitaplara bakın, daha henüz bu zamana tercümesi yapılmadı! Henüz daha tercümesini yapmadılar. Ecdadımızın Süleymaniye kütüphanesinde yüz binlerce kitabı var. Bu torunlar dedelerinin kitaplarını bilmez. İçinde ne var bilmediği için de, dedelerini bilmediği, okumadığı için de onları cahil sanır. Ya aç şu sandığı da bir bak bakalım, dedenin neden haberi varmış! Galata Kulesi'nden uçmuş Üsküdar'a inmiş. Padişahın karşısına gelmiş;

"—Padişahım! Şimdi göğe Hz. İsâ ile mülâkata gidiyorum haydi Allah'a ısmarladık, seni Allah'a emanet ederim." demiş,

Fişekleri ateşlemiş gökyüzüne, peşpeşe peşpeşe öteki fişekleri ateşleyerek ateşleyerek yukarılara çıkmış. Ondan sonra kanatlarını açarak yavaşça süzülerek inmiş deryaya, denize. Yüzerek sahile çıkmış, padişahın karşısında selâm vermiş, demiş ki:

"—İsâ AS size selâm söylüyor padişahım!"

İsâ AS gökte diye latife yapıyor yani. Böyle hünerler yapmışlar. Okuyoruz, kitaplarda var. Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde yeri belli. Böyle şeyler yapmış, bu hünerleri becermişler.

Ne demek böyle fişek ateşleyip de bir insanın havaya çıkması? Az bir teknik değil.

Şu Süleymaniye camisi… Yap bakalım haydi göreyim! Bizim yaptığımız binalar biraz büyüyecek oldu mu, bir taraftan çöküyor. Yirminci Yüzyıl'dayız güya…

Bir misal: Ankara'da Etlik tarafına köprü yaptılar; Etlik köprüsü. Betonarme köprü; Karayolları Genel Müdürlüğü yaptırdı. Sağlam direkli köprü… Yanında da böyle inmeli çıkmalı eski zaman köprüsü, kemerli köprü var, Akköprü… Demek ki Ankara'ya oradan, o Çubuk Çayı'nın üstünden gelinirmiş.

Onu yaptırınca demişler ki:

"—Bu külüstür köprüye lüzum yok, bunu dinamitleyelim." Neredeyse dinamitleyeceklermiş, bir iki akıllı mâni olmuş, demişler ki:

"—Yahu bu tarihî eserdir, varsın dursun kenarda, yazık ilişmeyin, dokunmayın. "

Artık ilişmemişler.

Berikilerin yanında dinamit de var, çünkü Karayolları ekibi. Dinamit de var, ilim de var, böbürleniyorlar; betonun içine demirleri koydular sağlam oldu, tamam.

Biz de Ankaralıyız, Ankara'ya gittik. Bir yağmur yağdı, öyle şiddetli bir yağmur yağdı ki, Ankara'ya seller geldi. Sıhhiye tarafları, evlerin birinci katlarına kadar doldu. Haydi! Etlik beton köprüsünü, kâğıt karton köprü gibi sel aldı öbür tarafa atıverdi. Gözümle gördüm, koca beton köprü devrildi. Kalın, altından üstünden iki taraflı çift yol geçen köprüyü devirdi attı. O eski Osmanlı köprüsü, boynu bükük, mütevazi, orada kıs kıs gülüyordu ona…

Onun için, Allah bize yine o ilmi nasib etsin… Ama o imanla olan ilim, imansız oldu mu olmaz. Bu taraftaki köprüyü yapınca, o taraftaki köprüyü atmak istiyor. Ne var, o da dedenin hatırası, orada dursa ne olur? İmanla beraber, sevgiyle beraber, insanlık sevgisiyle beraber olursa o zaman olacak ama bunları

anlatamıyoruz. Bunları burada söylüyoruz, siz de anlıyorsunuz tamam ama dışarıya anlatamıyoruz. Bari siz anlatın gittiğiniz yerlere…

j. Amel Etme Niyeti Olmadan İlim Öğrenmek

Bu da ilmi bir başka maksatla öğrenenin hali, İbn-i Abbas RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[41]

مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِغَيْرِ الْعَمَلِ، فَهُوَ كَالْمُسْتَهْزِئِ بِرَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(الديلمي عن ابن عباس)

RE. 429/9 (*Men talebe'l-'ılme li-gayri'l-'ameli, fehüve ke'l-müstehzii bi-rabbihî azze ve celle*)

(*Men talebe'l-ilme li-gayri'l-amel*) "Her kim ki ilmi tatbik etmek için değil de, başka maksatlarla öğrenirse..." O nasıl bir kimsedir? (*Fehüve ke'l-müstehzii bi-rabbihî azze ve celle*) "Aziz ve Celîl olan Rabbiyle alay eden bir kimse gibidir."

İlim öğreniyor, tamam; şu tesbihi çekmek, Allah'ı zikretmek sevap; şu namazı kılmak, şu orucu tutmak farz; Şöyle sevap, böyle sevap öğreniyor, kafasında hepsi var, hepsini tilki gibi biliyor ama tatbikata yanaşmıyor. Tatbik etmek için de öğrenmedi ki zaten! "Rabbi ile alay eden kimse gibidir. "

Azîz ve celîl olan Allah ile alay edilir mi?

Azîz ne demek? İzzet sahibi, galip, ne isterse yapan demek.

Celîl ne demek? Celâl sahibi. Onun celâline bir uğrarsa insan, mahvolur.

Demek ki buradan da bir başka bir şey çıktı. İlmimizle amel edeceğiz. Bu hadisleri okuduk tatbik edeceğiz. Dedim ya ben size; hani bazen çıkarın defterinizi, yazın bakalım gelmeden evvel diye.

Geçen hafta dedim ki: "Bir insan çarşamba, perşembe ve cuma günü üç oruç tutar da cuma günü de sadaka verirse anasından

---

[41] *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.365, no:29066; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.41, no:22873.

doğduğu gün gibi pak olur.” dedim, bilmiyorum ama kaç kişi yaptı? Parmak kaldırın demeyeceğim ama ilim tatbik etmek için öğrenilir.

Sonra bir geçmişti: “Şu sûreyle şu sûreyi kim ezberlerse, Peygamber SAS Efendimiz’in sevgisine nâil olur.” diye. O sûreleri ezberlediniz mi diye önümüzdeki hafta imtihan edeceğim dedim, imtihan edemedim sizi. Eski sayfaları karıştırın bakalım da o sûrelerini öğrenin, önümüzdeki hafta soralım!

k. İnsanların Sevgisi

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[42]

مَنْ طَلَبَ مَحَبَّةَ النَّاسِ ، فَلْيَبْذُلْ مَالَهُ (الديلمى عن أنس)

RE. 429/10 (*Men talebe mahabbete’n-nâsi, felyebzul mâlehû*) “Her kim insanların sevgisini talep ediyorsa, halk kendisini sevsin istiyorsa, malını bezletsin, kesenin ağzını açsın!”

Cimrilikle insanlar sevmez. Aç bakalım kesenin ağzını, şöyle bir hediye ver bir ziyafet çek, böyle olur. . . Müslüman cömerttir. Ne olacak, tabii hepsi sevap olacağı için biraz da harcar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi cömert, alim, bilgili, ilmiyle amel eden, mütevazı, kâmil, ahlâklı güzel müslümanlar eylesin…

Fâtiha-ı şerife mea’l-besmele!

14. 04. 1985 – İskenderpaşa Camii

---

42 *Kenzü’l-Ummâl*, c.VI, s.391, no:16205; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.46, no:22889.

04. HASTA ZİYARETİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'du fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ طَلَّقَ ، أَوْ حَرَّمَ ، أَوْ نَكَحَ ، أَوْ أَنْكَحَ ، فَقَالَ: إِنِّي كُنْتُ لاَعِبًا ، فَهُوَ جَادٌّ (طب . عن الحسن عن أبى الدرداء)

RE. 429/11 (*Men talleka, ev harrame, ev nekeha, ev enkeha, fekàle: İnnî küntü lâiben, fehüve câddün*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadet ve taatlerinizi kabul eyleyip, iki cihanın hayrına cümlenizi nâil eylesin…

Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şerifleri ki, cümlemizin sadrına şifadır, dertlerimize devâdır. *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli, hocalarımızın hocası Gümüşhàneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin cem ve telif eylediği hadis mecmuasının 429'uncu sayfasından okuyarak, bu hadislerden size takdim edeceğiz.

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan önceki vazifemiz, evvelen ve hassaten Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin ruh-i pâkine hediye olsun diye; sonra onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına hediye olması için; sonra Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Murtezâ'dan müteselsilen hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretlerine kadar güzerân eylemiş olan cümle mensublarının, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olması için;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için, bu eserin içindeki hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan alimlerin ve râvîlerin ruhları için;

Uzaktan yakından, bu hadis-i şerifleri dinlemeğe gelmiş siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının ruhları için;

Şu beldelerde onların yüzü suyu hürmetine yaşıyoruz. Bu beldeleri Allah Allah diye diye canını ortaya koyup çarpışarak, cihad ederek bize bahşetmiş, kazandırmış olan şehid ecdadımızın, mücahidlerin, fatihlerin, muvahhid askerlerin ruhları için;

Cümle ashâb-ı hayrât ve hasenâtın, bilhassa içinde şu dersi okuduğumuz İskenderpaşa camiinin bu bugüne kadar gelmesine emeği geçmiş, yardımcı olmuş bânisinden, tamircilerinden, cemaatine kadar gelmiş geçmişlerinin cümlesinin ruhları için;

Biz hayatta olan müslümanların da Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği razı olduğu, yüzü ak, alnı açık kullar olarak varmamıza vesile olması için buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım!

…………………………

a. Nikâhta Şaka Olmaz

Mukaddimede metnini okumuş olduğum hadis-i şerif, Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet edilmiş. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[43]

[43] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.529, no:7529; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

مَنْ طَلَّقَ ، أَوْ حَرَّمَ ، أَوْ نَكَحَ ، أَوْ أَنْكَحَ ، فَقَالَ: إِنِّي كُنْتُ لاَعِبًا ، فَهُوَ جَادٌّ (طب . عن الحسن عن أبى الدرداء)

RE. 429/11 (*Men talleka, ev harrame, ev nekeha, ev enkeha, fekàle: İnnî küntü lâiben, fehüve câddün*)

(*Men talleka*) "Her kim ki nikâhlı karısını boşarsa, (*ev harrame*) yahut 'Sen bana haramsın, artık aramızda bir şey yok; karıkocalık münasebetimiz kalmadı.' derse, o da boşanmaya giden bir şey…

(*Ev nekeha*) Yahut, bir kadınla nefsini nikâhlarsa, (*ev enkeha*) veya başkasını başkasına nikâhlarsa… (*Fekàle: İnnî küntü lâiben*) Ondan sonra da, 'Ben oyun oynuyordum, şaka yapıyordum.' derse; (*fehüve câddün*) bu iş ciddidir, şakası olmaz."

Onun için insanın sözüne dikkat etmesi lâzım! Kadınlara da erkeklere de bu boşanma ile ilgili şeyleri güzelce öğretmek gerekiyor.

"—Aman, bu iş oyuna gelmez, ciddîdir!" demek gerekiyor.

Demek ki şaka da yapsa, ciddîdir. Bu işin şakası olmaz.

Diğer bir hadis-i şerif, arkasından gelen. O da aynı mevzuda… Onun için onu da çabukça okuyup, aynı mevzuyu birleştirelim:[44]

مَنْ طَلَّقَ ، أَوْ أَعْتَقَ ، أَوْ نَكَحَ ، أَوْ أَنْكَحَ جَادًّا أَوْ لاَعِبًا فَقَدْ جَازَ عَلَيْهِ
(ش ، وابن جرير ، وابن أبى حاتم عن الحسن مرسلاً)

RE. 429/12 (*Men talleka, ev a'teka, ev nekeha, ev enkeha câdden ev lâiben fekad câze aleyh*)

(*Men talleka*) "Her kim ki kadın boşarsa, (*ev a'teka*) veyahut köle azad ederse, (*ev nekeha*) veyahut kendisi birisiyle evlenirse, nikâhlanırsa; (*ev enkeha*) veyahut kendisinin emri altında,

---

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.643, no:27789; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.47, no:22893.

[44] İbn-i Ebî Hàtim, *Tefsir*, c.II, s.157, no:2287; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.643, no:27788; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.47, no:22892.

salâhiyeti altında bulunan bir kimseyi birisine nikâhlarsa, (*câdden ev lâiben*) ister ciddî olsun, ister şaka yapar durumda olsun, (*fekad câze aleyhi*) bu söylediği şey, onun yapması gereken bir şey olur." Yaptığı tamamdır, iş bitmiştir. Boşadıysa boşanmıştır, verdiyse vermiştir. Oyuncağı olmaz.

Aynı mevzu... Bu hadis-i şerif Hasan-ı Basrî Hazretleri'nden Mürsel olarak gelmiş. İbn-i Cerîr'den, ibn-i Ebî Hàkim'den. Ötekisi Ebü'd-Derdâ RA'dan rivayet edilmişti. Aynı mevzu...

Bir şeyi hatırlatayım: Hanımlarınızla konuşurken ağzınıza sahip olun! Bir de söylüyorsun, "Boşadım deyince boşanma oluyor." diye. Sinirlendiği zaman, daha ortada bir şey yok, "Boşadım!" deyiveriyor. Al başına derdi...

Biraz kendinize sahip olun, sinirlenince hemen öyle şeyler söylemeyin!

Ondan sonra da geliyor, çare arıyor:

"—Üç defa boşadım, şimdi benim halim ne olacak?" diyor.

Böyle ayağı yanık tavuk gibi dolaşıyor ortada...

Dikkat etsene... Bak bu ne demek: Söylediğin söze, yaptığın işe dikkat et demek. Oyuncak değil demek. Evlenmişsin artık, aklın başında olsun demek.

Sonra bir hususa daha işaret edeyim bu münasebetle:

Boşanmak Allah'ın en sevmediği işlerden birisidir. Helâldir, yani bu kapı kapalı değildir, yasak değildir. Elbette gerekebilir, boşanma da olabilir ama, hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[45]

أَبْغَضُ الْحَلاَلِ إِلَى اللهِ، الطَّلاَقُ (د. ه. ك. عد. ق. عن ابن عمر)

---

[45] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:2178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.650, no:2018; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14671; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I,s.21, no:26; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.323; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.63; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk,* c.V, s.422; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.661, no:217; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.187, no:19194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14672; Muhàrib ibn-i Dessâr Rh.A'ten. Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.214, no:2794; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.35, no:96; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.1160, no:27872; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.27, no:39; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.115, no:170.

RE. 8/2 (*Ebğadu'l-halâli ila'llàh, et-talâk*) "Allah'ın en sevmediği helâl, boşanmadır."

Allah'ın sevmediği bir şeydir. Çünkü kolay bir şey değil.

İnsana, "Yâhu sen çok kusurlu bir insansın, ben senden pek hoşlanmadım." desen bile insanın bir morali bozulur.

Bir kadına, "Artık ben seni istemiyorum, ben seninle yaşamayacağım!" diyorsun, dünyası yıkılıyor. Bu işi yaparken çok dikkat etmek lâzım! Yâni oyuncak değil.

Bir de böyle kazârâ, dil ucuyla söyledi filan diye o noktaya kadar gidenler oluyor.

Ne zaman, evliliğinin hemen ilk birkaç ayında mı?

Beş çocuğu var… Beş tane çocuğu var, bakıyorsun boşanıyor.

Yâ olur mu? O çocuklara yazık değil mi? Karı koca ayrıldığı zaman çocuklara yazık olur. O yuvanın yıkılan çatısı altında çocuklar ezilir.

Kadın gider bir başkasıyla evlenir, koca gider bir başkasıyla evlenir. Mâlî problemleri yoksa bile çocuklara yazık olur. Analı babalı öksüz olurlar.

b. Aile Saadeti Çok Önemli

İslâm'da aile yuvasına çok büyük ehemmiyet verilmiştir. Ben de kardeşlerime o ehemmiyeti hatırlatmak istiyorum. Ailelerinizin İslâm'da mühim bir yeri olduğunu hiç hatırınızdan çıkartmayın!

İnsanın ailesine yaptığı masraf, cihada verdiği para ile denk mükâfatla mükâfatlandırılır. Evine götürdüğün file içindeki yiyecek içecek, yedi yüz misli sevapla mükâfatlandırılır. Çoluk çocuğunu aç açık bırakmayacaksın, yoksul bırakmayacaksın, dışarıya baktırmayacaksın.

Sonra kötü söz söylemeyeceksin. Nerede kaldı dervişliğin? Hani kalp kırmayacaktın? Hani kalp kırmak Kâbe'yi yıkmak gibi kötü bir şeydi. Nerede kaldı dervişlik, tasavvuf? Dikkat etmiyorlar kardeşlerimiz.

Camide güzel… Sarık sarıyor, cübbe giyiyor. Namaz kılarken ta'dil-i erkâna riayet ediyor. Uzaktan bak bayılırsın, mum gibi erirsin; "Ne kadar güzel bir kardeşimiz!" dersin. Bir de hanımına sor bakalım!

Gel yavaşça, sor bakalım ne diyecek?

"—Aman Hocam, el iyisi, ev ağusu… Ellere karşı iyidir, ellerle güler oynar, benimle garazı var! Evde zehir zemberektir. Kapıdan içeri girdi mi, o koyun gibi gördüğün adam, barut gibidir. Ondan sonra çocukların her biri bir köşeye siner."

Olmaz, böyle yapmamış Peygamber Efendimiz. Peygamber Efendimizin aile hayatını insan incelemeli, örnek almalı! Her şeyi bize örnek değil mi?

Peygamber Efendimizin bir hadis-i şerifini okudum, benim katıdır kalbim biraz, emin olun gözlerim yaşardı. Kızı Fatımatü'z-Zehrâ RA yanına geldiği zaman… Oturuyor Peygamber Efendimiz minderde… Çıkmış gelmiş kızı Fatımatü'z-Zehrâ, ayağa kalkardı. Elinden tutarmış kızının, alnından öpermiş. "Hoş geldin kızım" diye gönlünü alırmış. Ondan sonra da kendi yerine oturturmuş, izzet ve ikram ile…

Centilmenlik nasıl olurmuş, görüyor musunuz? Sevgi, muhabbet, babalık nasıl olurmuş?

Kendi kızı… Hiç kalkmağa mecbur mu? İnsan kendi evlâdına kalkmağa mecbur değilim diye düşünür. Ama Peygamber Efendimiz kalkardı.

Diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Çocuklarınıza asil, kerim insan muamelesi yapın!”

Bak terbiyenin esasına!

Bunun aksine pataklarsın çocuğu, topaç gibi döndürürsün döve döve… Ama Peygamber Efendimiz çocuğumuzu asil bir çocuk muamelesiyle yetiştirmemizi istiyor.

Padişahın şehzadesi olsaydı dövebilir miydin? Dövemezdin. Bir bakanın oğlu olsaydı, yapamazdın. Reisicumhurun yakını olsaydı, yapamazdın. Valinin bilmem nesi olsaydı, yapamazdın. Kendi çocuğuna garazın mı var, ona da yapma! Onu da evlâdım diyerek hoşlukla, güzellikle yetiştir. Çocuk da şöyle bir ruh asâleti içinde yetişsin. Ezilmiş köle ruhuyla yetişmesin. Dövüle dövüle yıkılmış, perişan olmuş bir halde yetişmesin.

“—Hocam, ben kemiklerini kırarım alimallah!”

Ama olmaz. O zaman o çocuk da siner, siner, ses çıkartmaz. On altı yaşına geldi mi, kabadayılığa başlar. Dikilir karşısına babasının… Babası:

“—Oğlum, sinemaya gitme! Kahveye gitme evlâdım.” der.

Babasını dinlemez.

Biraz daha büyüyünce, başlar o zaman moruk demeye…

Neden? O çocuğun ruhunu sen küçükken yıktın, bozdun; hurdahaş oldu çocuk…

Onun için, aile hayatına çok dikkat edeceğiz.

Bizim büyüklerimiz öyle derdi:

“—Evlâdım, bir yastıkta kocayacaksınız, evlendiniz. Birbirinizle kavga etmekten bir fayda yok… Birbirinize hayatı zehir edersiniz.”

Kadınlar da aklını başına toplasın, erkekler de aklını başına toplasın! İşte bir mesut yuva, daha ne istiyorsunuz?

Bir ev sözü var, bir de yuva sözü var. Hangisi daha sıcak? Yuva sözü sıcacık, pamuk gibi, yumuşacık, tatlı… Evi yuva haline getirmek lâzım!

Oraya girdiği zaman insan sevinsin, barınsın. Öyle beş çocukla ayrıl, üç çocukla ayrıl… Kadın orada dursun, sen burada dur…

Çocuklar perişan… Eve geldiğin zaman kavga, gürültü… Yapıyorsun ama aklın ermediğinden yapıyorsun. Biraz daha Hanya'yı, Konya'yı anlasan, dünyayı anlasan, onun da bir gün gelip senin yakana yapışacağını bilsen, yapmazsın!

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ. وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ . وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ . لِكُلِّ امْرِئٍ

مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ (عبس:٣٤-٣٧)

(*Yevme yefirrü'l-mer'ü min ahîh. Ve ümmihî ve ebîh. Ve sàhibetihî ve benîh. Li-külli'mriin minhüm yevme izin şe'nün yuğnîh.*) [O gün kişi kardeşinden, annesinden ve babasından, hanımından ve çocuklarından kaçar. O gün herkesin kendine yetip artacak bir derdi vardır.] (Abese, 80/34-37)

(*Yevme yefirrü'l-mer'ü min ahîh*) "Kardeşinden bucak bucak kaçacak insan… (*Ve ümmihî ve ebîh*) Anasından, babasından kaçacak. Hani o güzel haller, güzel günler? Hak istemesin diye kaçacak. Suçlu olduğundan kaçacak. "Aman beni görmesin!" diye. Borçlu nasıl alacaklısını uzaktan görünce sokakta, köşeyi dönüyor öbür tarafa…

İçinde yetiştiği ailesinden kaçacak, çoluk çocuğundan kaçacak. O günü unutma! Dönüp dolaşıp oraya varacağız, orada buluşacağız. O günde görürsün gününü…

Sen bana haksızlık edersin, ben duymam. Arkamdan konuşursun, duymam. O günde çıkar ortaya… O gün gizliler âşikâr olur. O gün Allah-u Teàlâ Hazretleri kadı olur. Azamet ve celâlinden kimsenin karşısında ağız açacak, söz söyleyecek hali kalmaz.

Burada dolap çeviriyor adam, onun aleyhinde, bunun aleyhinde… Yüzüne gülüyor, arkasından şikâyet ediyor, kuyusunu kazıyor. Yap bakalım, çok cahilsin; sen dünyayı anlayamamışsın, ahirette anlarsın! Bir de o gün var…

"—Ben o güne inanmıyorum ki…"

Haa, inanmıyorsan, o zaman cehenneme kadar yolun var! İnanmıyorsan ne diyeyim ben? Allah-u Teàlâ Hazretleri sana imanı

nasib etmemiş; en kıymetli cevher…

Neden en kıymetli cevher? Bu kıymetli cevher ile insan cennete giriyor da ondan… İstersen inanma, Allah'a zarar mı vereceksin? *Celle celâlühû*…

فَإِنَّ اللهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ (آل عمران:٩٧)

(*Feinna'llàhe ganiyyün ani'l-àlemîn*) [Allah bütün alemlerden müstağnîdir.] (Âl-i İmran, 3/97)

Dünyalar, yıldızlar, gökler, fezâlar hepsi silme, tıka basa kâfir dolsa, azametinden zerre eksilmez Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin… Hepsi iman etse, hiç kâfir kalmasa, cümle alem Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hàlisâne kulluk etse, azametine bir şey eklenmez. Ganî, müstağni; ne kulun ibadetine ihtiyacı var, ne de isyanından korkusu var… İsterse yok eder, anında kahreder. İsterse başına yıldırım indirir.

وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ (الرعد:١٣)

(*Ve yürsilü's-savâika feyusîbü bihâ men yeşâü*) [O, yıldırımlar gönderip onlarla dilediğini çarpar.] (Ra'd, 13/13)

Yıldırımı tepesine küt indirir, kapkara kömür kesilir. Az önce sen Allah'ı inkâr ediyorsun, ne oldu? Hani kâfirlik edip, orta yerde dolaşıp duruyordun?

Kimisine de mühlet verir, "Dolaş bakalım!" der. Ama ipi elinde, istediği kadar uzansın. Mühlet verir de, o da orada dolaştıkça, "Ben de istediğimi yapıyorum!" zanneder.

Yahu, Allah senin bir sinirine bir hastalık verse, ayağını kıpırdatamazsın! Doktorlar tedavi edemez. Sinir koptu mu yapışmaz, yerine yerleşmez. Buyur, ayıkla bakalım pirincin taşını…

Sen kendini ne sanıyorsun? Mikroskopla ancak göreceğimiz bir küçücük sinirin kopsa halin harap… Kolunu kaldıramazsın!

Gören göz görmez oluyor, çünkü göz sinirleri bozulmuş. Levent gibi adam, ayakları tutmuyor. Ayaklarına felç gelmiş, sinirleri

çalışmıyor. Her şeyi turp gibi sağlam, yanağını sıksan kan damlayacak; aklı yok… Götürün Bakırköy Akıl Hastanesine, sağlayın zincirlere… Ağlayın karşısında… Ne idi bu adam yâ, dağ gibiydi yâ… Pehlivan gibiydi yâ…

İnsanoğlu âciz, ama âcizliğini bilmiyor. Allah'ın verdiği kudretle ayakta durunca Allah'a âsî geliyor. Şu şaşkınlığa bak!

Kudreti veren Allah, yaratan Allah, yaşatan Allah, ayakta tutan Allah… Ayağa kalkar kalkmaz, Allah'a âsî geliyor.

Onun için o günü unutmayın! Ailenizde de vazifenizi müdrik olun! Sonra onları cehennem ateşinden de koruyacaksınız, o da sizin vazifeniz.

"—Senin çocuk ne oldu?"

"—Davulcu oldu, zurnacı oldu."

"—Niye yetiştirmedin? Niye yetiştirmedin kardeşim?"

"—Namaz kılar mı?"

"—Yok…"

"—Hangi zihniyette?"

"—Aman hocam sorma!"

Yetiştirmedin. O yarın sıkışacak, sıkışınca da gelecek, senin yakana yapışacak, Allah'a şikâyet edecek:

"—Yâ Rabbi, bu benim babamdı, beni yetiştirmedi." diyecek.

Hem dünyada çekeceksin hem ahirette; iyi yetiştirmediysen…

"—Efendim, kadın ağladı, yalvardı yakardı, ondan sonra bu günahlı işi yaptık."

Niye yaptın o günahlı işi? Yalvara yakaraydı.

"—Ne olur ben şu fırına gireyim, ateşe gireyim, cayır cayır yanayım deseydi, ateşe bırakacak mıydın? Elinden kaçıp atlamak isteseydi, tutmayacak mıydın?"

Ateşten koru işte… Cehennem ateşi de var, biraz ileride ama… Burada değil de…

قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (التحريم:٦)

(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nâran*) "Hem kendinizi hem de aile fertlerinizi cehennemden koruyun! (*Vekùdühe'n-nâsü ve'l-hicâreh*)

Öyle bir ateş ki insanlar ve taşlar yanıyor da öyle alevler çıkıyor ortaya...” (Tahrim, 66/6)

Allah şöyle bir bakıp dünyayı gören, şöyle bir bakıp ahireti anlayan akıllı insan etsin bizi…

“—Hocam, karma karışık bu dünya, bir bakışta görülür mü?”

Çok basit, çok kolay… Bir baktın mı anlarsın; fâni… Çünkü ötekisi gidiyor, sen de gideceksin! Çünkü ötekisinin eli ayağı tutmamaya başladı, seninki de tutmayacak! Bir zaman gelecek, sen de âciz hale geleceksin!

“—Çocuklar, bana yardım edin, gözüm görmüyor.” diyeceksin.

Bir zamanlar nasıl iğnenin gözünden ipliği böyle geçirirdin. Aciz oluyor insan… O aczi bilip, işin sonunu başından anlayıp, dümdüz bir baktı mı, o zaman insan ne yapar:

Nazar eyle itürü,
Bazar eyle götürü!

İtürü nazar etmek ne demek, keskin nazar etmek demek. Dikkatli bak, dikkatli bak, keskin nazar et! Aman teferruatı iyi ayır, karıştırma! Fark et, aradaki inceliği fark et!

Keskin baktı mı insan:

ألدنيا ساعةٌ، فاجعلها طاعةٌ

(*Ed-dünyâ sâatün, fe’c’alhâ tàatün*) “Dünya gelip geçiverir, göz yumup açıncaya kadar; sen burada Allah’a güzel kulluk etmeğe bak, yalan dünyaya aldanma!”

Burada iyilik yapan kâr ediyormuş, kötülük yapan derdine yanıyormuş sonra… Çok diz dövüyormuş, saç baş yoluyormuş. Yolanlara bak, ibret alıver. O kadar kolay!

“—Hocam, ben ahireti tercih edersem, o zaman bu dünyadaki yaşayışım ne olacak?”

Yâhu, Müslümanların yaşayışı ne oluyor? Sen Müslümanları hemen ölüyor mu sanıyorsun?

Ölse bile:

Yar yoluna dökülmedik dilleri neyleyim?

Hak yoluna saçılmadık canları neyleyim?

Allah canı vermiş, dilerse alır. Haydi bakalım harp çıktı, savaşa gitmek gerekti. Bir gül bahçesine girercesine, kara toprağa girmiş dedelerimiz. Kefenini almış yanına… Ölüme hazırlıklı olmayan insan kefenini alır mı yanına?..

Öleceğini bile bile… Kefenini sarık diye başına sarmış, ucunu da iki omuzu arkasına sarkıtmış, cihada gitmiş. Öleceğini biliyor.

Öleceğinden korkmuyor, ölemediği zaman ağlyıor:

"—Bana daha şehidlik nasib olmadı." diye.

Nasıl olsa ölmeyecek misin? Ölümden korkunca, sakınınca kurtuluyor mu insanoğlu? İstersen kırk tane demir kapılı köşkün en iç odasına gir! Her birini de kendi elinle kilitle, içine saklan! Bak Azrâil nasıl giriyor gene oraya!

Nasıl olsa yine gelecek, vakti geldi mi olacak.

Anlatırlar menkabelerde: Süleyman AS'ın yanında bir genç varmış. Azrâil AS da Süleyman AS'ı ziyarete gitmiş. Şöyle bir bakmış, o gencin yüreği ağzına gelmiş. Azrâil AS'ın bakışından öyle korkmuş ki! Demek ki başka surette geldi veyahut bir menkabe, ibret alınsın diye…

Azrail AS gittikten sonra demiş ki:

"—Yâ Süleyman AS, ben bu adamın bakışından çok fena halde korktum! Sen rüzgârlara hakimsin, emret, lütfet, beni bu diyardan çok uzak bir diyara götürsün!" demiş.

Hoop, rüzgâr almış adamı Hindistan'a götürmüş.

Azrâil AS bir daha gelmiş biraz sonra… Süleyman AS Azrâil AS'a demiş ki:

"—Yâhu biraz önceki adamı bakışınla öyle korkutmuşsun ki, yüreği ağzına geldi."

Azrâil AS da demiş ki:

"—Ben de hayret ettim. Allah-u Teàlâ Hazretleri bana ismini verdi, 'Yarın Hindistan'da canı alınacak!' diye. Bu buralarda ne arıyor, oraya, o kadar uzak mesafeye nasıl gidecek diye, ondan dikkatli baktım." demiş.

Hindistan'a kaçmakla ölümden kurtulunur mu?

Mâdem bir kere gelecek, mademki Allah onu takdir etmiş. Ayetlerde, hadis-i şeriflerde bildiriliyor:

فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلاَ يَسْتَقْدِمُونَ (الاعراف:٣٤)

(*Feizâ câe ecelühüm lâ yesta'hirûne sâaten ve lâ yestakdimûn*) [Ecelleri gelince ne bir an geri kalırlar. ne de bir an ileri gidebilirler.] (A'raf, 7/34)

Öne de gelmez, sona da gitmez; belli… O zaman rahatlasana biraz… Ne korkup titriyorsun ölümden? Öleceksen, bir defa öleceksin. Ne öne gelir ne geriye kalır. Tamam, rahat et! İbadete bak! Öleceğin muhakkak, ibadet bak! Ondan sonrasına hazırlan!

Ama bu insanlar çok aptal… Hem çok akıllı, fezâlara çıkıyor, hem de çok aptal… Burnunun ucunu görmüyor. Allah bizi akıllılardan eylesin…

Ahireti kaybetti mi, en büyük aptallık… Vay aptal vay, vay şaşkın vay; ahireti kaybetti. Ahireti kazanan en akıllı insan… Çünkü cennetleri kazanıyor.

Cennete en sonra giren insana o kadar büyük yerler verilecek ki, en büyük ikram kendisine yapılmış sanacak. Bu yerler, bu gökler kadar yer verilecek kendisine… En son giren insana, sonuncuya, derecesi en aşağı olan kimseye… Onu kaçırır mı insan?

İşte hepimiz Müslümanız. Siz kendi kendinize sorun, etrafınıza da bakın: Müslümanlar yaşamıyor mu? Gene yaşıyorlar. Yemiyorlar mı? Gene yiyorlar. Mes'ut, mutlu olmuyorlar mı? Onların mutluluğunu padişahlar bilse, alınacak bir şey olsa, ordu sevk edip almak isterlerdi ellerinden… Onların içinde bulunduğu nimetleri, lezzetleri Müslümanların tatmış olduğu tatları yağmalamak mümkün olsaydı, Cengiz ordusuyla gelirdi. Şunları alayım, en büyük hazine burada diye.

Müslümanların içinde o hazine…

İşte hayat böyle… Hayatı kendinize zehir etmeyin, etrafınızdakilere de zehir etmeyin, hanımınıza da zehir etmeyin! Hanımınız da size zehir etmesin…

Ben tek taraflı konuşmuyorum, ne ise işin hak tarafı, onu söylüyorum. Hanımınız da size zehir etmesin hayatı… Ruj al, öje al, allık al, pudra al, bilmem ne… Şu allı fistanı isterim, şu dallısını

isterim… O da öyle demesin! Normal ölçülerle desin!

Boş yere birbirinizle tartışıp da birbirinizi yıpratmayın! Ahireti kazanmağa bakın! Beraberce, birbirinize yardım ederek çocuklarınızı yetiştirmeğe bakın!

Sonraki hadis-i şerif…

c. Hasta Ziyaret Eden Rahmete Gark Olur

Bundan sonraki üç hadis-i şerif, hasta ziyaretiyle ilgili… İslâm'da bu da mühim bir vazife… Peygamber SAS Efendimizden çok rivayetler var. Hasta kardeşini ziyaret edecek müslüman… Onlarla ilgili müjdeleri okuyuverelim.

İlk hadis-i şerif Beyhakî'de, İbn-i Hibbân'da, *Müstedrek*'te, Ahmed ibn-i Hanbel'de, Buhàrî'nin *Edebü'l-Müfred*'inde var. Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[46]

مَنْ عَادَ مَرِيضًا ، لَمْ يَزَلْ يَخُوضُ فِي الرَّحْمَةِ حَتَّى يَجْلِسَ ، فَإِذَا جَلَسَ اغْتَمَسَ فِيهَا (ن. ع. حب. ك. ق. ض. حم. ش. خ. في الأدب عن جابر)

RE. 429/14 (*Men àde marîdan, lem yezel yehudu'r-rahmete hattâ yeclis, feizâ celese ve'ltemese fîhâ*)

(*Men àde marîdan*) "Her kim bir hastanın ziyaretine giderse, (*lem yezel yehudu'r-rahmete*) rahmete girmiş, rahmete devam etmekte olur. Allah'ın rahmetinin içinde olmuş olur (*Hattâ yeclise*) Yanına oturuncaya kadar."

Demek ki rahmet onu kaplıyor, karşılıyor, öyle rahmetin içinde gidiyor oraya… (*Feizâ celese ve'ltemese fîhâ*) "Oraya hastanın yanına oturduğu zaman, o zaman o rahmetin deryasına dalar.

---

[46] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.304, no:14299; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.380, no:6375; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.234, no:10939; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.73, no:1787.

Rahmete gark olur.”

Demek ki insan, hasta ziyaretine giderken yolda da kâr ediyor; yanına oturup da “Nasılsın canım kardeşim, iyi misin, hoş musun? Ağrıların geçti mi? Dur bakalım, iyi gördüm seni, yüzüne renk gelmiş.” dediği zaman, rahmetin deryası boyunu aşıyor. Rahmetin içine gark oluyor.

Bu nedir? Niye böyle hastanın ziyaretine bu kadar mükâfat veriliyor? Ana fikir ne? Ana fikir Müslümanın Müslümanı sevmesi, ona muhabbet etmesidir. İslâm’da bu çok önemli bir esastır. Müslüman Müslümanı sevecek! Candan sevecek, oyuncak değil… Kardeş gibi sevecek.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (حجرات: ١٠)

(*İnneme’l-mü’minûne ihvetün*) “Müslümanlar başka bir şey değil, sadece kardeştir.” (Hucurat, 49/10)

Hasım olamaz, düşman olamaz, yabancı olamaz, yad olamaz; sadece kardeştir. O kardeşliğin, o muhabbetin gereği neyse o yapıldığı zaman mükâfat üstüne mükâfat verilir. O kardeşliğe sığmayan ne yapılırsa, günah üstüne günah yazılır. Vebal üstüne vebal, ceza üstüne ceza… Esas bu.

Hastalandığı zaman da ziyaret edecek, işin aslı bu…

“—Ah kardeşim hastalansa da ziyaretine gitsem, ecir alsam!”

Yâ sağlığında ziyaret et, başka türlü ecir al!

Mahallemizde imam-hatip okuluna getirip götürdüğümüz bir çocuk vardı. Babası oto camı yapıyordu. Kırık bir araba gördü mü, “Tamam, babama iş çıktı.” diye latîfe ediyordu. Babası oto camcısı ya…

Hani derler ya:

“—Yağmur yağdığı zaman ekinci sevinir, çömlekçi üzülür.”

O arabası bozuldu diye üzülüyor, bu da bize iş çıktı diye seviniyor.

Yâni, “O hastalansın da ziyaret edeyim!” diye bekleme! Sen kardeşine muhabbet ettin mi, o muhabbetten neler hasıl olur. Onun derecesine yükseltecek Allah seni… Bu tasavvufu, bu kardeşliği, bu

dervişliği ne sanıyorsun?

Ama kimsenin kimseye bir muhabbet göstermeğe niyeti yok… Yok ki kalbinde, sevmek kabiliyeti yok… Sevmek kabiliyetini unutmuşlar, dumura uğramış. Kopmuş o damarı, bitmiş işi, sevemiyor adam…

Kimse kimseyi sevemiyor. Herkesin kaşı şöyle, bir kaşı inmiş, bir kaşı kalkmış… Herkes her bir şeyin arkasında bir hesap arıyor. Herkesin yaptığını ters taraftan düşünüyor. Yüzüne gülüyor, arkasından kuyusunu kazıyor.

"—Sen nesin?"

"—Müslümanım." diyor.

"—Nesin?"

"—Din adamıyım." diyor.

"—Nesin?"

"—Üniversitede doktora yaptım." diyor.

Yakışır mı yâhu, utanmaz mısın? Senin içinin dışının bir olmasına ne mânî var, pırıl pırıl olsana! Alnın açık olsa ya, için dışın bir olsa ya… Sevsene ne olur? Sevemiyor.

Kızmayı mükemmel biliyor, küplere biniyor. Kızacağı zaman mükemmel… Düşmanlık edeceği zaman şâhâne düşmanlık ediyor. Kötülük edeceği zaman şâhâne… Entrikada bir tane… Sanki tahsilini yapmış, profesörlük derecesine çıkmış gibi, entrikada bir tane…

Haydi ahbaplık yap! Sevmeyi öğrenememiş.

İşte bu hasta ziyareti o…

d. Hastanın Yanında Yapılacak Dua

Öteki hadis-i şerife geçiverelim:

Bu hadis-i şerifte bir dua öğretiyor. Hastalıklıya ne diyeceğimizi öğretiyor. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Ebû Dâvud'da ve *Müstedrek*'te var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[47]

---

[47] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.423, no:2009; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.359, no:2700; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.239, no:2137; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.493, no:1268; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.448, no:12272; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.196, no:5130; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.404, no:24038; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.IV, s.218; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.189,

مَنْ عَادَ مَرِيضاً لَمْ يَحْضُرْ أَجَلُهُ ، فَقَالَ عِنْدَهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ: أَسْأَلُ اللهَ الْعَظِيمَ ، رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، أَنْ يَشْفِيَكَ ؛ إِلاَّ عَافَاهُ اللهُ مِنْ ذٰلِكَ الْمَرَضِ (د. ك. عن ابن عباس)

RE. 429/15 (*Men àde marîdan, lem yahdur ecelühû, fekàle indehû seb'a merrâtin: Es'elu'llàhe'l-azîm, rabbe'l-arşi'l-azîm, en yeşfiyek; illâ a'fàhu'llàhu min zâlike'l-marad*)

(*Men àde marîdan*) "Her kim ki bir hastayı ziyaret ederse, (*lem yahdur ecelühû*) hastanın da eceli gelmemişse, (*fekàle indehû seb'a merrât*) yedi defa onun yanında: (*Es'elu'llàhe'l-azîm, rabbe'l-arşi'l-azîm, en yeşfiyek*) derse, (*illâ a'fàhu'llàhu min zâlike'l-marad*) Allah o hastayı o hastalıktan afiyete erdirir, kurtarır."

Yazın hemen, ne duruyorsunuz? Kalemler çıkacak, kâğıtlar çıkacak, yazılacak! Hadis dinliyoruz, Peygamber SAS Efendimizin hadis-i şerifi mâdem, hemen yazın! Biraz sonra soracağım, unutacaksınız.

Onun için demişler ki:

العلم صيدٌ ، والكتابة قيدٌ.

(*El-ilmü saydün, ve'l-kitâbetü kaydün*) "İlim bir av gibidir. Yazmak da avladığı avı kafese koymak, bağlamak gibidir."

Sen ceylanı yakaladın; bırakırsan, kaçar. Yakaladığın şeyi bağlayacaksın!

Hastaya okunacak dua neymiş, bir daha okuyoruz:

(*Es'elu'llàhe'l-'azîm, rabbe'l-arşi'l-azîm, en yeşfiyek.*)

---

no:536; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.259, no:10883; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.VII, s.244, no:2978; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.366, no:2483; Abd ibn-i Humeyd, Müsned, c.I, s.237, no:718; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.93, no:25132; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.124, no:348; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.55, no:22918.

Biliyorsunuz, Sünen-i Ebû Dâvud da altı sahih hadis kitabından birisidir. Onun da içinde olan hadislerden bir tanesi, İbn-i Abbas RA'dan.

Bu daha önceden de geçmişti, hatırlarsa kardeşlerim. (*Men zâre*) "Kim bir kardeşini ziyaret ederse" diye de geçmişti.

Bu dua ne demek, mânâsını söyleyelim:

(*Es'elu'llahe'l-azîm*) "Azamet sahibi olan, ulu olan Allah'tan dilerim. (*Rabbe'l-arşi'l-'azîm*) Ulu Arş'ın sahibi olan Allah'tan dilerim. O ulu Arş'ın sahibi olan, kendisi de azamet sahibi olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden dilerim." Neyi dilerim? (*En yeşfiyeke*) "Sana şifa vermesini dilerim."

Niye böyle küçücük bir sözden, bu kadar büyük netice oluyor? Şundan dolayı: Kul Allah'a dayanıp onun azametini bildi mi, Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye kàdir olduğundan, o bilgisi çok kıymetli olduğundan şifayı veriyor.

"—Şifayı kim veriyor?"

Ne senin dilin ne bu dua, ne bilgiler, ne doktor… Şifayı Allah-u Teàlâ Hazretleri veriyor. Şâfî Allah… Dilemezse vermez, dilerse verir. Şifayı o veriyor.

Neden veriyor? Sen onun azametini, ululuğunu, büyüklüğünü bildin diye…

Nasıl büyük Allah-u Teàlâ Hazretleri? Şu kâinatın büyüklüğünü düşün, oradan anla!

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ (الزمر:٦٧)

(*Ve's-semâvâti matviyyâtün bi-yemînihî*) "Gökler onun kudret eliyle dürülmüş olacaktır." (Zümer, 39/67)

Kıyamet koptuğu zaman, bütün bu semâlar Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin elinde dürülecek. Nasıl eldir? Kudret eli… Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kudretinin sonu yok!

وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ (الزمر:٦٧)

(*Ve'l-ardu cemîan kabdatühû yevme'l-kıyâmeh*) "Kıyamet günü bütün yeryüzü şöyle bir tutuşundadır Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin…" (Zümer, 39/67)

Öyle azamet sahibidir, öyle büyüktür. Kâinatı yaratmış, mülkünün her yerinde hükmü geçiyor. Oradan anlasana ne kadar büyük olduğunu…

O azameti bildi mi insan… Bir de arkasından, (*Rabbe'l-arşi'l-'azîm*) "O ulu Arş'ın sahibi olan, Rabbi olan Allah'tan dilerim." diyor.

Şimdi Arş nedir? Arş, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin istivâ ettiği bir şey… İstivâ ne demek? O da ayrı bir şey.

Şöyle anlatalım ki, bu dünyanın etrafında semâlar var, yedi kat semâ var:

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا (الملك:٣)

(*Ellezî haleka seb'a semâvâtin tıbâkà*) "O yedi göğü tabaka tabaka yaratandır." (Mülk, 67/3)

Ayet-i kerimede:

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ (الملك:٥)

(*Velekad zeyyenne's-semâe'd-dünyâ bi-mesàbîha*) "En yakın semâyı, yeryüzüne en yakın gökyüzünü yıldızlarla donattık." (Mülk, 67/5) buyruluyor. Demek ki yıldızların olduğu semâ I. kat semâdır. Gezegenler, yıldızlar, seyyareler, sâbiteler, bütn yıldızların olduğu semâ I. kat semâdır.

Bunun arkasından altı kat semâ daha var. Ondan sonra:

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ (البقرة:٢٥٥)

(*Vesia kürsiyyühü's-semâvâti ve'l-ard*) "Onun kürsüsü semâları ve arzı kuşatmıştır." (Bakara, 2/255)

Kürsüsü da Arş'ın yanında bir nokta gibi kalır.

Sübhàna'llàh, sübhàna'llàh, sübhàna'llàh!. Ne azamet, ne büyüklük, oradan anlayabilir insan…

Bir de şöyle anlatayım: Bir insan buradan fırlatılan bir füzeye binse… Füzenin içine girdi, füzenin de burnunu doğrulttular, gökyüzünün boşluğuna doğru ateşlendi füze… Arz geride kaldı, Ay'ı filan geçti, daha ileriye gidiyor. Bu Güneş'in bulunduğu sistemden yirmi bin yıl sonra çıkabilirmiş.

Bu Güneş'in bulunduğu yer semada küçücük bir yer… Bu sistemden çıkmak yirmi bin yıl sürüyor, öyle büyük bir kâinat… Öyle yıldızlar var ki ışığı bize bilmem kaç milyar ışık yılında geliyor. Işığın bir saniyede üç yüz bin km yaptığını düşün, o hızla bir sene gidiyor da bir ışık yılı oluyor. Bilmem kaç milyar ışık yılında oradaki yıldızdan ışık geliyor.

Kâinatın enini, boyunu, derinliğini anlamak için Astronomi ilmini aç oku, bak orada nasıl zangır zangır titrer insan…

Allah'ın azametini anla artık…

Dünyanın ekseni, Güneş etrafındaki yörünge düzlemine göre 23 derece, bilmem kaç dakika meyilli…

"—Niye böyle yanpiri durmuş?"

Haa, o yanpiri durmasından mevsimler meydana geliyor. Dümdüz dursaydı, sen görürdün gününü… Kışın eksi 27 derece, 30 derece soğuk hep başında olacaktı o zaman… Bak kış geçti de şimdi ağaçlar çiçek açtı, her taraf ne güzel oldu. İşte o eğri durmadan…

Allah onu öyle bir güzel eğri yapmış ki, o eğrilikten güneşin etrafında bir uzağa gidiyor, bir yakına gidiyor, bir orası dönüyor, bir öbür tarafı dönüyor, mevsimler meydana geliyor; yaz oluyor, kış oluyor. Bu lezzetleri, tatları duyuyoruz.

Her şeyi hesaplı… Etrafını hava ile çevirmiş yeryüzünün… Bu hava ile çevrilmeseydi, yıldızlardan kopan göktaşları çat pat yeryüzüne düşerlerdi. Havaya çarptığı zaman yanıyor, bize kadar gelmiyor. Koruyucu bir tabaka, fezanın tehlikelerinden koruyor. Bunun içine oksijen koymuş, azot koymuş…

Oksijenini şu kadar fazla koyuverseydi, o zaman her şey tutuşurdu. Daha az koysaydı, o zaman da başka problemler çıkardı. Her şeyin nisbeti hesaplı…

“—Yâ Rabbi, her şeyi ne kadar güzel yaratmışsın! Her şeyi ne kadar güzel düşünmüşsün yâ Rabbi! Akıllarımız yetmiyor bizim… Üniversitelerin ilimleri, kitaplar yetmiyor, senin bir işindeki hikmetini anlamağa… Yâ Rabbi, her şeyin her bakımdan ne kadar güzel!” diye insan bayılır.

Kimyayı okuyunca bayılır, fiziği okuyunca bayılır, matematiği okuyunca bayılır.

Bizim bir profesör arkadaş vardı.

“—Ben Arifiye Öğretmen Okulu’nda hocaydım. Matematikle Allah’ı varlığını isbat ederdim.” derdi.

Hocası oldu mu, ilmin inceliklerini gösterir.

Ama kimisi de ilkokulda talebenin karşısına geçiyormuş:

“—Haydi bakalım Allah’tan bir şey isteyin!” diyormuş. “Elma isteyin veya şeker isteyin!” diyormuş.

“—Yâ Rabbi, bize şeker ver!”

Bekliyorlar, şeker yok…

“—Bir de öğretmeninizden isteyin!”

Cebine şekerleri hazırlamış.

“—Öğretmenim bize şeker ver!”

“—Alın çocuklar! Bir, iki, üç, dört…”

Herkese birer tane şeker veriyor. Ondan sonra da:

“—İşte bak gördünüz mü, Allah olsaydı o da verirdi size…” diyor. Dinsizlik telkin ediyor.

İkinci ders talebe tekrar istese:

“—Öğretmenim, yine şeker versene!” deseler.

Bitti şekerler, ne yapacak şimdi? Şeker veremediğine göre öğretmen yok o zaman. Gördün mü ne kadar saçma iş yaptığını?

Saçma iş yapıyor ama çocuk o saçmalığı bilemediği için:

“—Haa, yokmuş demek ki… Ben istediğim haltı karıştırayım. Namus, ar, edep, kanun, nizam hepsi bir tarafa… İnsan bu dünyaya bir defa gelirmiş, ne çalar çırparsa o kâr imiş… Boş ver başka insanları, yap yapabildiğin şeyi… Başka bütün insanlar ölse, tepesine basarak yürüsen, önemli değil… Sen yaşa kâfi!” diyor. Böyle oluyor.

Ama mü’min insan, “Onun da canı var!” diyor. “Yarın hesap var!” diyor. “Bugün benim gücüm kuvvetim yetiyor ama, yarın

hesap var!” diyor.

Biz bilmez miydik bu Bulgarları, Yunanlıları kesmesini? Osmanlı imparatorluğunun iki yüz bin kişilik yeniçeri ordusu, Mehter takımıyla gümbür gümbür Viyana’ya giderken kesiverirdik bütün Bulgarları... Ne kadarcık Bulgar vardı ki yâni, kesemez miydik?

Kesmedik, biz kesmeyiz. Biz Allah’tan korkuyoruz. Suçlu ise, suçlunun cezası verilmiş. Ama suçlu değilse, eman dilemişse, muhafaza edilmiş. Muhafaza edilmiş de şimdi onlar böyle yapıyorlar.

Olsun. “İyilik yap, denize at; balık bilmezse, Hàlik bilir.” demişler. O belâsını bulur, sen yine rahat edersin! Göreceğiz. Onlar şimdi eline fırsat geçmiş öyle yapıyorlar ama, yaşayan herkes ne olduğunu görecek.

İşte Allah, kendisinin azametini bildiği için, o kuluna mükâfat olarak o hastaya şifa verir. Her şeye kàdirdir.

كُنْ فَيَكُونُ (يس:٨٢)

(*Kün feyekûn*) “Ol dedi mi olur.” (Yâsin, 36/82)

Hasta iyi olsun dediği zaman, iyi ölür. “Olmasın, gelsin huzuruma!” dediği zaman cümle tabîbân-ı cihan bir araya gelse, hepsi toplansa, hastaya şifa veremezler. Yok, eceli gelmiş.

Ecel geldi mi, emir ferman geldi mi, fermanının karşısında duracak kimse yok! Nasıl durur, ne mümkün…

Onun için o güç kuvvet sahibine, o sanat sahibine, o her şeyi en güzel yapan merhameti sonsuz Rabbimize teslim olmamız lâzım, güzel kulluk etmemiz lâzım!

Niçin senin gönlün titremez? Hiç mi sende şöyle bir duygu damarı yok? Severek bağlanmamız lâzım, gözlerimizden yaşlar akması lâzım! Sevgiden ılık ılık gözyaşları dökülmesi lâzım!

“—Seviyorum yâ Rabbi! Şu kudretine bak! Kışın çırılçıplaktı şu ağaç, odun gibiydi. Hiç hayat olduğunu bilememişim, meğer bu ağaçta ne hünerler varmış! Tepeden tırnağa çiçeklenmiş.”

Sonra da meyvalanacak. Sonra da o meyvanın içinde, hangi

şeker fabrikasında yapılmışsa, Kayseri'de mi, Malatya'da mı; en güzel tatlar oluşacak. O ağaç yapıyor işte, o odun yapıyor. O odun o tatlıyı yapıyor içeride… Hangi mutfakta yapıyor, yerin altındaki mutfakta mı? Hayır, o senin yaprak dediğin yerde, gördüğün yerde yapıyor. Altına bak, üstüne bak, mutfak filan yok ama yapıyor.

Yâni demek ki insan Allah'a kul olunca ne olurmuş? Allah'a kul olunca kâinatın efendisi olurmuş. Her şey önünde ferman duruyormuş demek ki insanın.

Hah anladım hocam, evliyâullahın kerametinin sebebini anladım. Ne yapıyorlar? Allah'a dayanıyorlar, bağlanıyorlar, işler tamam oluyor.

كَرَامَاتُ الْأَوْلِيَاءِ حَقٌّ .

(*Kerâmâtü'l-evliyâi hakkun*) "Kerâmât-ı evliyâ haktır." Bâtıl mı diyeceğiz, Allah ikram etmez mi diyeceğiz. Kendisini seven, kendisine bağlanan kula Allah ikram etmez mi diyeceğiz. O ikramlarını görüp dururken…

e. Hasta Ziyaret Etmenin Mükâfatı

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş bir hadis-i şerif. Taberânî kaydetmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[48]

مَنْ عَادَ مَرِيضًا خَاضَ فِي الرَّحْمَةِ ؛ فَإِذَا جَلَسَ إِلَيْهِ غَمَرَتْهُ الرَّحْمَةُ ؛

فَإِنْ عَادَهُ مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ ، اِسْتَغْفَرَ لَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُمْسِيَ ؛

وَإِنْ عَادَهُ مِنْ آخِرِ النَّهَارِ ، اِسْتَغْفَرَ لَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ حَتَّى يُصْبِحَ ؛

---

48 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.197, no:11481; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.22, no:3773; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.100, no:25173; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.53, no: 22912.

قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، هٰذَا لِلْعَائِدِ ، فَمَا لِلْمَرِيضِ ؟ قَالَ: أَضْعَافُ هٰذَا

(طب. عن ابن عباس)

RE. 429/16 (*Men àde marîdan*) Her kim ki bir hastayı ziyaret ederse, (*hàda fi'r-rahmeti*) rahmete girer.

Hada, yehudu, haddan; girmek demek, *dehale* mânâsına.

(*Feizâ celese ileyhi*) "Hastanın yanına oturduğu zaman, (*gamerathü'r-rahmetü*) rahmet onun boyunu aşıp kaplar."

Gamera, örtmek demek, boyunu aşıp kaplamak demek.

Sevdiği kardeşini ziyarete gitti, zahmet çekti. Yanına oturduğu zaman rahmet üstünü aşar, her tarafını kaplar.

(*Fein àdehû evveli'n-nehâr*) "Eğer günün evvelki vaktinde hastayı ziyaret etmişse, (*istağfera lehû seb'ûne elfe melekin hattâ yümsiye*) akşamı buluncaya kadar yetmiş bin melek ona tevbe ve istiğfar eder."

"—Bu Müslüman muhabbetli bir Müslüman, kardeşini ziyaret etti sevgisinden, o hastanın gönlünü aldı." diye yetmiş bin melek Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, "Yâ Rabbi, bu kulunu afv ü mağfiret eyle!" diye istiğfar ederler.

(*Fein àdehû min âhiri'n-nehâr*) "Günün ahir vaktinde, sonunda, ikindide, akşama doğru ziyaret etmişse, (*istağfera lehû seb'ûne elfe melekin hattâ yusbiha*) sabahı buluncaya kadar yetmiş bin melek ona tevbe ve istiğfar eder."

(*Kîle*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh, hâzâ lil-àidi, femâ li'l-marîd*) Sahabe-i kiramın anlamak için böyle güzel sorguları var. "Yâ Rasûlallah, bu ziyaretçiye… Hastaya ne var?" diyorlar.

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz buyurdu ki: (*Ed'àfü hâzâ*) "Bunun kat kat fazlası var!"

Bu hususta çok hadis-i şerifler vardır. Ben daha önceki derslerde bunlardan bazılarını sırası geldikçe anlattığımı hatırlıyorum.

Demek ki insan hasta ziyaret ettiği zaman hem kendisi kâra giriyor hem de o hastayı maddî ve mânevî kârlara sokuyor. Bunun da temeli, aslı esası Müslümanın Müslümanı sevmesidir, oradan

kaynaklanıyor.

Şimdi biz birbirimizi seven insanlar olsak…

“—Hocam, hiç sevmez miyiz birbirimizi?”

“—Gel de sen bana sor!”

Hakîkaten seven olsa, sevenin hali başkadır, bakışı başkadır.

Ananın bir evlâdına sevgisi bakışı nasıldır? Kusurunu bile görmez.

“—Kuzguna yavrusu şirin görünür” derler. Kapkara karga, ama tatlı görünür, şirin görünür, hoş görünür. Kusurunu görmez. O ananın şefkatini böyle bakışından sezer insan…

Sonra ne diyor Kasîde-i Bür’e’de… Her gün okuyoruz ya bir parçasını…

فَكَيْفَ تُنْكِرُ حُبًّا بَعْدَ مَا شَهِدَتْ
بِهِ عَلَيْكَ عُدُولُ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ .

Fekeyfe tünkiru hubben ba’de mâ şehidet
Bihî aleyke, udûli’d-dem’i ve’s-sekami.[49]

“—Muhabbetini nasıl inkâr edebilirsin; gözlerinden akan yaşlar ve tükenmişliğin aleyhinde şahitlik ederken?” diyor.

İnsanın gözünden sevgisi belli olur. Seven insan böyle yapmaz.

Biz birbirimizi sevmiyoruz. Biz İslâm’ı iyi bilmiyoruz. Bilsek böyle olmaz. Gıybet etmeyiz, dedi kodu etmeyiz, birbirimizin aleyhine çalışmayız. Birbirimizin malını çarçur etmeyiz, yağmalamayız. Birbirimizi üzecek söz söylemeyiz. Hep yapıldığına göre, İslâm’ı iyi bilmiyoruz.

Neden? Bunun da kabahati döner dolaşır arkadaşlar, öğretmeyenlere, öğretmeme durumuna düşenlere gelir. Vebali oraya gelir.

Bu İslâm hayattır, kalplerin hayatıdır. İslâm bir kalbe geldi mi, kalp dirilir. Kalp dirildi mi insan, müstesnâ bir insan olur. Allah’ın iyi kulu bulunmaz bir cevherdir. Bir köye, bir kasabaya, bir şehre

---

[49] İmam Busîrî, *Kaside-i Bür’e*, beyit: 6.

bir iyi insan götür, o maya olur, bütün orası iyi olur. Kâsenin içine küçücük bir fincan hamur koyuyorsun da ötekilere maya oluyor ya, onun gibi…

Yâni iyi insanın etrafına, yedi mahalleye faydası olur, beldesine faydası olur. İçkiyi kaldırır bulunduğu yerden, kumarı kaldırır bulunduğu yerden… Zinâyı kaldırır bulunduğu yerden…

Biz bir kasabada askerlik yapmağa gittik, hiç içki satılmıyordu. Birisini tanıştırdılar:

“—Hocam, tanıştıralım, lokantacı filanca…Eskiden lokantasında içki satılırdı, sonra tevbe etti, satılmıyor.” dediler.

“—Hocam, satılsa ne olur? Yirminci Yüzyıl’da demokratik bir ülkede bulunuyoruz, içki satılsa ne olur?”

İyi ama kardeşim, içkili araba kullanıyor, kaza yapıyor. Bak resmi vardı gazetede, güveyi düğünde çok içki içmiş, ondan sonra arabayı kendisi kullanıyormuş. Kaza yapmışlar, gelin komada, kendisi kim bilir nerede? Ak gelinlik kıpkırmızı olmuş.

Olur ya, Allah’a isyanla hayır, bereket gelir mi?

Biz bunu bildiğimiz için söylüyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarını herkesten iyi bildiği için içkiyi yasaklamış. Eğri bir şeyi zararlı diye söylemeyelim mi? Hürriyet varsa çalma hürriyeti var mı, çırpma hürriyeti var mı? Hürriyet varsa, kötülük yapma hürriyeti var mı, tahrip hürriyeti var mı? Yok! İyi olan şeyi söyleyeceğiz.

Almanlar sigaranın üzerine yazıyorlar:

Zigaretten schädlich für meine Gesundheit

(*Zigaratın şidlih für mayn gezuntayt*) “Sigara benim sıhhatime zararlıdır.”

Amerika’da sigara paketlerinin üstüne yazıyor, hem de kocaman kocaman:

“—Bu madde sağlığa zararlıdır, ilmen tesbit edilmiştir.”

Ona göre, ayağını denk al demek istiyor.

Bizde de yazılıyormuş ama, gözlük takacaksın, pertavsız alacaksın öyle bakacaksın!

Kullanan varsa Allah kurtarsın… İçemez olasınız inşallah, hayırlısıyla…

Bizde de kenarda köşede yazıyormuş. Demek ki zararlı şeyi söylemek lâzım!

Adam hastaneyi boyladı mı, doktoru boyladı mı, ilk yasak ettiği şey sigara, içki… "Aman içme!" diyor.

Doktor söylüyor, biz de mâneviyat doktoruyuz, biz de söylüyoruz:

"—İçmeyin bunu! İçmeyin bunları… Satmayın, almayın, imal etmeyin, içmeyin, alıştırmayın, zararlı… Her şeye zararlı!"

Allah'ın helâlleri var… Çarşıyı pazarı bir dolaşın, içiniz açılsın! Bir Çarşamba Pazarına gidin! Kırmızı domatesler, turuncu portakallar, sarı renkli limonlar, yemyeşil maydonozlar, şunlar, bunlar… İnsanın ağzı sulanıyor.

Allah'ın bu kadar helâli varken niye harama gidiyor insanlar? Bunun cevabını siz kendiniz bulun!

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

21. 04. 1985 – İskenderpaşa Camii

05. KIZ ÇOCUKLARININ HİMÂYESİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ عَادَ مَرِيضًا ، فَجَلَس عِندَهُ سَاعَةً ، أَجْرَى اللّٰهُ لَهُ أَجْرَ عَمَلِ أَلْفِ سَنَةٍ لاَ يَعْصِي اللّٰهَ فِيهَا طَرْفَةَ عَيْنٍ (حل. عن أنس)

RE. 430/1 (*Men àde marîdan, fecelese indehû sâaten, ecra'llàhu lehû ecre ameli elfi senetin, lâ ya'si'llâhe fîhâ tarfete ayn*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Uzaktan, yakından şu meclise gelmiş olan kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri sa'yinizi meşkûr eylesin, ibadetlerinizi kabul eylesin, muradlarınıza nâil eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadislerinden bir demet *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumaya başlamadan önce, evvelen ve hàssaten Peygamber Efendimiz'in rûh-i pâkine hediye olsun diye, sonra cümle âlinin, ashabının, etbâının ve bilhassa verese-i enbiyâ, ulemâ-ı izâm ve meşâyih-ı kirâmımızın, Ebûbekir es-Sıddîk RA ve Ali el-Murtezâ'dan üstadımız, hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzeran eylemiş olan

silsilemiz mensublarının ve onlara bağlı halifelerin, müridlerin, muhiplerin ruhlarına hediye olmak üzere;

Şu eseri telif eylemiş olan Gümüşhanevî Hocamız'ın ruhuna hediye olması için, sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ve hàssaten bu hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesinde, bu ilimlerin bize kadar ulaşmasında emeği geçmiş olan râvîlerin, alimlerin ruhları için;

İçinde ibadet ettiğimiz şu mescidi yapanlar, yaşatanlar, ayakta tutanlar, gayret sarf edenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için; bu beldeleri canını ortaya koyup rızâ-ı bârî yolunda cihad ederek fethetmiş olan fatih ecdadımızın, dedelerimizin, mücahidlerin, askerlerin, ashab-ı hayrât u hasenâtın ruhları için;

Uzaktan, yakından şu hadisleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının, akrabasının, dostlarının ruhları için; yaşayan biz müslümanların da Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna alnı açık, yüzü ak, sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım!

………………..

a. Hasta Ziyaretinin Mükâfatı

Metnini okumuş olduğumuz ilk hadîs-i şerîf *Râmûzü'l-Ehàdîs* kitabının 430. sayfasında, hastalıkla ilgili, hastaları ziyaretle ilgili. Geçen hafta da zaten hastalarla ilgili üç dört hadîs-i şerîf peş peşe gelmiş, müjdeler kulağımıza erişmişti. Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerifinde, yine hasta ziyaretinin faziletinden bahsederek buyurmuşlar ki:[50]

مَنْ عَادَ مَرِيضًا ، فَجَلَسَ عِنْدَهُ سَاعَةً ، أَجْرَى اللّٰهُ لَهُ أَجْرَ عَمَلِ أَلْفِ

سَنَةٍ لاَ يَعْصِي اللهَ فِيهَا طَرْفَةَ عَيْنٍ (حل. عن أنس)

[50]Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.161; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.100, no:25174; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.54, no:22915.

RE. 430/1 (*Men àde marîdan, fecelese indehû sâaten, ecra'llàhu lehû ecra ameli elfi senetin, lâ ya'si'llâhe fîhâ tarfete ayn*)

(*Men àde marîdan*) "Kim bir hastayı ziyaret ederse, (*fecelese indehû sâaten*) onun yanında bir müddet oturursa; (*ecra'llàhu lehû ecra ameli elfi senetin*) Allah ona bin senelik amelin ecrini icrâ eder. (*Lâ ya'si'llâhe fîhâ tarfete aynin*) Bir göz yumup açıncaya kadar bile olsa, Allah'a isyan etmeden bir sene amel işlese ne kadar sevap alacaksa, öyle çok sevap alır."

Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş hadîs-i şerîf.

Hadîs-i şerîfin içinde geçen *sâat* kelimesi burada, günün yirmi dörtte biri olan saat mânasına değildir. Buradaki mânası, zamanın bir parçası olan bir an, bir zaman, bir müddet demektir. Bu hususta çok hadîs-i şerîfler geçtiği için sözü fazlaca uzatmıyorum.

Hasta kardeşlerimizi ziyaret etmek müslümanın müslüman üzerinde olan vazifelerinden bir vazife, çok kârlı bir vazifedir. Hem hasta ecir kazanır hem ziyaret eden ecir kazanır. Hastanın duası makbuldür.

Onun için hastane köşelerinde boynu bükük bekleyen

kardeşlerimizi unutmayın! Allah-u Teàlâ Hazretleri hastalarımıza şifalar versin, dertlilerimize devalar ihsan eylesin. Hastalık çok zordur; hastalıkların çok çeşitli sıkıntıları vardır. Siz akşam yorgun yatarsınız, sabah kalkarsınız. Gecenin nasıl geçtiğini bile anlamazsınız. Bir de hastaya sor bakalım:

Şeb-i yeldâyı müneccimle muvakkıt ne bilir;
Mübtelâ-yı gama sor kim geceler kaç saat?

Yılın en uzun gecesine *şeb-i yeldâ* derler. Hani 21 Aralık gecesi çok uzun oluyormuş ya. "Onu müneccim, ilm-i heyetçi, takvimci bilmez, muvakkıt bilmez, onlar ne bilsin; en uzun gecenin hangi gece olduğunu sen gamlılara, dertlilere, hastalara sor." diyor.

Geçmez. Saate bakarsın üç olmuş, biraz dişini sıkarsın; ağrıya, sızıya, üzüntüye tahammül edersin, çok vakit geçti zannedersin, bir daha bakarsın ki üçü iki geçiyor. Yine bir dönersin, bir o tarafa bir bu tarafa dolaşırsın, bir daha bakarsın, üçü dört geçiyor. Zaman geçmez, sabah oluncaya kadar ne sıkıntılar çeker.

Biliyorsunuz, Allah-u Teàlâ Hazretleri müslümanın müslümana duasını kabul ediyor. Hem de en çabuk kabul olan dua, müslümanın müslüman kardeşine yaptığı duadır. Şimdi az önce hasta bir kızı olan bir kardeşimiz geldi. Bizim kardeşimiz, müslümanlar hep kardeş. Kapımızın önünde gözyaşı döktü, bizim de içimizi kan ağlattı. Hastası çok ağırmış, Allah cümle hastalarımızla beraber onun kızcağızına da şifa versin… Sizi de bizi de cümleten iki cihanın hayrına nâil eylesin…

Pazar, cumartesi, perşembe neyse, hangi günse, böyle bir hastanız varsa ziyaret etmeyi ganimet bilin! Hem size sevap var hem ona çok sevap var. Onun duası da sizin hakkınızda yaptığı dua da makbuldür. Sizin de ona yaptığınız duaların tesiri vardır. Çünkü gıyabında yapılan dualar boş çevrilmez. Allah-u Teàlâ Hazretleri muhabbetlerimizi çok eylesin.

İnsan hastanede kapıya bakıyor. Hastaların hâli bir hoş haldir, ağrısı sızısı olmasa bile ziyaretçi gelmedi mi mahzun olur. Ziyaretçi geldi mi, "Bir ziyaretçi daha geldi, bir ziyaretçi daha geldi." diye sevinir.

Ben lisedeyken hastaneye gittim ama gizli gittim. "Anam babam üzülmesin." diye hiç söylemedim. Bir başka sebeple çıkmış gibi evden çıktım, hastaneye gittim. Yattım, ameliyat oldum, on beş-yirmi gün yattım. Hastaneye hiç ziyaretçim gelmiyor. Bütün gelenler bakıyorlar, bana acıyorlar; ben de içimden güleceğim mi, ağlayacağım mı ne yapacağımı bilemiyorum.

Hakikaten zor olur. Hastaları ziyaret edin, hem de ibret olur. Sıhhatin kıymetini o zaman anlarsınız. İnsan sıhhati buldu mu, karnı doydu mu günah peşinde koşuyor. Bir git bakalım, bak ne çeşit hastalıklar var, bir gör.

Allah o hastalığı sana verse ne yapacaksın?

"—Allah göstermesin, o hastalığı verse ne yapacağım? Eyvah, ben sıhhatte iken Allah'a iyi kulluk edeyim!" diye insanın iyi müslüman olmasına sebep olur.

Duaların kabul olma sebeplerinden birisi nedir?

Allah duaları bazen kabul etmez; "Senin duanı kabul etmiyorum!" der, reddeder. Mülk onun değil mi? Nasıl isterse öyle yapmaz mı? Bazı duaları reddediyor.

Kimlerin duasını reddediyor?

Sadece başı sıkıştığı zaman dua edenin duasını reddediyor:

"—Git! Sen başın sıkışmayınca buraya gelmedin."

Onun duasını kabul etmiyormuş. Onun için geniş zamanınızda dua edin:

"—Yâ Rabbi! Çok şükür sıhhat vermişsin, âfiyet vermişsin, evlat vermişsin, hanım vermişsin, koca vermişsin... Yâ Rabbi, bu günümü aratma, verdiğin nimetlere çok şükür." diye şimdi dua edersen, başın dara geldiği zaman, Allah duana icabet eder.

Geniş zamanında dua etmezsen, başın sıkıştığı zaman olmaz. Onun için bu sıhhatli halinizde gidersiniz, hastaların halini görürsünüz de şükrünüz artar:

"—Yâ Rabbi, ben senin en iyi kullarından değilim ki, nice kabahatli kulunum! Sen beni benden iyi bilirsin ama, nice kabahatim olduğu halde beni sıhhatli yapmışsın, nimetlerin içinde yüzüyorum, nimetlere gark olmuşum. Bu kardeşim çok daha iyi kul olduğu halde hasta… Yâ Rabbi, bana verdiğin sıhhate çok şükür. O kardeşime de sıhhat ver!"

Hem ona dua etmekten ecir kazanırsın, hem kendi içinde bulunduğun nimeti daha iyi anlarsın, hem de Allah-u Teàlâ Hazretlerine daha sıkı bağlanırsın, Müslümanlığın iyi olur.

b. Ammâr ibn-i Yâsir RA'ın Kıymeti

Öbür hadîs-i şerîfe geçelim.

Halid ibn-i Velid RA'dan rivayet edilmiş. Ahmed ibn-i Hanbel'de, Neseî'de, *Müstedrek*'te ve daha başka kaynaklarda olan bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[51]

مَنْ عَادَى عَمَّاراً عَادَاهُ اللهُ ، وَمَنْ أَبْغَضَ عَمَّاراً أَبْغَضَهُ اللهُ

(حم. ن. حب. طب. والضياء عن خالد بن الوليد)

RE. 430/2 (*Men àdâ ammâren àdâhü'llàhu, ve men ebgada ammâren ebgadahu'llàh*)

Bu Ammar, Ammar ibn-i Yâsir Hazretleri'dir. Meşhur ilk müslümanlardan, kavi müslümanlardan, Peygamber SAS Efendimiz'in yanında makbul bir sahabidir.

Bu râvî Hâlid ibn-i Velîd ile aralarında biraz çekişme geçmiş. İnsanlar çekişmesiz olmuyor. İnsanoğlu; nefis var, şeytan var, kızıştırıyor. İyi insanlar da bazen birbirleriyle kalp kırıcı durumlara düşebiliyorlar. Allah bizi böyle etmesin, dostlarımızla dost olmayı nasib etsin…

Halid ibn-i Velid RA:

"—Ammar'la aramızda bir şeyler cereyan etti; ben de ona biraz ağır konuştum." diyor.

---

[51] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.89, no:16860; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.441, no:5674; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.73, no:8269; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.556, no:7081; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IX, s.481, no:15595; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XII, s.120, no:32918; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.152; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.398, no:9274; Hàlid ibn-i Velid RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIII, s.533, no:37388; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.57, no:22924.

Bu hadise Peygamber SAS'e mâlum olmuş, bu hadis-i şerîfi o zaman buyurmuş:

(*Men àdâ ammâren àdâhü'llàh*) "Her kim Ammar'a düşmanlık ederse, Allah da ona düşmanlık eder. (*Ve men ebgada ammâren ebgadahu'llàh*) Her kim Ammar'a buğz ederse, kızarsa, Allah da ona buğz eder, kızar."

Onun kıymetini ifade eden bir ifade. Halid ibn-i Velid RA Peygamber SAS Efendimiz'e gelmiş, şikâyet etmiş, ağır sözler söylemiş, Peygamber SAS Efendimiz susmuş, hiç konuşmamış. Ama onun ağır sözlerinden Ammar RA ağlayınca, Efendimiz bu hadîs-i şerîfi buyurmuş.

Bu böyle olduğu gibi, Allah'ın bütün sevgili kulları hakkında da böyledir:

Kim Allah'ın sevgili kuluna düşmanlık ederse Allah'a düşmanlık etmiş olur. Çünkü kul, Allah'ın sevgili kulu. Kim onun kalbini kırarsa başına çok sıkıntılar gelir. Onun için Allah'ın has halis kullarına dil uzatıp kalp kırmamaya gayret edin, bir.

İkincisi; pekiyi Allah'ın iyi kulu hangisi? Allah iyi kullarını bazen bildirir bazen bildirmez. Hadîs-i şerîfte geçiyor, bana çok tesir etmiştir. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[52]

رُبَّ أَشْعَثَ أَغْبَرَ ، لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللهِ لأَبَرَّه (م. ك. هب. عن أبي

---

[52] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2024, *Birr ve Sıla* 45/40, no:2622; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s:403, no:648٣; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.364, no:7932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.7; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.219; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.173, no:573; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.264, no:861; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.288, no:6459; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.331, no:10482; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.350; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.370, no:1236; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.108; İbn-i Hibbân, *es-Sikàt*, c.III, s.27, no:93; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.314; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.203, no:1247; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.178, no:578; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.267, no:3245; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.466, no:17918; *Kenzü'l-Ummâl,* c.III, s.286, no:5924, 5925; *Câmiu'l-Ehàdîs,* c.XIII, s.96, no:12646-12648; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.512, no:1364.

هريرة ؛ طس. هب. عد. خط. عن أنس)

(*Rubbe eş'ase ağbera*) "Nice saçı başı dağınık üstü başı tozlu topraklı insan vardır ki, giyimi güzel değil, saçı başı dağınık. Zengin değil ki yıkanamamış, su bulamamış. Arabistan hali tabii, terlemiş, belki yatacak yeri muntazam değil. Kum esti, saçlarını doldurdu, saçı başı dağınık. Yüzü gözü, üstü başı tozlu topraklı. Nice böyle insan vardır ki Allah'ın sevgili kuludur da insanlar bilmez. Söz söylese kimse sözüne kulak asmaz; "Aman, itibarsız, ne olduğu belli olmayan bir adam." der. Kız istese kız vermezler, herkesin kızı kıymetli olduğu için olur olmaz kimseye vermek istemez.

"—Maaşın ne kadar? Ne iş yapıyorsun, itibarın ne, mevkiin ne, makamın ne?" böyle gider, mâlum.

O zamanda da öyleydi, bu zamanda da öyle. "Kız vermezler ama, (*lev aksame ale'llàhi leeberrehû*) eğer o kimse bir şeye yemin etse, onun yemini doğru çıksın diye, onun hatırı için Allah o işi öyle yapar."

Bu hadis-i şeriften anladığımıza göre, demek ki bazen dış görünüşü itibariyle bizim gözümüzün tutmadığı, ama Allah indinde makbul sevgili insanlar olabiliyormuş. O zaman sadece kavuklu, cübbeli hoca hacı takımına, eli tesbihli "Tamam bu müslüman, iyi insan." diye meşhur olan insana değil, herkese iyi muamele etmemiz gerekiyor.

Büyüklerimiz:

"—Her gördüğünü Hızır bileceksin, her geceni Kadir bileceksin!" demişler.

Her gördüğünü Hızır AS bilirsin, "Acaba bu Hızır mı ki?" diye, edebinle güzel muamele edersin. Her geceni Kadir bilirsin, "Acaba Kadir gecesi bu gece mi?" diye ibadet edersin, sevap kazanırsın, zarar etmezsin. Sen birisine hüsn-ü zan ettiğin için zarar etmezsin, çok kârlara erişirsin. Öyle olmak lâzım!

Peygamber SAS Efendimiz'in bildirdiğine göre, Ammar RA âhirete göçtü, cennetine erdi, cemâline erdi. Peygamber Efendimiz'in nükebasından, nücebasından, yakınlarından mübarek bir zâttı. Bu devirde bize düşen de şu ki, biz de Allah'ın

dostu olan, Allah yolunda giden kimseleri üzmemeye çalışalım!

“—Kimler Allah’ın dostudur?”

Bir sözü hiç hatırınızdan çıkarmayın: Bütün müslümanlar Allah’ın velîsidir. Bütün Müslümanlar üstünde umumi bir velîlik vardır, hepsi Allah’ın velîsidir. Yani bütün müslümanlar bir kere umumi velîlikten velîlik nasibini almıştır. Onun için “Allah’ın velîsine düşmanlık etmemek” deyince, işin içine “bir müslümanın kalbini incitmemek” girer. Böyle olursak hayra ereriz. Bak muhabbetten neler oluyor.

El-hamdü lillâh şu cami pırıl pırıl, nurânî… Mehmed Zahid Kotku Hocamız vardı, ahirete göçtü; öksüz, boynu bükük kaldık. Yan tarafa baktım da Allah sizlerden razı olsun, bir kuruş verenden de beş kuruş verenden de razı olsun… Pırıl pırıl, yemyeşil zeminli, cennet bahçelerinden bir bahçe gibi güzel bir yer olmuş. Kardeşlerimizin muhabbetinden…

Muhabbetle neler oluyor. Muhabbetten çok güzel şeyler oluyor, düşmanlıktan hiçbir şey hasıl olmuyor. İnsanlar birbirlerine düşmanlık edip ömürlerini birbirlerine zehir etmekle kalıyorlar.

Şu birbirleriyle harp eden, darp eden müslümanlar ne kazandılar? Ellerine ne geçiyor? Beyrut’ta, Bağdat’ta, Tahran’da, Yemen’de, Afrika’da… Hiçbir şey geçmiyor. Muhabbetten çok şey oluyor da, düşmanlıktan hiçbir şey olmuyor, çok zararlar oluyor. Allah bizi muhabbet etmeyi öğrenenlerden eylesin…

Onun da tahsili var. Muhabbetin tahsili, tasavvuftur. Tahsil görmeyince nasıl muhabbet edeceğini bilemez ki.

“—Haydi bakalım, sen öğle ile ikindi arasında şu camide yalnız kalacaksın.” denilse, Mevlâ’sına nasıl dua edecek, ne yapacak bilemez ki. Muhabbetin de usulü var.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cennette; “Haydi kullarım, benden isteyin.” diyecekmiş, Allah hepimizi erdirsin; o hitabın şerefini bize de ulaştırsın. “Hocam, ne isteyelim?” diye dönüp alimlerine soracaklarmış. İstemeyi bilmek de hep ilimle ilgili. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi muhabbeti bilen, kardeşliği bilen, müslümanın kıymetini bilen kimselerden eylesin...

c. İki Kız Çocuğunu Yetiştiren Kimse

Bu beş hadîs-i şerîf; alfabetik başlangıçları aynı olduğu için peş peşe gelmiş hadîs-i şerîflerdir. Bunların hepsi kız evlat yetiştirmek veyahut kızları, kadınları gözetmekle, bakmakla ilgili hadîs-i şerîflerdir. Birbirleriyle ilgili olduğu için hepsini birden okudum.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[53]

مَنْ عَالَ جَارِيَتَيْنِ حَتَّى تُدْرِكَا ، دَخَلْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ

(م. ت. حسن غريب ، وأبو عوانة ، ك. عن أنس)

RE. 430/3 (*Men àle câriyeteyni hattâ tüdrikâ, dehaltü ene ve hüve fi'l-cenneti kehâteyni*)

(*Men àle câriyeteyni hattâ tüdrekâ*) "Her kim büluğa erinceye, yetişinceye kadar iki cariyeye bakar da geçimini tekeffül ederse…"

Buradaki cariye; esaretten gelme köle mânasına da gelir, insanın kendi kızlarına da cariye derler, yani evlatlarına da cariyesi derler, kız çocuk mânasına da gelir. "Her kim iki cariyeye, iki kıza büyüyünceye kadar bakarsa, geçimini üzerine alırsa…"

Neden? Bu kızlar zavallıdır, mazlumdur, zayıftır. Dışarıya çıksalar bir sürü kurdun arasında bu kuzucuklar ne yapacak? Parçalanırlar, bunlara yazık olur. "Kim onların geçimini temin ederse…"

(*Dehaltü ene ve hüve fi'l-cenneti kehâteyni*) "O ve ben, ikimiz, cennete böyle gireriz."

Parmaklarını birleştirmiş. Peygamber Efendimiz iki kıza bakan kimse hakkında böyle buyurmuş. Nafakasını temin edecek, bakacak, namusuyla yaşamasına yardımcı olacak.

Öteki hadîs-i şerîf yine Enes RA'dan rivayet edilmiş. Bu hadîs-i şerîf Tirmizî'de var, Müslim'de, Ahmed b. Hanbel ve Müstedrek'te

---

[53] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.77, no:4765; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.148, no:1837; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.191, no:447; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.196, no:7350; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.404, no:8674; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.308, no:894; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.176, no:557; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.14, no:5420; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.448, no:45372; Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXI, s.60, no:22934.

var, hasen hadîs-i şerîf, hasenün garîbün deniliyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[54]

مَنْ عَالَ ابْنَتَيْنِ أَوْ أُخْتَيْنِ أَوْ ثلاثًا ، حَتَّى يَبِنَّ أَوْ يَمُوتَ عَنْهُنَّ ، كُنْتُ أَنَا وَهُوَ فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ (عبد بن حميد ، حب. عن ثابت عن أنس)

RE. 430/4 (*Men àle'bneteyni ev uhteyni ev selâsen, hattâ yebinne ev yemûte anhünne, küntü ene ve hüve fî'l-cenneti kehâteyni*)

(*Men âlebneteyni ev uhteyni*) "Her kim iki kız çocuğuna bakarsa veyahut iki kız kardeşine bakarsa..."

(*Uht*) Kız çocuk demek, kız kardeş demek.

(*Ev selâsen*) "Yahut üç tanesine... (*Hattâ yebinne*) Yetişinceye kadar... (*Ev yemûte an hünne*) Babası anası ölünce..."

(*Küntü ene ve hüve fî'l-cenneti kehâteyni*) "Ben ve o cennette böyle oluruz, yan yana oluruz." diye aynı mânayı ifade eylemiş. Bu *yebinne*, (bi'l-kesri ve't-teşkîri kuvveti'l-beden) yetişinceye kadar, vücudu kuvvetleninceye kadar, kendine bakacak haline gelinceye kadar demek oluyor,

Burada ilk hadîs-i şerîften farklı ne oldu?

İki kız kardeşe bakmak da aynı oldu. Çünkü o da kız; biri evlat, biri kız kardeş; onun da durumu aynı. Bu kızlar, erkekler gibi güçlü kuvvetli değildir. Horozu görmez misin? Tavukların iki mislidir.

Erkekler yaradılışı itibariyle daha kuvvetlidir. Vurduğunu devirir. Ötekisi daha narin yapılı olur, yapı itibariyle öyledir. Sonra daha hassas olur. Bir şey söylesen kırılır, ağlar. Erkek kaya gibi sert olur, olur olmaz şeyden yıkılmaz, sağlam durur. Onun için onlara bakmak gerekiyor.

Bunlara bakmak, zayıfa yardım babından kahramanlık oluyor, zayıf bir kimseyi himaye etmiş oluyorsun. Tabi bir de onlara bakılmadığı zaman, gazetelerde okuyoruz; ne kötülükler çıkıyor. O

---

[54] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.191, no:447; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.406, no:1378; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.451, no:45384; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.58, no:22928.

kendi geçimimi sağlayacağım derken kötü yollara düşüyor. “Bunu şunun için yaptım, bunun için yaptım.” diyor.

Biz bu yolları kapatacağız. Çünkü giden evlat bizden gidiyor. Bizim milletimizin ferdi gidiyor. Bigâne kalamayız ki. Yanlış yola sapan bizden gidiyor. Biz onların yanlış yola sapmaması için cemiyet olarak çalışacağız.

Bizim sıhhatimiz nereden belli olur?

Yaptığımız işlerin tesirinden belli olur.

“—Şu cami sıhhatli bir cemaate sahip mi?”

“—El-hamdü lillâh, çok şükür, bu caminin cemaati çok sıhhatli…”

“—Nereden belli?”

Camiyi pırıl pırıl badana etti, halı döşedi. Sağını solunu, duvarları tahta döşedi; kışın ısıtıyor, yazın serinletiyor. Canlı! Canlılık emaresi yaptığı şeyden görünür. Biz onları engelleyebilirsek tamam, müslüman bir cemaatmişsiniz, anladım.

“—Demek ki sizin yanınıza sığınan kurtuluyor, aç kalıp açık kalıp kötü yola sapmıyor.” diye düşünür.

Eskiden bu böyle idi de şimdi kimsenin —bir apartmanda yaşadıkları halde— ötekisinden haberi olmadığından, böyle bir garip devir başladı. Bizim örfümüz böyle değil. Avrupa’da kimse kimseye bakmaz, evlat babasına fatura çıkarır. “Bizim eve gel.” diye yemeğe çağırır; ondan sonra fatura çıkartır. Yediği yemeğin parasını ona ödetir. İhtiyarladığı zaman huzurevine, ihtiyar evine bırakır.

Bizim örfümüz, töremiz öyle değildir! Biz anaya babaya, zayıfa, dula, yetime, kıza —hele kız olursa daha da önemli— bakarız. Hem dünya hem âhiret sevabı kazanırız. Cemiyetimiz de sıhhatli olur.

Almanya’da öyle aileler var ki Almanlarla ahbaplık etmiyor, müslüman ailelerle ahbaplık ediyor. Almanya’ya giden insanlar içinde çeşitli insanlar var da, müslümanlar, etrafından beğeniliyor:

“—Ne muhabbetli aile… Almanlar arasında bu muhabbet yok!” diye Almanlar onların arasına geliyor.”

“—Bu muhabbeti bizim aramızda görmüyoruz.” diye o muhabbete imreniyor.

Bizim töremiz böyledir. Biz zayıfa yardım ederiz, ecir kazanırız.

Maddî bir fayda düşünmeyiz. Mânevî ecirlerini düşünürüz. O zaman cemiyetimiz sıhhatli olur.

d. Üç Kızı Yetiştiren Kimse

Diğer hadîs-i şerîf… Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[55]

مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ ، فَأَدَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ ، فَلَهُ الْجَنَّةُ

(د. عن أبى سعيد)

RE. 430/5 (*Men àle selâse benâtin, feeddebehünne ve zevvecehünne ve ahsene ileyhinne, felehû'l-cenneh*)

Teberrüken üçüncü hadîs-i şerîfin de mânasını vereceğiz:

(*Men àle selâse benâtin*) "Kim üç tane kızın, kız evladın geçimini yüklenirse… (*Feeddebehünne*) Ve onları terbiye ederse… (*Ve zevvecehünne*) Ve sonunda da evlendirirse…"

Bu terbiyenin sonu nereye varacak?

Bir; sahibine teslim edeceksin, Allah böyle yaratmış. Kız yaratmış, erkek yaratmış; bunlar evlenecek, insanın nesli devam edecek. Kanun böyle. Hz. Âdem Atamızdan itibaren böyle. Bu ne günah ne ayıp, hatta sevap. Bizim dinimiz tabiata uygun, her şeyin aslı, özü neyse onu öyle esasına oturtmuş dindir.

"—Ben iyi dindar olacağım, çok sevap kazanacağım, kadınlarla hiç evlenmeyeceğim."

Müslümanlıkta öyle bir şey yok ki. Sen evlen; karına, çoluk çocuğuna bak, oradan daha çok ecir kazanırsın. Bizim dinimiz böyle demiştir. Bizim dinimiz insan tabiatına, hilkatine, yaradılışına, ihtiyaçlarına uygun dindir.

Kız da büyüdü mü bir zaman gelir, o seni ne kadar severse sevsin, sen onu ne kadar seversen sev, yuvadan uçma zamanı gelir. Geldi mi, geldi. Tamam, o da artık evlenecek, baş göz edeceksin.

---

[55] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.359, no:4481; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.97, no:11943; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.27, no:23; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.59, no:22931.

Bana çok tesir etmiştir. Bahâüddîn-i Nakşibend Efendimiz hazretleri, Nakşî Tarikatı'nın kurucusu olan o Allah'ın büyük velî kulu, hanımına demiş ki:

"—Hanım, şu bizim kız büluğa erdiği zaman, büyüyünce beni haberdar et. Aman vakti geçirme, haberdar et!"

Bir zaman gelmiş, Valide hatun demiş ki:

"—Efendi hazretleri bizim kız büyüdü, büluğa erdi."

Hemen gitmiş, kendi dervişlerinden, ilmini beğendiği bir kimseye:

"—Evladım, ben kızımı sana vereceğim." demiş.

"—Efendim, ben yoksul bir talebeyim."

"—Olsun, biliyorum." demiş.

Onun kalbi pırıl pırıl, altın gibi kalp. O da sonra büyük evliyâullahtan oldu. Birkaç ay içinde düğünü yapılmış. Gelin giderken kızından özür dilemiş:

"—Ah kızım, kusuruma bakma, bu işler birden olmuyor, seni birkaç ay geciktirdim." demiş.

Buluğa ermesinin üzerinden birkaç ay geçti; on iki yaşında mı artık, ben yaşını unuttum, eskiden okuduğum bir hadise, tarihini unuttum ama küçücük kızken evlendiriyor da bir de özür diliyor.

Şimdi kız yirmi yaşına geliyor, yirmi iki yaşına geliyor, yirmi beş yaşına geliyor, otuz yaşına geliyor. Olmaz ki. Zamanı gelince erkek çocuğu da öyle. Bak bir hadîs-i şerîf geçti, babalar dikkat edin:

"—Bir baba erkek çocuğunu evlendirmezse, çocuk da hata işlerse…"

Evlenmedi ya, erkek çocuk kolay kolay zapt edilmez, evden çıkar, babası işte anası tutamaz. Bir kabahat işlerse hatalı bir şey yaparsa, "Vebali babayadır." diyor.

Ne yapacak? Vakitlice evlendirecek. O da bir yuvanın sahibi olacak:

"—Benim karım var, çoluk çocuğum var." diyecek.

Gençler avare olmayacak da cemiyet ciddi olacak. Bizim töremiz böyle.

Avrupa'da başka… Adam hiç evlenmiyor. Evlenmiyor da o

ihtiyacı nerden karşılıyor? Günahtan karşılıyor. Günahtan karşılayınca cemiyet mahvoluyor, perişan oluyor. Maddî bakımdan da perişan oluyor mânevî bakımdan da perişan oluyor. Erkekler de perişan oluyor kadınlar da perişan oluyor, cemiyet mahvoluyor.

Nesebi gayri sahih bir sürü insan ortada. Hatta devlet reisliğine seçilmişlerden birisi için "babası belli değil" dediler. Meşhur biri, duymuşsunuzdur, adını söylemeyelim. Bak bizde ne güzel, on yedi-on sekiz yaşında buluğa erdiği zamanda yuvasını kuruyor; çocuk ciddi oluyor, avarelik olmuyor.

Şimdi koca delikanlı olmuş, babasının iki misli, eli cebinde, köşe başında zincir sallar, bir iş tutmamış, kazık kadar ama babasının kesesinden yer. Olmaz! Cemiyet sarsılıyor. Tam en üretici olacak çağda, en iş yapacak, memlekete faydalı olacak çağda çocuk avare oluyor. Ondan sonra da otuz yaşına geliyor, otuz iki yaşına geliyor, otuz beş yaşına geliyor, evlendiriyorsun bu sefer de o otuz beş yaşına gelmiş, bir sürü huylar almış, bir kafa yapısına sahip olmuş; kız da yirmi sekiz yaşında, bu sefer de imtizaç edemiyorlar, kavga gürültü başlıyor. Yahu bunları on dört yaşında, on beş yaşında evlendirseydin, birbirleriyle uyuşur giderlerdi, intibak ederlerdi. Ağaç yaşken eğilir.

Hasılı görüyorsunuz şu konuşmanın başından beri birkaç misal karşımıza geldi, bizim dinimizin mantığı, muhakemesi insan tabiatına uygun ve her şeyi güzel. Bizim Avrupalıyı taklit etmemize lüzum yok. Taklit edersek ne oluruz? Onlar gibi perişan oluruz.

İsveç Emniyet Amiri Türkiye'ye geliyor da:

"—Ya biz bu bizim adamlarımızın intihar etmesinden bıktık." diyor.

Dünyanın en müreffeh ülkelerinden biri; devlet, çalışmayana bile maaş veriyor; Evlilikten korkmasın diye, evlenene evlilik yardımı yapıyor. Keratalaların yediği önünde, yemediği ardında; affedersiniz, ondan sonra yine intihar ediyorlar. Niye?

Sebebini bilememişler. Türkiye'ye geliyorlar.

Neden Türkiye'ye geliyorlar?

Türkiye'de intihar nisbeti çok az da ondan. İstatistiklerden inceliyorlar:

"—Dünya üzerinde intiharın en az olduğu ülke neresi?"

El-hamdü lillâh müslüman ülkeler; Türkiye veyahut diğerleri.

“—Dur bakalım, neden oluyor?” diye geliyor.

Neden olacak, Müslümanlıktan. Sen de müslüman ol, Allah’ın emirlerine uy, insan tabiatına uygun bir hayatın olsun. Karı koca arasında muhabbet olsun, baba evlat arasında muhabbet olsun, ilgi olsun, sevgi olsun; bak o zaman intihar olur mu?

İntiharın günah olduğunu bilsin. Allah’ın takdirine rıza göstermeyi öğrensin. O zaman dağlar gibi belâlar başına yığılsa, müslüman kale gibi sağlam duruyor. Hani dalga denizin kenarındaki kayaya geliyor, bir çarpıyor, üzerinden akıp gidiyor, bakıyorsun kaya yine olduğu gibi duruyor.

Neden? Kaya da ondan.

من آمن بالقدر ، أمن من الكدر .

(*Men âmene bi’l-kader, emine mine’l-keder*) “Kadere inanan kederden uzak olur.”

Müslüman kadere iman edince üzüntü sarsamıyor, sıkıntı sarsamıyor; ölse şehit kalsa gazi, belaya uğrasa sabredip ecir kazanıyor, nimete erse şükredip ecir kazanıyor, müslümanın sırtı yere gelmiyor.

Adam sıkıntı içinde, konuşuyorsun; “Bu halime çok şükür, elhamdülillah.” diyor, “Ne yapalım, Mevla’mız böyle takdir etmiş.” diyor. Bakıyorsun yine sağlam. Avrupalı öyle değil, birazcık sıkıntıya uğradı mı şakağına tabancayı dayıyor, çekiyor tetiği veyahut kendisini filanca yerden aşağıya atıyor, öldürüyor; ebedî cehenneme gidiyor.

“—Onun için dünyanın da âhiretin de saadetinin anahtarı nedir?”

Müslümanlıktır. Misal veriyoruz, misallerle anlatıyoruz, istatistiklerle anlatıyoruz. Dünyanın Batı’sını da Doğu’sunu da söyleyerek anlatıyoruz.

“—İnsanın bu dünyada mutlu, mesut, bahtiyar olmasının sebebi ne?”

Müslümanlık.

“—Cemiyetin yükselmesinin sebebi ne?”

Müslümanlık.

“—Her tarafın tertemiz, güzel olmasının sebebi ne?”

Müslümanlık.

"—İnsanların ruhî bakımdan sağlıklı sıhhatli olmasının sebebi ne?"

Müslümanlık.

Müslüman olmayan yerlerde maddî kalkınma olsa bile mânevî çöküntü olduğu için insanlar intiharlara sürükleniyor. Cemiyetlerin dışı seni yakar içi beni yakar; içinde bin bir türlü kusur oluyor.

"—Hocam bizim memleketin yüzde doksan dokuzu müslüman da niye bu haller oluyor?"

Yok, işte bak orada yanıldın, bu memleketin yüzde doksan dokuzu müslüman değil kardeşlerim!

"—Hocam ne söylüyorsun?"

Evet, hatta şu camileri dolduran insanları bir kurcalasan, çoğunun kalbinde ne kusur çıkar:

Ümmîd-i vefâ eyleme her şahs-ı dagalde,
Çok hacıların çıktı haçı zîr-i bagalde.[56]

[Her sahtekâr kişiden vefa bekleme,
Çok hacıların koltuğunun altından haçı çıktı.]

Bunlar müslümanlığı bilmiyor, cahil. Müslümanlık öğretilmemiş. Hadis bilmez, ayet bilmez, usul bilmez, erkân bilmez. Babası müslüman olduğu için müslüman evlâdı olduğundan nüfus kâğıdında Müslüman diye yazılmış. Müslüman değil! Hatta bazısı kâfir, inkâr ediyor, ama anlatsan anlayacak.

Biz bir seyahate gittik. Resmi bir iş için kazı yapmaya gittik. Devletin resmi vazifelisi olarak ben de kitabe okumaya gittim. Tabi adam kazı yaptıracağı için yanına projeleri çizecek, türbelerin resmini, bulunan şeylerin resmini çizecek birçok mimar, mühendis almış. Neyse bir ay kaldık, güneşte çalıştık. Güneşten alnımız yandı, burnumuzun üstündeki deri bile soyuldu. Döndük, dönerken kazıyı idare eden şahıs diyor ki:

"—Hocam, ben giderken sizden çok korktum." diyor.

---

[56] Ziya Paşa (1825-1880), *Terkîb-i Bend*.

“—Hayrola, niye korktun?” dedim.

“—Mimar, mühendis çalıştıracağım diye, solculardan adam aldım; sen de Müslümansın. Şimdi bunlar birbirleriyle kapışırlar.” diye yüreğini tuta tuta gitmiş.

Biz gittik, orada Van Gölü’nün kenarında oturduk, mehtaba baka baka:

“—İşte buraları Allah yaratmıştır, işte kâinatın nizamı budur.” filan deyince o solcu çocuk;

“—Haklısın hocam.” dedi, hak verdi.

Konuşulunca oluyor ama, İslâm’ı bilmediği için düşman.

Şimdi bizim hasımlarımız da;

“—Bak ben bu memleketin evladıyım, babam dedem belli, hepimiz şehid torunlarıyız. Şimdi ben bu memleketin kötülüğünü ister miyim? İstemem.” diyor.

Ama kâfir geliyor:

“—Bunlar bu memlekete zararlı, bunlar bu memleketi batıracak.” diye, öyle telkin ediyor ki...

“—Vay mülteci, gerici, vay çember sakallı!” bilmem ne.

Millet telkinden dolayı kendi kendine düşman oluyor.

Memleketi bular batıracak filan gibilerden. Biz batmasın diye kenardan köşeden tutmaya çalışıyoruz; "Aman bu ecdat yadigârı vatan elden gitmesin!" diye uğraşıyoruz. Adam İngiliz'in sözüne kanıyor, Rus'un kışkırtmasına, Bulgar'ın kışkırtmasına kanıyor. Beni hasım yerine koyuyor.

Ben bu memleketin sahibiyim. Buraya sonradan gelmiş bir kiracı değilim ki. Öz sahibi benim. Mantık bakımından Fatih'in kafası neyse, benim kafam da o... Bizim mantığımız, muhakememiz şu beldeleri almış olan dedelerimizin mantığı gibi. Onlar da sakallıydı, onlar da bizim gibi namaz kılardı, gericiydi. Takunyası var mıydı bilmiyoruz, herhalde mübareklerin o zamandan beri vardı. Onlar da böyle ezan okurlardı, onlar da böyle camileri doldururlardı, hepsi gericiydi el-hamdü lillâh…

Biz şimdi o yolu devam ettiriyoruz, bize ne kızıyorsun? Sen nasıl oldun da bizim karşımıza geldin, şöyle bir düşün bakalım! Biz hep böyle gelmişiz tarihten; altı yedi asırdır, güldür güldür çağlayan gibi böyle müslüman olarak gelmişiz. Ah kardeşim sen nereden geldin? Sen Merih'ten mi indin? Sen nereden kâfir oldun?

Benim bu soruyu sormaya hakkım var, çünkü ben bu memlekete sonradan gelme bir sığıntı değilim. Bu memleket benim, elimde dedemden tapum var. Pekiyi, sen bana, bu memleketin ev sahibine nasıl hasım oluyorsun? Dağdan gelip bağdakini mi kovacaksın? Bu memleket benim, aleyhine çalışıp ben bu memleketi batırır mıyım? Ama İngiliz öyle diyor, Rus öyle diyor:

"—Bunlar gericiler, karşı devrimciler" ıvır zıvır.

O da ikna edecek bir şey buluyor ama işin doğrusunu bilmek lazım.

"—Camiyi kim yapar?"

Hacı efendi.

"—Çeşmeyi kim getirir?"

Hacı efendi.

"—Fakirleri kim doyurur?"

Hacı efendi.

"—Köyün yolunu kim yapar?"

Hacı efendi.

"—Yetime kim bakar?"

Hacı efendi.
"—Dula kim yardım eder?"
Hacı efendi.
"—Okulu kim yapar?"
Hacı efendi.
"—Hastaneyi kim yapar?"
Hacı efendi.
"—Pekiyi, sen bu hacı efendiye ne diye düşmansın?"

Parasının dostu, para sahibinin düşmanı. Vay açıkgöz vay! Senin o heriflerden, şöyle hayırlı bir şey yapıp da ortaya koyan var mı? Yine hepsi bizim yaptığımız. Biz biziz de, bizi böyle aldatıyorlar, birbirimize düşürüyorlar.

e. Üç-Beş Kızın Geçimini Üstlenen Kimse

Dördüncü bir hadîs-i şerîf:[57]

مَنْ عَالَ ابْنَتَيْنِ أَوْ أُخْتَيْنِ أَوْ خَالَتَيْنِ أَوْ عَمَّتَيْنِ أَوْ جَدَّتَيْنِ ، فَهُوَ مَعِي فِي الْجَنَّةِ كَهَاتَيْنِ ؛ فَإِنْ كُنَّ ثَلاثًا فَهُوَ مُفْرَحٌ ، وَإِنْ كُنَّ أَرْبَعًا أَوْ خَمْسًا ، فَيَا عِبَادَ اللّٰهِ أَدْرِكُوهُ ، أَقْرِضُوهُ ، ضَارِبُوهُ (طب. حل. عن أبى المجبر)

RE. 430/6 (*Men àleb'neteyni ev uhteyni ev hâleteyni ev ammeteyni ev ceddeteyni, fehüve maî fî'l-cenneti kehâteyni; fein künne selâsen fehüve mündehün, ve in künne erbean ev hamsen, feyâ ibâda'llàh edrikûhu, akridûhü dâribûhü*)

Burada da dedi ki;

(*Men àleb'neteyni*) "Her kim iki kızını geçindirirse, yani iki kızının geçimini üstüne alırsa…" Elbette alacağız, kızımız, tamam.

(*Ev uhteyni*) "Veyahut iki kız kardeşini…" Tamam. Kız kardeş de anamızın babamızın evlâdı, bizim kardeşimiz, elbette alacağız.

---

57 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.385, no:959; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.289, no:13496; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1240; Ebü'l-Müncer RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXI, s.59, no:22929.

(*Ev hàleteyni*) “Veyahut babanın kardeşleri olan iki halayı…”

Hàle, Arapça’da hala ve teyze mânasına gelir, iki mânaya da gelir. Yâni annenin veya babanın kız kardeşi, onlara bakarsa…

(*Ev ammeteyni*) “Veyahut annenin kız kardeşleri, babanın kız kardeşleri... (*Ev ceddeteyni*) İki nine yani iki anneanne veya babaanne…”

“Bu sayılanlara —ya iki kız evlat, ya iki kız kardeş, ya iki hala, ya iki teyze, ya iki nineye— kim bakarsa; (*fehüve maî fî’l-cenneh*) o benimle cennette yan yanadır.” buyurdu Peygamber Efendimiz.

(*Fein künne selâsen*) “Eğer üç kişi olurlarsa…”

İki diyor da üç olursa ne olacak?

O zaman Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

(*Fehüve mündehun*) “Buna yardım edilir.”

Üç tane olunca kolay mı? Erkek olsa her birisi bir yere çırak olur, memur olur, dükkân açar, işçi olarak çalışır, eve bir şey getirir, birikir. Bu kızlar evde duracak, para kazanma durumları yok. “Üç tane oldu mu, o zaman kendilerine bir yardım etme durumu bahis konusu olur.”

Ben hadîs-i şerîfin bu kelimesini; “Bu durumda bir kimse varsa, biraz elinden tutun!” mânasına anlıyorum. Çünkü *mündah* ve *mendûhâ*; kendisine genişlik verilen kimse demek. Ama şu mânaya da olabilir:

“—Allah onlara, onun rızkına bir genişlik verir.”

Fakat arkasından gelen ibareden ilk mâna daha doğru gibi geliyor.

(*Ve in künne erbaan ev hamsen*) “Eğer dört kişi olurlarsa veya beş…” Hem teyzeler var, hem halalar var, hem iki tane kızı var, hem de iki tane kız kardeşi var… Ev kadın dolmuş, ne olacak?

(*Feyâ ibâda’llàh*) “Ey Allah’ın kulları! (*Edrikûhu*) “Yetişin şunun imdadına!” Başı kadın dolmuş zavallının…

Edrikûhü. Edreke-yüdriku-idrâk. “İmdadına yetişin!”

“—Başı eksik eteklerle doldu, siz de biraz yardım edin!” demek.

(*Ve akridûhü*) “Ona borç verin, ikram edin!”

Ayet-i kerimede geçiyor:

مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللهَ قَرْضًا حَسَنًا (البقرة:٢٤٥)

(*Men ze'llezî yukridu'llâhe karden hasenen*) "Kim Allah'a güzel bir borç verir?" diyor âyet-i kerîmede.

Allah borç almaktan müstağnîdir de, kim hayır yaparsa, ahirette Allah onun sevabını vereceğinden, borç alıp vermek gibi böyle bir teşbihle bildirilmiş âyet-i kerîmede.

(*Ve akridùhü*) "Ona borç verin!"

"—Buna iyilik yapın da Allah da size cennette mükâfatını versin." mânasına...

(*Dâribûhü*) "Ortak olun, bununla ortaklık yapın!"

"—Onun yükünü biraz da siz paylaşın. Bu zavallıcığın başında dört beş tane kadın var, eksik etek; hepsi onun eline bakıyorlar. Eline geçen maaş şu kadar. Bu adamcağız bu küfeyle hepsini nasıl beslesin?" mânasına.

Buradan da anlıyoruz ki, ona yardımcı olmak lazım! Bakarsınız bir adamcağızın beş tane çocuğu var, altı yedi tane çocuğu var. El-hamdü lillâh biz yedi kardeştik ama sıkıntıları oluyor. Allah'a hamd u senâlar olsun ama yardımcı olmak uygun olur.

f. Üç Kıza Bakan Kimse

Beşinci hadîs-i şerîf:[58]

مَنْ عَالَ ثَلاَثَ بَنَاتٍ، فَأَنْفَقَ عَلَيْهِنَّ، وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ، حَتَّى يُغْنِيَهُنَّ اللهُ عَنْهُ، أَوْجَبَ اللهُ لَهُ الجنةَ اَلْبَتَّةَ، إِلاَّ أَنْ يَعْمَلَ عَمَلاً لاَ يُغْفَرُ لَهُ. قِيلَ: أَوِ اثْنَتَيْنِ؟ قَالَ: أَوِ اثْنَتَيْنِ (الخرائطي في مكارم الأخلاق عن ابن عباس)

[58] Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.209, no:615; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.342, no:2457; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.451, no:45387; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.59, no:22932.

RE. 430/7 (*Men âle selâse benâtin, feenfeka aleyhinne, ve ahsene ileyhinne, hattâ yuğniyehünne'llàhü anhü, evcebe'llàhu lehü'l-cennete elbettete, illâ en ya'mele amelen lâ yuğferu lehû, kîle: Ev isneteyni? Kàle: Ev isneteyn*)

(*Men âle selâse benâtin*) "Her kim üç kızı tekellüf ederse onlara bakarsa... (*Feenfeka aleyhinne*) "Onlara infakta bulunur, malî olarak para harcarsa… (*Ve ahsene ileyhinne*) Onlara iyi muamele ederse, ihsanda bulunursa…"

(*Hattâ yuğniyehünne'llàhu anhü*) "Onlar kendisine ihtiyacı kalmayacak duruma erişinceye kadar..." Üç kişiye böyle ikramda bulunur da bakarsa... (*Evcebe'llàhu lehü'l-cennete elbettete*) "Muhakkak Allah ona cenneti vacib kılar."

Elbettete de muhakkak demek Arapça'da,

(*İllâ en ya'mele amele lâ yuğferu lehû*) "Ancak mağfiret olunmayacak bir iş yapmışsa o müstesna."

"—Mağfiret olunmayacak iş nedir?"

Adam kâfir, münkir, isterse seksen tane kıza baksın o zaman kıymeti yok, çünkü cennetin bedeli imandır. Cennetin anahtarı *Lâ ilâhe illa'llah*'tır. *Lâ ilâh'e illa'llah* demedikten sonra, isterse yüz

seksen tane kıza baksın, olmaz. O zaman kıymeti yok.

Soruyorlar:
"—Hocam Edison cennete girecek mi, girmeyecek mi?"
Nereden icap etti?
"—Bu adam her tarafı aydınlatıyor."
Aydınlatırsa aydınlatsın; imanı yoksa girmeyecek. Ne var yani ne? Allah'a illa bir baskı mı yapacaksın? Yapabilir misin ki?
"—Yâ Rabbi! İllâ bu kâfiri cennete al, elektrik icat etti!"
Öyle şey yok. Ona o aklı veren Allah… Eğer iman etmişse girer, kâfirse derdine yansın, şu lambadan daha beter yansın. Çaresi yok.
Bizi sıkıştırıyorlar: "Cennete girer." desek, bize dinimize aykırı laf söylettirmiş olacak, kıs kıs gülecek. "Cehenneme girer." desek:
"—Ya olur mu, bu kadar iyilik yapmış adam niye cehenneme giriyor?" diyecek.
En büyük iyilik, insanın mü'min olması. Mü'min olmadı mı o adam iyi değil. İman etmediği zaman —özel hayatını kurcala— ne haltlar karıştırır; sen onun dış boyasına bakma.

İnsanın iman etmesi lâzım; Allah'a inanacak, âhiret gününe inanacak, hesaba inanacak, boynunu uzatacak, Hakk'a teslim olacak. "Eğriye eğri doğru doğru, kimsenin hakkını yemem." diyecek. İnsan o zaman insan oluyor. Yoksa "Ben inanmıyorum ama iyi insanım." demekle olmuyor. Sen onu kime anlatırsan anlat, beni inandıramazsın. Biz çok gördük. "Filanca adamın çok iyi huyları var." Babası mü'mindi, çocuğu öyle terbiye etmiş, yine İslâm'dan o terbiyeleri almıştır da ondandır.

Almanya'da filan duyuyoruz. Bakıyorum, gülüyorum kendi kendime. "Şöyle güzel bir şey yapmış." diyorlar. Anası babası İslâmî terbiyeyi öyle vermiş ki adam dinden imandan çıktığı halde o huylar içine sindiği için onlardan vazgeçmiyor da ondan hâlâ yapıyor. Yardımseverlik duygusu, acıma duygusu vs. bu mü'minde var.

Kızlarla ilgili beş tane hadîs-i şerîf arka arkaya geldi. Kız, kız kardeş, teyze, hala, nine neyse, bunlar zayıf olduğu için bilhassa bunlara bakanlara cennet vaat edilmiş. Gözünüzü açın; etrafınızdaki bu zayıf, eksik eteklileri kollayın.

(*Kîle: Ev isneteyni?*) Devamında demişler ki: "İki tane de olsa olur mu?"

Burada üç tane dedi ya; "İki tane olsa da olur mu?" diye soruyorlar.

(*Kàle: Ev isneteyni.*) Peygamber Efendimiz: "Evet, iki tane de olsa olur." buyuruyor.

Hadîs-i şerîflerin beş tanesi peş peşe bu mevzuda geldi, bunun da bir hikmeti vardır.

g. Dünya veya Ahireti Tercih Etmek

Gelelim öteki hadîs-i şerîfe... Ebû Hüreyre ve İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[59]

مَن عُرِضَتْ لَهُ الدُّنيَا وَالآخِرَةُ ، فَأَخَذَ الآخِرَةَ وتَرَكَ الدُّنيا ، فَلَهُ الْجَنَّةُ ؛ وَ إِنْ أَخَذَ الدُّنيَا وَ تَرَكَ الآخِرَةَ ، فَلَهُ النَّارُ (كر. عن أبي هريرة وابن عباس)

RE. 430/8 (*Men uridat lehü'd-dünyâ ve'l-âhiretü, feehaze'l-âhirete ve tereke'd-dünyâ, felehü'l-cennetü; ve in ehaze'd-dünyâ ve tereke'l-âhirete, felehü'n-nâr.*)

(*Men uridat lehü'd-dünyâ ve'l-âhiretü*) "Her kime ki hem dünya hem de ahiret arz olunur..."

Önünde iki imkân belirdi: İsterse dünyalık sahibi olacak, zengin olacak; isterse ahireti tercih edecek, sevap kazanacak, cennetlik olacak. İki ihtimal var; bu yoldan giderse zengin olacak; köşkler, saraylar, arabalar, hizmetçiler, baklavalar, börekler, kaymaklar bu tarafta gırla gidecek. Ama dünyada; din, iman, ahiret sevabı yok. Diğer taraftan giderse mahrumiyet ve sıkıntı ama sonunda cennet var. Hak yol, doğru yol burası; ötekisi eğri yol...

---

[59] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.323, no:8326; Ebû Hüreyre RA ve Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.227, no:6276: Camiü'l-Ehàdîs, c.XX!, s.63, no:22944.

“Kim kendisine dünya ve âhiret takdim edildiği, arz edildiği zaman, (*feehaze’l-âhirete ve tereke’d-dünyâ*) âhireti alırsa ve dünyayı terk ederse; (*felehü’l-cenneh*) Allah ona cenneti verir.”

(*Ve men ehaze’d-dünyâ ve tereke’l-âhireh*) “Kim dünyayı alır da âhireti boş verirse, âhireti terk ederse; (*felehü’n-nâr*) “Ona da cehennem olur.”

Demek ki insanın karşısına yol çatalı çıktığı zaman menfaatsiz görünse bile Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin rızası tarafını tercih edecek. Faydalı, kârlı görünse bile Allah’ın rızasına aykırı yola girmeyecek.

Kesenin ucunu, fermuarını açmışlar, deste deste beş binlikleri on binlikleri gösteriyorlar:

“—Hâkim bey, bizim dediğimizi yaparsan bu paralar senin olacak.”

Paraları görüyor, on binlik desteler, milyonlar gelecek. Ama rüşvet, yanlış yol... Menfaat var ama günah! Onu yapmıyor.

“—O paralar senin başına çalınsın! Gel bakalım buraya, sen rüşvet teklif ettin, bir de şuradan zabıt tutun, sokun şunu içeri.” diyor.

“—Ama şu yol hayırlı. Gel bu yola git!”

Biraz sıkıntılı, biraz üzüntülü, biraz meşakkatli geliyor. O meşakkate katlanır, tahammül ederse cenneti kazanır.

Bu hadîs-i şerifte bu kadar söylenmiş.

Ben başka bir hadîs-i şerifte de şöyle okudum; şimdi onu da nakletmenin zamanı geldi.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[60]

مَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الْآخِرَةَ ، جَمَعَ اللّٰهُ شَمْلَهُ ، وَجَعَلَ غِنَاهُ فِي قَلْبِهِ ، وَ

---

[60] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.128, no:4095; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.183, no:21630; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.455, no:680; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.V, s.143, no:4891; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.288, no:10338; Zeyd ibn-i Sâbit RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.206, no:6187: *Câmiü’l-Ehàdîs,* c.XXI, s.341, no:23681.

أَتَتْهُ الدُّنْيَا وَ هِيَ رَاغِمَةٌ ؛ وَمَنْ كَانَتْ نِيَّتُهُ الدُّنْيَا ، فَرَّقَ اللهُ عَلَيْهِ

أَمْرَهُ ، وَجَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ ، وَلَمْ يَأْتِهِ مِنَ الدُّنْيَا إِلاَّ مَا كُتِبَ

لَهُ (ه. حم . حب . طب. هب. عن زيد بن ثابت)

(*Men kânet niyyetehü'l-âhireh*, *cemea'llàhu şemlehû*, *ve ceale gınâhu fî kalbihî*, *ve etethü'd-dünyâ ve hiye râğimetün*; *ve men kânet niyyetehü'd-dünyâ, farraka'llàhu aleyhi emrahû*, *ve ceale fakrahû beyne ayneyhi*, *ve lem ye'tihî mine'd-dünyâ illâ mâ kütibe lehû*)

(*Men kânet niyyetehü'l-âhireh*) "Her kimin ki niyeti ahiret olursa, dünyayı değil âhireti tercih ederse, (*cemea'llàhu şemlehû*) Allah onun iki yakasını bir araya getirir, yardımcısı olur, işlerini düzeltir, rast getirir. (*Ve ceale gınâhu fî kalbihî*) Gönlüne bir zenginlik verir, içine bir huzur verir, gönül zenginliği ihsân eder. İşleri de rast gider, gönlü de hoş olur.

(*Ve etethü'd-dünyâ ve hiye râğimetün*) Dünyalıktan nasibi, parası, pulu, maaşı, rızkı da yine burnunu sürte, sürte onun arkasından gelir."

En çok hoşuma giden tarafı da bu. Bu cümleyi okudukça gülesim geliyor. Kös kös gelir, mecburen gelir. Hani insanın kuzusunun, köpeğinin, kendisine bağlı bir şeyinin ardından gelmesi gibi burnu sürte sürte gelir. Gelmek istemese, keçi gibi inat etse bile, sürüne sürüne gelir."

Allah nasib etmişse kim, nasıl mâni olabilir? Allah dilemiş: "O kuluma, o nimet gelecek!" diye, kim mâni olabilir? Dünyalık ona gelir. Ahireti tercih etmenin kârını gördün mü?

Gönül huzuru, rahatı bir, işlerinin intizama girmesi iki, yine dünyalıktan da nasibini almak, üç... Muradı oldu, daha ne istiyor? Her bakımdan sevap da kazandı, dünyası da ahireti de mamur oldu.

Buna mukabil, öteki tip insanı düşünelim:

(*Men kânet niyyetehü'd-dünyâ*) "Bir insanın gayesi, amacı dünya olursa; dünyalığı, parayı, pulu, maddeyi arzu ederse..."

“—Boş ver hesabı, kitabı, cenneti; boş ver âhiretin sevabını… Ben bu dünyada bir sarı Mercedes’e sahip olayım da, bir de Boğaziçi’nde bir köşküm oldu mu, âhiretin hesabı beni ilgilendirmez, bu dünyaya bir defa geleceğim.” derse.

Farz edelim, bir insan bu mantıkla hareket ederse. Böyle diyenler çok ya… (*Farraka’llàhu aleyhi emrahû*) “Allah onun işlerini darmadağın dağıtır, yayar, perişan eder, toparlayamaz hale getirir.”

Telaş, üzüntü; o taraftan bir sıkıntı, bu taraftan bir sıkıntı... Oradan gemisi batar, buradan otobüsü devrilir, öbür taraftan tırı kaza yapar, beri taraftan karısı kendisine bir oyun eder, öbür taraftan oğlu şöyle yapar. İşleri dağılır.

“—Kim dağıtıyor?”

Her şeyi yapan Allah’tır, Allah dağıttı.

“—Neden?”

Ceza olarak. Sen misin haramı tercih eden, al bakalım! Haramdan aldı; faizden, içkiden, kumardan, zinadan aldı, cebine parayı koydu. Bu haram parayı cebine koyunca, öbür taraftan helâl parasından birkaç misli fazlası gider.

“—Nasıl gider?”

Ya doktora ya kazaya, ya hırsızlara, ya dolandırıcılara gider. Hiçbir şey yapmaz, bilmez. “Bu tarafta kâr edeceğim.” diye, aldığı paradan fazlası gittikten sonra, bu kâr değil ki, bu akıllılık değil ki.

(*Ve ceale fakrahû beyne ayneyhi*) “Allah fakirlik korkusunu iki kaşının, gözünün arasına diker, sallandırır. Gözünün önünden fakirlik gitmez.”

“—Açlıktan ölüvereceğim!” sanır.

Be adam, üç tane fabrikan, dokuz tane apartmanın var, her birinden varidat gelip duruyor; ne korkuyorsun fakirlikten? Benim şu kadar maaşım var, ben bile korkmuyorum. Korkutur, Allah onu korkutur. Fakirlik gözünün önünden gitmez.

“—Zekât ver!”

Veremez.

“—Hayır yap!”

Yapamaz.

“—Ye!”

Yiyemez.

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız Rh.A. derdi ki;

"—Rızık insanın boğazından geçendir."

Boğazından geçmedikten sonra, kasada duran paradan ne fayda! Demek ki şeytan fakirliği iki gözünün önüne getirtiyor veya Allah ceza olarak onu öyle gösteriyor. Fakirlikten ödü patlayıp titrer de hiçbir hayır yapamaz. Rahat da edemez, rahat yüzü de göremez.

Üçüncüsü ve en üzülecek şeylerin birisi de:

(*Ve lem ye'tihî mine'd-dünyâ illâ mâ kütibe lehû*) "Bütün çırpınmalarına rağmen, dünyalıktan eline Allah'ın yazdığından fazlası da geçmez; kısmetinde, kaderinde ne varsa o geçer."

Buyur işte, hadi bakalım, oturdun mu? En sıkıntılı duruma düştün mü? Düştün.

"—Neden?"

Zaten Allah ne yazmışsa ondan fazlası gelmedi; ceza olarak sen de yaptığın haramlarla baş başa kaldın, durum da değişmedi.

Onun için, karşınıza çatal iş çıktığı zaman ahiret tarafını tercih edin; dünyayı, haramı tercih etmeyin! Ahireti, sevabı tercih edin!

Sözü uzattım ama bu, mühim bir derstir. Çünkü insanoğulları

bu tarzda çok imtihan olur. Memura rüşvet teklifi gelir, bilmem kime ne teklifi gelir, hayatta hep bu imtihan olur. İnsan menfaati ile imtihan olur. İnsanın sevgisi, bağlılığı, sevdiği tarafa olan bağlılığından, sevgisinden dolayı yaptığı fedakârlıkla ölçülür.

"—Sen Allah'ı seviyor musun?"

"—Seviyorum."

"—Nereden belli? Hiç fedakârlık yapmadın ki. Ne para verirsin ne gayret edersin, ne uykunu terk edersin, ne bir hayır hasenât yaparsın; nereden belli?"

Allah onun ileride, "Yâ Rabbi! Ben seni seviyordum, yolunu seviyordum." diye ukala ukala, yalan yanlış konuşmasına meydan vermemek için bu dünyada imtihan eder, hüccetlerini hazırlar, ahirette itiraza mecali kalmaz.

Mutlaka her insanın imanı imtihan olur. Bakalım sàdık mı kâzib mi, doğru mu eğri mi, yalan mı gerçek mi? Onu anlamak için Allah imtihan eder. Hep bu imtihana mâruz olduğumuzdan hakkı tutun, hayrı tutun, sevap tarafını tutun; menfaat için günah tarafına kaymayın! Ondan hayır, bereket gelmez. Onun için bunu biraz uzunca izah ettik.

Sonraki hadîs-i şerif…

h. İstemeden Verileni Kabul Etmek

Bu hadîs-i şerif Taberânî'de, İbn-i Hibbân'da ve daha başka kaynaklarda var.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[61]

مَنْ عُرِضَ لَهُ شَيْءٌ مِنْ هٰذَا الرِّزْقِ مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ ، وَلَا إِشْرَافِ نَفْسٍ فَلْيَتَوَسَّعْ بِهِ فِي رِزْقِهِ ، وَإِنْ كَانَ عَنْهُ غَنِيًّا ، فَلْيُوَجِّهْهُ إِلَى مَنْ هُوَ أَحْوَجُ إِلَيْهِ مِنْهُ (حم. ع. طب. ض. هب. عن عائذ بن عمرو المزنى)

---

[61] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.65, no:20667; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.19, no:30; Beyhakî, *Şuabü'l-İman,* c.III, s.281, no:3554; Hàris, *Müsned*, c.I, s.483, no:308; Aiz ibn-i Amr el-Müzenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.463, no:16562; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.63, no:22943.

RE. 430/9 (*Men urida lehû şey'ün min hâze'r-rızkı min gayri mes'eletin, ve lâ işrâfi nefsin, felyetevessa' bihî fî rizkıhî, ve in kâne anhü ganiyyen, felyüveccihhü ilâ men hüve ahvecü ileyhi minhü*)

(*Men urida lehû şey'ün min hâze'r-rızk*). "Her kim ki şu rızıktan kendisine bir şey ikram olunmuşsa, (*min gayri mes'eletin*) istemeden…"

Mes'ele, burada dilencilik demek. Kelimelerin o devirdeki mânâsıyla şimdiki mânâları arasında farklılık vardır; bunu lisanı iyi bilenler kavrar da başkaları anlamaz.

"Sen istemeden sana rızıktan bir şey ikram olunursa… (*Ve lâ işrâfi nefsin*) Kendi canın da ona teveccüh edip de onun peşine takılmadan, (*min tarafî'llâh*) sana bir yerden bir ikram, bir rızık geldi; Allah tarafından. (*Felyetevessa' bihî fî rızkıhî*) Böyle bir kimse o kendisine gelen şeyi alsın, onunla rızkında bir genişlik sağlasın."

Filanca adam gelmiş; falanca yerden bir kovanın içinde Antep bulamacı getirmiş. İstemedi, talep etmedi, dilenmedi, bir şey yapmadı. "Al kardeşim!" dendi, verildi. O zaman alsın…

(*Ve in kânû anhü ganiyyen*) "Eğer buna ihtiyacı yoksa, (*felyuveccihhü ilâ men hüve ahvecü ileyhi minhüm*) o zaman

kendisinden daha muhtaç olan kimseye versin!”

Alsın; kendisinden daha muhtaç kimseye verebilir. Şimdi burada bir kaide çıkıyor. Bazı kimseler; “Benim ihtiyacım yok, istemem!” diyor. Allah müsaade etmiş oluyor. Hadîs-i şerîf geldi sıradan, onu okuyoruz.

Demek ki istemeden, canı çekmeden, ona gayret sarf etmeden kendisine böyle bir şey gelirse, bir ikram bir rızık babında bir şey gelirse, onu kabul etsin, onunla rızkı biraz genişlesin. Ama hiç ihtiyacı yoksa, alsın da, “Şu benden daha fakir!” diye başkasına tevcih etsin veyahut almadan; “Bunu şuna ver!” desin.

Birisi, Peygamber Efendimiz SAS kendisine bir şey verdiği zaman:

“—Yâ Rasûlallah, istemem!” demiş.

Onun üzerine Peygamber SAS böyle buyurmuş:

“—Ey filanca! Sen istemeden ben uygun gördüm, verdim, kabul et!” demek istemiş.

i. Musibete Uğrayanı Ziyaret Etmek

Bir hadîs-i şerîf daha okuyuvereyim. İbn-i Mesud RA’dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[62]

مَنْ عَزَّى مُصَابًا ، فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ (ت. وضعفه ، ه. وابن السنى

في عمل يوم وليلة ، ق. عن ابن مسعود)

RE. 430/10 (*Men azzâ musàben, felehû mislü ecrihî*)

(*Men azzâ musàben*) “Her kim bir musibete uğramış kimseyi taziye ederse… ‘Geçmiş olsun kardeşim, başına böyle bir sıkıntı

---

62 Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.240, no:993; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.85, no:1591; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.59, no:6880; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VII, s.13, no:9283; Kudàî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.239, no:378; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.24, no:1621; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.VI, s.63; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.V, s.9; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.345, no:946; Şâşî, *Müsned*, c.I, s.494, no:418; Temmâm, *Fevâid*, c.III, s.127, no:1125; İbn-i Hacer, Lisânü’l-Mîzân, c.III, s.427, no:1676; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.658, no:42608; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.65, no:22949.

gelmiş.' diye gönül alıcı sözlerle onun acısına ortak olursa, musibetine teselli verirse; (*felehû mislü ecrihî*) o musibete uğrayan insanın kazandığı sevap kadar bir sevap da ona gelir."

Demek ki biz müslümanlar, kardeşlerimizin sıkıntılarını görünce teselli de edeceğiz. Bu da dilimizle oluyor. İnsanın eti yenmez, derisi giyilmez, kemiği tırnağı bir işe yaramaz. Nesi vardır? Tatlı dili vardır.

"—Kardeşim, bunlar Allah'tan geliyor." der, teselli eder.

Onun da ecir kazanmaya faydası oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri tatlı dilli, güleç yüzlü, müslüman kardeşleriyle kardeşliği canlı canlı, güzel güzel yapan, muhabbetli, hoş halli, uyanık, temiz, has halis müslümanlar eylesin… Etrafına hayrı, bereketi, faydası olanlardan eylesin… Etrafındaki fukaraya, muhtaçlara elini uzatıp, onları kanatları altında himaye edip, dünya ve ahiretin hayrını, sevabını, cennetini, cemâlini kazananlardan eylesin…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

28. 04. 1985 – İskenderpaşa Camii

06. MÜSLÜMANIN DERDİYLE DERTLENMEK

Eùzü bi'llahi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...
Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llah ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ عَزَّى أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي مُصِيبَةٍ ، كَسَاهُ اللهُ حُلَّةً خَضْرَاءَ يُحْبَرُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، مَا يُحْبَرُ بِهَا ؟ قَالَ: يَغْبِطُ بِهَا

(الحا كم فى تاريخه ، خط. كر. عن أنس)

RE. 430/11 (*Men azzâ ehâhu'l-mü'mine fî musîbetin, kesâhu'llahu hulleten hadrâe yuhberu bihâ yevme'l-kıyàmeh. Kîl: Yâ rasûla'llàh, mâ yuhberu bihâ? Kàle: Yağbitu bihâ.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerinize olsun. Allah-u Teàlâ Hazretleri dün akşam idrak ettiğimiz Berat gecemizi hakkımızda hayırlı eylesin... Nice böyle mübarek gecelere sıhhatle, devletle, saadetle erişmeyi cümlenize, cümlemize nasib eylesin... Ramazan'a da afiyetle eriştirip Ramazan'da da mânevî hasadı yapıp Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmayı nasib eylesin...
Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şerîflerinden

bir muayyen miktarı okumadan önce evvelen ve hâssaten Peygamber Efendimiz'in ruhu pâkine hediye olması, hürmetimizi, sevgimizi ifade etmesi için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının ruhlarına hediye olsun diye, şu eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhanevî Hocamızın ve içindeki hadislerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, ravilerin ruhlarına hediye olsun diye;

Kendisinden feyz aldığımız hocalarımızın, üstadımız Muhammed Zâhid Kotku Hazretleri'nin ruhu için; içinde ibadet ettiğimiz şu mescidi binâ etmiş olan İskender Paşa'nın ve buradan gelmiş geçmiş imamların, hatiplerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhları için, çevresinde medfûn bulunan mü'minîn-i mü'minâtın ruhları için; bu beldeleri Allah rızası için cihad ederek fethetmiş olan Fatih Sultan Muhammed Han Hazretleri'nin ve sâir fatihlerin, gazilerin, mücahidlerin, şehidlerin ruhları için,

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeğe gelmiş olan siz kardeşlerimizin de ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin, dostlarının, yakınlarının, arkadaşlarının, ahbâblarının ruhları için, biz yaşayan müslümanların da mevlamızın rızasına uygun ömür sürüp huzuruna sevdiği, râzı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye buyrun bir Fâtihâ, üç İhlâs-ı Şerîf hediye edelim, okuyalım, öyle başlayalım!

…………………………

a. Kardeşine Taziyede Bulunmak

Enes ibn-i Mâlik RA'ın rivâyet ettiği, Hatîb-i Bağdâdî'nin ve İbn-i Asâkir'in kitaplarına kaydettiği üzere metnini okuduğumuz hadis-i şerîfte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki... *Râmûz*'un 430. sayfasındaki hadislerdir bunlar. Metin takip eden kardeşlerim orayı açabilirler.

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[63]

---

[63] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.13, no:9282; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.555, no:5378; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.397, no:3935; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.218, no:6169; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.662, no:42624; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.64, no:22945.

مَنْ عَزَّى أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فِي مُصِيبَةٍ ، كَسَاهُ اللهُ حُلَّةً خَضْرَاءَ يُحْبَرُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ . قِيلَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، مَا يُحْبَرُ بِهَا ؟ قَالَ: يَغْبِطُ بِهَا

(الحا كم فى تاريخه ، خط. كر. عن أنس)

RE. 430/11 (*Men azzâ ehâhu'l-mü'mine fî musîbetin, kesâhu'llahu hulleten hadrâe yuhberu bihâ yevme'l-kıyàmeh. Kîl: Yâ rasûla'llàh, mâ yuhberu bihâ? Kàle: Yağbitu bihâ.*)

(*Men azzâ ehâhu'l-mü'mine*) "Her kim ki bir müslüman kardeşine taziyette bulunursa. (*fî musîbetin*) başına gelmiş bir musibetten, felaketten dolayı, bir dertten, elemden, kederden dolayı canı sıkılmış, bir sıkıntıya düşmüş, ona gidip taziyette bulunursa..."

Meselâ ölene gideriz, "Allah ona rahmet eylesin... Size sabır versin... Ne yapalım hayatın hali böyledir." gibi teselli edici sözler söyleriz. Buna taziyet derler. Ölüm için de olur, bir felâketli hal için de olur. "Duydum ki kardeşim harmanın yanmış, dükkânın yanmış, Allah ecir versin ne yapalım hepsi Allah'tan geliyor..." veyahut "Duydum ki çocuğun rahatsızlanmış, hastaneye yatmış..." filan gibi, buna benzer üzüntülü haller için, insan müslüman kardeşine gidip gönlünü alacak, teselli edecek, takviye edecek sözler söylemesi lâzım. Bu vazifelerimizden biridir. Müslüman müslümanın derdiyle dertlenir, haliyle hallenir, ona ilgisi devam eder.

"—Bizim müslümanların halleriyle hallenmeyen, dertlenmeyen, ilgilenmeyen kimse bizden değildir." diyor Peygamber Efendimiz.

"—Ben rahatım ya, karnım tok, işim de iyi, sıhhatim de yerinde. Başkası ne olursa olsun..."

Bu, müslümanın düşünce tarzı değildir. Müslüman, her şeyi yerli yerinde olsa... Gül gibi bir evde oturuyor, turp gibi sağlam, parası yerinde ama, dünya başına zindan kesiliyor. Neden, ne yapayım?.. Bulgaristan'daki kardeşlerim büyük bir zulme uğramışlar, bir yardımım da olamıyor... E her şeyim yerinde, karnın tok, sırtın pek. Ama kardeşim dertte, kardeşim üzüntüde.

Haksız yere insanlık dışı bir baskı yapılıyor.

"—Bırak bu dini, gel şu dine... Yık camisini, öldür hocasını..."

Müslüman müslümanın derdiyle dertlenecek, ilgilenecek. İlgilensek düşmanlar böyle yapamaz. Düşmanlar bizim birbirimizle iyi geçinmememizden cesaret alıyor. Haydi sen de Bulgaristan'a saldır. Bana kalsa ben saldırırım. Ama tabii işin başında olan insanlar ölçüyor, biçiyor, hesaplıyor, ne diyor?.. Bulgaristan Varşova Paktı'na dahil diyor, arkasında Rusya var diyor, şu kadar tümeni var diyor... Ben onu düşünmem. Yâ Allah ben kendim saldırırım ama, hesap yapan insan da hesap yapmak zorunda.

Eğer müslümanın böyle kafası kızdığı zaman ne yapacağı belli olmaz diye herkes bilse, neme lâzım der, tetikte durur. Yâni yanına yanaşmamayı tercih eder. Böyle kızdırmayacak iş yapmağa gayret eder.

Görüyor musunuz bizim müslümanlıktaki kusurlarımızdan kardeşlikteki, irtibattaki kusurlarımızdan nerelerdeki kardeşlerimiz ne zararlara uğruyor. Yâni bir musibet bin tane nasihatten iyidir. İki sene önce Bulgaristan'daki kardeşlerimiz sıkıntı çekiyor deseydik, hiç kimse bizi dinlemezdi. Söyledik nitekim, o zamandan söyledik. O zamandan biz biliyoruz, daha önceki yıllardan biliyoruz. Ama Türkçe kaldırılmış, aldırmadılar. Camiler üç iken iki tanesi yıkılmış, bir tanesi bırakılmış. Aldırmadılar. Dini ilimler öğretilecek medreseler kapatılmış, aldırmadılar. Birike birike birike öyle oldu, böyle oldu, hatta buraya göçen kardeşlerimiz bile unuttu o tarafa yardım yapmayı. Böyle kardeşlik olmaz.

"—Efendim Türklerin Bulgarlarla derdi var, Arap kardeşimiz keyif çatsın..."

O da olmaz.

"—Efendim ben Bulgaristan'la alışverişimi yaparım."

"—Hayır! Sen ya oradaki müslümanları serbest bırakırsın; ya da ben de müslüman olduğum için, ne senin tırınla nakliye yaparım, ne senin malını alırım, ne seni benim ülkemden geçiririm." deyiverse kedi gibi olur adamlar.

Görüyor musunuz müslümanların muhabbetlerinin birbirlerine kopuk olmasından ne zararlar çıkıyor.

Bize geliyorlar, “Pis Arap...” diyorlar. Onlara gidiyorlar, “Emperyalist Türk, sömürücü Osmanlı...” diyorlar. İki tarafı birbirine hasım ediyorlar, düşman ediyorlar, kızgın ediyorlar... Ondan sonra tek tek canına okuyorlar da, ötekisi, “Oh olsun! Osmanlı değil mi, yapsın!” diyor.

Yâ Osmanlı yapmamış ki! Osmanlı’nın tarihini okusan, sen de hayran kalırsın Osmanlı’ya… Ama ne ecdadımızı müdafaa edebilmişiz, ne kardeşliğimizi muhafaza edebilmişiz, ne eski beldelerimizle ilgimizi irtibatımızı devam ettirebilmişiz.

Yâhu git bir çare düşün, tedbir düşün, uğraş, didin... Ne de İslâm’ı yaymayı düşünmüşüz. Yâ şu Bulgar’ı müslüman edeyim diye insan önceden bir gayret etseydi... Yedi asır bizim emrimizin altında kaldı. Onu müslüman ederdik, benim kanaatime göre olurdu. Gevşek davranmışız. Hem gönül hoşluğuyla müslüman olurdu İslâm’ı güzel anlatsaydık, çalışsaydık, çalışmadık.

Bak şimdi gümrük duvarları kalktı, liberal bir ekonomi, isteyen istediği malı getirsin... Hemen Mercedes getirmeğe koştuk. Doğru

değil mi?.. Bizim memlekete ilk önce Mercedes mi lâzım?.. Biz dört tekerlekli arabayla da gideriz diyecektik, memleketimize fabrika, memleketimize silah temin edecektik.

"—Hocam silah mı?"

Silahsız hiç olur mu?.. Erkek silahsız olur mu?.. Erkek dediğin silahlı olur. Teksas'ta iki tarafına tabanca takıp dolaşıyor. Bizde de öyle olmasını temennî ediyorum ben. Yâni hiç olmazsa suç işlememiş namuslu insanların tepeden tırnağa silahlı gezmesi lâzım. Yâni suç işleyene, "Sen cezalısın, ver bakalım! Sen bu şeyin hakkını veremezsin. Sen bu silahın namusuna sahip olamazsın." demek lâzım.

Bunlar benim hayallerim de, yâni üzüldüğüm için söylüyorum. Silah yapacağız. Silahın en âlâsını...

"—Yaptırmıyorlar hocam..."

Biliyoruz tabii. Yâni bizim memlekette silah fabrikası, tank fabrikası, uçak fabrikası yapılmasını istemiyor hasım.

Yaptırmasın. Yâni biz hafif piyâde silahlarını kırk beş milyon insana dağıtsak, olsa ordumuz altı yüz binden, yedi yüz elli binden kırk beş milyon... Herkes tir tir titrer. Böyle Türk dediğin zaman "Bana bir hal oldu, dur ben bir yere oturayım." der. E kırk beş milyon silahlı olunca... E biz asker milletiz, bizim kadınımız da çarpışır. Namusumuzla yaşarız o zaman. Namus dediğim... Namusluyuz da el-hamdü lillah, alnımız açık yaşarız.

E şimdi kardeşimiz orada, biz burada ibadet ediyoruz... Tat alamıyoruz ki. Orada onun cami başına yıkılıyor:

"—Haydi bakalım dinini değiştir, adını değiştir, soyunu değiştir..."

Kadınlara ne oluyor bilmiyoruz, çocuklara ne oluyor bilmiyoruz... Müslüman müslümanın derdiyle ilgilenir. Gerisi laftır...

"—Hocam ben sakal bıraktım, göbeğime kadar geliyor sakalım..."

Mâşâallah, mübarek olsun!

"—Şalvar da giyiyorum, sarık da sarıyorum..."

İyi güzel ama bunlar sırf sana ait bir fayda... Öteki müslümanlara senin ne faydan var?.. Yâni sen fayda sağlıyor musun etrafındaki insanlara, sağlamıyor musun?.. Mühim olan asıl

ölçü bu.

Sen evinde namaz kılarsın, şöyle yaparsın, böyle yaparsın ama sen bu vakte kadarki hayatında şöyle bir düşün bakalım kime ne fayda sağladın, kime ne zarar sağladın?.. Kendine değil. Tabii nalıncı keserini de oduna küt küt vurduğun zaman hep bu tarafa doğru yontar, keser. Herkesin de nalıncı keseri gibidir. Vurduğu zaman kendi tarafına yontar herkes ama başkasına ne yaptın bakalım, ben senin samimiyetini oradan anlayacağım.

Kaç tane insanı doğru yola getirmeğe yardım ettin? Kaç tane açı doyurdun?.. Kaç tane yoksulu büyüttün?.. Kaç tane yetimi okşadın, sevdin, himaye ettin?.. Kaç tane dula yardım ettin?.. Kaç tane insanın eğri yoldan doğru yola gelmesine sebep oldun?.. Kaç tane insanı kendi mesleğinde yetiştirdin?..

Benim arkadaşlarım var mesai yerinde, profesör oldu, emekli oldu, bir asistan bırakmamış... Ben rütbelerini sökerim o adamın, alırım profesörlüğü elinden. Utanmıyor musun sen! Bunca sene yaşamışsın... Yerine yetişecek bir asistan yetiştirmemiş. Öyle şey olur mu! Ben küçücük boyumla kaç tane yetiştirdim.

Yâni yetiştirilebiliyor. O da çalışsaydı, memlekete ilim adamı yetiştirseydi. Yâni demek istediğim: Etrafımıza hepimiz faydalı olsak, hepimizin faydaları şöyle birbirine omuz omuza, omuz omuza tazyik eder, bakarsın bizim hudutlar zorlanıyor böyle faydadan, pat hudutlar patlar, başka yerlere taşmağa başlar.

Biz birazcık serbestlik görünce, haydi bakalım Mercedes almağa... Bak şimdi hürriyet var, demokrasi var memlekette, yazın gör bak millet deniz kenarlarında... Havalar ısınmağa başladı. Kışın -27 derece, -30 derece soğuğu gitti, geldi bahar. Çiçekler açtı dallarda, o kuru dallar süslendi, bezendi, zinetlendi. Allah meyva da verecek. Karpuzlar, kavunlar gelsin gitsin... Buz dolaplarında soğusun... Bak şimdi sen ne safâlar, ne zevkler, ne eğlenceler, ne günahlar, ne vurdumduymazlıklar... İnsan o zevki safâyı sürebilir mi öbür tarafta ötekiler kan ağlarken?

"—Hocam hayırlı şeyi yapalım." diyor.

İşte para ver! Vermez. Üç-beş vermiyor yâni, istediğimiz zaman vermiyor. Ama çocuğunun düğününe milyonlar veriyor. Oğlunun sünnetine milyonlar veriyor. "Yâ benim oğlum bir tane." diyor,

“Benim oğlumun Hilton’da sünnet düğünü olacak, Divan otelinde olacak.” diyor sünneti, milyonlar veriyor böyle.

E mübarek onu mütevazı yap, bu parayı bu tarafta müslümanların hepsine faydası olan bir işe tahsis et. İşte müslüman bu.

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[64]

خَيْرُ النَّاسِ، أَنْفَعُهُمْ لِلنَّاسِ (القضاعي عن جابر)

(*Hayru’n-nâs*) “İnsanların en hayırlısı (*enfauhüm li’n-nâs*) insanlara en çok faydası olandır.”

Şu adam bir milyon insana fayda sağlamış... Geç sen birincisin, çık yukarıya. Merdivenin en üstünde sensin. Şu adam beş yüz bin kişiye fayda sağlamış... Gel sen ikincisin. Şu adam elli bin kişiye fayda sağlamış... Sen şuraya. Şu adam üç kişiye fayda sağlamış... Sen sondan üçüncüsün. Bu adam muzır, zararlı olmuş.

Hepimiz muzırız, yâni sıfırın altında bizim ameller. Fayda yok. Gıybet ederiz, dedikodu ederiz, kavga ederiz, küseriz, kin tutarız, haset ederiz, akrabalık tanımayız, kardeşlik bilmeyiz, müslümanların kardeş olduğundan şey yapmayız, Allah’ın yasak ettiği kötü huyların hepsi üzerimizde, bizden istediği her çeşit güzel huy yok ortada. Ne kapalı çarşıda var, ne bedestende var... Süleymaniye Kütüphanesi’nde kitapların arasında, yazma eserlerin arasında kalmış. Burada da var işte hadis kitaplarının arasında kalmış.

Allah bizi şu mübarek günler hürmetine hakiki müslüman eylesin...

Hakiki bir müslüman nedir?.. Hakiki bir müslüman, bakıra değdiği zaman altın yapan iksirdir.

“—Nasıl hocam?..”

---

64 Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VI, s.58, no:5787; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.108, no:129 ve c.II, s.223, no:1234; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.79, no:630; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.404; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.177, no:6549; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.240, no:679, 772; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.110, no:24435; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.234, no:1254, 2698.

Hakiki müslüman durduğu yerde taşı altın yapar. Bizim gibilerin de işte durduğu yerde çok zararları oluyor. Müslümanlığımızı güzel yapalım!

Çok hoşuma gidiyor... İbrahim ibn-i Edhem Hazretleri diye eski evliyaullahtan, hürlerin hürü bir insan var. Hür ne demek?.. Yâni dünyaya metelik vermedi mi insan, o zaman hür olur. Memursun, maaşın var, filancadan menfaatin var... Yâni ona karşı boynun bükük, bir şey söyleyemezsin, bir şey yapamazsın. Ama Allah'a kul olursa, başka şeye şey yapmadı mı alnı açık olur. O hür.

Demişler ki:

"—Yâ İbrâhim! Yağmur yağmıyor nice zamandır, kıtlık var. Otlar kurudu, hayvanlarımız ölüyor, içecek su bulamıyoruz, yıkanacak su bulamıyoruz... Gel yağmur duasına çıkacağız, dua edelim."

Yağmur duasına çıkmak var dinimizde. Tesiri de var. Onu da söyleyeceğim. Olmuş hadise olarak söyleyeceğim de şimdi bu zât-ı muhteremin sözünü ilk önce nakledeyim. Çok hoşuma gidiyor. Demiş ki, şöyle bakmış onlara tepeden:

أَقِيمُوا عُبُودِيَّتِكُمْ ، فَإِنَّهُ أَعْلَمُ بِرُبُوبِيَّتِهِ .

(*Ekîmû ubûdiyyetiküm, feinnehû a'lemü bi-rubûbiyyetihî.*) "Siz kulluğunuzu doğrultmaya bakın, o Rabliğini bilir!" Sen bir iyi kul ol bakalım gökten altın yağar, elmas yağar.

"—Efendim yağmur duası da şimdi 20. Yüzyıl'da yağmur yağmasına sebep olur mu?.."

Sen hakikaten âlim bir adam mısın yâni akıldan mantıktan anlar mısın?..

"—Anlarım."

Allah-u Teàlâ Hazretleri, her şeye kàdir Kàdir-i mutlak olduğu için o esbabını toplar, yapar. Sen ona iltica edersen... Zengin bir adamdan gideceksin elli lira para isteyeceksin. Düşünür müsün elli lirayı bu adam bana verebilir mi veremez mi diye?.. Ne yapsa verir. Kaşıyla birisine işaret etse hatırıyla verir. Elli bin lira da verir, beş yüz bin lira da verir. Çünkü zengin. Allah-u Teàlâ Hazretleri de kàdir, müsebbibü'l-esbâb. Şartları, sebepleri bir araya getirir,

düzer, çatar, tanzim eder, hop olur iş.

"—E olmuşu da var mı?.."

Çok... Dediler ki Mekke-i Mükerreme'de:

"—Bak bu imam efendi çok iyi bir imamdır." dediler.

Namaz kılıyoruz, yanık yanık Kur'an-ı Kerim okuyor...

"—Geçenlerde uzun zaman yağmur yağmadı da yağmur duasına çıktık, bu hocaefendi elini kaldırdı, 'Aman yâ Rabbi!..' dedi, bir dua etti... Daha dualar kesilmeden bulutlar peydâ oldu üzerimize yağmur yağdı." diyor. "İşte şu imam." dediler yâni. Arkasında namaz kıldığımız imama dediler.

Bizim memleketimizde de bir yerin müftüsü kendisi anlattı. Bizim fakülteden mezundur. Yaşlı gelmişti bizim fakülteye, bildiğimiz bir kimse. O kendisi anlattı. Dedi ki: "Yağmur yağmıyor, pamuklar susuz kaldı, toprak çatladı, mahsul mahvolacak... Gelmiyor yağmur. Bir türlü yağmur yok.

Demişler ki vaiz arkadaşları filan, müftü efendi ya bu.

"—Hocam bir yağmur duasına çıkalım."

"—Olur çıkalım." demiş.

Tayin etmişler, filanca cumartesi, cuma, pazar... unuttum gününü. Hadi yağmur duasına filanca yerde toplanacağız. O gün her tarafa haber salındığı için minibüslerle yağmur duasına iştirake gelmişler oradan buradan mü'min insanlar. Vaizin birisi demiş ki:

"—Hocam örfî idare var, izin aldın mı topluyorsun bu kadar halkı buraya?.."

"—Yoo, hiç aklıma gelmedi."

"—E şimdi ya örfî idare... Yasak, beş kişiden fazla bir araya gelinmesi doğru değil. Ya başına bir hal gelirse?.."

Atlamış makam arabasına, dosdoğru paşanın yanına, örfî idare komutanının yanına gitmiş, demiş ki:

"—Paşam! Ahali hazır, zât-ı âlinizi bekliyor, yağmur duasına. Haydi buyurun."

Kurnazmış, hoşuma gitti. O da bir şey yâni. Yâni ben, "Kusura bakmayın, izni almayı unuttum da şimdi izin verir misiniz?" dese, ben olsam ben de kızarım, paşa da kızar. Ama demiş ki:

"—Paşam, siz bu yerin en büyüğüsünüz. Haydi buyurun..."

“—Aman benim randevularım var, gelen giden insanlar var, gelecek insanlar var, sen bana vekaleten o işi idare et!” demiş müftü efendiye.

Şimdi gitmişler, kalabalık toplanmış. “Bir de baktım ki beldenin gazetecileri filan... Hepsi gelmiş.” diyor. Yâni yağmur duasının resmini çekecekler, konuşmaları dinleyecekler. Bir de bir söz:

“—Canım yağmur duasıyla yağar mıymış, dua edince olur muymuş.” filan.

Eyvah!.. El açtım, dedim ki:

“—Yâ Rabbi! Ben senin bir günahkâr kulunum. Benim eksiğim, kusurum çok. Şimdi benim yüzümün karalığından dolayı benim duamı kabul etmezsen, bu yağmuru vermezsen bu adamların ağzına malzeme olacağız. ‘Bak müslümanlar bu kadar toplandılar da, dua ettiler de Allah gene yağmur vermedi. Demek ki duanın aslı esası yokmuş.’ diyecekler. Bu inançsızlara rezil olacağız. Yâ Rabbi! Bizi mahcup etme!” demiş.

Bir dua; şakır şakır şakır şakır yağmur... Hatta vali de demiş ki bazı gazetecilere:

“—Kepazeler! İşte bak dua etti, oluyor. Dedikodu edip duruyordunuz daha önce.” demiş, azarlamış yâni öteki gazetecileri.

Allah böyle kendisine dayananı, kendisine tevekkül edeni mahrum etmez. Bu işin kàidesi, sırrı bu. Bu işi anlayan işini yürütüyor, havalarda uçuyor. Her namazı Mekke’de kılıyor. Anlamayan da haydi bakalım muhakeme yürütsün, uğraşa dursun.

“Bir musibete uğramış kardeşini kim taziyet ederse...” dedi Peygamber Efendimiz. Bu kadar izahtan sonra şimdi hadisin öteki tarafına geçelim. Allah-u Teàlâ Hazretleri ne yaparmış?..

(*Kesâhu’llahu hulleten hadrâ’*) “Allah ona bir yeşil hulle giydirir. O ziyaret eden, onu teselli eden o müslümana Allah mânevî bir yeşil hulle giydirir. (*Yuhberu bihâ*) Onunla sevince gark olur. O güzelim cennet hullesini giyince sırtına, adam uçar sevincinden… O hulleyi sırtıma giydim diye. Yâni çok kıymetli bir şey. (*Yevme’l-kıyàmeti*) Kıyamet gününde sevincinden uçar, bayram eder yâni. Giydiği zaman sevinçlere gark olacağı bir yeşil hulle ikram eder Allah kıyamet gününde o kardeşini taziyeye gitmiş kimseye.” diyor Peygamber Efendimiz.

(*Kìle: Yâ rasûla'llah, mâ yuhberu bihâ*) Tabii anlayamamışlar sözünün tamamını, kelimenin mânâsını bilememişler. (*Yuhberu bihâ*) ne demek demişler. Arap ama bilememişler.

(*Kàle yağbitu bihâ*) Buyurmuş ki: Yâni onunla gıpta eder. Gıbta edilen, kendisiyle gıbta olunan bir elbise. Yâni sevindirici, insanı memnun eden, herkesin gıbta ettiği bir elbise.

Şimdi burada bir şey daha çıkıyor. Peygamber SAS Efendimiz insanların en fasih konuşanıydı:[65]

أَنَا أَفْصَحُ الْعَرَبِ

(*Ene efsahü'l-arabi*) "Ben Arapların, Arap kavminin en fasih konuşanıyım, en latîf konuşanıyım." buyurdu Peygamber Efendimiz.

Peygamber Efendimiz'in sözlerini o bedevîler, etrafındaki şahıslar bazan anlamazlardı, böyle sorarlardı. Çünkü derin konuşurdu. Onların bilmediği lügatları bilir, öyle konuşurdu Peygamber Efendimiz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'e az söz ile çok mânâ ifade etme kabiliyeti ihsân etmiş. Azıcık bir sözle çok güzel, tam yerli yerine oturmuş manaları güzel ifade ederdi Peygamber Efendimiz. İşte onu da sormuşlar bu kelime ne demek diye, gıbta edilen elbise demek.

Demek ki ben bir kardeşimi ziyaret edersem, ahirette bana bir rütbe verilecek, bir üniforma verilecek, bir makam verilecek, herkes bana gıbta edecek; ben de sevineceğim.

Buradan anlaşılan: Kardeşlerimizin dertleriyle dertleneceğiz, taziyetlerine gideceğiz, onları teselli etmeğe çalışacağız.

Çok faydası oluyor... Ben hastanelerde bulundum, ameliyatlar oldum. İnsanın kapıya bakıyor böyle gözü birisi gelse diye. Hatta övünüyor insan, koltukları kabarıyor ziyaretçim geldi diye. Yâni çocuk gibi oluyor insan. O anda öyle gelmesinden ayrıca memnun oluyor. O da maddî bakımdan da moral veriyor insana.

Hasta sevindi mi, morali yerine geldi mi iyi olmasında en büyük

[65] *İbn-i Asâkir,* c.IV, s.7; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.201, no:609.

şeylerden birisi. İlaçlardan daha çok tesir eder. Sonra hastanın duası makbuldür, hasta da gelene dua edecek. Yâni iki taraftı bir fayda oluyor. Neden yapılmasın bu iş?..

Onun için hastaneleri ziyaret saatlerinde veyahut kardeşlerimizin başına bir üzüntülü hal geldiğinde onları teselliye gideceğiz. "Dost kara günde belli olur." dedikleri gibi.

Geçelim...

b. Kim Aşık Olursa ve İffetini Korursa

Bundan sonraki hadis-i şerifler bir takım, üç hadis var, peş peşe gelmiş. Şimdi buna en çok genç kardeşlerim şaşıracaklar. Yaşlılar belki duymuşlardır da... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

مَنْ عَشِقَ فَكَتَمَ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيد (خط. عن ابن عباس)

RE. 430/12 (*Men aşıka feketeme ve affe, femâte, fehüve şehîdün*) Bir hadis-i şerif bu.

İkincisi:

مَنْ عَشِقَ فَعَفَّ ، ثُمَّ مَاتَ مَاتَ شَهِيداً (خط. عن عائشة)

RE. 430/13 (*Men aşıka feaffe, sümme mâte mâte şehîden*)

Üçüncüsü:

مَنْ عَشِقَ فَكَتَمَ وَعَفَّ وَصَبَرَ ، غَفَرَ اللّٰهُ لَهُ ، وَأَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ

(كر. عن ابن عباس)

RE. 430/14 (*Men aşıka veketeme ve affe ve sabera, gafera'llàhu lehû, ve edhalehü'l-cenneh*)

Bunların birinci ve üçüncüsü Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivâyet edilmiş. İkincisi de Hazret-i Aişe Validemizden rivâyet edilmiş. Bakın şaşılacak bir şeyle karşılaşacaksınız.

Birinci hadis-i şerifte buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[66]

مَنْ عَشِقَ فَكَتَمَ وَعَفَّ فَمَاتَ فَهُوَ شَهِيدٌ (خط. عن ابن عباس)

RE. 430/12 (*Men aşıka feketeme ve affe, femâte, fehüve şehîdün*)

(*Men aşıka*) "Kim aşık olursa..." Tevbe estağfirullah!.. filan der insan değil mi. Ama gönül ferman dinlemez. Bazen gönül kuşu gider bir yere uçuverir, takılır. (*Men aşıka*) Şimdi ne olacak aşık oldu... (*feketeme*) "Saklarsa aşkını, gizlerse, (*ve affe*) iffetini korursa, afif olursa, (*femâte*) ve ölürse (*fe hüve şehîdün*) o şehiddir."

Neden?.. Bu aşk denilen şey öyle kuvvetli bir duygudur ki akıllı insanı deli eder. Aklı başında insana olmadık işler yaptırtır. Derler ki: Kerem, Aslı'sının yüzünü görmek için başka çare bulamamış da diş çekermiş Aslı'nın bilmem nesi, o diş çekerken onu göreyim diye otuz iki dişini çektirmiş derler. Yâni kuvvetli bir duygu muhakkak. Bu sevgi denilen şey çok kuvvetli bir duygudur. Bu kuvvetli duygu çok insanı günaha çeker. Çok berbat işler yapar bu duygudan dolayı insanlar. Çok günahlara girer, boyundan büyük günahlara girerler, mahvolurlar.

E müslüman... Namaz kılan, oruç tutan müslüman. Yakıştı mı şimdi bu?.. Yakışmaz! E ne yapacak?.. Sabredebilirse... Çok kuvvetli bir duygunun karşısına çıkıyor, çok sabır demek bu. Yâni kuvvetli bir duygunun karşısında durmak ne demek? Çok sabretmek demek. O kadar sabrediyor ve iffetini muhafaza ediyor. Yâni harama kuşak çözmüyor, iffetini muhafaza ediyor, ölürse şehid olarak ölür.

"—E hocam bu kadar tazyik olur mu?.."

Hayır! İslâm tazyik etmemiş, İslâm demiş ki:

"—Evlenin..." "Çocuklarınızı evlendirin..." "Ben sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim..." Teşvik etmiş.

"—Nikah benim sünnetimdir. Benim sünnetime uyun. Benim

---

[66] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.XI, s.297, no:6079; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.420, no:11203; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.65, no:22951.

sünnetime uymayan benden değildir. Öyle bekâr yaşamaya kalkışmayın." demiş Peygamber Efendimiz.

Çok hadisler var. Biliyor musunuz evlinin kıldığı namaz bekarın kıldığı namazdan seksen iki kat daha sevaplı. Neden?.. O kendini iyi verir namaza, ötekisinin aklı başka yere takılır. O bekâr, o evli. Namazı bile daha sevaplı oluyor.

Sonra bir başka şey var... Bu da babalara. Burada okuduk hadis-i şerîfte. "Bir kimse evlilik çağına gelmiş evlâdını evlendirmezse, o da bir kabahat işlerse vebali babaya aittir." Hadi kırk yaşında evlendir çocuğunu...

"—Dur hocam, tahsili bitsin..."

Pekiyi bitsin.

"—Dur hocam askerliği bitsin..."

Pekiyi bitsin.

"—Dur hocam ihtisası bitsin..."

Pekiyi bitsin.

"—Dur hocam, bir de Avrupa'ya gitsin de şöyle bir tecrübe kazansın..."

Ya ömrü geçti bu adamın... Ömür bitti, ondan sonra evlenecek... Yâ nasıl evlensin o? Evlenemez. Çoğu kimse böyle oluyor.

Bir de kıza seksen tane talip geliyor:

"—Kızını Allah'ın emriyle, Peygamberin kavliyle istiyorum..."

Vermiyor. Pekiyi. Bir tane daha geliyor, vermiyor. Bir tane daha geliyor, vermiyor. Bir tane daha geliyor, vermiyor. Bir tane daha geliyor... Yâ gül gibi kız... Etme!.. Kız geliyor yirmi yaşına, otuz yaşına, otuz beş yaşına... E çağı geçtikten sonra da bu sefer hadi filanca da olsaydı bari ona verseydik... Ama o da gelmiyor. Ama o da gelmiyor. Onun için biraz bu işte acele etmek lâzım. Her şeyin bir çağı vardır. O çağı geçirmemek lâzım.

Evliliği teşvik etmiş dinimiz. Neden?.. Bize sağlam insan lâzım! Aklı bir karış havada insan değil. Evlilik aklına takılıyorsa evlensin bu mesele bitsin yâ nedir... Ömrü boyunca bunun dırdırını mı çekeceğiz?.. Divan şiirini açıyorsun, sabahtan akşama kadar gazel oku... Başka bir şey yok mu?.. Bitsin bu mesele. Büyük işler var yapacağımız. Memleketi kurtaracağız, memleketi düzelteceğiz, fabrika yapacağız, insanlara faydalı olacağız, ilim öğreneceğiz, ilim öğreteceğiz... Yâni aklımız fikrimiz hep evlenmekte mi geçsin?..

Halledersin, o mesele biter. Tamam bir numaralı meselemi hallettim, gelsin iki numaralı mesele.

"—E hocam işte zengini bulunmuyor..."

Fakir al sen de biraz. Ne olur biraz da sen aldan. Hep her şeyin en kaymaklı tarafını, tam böyle tepsinin orta yerinden alacaksın, ötekisi yemeyecek. Biraz da sen aldan.

Çok hoşuma gidiyor, Allah rahmet eylesin, Ankara'dan birisini söylediler. Dervişlerin hali başka. Yâni hakiki alimlerin hali başka. Çok kıymetli bir âlim varmış. İlmiyle amil olduğu için muhitinde de çok saygı toplamış. Bu âlim gidiyor mahallesindeki bir evin kapısını çalıyor, açıyorlar.

"—Hocam hoş geldiniz! Buyurun şöyle baş köşeye..." Tabii hocaya çok izzet itibar etmişler. "Bir emriniz mi var hanemizi şereflendirdiniz. Efendim nasıl oldu yâni .... yere konmazdı nasıl geldiniz filan..."

"—Ben Allah'ın emriyle, peygamberin kavliyle kızınıza talibim."

"—Hocam nasıl olur benim kızım kötürüm, eli tutmaz, ayağı tutmaz, çirkin... Size yanlış bilgi vermişler. Bizim kız sana layık değil hocam. Sen büyük alimsin, kıymetli insansın. Canım fedâ, canımı iste, canımı vereyim ama benim kızım sana layık değil."

"—Biliyorum, biliyorum. Bildiğim halde ben onu istiyorum."

"—Hoca etme, şaka mı ediyorsun?.."

"—Allah'ın emriyle istiyorum."

Demişler ki:

"—Hoca yâ bula bula gidip bu kızı mı buldun yâni?.."

Demiş ki:

"—Bu kız sakat olduğu için ehl-i dünya gelir bunu beğenmez, kimse almaz bunu. Bu çocukcağız evde kalır. Evde kalmasın, dünya evine bir girsin, oradan da ecir kazanayım." demiş.

Bu müslümanların işine akıl ermez yâni. E kazanmış... Yâni oğlunu tanıdım ben. Kendisini tanımadım... Oğlu yeryüzünde dolaşan melek gibiydi. Yâni böyle bastığı yerde bir şeyi incitmeyeyim diye öyle yürürdü. Sanki yere basmazdı. E öyle ananın, babanın evladı öyle olur.

Bak kim ne düşünüyor... Şimdi biz şununla şu evlensin diyoruz. Bize gelirler... Ben de memnun oluyorum, diyorum ki:

“—Bak ben birisini tavsiye ederim ama işinize karışmam! Görürsünüz, beğenirseniz alırsınız; beğenmezseniz, almazsınız. Sonra hoca emretti de demeyin, mecburum da demeyin! Olduktan sonra da, ‘Hocanın yüzünden... Hoca bizi nâra yaktı.’ da demeyin! Görün birbirinizi, beğenirseniz evlenin!”

Ben ne ondan komisyon alıyorum, ne öbür taraftan komisyon alıyorum. Yâni bir muhabbete vesile olsun diye böyle diyorum. Bin bir türlü şey...

“—Hocam işte anam boyunu kısa gördü de, babam babasının mesleğini şöyle buldu da...”

E pekiyi, o zaman fabrikaya ısmarla! Ebadını ver, teknik ressama resmini çizdir, ondan sonra torna tezgâhından çıkartsınlar, versinler sana…

Hazret-i Aişe RA Validemizin rivayeti:[67]

مَنْ عَشِقَ فَعَفَّ ثُمَّ مَاتَ مَاتَ شَهِيدًا (خط. عن عائشة)

RE. 430/13 (*Men aşıka feaffe, sümme mâte mâte şehîden*) “Kim aşık olursa, aşkından sonra iffetli olursa, ölürse, şehid olarak ölür.”

Ben Fuzûlî’nin şiirlerini okurdum, *şehid-i aşk* tabiri filan geçer. Demek ki bu hadisleri biliyormuş da ondan öyle diyormuş demek. Aşkını saklayıp da dertten...

Tabii ne olur aşkını saklayınca?.. Harama kuşak çözmez, pencere altında beklemez. Karanlıklarda buluşmaz. Şöyle yapmaz, böyle yapmaz... Ne olur?.. İçine atar derdini, ah vah derken ince hastalığa tutulur, kan tükürmeğe başlar, ölür. Yâni olmuş böyle şeyler. Romanlarda okuyoruz hep… Ama işte Allah yolunda sabretsinler, Allah ecir veriyor.

Üçüncüsü:[68]

---

[67] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.XII, s.479, no:6951; Hz. Aişe RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.372, no:6999; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.65, no:22950.

[68] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.V, s.262; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.195, no:45053; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.373, no:7002; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.65, no:22952.

مَنْ عَشِقَ و كَتَمَ وعَفَّ وصَبَرَ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ ، وأَدْخلَهُ الْجَنَّةَ

(خط. كر. عن ابن عباس)

RE. 430/14 (*Men aşıka ve keteme ve affe ve sabera, gafera'llàhu lehû, ve edhalehü'l-cenneh*)

(*Men aşıka ve keteme*) Kim aşık olur da saklarsa, (*ve affe ve sabera*) iffetini muhafaza eder de sabrederse (*gafera'llàhu lehû*) Allah onun günahlarını affı mağfiret eyler, (*ve edhalehü'l-cenneh*) ve onu cennetine sokar."

Böyle üç tane aşkla ilgili hadis-i şerîf geçti. En iyisi kardeşlerim, genç kardeşlerim!.. İhtiyar zaten... Ama ihtiyarın da dikkat etmesi lâzım da bizim büyüklerimiz demişler ki:

"—Nazar ber kadem olmak gerek."

Ne demek?.. Gözü pabucunun ucunda olsun. Gözü yerde olsun. Sağa sola baktın mı bu göz bir yere tuş olur, bir yere takılır bu göz. Takılınca da işte:

Göz gördü, gönül sevdi,
Seni ey yüzü mâhım;
Kurbanın olam.
Var mı benim bunda günahım?

"Göz gördü, gönül sevdi." diyor. E bakmasaydın! Yâni kendisi aradan çekiliyor, "Göz gördü, gönül sevdi." diyor, "Bunda benim bir günahım yok!*" diyor şair ama bakmakla oluyor.

Onun için Peygamber Efendimiz'in bir hadis-i şerîfi vardır, buyurur ki:

"—Bakış, nazar, yâni gözle etrafa bakmak sihirli oklardan bir oktur. Yâni şeytanın oklarından bir oktur. O bakış bir yere saplanır da o şeytânî şeyler ondan sonra başlar."

Onun için gözüne sahip olacak müslüman.

Oruç tutuyor, gözü orada burada... E zamane kadınları da... Biz kapanın diyoruz, gazeteler açının diyor. Sakın ha tesettür olmasın diyor. Biz örtünme olsun diyoruz, erkeklerin işi de kolaylansın, kızların işi de kolaylansın da namus ayakta kalsın, aile sağlam olsun diye. Biz kapansın kadınlar diyoruz. Dinimiz öyle dediği için

biz tesettürü müdafaa ediyoruz.

Öbür taraf da almış şeytanı arkasına, diyor ki:

"—İnsanlar hürdür, nasıl isterse öyle yapsın. Bırak istediği gibi gezinsin. Sen yazın gömlekle geziyorsun, o kadına manto giydiriyorsun, yazık değil mi?" Öyle şeyler söylüyorlar.

Sonra:

"—Sana ne! İkisi anlaşmışsa, sen ne karışıyorsun? Birbiriyle anlaşmış insanlar arasındaki şeye kanun ne karışıyor?" diyorlar, bunlar var kitaplarda.

Yâni Allah'ın, kafası böyle karmakarışık nice kulları var. E öyle olunca ne olur? Öyle olunca görüyoruz. Avrupa'da hürriyet var, kadın pespâye... Bizim ülkelerimizde kanun var, kaide var, örf var, adet var, tesettür var... Bizde, bizim kadınlarımız izzet içinde. Herkes hürmet eder, değer verir. Orada kadının erkekten hiç farkı yoktur, hiç kimse de aldırmaz. Haysiyeti yoktur.

Leydi Montegü, İngiliz elçisinin karısı geliyor da Türkiye'ye, mektup yazmış İngiltere'ye 19. asır mı, 18. asır mı... Mektup yazmış, diyor ki:

"—Kardeşim ben burada haremdeki kadınları hapis sanıyordum, meğerse ne kadar rahatlarmış, ne kadar güzellermiş." diye anlatıyor.

E biz tesettürü istiyoruz. Allah öyle istiyor yâni. Dinimiz öyle istiyor. Kadın örtünecek. Kadın örtünürse, bak benim gözüm takılsa bile görmem, kötülük olmaz. Kadın açınırsa... Göz bir takıldı mı... Balık hiç kendisini balıkçıya tutturmak ister mi?.. Kancayı yedi mi, yuttu mu ondan sonra istediği kadar çırpınsın, geliyor. Onun için, en iyisi bakmamak.

Bizim yolumuzda da büyüklerimizin kaidelerinden bir tanesi nedir?.. Dervişin gözü ayağının ucunda olacak. Oruç tutuyor adam, etrafa bakıyor, açık saçık şeye bakıyor... Geçmiş olsun sen oruç tutuyordun değil mi?.. Sevabı nerede?.. Gitti. Gıybet edersen sevabı gider, gözünle harama bakarsan sevabı gider, kulağınla yasak şeyler dinlersen sevabı gider... Yâni dinimizin inceliğini bilmiyor insanlar. Siz aman bu inceliklere aşina olun, dikkat edin!

c. Hapşıranın *El-hamdü Lillâh* Demesi

İbnü'n-Neccâr'dan, Hatîb-i Bağdâdî'den rivâyet edilmiş bir hadis-i şerîf. İbn-i Amr RA ravisi. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[69]

مَنْ عَطَسَ أَوْ تَجَشَّأَ ، فَقَالَ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ مِنَ الْأَحْوَالِ ؛ دُفِعَ عَنْهُ بِهَا سَبْعُونَ دَاءً ، أَهْوَنُهَا الْجُذَّامُ (خط. وابن النجار عن ابن عمرو ؛ وأورده ابن الجوزى فى الموضوعات)

RE. 430/15 (*Men atase ev teceşşee, fekàle: El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-hâl; düfia anhu bihâ seb'ûne dâen, ehvenühe'l-cüzzâmü*)

Bu hadis-i şerifte, rivayetin sonunda İbnü'l-Cevzî bu hadis hakkında mevzudur demiş. Bunu da kaydetmiş Hocamız. Sonra da ben bununla ilgili bir söz söyleyeceğim size.

Önce mânâsını söyleyelim:

(*Men atase*) "Kim aksırırsa..." *Atase*, aksırmak. "Hapşşuuu!" dediğimiz şey, hapşırmak. "Kim hapşırırsa, (*ev teceşşâ*) yahut geğirirse..." Geğirmek, boğazından gırrr diye ses çıkmak...

"Kim aksırırsa veya geğirirse, (*fekàle: El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-hâl*) onun arkasından da, 'Her halden bir hal üzere Allah'a hamd olsun, yâni hangi halde olursak olalım Allah'a hamd olsun!' derse, *El-hamdü li'llâh* derse..."

Yazacak olanlar böyle yazsın: (*El-hamdü li'llahi alâ külli hâlin mine'l-hâl*)

(*Düfia anhu*) "Ondan def edilir, (*bihâ*) böyle demesi sebebiyle, bereketiyle, (*seb'ûne dâen*) yetmiş hastalık def edilir. (*Ehvenühâ*) En aşağısı, hafifi (*el-cüzzâmü*) cüzzam hastalığıdır."

Şimdi buna İbnü'l-Cevzî mevzû demiş, yâni uydurulmuş hadis demiş. Bizim Hocamızın da şerhi var burada, şerhte diyor ki:(*Ve lem yusib*) "İsabet etmemiştir bu hükmünde, (*ve kad arraftü şevâhidehû ve sebeka izâ atase*) ben bunun böyle olmadığının

---

[69] İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.352, no:1155; Abdullah ibn-i Amr RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.163, no:25542; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.66, no:22953.

delillerini daha önceki hadislerde (*izâ atese*) babında, *izâ* kelimesinde, bu kitabın başında geniş olarak anlatmıştım, oraya bak.” diyor.

Şimdi buradan bir meseleyi kardeşlerime anlatayım. Benim kardeşlerim umûmiyetle dinimizi bilen kimselerdir, okullarda okuyan gençlerdir, hadisleri bilen kardeşlerdir. Malum her güzel şeyin taklidi olur. Olmaz mı?.. Bir firma bir şey imal eder, hop taklidi çıkar. Bir otobüs firması çok tutulur, hemen onun arkasından hakikisi çıkar. Hakiki bilmem ne... Nokta nokta... Reklam olmasın diye söylemiyoruz. Hemen her şeyin taklidi olur. Elmas kıymetlidir, camdan taklidi çıkar. Altın kıymetlidir, üstü boyama taklidi çıkar. Her şeyin uydurması vardır. Tereyağ kıymetlidir, patates püresi taklidi çıkar.

Her güzel şeyin taklidi olduğu gibi Peygamber Efendimiz’in hadislerini de taklid eden cehennemlikler çıkmış. Neden?.. İnsanları kandırmak için diyecek ki: “Peygamber Efendimiz şöyle dedi...” Maksadı dinimizi bozmak ya. Halbuki Peygamber Efendimiz öyle demedi. Demediği halde böyle dedi diyecek.

Her güzel şey taklid edilir ve ne derler?.. Meyvalı ağaç taşlanır. Tabii dinimiz kıymetli olduğu için herkes, hasımlar çatlıyor sırf bundan ve çelme takmağa çalışıyor, bozmağa çalışıyorlar eski devirden beri. İçine girip bozmağa çalışıyor, dışından vurup yıkmağa çalışıyor, uğraşıyorlar. Ama ulemâmız kale gibi böyle, hepsinin hangi rivayetle nereden geldiğini tesbit etmişler, kitaplara yazmışlar, belirtmişler.

Şimdi bu bizim eserini okuduğumuz hocamız da Gümüşhâneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri, son zamanların en büyük hadis alimlerinden Rh.A, Allah şefaatine erdirsin... Kanûnî’nin Süleymâniye’deki türbesinin şöyle kapısının sol tarafındaki parmaklıkta valide sultanla beraber kendisi orada yatıyor. Bu Gümüşhâneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri, çok büyük hadis alimi.

Şimdi mevzû hadis olduğunu, yâni uydurma hadis meselesi diye bir mesele olduğunu, daha İmam-Hatip’in birinci sınıfından herkes bilir. Yâni bu ilmin ilk adımı, “Mevzû hadis diye bir şey vardır. Aman onlardan kendinizi koruyun, sağlam hadisleri bilin, sağlam kitapları bilin.” diye ilk nasihat budur. Onun için herkes bilir.

İmam-Hatip'in orta kısmındaki talebe bile.

Şimdi geliyorlar çatıyorlar. "Gümüşhaneli Hocaefendi kitabına mevzû hadisleri almış..." Almış ama sen onun sakalına, ilmine hürmet etsene! Üç sene Mısır'da kalmış, Arap alimlerine icazet vermiş. 114 tane halife yetiştirmiş, her birisi mürşid-i kâmil. E şimdi böyle bir zât ilk adımda bilinecek şeyi bilmez mi?.. Bilir.

"—E niye bu hadisi aldı o zaman kitabına?.."

İşte bak sen onu bilmiyordun ama şerhte şimdi anlaşılıyor. Şimdi İbnü'l-Cevzî ona mevzû demiş ama Hocamız da diyor ki:

"—Ben bunun delillerini, şahidlerini (*izâ atese*) babında anlattım. İsabet etmemiştir, o sözü doğru değildir."

Onun için almış, doğru olmadığını belirtmek için.

"—Efendim şu konudaki hadisler mevzûdur, bu konudaki hadisler mevzûdur..."

Hani deli bir adamın eline kılıç versen, ondan sonra önüne gelen savursa... Ne yapar?.. Sağlamı da keser. Deli çünkü, aklı yerinde değil. Kılıcı almış millet, mevzû hadis diye bir o tarafa sallıyor, bir o tarafa sallıyor, neredeyse ayetleri de parçalayacak. Olmaz! Yâni her ilmin ehline bu işi bırakmak lâzım.

Peygamber Efendimiz'in demiş olduğu bir hadise bir insan iftira ederse, mevzû derse ne olur? O da bir günah olur. Dememiş olduğu bir şeye odur derse, o da günah olur. Alimlerimiz zaten bu hususta gereken titizliği gösterdiği için, biz onlara itimat ediyoruz. Mesele bundan ibarettir.

Eğer ben ondan daha çok bilsem, o zaman kendi fikrimi söylerim ama o mübarekler ihtiyarlamışlar, belleri iki kat oluncaya kadar hadisle ömürlerini geçirmişler, eserler ortaya koymuşlar ciltlerle... O benden iyi biliyor. Ben boynumu büküp önünde el pençe divan duruyorum mânevî huzurunda… Elbette ben onun görüşüne bir şey demem.

Şu imam-hatiplinin sözüne de hiç kulak asmam doğrusu.

"—Çocuğum, oğlum sen daha çok fırın ekmek yiyeceksin, daha çok hadis kitaplarını oku bakalım!"

İmâm Suyûtî Rh.A büyük alim; kitap yazmış, işte bu mevzûdur, şudur budur denilen hadislerden kaç tanesinin mevzû olmadığını başka yerden bulduğu delillerle isbat etmiş.

Onun için bu sahada böyle bu mevzûdur sözünün kılıcını sağa sola pek böyle ibarelerle ilgili sallamak doğru değil. Burada o çıktı.

Demek ki *El-hamdü li'llâh* deyince, Allah hastalıkların yetmiş çeşidini uzaklaştırıyor.

"—E uzaklaştırır mı?.. Yâni *el-hamdü li'llâh* kolay bir söz. Halbuki eczaneden bir ilaç alsak en aşağı üç yüz lira."

Kolay bir söz ama Allah'a hamdin mükâfatı büyük…

Lâ ilàhe illa'llàh da kolay ama, onun için Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[70]

ثَمَنُ الجَنَّةِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ (عد. وابن مردويه عن أنس ؛ عبد بن حميد في تفسيره عن الحسن مرسلاً)

RE. 269/7 (*Semenü'l-cenneti lâ ilâhe illa'llàh.*) "Cennetin duhûliyesi, giriş ücreti, bedeli, şartı *Lâ ilâhe illa'llàh* ı ikrar etmektir, bilmektir, kalbiyle bilmektir, diliyle söylemektir."

Cennetin bedeli nedir?.. *Lâ ilàhe illa'llàh*… Allah Allah, bu kadar ucuz mu?.. Ucuz değil. Çok kıymetli. Çünkü sen dünyaları versen cennetin bir taşını alamazsın. Alamazsın da gene içinde lafza-i celâl geçen bir mübarek cümle onun bedeli oluyor. Başka bir şey denk gelmez. Her şey dengi dengiyle olur. Cennetin bedeli gene la ilàhe illallah. Allah kelâmı yâni kelime-i tevhid oluyor.

O çok yüksek bir söz. Allah'tan başka ilah yok. Ona bağlanan insan başka yerden her şeye sırtını dönüyor da Allah'a bağlandığı zaman pırlanta gibi kâmil insan oluyor. O sözün altından ne hayırlar fışkırıyor böyle. Cihanı doyuruyor o söz. Onun için cennetin bedeli oluyor. Onun için de *El-hamdü li'llâh* derse Allah nice nice hastalıklara şifa veriyor. İnandım...

El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-hâl... El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-hâl... El-hamdü li'llâhi alâ külli hâlin mine'l-

---

70 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.103, no:2548; *İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ,* c.VI, s.348; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.529, no:36461; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.270, no:107; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.52, no:157 ve s.419, no:1790; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.327, no:1048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.11, no:11316, 13317.

hâl..

Allah bizim her türlü maddî mânevî hastalıklarımıza şifâ versin... Hele hele gönüllerdeki o şüphe, tereddüt gibi hastalıklar... Onları da izale eylesin... Bize bir sağlam iman versin... Böyle bir kâmil iman versin... Seve seve, tadını duya duya, havalarda uça uça candan, gönülden müslümanlık yapıp öyle yaşamayı nasib eylesin...

d. Gücü Yettiği Zamanda Affetmek

Ebû Ümâme Hazretleri'nden Taberânî rivâyet etmiş bu hadis-i şerifi. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[71]

مَنْ عَفَا عِنْدَ الْقُدْرَةِ ، عَفَا اللهُ عَنْهُ يَوْمَ الْعُسْرَةِ (طب. عن أبى أمامة)

RE. 431/1 (*Men afâ inde'l-kudreti, afa'llahu anhu yevme'l-üsreti*)

(*Men afâ*) "Her kim ki affederse..." Afâ kelimesi bayağı elifle yazılır, ye ile yazılması yanlıştır, düzeltsinler öyle yazılı olanlar varsa. (*Men afâ inde'l-kudreti*) "Her kim ki gücü yettiği zamanda affederse, (*afa'llahu anhu yevme'l-üsreti*) zorluk sıkıntı gününde de Allah onu affeder."

Şimdi bunu —zaten anlamışsınızdır— izah edeyim. Bir insan, birisiyle bir ihtilafı var, o ona haksızlık etmiş, zulmetmiş filan... Şimdi uğraştılar, didiştiler, mücadele ettiler, aldı altına... Tamam, haklamağa kuvveti var. Yendi yâni, galip geldi; ötekisi perişan oldu, yenildi. İsterse cezasını verir, kafasını keser, canına okur. Ama gücü yettiği halde cezasını vermiyor. Haydi seni affettim diyor. Yâni karşıdaki adamı kahretmeğe gücü yettiği zaman... Hep kesmek olmaz da, ona kötülük yapmağa gücü yettiği halde affeden kimsenin, güç durumlarla karşılaşılan kıyamet gününde, Allah günahlarını affeder.

Bizim de başımız sıkışmayacak mı kul olarak mahşerde,

---

[71] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.128, no:7585; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.347, no:13701; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.317, no:3419; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.373, no:7007; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.67, no:22956.

mahkeme-i kübrâda?.. Çok insanlar çok sıkıntılara düşecekler, terlere batacaklar. O zorluk gününde de Allah:

"—Haydi ben de seni affettim. Çünkü sen kardeşini, gücün yettiği halde cezalandırmamış, affetmiştin dünyada." diye Allah affedecek.

Bu hadis-i şerîfte ne var?.. Kardeşlerin yapmış olduğu hakiki kusurları, hakikaten kusuru olan bir davranışını affetmeğe teşvik var, değil mi?..

"—Filanca arkadaş bana şu kötülüğü etmişti..."

"—Evet, etti, tamam. Ben de şahidim. Hakikaten yaptı. Affet!"

"—Ama etti..."

"—Yâ işte affet! Yâni ettiği halde affet."

"—Yok, ben onu ömrüm boyu ne olursa olsun affetmem. Kıyamete kadar kinimi, düşmanlığımı devam ettireceğim."

"—Sen bilirsin. Ama affedersen Allah da o kıyamet gününde, zor bir durumda seni affedecek. Kârın var."

Bir başka hadis-i şerifi hatırlattı bu:

Bir adamcağız ahiret mahkemesinde hesabı görülmüş. Hak sahipleri gelmişler, sevapları verilmiş, suçları günahları sevaplarını götürmüş. Elinde azıcık bir şey kalmış, ucu ucuna... Bir hak sahibi daha çıkmış, gelmiş:

"—Yâ Rabbi! Bu kulun bana zulmetmişti, ben bundan hakkımı isterim." diyor.

İstesin hakkını ama, bu hakkı da verince bu adamın elinde cennete girecek hiç sermaye kalmıyor. Cehenneme gidecek, kritik bir noktada... Cehenneme düşecek duruma düşüyor. Alıyor adam hakkını, onun da başı sıkışmış, onun da böyle ucu ucuna, cennete girmeğe az kalmış bir şeyi, onun için o da gidiyor ondan hakkını istiyor. Hakkını alınca da sevine sevine cennete gitmeğe başlıyor hak sahibi…

Allah-u Teàlâ Hazretleri ona köşkler gösterecekmiş. Böyle bakıldığı zaman gözlerin imreneceği, doyulmayan köşkler. O cennetlik olan şahıs diyecekmiş ki:

"—Yâ Rabbi bu köşkler kimin? Kime veriliyor bunlar?.."

"—Bu köşkler kardeşlerini affedenlere hediye."

"—Yâ Rabbi! Ben de bu kardeşimi affetsem, bana da olur mu?.."

“—Olur.”

“—Pekiyi, affettim yâ Rabbi!” diyor.

Affediyor kardeşini, o sevabını geri veriyor. O da kritik durumdaydı, cehenneme düştü düşecekti. Bu alınca artık cehennemlik olmuştu, o da bu sefer cennetlik duruma geliyor. Bu da affettiğinden dolayı o köşklere sahip olacak, o da cennete gidiyor. Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri buyururmuş ki:

“—Niye gidiyorsun tek başına cennete?.. Dön, kardeşinin elinden tut da beraber gir.”

Bu sefer ikisi de birbirinin elinden tutup cennete girermiş.

Peygamber Efendimiz bunu anlatıyor da diyor ki:

“—Ey insanlar! Allah’tan korkun. Allah-u Teàlâ Hazretleri iki kardeşin arasını bak nasıl politikayla idare edip birbiriyle barıştırıyor, el tutuşturuyor.”

Tabirimi mazur görün. Ben biraz anlaşılsın diye bugünün tabirleriyle söylüyorum. Peygamber Efendimiz öyle dememiş ama...

“—Bakın, Allah iki kardeşin arasını nasıl ıslah ediyor. Siz de Allah’tan korkun da ıslah edici olun!” diyor Peygamber Efendimiz.

Affedici olun. Affetmek büyüklüktür ve kârlılıktır. Allah karşılığını verir. Zaten sen hakkını sonuna kadar istersen, o hakkını sonuna kadar isterse, kimseyi barıştıramıyorsun.

Ben bir yerde barıştırmağa giriştim. Mahkemelik olmuş iki grup.

"—Onlar da sakallı, bunlar da sakallı… Onlar da müslüman, bunlar da müslüman… Onlar da kardeşim, bunlar da kardeşim. Madem ben bunların hocasıyım, gideyim şunları barıştırayım mahkemeye düşmesinler. Avukat masrafı, mahkeme masrafı, şu vs. olmasın!" dedim.

Gittim bir tarafa, dedim ki:

"—Gelin bana derdinizi anlatın, ben aranızda hükmedeyim, mahkemelik olmayın!"

Bir tanesi kaşını çattı, ötekisi burnundan solumağa başladı bilmem ne... Olmadı. Karşı taraf çok haksızlık etmiş, bu taraf râzı olmuyor. Öbür tarafa gittim:

"—Eh hocam sen ne dersen öyle olsun." dediler.

Onlar olgunluk gösterdiler.

Sonra o burnundan soluyanlardan bir tanesi beni çekti, dedi ki:

"—Hocam sen bizim aramıza girme. Sonra sen de yıpranırsın." dedi.

Yıpranmaktan korkmam ben ama baktım bir fayda olmayacak, çekildim. Bu başka bir ülkede oluyor, Almanya'da oluyor. Yâni istedim ki Alman mahkemesine müslümanlar gitmesin. Almandan adalet beklemesin.

Ben tabii küstüm içimden, ayrıldım oradan. Ben bunların güya hocasıyım... Hoca demek, yâni komutan desen komutan demek, başkan desen başkan demek, hükümdar desen hükümdar demek... Dinlemesi lâzım. Hoca... Dinlemedi, küstüm ben içimden, kırıldım, bir şey de demedim, ayrıldım.

Mahkemeye girmişler. Alman hakim bakmış bir o tarafa sakallı, iyi insanlar. Bu tarafa bakmış, sakallı iyi insanlar. Demiş ki:

"—Ben sizde iyi insanlar görüyorum. Siz birbirinizle uzlaşsanıza! Mahkemeyi tatil ediyorum, gidin dışarıda anlaşın." demiş.

Ama çıkmışlar dışarıya... Ne istersin?.. On bin isterim bilmem ne... Biz üç bin veririz... Anlaşamamışlar. Yarım saat cedelleşmişler... Gene gelmişler hakimin huzuruna. Hakim demiş ki:

“—Ne oldu?..”

“—Anlaşamadık efendim.”

“—Sen ne istedin?..”

“—On bin istedim.” demiş,

“—Siz ne verdiniz?..”

“—Üç bin verdik.”

“—Pekiyi, ben beş bine çıkartıyorum, gelin uzlaşın!” demiş.

Ama gene râzı olmamışlar.

“—Pekiyi, o zaman çıkın, bir ay sonra size mahkeme kararı gelecek.” demiş.

O da hoşuma gitti. Bak kararı birden şey yapmıyorlar, kararı bir ay sonra tebliğ edecekler. Uzlaştırmağa çalışması da hoşuma gitti. Bilmiyorum bizim mahkemelerin usulleri de böyle midir ama orada bunu duyduğum için hoşuma gitti.

Bir ay sonra benim o uzlaşalım dediğim halde uzlaşmayan tarafı haksız çıkarmış, onun haksızlığına karar vermiş.

E başından bizim sözümüzü dinleseydin ya mübarek! Avukata şu kadar bin mark, bu taraftaki avukata bu kadar bin mark, mahkeme harcı, masrafı şu kadar bin mark... Bunlar müslümanın kesesinden gidiyor, Alman’ın kesesine giriyor. Bana gelseydin ben para da almayacaktım, elimi de vicdanıma koyup söyleyecektim, bitecekti iş... Bak, müslümanlar ne hale gelmiş!

Eskiden mahallelerde ihtiyar amcalar halledermiş ihtilafları. Zaten ihtilaf olmazmış da olursa öyle hallederlermiş. Allah bize o eski, güzel günleri tekrar nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!..

05. 05. 1985 – İskenderpaşa Camii

07. İMAN VE İLİM

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ عَقَرَ بَهِيمَةً ذَهَبَ رُبُعُ أَجْرِهِ ، وَمَنْ حَرَّقَ نَخْلاً ذَهَبَ رُبُعُ أَجْرِهِ ، وَ
مَنْ غَشَّ شَرِيكَهُ ذَهَبَ رُبُعُ أَجْرِهِ ، وَمَنْ عَصَى إِمَامَهُ ذَهَبَ أَجْرُهُ كُلُّهُ
(ق. والديلمى ، وابن النجار عن أبى رهم السعدي)

RE. 431/2 (*Men akare behîmeten zehebe rubua ecrihî, ve men haraka nahlen ev harraka nahlen zehebe rubua ecrihî, ve men gaşşâ şerîken zehebe rubuu ecrihî, ve men asâ imâmehû zehebe ecruhû küllühû.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ikramı, ihsanı cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri yaptığınız ibadetlerinizi kabul eylesin... Dualarınızı, dileklerinizi sizlere ikram eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîfesinden bir demet okuyacağız. Okuyacağımız hadîs-i şerîfler *Râmûzü'l-Ehâdîs*

isimli kitabın 431. sayfasında bulunuyor.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce her zaman yaptığımız gibi evvelen ve hâssaten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin rûh-u pâkine hediye olması için; sonra onun cümle pâk âlinin, temiz ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına hediye olması için; sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyemizin, Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbileri olan ulemâ-i ızâm ve meşâyıh-ı kirâmımızın ruhlarına ve onların halifelerinin, müridlerinin ruhlarına hediye olması için;

Bu beldeleri fethetmiş olan fatih ecdatlarımızın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhları için; hayrât u hasenât sahiplerinin ruhları için; şu içinde ibadet yapmamıza vesile olmuş olan caminin bânisi İskender Paşa'nın ruhu için; bu camiye hayrı dokunmuş olan, küçük büyük hizmeti geçmiş olan, imamların, müezzinlerin, cemaatların, hayrat sahibinin, bağışta bulunanların, boyatanların, badana ettirenlerin, genişletenlerin geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, dostlarının, yakınlarının, istediklerinin ruhları için; bu hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine, taşınmasına yardım etmiş olan, ravîlerin ve alimlerin ruhları için; hâssaten eseri yazmış olan hocamız Gümüşhaneli Hazretleri'nin ruhu için; kendisinden feyz aldığımız merhum ve mağfûr hocamız Mehmed Zahid Kotku Hazretlerinin ruhu için; biz yaşayan müslümanların da dünya ve ahiret saadetimize, selâmetimize vesile olması için, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım öyle başlayalım!

……………………………………….

a. İnsanın Sevabını Götüren Davranışlar

Sevgili kardeşlerim!

Peygamber SAS Hazretleri'nin az önce Arapça metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîfi Deylemî'nin *Müsnedü'l-Firdevs*'inde kaydedilmiş, Beyhakî'de de geçen bir hadîs-i şeriftir; buyuruyor ki:[72]

---

[72] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.87, no:17914; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.271, no:1321; Ebû Ruhm es-sa'dî RA'dan.

مَنْ عَقَرَ بَهِيمَةً ذَهَبَ رُبْعُ أَجْرِهِ ، وَمَنْ حَرَّقَ نَخْلًا ذَهَبَ رُبْعُ أَجْرِهِ ، وَ

مَنْ غَشَّ شَرِيكَهُ ذَهَبَ رُبْعُ أَجْرِهِ ، وَمَنْ عَصَى إِمَامَهُ ذَهَبَ أَجْرُهُ كُلُّهُ

(ق. والديلمى ، وابن النجار عن أبى رهم السعدي)

RE. 431/2 (*Men akare behîmeten zehebe rubua ecrihî, ve men haraka nahlen ev harraka nahlen zehebe rubua ecrihî, ve men gaşşâ şerîken zehebe rubuu ecrihî, ve men asâ imâmehû zehebe ecruhû küllühû.*)

(*Men akara behîmeten, zehebe rubûu ecrihî*) "Her kim bir hayvanı yaralarsa ecrinin, sevabının dörtte biri gider. (*Ve men harraka nahle, zehebe rubûu ecrihî*) Her kim bir hurma arazisini yakarsa, ecr ü sevabının dörtte biri gider. (*Ve men gaşşe şeriken, zehebe rubûu ecrihî*) Kim bir ortağa aldatmaca yaparsa, ecrinin dörtte biri gider. (*Ve men afâ imâmehû, zehebe ecruhû küllüh.*) Her kim imamına âsi gelirse, bütün sevabı gider!"

Akara, bir hayvanın ayaklarını kesip onu yere düşürmek, demek. Ayağı üstünde duruyor, yürüyebiliyor ya; hayvanın ayaklarına kılıcı, bıçağı vurursan, yere düşer, yürüyemez, işe yaramaz hale gelir. Atın üstünde cihad yapıyorsa, bu sefer oraya buraya çevik hareket etmesine yardımcı olan bir vasıtadan mahrum kalmış olur. Onun için savaşlarda hayvana süvarisi düşsün diye ok atıp kılıç vurarak yapıyorlardı.

Bu kelime Arapçada umumi olarak kurban etmek, kesmek" mânasına da kullanılıyor. Deveyi, diğer hayvanları kurban etmek kesmek mânasına da geçiyor.

"Kim bir hayvanı bu şekilde keserse, ecrinin dörtte biri gider." Demek ki ecirli bir iş yapmakta iken insan böyle bir iş yaparsa o sevabının bir kısmı gidiyor, kayboluyor.

Meselâ, orduyla beraber harbe çıkmış gidiyor ama İslâm'a göre harbin de adabı var. Harpte karşı tarafa denilecek ki:

"—Gel sen şu zulmü yapma, gel bundan vazgeç!"

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.55, no:14821; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.68, no:22960.

Teklif ettiği zaman, kabul etmedikleri takdirde harp olacak!

Peygamber Efendimiz sıkı sıkıya tembihlemiş:

“—Çocuklara dokunmayın, savaşmayan ihtiyarlara dokunmayın, kadınlara dokunmayın!”

Bizim harp adabımız öyledir. Erkeklerden kim zulmü bizzat yürütürse onlarla savaşılır, belli bir adabı var.

Bir masum hayvancağıza vurup yaralar keserse, cihada gitmişti, ecir alacaktı, o zaman ecrinin dörtte biri gider; bu mânaya olabilir.

Veyahut daha başka bir yolla da olabilir

Akara’dan maksat müsle yapmak, işkence yapmak mânasına geliyor.

Eskiden harp esirlerini aldıkları zaman; kulaklarını keserlermiş, burunlarını, dudaklarını keserlermiş; işkence yapıyorlar, öyle âdet de varmış; bu da yasak! Hayvana da böyle yapılsa bu da doğru değil, demek ki dörtte bir ecri gidiyor.

O halde müslüman savaşırken bile asil, mecburiyet tahtında savaştığını biliyor. Evet, asıl olan savaşmamaktır, dostluktur, kardeşliktir ama ne yapsın ki öbür taraf ordu çekmiş, üstüne gelmiş, mecbur savaşacak!

Biz Bulgarlara bir şey yapmadık. Şimdi yapmadık da istila ettiğimiz zaman bile yapmadık; kiliselerini bıraktık, çiftliklerini bıraktık, kendileri vergi verdiği takdirde serbest bıraktık. Yedi asır idaremizde kaldılar, ondan sonra da çekilince gene ayakta durdular. Hiçbir şey yapmadık; o zaman da elimizde iktidar, güç varken de yapmadık.

Şimdi öyle şeyler yapıyorlar ki; keşke yapsaymışız, tepeden tırnağa hepsini yok etseymişiz, dedirtecek hale getiriyorlar! Ama bizim adabımız, usulümüz, insanlığımız böyle. Savaşta bile başka türlü!

Bizim askerlerimiz geçtiği yerde üzümü koparttığı zaman üzümün bedelini asmanın kütüğüne bağlayacak kadar disiplinli olmuşlar ve her işi Allah rızası için yapmışlar. Biliyorlar ki canı almak doğru bir şey değil ama ne yapsın ki zulüm öldürmekten de önemli! Yeryüzü fesada uğruyor, o daha da fena, nizamın bozulması daha fena! Mecburiyet oluyor.

Biz de istiyoruz, Yirminci Yüzyıl'da insanlar hep kardeş olsa, hiç birbirlerini üzmese ama koskoca bir ordu besliyoruz. Ben istiyorum ki 45 milyon olalım, ordumuz 45 milyon olsun! Çünkü dünkü gazetede okudum; Papandreu sivil halkı da silahlandırmaya başlamış. Ne maksatla yapıyor bilmiyoruz ama;

Hazır ol cenge, eğer ister isen sulh u salâh

demişler. Biz cenge hazır oluruz, cenk bizim düğünümüz bayramımız gibidir. Biz cenge davullarla gideriz, korkmayız. Ölümden de korkmayız. Dünyada ne bulduk ki ölümden kaçılsın! Çok şey bulduk, Allah'ın nimetlerini, hamd ü senalar olsun. Âhiret çok daha güzel, biz buraya aldanır mıyız? Bir gül bahçesine girercesine gideriz ama hep usule riayet ederiz, zulmetmeyiz, haksızlık etmeyiz!

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerifte:

"—Eğer bir hayvancağıza bile işkence yaparsanız ecrinizden eksilir, ecrinizin dörtte biri gider." diyor.

Demek ki hayvanı bile düşüneceğiz. Karıncayı alır bacaklarını kopartır, sineği alır kanatlarını yolar, işkence yapar… Bazı insanlar böyle tabiatlıdır. Gördüğü yerde hayvanı ezer. Doğru değil!

Benim Suudi Arabistan'da müslüman kardeşlerim var:

"—Hocam, sinekler ölsün diye mecburen *Sheltox* sıkıyoruz, saatlerce yerde sırt üstü yatıyorlar, tekmeleniyorlar; günah oluyor mu?" diyor; ona üzülüyor.

Halbuki:

كُلُّ مُضِرٍّ يُقْتَلُ.

(*Küllü mudırrin yuktel*) "Her zararlı şey öldürülür!"

Akrep, yılan, çıyan öldürülür ama, bak müslümanın kalbine ki onun da canı var, yazık diye sineğin tekmelemesinden bile üzülüyor.

Peygamber Efendimiz'e birisi gelmiş, sormuş:

"—Yâ Rasûlallah, Suudi Arabistan'da su kıt… Bir kuyum var, devem suyu içsin diye havuzuna suyu çekiyorum, zar zor çıkartıyorum. Sahipsiz başıboş bırakılmış ihtiyar, topal, hasta, uyuz develer de geliyorlar su içmek istiyorlar, ne yapayım?" Peygamber Efendimiz;

"—Onlara da su ver, onun da ciğeri var!" buyurmuş.

Susuzluk, canı su istemek ne demek; müslüman bunları düşünüyor. Keşke yeryüzünde cümle cihan müslüman olsa! Yeryüzünün nizamı İslâm'dadır ama insanlar bilmiyor da uğraşıyorlar. Hasta kendisine gelen ilacı elinin tersiyle itmeye çalışıyor, dökmeye çalışıyor.

Demek ki hayvana işkence yok; hem harp yolunda hem de sulhta!

Ne diye işkence yapıyorsun?

"—Hocam şimdi seni yakaladım, o halde niye kurban kesiyoruz?"

İslâm realist, tabii bir dindir. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi eşref-i mahlûkat olarak yaratmış. Yerleri gökleri bizim emrimize vermiş, hayvanları da bizim istifademiz için yaratmış. Bize de

yiyebilirsiniz, binebilirsiniz diye müsaade etmiş. Müsaadesi olmasaydı binmezdik, yemezdik ama müsaadesi olduğu için belli ölçülerde yiyoruz. Zaten cümle cihan da yiyor, realite böyle! İnsanoğlunun yaradılışı, tabiatı icabı yemesi lâzım. Ya otu keseceğiz, ot da canlı; ya da ötekisini, belli bir ölçüde yiyeceğiz. Müsaade edildiği zaman... Mülkün sahibi müsaade etmiş, kimse bir şey diyemez. Müsaade ettiği şekilde, o kadar yaparız, fazlasını yapmayız. Edepli insanız, söz dinleriz, emre uyarız.

(*Ve men harrake nahlen zehebe rubûu ecrihî*) “Kim yaş bir hurma ağacını yakarsa, ecrinin dörtte biri gider.”

Bir de harpte bağ bahçe yıkarlar, yakarlar, tahrip ederler. Ordu yürürken yaka yıka gider. Eski tarihlerde okuyoruz: Ordu bir yerden geçiyor, harabeye döndürüp öyle gidiyor. Bir şehre geliyor, o şehir çöküyor 15-20 km, 6-7 km ilerisinde yeniden başka bir şehir kuruluyor. O kadar ezip geçiyor. Çok büyük zulüm, ağaçlar yakılıyor vs… Bu da yapılmaz. Ama İslâm hukukunun da kaideleri var, sebepleri var; her şey eli kolu bağlı tutulup da müslümanı kıpırdayamaz hale getirmek tarzında değildir.

مَا قَطَعْتُم مِّن لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَىٰ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ

(الحشر:٥)

(*Mâ kata’tüm min lînetin ev terektümûhâ kàimeten febiizni’llâh*) [Hurma ağaçlarından, herhangi birini kesmeniz veya olduğu gibi bırakmanız hep Allah’ın izniyledir.] (Haşr, 59/5)

Burada, harbin başarılması için zarurî ise o zaman harp tedbiri olarak yapılır. Düşman onunla çökertilecekse o zaman yapılır da keyfî yapılmaz, mânası var.

(*Ve men gaşşe şerîken*) “Kim bir ortağını aldatırsa...”

Gaşşe, aldatmak, katıştırmak, bir şeye bir şey karıştırmak, bozmak” demek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

“—Bir insan bir kimseyle bir ortaklık kurarsa, üçüncü ortak ben olurum.” buyuruyor

Bana gelip soruyorlar:

"—Hocam, filanca arkadaşlarla bir şirket kuracağız."

"—Al 10 lira ben de ortağım." diyorum.

10 liradan ne olacak ama bereket var, Allah-u Teàlâ da ortağımız. Ne demek?

İki müslüman bir araya gelirse, müşterek iş yaparsa ne âlâ! O zaman Türkiye'de bütün müslümanların ortaklıklar halinde iş yapması lazım.

Nerede?.. Kardeş kardeşle geçinemiyor, o da ayrı bir edep eksikliği! İslâm bilinmeyince çöküyor. Aileler de çöküyor, kardeşlikler de, cemiyetler de çöküyor. Yoksa dünyanın en büyük şirketlerini bizim kurmamız lazım.

Bize sermaye mi yok, biz ondan bundan sermaye mi ararız?

Var ama sermayeyi harekete geçiremiyoruz. Kadınlarımızın bileziklerini çıkartsak Amerika'yı satın alırız! Sigara paralarını bir yere yığsak her gün bir fabrika kurarız! Duman ediyoruz da yapmıyoruz. Edep eksikliği, ruh, kalp, mesuliyet duygusu eksikliği; bunları öğreten kaynaklar eksik, İslâm eksik!

Ortağın kendisi olmasa bile Allah var ya; ortağı da aldatmaca, kandırmaca yok.

"—Görmedi, şimdi tam müşteri geldi, ortak da namaza gitmişti, bunu cebime koyayım, kasaya koymayayım…"

Allah görmüyor mu? Görüyor.

Hayrını görür müsün?

Hayrını görmezsin, onun mutlaka cezasını çekersin.

"—Hocam cebime parayı koydum kimse de anlamadı."

Allah onun cezasını sonra çıkartır. Alma mazlumun ahını, çıkar aheste aheste… Fitil fitil gelir, aheste aheste çıkar, dumanın göklere süzüle süzüle, çıka çıka yanarsın.

Âhirete inanmıyor musun, Allah-u Teàlâ Hazretlerinin her şeyi gördüğünü bilmiyor musun?

Allahu Teâlâ hazretlerinin Rahîm olduğunu biliyorsun, Rahmân olduğunu biliyorsun, hoşuna giden sıfatları olduğunu biliyorsun da Azîzün züntikâm olduğunu duymadın mı? İntikam alıcı olduğunu, zalimden intikam aldığını da bilmiyor musun? Hangi zalim iflah olmuş?

Bilmiyor; şeytana, nefse uyuyor, o hatayı yapıyor, sonra mahvoluyor. Onun için ortağı aldatmaca da yok. İnsanın ortağı, yol arkadaşı olabilir. Yemeğin fazlasını, kendisine güzel tarafını ayırır; o da aldatmacadır. Dükkân ortaklığı olur, mirasta ortaklık olur.

"—O görmeden şu kadarını ayırayım..."

Her ne şekilde olursa olsun ecri gidiyor.

(*Ve men asâ imâmehû*) "Kim imamına âsi olursa, hiç ecri kalmaz, tamamı gider."

Bu nasıl imam? Arapça'da imam sözcüğü şimdiki gibi aşağılara düşmüş değildi!

İmam, önder, bir kavmin önünde olan kimse demektir. Namazda da önde olan kimse namazı kıldırıyor. O da bu topluluğun en şereflisi olacak olduğu için önde bulunacak, o bakımdan imam adını almış. Şimdi; "İmam efendi şuraya kalk, oku şunu al paranı, o kadar konuş..." gibi bir eda ile muamele ediyorlar. Şimdi eda böyle! İmam mesela devletin reisi, imamdır; bir kabilenin başkanı, imamdır veyahut bir topluluğun lideri, imamdır. O lidere, öndere, başkana, o grubun yöneticisine âsi olursaeğer savaşta ise savaşa gittikleri halde komutana âsi olursa ecir filan kalmaz. İtaat edeceğiz!

Bak Tarık ibn-i Ziyad ne yaptı; 10-12 bin kişi ordusuyla İspanya'ya, geçince emir verdi:

"—Gemileri yakın!"

Yakılır mı, gemiler geriye dönmekte de lazım olur! Ama emretti, yaktılar. O da bir düşündüğü var. Komutan bazen bir başka türlü bir şey de emredebilir.

Müslümanların liderleri alimlerdir, mürşidllerdir, mürebbilerdir; söz onlarındır. Onlara da âsi olduğu zaman iş asıl tam o tarzda oluyor. Şöyle namaz kıldım, böyle oruç tuttum… diye ortalıkta istediği kadar dolaşsın; ecri sevabı kalmaz. Ama bütün bunlardan anlaşılıyor ki İslâm disiplin dinidir, intizam, merhamet dinidir. Her şeyin bir ölçüsü esası vardır.

Hayvan işkenceye tâbi tutulmayacak; ağaçlar yakılmayacak, ateşe verilmeyecek; ortak yol arkadaşı veyahut ticaret arkadaşı aldatılmayacak; reise âsi olunmayacak. İş disiplin içinde yürüyecek!

"—Ben bu kadar namaz kıldım." deme, ecrini muhafaza edebildin mi edemedin mi ona bak!

"—Şu kadar Kur'ân okudum, şu kadar hacca gittim…" deme; bakalım muhafaza oldu mu? Elde edilen şeyin hıfzı, korunması zordur!

Allah-u Teàâ Hazretleri bizi sevdiği edepli, zarif, àrif kullardan eylesin… Her yaptığı şeyi àrifâne yapmayı nasib etsin... Ecrini, sevabını şaşkınlıkla, ahmaklıkla elden kaçıranlardan eylemesin.

b. Mescide Kandil Asmak

Muâz ibn-i Cebel RA'dan bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[73]

مَنْ عَلَّقَ فِي مَسْجِدٍ قِنْدِيلاً ، صَلَّى عَلَيْهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ ، حَتَّى

---

[73] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.273, no:1327; Hz. Ali RA'dan. İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.218, no:980; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.656, no:20768; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.69, no:22964.

يَنْطَفِئَ ذَلِكَ الْقِنْدِيلَ (ابن النجار عن معاذ)

RE. 431/3 (*Men allaka fî mescidin kındîlen, sallâ aleyhi seb'ûne elfe melekin hattâ yentefi'e zâlike*)

"Her kim ki mescidlerden birisine bir kandil asarsa, o astığı kandilin yağı, yakıtı bitip de sönünceye kadar yetmiş bin melek ona dua eder."

Kandil, aydınlatmaya yarayan bir şey.

Bu neyi gösteriyor? Önce oraya kandil asmanın sevabını gösteriyor, sonra mescidlerin ne kadar önemli olduğunu ve mescidlerde toplanma yeri olduğu için müslümanların topluluğunun, birliğinin beraberliğinin ne kadar mühim olduğunu gösteriyor. Mescidler müslümanların ibadet ettiği, toplandığı bir yer olarak o kadar sevaplı, o kadar sevaplı ki; oraya bir kandil asana bile, o kandil yanık olduğu müddetçe yetmiş bin melek dua ediyor.

Unutmayın, bir kandil asmak öyle sevap olursa mescidi mâmur hale getirmek ne olur?

Onun için işte sevap, işte yapılacak iş, işte benden söylemek! İçinizde öyle babayiğitler var ki, tek başına yapar ama ötekiler de versin! Kimisinin parası kimisinin duası; hepsi birleşsin. Belli olmaz... Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—Harbe giderken aranıza fukarâyı da alın!"

Zayıf; yürüyemez, hasta, çelimsiz; bir düşman gelse, üç tanesi bir şey etmez…

Hadîs-i şerifte buyruluyor ki:[74]

إِنَّمَا تُرْزَقُونَ وَتُنْصَرُونَ بِضُعَفَائِكُمْ (ت. د. حم. عن أبي الدرداء)

---

[74] Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.290, no:1624; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.162, no:2227; Neseî, Sünen, c.X, s.262, no:3128; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.198, no:21779; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.157, no:2641; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.345, no:6181; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.117, no:4139; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.179, no:6048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.119, no:181; RE. 8/8

(*İnnemâ turzakùne ve tünsarûne bi-duafâiküm.*) [Sizin rızıklanmanız ve zafer kazanmanız zayıflarınız sebebiyledir. Siz, içinizdeki o zayıf mazlumların hürmetine nusrete, zafere ve rızka mazhar olursunuz."

Senin beğenmediğin o boynu bükükler, gözü yaşlılar, düşman itiverse üfleyiverse düşecek olanlar; onlar da lazım. Onun orda bulunması duası hürmetine, belki Allah o zaferi verecek. Burada da sizin paranız lazım.

Hoşuma gitti, Allah razı olsun; talebe kardeşim getirmiş bir şey vermiş. Alışsın! Kendisinin on lirası varken bir lirasını çıkartıp vermeyi öğrenmeyen insan milyonlara gark olduğu zaman da veremez! Çocuğunuza para verin; sağa sola vermeye, israf etmeden hayra vermeye alıştırın. Gözü yaşlı öteki kardeşi de sevindirmeye alıştırın: "Hadi ona da şeker al, ona da ver…" demeye alıştırın, cömertliği de öğretin.

Cömertliği bilmiyor. Bu paralar mirasçılarına kalacak; biraz hayır yap da âhirette sana gelsin. Hayır yaparsan âhirette senin yanına gelecek, bırakırsan mirasçılara kalacak! Mirasçılara da kalsın ama sen hayrını hasenatını yap, gözünü aç!

"—Ben vasiyet edeceğim, ben öldükten sonra yapsınlar etsinler..."

Geçmiş ola! Tam ölüm yatağına yatmış,

"—Filanca yerdeki tarlam falancanın olsun, filanca bağım şunun olsun…"

Zaten onun! Sen "Onun değil." de bakalım ne olacak? Hiçbir şey değişmez!

"—Efendim ben mirasçılarımdan rica ediyorum; hiç miras almasınlar, hepsini hayra sarf edeceğim."

Dediğini yaptıramazsın! Öbür tarafın yapmamaya da hakkı var. Öyle bunu tamamını vasiyet etmeye, berikinin tam salahiyeti yok, işte bu iş böyle! Hayır yaparsan; gözün görürken, elin tutarken, aklın sıhhatle çalışırken düşüne taşına yap. Evladına da hayrını yap; ona da ev alıver, bakıver, hediye ver, şöyle yap. Kendi ahiretine de hazırla!

Şöyle bir camin olsa; aradan beş asır geçmiş, İskender Paşa'ya hep dua ediyoruz. Ben o edebi Mehmed Zahid Kotku Hocam'dan

öğrendim: Ankara'ya gelirdi, Medine'ye giderdi; dua ederken, "Yâ Rabbi, İskender Paşa'nın ruhuna da..." diye dua ederdi. Eder çünkü bu camide imamlık yapıyor, İskender Paşa'yı Medine'de bile unutmazdı. Biz de Ankara'dan İskender Paşa'ya dua ederiz, nerede olsak ederiz, Hocamız'dan o edebi gördük.

Ne mutlu o İskender Paşa'ya! Kim bilir nasıl adamdı? Allah rüyamızda bir gösterse! İkinci Bayezid buradan giderken İstanbul'u ona emanet edermiş. Mübarek bir insan ki bu dualar kendisine geliyor. Böyle bir şey istemez misin?

Öleceksin, arkandan hayırlar sevaplar böyle gelip duracak. Biraz çalış, gayret et...

Allah hayırlarınızı çok yapmayı nasib etsin, gönül zenginliği versin…

"—Hocam, sen benim sıcak paracıklarımı tatlı dilinle cüzdanımdan aldırtacaksın."

c. Cömertlik Edenin Malı Çoğalır

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[75]

مَا مِنْ يَوْمٍ يُصْبِحُ الْعِبَادُ فِيهِ ، إِلاَّ مَلَكَانِ يَنْزِلاَنِ ، فَيَقُولُ أَحَدُهُمَا : اَللَّهُمَّ أَعْطِ مُنْفِقًا خَلَفًا ! وَ يَقُولُ الآخَرُ: اَللَّهُمَّ أَعْطِ مُمْسِكًا تَلَفًا !

(خ. م. عن أبي هريرة)

ME. 1079 (*Mâ min yevmin yusbihu'l-ibâdü fîhi, illâ melekâni yenzilân*) "Allah'ın vazifelendirdiği iki melek vardır, insanların geçirdiği her sabah inerler. (*Feyekùlü ehadühümâ*) Birisi der ki: (*Allàhümme a'ti münfikan halefâ.*) 'Yâ Rabbi infak edene sen halefini ver, parasının yerine yenisi gelsin. Cömertlik yapana

---

[75] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.270, no:1351; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.182, no:1678; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.375, no:9178; Beyhaki, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.423, no:10827; Nesei, *Sünenü'l-Kübra*, c.V, s.375, no:9278; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.374, no:16121; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.308, no:20829.

verdiğinden fazlasını ihsan eyle, daha çoğalsın malı...'

(*Ve yekùlü'l-âhar*) Diğeri de: (*A'llàhümme a'ti mümsiken telefâ.*) 'Yâ Rabbi, tutup vermeyenin, cimrilik yapanın malını da telef eyle! Cimrilik yaptı malım azalmasın diye ama, sen onu azalt!' diye dua eder." Tabii, Allah da öyle yapar.

Bundan seneler önce oluyor: Bir hacı kardeşimizin Küçücük bir dükkânı var. Dükkânına gitmişler, demişler ki:

"—Fukara talebeler okusun diye hayır topluyoruz."

"—Siz piyasayı dolaşın da bana sonra gelin." demiş.

Sonra gitmişler. Piyasadan 500 lira veren olmuş, 1000 lira veren olmuş, herkes birazcık bir şeyler veriyor. Bunu da az bir şey verecek diye tahmin etmişler. Çünkü koca koca mağazalara girmişler, oralardan az az para alınca, bu zatın yanına gelince, "Acaba ne verecek?.." filan derken çıkartmış, 50 bin lira para vermiş! Şaşırmışlar. Hem de;

"—Alın şu parayı, inşaallah önümüzdeki sene daha çok vereceğim." demiş.

Önündeki senenin de niyetini şimdiden gönlüne koyuyor. Ne güzel, ölürse vermiş gibi Allah ecir yazar. Çünkü ameller niyetlere göre, niyet etti.

Anlatan hacı kardeşim, —adını, adresini verebilirim, ötekisini de biliyorum:

"—Bir dahaki sene gittik, 200 bin lira para verdi." diyor.

50 bin lira, çok vermiş, o adam parasız kalmaz mıydı?

Kalmamış da Allah bir dahaki sene iki yüz bin lira verecek duruma getirmiş. Ondan sonraki sene veyahut aradan belki bir-iki sene geçmiştir; bana bu hadiseyi anlattıkları sene 20 milyon lira bir yere vermişti, 2 milyon lira bir yere vermişti.

Hadîs-i şerîf doğru muymuş, değil miymiş?

Doğruymuş. İnfak edene Allah halef veriyormuş. O, gözle görülmez ama ibretle bakarsan, ibret gözüyle görünür. İnkâr gözüyle görünmez, ibret gözüyle, gönül gözüyle görünür. O zaman anlarsın.

d. Allah'a ve Rasûlüne Tereddütsüz İman

Bu hadîs-i şerîf Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[76]

مَنْ عَلِمَ أَنَّ اللّٰهَ رَبُّهُ ، وَأَنِّي نَبِيُّهُ ، مُوقِنًا مِنْ قَلْبِهِ ، حَرَّمَ اللّٰهُ لَحْمَهُ عَلَى النَّارِ (البزار ، ك. وعبد الغفار الفارسى فى أماليه عن ابن عمر ؛ كر. خز. طب. حل. خط. عن عمران بن حصين)

RE. 431/4 (*Men alime enne'llàhe rabbühû, ve ennî nebiyyühû, mûkınen min kalbihî, harrame'llâhu lahmehû ale'n-nâr*.)

(*Men alime enne'llàhe rabbühû*) "Her kim ki Allah'ın onun Rabbi olduğunu bilirse, (*ve ennî nebiyyühû*) benim de —Hz. Muhammed SAS— onun peygamberi olduğumu bilirse…"

Nasıl bilirse? (*Mûkınen min kalbihî*) "Kalbinde tereddütsüz bir iman ile inanç ile bilirse…"

Şek yok! Peygamber Efendimiz hakkında şöyle düşünenler böyle düşünenler var ya; şair demişler, çok zeki adamdı diyorlar. Güya methediyor ama küfre düşüyor. "Çok zeki adamdı da ondan böyle..."

Hayır, ne zekâdan, ne şairlikten, ne şundan ne bundan; Allah'ın hak peygamberiydi!

Allah'ın rab olduğunu bilmek.

Rab ne demek? *Rab*; ribâ kelimesi ile aynı kökten, geliştiren, büyüten, çoğaltan demek.

Biz ne idik? Hiç! Sen ne idin, ben ne idim?

Hiç, küçücük bir zerre! Allah Allah, sübhàna'llah; Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bebek haline getirdi. Anamıza babamıza şefkat, merhamet verdi, onlara bizi büyüttürdü.

Biz o zaman bir şey yapabilir miydik?

Ne gıdamızı temin edebilirdik, ne hayatımızı sürdürebilirdik.

---

[76] Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.124, no:253; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.164, no:25; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI; s.307, no:6103; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.182; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.27, no:3555; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.80, no:323; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.71, no:22973.

Bıraksalardı biz ölürdük. Allah onlara baktırttı, beslettirdi; ana sütüyle, baba malıyla beslettirdi. Büyüdük, sonra güçlü kuvvetli olduk. Şimdi mün'îm-i hakikîyi inkâr edersek yakışır mı?

Beni bu hale getiren, besleyen, büyüten, bana akıl, fikir veren, güç, kuvvet veren, iman, İslâm veren, bana bu haysiyeti, şerefi veren Rabbim Allah! Hz. Muhammed onun hak elçisi, onun peygamberi. Allah onu peygamber olarak gönderdi. Zekâsı ayrı; zeki, zekilerin zekisi. Ahlâkı ayrı güzel, ahlâklı bir insan!

Kendiliğinden iş yapmış değil, Allah'ın elçisi vahiy getirdi. Allah'ın emrini, vahyini bize tebliğ etti. Bu zekâ meselesi değil! Allah'ın buyruğunu bize getirdi. Hiç tereddütsüz olarak bunu biliyor musun?

Biliyorsan; (*Harrame'llàhu lahmehû ale'n-nâr*) "Böyle bilen kimsenin etini Allah cehenneme haram kılar."

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi bu imandan ayırmasın… Bunu muhafaza etmek nasib etsin... Son nefeste iman-ı kâmil ile, mü'min-i kâmil olarak göçmeyi nasib etsin…

İş sonunda belli olacak. Şu anda camideyiz, şu anda inanıyoruz ama bir dalgalı ummandayız! Dışarı çıkarsın bir gazeteye bakarsın, bir inançsız insanla konuşursun, yanlış bir söz duyarsın, edepsizlik yaparsın, bir hataya düşersin, aklın çelinir, şeytana, nefse uyarsın; sonun ne olacağı belli olmaz!

"—Hocam, o zaman ne yapacağız?"

Allah'a yalvaracağız, kâinatın sahibine iltica edeceğiz:

"—Yâ Rabbi beni bir an bile benim nefsime bırakma… Yâ Rabbi beni bana bırakma!.. Beni imandan ayırma. Bu iman ile mü'min olarak dünyaya getirdin, mü'min olarak yaşatıyorsun, mü'min olarak sana varayım, varalım yâ Rabbi..."

Yâ İlâhi, saklagıl îmânımız;
Verelim iman ile tâ cânımız.

e. Mescidde Hayır Öğrenmek ve Öğretmek

Bu hadîs-i şerîf Ebû Ümâme el-Bâhilî Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Müjdeli bir hadîs-i şerîf. Bazı hadîs-i şerîfler var; insanın

tüyleri diken diken oluyor, sırtını ter basıyor, insan korkuyor. Âhiretin azabı da var, ikàbı da var, tehlikeleri de var ama bunlar müjdeli…

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[77]

مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ ، لاَ يُرِيدُ إِلا أَنْ يَتَعَلَّمَ خَيْرًا أَوْ يُعَلِّمَهُ ، كَانَ لَهُ كَأَجْرِ مُعْتَمِرٍ تَامِّ الْعُمْرَةِ وَمَنْ رَاحَ إِلَى الْمَسْجِدِ لاَ يُرِيدُ إِلاَّ أَنْ يَتَعَلَّمَ خَيْرًا أَوْ يُعَلِّمَهُ فَلَهُ أَجْرِ حَاجٍّ تَامِّ الْحَجَّةِ (طب . ك . حل. كر. ض. عن أبى أمامة)

RE. 431/5 (*Men gadâ ile'l-mescidi, lâ yurîdu illâ en yetealleme hayran ev yuallimehû, kâne lehû keecri mu'temirin tâmmi'l-umreti; ve men râha ilâ'l-mescidi lâ yurîdu illâ en yetealleme hayran ev yuallimehû, felehû ecru hâccin tâmmi'l-hâcceh.*)

(*Men gadâ ile'l-mescidi*) "Her kim mescide varırsa..."

Ama Araplar'da varma vakitlerine göre fiiller değişik.

Gadâ, gudüvven; Araplar zevalden önce, öğleden önce gitmeye gadâ derler.

(*Men gadâ ile'l-mescidi*) "Kim öğleden evvel, sabahleyin, gündüzleyin mescide varırsa, (*lâ yurîdu illâ en yetealleme hayran*) ancak bir hayır öğrenmek istiyor, başka bir şey istemiyor."

"—Gideyim de oradan arkadaşımı göreyim de işimi yapayım. Hoca da vaaz da benim umurumda değil, ama o arkadaşı bulacağım, anahtar alacağım, şöyle yapacağım..."

Olmadı, ilim öğrenmek için olacak!

Veyahut kötü bir maksatla gelir:

"—Bir güzel pabuç bulayım; yeni yapılmış kösele, onu çalayım

---

[77] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.94, no:7473; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.168, no:311; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.329, no:499; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.238, no:423; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.97; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.166, no:28859; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.78, no:22998.

gideyim, satarım; bu akşam içki parası olur...”

Bu adama da bu ecir olacak mı? Olmaz! Ancak hayır öğrenmek maksadıyla mescide gelmişse!

(*Ev yuallimehû*) “Veyahut da öğretmek için gelmişse!”

Min gayri haddin, ben de başka bir kötü maksatla değil de sadece öğretmek maksadıyla gelmişsem; çünkü öğrenmenin de öğretmenin de afetleri, tehlikeleri var. Niyet bozuk oldu mu işin kıymeti kalmıyor. İnsan şöhret için öğretmeye kalksa, ecri gitti; riya için öğretmeye kalksa, dünya menfaati için öğretmeye kalksa ecri gitti; Allah rızası için olacak!

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî ve ridàke matlûbî.*) diyoruz. “Yâ Rabbi, maksùdum sensin, hedefim sensin, ben senin rızanı istiyorum.”

İsterse dövsünler sövsünler, yaksınlar, isterse külümü havaya savursunlar. Yunus ne diyor?

Eğer beni öldürseler
Külüm göğe savursalar
Toprağım anda çağıra
Bana seni gerek seni.

O küllerim, toprağım bile çağırır seslenir ki:

“—Yâ Rabbi, bana sen lazımsın, sen lazımsın, ben senin rızanı istiyorum.” diyor.

Çoşkun insan, âşık-ı sâdık olduğu için öyle diyor. “Eğer beni yaksalar, külümü havada savursalar yine o küllerimin zerreleri yâ Rabbi ben seni isterim, seni isterim!” der, diyor.

Müslümanlar böyle olacak. Böyle olduğu zaman imparatorluklar oldu.

Osmanlı İmparatorluğu’nu kim kurdu?

“—Hocam tarihte herkes biliyor: Osman Gazi!”

Hayır. Osmanlı İmparatorluğu’nu Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî, Yunus Emre ve emsali kurdular.

“—Canım onlar Osmanlılar’dan önce yaşamış…”

Yaşamış ama temeli onlar atmış ya, ruhu onlar vermiş ya,

İslâm'ı onlar öğretmiş ya, o askerlere o şevki onlar vermiş ya! Şimdi kimse kimseye beş kuruş para vermiyor, canını verir mi? Onlar niye can vermişler?

Birinci Murad Kosova'da meydanda elini açmış, demiş ki;

"—Yâ Rabbi! Karşıma düşman kaç misli fazla geldi, bizim bu askerlerimiz burada az; bir yabancı diyardayız. Eğer bizim askerimiz yenilirse, bir daha bu diyarlarda senin adın anılmaz. Senin yâdın buralardan silinir. Yâ Rabbi, benim ordum muzaffer olsun da tek benim canım feda olsun!"

Padişah ama gözünde yaşamak filan yok. "Benim canım feda olsun ama ordum muzaffer olsun yâ Rabbi. Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'i mahzun etme!.." diyor.

Müslümanlar Kosova'da bir zafer kazanıyor. Ondan sonra da nasib olmuş Murad-ı Hüdavendigar orada şehid ediliyor, şehid oluyor.

Muharebe bittikten sonra savaş alanını gezerken, görüşmek isteyen Milos Obilic isimli Sırp esir tarafından hançerlenerek şehid edildi. O hançerleyen cehenneme bu cennete…

Neden? İmandan… İkisi de ölüyor. Ölüm tek hadise değil, ikisi de ölüyor; o hançerlediği için hemen orada parçalandı öldü, o cehenneme. Bu da hançerlendi, bu cennete…

Neden? Hak yolda, Allah yolunda şehid oldu. İki akıbet, ikisi de ölüm ama dünya kadar fark var. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi yolunda can verenlerden eylesin…

Ancak ilim öğrenmek veyahut öğretmek maksadıyla bir insan sabahleyin mescide giderse ne olur?

(*Kâne lehû keecri mu'temirin tâmmi'l-umreti*) "Ona tam, eksiksiz, makbul bir umre yapmış insanın ecri kadar ecir verilir."

Umre: Mekke-i Mükerreme'yi ziyarettir.

Hani duymuşsunuzdur: Otobüslerle, uçaklarla gittiler bir ay filan gezdiler geldiler, dualar ettiler; çok para gitti, yorgunluklar oldu filan... Bayağı masraflı bir iş ama mescide gelince eksiksiz tam bir umre sevabı kazanılıyor.

Râha, öğleden sonra gitmek demek. Allah bizi mahrum etmesin…

(*Ve men râha ile'l-mescidi, yürîdü illâ en yetealleme hayran ev yuallimehû*) "Kim akşamleyin mescide giderse ancak hayırlı bir şeyler öğrenmek veyahut öğretmek için gitmiş, başka bir maksatla değil, iyi bir niyetle gitmişse; (*felehû ecru hâccin tâmmi'l-hâcceh*) tam, eksiksiz bir hac yapmış gibi sevap kazanır, öyle gelir."

Haydi bakalım bir dahaki hafta da pikniğe gidin, göreyim sizi. Deniz kenarına gidin bakalım, plaja gidin bakalım! Yazın sıcak havalarda göreyim sizi, bakalım nereye gideceksiniz. İşte buradaki fayda, işte oradaki zarar!

e. Sabah Akşam Mescide Gitmenin Mükâfatı

Râvisi başka, Ebû Hüreyre RA'dan.

Peş peşe gelmesi neden? Başlangıç kelimeleri aynı, alfabetik dizildiği için öyle geliyor. Burada başka râvi de Peygamber Efendimiz'den buna benzer bir söz duymuş, onu naklediyor. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[78]

مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ أَوْ رَاحَ ، أَعَدَّ اللّٰهُ لَهُ نُزُلاً مِنَ الْجَنَّةِ ، كُلَّمَا

غَدَا أَوْ رَاحَ (حم. خ . م . حب. عن أبى هريرة)

RE. 431/6 (*Men gadâ ile'l-mescidi ev râha, eadda'llàhu lehû nüzülen mine'l-cenneti, küllemâ gadâ ev râha*)

"Her kim sabahleyin yahut akşamleyin mescide varırsa, Allah-u Teàlâ Hazretleri ona cennette bir konak yeri hazırlar. Her gidişinde, sabah ve akşam gidişinde hazırlar."

Nüzul, yolcunun konaklayacağı yer demek, cennette bir konak mahalli.

---

[78] Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.54, no:622; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.421, no:1073; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.508, no:10616; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.317, no:35754; Ahmed ibn-i Hanbel, *Zühd*, c.I, s.3; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.385, no:2037; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.62, no:4750; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.354; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.316, no:1121; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.376, no:1496; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.229; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.557, no:20238; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.76, no:22999.

Konak yeri dediğimiz, konak arsası demek değil; köşkleri var merak etme, her şeyleri var. Her türlü konforu tamam. Arsa mânasına değil; konaklayacak, rahat edecek yer, demek.

Her gidişinde, dediğine göre demek ki her mescide gelişte oluyor. Demek ki mescidi itiyat haline getireceğiz. Zaten şerhte de Gümüşhaneli Hocamız öyle demiş, bu hadîs-i şerîften, emsalinden anlaşıldığına göre itiyat haline getireceğiz.

"—Dur, hac sevabı varmış, bir gideyim ondan sonra bir daha gitmeyeyim..."

Olmaz. İtiyat haline getireceğiz. Bu sevaplar, mükâfatlar; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bize kullar iyi şeylere alışsın diye verdiği mükâfatlardır.

"—Lâyık görürse zaten müstehakındır, ne yaparsan yap..."

Kimisi, "Ben kul olarak, sana güzel kulluk yapmakla vazifeliyim..." der. Terk-i dünya, terk-i ukbâ eyler, sırf rızâ-i Bârî için yapar. Ama biz çocuk gibiyiz. Çocuğa; "Oğlum haydi şunu yap, sana elma şekeri vereceğim!" diyoruz, elma şekerinin hatırına onu öyle yapıyor. "Haydi bakalım şunu şöyle yaparsan, akşama şu var." diyoruz, öyle yapıyor. Bu mükâfatlar güzel. Allah-u Teàlâ Hazretleri hepsini verecek. O mükâfatı umarak yapanlara verecek!

Hasbeten lillâh, sırf rızâ-i Bârî için; ne dilerse o kendisi bilir ben orasına karışmam, deyip de Allah sevgisinden, saygısından dolayı yapana çok çok verecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi mescidlerine müdavimlerden eylesin... Mescidin maddî mânevî imar edicilerinden eylesin...

f. Mescidin Ziyaretçileri

Mescidlerin imarı konusunda hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[79]

قَالَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِنَّ بُيُوتِي فِي أَرْضِي الْمَسَاجِدُ ، وَإِنَّ زُوَّارِي فِيهَا

---

[79] Irâkî, *Tahrîcü Ehàdîsü'l-İhyâ*, c.I, s.408, no:408.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.216, no:6654; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.318, no:35758; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.500, no:20347; RE.122/6, 234/7.

عَمَّارُهَا ؛ فَطُوبٰى لِعَبْدٍ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ ، ثُمَّ زَارَنِي فِي بَيْتِي ، فَحَقٌّ

عَلَى الْمَزُورِ أَنْ يُكْرِمَ زَائِرَهُ (أبو نعيم عن أبي سعيد)

(*Kàle'llàhu azze ve celle*) Azîz ve Celîl olan Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki: (*İnne buyûtî fî ardî el-mesâcîd*) "Benim yeryüzündeki evlerim mescidlerdir!"

Burası kimin evi? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin evi!

(*Ve inne züvvâri fîhâ ammâruhâ*) "Benim bu evlerimde beni ziyaret edenler, o mescidleri ibadetle ihya eden kimselerdir."

Mescide gelip namaz kılanlar, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ziyaretçileridir. Biz Allah'ın ziyaretçisiyiz, konuğuyuz, misafiriyiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri evinde bizi konuk şerefine eriştirmiş.

(*Fetùbâ li-abdin tetahhare fî beytihî*) "Ne mutlu o kula ki evinde temizlendi; abdestini aldı yüzünü, ayaklarını yıkadı, tozunu pasını giderdi, maddî mânevî temizlendi. (*Sümme zârenî fî beytî*) Sonra geldi, evimde beni ziyaret etti. Ne mutlu evinde temizlenip, abdest alıp, sonra gelip beni evimde ziyaret eden kula! (*Fehakkun ale'l-mezûri en yukrime zâirehû*) Kendisini ziyaret edene ikramda bulunmak, kendisine ziyaret yapılan kimsenin boynuna haktır." buyurur.

Biz kimin ziyaretçisiymişiz?

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin! Biz ziyaretçiyiz, misafiriz; o ev sahibi. Ev onun, mülk onun! Ama bu ev onun hususî evi. Burada misafire ikram olacak, o ikram da bize gelecek. Misafire ikram var, o ikram da gelecek!

Peygamber Efendimiz ne güzel anlatmış; hiç okumamış, çeşit çeşit seviyedeki insanlara İslâm'ın güzellikleri başka türlü nasıl anlatılırdı? Ne güzel anlatmış, ne güzel yerleştirmiş. Onun için dağdaki çoban bile ne kadar çabuk, süratle İslâm'da ârif insan olmuş. İsterse tahsili olmasın! Onlar; Peygamber Efendimiz'in medresesinden, üniversitesinden yetişmiş, en yüksek diplomayı almış.

g. İlim Öğrenmenin Fazîleti

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[80]

مَن غَدا يَطلُبُ عِلمًا ، كانَ في سَبيلِ اللهِ حَتّى يَرجِعَ ؛ والمَلائِكَةُ

لَتَضَعُ أجنِحتَها لِطالِبِ عِلمٍ (طب. عن صفوان بن عسال)

RE. 431/7 (*Men gadâ yatlübu ilmen, kâne fî sebîli'llâh, hattâ yercia; ve inne'l-melâikete letedau ecnihatehâ li-tàlibi ilmin*)

(*Men gadâ yatlübu ilmen*) "Her kim ilim öğrenmek maksadıyla sabahleyin yola koyulursa, yola çıkarsa; (*kâne fî sebîli'llâh, hattâ yercia*) dönünceye kadar Allah yolunda yürümüş, cihadda olmuş gibi olur."

(*Ve inne'l-melâikete letedau ecnihatehâ li-tàlibi ilmin*) "Hiç şüphe yok ki melekler ilim tàlibinin üstüne kanatlarını gererler."

Hani kurk olan tavuk, nasıl civcivlerine kanatlarını geriyor, koruyor. Haydi civcivi al bakalım; alamazsın, anası tepene çıkar, gagalar, koruyacak. Melekler ilim öğrenen, ilim yoluna gidenlerin üstlerine mânevî kanatlarını gererler, himayelerine alırlar, dua ederler.

Onun için, her müslümanın en büyük faaliyeti ilim öğrenmek, ilme koşmaktır, ilim meclislerine gidip gelmektir.

h. İlim Öğrenenin Rızkında Bereket Olur

Ebû Saîd el-Hudrî RA Hazretlerinden. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[81]

مَنْ غَدَا يَطْلُبُ العِلْمِ ، صَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلاَئِكَةُ ، وبُورِكَ لَهُ فِي مَعِيشَتِهِ ،

ولَمْ يَنْتَقِصْ مِنْ رِزْقِهِ ، وكَانَ مُبَارَكًا عَلَيْهِ (العقيلى عن أبي سعيد)

---

[80] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.66, no:7388; Safvân ibn-i Assâl RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.162, no:28840; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.81, no:23004.

[81] Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.77, no:81; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.X, s.162, no:28841; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.80, no:23003.

RE. 431/8 (*Men gadâ yatlübu'l-ilme, sallet aleyhi'l-melâ'iketü ve bûrike fî ma'îşetihî, ve lem yentakis min rizkıhî, ve kâne mubâreken aleyhi.*)

(*Men gadâ yatlübu'l-ilme*) "Her kim sabahleyin ilim öğrenmeye yola koyulursa..."

Şimdi sabahleyin yola koyulanlar var, kimisi Bandırma'dan, kimisi Bursa'dan kimisi başka yerlerden geldi, onlara da müjde! Ecriniz nedir bilin, diye Allah-u Teàlâ bu hadisleri size nasib etti.

(*Sallet aleyhi'l-melâ'ikeh*) "Onlara melekler dua eder, (*ve bûrike fî ma'îşetihî*) rızkında, maişetinde de onlara bir mübareklik verilir."

Öteki işe gitti, bu ilim öğrenmeye gitti. O satış yapacak, alışveriş yapacak, kazanacak, Allah da buna bereket verir. Allah bunun yaşayışına bereket verecek.

Nereden geldiği belli olmaz. Allah bunu da öyle telafi ediyor:

"—Sen ilim öğrenmeye gittin, paran biraz az ama ben seni buradan telafi edeceğim!"

(*Ve lem yentakis min rizkıhî*) "İlme gitti diye rızkından bir şey eksilmez. (*Ve kâne mübâreken aleyhi*) Ve o kendisine bereket ihsan edilen kimselerden, berekete mazhar kimselerden olur."

Bereket nedir? Bir misalle anlatayım:

Bazen Peygamber Efendimiz'in evine misafir gelirdi, 80-90-100 kişi. Ev, mescid kalabalık! Bir tas süt çıkartırdı; kendisi biraz içerdi, sağındakine verirdi o içerdi, o içerdi, o içerdi...

Bir tas, ne olacak? Herkes içerdi ama tükenmezdi. Veyahut bir kese hurma; hepsine verirdi, içinde gene kalırdı.

Bereket, mânevî ve maddî bir artış demek; eksilmiyor ziyadeleşiyor. Peygamber Efendimiz'den hurma filan alıp da hurma torbasına, azık torbasına atanlar var, ömrünün sonuna kadar o torba eksik kalmamış. Bereket denilen şey böyle esrarengiz bir şeydir!

Rahmetli anam anlatırdı:

Muhabbetli, birbirine muhabbet eden iki kardeş varmış. Buğday ekmişler, harman etmişler. Birisi evliymiş birisi bekârmış. Harmanı ekmişler; samanı bir tarafa, daneyi bir tarafa ayırmışlar. Bir arabaları var; bir araba ona götürüyor geliyor, bir araba

ötekisine gidiyor. Evli olan gitti, buğdayı doldurdu, ambara boşaltmaya gitti. Bekâr olan dermiş ki;

"—Evet bunu ortaklaşa ektik ama bu kardeşim evli, çoluk çocuğu var, buna biraz daha fazla vereyim."

Kendisine ayrılan yığından diğer tarafa götürürmüş. O görmüyor ya, görmeden onun yığınına aktarırmış, aktarırmış, aktarırmış... Ondan sonra o geldi, bu sefer kendi yanından arabaya doldururmuş. Bu gidince de evli kardeş dermiş ki;

"—Allah herkese rızkını veriyor. Ben evliyim, bu kardeşim evlenecek, yuva kuracak, iş tutacak..."

Bu sefer o, buğdayından diğer tarafa verirmiş, verirmiş, verirmiş... Günlerce, akşamlara sabahlara kadar buğdayı taşıya taşıya bitirememişler.

Neden? Bereket geldi, buğdaya bereket geldi.

Adam maaş alıyor, sayamazsın; yüz binlerce lira para!.. Ay sonunda benden borç alıyor!

Neden? Bereketi yok. Kadın çalışıyor, şu kadar maaş alıyor; adam çalışıyor, bu kadar maaş alıyor; çocuk çalışıyor, bu kadar maaş alıyor; maaşlar ev hazinesine, havuzuna güldür güldür akıyor; gene evde bet bereket yok, bir hayır yok. İşte bereket böyle bir şey!

Peygamber Efendimiz; "İlim yoluna giden kimsenin rızkından bir şey eksilmez, o kendisi berekete mazhar insan olur. Melekler ona dua eder, kanatlarını gerer." buyuruyor.

İlme çalışın, her şey ilimle oluyor. Harpte bile galebe çalmak ilimle oluyor. Adamlar füzeler yaptılar, uzaktan bombalıyorlar... Etrafımız bir sürü düşman dolu. Biz alim olsak, biz daha güzel şeyler yapsak koruyabileceğiz; cahil kalırsak ezileceğiz.

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (الأنفال: ٦٠)

(*Ve eiddû lehüm mesteta'tüm min kuvveh*) "Gücünüz yettiğince onları, sizin ve Allah'ın düşmanı olan o zalimleri, kâfirleri korkutacak güç kuvvet hazırlayın!" (Enfal, 8/60)

Dinimizi korumak da gene öyle oluyor.

i. Cumanın Âdâbı ve Mükâfâtı

Çok hadîs-i şerîf kaynaklarında mevcud bir hadîs-i şerîf ki Ahmed ibn-i Hanbel'de, Tahavî'de, Ebû Dâvud'ta, Neseî'de, İbn-i Mâce'de, İbn-i Hibban'da, Taberânî'de, Müstedrek'te, Tirmizî'de olan bir sağlam bir hadis-i şerîf. Ebû Bekir RA'dan ve Şeddâd b. Evs hazretlerinden rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[82]

مَنْ غَسَّلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، واغْتَسلَ ، ثُمَّ بَكَّرَ وابْتَكَرَ ، ومَشَى ، ولَمْ يَركَبْ ، وَدَنَا مِنَ الإِمَامِ ، فَاسْتَمعَ وأَنْصتَ ، ولَمْ يَلْغُ ، كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا مِنْ بَيْتِهِ إِلَى المَسْجِدِ عَمَلُ سَنَةٍ ، أَجْرُ صِيَامِهَا وَقِيَامِهَا (ط. حم. ش. د. ت. ن. ه. ع. حب. طب. ك . ض. عن أوس بن أوس الثقفى ؛ ط. عن شداد بن أوس)

RE. 431/9 (*Men gassele yevme'l-cumuati, va'ğtesele, sümme bekkere ve'btekere, ve meşâ ve lem yerkeb, ve denâ mine'l-imâmi, ve'stemea ve ensata, ve lem yelğû; kâne lehû bi-kulli hatvetin yahtûhâ min beytihî ile'l-mescidi, amelü senetin ecri sıyâmihâ ve kıyâmihâ.*)

(*Men gasele yevme'l-cumuati*) "Kim cuma günü üstünü başını temizlerse." *Gasele*; gassele diye de geçer, bazen de şeddesiz olarak okunur.

"Cuma gününde kim elbisesini temizlerse..." Kirli paslı, yağlı, kokulu etrafı rahatsız edecek durumda olan elbisesini kim yıkarsa…

---

[82] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.421, no:292; İbn-i Mâce, Sünen, c.III, s.389, no:1077; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.20, no:2781; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.III, s.83, no:1573; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.229, no:5670; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.152, no:1114; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.93, no:5023; Evs ibn-i Evs es-Sakafî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.752, no:21238; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.88, no:23026.

Malûm o zaman herkesin bir elbisesi vardı. Adam elbisesini evde yıkayacak da temiz, pak; öyle gelecek. Bizim şimdi gardıroplarımız kıyafetlerimizi almıyor.

"Cuma günü elbisesini kim yıkarsa, (*va'ğtesele*) sonra da gusül abdesti alırsa..."

Allah'a inanarak, sevabını Allah'tan bekleyerek cuma günü tepeden tırnağa yıkanacağız, gusül abdesti alıvereceğiz. Alimlerimiz; "Bir altına bile olsa abdest alacak kadar bir maşrapa su alır, guslederim." demiş, çünkü çok sevabı var. Geçmiş haftanın günahları affoluyor, bir haftalık günahı üç gün ziyadesiyle siliniyor.

"Cuma gününde kim elbisesini temizlerse ve yıkanırsa; (*sümme bekkere ve'btekere*) evvel vaktinde camiye gelirse ve hutbenin evveline yetişirse…"

Ezan okunmuş, en arkadan gelmiş, herkesin omuzuna basarak öne geçmiş; öyle şey yok! "Evvelce gelmiş oturmuş, camide erkenden yerini almışsa, hutbenin başına yetişirse..."

Çünkü ezan okundu biraz daha cumanın farzına yetişiyor ama hutbeyi dinleyemiyor, uzakta kalıyor, öyle değil! Maksat cumanın hutbesini dinleyecek de duyduğu ilimden istifade edecek.

"Kim erkenden camiye gelirse ve hutbeye de evvelinden yetişirse; (*ve meşâ ve lem yerkeb*) yürürse, bineğe binmeden gelirse..."

Yürümekte kâr var, onun için bineğe binmeyecek.

Biz Ankara'da cuma günü bir arkadaşın dükkânına gittik. Kapattı; "Haydi, camiye gidelim." dedi. Bir müşteri geldi:

"—Aman, ne olur…"

"—Yok, kapatıyoruz!"

Daha namaza yarım saat var, kapattı. Dedim ki:

"—Onun işini görüversen..."

"—Yoo hocam!" dedi. "Ben onun işini görüvermek için içeri girsem, müşteri akın eder. Bu, şeytanın işi; müşteri akın eder, beni cumadan alıkoyar. Onu ben yapmam!" dedi, kapattı.

"—Haydi benim arabam var, binelim..." dedim.

"—Yok hocam; binmeyelim, yürüyelim…" dedi.

Açıkgöz, çok açıkgöz... Yürümenin sevabı var.

Bak burada Peygamber Efendimiz ne diyor erken gelmek vs. arkasından:

"—Yaya yürürse, bir bineğe binmezse…"

Çünkü adımların sevabı var.

(*Ve denâ mine'l-imâmi*) "İmama yakın gelirse…" Ta arkalarda yer bulmuş, ne imamı duydu ne bir şey, *Allàhu ekber* dedi, namazı kıldı gitti. Cumayı kıldım sayıyor. Sayılıyor ama Peygamber Efendimiz böyle tarif ediyor. Duymak esas olduğu için imama yakın gelecek, yetişecek.

"Kulak verip can kulağıyla dinlerse..." Benim bildiğim bir şey var: İmam hutbeye çıktı mı şeytan cemaatin üstüne çöker, uyurlar. Hatta horlarlar, yanındakiler "Ne yapıyorsun?" filan diye dürtükler. Uyur. Şeytan yapıyor. Hatibi dinleyecek.

(*Ve'stemea ve ensata*) "Dinlerse ve susarsa…" Konuşmayacak, çıt çıkartmayacak. Konuşan var, dinleyecek. Konuşan dini konuşma yapıyor, âyetli, hadisli konuşma; ses çıkartmayacak. Çıt çıkartmadan dinlerse…

(*Ve lem yelğû*) "Sonra, boş gevezelik etmezse, lağv etmezse…"

Demişler ki: Yanındaki bir adam konuşsa da, ona "Sus

konuşma! Cumada konuşmak doğru değildir." dese, o bile lağvdır, o bile doğru değildir. Giden şahıs o kadar sessiz duracak, cumanın hutbesine itibar edecek.

(*Kâne lehû bi-kulli hatvetin yahtûhâ min beytihî ile'l-mescidi, amele senetin*) "Ona evinden mescide kadar yürürken attığı her adım için bir senelik sevap verilir."

Her adım için bir senelik sevap! Buyur şimdi vasıtaya bin de öyle git cumaya! (*Amelü senetin*) Bir senelik sevap verilir.

Neyin sevabı? (*Ecri sıyâmihâ ve kıyâmihâ*) "Her adımına; namazı güzel kılınmış, oruçları güzel tutulmuş, ihya edilmiş kazançlı bir sene sevabı veriliyor."

Cuma bu kadar mühim! Bazı kardeşlerimiz cuma kılmamak hususunda uğraşıyorlar, buyurun hükmünüzü siz verin!

"—Dinî duyguyla yapıyoruz da şöyledir de böyledir de…" diyorlar.

Bırakın bu işi! Cumanın adımında bile şu sevaplar var. Birliğin, beraberliğin bu hayırları var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi dinimizde fakih etsin… Dinimizin inceliklerini, zevklerini, sefalarını, lütuflarını anlayıp da ona cân u gönülden sarılanlardan eylesin… Hayatını dinimizin, imanımızın, İslâmımızın gerektiği üzere, sırat-ı müstakîmde, Allah yolunda güzelce geçirenlerden, verimli geçirenlerden eylesin... Rabbimiz kendi huzuruna yüzü ak, alnı açık, sevdiği razı olduğu bir kul olarak varmayı cümlenize, cümlemize nasib eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

12. 05. 1985 - İskenderpaşa Camii

08. SÜNNET-İ SENİYYEYE TÂBÎ OLMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'du fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ غَشَّ أُمَّتِى ، فَعلَيْهِ لَعْنَةَ اللهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ؛ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَمَا الْغَش ؟ قَالَ: أَنْ يَبْتَدِعَ لَهُمْ بِدْعَةً ، فَيُعْمَلُ بِهَا (قط. في الأفراد عن أنس)

RE. 431/10 (*Men gaşşe ümmetî, fealeyhi la'netu'llàhi ve'l-melâiketü ve'n-nâsi ecmaîn. Kàlû: Yâ rasûla'llàh, ve me'l-ğaşş? Kàle: En yebtedia lehüm bid'aten feyu'mele bihâ.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şeriflerinden bir demet, *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının 431. sayfasından okumaya devam ediyoruz.

Hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce, evvelen ve hassaten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için, onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ve bilhassa ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbileri olan sâdât ve meşâyıh-ı turuk-u aliyyemizin ervahı için, sahâbe-i kirâmın cümlesinin ve bilhassa beldemizde metfun

bulunan sahâbe-i kirâmın, beldelerimizi fethetmiş olan fatih ecdadımızın, gazilerin, mücahitlerin, muvahhid askerlerin;

Ashâb-ı hayrât u hasenatın, hadisleri yazıp, rivayet edip, bugüne kadar gelmesine emek sarf etmiş olan ulemânın ve râvilerin, içinde bulunduğumuz camiyi bina etmiş, tamir etmiş olanların;

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının, Hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olmak üzere; biz yaşayan müslümanlar da Mevlâ'mızın rızasına uygun ömür sürüp huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf hediye edelim, öyle başlayalım!

…………………………..

a. Kim Ümmeti Aldatırsa

Dârekutnî'nin rivayet etmiş olduğu hadîs-i şerîf, Hz. Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet olunmuş. Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[83]

مَنْ غَشَّ أُمَّتِى ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللهِ وَالْمَلاَئِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ؛ قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَمَا الْغَشُّ ؟ قَالَ: أَنْ يَبْتَدِعَ لَهُمْ بِدْعَةً ، فَيُعْمَلُ بِهَا (قط. في الأفراد عن أنس)

RE. 431/10 (*Men gaşşe ümmetî, fealeyhi la'netu'llàhi ve'l-melâiketü ve'n-nâsi ecmaîn. Kàlû: Yâ rasûla'llàh, ve me'l-gaş? Kàle: En yebtedia lehüm bid'aten, feyu'mele bihâ.*)

(*Men gaşşe ümmetî*)."Her kim ki benim ümmetimi aldatırsa, şaşırtırsa, kandırırsa; (*fealeyhi la'netu'llàhi ve'l-melâiketi ve'n-nâsi ecmaîn*) Allah'ın, meleklerin ve insanların cümlesinin lânetleri

---

[83] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.533, no:5664; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.221, no:1118; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.90, no:23028.

onun üzerine olur.”

Allah’ın lâneti; rahmetinden uzaklaştırmasıdır, Allah’ın rahmetinden uzak olur. Melekler lânet eder, insanlar lânet eder. Böylece o rahmet-i ilâhîden mahrum kalır.

(*Kàlû*) Bu ümmet-i Muhammed’i aldatmanın nasıl bir şey olduğunu sordular:

(*Yâ rasûla’llàh, ve ma’l-gaş?*) “Yâ Rasûla’llah, bu aldatmak nedir?”

(*Kàle*) Dedi ki: (*En yebtedia lehüm bid’aten,*)

“Onlara bir bidat-ı mezmûme öğretir, bir ters usül çıkartır, sünnete uymayan yeni bir hal, tavır, yol açar; (*feyu’mele bihâ*) ümmet de oradan gider, o zaman o şahsın üzerine böyle lânetler yağar.”

Ulemâmız demişlerdir ki: İnsan bilirse, kurtulur. Allah’ın rızasını, helalleri, haramları bilir; kurtulur.

Kurtuluşun ilk şartı, ilim! Kurtuluşun ikinci şartı, ilmiyle amel etmek!

Biliyor; koleksiyon yapar gibi, kütüphanesine kitap toplar gibi, zihninde bilgilerin hepsi var ama tatbik etmiyor. O zaman kıymeti yok. İlmiyle âmil olmadığı zaman çok büyük vebal içine düşüyor. Bilen kimse bildiğini tatbik etmediği zaman, büyük veballerin altında kalıyor, kendisine çok büyük sorgu sual var. Bildiğini tatbik edecek, ilmiyle amel edecek.

İlim ve amel de fayda vermez yetmez; niyetinin güzel olması şart! Niyeti güzel olmadığı zaman ilim ve amel fayda etmez.

Biliyor ve bildiğini de dış görünüşle yapıyor ama niyeti kötü, maksadı fena; o zaman da fayda etmez. Niyet temiz olacak.

İlmi var, amel ediyor, niyeti de iyi; “Yine yetmez!” buyruluyor. Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan rivayet edilmiş:

“—Sünnete uymazsa yine yetmez!”

İyi niyetle yalan yanlış iş yaparsa, bid’at işler yaparsa gene kıymeti olmaz.

O halde bu dinin aslı esası, sapasağlam yolu sünnet-i seniyye olmuş oluyor.

Onun için büyüklerimiz bize burada bir töre bırakmışlar ki, hadîs-i şerîfleri okuyoruz.

“—Kim Râmûzü'l-Ehâdîs'i baştan sona bir hatmederse, bayağı bir hatırlı alim olur.” diye bizim tekkemizde eskiden beri böyle okunmuş.

Ama hepsi Arapça'yı bildikleri için izahlı okumazlarmış. Sakallı hoca, alimler otururlarmış, hepsinin elinde kitap, Kur'ân-ı Kerîm mukabelesi gibi hafızalarına yerleşsin diye, hafızaları tazelensin diye Arapçasını okur, geçerlermiş. Hızlı hızlı okumak ve kısa bir tercemesini vermek sonradan olmuş.

Mesela Abdülaziz Bekkine Hocamız zamanında hemen sadece mealini verip geçmek şeklinde, dinleyenler not alırlarmış. Mehmed Zahid Kotku Hocamız'ın zamanında da sadece mealini vermek şeklinde, karşıdaki insanların zihninde, “Acaba şurası nasıl, bu işin bu tarafı nasıl?” diye bazı sorular bırakıyor. O soruları da cevaplandırmak gerektiğinden izahlı hale gelmiş.

Onun için biz şimdi bir mecliste bir oturduğumuzda ancak bir sayfa kadar okuyabiliyoruz. Ama eskiden hızlı okurlarmış, çabuk çabuk devredermiş. Çünkü insan bununla öğreniyor. Herkesin söylediği sözün doğruluğu, eğriliği buradan ortaya çıkıyor.

“—Efendim şu iş şöyle, bu iş böyle; Ben onu yapmam, ben onu etmem…”

Bakıyorsun hadîs-i şerîfin terazisine koyuyorsun, tartıyorsun; beş para etmez. Adam hadise uygun şeyi yapmıyor veyahut aykırı şey yapıyor; derhal ortaya çıkıyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi Peygamber Efendimiz'in yolundan ayırmasın… Sünnet-i seniyyesine ittiba edenlerden eylesin…

Büyüklerimiz ehli-sünnet ve'l-cemaat demişler, hem sünnet-i seniyyeye sarılmak hem de Ümmet-i Muhammed'in cemaat-i kübrâsından ayrılmamış olmak, fırâk-ı dâlle, sağa sola sapmış olanlardan olmamak, cadde-i kübrâ-yı İslâmiyye'de yürümek! Hem sünnet-i seniyyeye sarılıp hem de cadde-i kübrâda yürümek, yan yollara, patikalara, eğri büğrü uçurumlu yerlere sapmamak… Çünkü düşer gider, helak olur.

“—En kısa yol bildiğin yoldur.” diyorlar.

Sonra ara sokaklara girersin, yol kazılmış olur, kanal, hendek olur, gidemezsin; geri dönersin. Dümdüz yoldan yürü, menzil-i maksuduna çarçabuk varırsın, ulaşırsın.

Cadde-i kübrâ… Onun için *sırat-ı müstakîm* denmiş; İslâm'ın

dosdoğru gidişi yola benzetilmiş, teşbih edilmiş.

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (الفاتحة:٦)

(*İhdina's-sırâta'l-müstakîm*) "Yâ Rabbi! Bizi doğru yola hidayet eyle, eğri büğrü yola hidayet etme!" (Fâtiha, 1/6) diye bunu günde kırk defa Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden istiyoruz.

Sebilü'r-reşad denmiş. *Rüşd*; olgunluk, hak, doğruluk, akıl, mantık yolu mânâsına… Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi Peygamber SAS Efendimiz'in bu güzel yolundan ayırmasın…

Demek ki bir insan bir bid'at çıkartırsa, başkaları da onu bir şey sanıp da peşine takılırsa, takılanlar aldatılmış oluyorlar.

إذا كان الغراب دليل قومٍ ، ليأتيهم الى الأرض الجياف.

(*İzâ kâne'l-gurâbü delîle kavmin, leye'tîhim ile'l-ardi'l-ciyâfi*) "Bir kavmin lideri karga olursa, onları cîfelerin, leşlerin başına götürür."

Karga bir kavmin kılavuzu olursa nereye götürür? Uçar uçar bir leşin başına konar. Çünkü tabiatı o, leşi yiyor.

"—Gelin peşime takılın, haydi bakalım yürüyün!" diyor etrafına bir sürü kimse topluyor, götürüyor.

Yahu Allah'ın emirleri nerde kaldı, Kur'ân-ı Kerîm, sünnet nerede kaldı?... Sen utanmaz mısın, korkmaz mısın?

Korkmuyor, utanmıyor ama sonra başına yıldırımlar yağar o ayrı. Yağıyor, görüyoruz.

Ben benzetmekten, böyle yaşayan misaller vermekten çekiniyorum ama birisi varmış, arada buraya gelip gidermiş. Tabi acaip işler. Hocamız Mehmed Zahid Kotku Rh.A. hâli güzel olmadığı için, "Gelmesin!" demiş. Sonra görmüşler; bir kolunda bir kadın, diğer kolunda bir kadın, sakal göbeğinde, üstünde beyaz elbiseler… Sakallı adam öyle kadınlarla kolkola girip gezer mi! Derken öyle görmüşler.

"—Allah Allah, yahu bunun ilmi yok, hocalığı yok; nereden

topluyor insanları? “

Kim bilir neler söylüyor, nasıl kandırıyor; etrafına bir sürü kişi toplamış. Ondan sonra da bir zaman geçmiş, filanca şehirden haberi geldi ki giyinmiş, kravat takmış, başına fötr şapka giymiş, sandalyeye çıkmış, kendisini asmış! Böyle bir başlangıcın böyle bir kötü sonu oluyor, ilâhî bir ceza oluyor.

Bu bize iki bakımdan ibretli:

Bir; bu gibi durumlara tevessül edenler ayaklarını denk alsınlar. Ayaklarını denk alsınlar ki böyle emirsiz, ruhsatsız, müsaadesiz iş olursa, sonu buraya varır.

İki; onlara uyanlar ayaklarını denk alsınlar ki, böyle yalan yanlış yerlere bağlandığı zaman kendisi de onlarla beraber gider, çünkü onlar yanlış şey öğretir.

Bizim arkadaşlarımızdan birisi anlatıyor:

“Bizim handa bir çocuk vardı; sakallı, herkesi İslâm’a çekmeye çalışır, kitap dağıtır, namaz kıldırmaya alıştırır, iyi mücahid, mâşaallah dine hizmet ediyor, diye severdim. Bir zaman geldi, baktım; sakalı kesmiş.”

‘—Niye kestin?’ dedim.

‘—Sen anlamazsın!’ dedi.

Bir zaman geldi, namazı bıraktı.

‘—Niye bıraktın?’ dedim.

‘—Sen anlamazsın!’ dedi.”

Bunun anlanmayacak bir tarafı kalmadı, ben hemen şıp diye anladım. Sen sakalı kesip namazı bıraktın mı, şıp diye anlaşıldı, bunun bir şeyi kalmadı. Ölçü onlar; namaz ölçü, İslâm’ın emirleri ölçü! Sen onlara riayet etmedin mi bitti. Erbabı hemen şıp diye anlar.

Deri hastalıkları mütehassısı profesör uzaktan şöyle baktı:

“—Tamam, şu hastalık, şu merhemi verin.” dedi.

Yüzündeki çıbanlarını görür görmez mahiyetini biliverdi. O ilacı sürüyor geçmiyor, bu ilacı sürüyor geçmiyordu, adam ona buna başvuruyordu. Ama profesör:

“—Aman, çok bulaşıcıdır, şu ilacı verin!” dedi, elini bile sürdürmedi, geçti. Erbabı bilir.

Onun için olur olmaz yollara sapmayın, dini kimden

öğrendiğinize bakın! Her din namına söz söyleyen insanın o işe ehliyeti olup olmadığını, ilmi olup olmadığını araştırın. Söylediği sözlerin Kur'ân-ı Kerîm'e, hadise uyup uymadığını kontrol edin.

Bir araba alırken bir ustaya götürüyorsun da devrilmiş mi, çarpılmış mı, sonradan mı tamir edilmiş diye motoruna, kaportasına baktırıyorsun da bir hocaya bağlanırken insan ona dikkat etmez mi?

Dini elden gider, dünyası da âhireti de gider. Onun için bunlara yazık ama onları saptıranlara daha yazık. O ümmeti aldatanlara daha yazık.

Onun için Hocamız Mehmed Zâhid Kotku Rh.A, *Tasavvufî Ahlâk* kitabında derdi ki;

"—Bunlar âhiret yolunun haramileridir!"

Dünya yolunun haramisi yolunu keser, "Ver paranı! Ver malını!" der. Yapsa insanı öldürür ama insan malını koruyacağım derken çarpışırsa, ölürse şehid olur, hadîs-i şerîf var. Ama âhiret yolunun haramisi insanın imanını sapıttırırsa; namazdan, zikirden döndürürse, yanlış şeylere bağlarsa, zihnine fasit fikirler sokarsa…

"—Bizim namazımız kılınmıştır. Namazın kazası var sohbetin kazası yok!.."

Sen bu herzeleri nereden çıkardın? Öyle şey olur mu? Allah-u Teàlâ Hazretleri günde beş vakit namaz kılmayı bize buyurmuş. Bu zat, herif-i nâ-şerif; "Bizim namazımız şöyledir böyledir, ıvırdır zıvırdır…"

Ne söylese boş, Kur'ân'da ap âşikar belli!

Otobüste birisiyle karşılaştık, baktım yalan yanlış şeyler söylüyor. Birisiyle münakaşa ediyorlar, ben de duydum. Dedim ki:

"—Sözünüzü istemeyerek duydum, benim de biraz ilgim var, münakaşanıza ben de katılabilir miyim?"

"—Buyur katıl." dediler.

Adam iddiacı:

"—Biz daha iyiyiz, daha iyi mü'miniz, siz kötüsünüz." diyor; bizim gibi olan insanlara çatıyor.

Kendisinin hangi yolun yolcusu olduğunu söylemiyorum. Bir başka yolun yolcusu, çatıyor. Yanına yavaşça sokuldum:

"—Namaz kılar mısınız? Siz iyisiniz madem, namaz kılar

mısınız?”

“—Kılmayız.” dedi.

“—Doğru söyle de her söylediğin söze göre, ben de cevap vereceğim.” dedim.

“—İçki içer misiniz?” dedim.

“—İçeriz.” dedi.

İçki içermiş, namaz kılmazmış filan. Bizim camilerimize ta’n ediyor:

“—Sizin camilerinizde pabuç çalınıyor…”

Yahu papucun çalınmasından biz sizden çok müştekiyiz. Bizim papuçlarımız çalınıyorsa, çalınan papuçlar bizim, sen cemaati ne suçluyorsun? Hırsız geliyor çalıyor. Benim cemaatimin ne kusuru var? “Siz iyi ahlâklı değilsiniz. Biz iyi ahlâklıyız.” demeye getiriyor.

Daha başka birkaç şey daha sordum ama onları söylemeyeceğim. Dedim ki:

“—Pekiyi, bunları kimden öğrendiniz de böyle yapıyorsunuz? Niye namazı bıraktınız, niye içkiyi içiyorsunuz?”

“—Bizim büyüklerimiz var bize öyle söylemişlerdir, bir bildiği vardır.”

“—Rûz-ı mahşerde o büyükler başa geçecek, onların o büyükleri onları tabur halinde cehenneme götürecek.” dedim.

يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ (الإسراء: ٧١)

(*Yevme ned’û külle ünâsin bi-imâmihim*) [O gün her insan topluluğunu önderleriyle birlikte çağırırız.] (İsrâ, 17/71)

Her grup başkanıyla beraber gidecek; ehl-i cennet cennete, ehl-i cehennem cehenneme… Sen misin bunları aldatan? Haydi bakalım, aldattıklarını topla, haydi beraber cehenneme! Cehennemde birbirleriyle yaka paça, alt üst kavga edecekler.

“—Sen olmasaydın biz sapıtmazdık!”

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ (ص: ٦٤)

(*İnne zâlike lehakkun tahâsumu ehli’n-nâr*) “Ehl-i nârın

birbirleriyle çekişmesi, kavgası, münakaşası muhakkaktır, böyle olacak!” buyuruyor.

Orada yaka paça birbirine gireceğine burada aklını başına toplasana! Ne güzel alâmet. Gizli olsa, “Ben de namaz kılarım.” dese, “Ben de içki içmem, ben de müslümanım, ben de şöyleyim böyleyim...” dese birazcık saflığına veririz ama ap aşikâr, niye aldanıyorsun?

Bir yere gittik sorduk:

“—Nasıl, ne haber, ahalimiz beldeniz nasıl?”

“—Hocam parça parça, bölük bölük.”

“—Ne bölükleri varmış?” dedim. “Şu zümrenin özelliği neymiş?”

“—Hocam bu zümre namaz kılmaz.”

“—Pekiyi ne yapar?”

“—Sabahleyin güneş doğarken, güneşin doğduğu tarafa doğru döner, gözlerini kapatır, bir murakabeye dalar.”

Başına çalınsın murakabesi!

“—Ondan sonra akşama kadar namaz yok. Akşam vakti güneş batarken, güneşin battığı tarafa döner, saygılı bir tavır takınır, gözünü kapatır, murakabeye dalar.”

Yine başına çalınsın! Kıymeti yok ki! Sen güneşe mi tapıyorsun Allah’a mı tapıyorsun? Sen ateşperestlerin zamanından mı kaldın, güneşe tapanların zamanından, aya tapanların zamanından mı kaldın, Mecusî misin nesin? Bir de bizi beğenmiyor!

Müslümanın en ednası, imanı sağlam insan; ötekilerin âlâsının, âlâsının âlâsındadır çünkü imanı vardır. O iman öyle bir cevherdir ki... Cennetleri para ile ödeyebilir misin, satın alabilir misin? Alamazsın. O iman ile cennet alınıyor.

Onun için buyrulmuş ki:[84]

ثَمَنُ الْجَنَّةِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ (عد. وابن مردويه عن أنس؛ عبد بن

[84] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.2, s.103, no:2548; *İbn-i Adiy, Kâmil fi’d-Duafâ,* c.VI, s.348; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.529, no:36461; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.270, no:107; Hasan-ı Basrî Rh.A’ten.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.52, no:157 ve s.419, no:1790; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.327, no:1048; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XII, s.11, no:11316, 13317.

حميد في تفسيره عن الحسن مرسلاً)

RE. 269/7 (*Semenü'l-cenneti lâ ilâhe illa'llàh*) "Cennetin bedeli *Lâ ilâhe illa'llah*'tır." Lâ ilâhe illa'llah sözü cennetin bahasıdır.

O baha var, cennetin parası kalbine depo edilmiş. Haydi kasayı çal bakalım, aç da içinden çal. Hele bir alabilse; cennetin bedeli dünyalar alır, yerleri gökleri alır.

Onun için kalbinde iman olan insan; fâsık, bozuk akîdeli insanla kıyas filan edilmez.

"—Efendim bu kusurlu, eksikli."

Olsun, eksiğiyle kusuruyla, en döküntü haliyle ötekisinden kat kat üstündür!

Belki makbul ola noksan-ı amel
Olmasın lâkin akîdende halel.

Azcık ibadet edersin, sade sade kulluk edersin; makbul olur. Ama akidende bozukluk olursa olmaz.

"—Acaba Allah bir mi, iki mi, üç mü?"

Hâşâ sümme hâşâ! Veyahut;

"—Acaba Kur'ân-ı Kerîm'i Peygamber Efendimiz'in kendisi mi söyledi?"

İmanı gider veyahut olmadık fâsit fikirler…

"—Hocam, çok korkuttun bizi, pekiyi ne yapacağız?"

Kur'ân-ı Kerîm Allah'ın kitabı, ona sımsıkı sarılın!

Peygamber Efendimiz SAS:

"Kur'an'a sarılan sapıtmaz!" diyor. (*Len tadillû ba'dehû ebeden)* "Asla sapıtmazsınız!" diyor.

Kur'ân-ı Kerîm'e sımsıkı sarıl, Kur'ân-ı Kerîm'i baştan aşağıya oku bakalım:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ . مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

(الفاتحة:٢-٤)

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. Er-rahmâni'r-rahîm. Mâliki*

yevmi'd-dîn.) [Hamd (övme ve övülme), alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur. O, Rahmân'dır ve Rahîm'dir. Ceza gününün mâlikidir.] (Fâtiha, 1/2-4)

الم . ذَلِكَ الْكِتَابُ لاَ رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِلْمُتَّقِينَ (البقرة:١-٢)

(*Elif lâm mîm. Zâlike'l-kitâbu lâ raybe fîh*) [Elif. Lâm. Mîm. O kitap (Kur'an); onda asla şüphe yoktur.] (Bakara, 2/1-2)

Kur'ân-ı Kerîm'in daha üçüncü sayfasında başlıyor: Bir insan grubu vardır ki kâfirdir, ne yapsan inanmaz. Bir insan grubu vardır ki münafıktır, senin yüzüne güler, şöyle yapar böyle yapar. Demek ki başında bilmen lazım ki sana başında münafığı tarif ediyor!

Sen Allah'ın kitabını okusan, Allah sana bir nur verir, Allah'ın nuruyla bakarsın görürsün, münafıklığını görürsün!

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri kürsüde vaaz ederken, bir mecusi gelmiş: Diyor ki:[85]

اِتَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ ، فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللهِ (خ. في تارخه ، ت. غريب ، وابن السني في الطب ، حل. عن أبي سعيد ؛ طب. خط. والحكيم ، وسمويه عن أبي أمامة ؛ ابن جرير عن ابن عمر)

RE. 14/12 (*İttekù firâsete'l-mü'mini*) "Mü'minin ferasetinden

[85] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.399, no:3052; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.312, no:3254; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VII, s.354, no:1529; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.95, no:1856; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.191, no:1234; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.67, no:1537; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.351, no:1154; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.102, no:7497; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.183, no:2042; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.387, no:663; Beyhakî, *ez-Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.374, no:370; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.III, s.86; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.207; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.99, no:2500; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.118; Ebû Ümâme RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.94; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.88, no:30730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.41, no:80; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.334, no:531.

korkun! (*Feinnehû yenzuru bi-nûri'llâhi*) Çünkü o, Allah'ın nuruyla bakar; gerçekleri çok güzel görür, iyiyi kötüyü anlar." sözünün mânası nedir?" diye sormuş.

Camiye gelen insan, başkası mü'min sanar. O mübarek bakmış, demiş ki;

"—İmana gelme sıran şimdi tamam oldu, imana gel." demiş.

Adam gayrimüslimmiş, ilk önce onun gayrimüslim olduğunu bilmiş. Bir de, "Bak mü'minin feraseti böyledir." demiş oluyor. "Mü'minin feraseti Allah'ın nuruyla bakar." dedi ya o müslümanların arasında sarığıyla, cübbesiyle müslüman kıyafetiyle oturmuş. Onun müslüman olmadığını, kâfir, mecusi olduğunu bir insan anlarsa nasıl bakıyor demektir?

Ferasetle, Allah'ın nuruyla bakıyor da onun kâfir olduğunu görüyor demektir. Ona keramet gösterivermiş.

"—Kelime-i şehadet getir artık müslüman olma zamanın geldi, oyalanma!" demiş. O da kendisinin gayrimüslim olduğunu anlayıverdi, bakmış keramet; parmağını kaldırmış, hem de hadisin de izahı yapılmış.

"—Mü'minin ferasetinden kork çünkü Allah'ın nuruyla bakar." buyruluyordu. Allah'ın nuruyla bakmış, onun kâfir olduğunu anlayıvermiş, iş bitmiş.

Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kitabını okuyalım. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize nur verir;

يَجْعَل لَّكُمْ فُرْقَانًا (الأنفال:٢٩)

(*Yec'al leküm furkànen*) "Hayrı şerri ayırma kabiliyeti verir." (Enfâl, 8/29)

Kur'ân okumazsan, hadis okumazsan; o zaman şaşırırsın!

Kayserililer, "Boyayıp da satıyor." derler. Boyarlar, insanı öyle aldatırlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri aldananlardan, şaşıranlardan, yanlış yollara sapanlardan eylemesin… Şaşıranları da hak yola hidayet eylesin…

b. Cumayı Kaçıran Kimse

Bu hadîs-i şerîf de cuma ile ilgili.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[86]

مَنْ فَاتَتْهُ الْجُمُعَةُ فَلْيَتَصَدَّقْ بِدِينَارٍ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَبِنِصْفِ دِينَارٍ

(حم. ع. حب. طب. ض. عن سمرة)

RE. 431/11 (*Men fâtethu'l-cumuatü, fe'l-yetesaddak bi-dînârin, fein lem yecid febi'n-nisfi dînâr.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

(*Men fâtethu'l-cumuatü*) "Sizden her kim ki cuma namazını kaçırıverirse, (*fe'l-yetesaddak bi-dînârin*) cumaya yetişemediği için dinar, bir altın lira tasadduk etsin. (*Fein lem yecid febi'n-nisfi dînâr*) Eğer bulamazsa, o kadar parası yoksa yarım dinar tasadduk etsin."

Tabii kılamamanın çeşitli sebepleri olur. Cumaya yetişemedi, kılamadı.

(*Hâze't-tasadduku lâ yerfeu't-terkebi külliyeh*) [Bu tasadduk vebali tamamen kaldırmaz.]

"Tasadduk edin!" denmesi "Gitmem, tasadduk ediveririm." mânasına alınmasın. Cumanın ehemmiyetini ifade ediyor. Herhangi bir sebeple yetişemeyen insan, para pul tasadduk ederek telafi etmeye çalışsın! Gene de telafi etmesi mümkün değildir. Umulur ki bu tasaddukuyla, yaptığı işlediği günah biraz azalır.

Bugünlerde memleketimize cuma ile ilgili bir cereyan var. Bazı kardeşlerimiz, müslüman oldukları halde cuma namazını kılmayı uygun görmüyorlar:

"—İmamların arkasında namaz kılınmaz. Cumanın şartları yoktur." filan diyorlar.

Olabilir, bir fikir. Biz de yalnız kendi fikrimizle kalmasın diye saçını sakalını ağartmış, ilimde belini bükmüş, yaşlı başlı, ihtiyar

---

[86] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.14, no:20171; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.28, no:2788; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.178, no:1861; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.733, no:21158; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.93, no:23040.

herkese sorduk. Her gittiğimiz kasabada, köyde, şehirde bir alimle karşılaşınca:

"—Hocam, böyle diyorlar, ne dersiniz, deliliniz nedir?" diye sorduk.

Ulemâdan hiçbir tanesi:

"—Evet uygun değildir, kılınmasın!" demedi. "Kılınsın!" dedi.

Biz de ona dayanarak sizlere diyoruz ki, aklı başında ulemâmızın aşağı yukarı ittifakı vardır. Gençlerin heyecanı ayrıdır, ulemamızın, aklı başında insanların ittifakı vardır; aman cumayı, cemaati terk etmeyin!

Cumayı üç defa peş peşe terk edenin kalbi mühürlenir de sonra başına çok daha kötü haller gelir. Neler söylediklerini, bütün delillerini biliyorum. O delilleri de söyledim, ulemâmız;

"—Bütün o delillerine rağmen cuma kılınır!" diyor.

Bunu buradan size tebliğ ediyorum.

c. İhlâsla İbadet Eden Kimse

Üçüncü hadîs-i şerîf Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[87]

مَنْ فَارَقَ الدُّنْيَا عَلَى الْإِخْلَاصِ لِلّٰهِ وَحْدَهُ، وَعِبَادَتِهِ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، مَاتَ وَاللّٰهُ عَنْهُ رَاضٍ (ه . ك . عن أنس)

RE. 431/12 (*Men fâraka'd-dünyâ ale'l-ihlâsi li'llâhi vahdehû, ve ibâdetihî lâ şerîke lehû, ve ikàmi's-salâti, ve îtâ'i'z-zekâti, mâte va'llàhu anhu râdin.*)

Sadaka rasûlü'llàh.

---

[87] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.79, no:69; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.362, no:3277; Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.V, s.341, no:6856; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.447, no:2122; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.292, no:6524; Hàris, *Müsned*, c.I, s.13, no:7; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.471, no:977; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.71, no:274; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.96, no:23052.

(*Men fâraka'd-dünyâ*) "Her kim ki bu dünyayı terk eder, ölür, bu dünyadan ayrılır..." Nasıl bir hal üzere?

(*Ale'l-ihlâsi li'llâhi vahdehû*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin birliğine kalbiyle inanmış olarak, ihlaslı olarak ölürse… (*Ve ibâdetihî lâ şerîke lehû*) Allah birdir, yalnız ona ibadet ederim zihniyetiyle; (*ve ikàmi's-salâti*) namaz kılar bir halde, namaza müdavim bir halde; (*ve îtâi'z-zekâti*) malından zekâtını verir bir halde ölürse; (*mâte va'llàhu anhu râdin*) Allah ondan razı bir halde ölür"

İhlaslı, imanlı, namaz ehli, zekât ehli olmak önemli! Namaz da önemli, zekât da önemli.

Zekât şu bakımdan çok önemli:

Kuru lafla işler yürümüyor. Şu camiyi badana ettireceğiz. Kaç milyon gitti biliyor musunuz?

Tahmin etmezsiniz, milyonlar gidiveriyor. İskeleler kuruyorsun, şu kadar yüz bin gidiyor. Boyasını yaptırıveriyorsun, yağlı boyasını yaptırıveriyorsun, bir ustanın yevmiyesi şu kadar...

İnsanın aklı gidecek. Bizim gibi parayı dirhem dirhem kazanan insanların yapacağı iş değil, çok zor iş… Her şey parayla oluyor. Yapıldığı zaman da insan rahat ediyor.

Altı halı, üstü temiz, duvarlara dayandığı zaman sırtına çıkmaz, tahtadan yapılmış, yan taraf güzel, üstü kapatılmış, yağmur damlamaz, zemini güzel halı… İnsanın hoşuna gidiyor. Yapanlardan Allah razı olsun ama parayla oluyor.

Bunun gibi İslâm'ın öteki işleri de parayla. Düşmanla cihad edeceksin, silah alacaksın, para lazım; fakire fukaraya gıda temin edeceksin, para lazım; şu işi yapacaksın para, bu işi yapacaksın para…

Zenginler, iktidarı olan kimseler parayı vermezse, İslâm cemiyetinin bu ihtiyaçları nasıl karşılanacak?

Onun için namaz önemli. Sen şahsen namazı kıldıkça günahlardan kesileceksin, iyi insan olacaksın. Namaz senin ahlâkını düzenleyecek, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne yaklaştıracak, kurbiyyet peyda edeceksin ama zekât da vereceksin!

Ebû Bekir es-Sıddîk RA zamanında, Peygamber SAS Efendimiz

vefat edince, Arap kabileleri dediler ki:

"—Yâ Ebû Bekir! Biz mü'miniz, namazları kılacağız ama biz zekât vermiyoruz!"

Zekât vermek zor geldi. Mal canın yongası olduğu için para vermek insanlara zor geliyor. Para vermekte çok zorlanıyorlar. Dediler ki:

"—Zekât vermeyelim!"

Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz baktı ki Allah'ın farzları arasında ayrım yapılıyor. Hiç ayrım olur mu; zekât da farz, namaz da, oruç da farz. Dedi ki:

"—Eğer Rasûlüllah SAS Efendimiz zamanında verdiğiniz zekâtlardan şu kadar bile eksik verseniz, harp eder de sizden alırım, sizi kâfirler sizi! İnsan Allah'ın farzını inkâr etti mi o duruma düşer, harp gerekir." dedi.

"—Harp ederim!" deyince bir şey diyemediler.

Verecek, Allah'ın emrini tutacak.

Ama aynı Ebû Bekir es-Sıddîk,

Sa'lebe isminde bir zat Peygamber Efendimiz'i darıltmıştı: Memurlar zekât istediği zaman vermemişti. Sonra kendisi, gönlü oldu da vermek istedi. Peygamber Efendimiz, "İstemez!" dedi onun zekâtını almadı. Aynı zat, Ebû Bekir es-Sıddîk RA halife olunca o zaman geldi, belki bu sefer olur, gibilerden. Dedi ki:

"—Zekâtımı vermeye geldim."

"—Rasûlüllah'ın almadığı zekâtı ben senden nasıl alırım?" dedi, almadı.

Onların işleri Rasûlüllah'a uymak.

Abdullah ibn-i Ömer hac esnasında bir yerde devesinden indi, sonra biraz daha biraz durdu, tekrar devesine çıktı. Dediler ki:

"—Ne oldu, ey Ömer'in oğlu ne oldu?"

"—Bilmem, Rasûlüllah Efendimiz burada devesinden bir inmişti, bir binmişti; ben de ondan yapıyorum."

Onların yaptıkları şeyler hep Rasûlüllah'ın izine ayaklarını tam uydurmak, kaydırmamak, yüzde yüz ona ittibâ etmek.

Zekâta dikkat edin; insanın ihlâsı, halisliği, muhlisliği fedakârlığından ölçülür. Evinde bin rekât namaz kılar, bir kuruşu

verirken eli titrer; olmaz!

Allah şifa versin, selâmet versin, Ali Yakup [Cenkçiler] Hoca'ya, Bağdat'ta birisi sormuş:

"—Hocam, ben zikr-i hafî mi yapayım, zikr-i cehrî mi yapayım? Yüksek sesle mi Allah Allah diyeyim, yoksa içimden mi Allah Allah diyeyim, zikri nasıl yapayım?"

Parmaklarıyla para verir işareti yapmış:

"—Sen zikri şöyle yap! Senin zikrin böyle olsun!" demiş.

Neden?

Adam zengin; hayır hasenâtı kıt, eli sıkı. "Senin zikrin böyle olacak!" demiş. "Sen Allah yolunda para vermeyi öğren, senin Allah'ı anman bu!" demiş.

Onun için, zekâta dikkat edin! Kim Allah'a ihlâs üzere, onun ibadetine kimseyi ortak katmadan, Allah'tan gayrıya tapmadan namaz kılarak, zekât vererek ölürse; ölür ama nasıl ölür?

Allah ondan razı bir halde ölür. "Gel kulum, ben senden razıyım!" diye sevdiği, razı olduğu bir kul halinde Mevlâ'sına kavuşur.

Zor değil, görüyorsunuz sadece Allah'a ibadet etmek, ihlaslı kulluk etmek, namaz kılmak var.

Namazı küçüklere, çocuklara evvelce alıştırın, büyüyünce zorlanıyorlar, kaytarıyorlar. Sizin gözünüzü avlarlar, kollarlar; siz olmadığınız zaman kılmazlar, ben size söyleyeyim. Bu zamâne çocuklarının hali çok zordur. Evde döversin kıldırırsın, sen yokken kılmaz! Çocuğu öyle yetiştir ki, sen olmadığın zaman dövseler gene kılsın! Dövseler, öldürseler, namazı gene kılsın. Çocuğu öyle yetiştirmeye çalışmak lazım!

Allah korkusunu küçükten öğretmek lâzım! Bak sabahleyin bir çocukcağız geldi babasının yanında diz çöktü, oturdu, el-hamdü lillâh küçücük çocuk. Çok hoşuma gitti, babasını da takdir ettim, küçücük çocuğu kendi yoluna alıştırıyor.

Ramazan gelecek, çocuklarınıza Ramazan'da:

"—Hanım şunu sahura kaldıralım!"

"—Yok yok, daha küçük, uyusun."

"—Hanım şunu teravihe götürelim!"

"—Yok yok, daha küçük, onun aklı ermez, yorulur; camiye

gitmesin."

"—Hanım şunu sabah namazına götüreyim..."

"—Yok yok, uykusuna yazık, bak ne kadar güzel uyuyor..."

İşte çocuk böyle böyle helâk olur. Büyüdüğü zaman da sen uykudan kaldırmak için ayağından sürüklesen, artık kalkmaz.

Sabahleyin baba camiye gidecek, hazırlanmış, abdest almış; daha orda bir kıpırtı yok. Gelini ile beraber oğlu içeride… Tam camiye gideceği sırada, yatak odasının kapısına tak tak vurmuş:

"—Haydi çocuklar sabah namazına kalkın!"

Gelin içeriden, daha yataktayken:

"—*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh! Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh...* Tamam baba tamam, namazdaydık..."

Yalan… Yatakta yatıyorlar.

Bana bunu anlattılar. Böyle aldatıyormuş. Gülüyorlar ama gülünecek bir şey değil, ağlanacak bir şey! Böyle yapar. Çocuğu alıştırmazsan, nefsi kabarırsa, yedi başlı ejderha olursa, onu öldürmek, yenmek zor olur. Küçükten alıştıracaksın!

"—Hocam camileri çoluk çocuk bahçesine mi döndürelim?"

Çocuğu güzelce yıka, tertemiz, beyaz elbiselerini giydir. Güzelce tembihle, öğleden sonra uykusunu uyut, yatsı namazında yanına dik; çocuk camiyi kandilleri, imamı görsün. Sonra da, "Aferin, çok güzel namaz kıldın!" diye cebine biraz para sıkıştır.

"—Gel bakalım şimdi mükâfatı hak ettin, dondurma mı istersin çikolata mı istersin, kaymaklı mı istersin ne istersin?" diye gönlünü al.

Politika yap, çocuk ibadeti sevsin. Sabah namazına da:

"—Haydi çocuğum, şimdi çok sevap var; sabah namazında camiye gidene şu ecirler var, bu ecirler var; gel şu namazı gene beraber kılalım! Haydi bakalım sen bana yardım ediver, pabucumu çevir..."

Bir politika yap, onu camiye getir. Sonra da saat 7'de 8'de hanıma de ki:

"—Bu çocuğu uyut!"

Şimdi artık uyku vakti geldi, şimdi uyusun, öğleye kadar uyusun ama ibadet vaktinde ibadet etmeye alışsın.

“—Sahura kaldırmayalım…”

“—Kaldır!”

Öp, kokla, okşa:

“—Aman yavrum kalk, kalkmak biraz zordur ama Peygamber Efendimiz ‘Sahurda bereket var!’ buyurdu, güzelce kalk. Bak senin için ne tatlılar yaptım, sen yemezsen içime sinmez...” de.

Politika yapsın, sahura kaldırsın. Oruç tuttursun.

Çocuk böyle böyle alıştığı zaman, büyüyünce sen onu askere gönderiyorsun ya yedek subay okulunda artık sen başında yoksun; o zaman da kılar. Bir memuriyete gidiyor, o zaman da kılar. Dağın başına gidiyor, izcilerle oluyor, bilmem nerede oluyor, ne yapsa kılar. Hava meydanında kılar, uçakta kılar. Oturarak kılar, gözüyle, ima ile kılar. Vakti biraz sıkışmaya başladı mı rahatsız olur. Bakar, namaz kılacak yer aranmaya başlar.

Bizim arkadaşlardan birisini anlattılar, ben kendisinden dinledim. Kendisi profesör, kitapları, yazıları var, dünya çapında şöhreti olan bir kimse. İtalya’nın kuzeyinde bir şehre çağırmışlar; grup halinde, başka profesör arkadaşlarla filanca kongreye gitmiş. 8-10 kişilermiş. Demişler ki;

“—Roma’da tarihî eserler filan var, bir de Roma’yı ziyaret edelim.”

Roma’ya gitmişler.

“—Haydi bir de papalığı görelim!” demişler.

Papalığa gitmişler. Bu da biraz halim selim bir insan, ne yapsın; Hristiyanlığın merkezine gitmiş. Ama saatine bakıyor, ikindi vakti… Bakmış ki merasimdi, şuydu buydu derken gecikecek; papalığın sarayında etrafına bakınmaya başlamış. Hristiyanlığın merkezinde orada dolaşan birisine demiş ki;

“—Ben namaz kılacağım, bana yer gösterir misin?”

Gitmişler buna bir yer göstermişler, orada papanın sarayında ezan okumuş, kamet getirmiş namazını kılmış!

Öteki arkadaşları:

“—Vay gerici! Ya namazı burada da mı bırakmadın?” demişler.

Diyor ki:

“—Papa geldi, benim elimi sıktı, onların elini sıkmadı. O geldi, ben oturuyordum, el sıktı; ben oturdum, o benden sonra oturdu.

Allah Mukallibu'l-kulûb'dur, belki Papaya başka bir türlü bir şey yaptı." diyor.

Takkesini çıkarmayı unutmuş, namaz kıldığı yerden Papa'yla karşılaşacakları mülâkat yerine takkesi başında gelmiş. Öbür tarafta, odada ikindi namazını kıldı ya, başında takkesini unutmuş, papanın yanına öyle gelmiş. Başı takkeli olarak papayla karşılaşmış, Papa onun elini sıkmış, o oturmuş, ondan sonra papa oturmuş. Hâlbuki önce, makamca yüksek olan oturur. Allah müslümana "Senin makamın daha yüksek!" dedirtmiş. Ondan sonra da uğurlarken sırf bunun elini sıkmış, buna iltifat etmiş.

Belki şundandır; Allah'ın varlığına birliğine inanan insan, hiç inanmayan insandan daha üstün, diyerek Amerikalılar filan itibar ediyorlar. Belki o da ondandır. Belki şunun gönlünü çeleyim dedi, Allah onun kafasına ne fikir verdiyse; öteki arkadaşları, "Gene en büyük iltifatı sen gördün!" diye kıskanmışlar, haset etmişler.

Şimdi bu profesör; "Ben, ilkokulu Fransız mektebinde okudum. Hiç Türkçe konuşamazdım. Babam hakimdi, ortaokula başladığım zaman Anadolu'ya tayin oldu. Ortaokula gittiğim zaman beni yabancı, gâvur çocuğu sanırlardı. Fransızca'm mükemmeldi. Türkçe konuşamazdım." diyor.

Fransız mektebinde okumuş bir çocuk; bak aile terbiyesi, görgüsü güzel olunca gene namazına, niyazına nasıl devam ediyor! Papanın sarayında bile nasıl Allah'ın emirlerini tutuyor!

Çocuklarınızı yetiştirecekseniz böyle yetiştirin! Küçücük bir tazyik görünce, pantolonumun ütüsü bozulacak diye namazı bırakacak çocuk yetiştirmeyin!

"—Kıl namazı!"

"—Pantolonumun ütüsü bozulur, şimdi abdestim yok."

"—Abdestli gez!"

Sudan bahaneler, çeşit çeşit şeyler.

Çocuklarınızı mü'min yetiştirin; dışı mü'min, içi münafık olmasın!

d. Üç Kötü Sıfat

Bu hadîs-i şerîf Neseî'de, İbn-i Mace'de, İbn-i Hibban'da, Tirmizî'de ve Ahmed ibn-i Hanbel'de de olan bir hadîs-i şerîf.

Sevban RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[88]

مَنْ فَارَقَ الرُّوحُ جَسَدَهُ ، وَهُوَ بَرِيءٌ مِنْ ثَلاَثٍ ، دَخَلَ الجَنَّةَ : الْكِبْرِ ، وَالدَّيْنِ ، وَالْغُلُولِ (حم. ت. ن. ه. ع. حب. ك. ق. ض. عن ثوبان)

RE. 431/13 (*Men fâraka'r-rûhu cesedehû, ve hüve berîün min selâsin, dehale'l-cennete: El-kibri, ve'd-deyni, ve'l-gulûl.*)

(*Men fâraka'r-rûhu cesedehû*) "Her kimse ki onun ruhu cesedini terk eder, ölür..." Nasıl? (*Ve hüve berîün min selâsin*) "O şu üç şeyden berî bir halde, kendisinde bulunmadan ruhu cesedini terk ederse..." Ne olur? (*Dehale'l-cennete*) "Cennete girer."

"Her kim ki üzerinde şu üç sıfat olmadan, bunlardan pak olarak, berî, uzak olarak ölürse, ruhu cesedini öyle bir haldeyken terk ederse o kimse cennete girer."

O üç şey nedir:

1. (*El-kibru*) *Kibir*, kötü huyların en kötülerinden birisidir. Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:[89]

---

[88] Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.85, no:1498; İbn-i Mâce, Sünen, c.VII, s.250, no:2403; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.276, no:22423; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.427, no:193; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.369, no:7751; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.31, no:2217; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.119, no:4159; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.355, no:10746: İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.73; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.232, no:8764; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.341, no:2592; Sevban RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.821, no:43261; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.97, no:23053.

[89] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, no:91; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.361, no:1999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.445, no:945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:69; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.477, no:5066; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.75, no: 10000: Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.258, no:1512; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.89, no;7110; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XII, s.225, no:4836; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.2, no:3; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.280, no:4762; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.951, no:7747 ve s.959, no:7771; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.372, no:3117; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.107, no: 17689-17693; RE.486/2.

لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ ، مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ

(م. ت. حم. عن ابن مسعود)

(*Lâ yedhulü'l-cenneh, men kâne fî kalbihî miskàle zerretin min kibrin*) "Kalbinde zerre kadar kibir olan kimse cennete girmeyecek!"

Sahâbe-i kirâm çok telaşlanmışlar.

İnsan kibirlenmeyecek. Kibir, kibriyâ Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne mahsustur. Müslüman mütevazı olacak; böbürlenip kibirlenip, burnunu havaya kaldırıp, sanki yeri topuklarıyla delecekmiş gibi çalımlı yürümek kâfirlerin, cebbarların işidir. Mü'mine tevazu yakışır, boynu bükük, halim selim olmak, mütevazı yürümek yakışır. Kibir olmayacak.

2. İkincisi (*ve'd-deyn*) "Kul borcu o borçların ödenmesine bağlı iş." Üzerinde kul borcu olmayacak.

Mahkeme-i kübrâ olacak. O alacaklı gelecek, o alacaklıya alacağı miktarı verilecek. Geride senin elinde ne kalacak belli değil! Belki elinde bir şey kalmadığı için cehenneme gideceksin. Belki senin sevaplarını azaltacak, belki tüketecek. Onun için borç da fena!

İnsanın, mümkün olduğu kadar borçlanmamaya çalışması lazım! Mümkün oldukça borçlanmamaya çalışmalı. Ama mecburiyet olduğu zaman, bir borcu ödemek maksadıyla almışsa ödemeye sây u gayret etmelidir.

3. Üçüncüsü, (*ve'l-gulül*) "Umumî mânasıyla hırsızlık demek; hususî mânasıyla ganimet malından çalmak demek.

Meselâ, mücahidler kâfirle cihad ettiler, bir yeri elde ettiler. Gaziler arasında ganimet denilen şey tevzi edilirken, hissesine ne düşerse onu alacak. Kendisi önceden, taksim edilmeden mal alırsa, cebine koyarsa, saklarsa, cehennemlik ateş parçası almış olur.

Bir ayakkabı bağcığını bile;

"—Tamam, ben buldum…" diye cebine atamaz.

Onu da getirecek, ortaya yığacak, gaziler arasında ganimetin

taksim usûlune göre taksim edilecek.

İşte bu hırsızlık, yani kul hakkı! Şunun bunun bir şeylerini almak veyahut gazi ise taksim edilmemiş ganimet malını almak olabiliyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kimsenin malını üzerimize geçirtmesin, kimsenin hakkını yedirmesin… Allah-u Teàlâ helâl kazanç nasib etsin, helal rızık nasib etsin… Bizi haramlardan müstağni eylesin… Fazl u keremiyle haramlara el uzatmadan yaşamayı, iffetli, temiz, pâk olmayı nasib eylesin…

Bir insan bir hata etmiş, bir hırsızlık, haksızlık yapmışsa; olabilir, yapmıştır. Mirası ters taksim etmiştir, belli etmemiştir, cebine sokmuştur vs... İşte zararı, tehlikesi… Götürsün aldığını sahibine versin, helâllik dilesin; başka çaresi yok!

Allah-u Teàlâ Hazretleri, kul haklarının sahibine tesliminden gayri bir çare göstermemiş.

“—Giderim hac ederim, af olur…”

Olmaz. Bu kafayla olmaz. Gideceksin sahibine teslim edeceksin, öyle olur.

“—Hacda kul hakları da ödeniyormuş…” diye rivayetler var.

Şöyle: Sen ödemeye gayret ettin, sahibini, çoluk çocuğunu bulamadın, çırpınıyorsun, elinde bir imkân yok… O gibi durumlarda olur.

Yoksa, insanın içinde malın sahibi biliniyorken, mal da elinde durup duruyorken:

“—Tevbe yâ Rabbi, haccettim yâ Rabbi, haydi benim kul hakkımı da affet de o para benim yanımda kalsın...”

Mal yanına kalsın; öyle yağma yok, öyle şey yoktur! Kul hakkını iade edeceksin, helâlleşeceksin, af dileyeceksin.

Ama ister kardeş olsun, ister ana olsun, ister evlat olsun; kimin hakkı geçmişse helalleşmeye çalışın. Ahirette ana evlattan kaçacak, kardeş kardeşten, karı kocadan kaçacak! Öyle tehlikeli, öyle zor, öyle bir sıkıntılı gün gelecek. O günün korkusundan, şimdi ne yapmak gerekirse yap!

“—Şimdi polis görmedi, elde delil yok, senet yok…” filan diye malın üstüne yatıyorsun ama, ahirette çok pişman olursun.

Aslında bu işte aldatılan kârlıdır, aldatan kendisine çok yazık

ediyor.

e. Müslümanların Topluluğundan Ayrılmak

Bu hadîs-i şerîf müslümanların cemiyet hayatıyla ilgili çok mühim bir esası bize bildirmektedir. Taberanî rivayet etmiştir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[90]

مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَهُوَ فِي النَّارِ عَلٰى وَجْهِهِ ، لأَنَّ اللهَ تَعَالٰى يَقُولُ: أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ ، وَيَكْشِفُ السُّوءَ ، وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الأَرْضِ ؛ فَالْخِلاَفَةُ مِنَ اللهِ ، فَإِنْ كَانَ خَيْراً فَهُوَ يَذْهَبُ بِهِ ، وَإِنْ كَانَ شَرّاً فَهُوَ يُؤْخَذُ بِهِ ، عَلَيْكَ أَنْتَ بِالطَّاعَةِ ، فِيمَا أَمَرَكَ اللهُ تَعَالٰى بِهِ (طب. عن سعد بن جنادة)

RE. 431/14 (*Men fâraka'l-cemâate fehüve fî'n-nâri alâ vechihî, li-enne'llàhe teàlâ yekùlu: Emmen yucîbu'l-mudtarra izâ deàhu ve yekşifu's-sûe ve yec'alüküm hulefâe'l-ard; fe'l-hilâfetu mina'llàh, fein kâne hayran fehüve yezhebu bihî, ve in kâne şerren fehüve yu'hazu bihî, aleyke ente bi't-tâ'ati fîmâ emerake'llàhu teàlâ bihî.*)

(*Men fâraka'l-cemâ'ate fehüve fî'n-nâri alâ vechihî*) "Her kim ki cemaatten, müslümanların topluluğundan müfârakat eylerse, ayrılırsa, koparsa; cemaatten dışarıya giderse, cemaatten ilgisini keserse, o yüzü üstü cehenneme atılır."

Onun için dedelerimiz ehli-sünnet ve'l-cemaattenim, demiş. Sözlerin mânâsına dikkat edin, hadisler bize nasıl canlandırıyor. Hadîs-i şerîfler aklımızda mevcut olan kelimelerin mânâsına hayat veriyor.

"—Ben ehli-sünnet ve'l-cemaattenim."

---

[90] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.53, no:5486; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.398, no:9117; Sa'd ibn-i Cünâdeh RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c. I, s208, no:1043; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXI, s.96, no:23050.

Ne demek anladın mı?

“—Cemaattenim, müslümanların umumi topluluğundanım, onlara tâbiyim, onlardan ayrı baş çekmiş, ayrı bayrak kaldırmış, isyan etmiş, kopmuş, kesilmiş, gitmiş başka yerde tek başına yaşayan, onların birliğinden dışarıya çıkan bir insan değilim!” demek.

Müslümanlar birlik beraberlik içinde olacak.

“Kim ayrılırsa, kopar, ayrılır, kenara saparsa cehenneme doğru ayrılır.” Cemaatten kopmak yok, müslümanların topluluğundan kopmak yok. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuştur ki:

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الأَرْضِ

(النمل:٦٢)

(*Emmen yucîbu'l-mudtarra izâ deàhu*) “Sıkışmış, başı dara gelmiş insana dua ettiği zaman duasına icabet eden, karşılık veren, duasını kabul eden o Allah'tan gayrısı mıdır? (*Ve yekşifu's-sûe*) Üzerinden şikâyet ettiği kötü hali alıp, onu ferahlattıran Allah değil mi, Allah'tan gayrisi mi? (*Ve yec'alüküm hulefâe'l-ard*) Sizi yeryüzünde halifeler yapan Allah'tan gayrisi mi?” (Neml, 27/62)

Biz yeryüzünde Allah'ın halifeleriyiz. Hilafet sözü çok geniş bir söz, Allah-u Teàlâ Hazretleri yeryüzünü bize musahhar eyledi. Allah-u Teàlâ Hazretleri yerdeki ve gökteki her şeyi bize verdi. Biz buraları Allah namına, Allah'ın emirlerine uygun olarak idare edeceğiz de Allah'ın ahkâmı câri olacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize; “İstifade edin şu meyvelerden; istifade edin şu otlardan, sebzelerden, sulardan, dağlardan, derelerden, koyunlardan, develerden, sığırlardan; etlerini yiyin, sütlerini için, yağlarından istifade edin…” diye hepsini bize helâl etmiştir, musahhar kılmıştır. Bizim bunlara vekâletimiz, hilafetimiz vardır, elimizde hilafet beratımız vardır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi yeryüzünde böyle yaratmıştır. Eğer biz bu hilafet vazifesini; Allah'ın bize verdiği bu imkânları, salâhiyetleri, lütufları değerlendirirsek;

(*Fein kâne hayran fehüve yezhebu bihî*) “İnsan eğer hayır olarak yaparsa, yeryüzündeki imkânlarını salâhiyetlerini hayır olarak

kullanırsa, ahirete o hayrı götürür."

Yezhebu, *be* harfi ile *müteaddi* olmuş: "Ahirete yaptığı hayrı götürür, başka bir şey götürmez."

İnsan burada ne yapmışsa ahirete onu götürecek. Ahirette başka bir meta' yok, insan bu dünyada yaptıklarını hazır bulacak. Hayır işlemişse hayır götürür, orada hayırlara erer.

(*Ve in kâne şerren fehüve yü'hazu bihî*) "Eğer bu salâhiyetleri kötüye kullanmışsa; zulmetmişse, haksızlık, hırsızlık, arsızlık etmişse onun da yakasına yapışılır, muaheze olunur."

"—Gel bakalım, ben sana salâhiyet verdim, yeryüzünde seni halife ettim. Sen bu yeryüzündeki halifeliğini nasıl kullandın?" diye Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin melekleri yakasına yapışır, bu sorgu sual kendisinden sorulur. Cevabını veremediği için cehenneme gider.

(*Aleyke ente bi't-tâati, fîmâ emerake'llàhu teàlâ bihî*) "O halde itaati kendine şiar edin, Allah'ın emir tayin ettiği hususlarda itaat etmek boynuna borç olsun!"

Şimdi buranın izahı şöyle olabilir:

Bir; Allah seni bazı varlıkların üstüne emir tayin etmiş, kuvvetli güçlü kılmış, sen halife olarak onların sahibisin. Koyunların sahibisin, sürülerin, tarlaların sahibisin, müslüman olduğun için kölelerin sahibisin, veyahut toprakların sahibisin vs... O zaman bunu Allah'a itaat ederek yapacaksın. Salâhiyeti o verdi, yeryüzündeki halifeliğini Allah'a itaat ederek yürüteceksin. Bir mâna bu.

İkinci mânâ da; Allah senin başına birisini halife tayin etmişse uymak! Çünkü müslümanlar silsile-i merâtip üzere düzenlidir.

Biz camide nasıl namaz kılarız?

Şimdi bizim halka olup oturduğumuza bakma! Biz camide Cenâb-ı Mevlâ'nın huzurunda namaz kılarken saf saf dururuz.

Niye?

Efendimiz öyle emretmiş. En önde imamımız vardır, o konuşur; biz arkasından el pençe divan dururuz. O dua eder, o okur; biz arkasında ona tâbi olarak dururuz. Bir tanesini sözcü olarak, önümüze imam olarak almışız.

Namaz kılarken müslümanların fotoğrafını çekseler muntazamdır, Hakk'ın divanında dizi dizi dizilmişlerdir. İslâm'ın

sosyal hayatta böyle bir intizamı vardır. Başı bellidir, başkanı, bellidir, ayağı, tâbisi, metbusu bellidir. Şimdi burada senin başına Allah, "Şuna itaat et, şöyle yap!" diye birisini tayin etmişse ona itaat mânası da var. Sen kendin emir olduysan bu emirlik vazifeni güzel kullan mânası da var.

Müslümanların birliği nasıl olacak?

Başlarında başkan, idareciler, ondan sonra ulu'l-emr, ondan sonra müslümanların cemaati olacak. Bir insan bunlardan koptu mu, bunlara âsi oldu mu cehenneme gider.

(*Uli'l-emri minküm*) Sizden mü'min, Allah'ın emirlerini icraya çalışan, Allah'ın yolunca yürüyen; Allah'a âsi olan değil, Allah'ın emirlerini tutan kimseye itaat!

Hocamız'ın bu kitabında önceki ciltlerde geçmişti, ben de size nakletmiştim ki: Hakikatte ittibâ Allah'adır. Biz kime itaat ediyoruz, kime uyuyoruz? Allah'a…

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin elçisi olduğu için Hz. Peygamber'e itaat ediyoruz! Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kitabı olduğu için, emri olduğu için Kur'ân'a ittibâ ediyoruz! Hepsi Allah'adır! Rasûlüllah'a ittiba Allah'a ittibâdır! Kur'ân'a ittibâ Allah'a ittibâdır. Şeriate ittibâ Allah'a ittibâdır. Neticede oraya gider. Onun tayin ettiği kimselere de ittibâ öyledir.

O halde esas itibari ile ittiba edilecek kimse Allah'ın emirlerini bilen kimse olacak; âyetleri, hadisleri bilecek, haramı, helâli bilecek, Allah'ın rızası nerede, Allah'ın gazabı nerede? Kullar ne yaparsa cennete giderler, ne yaparlarsa cehenneme giderler, onu bilecek. Müslümanlar ona tâbi olacaklar ki, cennete gitsinler. Cahile tâbi olmayacaklar ki, cehenneme düşmesinler. Muhakeme tarzı bu kadar açıktır.

"Üç tane müslüman yola gitse kendi arasında bir tanesini imam seçecek!"

Umulur ki, temenni edilir ki bütün müslümanların birbirleriyle irtibatı olsun. Bu kâfirler böyle müslüman ülkelerine saldırıp da her birini parçalamasın! Müslümanlığın birliğinden, beraberliğinden ödü patlasın! Ama müslümanlar darmadağın dağılmışlardır.

Almanya'da bir kardeşi ölüyor, diyor ki;

“—Bizim durumumuz neye benzer? Bizim durumumuz düşman ülkesinde harp ederken dağılmış bir ordunun müfrezelerine benzer.

Bize askerlikte öğretmişlerdi. Her müfreze dağıldı ana ordudan koptu, bu harp hali, şimdi bir başına kaldı. Beş altı kişi bir araya geldi, ne olacak? Derhal bir tanesi, en yüksek rütbelisi komutan olacak; çavuş varsa çavuş, yüzbaşı varsa yüzbaşı, albay varsa albay; o komutan olacak, ötekilerin hepsi onun emrinde, onu dinleyecekler. O ölürse, ondan sonraki rütbe, ondan sonraki; nihayet ille bir tanesi gene reis olacak. İslâmî usul, çünkü tabiat bu. Başka türlü çare yok!

Turnaları bile görmüyor musun, göçmen kuşlar nasıl uçuyorlar? Başlarında gidenler var, sağda solda gözcüler var. Kuşlardan ibret almaz mısın?

Eğer bir askeri birlik daha büyük bir birliğe rastlarsa ne yapar? Onunla birleşir oradaki, onun başkanının rütbesi daha yüksekse hepsi ona tâbi olur, biter. İşte bu tarz olacak.

Bana:

“—Biz şu anda dağınık müfrezeler halindeyiz. Benim arkadaşlarımın imamı benim ama buyurun, siz burada kalacaksanız size ittibâ edeyim diyor.”

Muhakeme tarzı hoşuma gitti.

Böylece müslümanlar birbirleriyle ilgili, irtibatlı, muhabbetli, birlik beraberlik, dayanışma içinde olunca o zaman kâfirler İslâm ülkelerine saldıramaz, istismar edemez, harp edemez, yakamaz, yıkamaz, camileri yok edemez, müslümanları silah zoruyla dininden döndüremez, mazlumları zulüm altında inletmez... Her şey intizama girer. Dağınıklıktan çok perişanlıklar oluyor, birlikten çok kuvvetler doğuyor. Müslümanlar birleştiği zaman imparatorluklar kurulmuş, ta nerelere kadar varmışlar.Birbirlerine düştükleri zaman da ne kadar acı durumlara düşmüşlerdir!

Onun için bu hadîs-i şerîf bir mühim kaideyi bize hatırlatıyor: Kim cemaatten ayrılırsa o cehennemdedir, yüzü üstü cehenneme atılır. Çünkü âyet-i kerîmede Allahu Teâlâ hazretleri; “Duaları kabul eden, kötülükleri kaldıran ve sizi yeryüzünde halifeler yapan Allah’tan gayri midir?” buyurdu.

“O halde hilafet Allah’tandır. Eğer bu hilafet hayır olarak kullanılırsa tatbik eden kimse o hayrı götürür.Şer olarak kullanırsa, o şerden dolayı yakasına yapışılır, sorgu suale uğrar, âhirette başı derde girer. O halde Allah’ın seni salahiyetli kıldığı hususlarda Allah’a itaat et. Kendinden mağfîkine de ittiba eyle, bir intizam içinde işler yürüsün!” buyurmuş Peygamber Efendimiz. Müslümanların her zaman böyle yapması icap eder.

f. Kimseden Bir Şey İstememek

Ebû Hüreyre RA’ın rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki[91]

مَن فَتَحَ بَابَ مَسْأَلَةٍ ، فَتَحَ اللهُ له بَابَ فَقْرٍ فِي الدُّنيَا وَالآخرَةِ ؛ وَمَنْ

[91] Taberî (İbn-i Cerîr), *Tehzîbü’l-Âsâr*, c.I, s.32, no:25; Ebû Hüreyre RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.VI, s.506, no:16745; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.99, no:23059.

فَتَحَ بَابَ عَطِيَّةٍ ابْتِغَاءً لِوَجْهِ اللهِ ، أَعْطَاهُ اللهُ خَيرَ الدُّنيَا وَالآخِرَةِ

(ابن جرير في تهذيبه عن أبي هريرة)

RE. 432/1 (*Men feteha bâbe mes'eletin, feteha'llàhu lehu bâbe fakrin fi'd-dünyâ ve'l-âhireh; ve men feteha bâbe atiyyetin ibtiğaen li-vechi'llâhi, a'tàhu'llàhu hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh.*)

(*Men feteha bâbe mes'eletin*) "Kim dilenme kapısını açarsa..."

Mes'ele, Arapçada dilenmek mânasına gelir. Türkçede problem mânâsına geliyor. Başında bazı meseleler var, diyoruz.

Arapçada *sual*, dilenmek mânâsına gelir, *mes'ele* de masdar-ı mim'i olarak dilenmek mânâsına gelir.

İnsana geçinecek para lazım veyahut bazı varlıklar lazım! Kimisi alnının teriyle çalışır, kazandığıyla alır, takas eder, bir şeyler yapar; geçimini sağlar. Kimisi de dileniyor; elini ayağını sarıyor, avucunu açıyor, köşede, cami avlusunda, şurada burada dileniyor.

(*Men feteha bâbe mes'eletin*) "Her kim dilenme kapısını açarsa, (*feteha'llàhu lehu bâbe fakrin fi'd-dünyâ ve'l-âhireh*) Allah da ona dünyada ve âhirette fakirlik kapısını açar."

Sen misin dilenmek, başkalarından bedavadan para almak suretiyle geçinme yolunu tercih eden, kurnazlık yapmaya çalışan? Ben de sana fakirlik kapısını açtım!

Ne demek? O adam fakir kalır. Hakikaten hayret edersin; cebi para dolu, fakirlikten kurtulamaz veyahut istediği kadar apartmanı olsun, fakir yaşayışına devam eder!

Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A. derdi ki:

"—İnsanın rızkı boğazından geçendir."

Yemedikten sonra, giymedikten, haysiyetiyle yaşamadıktan sonra neye yarar? Şair;

فقير كل ذي حرص

غنى كل من يقنع

Fakirun küllü zî-hırsın,
Ganiyyün küllü men yakna'

"Hırs sahibi herkes fakirdir, kanaatkâr herkes zengindir." diyor.

Allah, fakiri fakir kılar, o kimse zenginlemez, fakir kalır. Fakir ölür ama, sadece dünyada değil âhirette de fakir olur.

Âhiretin fakirliği nedir?

Cehennemlik olmaktır. Sevaba muhtaç, terazinin başında sevabı yok, cehenneme gidecek. Cehennemlik olur. İstemek böyle kötüdür. Dünyada insanı ebedî fakir bıraktırır, âhirette de cehenneme düşmesine yol açar.

(*Ve men feteha bâbe atiyyetin ibtiğaen li-vechi'llâh*) "Her kim ki bağış elini, bağış kapısını Allah rızasını kazanmak maksadıyla açarsa, elini açıp cömertlik yaparsa; (*a'tâhu'llàhu hayre'd-dünyâ ve'l-âhireh*) Allah ona hem dünyanın hem âhiretin hayrını verir."

Atiyye; bağış, hediye demek.

Elini açıyor, fukaraya veriyor, yakın dullara veriyor, yetimlere veriyor, camiye yardım ediyor, filancaya yardım ediyor... Dünyada da âhirette de hayırlara erer. Verdiğinden dolayı fakir düşmez, gene hayırlara nail olur. Âhirette de yüzü güler. Cömertlerin mekânı cennettir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri malımızın fazlasıyla hayrât u hasenat yapıp, ahiretin ecirlerini, sevaplarını kazananlardan eylesin…

Allah hayırlarınızı kabul eylesin…

Fâtiha-yı şerîfe mea'l-besmele!

29. 05. 1985 – İskenderpaşa Camii

09. ALLAH YOLUNDA CİHAD

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ فَصَلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَمَاتَ أَوْ قُتِلَ ، أَوْ وَقَصَتْهُ فَرَسُهُ أَوْ بَعِيرُهُ ، أَوْ لَدَغَتْهُ هَامَّةٌ ، أَوْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ ، بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ اللهُ ، فَإِنَّهُ شَهِيدٌ وَإِنَّ لَهُ الْجَنَّةَ (د. طب. ك. هب. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 432/2 (*Men fasale fî sebîli'llâhi femâte ev kutile, ev vekasahû feresühû ev baîruhû, ev ledeğathü hàmmetün, ev mâte alâ firâşihî, bi-eyyi hatüfin şâe'llàhu feinnehû şehîdün ve inne lehü'l-cenneh.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!
Ramazan'ınız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi tariflere sığmayacak kadar mübarek, rahmeti bol, güzel ayın rahmetinden feyzinden, bereketinden faydalananlardan eylesin... Oruçlarımızı güzel tutup rızasını kazanmayı nasip etsin... İbadetlerimizi, teravihlerimizi, dualarımızı, niyazlarımızı kabul eylesin... Bizleri dünya ve ahiretin hayırlarına erdirsin...
Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin mübarek

hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyacağız. Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'ın telif eylemiş olduğu *Râmûzü'l-Ehàdîs* isimli hadis kitabının 432. sayfasından okumaya devam edeceğiz.

Hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce, evvelen ve hasseten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâki için, onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhları için; hassaten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan evliyâullahın, sâdât ve meşâyıh-ı turuk-u aliyyemizin, Ebû Bekr-i es-Sıddîk ve Aliyyü'l-Mürteza'dan (*rıdvanu'llàhi teàla aleyhim ecmaîn*) müteselsilen Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar gelmiş geçmiş meşâyihımızın ve silsilemize mensup sâdâtımızın, hulefâlarının, müridlerinin, muhiplerinin ruhlarına;

Uzaktan yakından hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına; bu eserin içindeki hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhlarına;

Bu caminin yapıcısından şu hale gelmesine yardım etmiş, tamirine emek sarf etmiş, az veya çok bağışta bulunmuş olanların kendilerine ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olması için;

Biz yaşayan müslümanların da Mevlâ'mızın rızasına uygun, hadîs-i şerîflerin ruhuna muvafık, sünnet-i seniyye yolunda ömür sürüp, Peygamber Efendimiz'in, "Ümmetim fesada uğradığı zamanda sünnetime sarılana yüz şehid sevabı var!" buyurduğu müjdelere erip Rabbimiz'in huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olması için, evlatlarımızın, zürriyetlerimizin hayırlı kimseler olması için, beldelerimizin mahfuz olması için bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, sonra başlayalım!

…………………………

a. Allah Rızası İçin Sefere Çıkmak

Mukkaddimede metnini okuduğum ilk hadis-i şerif, Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan rivayet edilmiş. Ebû Dâvud'da, Taberânî'de ve diğer kaynaklarda yer almış.

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[92]

مَنْ فَصَلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَمَاتَ أَوْ قُتِلَ ، أَوْ وَقَصَتْهُ فَرَسُهُ أَوْ بَعِيرُهُ ، أَوْ لَدَغَتْهُ هَامَّةٌ ، أَوْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ ، بِأَيِّ حَتْفٍ شَاءَ اللهُ ، فَإِنَّهُ شَهِيدٌ وَإِنَّ لَهُ الْجَنَّةَ (د. طب. ك. هب. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 432/2 (*Men fasale fî sebîli'llâhi femâte ev kutile, ev vekasahû feresühû ev baîruhû, ev ledeğathü hàmmetün, ev mâte alâ firâşihî, bi-eyyi hatüfin şâe'llàhu feinnehû şehîdün ve inne lehü'l-cenneh.*)

(*Men fasala fî sebîli'llâh*) "Kim Allah rızası için, Allah yolunda faslederse..." Fasletmek ne demek?.. Ayrılmak, yola çıkmak mânâsına geliyor.

"Her kim Allah yolunda evini terk edip yola koyulursa; böyle bir niyetle yola çıktıktan sonra, (*femâte ev kutile*) ister eceliyle, düşmanla çarpışmadan ölsün, ister düşman tarafından şehid edilsin."

Tedarikâtını; kalkanını, zırhını, silahını almış, "Ben cihada gidiyorum." demiş ve yola çıkmış. İsterse düşman tarafından öldürülsün isterse "Hay Allah, tüh, daha düşmanla çarpışmadan yolda ölüverdi…" denilsin, fark yok!

"İster kendisi ölsün, ister düşmanla karşılaştığı zaman düşmanın elinden ahirete göçsün, maktul düşsün; (*ev vakasahû feresuhû ev baîruhû*) veyahut isterse bindiği atı veya devesi huysuzluk edip, onu tepe taklak yere düşürmüş de başı yere çarpmış, o suretle ölmüş olsun. Kaza ile, bir binek kazasıyla ölmüş olsun."

(*Ev ledegathu hàmmetun*) "Veyahut konakladıkları yerlerde giderken bir zehirli yılan, akrep, çıyan, örümcek… Oralarda zehirli

---

[92] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.12, no:2499; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.88, no:2416; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.282, no:3418; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.22, no:4248; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.166, no:18318; İbn-i Asâkir, *Ta'ziyetü'l-Müslim*, c.I, s.76, no:105; İbn-i Ebî Àsım, *Cihad*, c.I, s.223, no:54; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.493, no:10555; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.193, no:23074.

mahlûklar var, onlar sokmuş da ondan ölmüş olsun."

Peygamber Efendimiz hepsini sayıyor:

(*Ev mâte alâ firâşihî*) "İsterse yatağında ölmüş olsun."

Akşam rahat rahat yattı, sabahleyin "*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*, vah gitmiş..." dediler. Hiçbir şey de yok, sokma vs. de yok; isterse öyle ölmüş olsun.

(*Bi-eyyi hatvin şâe'llàhu*) "Allah'ın istediği, takdir ettiği hangi çeşit ölümle, helâk ile helâk olursa olsun; değil mi ki evinden Allah rızası için yola çıktı... (*Feinnehû şehîdun*) O şehiddir, şehidlik mertebesini kazanmıştır. (Ve inne lehü'l-cenneh) Ve ona cennet vardır; cennet onun olacak, mükâfatı cennet olacaktır."

Bu hadîs-i şerîfi Taberânî, Ebû Dâvud, İbn-i Hibban Ebî Mâlik el-Eş'arî'den rivayet etmişler. İslâm'da cihadın kıymetini bildiren bir hadîs-i şerîftir.

Cihad, bizim dinimizin hörgücünün zirvesidir. Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte öyle buyuruyor:[93]

---

[93] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.55, no:96; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.13, no:22; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.608, no:1621.

وَذِرْوَةُ سَنَامِهِ الْجِهَادُ (طب. عن معاذ)

(*Ve zirvetü senâmihî el-cihâd*) "Bu dinin zirvesi, böyle bir tepe noktası var, hörgücü var, hörgücün en yüksek noktası, zirvesi cihaddır."

Devenin; sırtında hörgücü olur, yüksektir. Hörgücün bir de tepesi, en yüksek noktası olur. Cihad orasıdır, en yüksek iştir.

"—İnsan öldürmek, kan dökmek neden en yüksek iş oluyor?"

Eğer o olmasa yeryüzü fesada uğruyor. Daha beter fitneler çıkıyor; insanlar aldatılıyor, öldürülüyor, kesiliyor, biçiliyor; hırsızlıklar oluyor, arsızlıklar, tariflere sığmaz haksızlıklar oluyor…

Şimdi bizim yolumuz açık olsa, Bulgaristan'a savaş açmaz mıyız? Candan yaparız. Bir fırsat çıktı, el-hamdü lillâh, deriz. Bir gül bahçesine girercesine güle oynaya gideriz. Çünkü hak ettiler. Biz onların memleketine gittiğimiz zaman, dokunmadık; hayatlarını bağışladık, kiliselerini bağışladık… Onlar durup dururken böyle yapıyorlar.

İslâm mütecaviz değil. Adamlar hem zulmü yaparlar hem de bir de iftira atarlar, Müslümanlığın cihadına dil uzatırlar.

Pekiyi senin Afrika'da yaptığın nedir? Senin Vietnam'da yaptığın nedir? Kore'de, Amerika'da, Avustralya'da yaptığın nedir? Tarih kitaplarını, coğrafya kitaplarını açın; dünyanın birçok yerlerinin nasıl alındığını, yerlilerin nasıl öldürüldüğünü görün! Çok daha âlâsını, çok daha yükseğini, sebepsiz, haksız olanını yapmışlardır. İslâm, cihadı Allah'ın emri yerine gelsin diye mecburiyetler tahtında... Ve ilk başta da güzel güzel "Allah'ın emrine gel, iş bitsin." diye teklif vardır.

İslâm'da doğrudan doğruya harp yoktur. Ona rağmen Avrupalılar'ın, Amerikalılar'ın veya Ruslar'ın İslâm'a en büyük hücumları cihaddandır.

Sakın ha, "Keşke cihad olmasaydı…" diye bir düşünceye gelmeyin! Bu cihad, cihan durdukça olacak! Cihadsız olmaz! Madem ki yeryüzünde kötü var; o zaman cihad olur, mecburi! Hiçbir şey olmasa şeytan var, şeytanla cihad var. Sakın ha aşağılık kompleksine kapılmayın!

Dinimiz iyi ki cihadı koymuş, çünkü bizim dinimiz tabii bir dindir, fıtrat dinidir, insanoğlunun yaradılışına uygun dindir. Laf dini değildir, edebiyat dini, palavra dini değildir; hakikat dinidir, hayat dinidir.

"—Hayatın icabı ne?"

"—Hocam hayat ciddidir, adamın elinin kangren olacağı anlaşılınca kolunu keserler."

"—Neden? İnsanın kolu canı isteye isteye kesilir mi?"

"—Ama kesmezse o cerahat bütün vücuduna yayılacak, ölecek, diye keserler."

Doktorlar bazen bir insanın öteki gözüne hastalık bulaşmasın diye bir gözünü çıkartırlar. Mecburiyet oluyor, bazı tedaviler oluyor ki, insanın hoşuna gitmediği halde faydası olduğu için mecbur oluyor. Cihad da öyle bir sosyal bir tedavidir. Onun için farz kılınmıştır:

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ ، وَعَسٰى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا

وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ، وَعَسٰى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَ هُوَ شَرٌّ لَكُمْ ، وَاللّٰهُ

يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (البقرة:٢١٦)

(*Kütibe aleykümü'l-kıtâlü ve hüve kürhün leküm, ve asâ en tekrahû şey'en ve hüve hayrun leküm ve asâ en tühibbû şey'en ve hüve şerrun leküm, va'llàhu ya'lemu ve entüm lâ ta'lemûn.*) (Bakara, 2/216)

(*Kütibe aleykümü'l-kıtâlü ve hüve kürhün leküm*) "Hoşunuza gitmediği halde kıtâl, cihad size farz kılındı." buyruluyor.

Evet beğenmezsiniz, istemezsiniz. Evinde oturmak ve baharda bülbüllerin seslerini dinlemek, güllerin kokularını koklamak, boğazın sularına bakmak, püfür püfür esen rüzgârda balkonda, kamelyanın altında, mehtapta oturmak varken, terleyip de can pazarına gitmek nefse tabi zor gelir. Bir oradan mekruhluk var, zorluk var bir de daha başka yönlerden zorlukları var. Onun için hoşa gitmez.

Ayet-i kerimenin devamında buyruluyor ki:

(*Ve asâ en tekrehû şey'en*) "Sizin hoşunuza gitmeyen şeyler olabilir ama; bir şeyi siz hoşlanmazsınız, sevmezsiniz, kerih görürsünüz, mekruh görürsünüz, nahoş görürsünüz ama; (*ve hüve hayrun leküm*) o sizin için daha hayırlıdır.

(*Ve asâ en tuhibbû şey'en*) Bazen de bunun mukabilinde, karşısında bir şeyi seversiniz, (*ve hüve şerrün leküm*) o sizin için hayır değildir, şerdir, daha kötüdür. (*Va'llàhu ya'lemu ve entüm lâ ta'lemûn.*) Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeyi biliyor, ama siz bilmiyorsunuz." (Bakara, 2/216)

Biz cihadı terk ettiğimiz için bu duruma düştük, diyebiliriz. Cihad insanı, cemiyetleri canlı tutar. Cihad yapacağım, dersin; silah sanayin harıl harıl çalışır. Düşman bir uçak yapmışsa sen daha âlâsını yaparsın, bir tank yapmışsa daha iyisini yaparsın. Düşman 300 bin asker besliyorsa biz 45 milyon askeriz. Biz bütün cihanla çarpışırız!

İstemiyoruz, işimiz kabadayılık değil ama bizi hiç kimse korkutamaz! Niye korkutamaz?

Çünkü biz ölürsek şehid oluruz. İsterse yatağımızda ölelim, o niyette olduk mu şehid oluruz. Kalırsak gazi oluruz. Kalırsak da

ölürsek de muradımıza ereriz. Bizim sırtımızı kim yere getirebilir? Mü'minin sırtını kim yere getirebilir?

Kıbrıs hadisesinde bir yedek subay arkadaş galiba Gaziantep'te, ailesine mektup yazmış:

"—Çoktandır çıkmamış bir fırsat, birçok arkadaşımın eline geçmemiş bir imkân bana nasib oldu, Kıbrıs'a cihada gidiyorum, şehid olmayı temenni ediyorum." diyor.

İnsanın gönlünde cihad aşkı, şehid olma arzusu olmadan ölürse o adam bir çeşit münafıklık üzere ölür!

İçinde arzu olacak, şevk olacak. İsterse yatağında ölsün ama o arzu olacak. İslâm'da korkaklık yok. Öbür tarafta kardeşlerimin ırzına, namusuna, malına, canına tecavüz ediliyor; ben burada ekmeğin üstüne kaymağı sürmüşüm, üstüne de gül reçelini sürüyorum, yiyorum. Boğazıma takılır, takılıyor!

İstiyorum ki yeryüzü hepsi güzel olsun, her taraf güzel olsun. Ama o gelmiş orayı istila etmiş, bu gelmiş burayı istila etmiş hem de "Müslümanlar şöyledir, böyledir…" diye bize hakaret ederek.

Kerata, benim memleketime girmişsin:

"—İnsan hakları vs."

Senin çiğnediğin insan hakları, kimi aldatıyorsun?

Bir ara aldatmışlar, hem münevver arkadaşlardan biliyorum, aşağılık kompleksine düşmüşler:

"—Biz de savaştan başka bir şey yapmamışız…"

O düşmanlarının seni aldatmacası. Düşman, seni bir de ruhen yere sermek için sana onları empoze ediyor.

Bizim dedelerimiz kanadı kırık kuşa bile vakıf bırakmış:

"—Göçmen kuşlardan kanadı kırılıp da uçamayanlara bakılsın diye şu parayı, şu malı ayırdım." demiş.

"—Hizmetçi tabak kırarsa, efendisi pataklamasın!" diye, tabak kıran hizmetçinin kırdığı döktüğünün ödenmesi için vakıf bırakmış.

Horhor caddesinin köşesinde apartmanların arasında dedelerimizin yaptığı binalardan bir eski bina kalmıştır. Köşesine bakın; köşesinde, çatının hemen alt yanında serçeler için köşk vardır. Serçesini bile düşünmüştür:

"—Serçe buraya yuva yapacak. Ben burayı kiremitle yapacağım,

altında boşluk bırakmıyorum, bu hayvancağız yuva yapmakta zorluk çeker. Ben buraya taştan güzelce bir oyuncak köşk yapayım…” diye köşesine köşk yapmıştır.

Bizim ecdadımız öyle ince insanlardı.

Avrupa, çiçek sevgisini bizim ecdadımızdan öğrenmiştir.

Seyyah Baron de Busbek, Kânûnî devrinde memleketimize gelmiş:

“—Bu Osmanlılara akıl ermez. Bunlar bir çiçek için dünyanın parasını verir, bu adamlara akıl ermez!” diyor.

Lâleleri ilk defa burada görmüş, “Bunlar ne güzel çiçek!” demiş, bayılmış. Hollanda’ya lâleyi o götürmüş. Kış gününde gelmiş, Yedikule’den sümbül bahçelerinin arasından geçecek. Sümbül kokularından mest olmuş. Kitabına “Bu mevsimde bu çiçekler burada nasıl oluyor?” diye yazıyor.

Bizim ecdadımız böyle…

Ecdadınızı iyi tanıyın! Kusuru varsa tenkit edin, ona bir şey demiyoruz ama, bari siz haksız tenkit yapmayın! Zaten düşmanlar yapacağını yaptı, bari siz torunları yapmayın!

Düşman olduğu zaman çarpışma var, düşmanla cihad var, tamam. O İslâm’ın nurunu söndürmeye bir gayret sarf ediyor; ben de Allah’ın askeriyim, Allah’ın nurunu, dinini yeryüzünde pırıl pırıl, canlı tutmak için ben de canımı vermeye hazırım. Gönüllü askerim, yazılmışım, ordudayım. Ölsem gam yemem, kalsam, yaralansam, ayağım gitse, gözüm çıksa gam yemem.

Başka? Başka çeşit düşmanlar da var. Mesela nefis de insanın içinde düşman! O da insana:

“—Namazı kılma, orucu tutma, sigara iç!” der.

Sigarayı içme ne olur?

Koca adam, ağzına sigarayı almış, arabayı kullanarak geliyor. Sen babandan-anandan böyle mi gördün, bu memleketin töresi bu muydu? Bu memleketin Yahudisi, Ermeni’si Ramazan’da aşikâre oruç yemezdi. Gayrimüslim terbiyesi kadar bile terbiyen kalmamış, yazıklar olsun sana! Osmanlı onu öyle terbiye etmiş; çocuklarını içeriye alırlarmış:

“—Müslümanların oruç mevsimi, sen dışarıda niye ekmek yiyorsun!” diye döverlermiş.

Ağzına sigarayı alenen almış, utanmıyor da... Koca kazık kadar çocuklar, her birini yalıya diksen gemi bağlanacak iskele olur; futbolun peşinde... Akşam oruç tutsa futbol oynayabilir mi, hâli kalmaz. Ekmek elden su gölden; babasından harçlığı alıyor, geziyor.

Nefis, şeytan diye düşmanlar var, bunlar yaptırtıyor.

Nefis kendi içimizdeki benliğimiz; yemek yemek ister, yan gelip yatmak, keyif çatmak ister, rahatı sever, biraz çalışmayı yüklesen ibadet zor gelir, çalışmak zor gelir filan. Onunla cihad var, o da bir mânevî düşman! Bunu düşman bilmez; Avrupa'nın, Amerika'nın yüksek medeniyetleri bilmez. Bizim dedelerimiz bilir. İnsanın içinde kendisinden olma, kendisinden bir parça bir düşman var ki o nefistir. O ona kötülük yapıyor, onunla da cihad etmek lazım.

Nefis hakkında:[94]

---

94 Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ'tilâlü'l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

أَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

(*A'dâ adüvvüke nefsüke'lletî beyne cenbeyke*) "Senin en büyük düşmanın iki yanın arasındaki, içindeki nefsindir." buyrulmuştur.

Dışarıdaki düşmanlar sana bir şey yapamaz. Kale, içinden fethedilir. İçindekini ıslah et; onu ıslah edemediğin zaman camiye gelemiyorsun, televizyondan kurtulamıyorsun, kötü huyları bırakamıyorsun, iyi huylara yanaşamıyorsun. Ömrün geçmiş, saçın sakalın ağarmış, yolun yarısını geçmişsin, gideceğin istikamet belli, tevbe etmiyorsun, istiğfar etmiyorsun…

Şeytan; usta, profesyonel bir aldatıcı, korkunç bir yankesici, korkunç bir dolandırıcı. İnsanın imanını alıp kendisiyle beraber cehenneme düşmesini hedef almış bir çalışan hasım kuvvet.

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا (فاطر:٦)

(*İnne'ş-şeytàne leküm aduvvün fettehizûhu adüvvâ*) [Şüphesiz şeytan sizin için bir düşmandır. Öyleyse siz de onu düşman tanıyın!] (Fâtır, 35/6)

Onunla da mücadele var.

Bunlar da cihad ama bu maddî cihad da böyle. İslâm'ın güzelliğini görüyorsunuz!

Hani biz ne deriz: İşçiyi tutarız, akşam parasını veririz; sabahtan verirsek kaçar, diye korkarız. Hatta evi badana boya ettirdiğimiz zamanda bazen benim de işçi filan kaçtığı için, yapmıyor, yarı yolda kaçıyor, anlaşmasına uymuyor diye keşke tamamen bitirse de versem diye düşündüğüm oldu. Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri daha savaş meydanına gitmeden niyeti öyle diye bir şey yapmadığı halde yatağında ölse bile sevabı veriyor.

Neden?

İranlı şairlerden bir tanesi güzel söylemiş, buyurmuş ki;

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

رحمتش را بها نمی حوید

بلکه او را بهانه می جوید

Rahmeteş râ bahâ nemi hùyed,
Belki û râ bahâne mi cûyed.

"Allah-u Teâlâ Hazretleri rahmetine para, karşılık, baha istemiyor; rahmetine bahane arıyor!"

Ver şu kadarı, al bu kadarı; pazarlık usulü değil!

Bu adamın bahanesi neymiş?

Şehid olmak niyetiyle evinden çıktı ya, daha savaş bölgesine varmadı. Otelde yatarken, akşamleyin güzelce banyo yaptı, kebapları, tatlıları güzelce yedi, keyfi yerinde… Daha düşman çok kilometrelerce uzakta iken, "*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*" öldü. Şehid sevabını veriyor.

Neden? Rabbimiz *Ekremü'l-ekremîn* de ondan, cömertlerin cömerdi. Kula vermek için bahane arıyor, kulun doğru yola gelmesinden seviniyor. Kulun doğru yoldan gitmesini istemiyor.

Zalim biziz, çok zalimiz, çok kaba saba insanlarız. Allah'a güzel kulluk etmeyen insanlar çok kaba saba, çok edepsiz insanlar. Allah veriyor veriyor, biz kulluk etmiyoruz. Allah bahanelerle karşılıksız lütuflara gark ediyor, biz gene küfrân-ı nimette bulunuyoruz. Allah bize mün'im-i hakikiyi görüp Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin üzerimizdeki ihsanını, ikramını anlayıp da ona severek candan, gönülden ibadet etme edebini ihsan eylesin... Cümlemizi àrif, edip, zarif, kâmil kullar eylesin…

b. Dört Halifenin Fazileti

Rafiî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[95]

---

[95] *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.635, no:33091; *Câmiü'-Ehàdîs*, c.XXI, s.104, no:23075.

مَنْ فَضَّلَ عَلٰى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَعَلِيٍّ ، فَقَدْ رَدَّ مَا قُلْتُهُ ،

وَكَذَّبَ مَا هُمْ أَهْلُهُ (الرافعى عن أبى هريرة)

RE. 432/3 (*Men faddala alâ ebî bekrin ve umera ve usmâne ve aliyyin, fekad radde mâ kultühû, ve kezzebe mâ hüm ehlühû.*)

(*Men faddala*) "Her kim ki daha üstün sayarsa, tafdil ederse…" Kime daha üstün sayacak? (*Alâ ebî bekrin*) "Ebû Bekir'den daha üstün sayarsa…"

Şimdi *Ebû Bekrin*, şerhte *Ebî Bekrin* denmiş. *Alâ* gelince *ebû* kelimesi *ebî* olur, onu düzeltmek lazım!

Yalnız bir şey beni düşündürüyor: Peygamber Efendimiz'in zamanında *harf-i cer*; *ebû* kelimesi üzerinde izafet amel etmezmiş. O devre, o zamana mahsus böyle bir rivayet var. Hatta Topkapı Sarayı'nda bir Kur'ân-ı Kerîm nüshası var: (*Ketebehû aliyyü'bnü ebû tàlibin*) demiş. Hâlbuki *ibn* kelimesinin muzâfun ileyhi olarak (*Ebî talibin*) demesi lazımdı, *Ebû* demiş. Şimdiki Arapça gramerine aykırı bir ifade gibi görünüyor ama, bizim Edebiyat Fakültesi'ndeki profesör:

"—Bu onun hakikaten imzası olduğunu gösterir. Çünkü uydurma yapan bir insan, düzgün yapayım diye bu hatayı yapmaz. Burada bu böyle olduğuna göre, o devirde olan kaide; pervasız öyle yazmış: (*Aliyyü'bnü ebû tàibin*) demiş. Hâlbuki *ibn*; muzâfun ileyh, (*Ebî talibin*) demesi lazım. Demek ki o imza doğrudur. Bu nüsha Hz. Ali'nin kaleminden çıkmıştır!" derdi.

Profesör, ketebe kaydının imlâsının özelliklerinden öyle ifade ederdi. Belki burada da o durum var. O eski kaideye binaen böyle buyurmuş olabilir.

Bu sözler fem-i saadet-i nebevîden böyle çıkmış olabilir ama mâna değişmiyor, bu ancak Arapça bilenlere ait bir izahat.

(*Men faddala alâ ebû bekrin*) "Her kim ki bir kimseyi Ebû Bekir'den daha üstün sayarsa…" Başka? (*Ve umara ve usmâne ve aliyyin*) "Ömer'den ve Osman'dan daha üstün sayarsa ve Hz. Ali'den üstün sayarsa; (*fekad radde mâ kultühû*) o, dediğimi

reddetmiş olur!”

Bu sözün bizim anlayacağımız gibi ifadesi nasıldır?

“—Hiçbir kimse ‘Ebû Bekir’den, Hz. Ömer’den, Hz. Osman’dan, Hz. Ali’den daha üstünüm!’ diye iddia etmesin! Bir kimse ‘Falanca şahıs bunlardan daha üstündür.’ diye bir iddiayla ortaya çıkmasın. Böyle diyen bir insan benim sözlerimi reddetmiş olur.” diyor Peygamber Efendimiz.

(*Ve kezzebe mâ hüm ehluhû*) “O şahıs, bu dört mübarek zâtın ehli olduğu, ehliyetli olduğu makamı inkâr etmiş olur.”

Bu demektir ki Peygamber Efendimiz; “Hz. Ebû Bekir en üstündür, Ömer üstündür, Hz. Osman üstündür, Hz. Ali üstündür.” buyurmuş oluyor bu hadîs-i şerîfte. Bizim ehl-i sünnet itikadımızın, inancımızın delili hadîs-i şerîfte karşımıza çıktı.

Bazı kimseler başka şeyler söylüyorlar. Şimdi müslümanlar arasında tefrika çıkarma zamanı değil!

Ebû Bekir es-Sıddık Peygamber Efendimiz’e malıyla canıyla yardım etmiş, yâr-ı gâr-ı gam-güzârı olmuştur. Ebû Bekir es-Sıddık RA ümmetin ala’t-tahkîk, en üstünüdür.

Hz. Ömer-i Faruk, Peygamber Efendimiz’e kızını vermiştir. İkisi de hücre-yi saadette yanı başında yatmak saadetine erişmiştir.

Allah Peygamber Efendimiz’in yanında yatmayı edepsize nasip eder miydi, mümkün olur muydu?

Olmazdı. O mübarekler öyle!

Hz. Osman Kur’ân-ı Kerîm’i toplamıştır, Zinnûreyn’dir; Peygamber Efendimiz bir kızını vermiş, sonra bir kızını daha vermiş. Sevmiş ki bir tanesini daha vermiştir. O da malını hak yolda sarf etti. O da çok mübarek insandı ama insanların dilleri durmuyor. Bu insanların öyle acaip huyları var ki, biraz yükseğe çıksanız görürsünüz, çok acaip halleri, çok acaiplikleri var.

Peygamber Efendimiz’in torunu öldürülür mü? Şu akla bak! Hangi akla, hangi mantığa uyup da Peygamber Efendimiz’in çocuğu, torunu öldürülür? Hz. Hüseyin’e kıyılır mı? Hangi hırs, hangi dünya arzusu, mal arzusu, hangi akıl, mantık buna cevaz verir?!..

Yapmışlar! Tarih yazmasa, çok kitaplarda yazmasa insan,

“Böyle olmaz!” der ama yapmışlar. Hz. Osman aleyhinde söylemişler.

Ankaralı bir hocaefendi var, biraz dobra dobra konuşur. İşte şöyledir böyledir filan, hani insanlara ezâ cefa ediliyor, bazıları aleyhinde sözler söyleniyor filan. Karşısındaki şahsa;

“—Efendi, efendi! Sen ne diyorsun, bu insanların dilini tutmak mümkün değil; bunlar Allah’a bile dil uzatıyor!..”

Edepsizliğin sonu yok ki... Nereye kadar…

Allah’a dil uzatanlar var; kendisini yaratan, yaşatan, her türlü nimeti veren Allah! Peygamber Efendimiz’e dil uzatanlar var! Hz. Ebû Bekir’e, Hz. Ömer’e, Hz. Osman’a dil uzatanlar var…

Bunları niye söylüyorum?

Söz söylenir, kalbiniz sapasağlam kale gibi dursun!

Atarlar seng-i ta’rîzî dıraht-ı meyvadâr üzre

Taşları, meyveli ağaca atarlar. İyi insanların da aleyhinde bulunan insanlar olur.

Neden?

Peygamber Efendimiz’in karşısında Ebû Cehil var, meleğin karşısında şeytan var; böyle şeyler oluyor.

“—Falanca kişi filanca hocanın aleyhinde atıp tutuyor, konuşuyor…”

Konuşur. Sakın ha onun aleyhinde konuşuyor diye onun menzilesi rütbesi senin yanında aşağıya inmesin! Söylerler, bu insanoğlu tarih boyunca neler yapmış, misalleri var. Etrafınıza bakın, onların da misalleri var.

Olmuş bir hadise:

Birisi gelmiş, 1950’li senelerde Diyanet İşleri Başkanlığı’nda filanca şehrin müftüsünü kötülemiş.

“—Aman müftü şöyle, kötü böyle kötü…”

Orada hademe-i hayrat müdürü var, mevzuat işleri müdürü var falanca var.

“—Vah vah, tüh, yazık! Hem din adamı olsun, müftü olsun hem de böyle şeyler yapıyormuş demek ha, kötüymüş ha…” diye onlar da gelene vah vah çekmişler.

Halbuki hadîs-i şerîfte geçiyor:[96]

اَلْمُغْتَابُ وَالْمُسْتَمِعُ شَرِيكَانِ فِي الْإِثْمِ

(*El-muğtâbu ve'l-müstemiu şerîkâni fî'l-ism*) "Gıybeti yapan da dinleyen de günahta ortaktır."

Dinlemeyeceksin, keseceksin; dinlemek de günahtır.

"—Kardeşim, sus, sözü derhal burada kes, başka bir mevzuya geçelim. Bak ne güzel, manzara güzel... Senin imtihanların ne oldu onu anlat..."

Lafı değiştireceksin. Gıybet etmeyelim çünkü hadîs-i şerîfe göre dinlediğin zaman sen de ortak olmuş oluyorsun. O gelen şahıs gıybet etmiş, berikiler de bu hadîs-i şerîfin inceliğini kavrayamadıkları için o anda "Vah vah…" demişler, üzülmüşler.

Bir müftü kötü olursa lalettayin sıradan bir insanın kötü olması gibi olmaz, bir hocanın kötü olması daha fenadır, daha zordur. Hâlbuki Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîfte buyuruyor ki:

"—Alimin ayak sürçmelerini hoş görün, kapatın!"

Onun dedikodusunu yapmak dine daha büyük zarar verir demektir.

Dinleyenlerden, erbab-ı dilden bir tanesi —gönül ehli, boş bir insan değil— akşam evine gitmiş. Kendisi anlatıyor:

"—Namaz kıldım, tesbihlerimi çektim, abdestli yattım uyudum..." İslâmî, dervişâne bir usûl ile yatmış uyumuş. "Geceleyin rüyamda Hacı Bayram-ı Velî'yi gördüm. Mübarek, abdest alacak gibi kollarını sıvamış. Tıknazca, güneşten yüzü yanmış..."

Mübarek kendi geçimini sağlayayım diye Ankara ovasında dervişleriyle orak biçermiş. Müderris ama harman yaparmış; helâl lokma olsun diye ovada, güneşin altında beraber çalışırmış. Güneşten yüzü yanık, çember sakallı...

Çember sakallı deyince de millet çember sakal diye kızıyor. Ne yapalım; sakal, çenemizin çevresinde çember gibi oluyor. Kabahat değil ki! Allah yaratmış. Allah'ın yarattığına mı, Allah'a mı itirazın

---

[96] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.215, no:2323.

var?

Sakallı, takunyalı; sular sıçramasın diye paçalarını sıvamış.

Kendisi, “Aman Hacı Bayram’ı gördüm!” diye sevinmiş ama Hacı Bayram kaşlarını çatmış.

Allah Allah, bana niye kaşını çatıyor, derken rüyada ona, o müftünün adını söyleyerek, “O müftü evliyâullahtandır!” diye bir bağırmış!..

“Öyle korktum, öyle kulağım patlayacak gibi oldu ki uyandım, kulağımda hâlâ o avaz çınlıyor!” diyor. Rüya, rüyada ama kulağına çok tesir etmiş mânevî bir şey.

Ertesi gün gelmiş, demiş ki; “Ben dün gece bir rüya gördüm. Dünkü oturduğumuz zaman konuşulan şeylerden teberri ediyorum, tövbe ediyorum.”

Ötekiler de tövbe etmişler fakat merak olmuş. O şehrin müftüsü acaba nasıl bir kimseydi diye tahkik etmek istemişler. Oradan gelen başka bir mutemet kimselere de sormuşlar:

“—Nasıl bir kimsedir?”

“Aman efendim, aynı mahallede otururuz. Mübareğin geceleri ışığı sönmez. Teheccüd vakitlerinde ibadet eder, başımızın tacıdır, mahallemizin şerefidir. Çok mübarek insandır, evliyâullahtandır, kâmil insandır...”

Anlamışlar ki ötekisi aleyhte konuştu. Zaten rüya da onu gösteriyor. Anlamışlar.

“Şimdi anladık, adam mübarek kimseymiş. Zaten rüyada Hacı Bayrâm-ı Velî bağırdı ama niye Hacı Bayram müdafaa etti, diye düşünüyordum.” diyor. Onu da sonradan anlamış:

O müftü efendi Bayramiyye tarikatinden; Hacı Bayrâm-ı Velî’nin tarikatındanmış. Pîr efendi, müridini koruyor; on beşinci asırdan geliyor, yirminci asırdaki insanın kulağına bağırıyor:

“—Benim müridime çok dokunma ha, senin canına okurum!” diye rüyada uyarıyor. Bu mânevî hayatın esrarı. Bunu anlatan şahıs —adını söylesem bileceğiniz— mutemet bir şahıs, ben de duyduğumu size nakletmeye çalıştım.

Demek ki iyi insanların da aleyhinde bulunurlar, ne yapacaksınız? Konuşturtmayacaksınız. Sus, diyeceksiniz. Hocasına

aleyhinde bulunur, onun-bunun aleyhinde bulunur…

Biliyor musunuz ki, gıybet ettiğiniz zaman Ramazan orucunun ecri gidiveriyor. Akşama aç-susuz kalmaktan başka elinize bir kârınız kalmıyor. Gıybetten paçayı kurtaracağız. Gıybet etmemeye kendimizi alıştıracağız.

Adamlar bu mantıkla sahabenin büyüklerini de, Peygamber Efendimiz'in yanına almış olduğu, yanından ayırmamış olduğu mübarek insanları da dillerine dolamışlar. Şu hadisin râvisini dile dolamışlar, o büyük Hulefâ-yı Râşidîn'i de dile dolamışlar. Kalbinizi sağlam tutun, meyveli ağaca taş atarlar! Öyle her laftan sarsılmayın! İşin aslını öğrenin de gıybetçiye, fesatçıya fırsat vermeyin. Her duyduğu sözden etkilenip de sallanan zayıf insanlardan olmayın!

"—Hayır, o öyle yapmaz… Hayır, o öyle değildir!" diyebilin.

Bak Hz. Aişe Validemiz'e iftira hadisesi olduğu zaman Kur'ân-ı Kerîm:

سُبْحَانَكَ هٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ (النور:١٦)

(*Sübhàneke hâzâ bühtânün azîm*) "Müslümanlar; 'O öyle şey yapmaz, bu büyük bir iftiradır!' demeli değiller miydi?" (Nûr, 24/16) diyor.

İftiraya, gıybete karşı müslümanın tavrı, hali bu olacak!

O mübarekler —Allah şefaatlerine erdirsin- bizim büyüklerimizdir, başımızın tacıdır.

Hz. Ebû Bekir es-Sıddîk; Peygamber Efendimiz methetmiş, fazâilini anlata anlata bitiremeyiz. Hakkında hayatını anlatan kitaplar var, *Ebû Bekir es-Sıddık'ın Dehası*; alın okuyun!

Hz. Ömer, koca Ömer; kapılara sığmayan dağ gibi adam, bahadır kimse; ağlamaktan gözünün yaşı yanağına iz bırakırmış.

"—Böyle bahadır insan ağlar mı?"

Allah korkusundan ağlar. Kolunu kessen ağlamaz, başını kessen ağlamaz da Allah korkusu ağlatır! Öyle mübarek insanlarmış.

Hz. Osman; Kur'ân-ı Kerîm okurken şehid etmişler, kanları

Kur'ân-ı Kerîm nüshasının üstüne düşmüş. Birisi yakasına, sakalına yapışmış. Bakmış:

"—Evlâdım, baban bu hali görseydi çok üzülürdü." demiş.

Sakalını tutan şahsın babası arkadaşı, mübarek kimse. Şehid etmişler. Bu insanlar böyle. Allah şerlilerin şerrinden korusun. Akıl versin, nefse şeytana uydurmasın.

Hz. Ali RA; sözleri var, insan fırsat bulsa okusa, neşredebilsek… Her birisi 10-15 tane filozofun bir araya gelip de söyleyemeyeceği oturaklı sözler! Ne ilim, ne güzel sözler, ne güzel hayat tecrübeleri, ne mübarek kimse!

Oradan da başka bir ibret çıkartmamız lazım:

"—Sevgimiz de bizi ifrata götürmemeli! Onu seviyoruz diye ötekilere düşman mı olacağız? O da doğru değil."

İnsan eskiden ibret almalı da kendisi yolunu sağlam çizmeli çünkü hepimiz öleceğiz. Burada yaşayanların hiçbirisi kalmayacak.

Bu dünya kime kalmış?

Kalsaydı Peygamber Efendimiz'e kalırdı. Kalsaydı Hz. Süleyman AS'a kalırdı ki, emrine rüzgârlar verilmiş, karıncaların konuşmasını duymuş, ne saltanat; kimseye nasip olmamış mülke ve saltanata sahip olmuş. O da geçmiş; hepimiz gideceğiz, hepimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda duracağız. O zaman bu dünyada yaptıklarımızdan sorgu sual olacak.

Sen benim bugün karşıma çıkıyorsun, benim aleyhimde konuşuyorsun, iftira ediyorsun, gıybet, dedikodu ediyorsun. Mahkeme-i kübrâ var, o günü unutma! O zaman ak ile kara belli olacak. Senin söylediklerinin yanlışı anlaşılacak, şahitlerle haksızlığın anlaşılacak. O halde şimdiden insafa gel; haksızlığı bırak, kul hakkı yeme, gıybet, dedikodu etme...

c. Cihadda Niyetin Önemi

Buhârî'de, Ebû Dâvud'da, Tirmizî'de, Neseî'de, İbn-i Mâce'de, Ahmed ibn-i Hanbel'de, Müslim'de olan, Sıhâhu's-Sitte'nin hepsinde olan bir hadîs-i şerîftir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[97]

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللهِ هِيَ الْعُلْيَا ، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللهِ
(حم. م. خ. د. ت. ن. ه. عن أبي موسى)

RE. 432/4 (*Men kàtele li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ, fehüve fî sebîli'llâh*) "Kim Allah'ın kelimesi yücelsin diye savaşırsa, o Allah yolundadır."

Allah'ın dini yücelsin, hor olmasın; müslümanlar mazlum, mağdur kalmasın; Allah'ın şânı herkes tarafından kabul edilsin, "*Lâ ilâhe illa'llàh*" bayrağı her yerde dalgalansın diye çarpışanlar hakîkî mücâhidlerdir.

Peygamber Efendimiz'e sormuşlar:

"—Hangisi Allah yolunda cihad sayılır?

Meselâ, bir insan ki, "Ya ben kahramanım, cihaddan geriye dursam ayıplarlar." diyor. Oradan cihada gidiyor. Bir insan ki, "Gideyim de bir erlik, bahadırlık göstereyim, namım tarih kitaplarına geçsin!" diye gidiyor. Bir insan ki, "Çarpışırım, düşmanı yenince ganimetlerden biraz hisse gelir, eve varlıklı dönerim!" diye düşünüyor.

Çeşit çeşit sebeplerle cihad edilebilir. Bunlardan hangisi daha üstündür diye çeşitle sebeplerle, fikirlerle cihad edenlerin arasına katılanların durumlarını sormuşlar da, Peygamber Efendimiz bir ölçü veriyor. Teferruatı bir tarafa koyuyor, diyor ki:

(*Men kàtele li-tekûne kelimetu'llàhi hiye'l-ulyâ, fehüve fî*

---

[97] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.58, no:123; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1512, no:1904; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.18, no:2517; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.179, no:1646; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.23, no:3136; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.931, no:2783; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.392, no:19511; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.493, no:4636; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.66, no:486; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.188, no:7253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.V, s.268, no:9567; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.167, no:18325; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.16, no:4344; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.98; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.195, no:553; İbn-i Ebî Âsım, *Cihad*, c.II, s.588, no:242; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VII, s.227, no:1311; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.472, no:10493; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1557, no:2560.

sebîli'llâh) “Kim ki Allah’ın kelimesi en üstün olsun diye —başka bir sebeple diye değil— Allah’ın dini yücelsin, *Lâ ilâhe illa’llàh* bayrağı dalgalansın diye mukàtele eder, cihad eder, çarpışırsa, işte Allah için olan odur; gerisi cihad değildir!”

Para pul için, şöhret için veyahut “Korktu.” demesinler diye veyahut filanca kimseye hıncı, kızgınlığı var da bir punduna getireyim düşüncesi varsa bunların hiçbirisi değil! Allah’ın kelime-i tevhid sözü, *Lâ ilâhe illa’llàh* var ya; Allah birdir, şerîki, nazîri yoktur, kâinatın sahibi, mâliki odur. Cihanda o söz üstün gelsin, o bayrak dalgalansın diye çarpışan, onun için çalışan Allah yolundadır.

Viyana’ya gittik, Viyana’nın büyük bir caddesi var: (*Marie Hilfer Ştrasse*) “Bize Yardım Eden Meryem Caddesi” diyorlar. Meryem yardım etmiş de, müslümanlar onun için Viyana’yı alamamışlar, öyle demişler. O mantıkla düşünüyorlar.

Şaşkınlar, siz Meryem Validemiz’in yanına yanaşabilecek misiniz?

Kahlenberg tepesine; bizim dedelerimizin otağ kurdukları, ordugâh kurdukları tepeye çıktık. Viyana ayağımızın altında,

manzaralı yerden bakıyoruz. O otağın olduğu yere bir kilise kurmuşlar, müze gibi bir şey yapmışlar. Gezerken ona da girdik. Kilisenin kemerinin üstüne resim yapmış, atın üstünde haçlı bir insan; haç var, *Lâ ilâhe illa'llàh* bayrağı yerde! Orada Viyana'yı kuşattılar da alamadılar, gerisi çekilirken de zayiat filan oldu diye ressam öyle resmetmiş.

Lâ ilâhe illa'llàh bayrağını kim yere indirir? Kimse indiremez ama öyle resmetmiş. İnsanın yüreği burkuluyor.

İşte o bayrak en yüksekte olsun diye çarpışan, Allah yolundadır; gerisi laftır, boştur, kıymeti yoktur. Allah-u Teàlâ Hazretleri kalbimizi doğru dürüst eylesin, niyetimizi halis eylesin…

Çünkü çok insan vardır: Bir sürü vakıf kuruluyor, bakıyorum, bir sürü laf... Allah'ın dinine yardım niyeti varsa, ne âlâ! Birçok iş yapılıyor, iftarlar veriliyor; Allah'ın rızası için yapılıyorsa ne âlâ! Birçok camiler yapılıyor, minareler dikiliyor, şadırvanlar yapılıyor; Allah rızası için yapılıyorsa ne âlâ!.. Her şey o!

d. Canı İçin, Malı İçin Savaşmak

Bu hadis-i şerifi Abdürrezzak *Musannef*'inde kaydetmiş. Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah RA rivayet etmiş, Allah şefaatlerine erdirsin…

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[98]

مَنْ قَاتَلَ دُونَ نَفْسِهِ حَتَّى يُقْتَلَ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قَاتَلَ دُونَ أَهْلِهِ حَتَّى يُقْتَلَ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ فِي جَنْبِ اللهِ فَهُوَ شَهِيدٌ (عب. عن ابن عباس)

RE. 432/5 (*Men kàtele dûne nefsihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün, ve men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün, ve men kàtele*

98 Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.X, s.116, no:18570; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.733, no:11236; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.108, no:23087.

dûne ehlihî hattâ yuktelü fehüve şehîdün, ve men kutile fî cenbi'llâhi fehüve şehîd.)

Bu hadîs-i şerîf de yine öldürülmekle ilgili. Peygamber Efendimiz öldürülüş şekillerini sayıyor, "Bunlar şehiddir." diyor:

(*Men kàtele dûne nefsihî*) "Kim kendi nefsini korumak için çarpışırken, (*hattâ yuktele fehüve şehîdün*) öldürülünceye kadar çarpıştı da öldürüldüyse, o da şehiddir."

Filanca yerden filanca yere gidiyordu, yoluna elleri silahlı beş tane serseri çıktı. Kendi hayatını korumak için çarpışmaya başladın. Vuruştun, çarpıştın filan; onlar kalabalık, seni öldürdüler; şehidsin!

Buradan ne çıkıyor?

Korkaklık yok! Malını canını korumak için çarpışırken ölürsen şehidsin. Ne yapalım, ölümü zaten Allah takdir etmiş. Onların eliyle oluyor, bakma onlar cezayı alacak ama zaten sen o kadar yaşayacaksın.

Münafıklar dediler ki:

"—Bizim dediğimiz gibi yapsaydınız; Uhud'a çıkmasaydınız, Medine'de kalsaydınız ölmezdiniz."

Âyet-i kerîmeler buyuruyor ki:

"—Ölüm yazılmış olan, Medine'de durmuş olsaydı bile saati gelince o düştüğü yere gelir, orada ölürdü."

Allem etse kallem etse, Türkçe tabiriyle ne yapsa, bin yıl öteye kaçsa, yine oraya gelip orada ölürdü.

مَنْ آمَنَ بِالْقَدَرِ ، أَمِنَ مِنَ الْكَدَرِ

(*Men amene bi'l-kader, emine mine'l-keder*) "Kadere iman eden kimse, kederden emniyette olur."

Bir kere nerede yazmışsa, orada öleceğim, bana ait bir şey değil ki! Bana kalsa çok yaşamak isterim ama, bazen de gitsem de orada dostlara kavuşsam diye göçmeyi istiyorum. İnsan, hayatında bakıyor, şairin dediği gibi:[99]

---

[99] Nâmık Kemâl (1840-1888), Vatan Şarkısı.

Kıt'anın tamamı:

Dünyada ne bulduk ki, ölümden de kaçılsın.

Başka bir yerde de şöyle şöylemiş:[100]

Altı da bir üstü de birdir yerin
Arş yiğitler vatan imdadına!

Bazen ölüm de yaşamaktan tatlı geliyor. İnsanın, "Ölsem daha iyi!" diyeceği geliyor. Bir yerde öleceğiz, korkmayın; Bir defa öleceğiz ama korkak her seferinde ölüyor. Onu her zaman söylüyorum, her seferinde tir tir titriyor, ölüyor, ödü patlıyor. Müslüman bir defa ölecek, ne var!

Cevat Rıfat Atilhan, kurşun yağmurları altında yaşadı, geldi İstanbul'da öldü:

"—Ben nice harplere girdim, Allah öldürmeyince öldürmüyor!" diyordu.

Hâlid ibn-i Velid RA, yüz tane savaşa girmiş, vücudunun her tarafı yara bere izi; şurası kılıç darbesi, burası ok izi, burası mızrak yarası… Yatağında öldü!

Kendinizi, izzet-i nefsinizi koruyacaksınız. Müslüman pabuç bırakmayacak. Ben bu hadisten öyle anlıyorum.

"Kim kendi nefsini korumak için çarpışır da sonunda ölürse şehiddir! (*Ve men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün*) "Kim malını korumak için öldürürse, o da şehiddir."

Karşısına harami çıkmış:

"—Ver şu paraları!"

"—Vermiyorum."

"—Asarım, keserim. Makineli tüfek var…"

"—Neyin olursa olsun, vermiyorum."

Kavga, yumruk…

Top patlasın ateşleri etrafa saçılsın
Cennet kapusu can veren ihvâna açılsın
Dünyada ne bulduk ki, ölümden de kaçılsın
Gavgâda şehâdetle bütün kâm alırız biz
Osmanlılarız can verir nâm alırız biz.

[100] Nâmık Kemal (1840-1888), *Vatan Türküsü*.

Ben, “Malını verseydi de canını kurtarsaydı.” derim. Benim aklım böyle bir şey hatırıma getiriyor. Malını korumak için çarpışan insan ölürse o da şehiddir. Çünkü Allah bana helâl tarafından mal vermiş, o edepsize ne diye malımı kaptırayım? Onu da koruma hakkım var. Görüyor musunuz, İslâm’da mülkiyet hakkını ne kadar yeri var.

Alınmasında; haram yeme, şöyle yapma böyle yapma diye şartlar koşmuş ama helâl yoldan iktisab edildikten sonra korunması için ölse bile şehidlik geliyor. Ne kadar güzel dinimiz var el-hamdü lillâh!

(*Ve men kàtele dûne ehlihî hattâ yuktele*) “Kim ailesini korumak için çarpışsa da öldürülse, (*fehüve şehîdün*) o da şehiddir.”

Bazen saldırırlar; beş tane zorba çıkar, uğraşacak. İnsanın karşısına bir kişi kolay kolay çıkamaz da dördü beşi cesaretlenir, çıkarlar. Ailemi koruyacağım, namusumu koruyacağım derken ölse, o da şehiddir.

(*Ve men kutile fî cenbi’llâhi fehüve şehîdün*) “Allah’ın yanındayken öldürülürse, o da şehiddir.”

Bu ne demek? *Cenb*, yan demek. Allah’ın yanındayken öldürülmek, namazdayken öldürülmek demek.

Müslüman namazda *Allahu ekber* diyor. Kâfir, müşrik, kepaze, kerata…

Müslüman Rabbi’ne namaza durdu, huzur-u Rabbi’l-izzette elini bağladı. “Arkası da bana dönük, benim yaptığımı da görmüyor.” deyip hançeri çekiyor, saplıyor. Allah’ın huzurundayken, yanındayken öldürülürse, o da şehiddir.”

Yaparlar; Balkanlar’da filan bizimkiler tam cuma namazı kılarken, bayram namazı kılarken böyle saldırmalar olmuş. Takdir, ne yapalım; Peygamber Efendimiz’in zamanında bile bazen savaşlar kazanılmış, bazen kaybedilmiş, hayat imtihanlıdır.

Ben de aciz, küçük aklımla kendi kendime onu şöyle düşünüyorum:

Müslümanların her şeyi muntazam gitse, insan Müslümanlığa girdiği zaman; altında Mercedes var, köşkü, hizmetçileri var, cebinden paralar yerlere dökülüyor, her türlü imkânı yerli yerinde… Bütün müslümanlar böyle olsa o zaman herkes onlara

tamah ederek müslüman olur. Bir, üç, beş, yedi değil; kaide bu: İnsan müslüman oldu mu elini sıcak sudan soğuk suya değdirmiyor, bir bal yalıyor, bir kaymak yalıyor, her şeyi bu kadar güzel! O zaman herkes müslüman olur ama iş anlaşılmaz. Kim yalancı kim doğrucu, kim sadık kim kâzib, kim Allah rızası için müslüman oluyor kim baklavanın böreğin aşkına müslüman oluyor, o anlaşılmaz! Onun için Allah imtihan ediyor.

Birisi Peygamber Efendimiz'e dedi ki;

"—Yâ Rasûlallah, ben seni çok seviyorum!"

Peygamber Efendimiz'e âşık olurlardı, siması öyle güzeldi.

Peygamber Efendiimiz:

"—O halde belalara hazırlan; çünkü, beni sevene belalar dağdan selin indiği gibi iner." dedi.

Sevgi kolay olmuyor; sakal bırakıyorsun derde uğruyorsun, sünnet-i seniyyeye uyuyorsun derde uğruyorsun, bir yerde hakkı söyleyeyim diyorsun, kezâ derde uğruyorsun…

Şairin dediği gibi:

İktiza eyledi bilmem neye bir kıt'a demek
Bir alay bilmem neye gayret-i akrân düştü.

Bir söz söylüyorsun, bin tane hücum! Bu yol böyledir, çilelidir. Ama çile de istemeyiz, Allah bize dünyada, ahirette âfiyet, saadet nasib eylesin… Olursa da dönmeyeceğiz, öyle şey yok.

Çocuk musun sen? Hep elma şekeriyle mi aldatılacaksın?

Takdir nasıl olursa, nasıl takdir ederse öyle!

Birisinin keşf ü kerameti açıkmış, bir hocaefendiye demiş ki:

"—Efendim ben senin adını Levh-i Mahfuz'da kâfir olarak görüyorum."

Birisi hocaefendi birisi de mürid; mürid biraz ilerlemiş, gözünden perde kalkmış, Levh-i Mahfuz'da hocasını "kâfir" diye görüyor, müşahede ediyor.

"—Olsun ben ibadeti cennet için yaparım, cehennemlik değilsem yaparım gibi bir şey yok ki, benim kulluk vazifem, ben bunu yapar dururum. Dilerse beni cennetine koyar dilerse cehennemine atar. O onun bileceği bir şey, ben orasına karışmam. Benim vazifem kulluk etmektir." demiş.

“—Hocam, sen cehennemliksin, orada seni öyle gördüm, bu neye işarettir?..”

“—Ben orasına karışmam, ne dilerse öyle yapar; isterse cennetine sokar isterse cehennemine atar. Cehenneme atsa yüzde yüz haklıdır, çünkü ne edepsizlikler yapmışımdır. Cennete sokarsa fazl u keremidir, lütfudur, ikramıdır. Ne dilerse öyle yapar!”

Ertesi gün bakmış ki yazı değişmiş.

يَمْحُوا اللهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ (الرعد:٣٩)

(*Yemhu'llàhu mâ yeşâü ve yüsbitü ve indehû ümmü'l-kitâb*) “Allah dilediğini siler, dilediğini de sabit bırakır. Bütün kitapların aslı, ana kitap onun yanındadır.” (Ra'd, 13/39)

Tabii, o da imtihan… Ama sağlam olmak lazım.

Mehmed Zâhid Kotku Hocamız da öyle derdi.

Bazı açıkgözler gelirdi, Hocamız'ı kendi taraflarına çekmeye çalışırlardı. Fazla detaylı da anlatmak istemiyorum.

Hocamız:

“—Öyle yağma yok! Şeyh cennete. mürid de cennete; şeyh cehenneme, mürid de cehenneme!” derdi.

Teslim ol, demek istiyor.

“—O eğer o tarafa giderse ben oradan dönerim…”

“—O teslimiyet olmaz, o oyuncak olur. Tam teslim ol bakalım.” demek istedi.

e. A'mâya Yardım Eden Kimse

Bu hadis-i şerifi Taberânî, Ebû Nuaym, Beyhakî ve İbn-i Asâkir İbn-i Ömer RA'dan rivayet etmişler. Şirâzî, İbn-i Abbas'tan rivayet etmiş. Hatib-i Bağdâdî Enes'ten rivayet etmiş. Daha başka kaynaklar var.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[101]

---

[101] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.353, no:13322; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.108, no:7625; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.466, no:5613; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-*

مَنْ قَادَ أَعْمَى أَرْبَعِينَ خُطْوَةً وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةَ (ع. عد. حل. هب. وضعفه ، كر. عن ابن عمر ؛ عد. والشيرازى عن ابن عباس ؛ هب. خط. عن أنس ؛ عق. عد. عن جابر: ابن شاهين عن أبى هريرة ؛ وأورده ابن الجوزى فى الموضوعات فلم يصب)

(*Men kàde a'mâ erbaîne hatveten vecebet lehü'l-cennete*)

(*Men kàde a'mâ erbaîne hatveten*) "Her kim ki bir âmâya kılavuzluk eder, kırk adım götürürse, (*vecebet lehü'l-cenneh*) ona cennet vacip olur."

Koluna giriyor, gideceği yere götürüyor.

Kıyâdet; ona yol göstermek, tutup da yedmek derler.

"—Kim iki gözü görmeyen bir kimseyi kırk adım yederse, ona kılavuzluk ederse, ona cennet vacip olur." deniliyor.

Kaynakları sıralamış; Taberânî'de, Beyhakî'nin Şuabü'l-İman'ında var, (*daafehû*) denmiş, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan ve Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet edilmiş.

(*Ve evredehû ibnü'l-cevziyyi fî'l-mevdùât, felem yusib*) "İbnü'l-Cevzî bu hadîs-i şerîfi Mevzu Hadisler kitabında, *Mevzuât*'ında zikretmiş ama isabet etmemiş."

Râmuzü'l-Ehâdîs'i yazan Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyaeddin Efendi büyük alimdi, çok eserleri var. Padişahların kendisine hürmet ettiği kimseymiş. Padişah bir vapur tahsis etmiş de "Hocam, istediklerinle beraber hacca buyur!" demiş. Mısır'da üç sene kalmış. Mısır alimlerine de okuduğumuz kitabı takrir etmiş,

---

Duafâ, c.II, s.104; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.IX, s.214, no:4791; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.90; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.158; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.279, no:695; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.107; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, c.III, s.145, no:5891; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.35, no:1823; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.IX, s.17; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVIII, s.3; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.315, no:1131; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.775, no:43048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.111, no:23094.

orada da icazet vermiş. Arapça konuşmaya muktedir, hadis ilminde te'lifatı olan ve muhaddislerin son devirlerde yaşayanlarının en büyüklerinden diye kitaplarda geçmiş bir kimsedir.

Ahmed Ziyâüddin Hocamız Rh.A. burada bazı hadisler alıyor; Allah şefaatlerine erdirsin, biraz zayıf. Yüksek İslâm Enstitüsü'ne yeni giden, İlahiyat Fakültesi'ne, İmam-Hatib'e giden bazı kimseler, "Efendim o zayıf hadisleri de almış…" diyor.

Bu mübareğin ömrü hadis incelemekle geçmiş. Senin daha yeni okuduğun şeyi, o çok önceden okudu, mevzu hadisleri biliyor. O kitapları topladı, kendisi hadis kitapları yazdı. Bunu almasında bir sebebi var, bir hayat tecrübesi var. İnceledi.

Ne diyor? "İbnü'l-Cevzî biraz keskin karakuşî hüküm vermiş ama isabet etmemiş." diyor.

Her ihtisas sahibinin bir ustalığı vardır.

"—Usta, bunu nasıl bağlayayım?"

"—İşte bu tarzda yaparsan şöyle olur."

Ustayla çırak aynı olmaz. Seneler geçmiştir, onu yapış tarzında bir incelik vardır.

Birisi anlatıyor: Bir resmî binanın tavanının kartonpiyerlerini, alçı süslerini aldık. Alçıyı karıyoruz, yapıncaya kadar donuyor; yapamıyoruz!" diyor. Alçı çabuk donar. "Yukarıya kartonpiyeri yapıştıramadan, şeklini dökemeden, koca bidonlarla alçıyı donduruyoruz, çaresini bulamadık." diyor.

Püf noktası var. Sonra bir usul ile o püf noktasını anlamışlar, öğrenmişler; rahat rahat çalışmışlar. Her ilmin bir incecik noktası vardır. Onları ustalar yanına saklar, söylemez. Sonra insanın hayat tecrübesi olur.

Falanca yemek yapıyor:

"—Kusura bakma ama pek tatlı olmamış."

Ötekisi yemek yapıyor, insanın parmaklarını yiyeceği geliyor. Neden?

Onun tecrübesi var. İçine birazcık bir şey katıveriyor:

"—Tam kaynadığı sırada yarım kaşık toz şekeri katarım." veyahut "Şu kadar bilmem ne yaparım…" diyor. Bir şey yapınca veyahut şu baharattan şu kadar koyuveririm, tadına doyum olmuyor.

İkisi de köfte yapıyor; insanın birisini yiyeceği gelmiyor, ötekisine bayılacağı geliyor. İkisi de börek yapıyor; birisi takır takır kuru oluyor; ötekisi yumuşacık sünger gibi oluyor filan.

Hocamız'ın da ustalığı olduğundan, İbnü'l-Cevzî'nin isabetli olmadığını ifade buyurmuş, Hocamız böyle bazı hadisleri bir hikmete mebni almış.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kuluna, bir bahane olsa da ikram etsem diye bahane arıyor. O a'mâya merhamet edip de onu kırk adım götürmeyi de bahane etmeye kàdir. Hiçbir şey yapmadan birisine cenneti verse, sorgu sual mi soracak; birisi çıkıp da "Niye buna cenneti verdin?" mi diyecek?!..

Kimse bir şey diyemez. Fazl u kereminden verir. Zaten cennete herkes fazl u keremiyle girecek, yoksa daha dünyaya cennetin parasını biriktirip de oradan parsel alabilmiş insan gelmiş değil. Mümkün değil, cennetin hiçbir şeyini alamayız. Bizim maddî imkânlarımızla cenneti almamız mümkün değil. Yine mânevî imkânlarla alınıyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[102]

ثَمَنُ الجَنَّةِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ (عد. وابن مردويه عن أنس ؛
عبد بن حميد في تفسيره عن الحسن مرسلاً)

RE. 259/7 (*Semenü'l-cenneti lâ ilàhe illa'llàh*) "Cennetin bedeli *Lâ ilàhe illa'llàh* sözüdür."

Cennet, İçinde Allah sözü olan kelimeyle alınır çünkü onun kıymeti cennetlere değer.

f. Lâ ilâhe illa'làhu vahdehû lâ şerike leh

---

[102] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.103, no:2548; *İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ,* c.VI, s.348; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.529, no:36461; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.270, no:107; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.52, no:157 ve s.419, no:1790; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.327, no:1048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.11, no:11316, 13317.

Bu hadis-i şerif Müslim'de, Buharî'de, Ahmed ibn-i Hanbel'de, Tirmizî'de, sahih hadis kitaplarında olan bir hadîs-i şerîf. Burada da Allah ne kadar küçük çalışmalara ne kadar büyük sevap veriyor, gör. Buhârî'de de var, buna da mı itiraz edeceksin? İşte sağlam bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[103]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، فِي يَومٍ مِائَةَ مَرَّةٍ ؛ كَانَتْ لَهُ عَدْلَ عَشْرِ رِقَابٍ، وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ، وَمُحِيَتْ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ، وَكَانَتْ لَهُ حِرزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَومَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ، وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ، إِلاَّ أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ (مالك، حم. خ. م. ت. ه. حب. عن أبى هريرة)

RE. 432/7 (*Men kàle; Lâ ilâhe illa'làhu vahdehû lâ şerîke leh. lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr, fî yevmin mi'ete merratin kânet lehû adlü aşri rikâbin ve kutibet lehû mietu hasenetin ve uhiyet anhu mietu seyyietin ve kânet lehû hirzen mine'ş-şeytân yevmehû zâlike hattâ yumsiye ve lem ye'ti ehadün bi efdale min mâ câ'et bihî illâ ehadun amile 'amelen eksera min zâlik.*)

(*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerike leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ kulli şey'in kadîr*, *fî yevmin miete merretin*) "Her kim bir günde yüz defa (*Lâ ilâhe illa'llàhu*

---

[103] Buhàrî, *Sahîh*, c.XI, s.70, no:3050; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.201, no:4857; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.371, no:3390; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.302, no:7995; İmam Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.293, no:712; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.422, no:597; Rabi', *Müsned*, c.I, s.204, no:506; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.399; İbn-i Münde, *Tevhid*, c.I, s.414, no:307; Neseî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.148, no:25; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.195, no:3721; *Câmiü'l-Ehàdis*, c.XXI, s.184, no: 23259.

vahdehû lâ şerike leh, lehü'l- mülkü ve lehü'l-hamdü ve hüve alâ kulli şey'in kadîr) derse, (*kânet lehû adlu aşri rikâbin*) bu onun için on köle bağışlamış, azat etmiş gibi sevap kazandırır."

Bildiğimiz şey, tesbihleri çektikten sonra dua etmeden önce söylediğimiz söz.

Köle bağışlamak kolay bir şey değil, şimdi on tane MAN kamyonu bağışlamak diyelim. Sen MAN kamyonu, otobüsü veyahut Mercedes otobüsü alabilir misin?

"—Alamam, çok para. Şu kadar milyon, alamam!"

"—Köle alabilir misin?"

O devirde de köle pahalıydı, kolay bir şey değil! Çünkü bir insan, bir can; sen oturuyorsun o çalışıyor.

"—Tarlaya git, çalış! Al şu sepete tarladan hurma doldur! Al şu testiyi kuyudan su getir."

"—Sen ne yapacaksın?"

"—Ben bu çardağın altında sefa süreceğim, sen çalışacaksın!"

O köle, berikisi efendi; o devirde onun namına çalışacak insan, pahalı, kolay bir şey değil. On köle azat etmiş gibi sevap kazanır.

Bitti mi? Bitmedi.

(*Ve kütibet lehû mietü hasenetin*) "Bu söyleyen şahsa yüz hasene verilir."

Hasene, sevap miktarı, sevap birimi. Her şeyin bir miktarı, bir birimi var; sevap birimi. *Hasene* ne kadar?

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

"—Uhud Dağı kadardır."

Medine'de nasıl anlatsın? Ovanın ortasında koskocaman Uhud Dağı, karşında altın gibi duruyor; bir ucu şu tarafta bir ucu şu tarafta, o kadar büyük! Yüz hasene yazılır

(*Ve ufiyet anhu mietü seyyietin*) "Onun defterinden yüz tane seyyie, günah silinir. (*Ve kânet lehû hirzen mine'ş-şeytân yevmehû zâlike*) O günü için şeytandan korunmasına vesile olur."

"—Hocam istiyorum istiyorum, bir türlü tesbih çekemiyorum."

Ankara'da birisi geldi: Filanca zata intisab etmiş ama feyz alamıyormuş, dersini yapamıyormuş, çekemiyormuş. Şeytan baskı yapıyor, yaptırtmıyor çünkü zikirde çok sevap var, şeytan onu

yaptırtmıyor.

Bunu söyleyen insan, o gün şeytandan mahfuz olur. Şeytan kalenin etrafında kurdun uluyarak dolaştığı gibi, dolaşsın dursun. Yüz tane (*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh*…) dedi, kalenin içinde; artık şeytan dışarıda ulusun dursun. Musallat olamıyor, zarar veremiyor.

(*Hattâ yümsiye*) "Akşamlayıncaya kadar bu mahfaza içinde olur, hıfz u himayede olur. (*Ve lem ye'ti ehadun bi-efdale min mâ câe bihî*) Hiçbir kimse onun getirdiği sevabın daha fazlasını getiremez, kazanamaz; (*illâ ehadün amile amelen eksera min zâlik*) ancak şu var ki, bunun çektiğinden daha fazla çekmiş olan müstesnâ…"

Eğer bir insan yüz elli tane çekmişse, o yüz tane çekmişten daha fazla sevap alır. Ama başka türlü bunun sevabını elde etmek mümkün değil.

Kaynakları: Malikî mezhebinin imamı İmam Mâlik, Hanbelî mezhebinin imamı Ahmed ibn-i Hanbel, Buharî'miz, Müslim'imiz, Tirmizî'miz, İbn-i Mâce'miz, İbn Hibban'ımız bu sahih hadisi yazmışlar.

"—Buyur bakalım, ne diyeceksin?"

Hiçbir şey diyemez. Hadis ilmini biraz okuyan kimse, bu kaynakların karşısında boynunu büker, el pençe divan durur. Demek ki bu sözlerin sevabı böyle çok oluyor.

Yukarıda geçti, *Lâ ilâhe illa'llàh* sözü cennetin bedeli oluyor. Kendi paramızla pulumuzla cennetten bir yaprak alamazken, *Lâ ilâhe illa'llàh* sözü cennete girmeye sebep oluyor. Bu sözlerin mânasından dolayı…

Onun için mânasını bilmek lazım! İnsan bir sözü söyler de senin söylediğini kulağın duyuyor mu, ağzının söylediğini kulağın duyuyor mu, sen ne söylediğinin farkında mısın deriz ya… Bazen insan söyler de farkına varmaz, idrakine girmemiş olur. İdrak ede ede söylerse çok çok kıymeti var.

Mânası şöyle kısaca izah ediverelim:

(*Lâ ilâhe illa'llàhu*) "Allah'tan gayri mâbud yok; tapılacak, bağlanacak, ibadet edilecek başka varlık yok, Ancak Allah var; başkası, gayrısı yok. İki deme, üç deme; tektir, şerîki nazîri yoktur!

Var diyenler çıktığı için arkasından bu sözler geliyor: (*Vahdehû*)

“Bir tektir. (*Lâ şerîke lehû*) Hiç ortağı yoktur, hiçbir ortağı yoktur. Te’yid ediyor.

Mülkünde Hak tasarruf eder keyfe mâ yeşâ;
İsterse kevni yok eder, isterse var eder.[104]

Allah-u Teàlâ Hazretleri rubûbiyetini istediği gibi yapar, hiç kimseyi ortak katmamıştır. Ne dilerse öyle yapar. Ol dedi mi olur, olma derse mahvolur. Öyle bir azamet, saltanat sahibi; Rabbimizdir, tektir, şerîki ve nazîri, benzeri yoktur.

(*Lehü’l-mülkü*) “Egemenlik onundur.”

Mülk ne demek? Biz mülkü başka mânaya kullanırız:

—”Benim Adapazarı’nda mülküm var, senin Bursa’da mülkün var. Berikisinin İstanbul’da…”

Mülk, taşınamayan mal demek; tarla, ev vs.

Buradaki mülk; hâkimiyet, meliklik, hükümranlık, hüküm sürme mânâsına geliyor. Hüküm onundur. O hükmünü icra eder, O ferman okur. Ne dilerse O’nun dediği olur. Hükmünü O yürütür, demek.

(*Lehü’l-mülk*) “Hüküm, egemenlik onundur.”

Bizde de meşhur söz var ya:

“—Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir!”

Kitaplarda böyle yazıyor da, milletin sözünü dinleyen kim? Hiç dinlendiğini görüyor muyuz?

Egemenlik Allah’ındır!

(*Lehü’l-mülkü*) “Egemenlik onundur! (*Ve lehü’l-hamdü*) Övgü, medih, sena onundur.” Neyi sevsen, neyi övsen hepsi Allah’a gider:

“—Çiçeği beğendim; gül çok güzel, rengi şahane; manzara güzel...”

Allah yarattı. İstediğin kadar methet. O medihler gülü yaratana, hâlıkına gidiyor.

“—Sümbülün kokusuna bayıldım, nerdeyse sırt üstü yere düşecektim...”

O kokuyu ona Allah-u Teàlâ Hazretleri verdi.

“—Ufuktaki renklere bak, akşam vakti, sabah vakti… Aman yâ

---

[104] Ziya Paşa (1825-1880), *Terci-i Bend*.

Rabbi! Geceleyin ne latif rüzgâr esiyor, şu tarafta hilal çıkmış, bu tarafta yıldızlar göz kırpıştırıyor, bu tarafı lacivert, güneşin battığı taraf mavimsi renkli... Aman yâ Rabbi, denizin manzarasına bak, ayın ışıkları vurmuş...”

Sen Allah-u Teàlâ Hazretlerini methediyorsun, çünkü hep onun yaptıklarını övüyorsun.

“—Şu meyvenin tadı ne kadar güzel aman rengi…”

“—Ne kadar akıllı, ne kadar alim…”

Allah yarattı, o aklı Allah verdi. Rabbimiz ete kemiğe ne kabiliyet vermiş, ete kemiğe verilen kabiliyete bakın: Et düşünüyor, et bilgileri depo ediyor, içerde hazinesi var, istediği zaman çıkartıyor. Seçme ayırma aracı var, elektronik beyin gibi bilgilerin içinden istediğini çekip çıkartıyor; içerden sana veriyorlar, sen de dilden söylüyorsun. Allah Allah, konuşmak ne kabiliyet!

Maymun vs. konuşamıyor, konuşamaz; Allah o kabiliyeti insana verdi.

خَلَقَ الإِنْسَانَ . عَلَّمَهُ الْبَيَانَ (الرحمن:٣-٤)

(*Haleka'l-insân*) [Allah insanı yarattı.] (*Allemehu'l-beyân*) “İnsanoğluna konuşma kabiliyetini o verdi.” (Rahmân, 55/3-4)

Sen ne sanıyordun?

Maymunu oturtmuşlar, yıllar yılı beslemişler, öğretmeye çalışmışlar; öğretememişler.

“—Hocam, maymunu öğretememişler ama papağan konuşuyor…”

Papağan sesi taklit ediyor.

Eylesen tûtîye ta'lim-i edâ-yı kelîmât;
Nutku insan olur ammâ özü insan olmaz.[105]

“Tutîye, dudu kuşuna, papağana söz öğretsen, sözü insan olur ama özü insan olmaz.”

Bilerek söylemiyor, teyp gibi ses taklit ediyor. Ama insana

---

105 Fuzûlî (1483-1556), *Mukattaàt*.

düşünme kabiliyeti vermiş, konuşma kabiliyeti vermiş. Gözünü kapatıyorsun; deryaları, denizleri, dünyaları, yıldızları dolaşıyorsun.

Bir gönül vermiş; Rabbim benim içimdeki bu engin gönlü benim bu dışımdaki küçücük cirmime nasıl sığdırmış… Rabbimiz, Atomun içine enerjiyi sığdırdığın gibi, benim içime gönül denilen engin âlemi nasıl sığdırmışsın?

(*Ve lehü'l-hamd*) "Hamd onundur. Neyi methedersen et, hepsi dönüp dolaşıp ona gider. (*Ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye hakkıyla kàdirdir."

Yarım yamalak, azcık zorlamayla filan değil.

Kadîr; kudret-i külliye sahibi, kudret-i tâmme sahibi, eksiksiz kudret sahibi, her şeye kadir...

"—Şunu yapar mı, bunu yapar mı?.."

Yapar.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا (الروم:١٩)

(*Yuhricu'l-hayye mine'l-meyyiti ve yuhricu'l-meyyite mine'l-hayyi ve yuhyi'l-arda ba'de mevtihâ*) [Ölüden diriyi, diriden de ölüyü o çıkarır; yeryüzünü ölümünün ardından o canlandırır.] (Rûm, 30/19)

تُعِزُّ مَن تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَاءُ (آل عمران:٢٦)

(*Tuizzü men teşâü ve tüzillu men teşâ'*) [Dilediğini yüceltir, dilediğini de alçaltırsın.] (Âl-i İmran, 3/26)

Dilediğini aziz kılar dilediğini zelil kılar, dilediğini diriltir dilediğini öldürtür; ne dilerse öyle yapar.

İnsan bu mânalara ererse evliyâ olur! İnsan, bu sözlerin mânasına erip de içine sindirdiği zaman, Allah'ın velisi olur.

Sen ne sanıyorsun, dinin özü bunun içinde!

(*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerike leh*) "Allah'tan gayrıya boyun bükmem!" diyor. Gayrıya elinin tersiyle diye vuruyor. Para gitti, mevki, makam, alkış, şöhret gitti; hepsine bir tane vurdu, sırt üstü yuvarlandı gitti.

Neden? Ben Allah'a taparım; şöhrete tapmam, paraya, alkışa tapmam! İnsan beğensin beğenmesin; beğenmeyen küçük kızını vermesin… Aldırmıyor.

(*Vahdehû*) "Allah vardr, bir tektir. Allah'tan gayrisi yok…

(*Lâ şerîke lehû*) Hiç ortağı yoktur. (*Lehü'l-mülk*) Mülk, egemenlik onundur. Bu derin bir mesele!

Kâinatta egemenlik Allah'ındır. Sen bunu görebiliyor musun? Bunu gördün mü bitiyor. İnsan o *zaman tevhid-i ef'al, tevhid-i sıfat, tevhid-i zât;* o mertebelerden bir tanesi… Sen her şeyin Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yed-i kudreti ile yapıldığını, onun eseri olduğunu anlayabildin mi tamam; sen bir üst sınıfa, bir üst kura gel, buyur sen o kurdan yükseldin.

(*Lehü'l-mülk*) "Egemenliğin onundur."

"—Hocam pekiyi, o öyle yapıyor, bu böyle yapıyor, haksızlıklar oluyor, şöyle oluyor böyle oluyor…"

İşte o esrarı çözüp de bu mânâya kavuştuğun zaman, iş bitiyor. Orada bir sır var, bıçak sırtı gibi bir atlamalı zorlamalı tarafı var.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin şerre rızası yok. Her şey ondan…

خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللهِ تَعَالٰى ،

(*Hayrihî ve şerrihî mina'llàhi teàlâ*) [Hayır da, şer de Allah'tandır.] Hepsi Allah'tan ama şerre rızası yok. İmtihan dünyası olduğu için o şerliğe o fırsatı vermiş. Seni de öyle imtihan ediyor, imtihan sorusu!

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا (يونس:٩٩)

(*Ve lev şâe rabbüke*) "Rabbin isteseydi, (*leâmene*) muhakkak iman ederdi, (*men fi'l-ardi*) yeryüzünde ne kadar insan varsa, insanlar, cinler, yâni imana muhatap olan bütün yaratıklar, hepsi, (*leâmene*) mutlaka iman ederlerdi, (*küllühüm*) hepsi birden, (*cemîâ*) toptan. Yâni hiç istisnası olmadan hepsi iman ederlerdi." (Yûnus, 10/99)

Peş peşe söylüyor, öyle te'kidli söylüyor ki: Rabbin dileseydi yeryüzünde kâfirlik yapmaya bir insanın mecali kalmazdı, herkes ister istemez müslüman olurdu. Serbest bırakmış.

Onun istemesi, meşiyyet-i ilâhîye olmadan bir şey olur mu?

Mümkün değil; ne kâfir küfrünü yapar, ne şeytan şeytanlığını, ne nefis mel'anetini yapar; Hiçbir şey olmaz. Ama hayrı şerri göstermiş, imtihan dünyasında fırsat vermiş de derece alasın diye onlarla seni karşılaştırıyor.

(*Lehü'l-mülk*) Mülk onundur; o istemese şeytan şeytanlığını, düşman düşmanlığını yapamaz, İsrail Lübnan'a saldıramaz, filanca şunu yapamaz bunu yapamaz…

"—Hocam, o zaman ne yapacağız?"

Çok kolay; Allah'la, mülkün sahibiyle, egemenlik elinde olanla

dost olacaksın! Ümidini, elini gayrıdan keseceksin, Allah'a bağlanacaksın.

Zikreyle hakkı her nefes,
Allahu bes, bâkî heves;
Pes, gayrıdan ümmidi kes.
Tekrâr-ı zikrullah ile…[106]

Onun da yolu tasavvuftur. Onun için dervişlerin yaptığı boşuna değil. Sen o tecrübelere ermediğin için onları uzaktan boş sanıyorsun.

Demek ki sabahleyin bunu söyleyebiliriz, zor bir şey değil. Bu kadar mükâfat olduktan sonra…

"—Eminönü'nde tereyağını yüz lira aşağıya veriyorlar deseler, gideriz kuyruk oluruz."

Zor bir şey değil. Ne kadar tembel insanız!

Yâ Rabbi! Sen nefsimizi yenmeyi, tembelliğimizi yenmeyi nasib eyle… Kötü huyları üzerimizden at… Senin yolunda sana güzel kulluk etme nimetini bizlere ihsan eyle…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

26. 05. 1985 – İskenderpaşa Camii

---

106 Sultan I. Ahmed (1590-1617), *Dil-hânesi pürnûr olur* ilâhisi.

10. ALLAH'IN EMRİNE RAZI OLMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ، حُطَّتْ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ (ش. حم. خ. م. ت. ه. حب. عن أبي هريرة)

RE. 432/8 (*Men kàle: Sübhàna'llâhi ve bi-hamdihî, fî yevmin miete merretin, huttat hatâyâhu, ve in kânet misle zebedi'l-bahri.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Cenâb-ı Hakk'ın selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri şu mübarek Ramazan ayının hayrından, feyzinden, bereketinden faydalanıp iki cihanın saadetine ermeyi nasip eylesin... Dualarınızı kabul eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir miktarını *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okuyacağız, izah etmeye çalışacağız.

Bunların okunmasına ve izahına başlamazdan önce, evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâki için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhlarına hediye olsun diye;

Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyemizin cümlesinin ruhları için; şu kitabı te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamıza, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zahid Kotku Hocamız'a kadar güzerân eylemiş olan bütün din büyüklerimizin ve onlara tâbi hulefâsının, müridlerinin, muhiplerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Şu beldeleri Allah Allah diye diye, canını malını ortaya koyarak, cihad ederek, çarpışarak fethetmiş olan fatihlerin, sultanların, komutanların, askerlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına hediye olsun diye;

Bütün hayrât ve hasenât sahiplerinin ve hâssaten içinde oturup ibadet yaptığımız, ilim müzakeresi yaptığımız İskenderpaşa Camii'nin bânisi İskender Paşa'nın ve bu ana kadar ayakta durmasına, gelmesine yardımcı olmuş olan, tamirine gayret etmiş olan, maddî, bedenî, mâlî çalışmalar ve yardımlarla desteklemiş olanların ruhlarına;

Bu camiden gelmiş geçmiş olan imamların, hatiplerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhlarına ve hâsseten uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının, akrabasının, dostlarının, arkadaşlarının ruhlarına hediye olsun diye; onlar gelmiş geçmiş, biz yaşayan müslümanların da rızâ-i Bârî'ye uygun ömür sürüp huzûr-u Rabbi'l-izzet'e zevdiği ve razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olsun diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım.

....

a. Sübhàna'llâhi ve bi-hamdihî Demenin Fazileti

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş hadîs-i şerîf. Metnini demin okumuştuk. Peygamberimiz bu ve bundan sonraki hadîs-i şerîflerde bizlere bazı duaları tavsiye edecek, onların faziletlerini bildirecek.

Bu hâdis-i şerîfler Ramazan bereketine bu mevzuda geldi. Onun için elinizde kaleminiz kâğıdınız varsa bunları yazmak üzere çıkarırsanız uygun olur. Veyahut yoksa hafızanızda karıştırmadan canlı tutmak için gayret ederseniz iyi olur. Nasıl Peygamber

Efendimiz SAS'in zamanında sahâbe-i kirâm meclisine gelirlerdi de ondan duydukları sözü kapıp aynen kulaklarında muhafaza edip başkalarına naklederlerdi; bakalım ne kadarı hatırınızda sağlam kalacak?..

Okuduğumuz hadisler basılmış Râmûz metninin 432. sayfasındadır, o hatırınızda kalsa oradan da unuttuğunuz zaman bakabilirsiniz. Çünkü çok kıymetli şeyler var. "Ah kaçırmasaydım keşke!" diye insanın unuttuğu zaman hayıflanacağı güzel hadîs-i şerîflerle müjdeler var.

Birinci hadîs-i şerîfin râvisi Ebû Hüreyre RA. Buhârî, Müslim ve Tirmizî'de var.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[107]

مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ، حُطَّتْ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ (ش. حم. خ. م. ت. ه. حب. عن أبي هريرة)

RE. 432/8 (*Men kàle: Sübhàna'llâhi ve bi-hamdihî, fî yevmin miete merretin, huttat hatâyâhu, ve in kânet misle zebedi'l-bahri.*)

(*Men kàle sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, fî yevmin miete merretin*) "Her kim bir günde yüz defa (*Sübhana'llàhi ve bi-hamdihî*) derse, (*huttat hatâyâhu ve in kânet misle zebedi'l-bahr*) eğer günahları denizin köpükleri sayısınca bile olsa affolunur."

Dile kolay, hatırda tutulması kolay bir tesbihtir. Hatırınızda tutun. Kişi her gün eline tesbihi alıp yüz defa ne diyecek?

(*Sübhana'llàhi ve bi-hamdihî*) Bu kadar. Çok kısa... *Sübhana'llàhi ve bi-hamdihî*...

Kim günde yüz defa böyle derse bütün günahları üzerinden alınır, dökülür, silinir, üzerinden, omuzundan kaldırılır eğer denizin köpükleri kadar da çok olsa...

---

[107] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.20, no:5926; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.201, no:4857; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.371, no:3390; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.302, no:7996; İmam Mâlik, *Muvatta'*, c.II, s.294, no:713; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.422, no:597; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.393; Taberânî, *Dua*, c.I, s.480, no:1683; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.73; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.460, no:1991; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.154, no:23191.

Mâlûm deniz dalgalanır, dalgalar birbirine vurdukça, dalgaların üstünde sayısız köpükler meydana gelir; saymaya imkân yok. İşte bu kesretten kinâye olarak hadîs-i şerîflerde çok geçer; denizlerin köpükleri sayısınca... Yani ne kadar çok günahı olsa da Allah-u Teâlâ Hazretleri o kulunu affediyor.

Çok günahkâr olduğumuza göre, hatamız, kusurumuz çok olduğuna göre, demek ki biz de her gün bunu kendimize inşaallah âdet edinelim. Her gün yüz defa *Sübhana'llàhi ve bi-hamdihî*; beş dakikada biter. Beş dakikada biter ama sevabını ölçmeye imkân yok, insana ne kadar kâr getirir...

"—Acaba Peygamber Efendimiz'den bu hadîs-i şerîf hakikaten rivayet olunmuş mu?"

Buhârî'de, Müslim'de, Tirmizî'de, İbn-i Mâce'de, Ahmed ibn-i Hanbel'de var. Hadis kaynaklarının en sağlamlarında var. Zaten bu kelimeyi bize tavsiye eden başka hadîs-i şerîfler de var. Bir de bazılarında ilâvesi var, ilâvesiyle bize anlatan başka hadislerden de biliyoruz ki bu sözler çok kıymetli!

Bu sözlerin kıymetini geçen hafta da dilimin döndüğünce izah etmeye çalışmıştım. Belki o hafta gelememiş kardeşlerimiz vardır, onlar yeni duyacaklar. Geçen haftadan duymuş olanların da bir kere daha hatırında kalmış olur.

"—Bu söz az değil mi, bu kadar sevabı kazanmak için? *Sübhana'llàhi ve bi-hamdihî*, kısaca; harflerini saysam şu kadar, kelimelerini saysam şu kadar. Buna niye bu kadar çok sevap verilmiş?"

Mânası derin!

Demiştim ki size:

"—Biz cennetin arsasını satın alabilir miyiz?"

Alamayız. Boğaz'da bile arsa alamıyoruz. Ancak Arap milyonerleri, cebine parayı deste deste koymuş, milyonlar su gibi... Binlerden bahseder gibi milyonlardan bahsedersen; yüz milyona, iki yüz milyona, elli milyona, seksen milyona oradan öyle bir şey alınıyor.

Neden?

"—Boğaz güzel bir yer hocam; manzaralı, önünde deniz var, iki tarafı yeşillik, havası güzel. Ondan pahalı."

Ya cennet?

Cennet Boğaz'la kıyas olunur mu? Tariflere sığar mı?

Sığmaz. Cennette bir insanın mülkü bu dünya kadar ve bu gökler kadar çok olacak. En aşağı seviyedeki insan... Bütün cennet ehlini yukarıdan aşağıya bir, iki, üç, dört, beş, altı... sıraladık. Sondan en aşağıdakine o kadar çok yer verecek ki Allah cennette... Ne kadar verecek? Bu yeryüzü kadar ve bu gökler kadar yer verecek. En sonuncuya!

"—En sonuncu kim olacak?"

Cehennemde yaptığı kabahatlerden dolayı yanıp yanıp da ondan sonra "Kabahatlerinin cezası tamam oldu, haydi bakalım cennete..." diye hayat suyuyla yıkanıp cennete en son giren insan.

Kömür olacaklar... İnsan birbirine yapışmış kömür gibi olacak... Ama Allah-u Teàlâ Hazretleri onu nehrü'l-hayâtın suyuyla yıkadığı zaman, o cehennemden çıkmış, kömürleşmiş insan tekrar canlanacak, ondan sonra o cennete girecek. Onlara cehennemîler diyecekler. Neden?

"—Bunlar cehenneme girdi çıktı. Oradan geldiler." diye.

Hani muhacir diyoruz ya, onun gibi.

Peygamber Efendimiz onlardan bir tanesinin hâlini anlatıyor:
Diyecekmiş ki:
"—Yâ Rabbi! Beni şu cehennemden kurtar, başka bir şey istemem!"
Kurtaracak. Kurtaracak ama cehennemin alevleri gözünün önünde, işkenceleri gözünün önünde, feryatlar, figanlar... Çok feci bir sahne... Hani insan kötü bir sahneye bile bakamıyor. Gözünün önünde mesela tavuk kesmeye bile insan dayanamıyor da gözünü kapatıyor, başını çeviriyor... Veyahut ameliyat olurken... Veyahut adam aşı olacak; kocaman, kazık kadar adam; koluna iğne yapacaklar, başını bu tarafa çeviriyor.
"—E efendi, ne oluyorsun ya? Sen cihad edeceksin..."
"—Kan tutar. İşte ne yapayım, yüreğim dayanamıyor." diyor.
E iğneye yüreği dayanamayan insan, cehennemin azabına yüreği dayanır mı? Dayanamaz.

Diyecekmiş ki:
"—Yâ Rabbi! Sen benim yüzümü cehennemden şu tarafa döndür, başka gayri bir şey istemem senden!"
Cehennemden çıkıyor ama azabını görmek bile o kadar zor ki... "Yönümü döndür yâ Rabbi!" diyor.
Allah-u Teàlâ Hazretleri yönünü çevirecek, cehenneme sırtı döndü; karşıda cennetin kubbeleri, nimetleri, köşkleri görünmeye başladı. E orayı gördüğü zaman yüreğinin yağı eriyecek. Diyecek ki:
"—Yâ Rabbi! Sen beni şu cennete sok da başka gayri bir şey istemem!"
"—Demin söyledin; 'Cehennemden yüzümü döndür, başka bir şey istemem!' diyordun. Hani daha bir şey istemeyecektin?
Dayanamayacak, yâni dönecek.
Allah-u Teàlâ Hazretleri de onu artık cehennemden çıkartmış, cennetine sokacak. Ondan sonra öyle verecek ki, işte bu yerler ve bu gökler kadar verecek de, o zât da sanacakmış ki:
"—Allah-u Teàlâ galiba bana en büyük mükâfatı verdi, benden daha fazlasını kimseye vermemiştir."
Halbuki ondan daha yüksek ne kullar var… Allah'ın nice bahtiyar kulları var ki, Allah onlara neleri nasip etmiş; onun

hayaline sığmıyor. Yani “Bana verilenden daha güzeli olur mu?” diye aklına sığmıyor da, cennette kendisine en büyük mükâfat verilmiş sanacakmış. En son giren...

Pekiyi, biz bunun parasını ödeyemeyeceğiz, yandık o zaman. Ne yapalım? Oturalım, ağlayalım.

Ağla tabii... Cehennemden kurtulmak için ne kadar ağlarsan ağla... Çünkü cehennemin ateşini en iyi söndüren şey gözyaşı. Başka hiçbir şey söndürmez. Ne üstüne oksijen köpüğü sıksan söner, ne hidrojen köpüğü, ateş söndürücü şeyler... Hiçbir şey söndürmez. Ne yangın hortumuyla deryaları döksen sönmez. Ama âşık-ı sâdık kulun gözyaşına dayanamıyor. Cehennem o zaman sönüyor.

Ağla, yalvar:

“—Yâ Rabbi! Ben çok günahkâr bir kulum. Çok âcizim, çok nâçizim. Çok edepsizlik ettim. Kendimi biliyorum, başkasına sormaya lüzum yok. Sen bana hem ihsanda, ikramda bulunduğun hâlde, çocukluğumdan bu ana gelinceye kadar hep izzetle, nimetle beni büyüttüğün, beslediğin, perverde eylediğin halde, ben sana layık kulluk edemedim. Edepsizin biriyim; cehenneme atsan layıktır yâ Rabbi. Ama lütfun, keremin çoktur, ne yapayım... Erhamü’r-râhimînsin, Ekremü’l-ekremînsin, Ganîsin, Muğnîsin, Vehhâbsın...” diye güzel sıfatlarıyla ona iltica et, yalvar, yakar...

Cenneti kaçırırsan, ne kadar ağlarsan ağla! Yazıklar olsun ki, ne kadar ağlarsan ağla ki cennet elden kaçtı, cehenneme düştün. Ne kadar ağlarsan ağla, ne kadar dövünürsen dövün! Saçlarının hepsini ayrı ayrı yol, yüzünü tırnaklarınla kan revan içinde bırak, “Yazık oldu bana; ben cehenneme düştüm, cenneti kaçırdım elden!” diye ne kadar ağlarsan ağla...

Ama tabii âhirette olacak o, hesap görülünce, cehenneme gideceğini anlayınca insan, o zaman pişmanlık duyacak da, hadîs-i şerîfte buyuruluyor ki:[108]

---

[108] Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü’bnü Àmir RA’dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hàlid el-Cühenî RA’dan.

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ (القضاعي عن عقبة بن عامر)

(*Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti*) "Pişmanlıkların en fenâsı, kıyamet günündeki pişmanlıktır."

Faydası yok. Faydası olmadığı için en fena pişmanlık...

Burada pişman oldu...

"—Hocam bir ayyaş serserinin biriyim. Adam bile öldürdüm. Belimde hançerle gezerdim, hançerin ucuna mantar batırırdım. Dövmediğim adam kalmadı. Yapmadığım edepsizlik kalmadı. Pişman oldum."

Tamam. Pişman olursan, Allah affeder. Allah-u Teàlâ Hazretleri tevbe ve istiğfar eden kulunu affediyor.

"—Yok hocam, beni belki affetmez, benim ümidim yok."

Yoo... Haram! Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmetinden ümit kesmek haram! Yasak!

لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ (الزمر:٥٣)

(*Lâ taknetù min rahmeti'llâh*) "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin!" (Zümer, 39 /53) emrine aykırı… Edepsizlik ediyorsun. Öyle şey yok. "Allah affetmez." diye bir şey yok.

"—Hocam çok büyük bir kabahat..."

Ne yaparsan yap! Kabahatin Allah'ın rahmetinden de büyük mü? Ne kadar büyük olsa... Allah'ın rahmeti çok büyük. Onun için Allah bağışlar.

Burada ağla, sızlan, üzül, yalvar, yakar; dön!

Onun için şair öyle diyor:

بازآ بازآ، هر آنچه هستی بازآ!

گر کافر و گبر و بت‌پرستی بازآ!

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

این درگه ما درگه نومیدی نیست؛

صد بار اگر توبه شکستی بازآ!

Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â!
Ger kâfir ü gebr u putperestî bâz â!
İn dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nist;
Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!

Vaz geç, geri gel; ne olursan ol dön, geri gel!

Kâfir de olsan, ateşperest de olsan, putperest de olsan dön, bu hak yola gel!

Bu bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir;

Yüz defa tevbeni bozmuş olsan bile dön, yine gel!

Bir İranlı şairin[109] sözüdür bu, Mevlânâ'nın sözü değildir. Yâni, "Yüz defa tevbeyi bozsan bile yine gel, burası ümitsizlik dergâhı değildir." dediği Allah'ın dergâhı. Yâni, dergâh-ı izzet, dergâh-ı ilâhi ümitsizlik yeri değildir. Kim gitse, Allah tevbe edeni sever, tevbe edenin tevbesini kabul eder.

"—Geri dön."

"—Nereden döneyim?"

"—Bâtıldan dön, hakka gel. Yanlışı bırak, hidâyete gel; küfrü bırak, imana gel! Geri dön, geri dön! Ne olursan ol, geri dön!"

"—Hocam ben kâfirim."

"—Tamam, mü'min ol, geri dön!"

"—Hocam ben müşrikim."

"—Geri dön!"

"—Günahkârım."

"—Geri dön, vazgeç!"

"—Kumarbazım, ayyaşım, serseriyim…"

"—Tamam, geri dön! Ne olursan ol, geri dön!"

"—Bir kaç defa tevbe etmiştim hocam, yine nefsim edepsizlik etti, hakim olamadım, yine günaha düştüm."

---

[109] Ebû Saîd Fadlullah ibn-i Ebü'l-Hayr (967-1049)

Yüz defa tevbeyi bozmuş olsan yine dön, yine kabul eder Allah! Erhamü'r-râhimîn'dir, Gaffârü'z-zünûb'dur, yine affeder.

Kendinin tevbesi yetmeyecek de, Allah-u Teàlâ Hazretleri bu Ramazan gününde Hamele-i Arş olan büyük meleklerinde diyor ki:

"—Bırakın bana tesbih etmeyi, kullarıma tevbe istiğfar edin!"

Kendisini tesbih ediyorlar; Sübhàna'llàh, Sübhàna'llàh... Büyük melekler, Arş'ın direklerini tutuyor, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni tesbih ediyor.

"—Bırakın bana tesbih etmeyi, Ramazan'da benim kullarıma tevbe istiğfar edin!" buyuruyor.

Hamele-i Arş olan, azametine akılların, fikirlerin erişemeyeceği kadar büyük meleklerin senin için tevbe, istiğfar ve dua ettiği bu günde tevbe et, vazgeç. Yüz defa tevbeni bozsan da gel, şu doğru yola gir yahu! Sonraki pişmanlık fayda etmez.

Hesap yapıyorsun, yanlış hesap yapıyorsun. İki paralık eğlence, arkasından zehir zıkkım oluyor. Bir içki içiyorsun, mahvoluyorsun. Bir kumar oynuyorsun, mahvoluyorsun. Bir zina ediyorsun, mahvoluyorsun. Hayatın mahvoluyor. Bırak, hak yola gir. Hak yoldan daha tatlı bir yol yok.

Bu yolun fazlını, keremini, nimetini, hazinelerini gafiller, cahiller bilse, Rusya, Amerika bilse elimizden almak için ordularıyla bize hücum eder. İstismara, sömürmeye alışmış ya, burayı da sömürmeye gelir, ama bilmiyor.

Bu yola gel, en güzel yol bu…

Bu kadar kıymetli olan cennetin parasını veremiyoruz. Pekiyi biz bu âciz, nâçiz, yüzü kara, günahkâr, eli boş kullar cennete nasıl gireceğiz?

Peygamber SAS Efendimiz bir keresinde dedi ki:[110]

---

[110] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.363, no:151; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.392, no:169; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.60, no:444; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.172; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.279, no:7638; Ebû Talha el-Ensàrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.313, no:790; Taberânî, *Dua*, c.I, s.434, no:1477; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVI, s.290; Ebû Şeybe el-Ensârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.48, no:6348; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.328, no:2124; Seleme ibn-i Nuaym el-Eşcaî RA'dan.

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ، دَخَلَ الْجَنَّةَ (حب. عن جابر؛ حب. ط. حل. عن أبي ذر؛ ك. عن أبي طلحة؛ طب. ع. حل. عن معاذ)

(*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàh, dehale'l-cenneh*) "Kim ihlâsla *Lâ ilâhe illa'llah* derse, cennete girecek."

Allah-u Teàlâ Hazretleri, çok küçük davranışlara büyük mükâfatlar veriyor. Meselâ:[111]

ثَمَنُ الجَنَّةِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ (عد. وابن مردويه عن أنس؛ عبد بن حميد في تفسيره عن الحسن مرسلاً)

RE. 269/7 (*Semenü'l-cenneti lâ ilâhe illa'llàh.*) "Cennetin bedeli *Lâ ilâhe illa'llàh* sözüdür." O cennet denilen muhteşem mükâfat yurdunun kazanılması *Lâ ilâhe illa'llàh* demekle olur.

Neyi gösterir bu? Cennetin kıymetini bildiğimize göre, *Lâ ilâhe illa'llàh* sözünün kıymetini gösterir. Cennetin bedeli, kıymeti ortada. Akıl var, mantık var; konuştuk, anlaşıldı. Bu sözün

---

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.205, no:2932; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.214, no:2113; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.493, no:3369; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.447, no:1929; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.68, no:1622; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.49, no:82; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.34, no:3941; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.174; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.,397; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mizzî, *el-Fevâid*, c.I, s.191, no:445; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.436; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.61, no:208 ve s.298, no:1425; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.172, no:232334 ve c.XXXVIII, s.393, no:41734.

[111] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.103, no:2548; *İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ,* c.VI, s.348; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.529, no:36461; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.270, no:107; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.52, no:157 ve s.419, no:1790; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.327, no:1048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.11, no:11316, 13317.

kıymetini gösterir. *Lâ ilâhe illa'llàh* sözünün ne kadar derin, kıymetli söz olduğunu gösterir.

Bu hadis-i şerif de, *Sübhàna'llàh* sözünün ne kadar kıymetli söz olduğunu gösterir. *Ve bi-hamdihî* sözünün ne kadar kıymetli olduğunu gösterir. Bu mükâfatlar onu gösteriyor.

Sen *Lâ ilâhe illa'llàh* diyorsun, cennete giriyorsun. *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* dersen üzerinde hiç günah kalmazsa çok mu, aklına sığmadı mı? Allah-u Teàlâ Hazretleri her şeye kàdir.

Ne demiş oluyorsun?

(*Sübhàna'llàh*) "Yâ Rabbi! Sen her noksandan münezzehsin; hiç eksiğin, noksanın, kusurun yok. Her şeyin tam, mükemmel…"

(*Ve bi-hamdihî*) "Seni överim yâ Rabbi, seni methederim yâ Rabbi. Çünkü methedilecek her şey senin… Her türlü methedilecek şeye sahipsin. Her türlü noksanlıktan, eksiklikten, acizlikten müberrâsın, berîsin. Her şeyin tam, her şeyin güzel, her şeyin mükemmel." demiş oluyorsun.

Bu sözün mânası deryalar gibi zengindir. *Sübhàna'llàh* bir söz. Getir, bir cilt kitap yaz, bir cilt daha yaz, bir cilt daha yaz... Denizler mavi mürekkep olsa, yaza yaza yaza *Sübhàna'llàh*'ın mânâsını bitiremezsin. Onun için, işte onu dediğin zaman günahların affolunuyor.

Niye yüz defa söylettiriyor?

Maksat, o mânayı içine yerleştirmek.

Adam Suudi Arabistan'da okumuş, Vehhabîler'in akidesini öğrenmiş. Mısır'da, Ezher'de okumuş; "Bira helâldir, şu şöyledir, bu böyledir..." fetvalarıyla yetişmiş. Geliyor buraya:

"—Efendim tasavvuf yok, zikir yok..."

Nereden çıkarttın sen? Sen hadis okudun mu, ayet biliyor musun? Bak işte, ne diyor Peygamber Efendimiz:

"—Yüz defa oku." diyor.

"—Yüz defa okumak da ne?"

"—Neyse ne, Peygamber Efendimiz buyurmuş."

Yaparsan görürsün. Yaparsan, "*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî… Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî… Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî…*" derken gözünden bir perde açılır, bir güzel nimetler görünmeye başlar, imanın tahkîkî iman olur. O zaman hakiki mü'min olduğun

zaman da dünyalar senin olur.

O öyle olsun diye; yüz defa, perçinleye perçinleye söyleyeceğiz. Demiri döverken nasıl dövüyorlar?

"—Takka taka taka… Takka taka taka… Takka taka taka… Takka taka taka... Tekrar tekrar vura vura dövüyorlar. Örsün altında dövüle dövüle demir şekil alıyor. İşte o da böyle.

Lâ ilâhe illa'llàh'ın kalbe darbı olmasa o öyle yavaş yavaş pişmez, yerine gelmez. Bu yüz defa söylenmese bir defada insan anlamaz. Keşke bir defada anlasa...

"—Arkadaş günahlı yol akıl fikir yolu değildir. Şu nefse uyma, günahı bırak, hak yola gir, cennete git."

Bitti. İşte bizim anlatacağımız şey bu... Ama anlamaz ki bu insanlar. Nerede bir defadan, bir laftan anlayıp da olan insan?.. Tekrar lazım!

Yirmi sene, otuz sene geçiyor da daha hâlâ adam olacağız. Saçımız değişti, ağardı; biz değişmedik. İçimiz günden güne kararıyor.

Dervişim diye gelmiş, tekkeye girmiş, her şeyi devirmiş, yatırmış, kalmış. Hani sen terakki edecektin, adam olacaktın, mü'min-i kâmil olacaktın... Ne gıybeti bırakmış, ne dedikoduyu bırakmış, ne güzel ahlâk ile muttasıf olabilmiş, ne nefsine hâkim olabilmiş... Ohoo...

"—Benim oğlum bina okur, döner döner yine okur."

Onun için günde yüz defa mânasını düşüne düşüne, lezzetini tada tada; balı içine parmağınızı bandıra bandıra, yalaya yalaya yediğiniz gibi, *"Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî… Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî…"* deyin bakalım!

b. Cuma Namazından Sonra Okunacak Dua

Gelelim öteki hadîs-i şerîfe… Bu hadîs-i şerîfi İbn-i Abbas RA'dan Deylemî rivayet etmiş.

Geçen hafta bu benim gözüme ilişmişti de bu Cuma düşündüm düşündüm, bulamadım; bu Cuma'yı kaçırdım. Şimdi önümüzdeki Cuma'ya hatırımda tutmaya heves ediyorum. Bakalım, siz de kaçırmayın, heves edin, hatırınızda tutmaya çalışın.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[112]

مَنْ قَالَ بَعْدَ صَلاَةِ الْجُمُعَةِ وَهُوَ قَاعِدٌ ، قَبْلَ أَنْ يَقُومَ مِنْ مَجْلِسِهِ:
سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ ، وَبِحَمْدِهِ اَسْتَغْفِرُ اللهَ ،
مِائَةَ مَرَّةٍ ؛ غَفَرَ اللهُ لَهُ مِائَةَ أَلْفَ ذَنْبٍ ، وَلِوَالِدَيْهِ أَرْبَعَةً وَعِشْرِينَ
أَلْفَ ذَنْبٍ (ابن السنى ، والديلمى عن ابن عباس)

RE. 432/9 (*Men kàle ba'de salâti'l-cumuati, ve hüve kàidün, kable en yekùme min meclisihî: Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru'llàh, miete merretin; gafera'llàhu lehû miete elfi zenbin, ve li-vâlideyhi erbaaten ve ışrîne elfe zenbin.*)

Bu da yine *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* ile ilgili bir hadîs-i şerîftir. Deylemî *Müsnedü'l-Firdevs* adlı hadis kitabında zikreylemiş. Şerhte Hocamız Ahmed Ziyâeddîn Gümüşhânevî Hazretleri, "Bu hususta başka hadîs-i şerîfler de vardır." diyor.

Mânasına geçiyoruz:

(*Men kàle*) "Her kim ki derse." Ne zaman? (*Ba'de salâti'l-cumuati*) "Cuma namazından sonra." Nasıl bir halde? (*Ve hüve kàidün*) "Oturmuşken… (*Kable en yekùme min meclisihî*) O Cuma günü oturduğu o yerden kalkmadan daha, henüz daha oturmuş vaziyetteyken her kim derse... Neyi? Hangi sözü? (*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru'llàh*)

Deminki gibi ama bir tekrar var, bir de sonunda estağfirullah var:

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيم ، وَبِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللهَ

---

[112] İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.230; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.767, no:21321; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.126, no:23131.

(*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru'llàh*)

İki defa tekrar ediliyor; *sübhàna'llàhi'l-azîm* deniliyor, ikincide *azîm* kelimesi geliyor, sonunda da *estağfiru'llàh* deniliyor. Yani aynı kapıya çıkan, mânaları aynı olan şeyler. Bunu yüz defa diyecek.

(*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru'llàh*) diye bunu Cuma günü oturduğu yerden, o toplantı yerinden, meclisinden henüz kalkmadan, daha oturmuş vaziyetteyken, yüz defa bunu derse ne olur?

(*Gafera'llàhu lehû*) "Allah onun için bağışlar, mağfiret eder. (*Miete elfi zenbin*) Yüz bin günahını bağışlar, (*ve li-vâlideyhi erbaaten ve ışrîne elfe zenbin*) ana ve babasının da yirmi dört bin günahını bağışlar."

Allah, Cuma namazının arkasından bu sözü yüz defa söyleyen kimsenin kendisinin yüz bin günahını, anne ve babasının yirmi dört bin günahını bağışlar. Söz neydi?

(*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru'llàh*)

Bu da İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf.

Mânası:

(*Sübhàna'llàh*) "Yâ Rabbi, seni her türlü noksandan tenzih ederim. Sen münezzehsin, pâksin. Her türlü kemâlat ile muttasıfsın; her türlü noksandan münezzehsin, berîsin."

(*Ve bi-hamdihî*) "Seni överim. Övebildiğimce, her çeşit tarzda, her şekille, her vesileyle seni överim."

(*Sübhana'llàhi'l-azîm*) "Azamet sahibi, ulu Allah'ı tesbih ederim. (*Ve bi-hamdihî*) Ona hamd ü senâ ederim."

(Estağfiru'llàh. "Allah'tan günahlarımın avf u mağfiretini dilerim." Mânâ bu…

Allah'ın her şeye kàdir olduğunu, her türlü güzelliğe sahip olduğunu, her türlü kemâlât ile muttasıf olduğunu düşünüyoruz. Her şeyi güzel olan şey övülür. "Seni överim, meth ü senâ ederim." diye övgümüzü arz ediyoruz. Onun arkasından, Allah'ın azamet sıfatı ile hamdi, övgüyü bir kere daha tekrarlayınca, bir de:

"—Yâ Rabbi! Ben senden günahlarımın da affını istiyorum. Sen büyüksün, büyükler büyüğüsün. Bir kere her türlü noksandan

münezzehsin. Bu kulun günahından da geçersin yâ Rabbi! Cömertsin, bağışlayıverirsin, onu da eksik komazsın." diyoruz. Mâna oralara gidiyor.

İnsan; "Madem ki her türlü kemâlât ile muttasıfsın; cömertliğin de tam yâ Rabbi! Eksiksiz, sonsuz, derya gibi, okyanuslar gibi rahmetin, cömertliğin var. Kulun günahını da bağışlarsın. Cömertliğinin şânındandır ki, ben âciz kulunun da günahını bağışlayasın yâ Rabbi!" demiş oluyor.

Buradan bir şeyi daha öğreniyoruz: Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne duanın edebini öğreniyoruz. Zaten Fâtiha'dan bildiğimiz bir edep bu; önce Allah'a meth ü senâ, hamd ü senâ, onu layık olduğu sıfatları ile yâd etmek, onu meth ü sena ettikten sonra dileğini söylemek.

"—Tak tak tak..." kapıyı çalıyorsun.

Birisi çıkıyor:

"—Buyur, ne istiyorsun?" diyor.

"—Bana yirmi lira ver!" diyorsun.

Pattadak, birden bire... Öyle değil de:

"—Yâ Rabbi sen her türlü kemâlât ile muttasıfsın, alemlerin Rabbisin, hamd sana mahsustur. Kıyamet gününde kullara bu dünyada yaptıklarının mükâfatını, cezasını verecek olan sensin. O her şeyin karşılığının görüleceği günün sahibi sensin yâ Rabbi! Aman yâ Rabbi! Senden yardım isterim. Ancak sana ibadet ederiz. Ancak senden yardım isteriz." diyoruz ama ilk başta o güzel şeyleri saydıktan sonra diyoruz.

İşte Allah (*celle celâlüh, ve amme nevâlüh*) böyle duayı sever. Kendisinin şânına layık sıfatları sayacağız, ondan sonra dua edeceğiz. Hemen değil. Usûlü öyle.

Dua etmenin daha başka âdâbı da vardır.

Dua etmenin âdâbından birisi de Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirmektir. Bir âdâbı da odur. Çünkü Peygamber Efendimiz'e bağlılık olmadan, kenardan kaçıp cennete gitmek mümkün değil… Rasûlüllah'a bağlılık olmadan mümkün değil. Allah-u Teàlâ Hazretleri ona bağlamış, biz onun ümmetiyiz. Ona âsi olarak, onu çiğneyerek, ona itaat etmeden, onun sünnetine uymadan, ona saygımızı, bağlılığımızı, sevgimizi göstermeden

duanın kabulü mümkün değil.

Bir kimse dua eder; dua gider, gökte durur. Dua belli bir seviyede durur. Ne zamana kadar? Salât u selâm getirinceye kadar. Salât u selâm getirdiği zaman dergâh-ı izzete çıkar.

Bu da neyi gösteriyor? Rasûlüllah'ı sevmemiz şarttır, farzdır; dinimizin aslıdır, özüdür, esasıdır.

"—Ben Kur'an tanırım, başka şey tanımam!"

Aptal! Kur'an'ı kim getirdi sana? Rasûlüllah tebliğ etmedi mi? Sana Kur'ân-ı Kerîm'in nasıl anlaşılması gerektiğini Rasûlüllah Efendimiz 23 senede şefkatle öğretmedi mi? O Rasûlüllah Efendimiz sana dua etmedi mi? O Rasûlüllah Efendimiz, "*Ümmetî, ümmetî, ümmetî...*" diyerek senin kaygını çekmedi mi? Ne edepsizsin sen! İnsanın bir vefa borcu yok mudur? O senin iyiliğini istemiş, senin için çalışmış. O sana şevk duymuş...

Peygamber SAS Hazretleri bir keresinde buyurdu ki:[113]

مَتٰى أَلْقٰى إِخْوَانِي ؟ قَالُو: أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ ؟ قَالَ: بَلْ أَنْتُمْ أَصْحَابِي ؛ وَ إِخْوَانِي ، الَّذِينَ آمَنُوا بِي وَلَمْ يَرَوْنِي ، أَنَا إِلَيْهِمْ بِالْأَشْوَاقِ (ع. و أبو الشيخ عن أنس)

RE: 390/2 (*Metâ elkà ihvânî*) "Ah, ah şu kardeşlerime bir mülâki olsaydım, bir kavuşsaydım!"

Böyle bir hasretli söz söyledi Peygamber Efendimiz.

(*Kàlû*) Sahabe-i Kirâm bu sözü duyunca dediler ki:

(*Yâ rasûla'llàh, elesnâ ihvânek*) "Yâ Rasûlallah, bizler senin kardeşlerin değil miyiz? İşte karşındayız ya! Kimlere kavuşmak istiyorsun sen?"

(*Kàle: Bel entüm ashâbî*) "Sizler benim ashâbımsınız. (*Ve ihvânî*

---

113 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.155, no:12601; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.341, no:5494; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.118, no:3390; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.336, no:34583; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.53, no:16697; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.348, no:20940.

ellezîne âmenû bî ve lem yeravnî) Benim ihvânım, benden asırlar sonra, yıllar sonra gelip de beni görmedikleri halde, bana iman edip de yolumca yürüyenlerdir. (*Ene ileyhim bi'l-eşvâk*) Ben onları iştiyakla bekliyorum." dedi.

Bizleriz yani... Biz Rasûlüllah'ın ihvânıyız, kardeşleriyiz. Bize öyle iltifat buyurmuş. Yoksa bizim liyâkatimiz yoktur, bizim iki para eder yanımız yoktur, bir pul eder yanımız yoktur ama öyle demiş.

Nerede kavuşacak?

Onun esrarı var. Bir kere Havz-ı Kevser'in başında kavuşulacak. Havz-ı Kevser'ininin başında, Kevser havuzunun başında Allah-u Teàlâ Hazretlerinin Rasûlü ile mü'min, muvahhid ümmeti kavuşacak. Rasûlüllah Efendimiz karşılayacak, kavuşacak.

Ama bir tehlikeli şey var. Havz-ı Kevser ile ilgili hadisleri okursanız görürsünüz ki:

Karşıdan ihvânı, Peygamber Efendimiz'in ümmetinden bazı kimseler geliyor. Peygamber Efendimiz onları görüyor, onlar Peygamber Efendimiz'e geliyorlar; tam Havz-ı Kevser'e doğru gelirlerken, melekler yollarını çevirecek:

"—O tarafa gitmek yok, size müsaade yok!" deyip öbür tarafa alıp götürecekler.

Peygamber Efendimiz'in yüreği yanacak, diyecek ki:

"—Yâ Rabbi! Onlar benim ashabım, onlar benim ümmetim; melekler yolunu çevirdiler, yanıma bırakmıyorlar."

"—Senden sonra onlar ne haltlar karıştırdı... Senden sonra onlar ne yollara düştüler, ne işler yaptılar..." diyecek.

Ben geçen gün gazeteyi okudum, hâlâ anlayamadım. Benim bu aklım biraz kıtça...

Lübnan'ın Emel örgütü, Şiî örgütü Filistin kampına saldırmış, katliam eylemiş, bin kişiyi kesmiş. Koyun mu kesiyorsun, tavuk mu kesiyorsun, mezbahada mısın? Neyin nesisin? Yani ne biçim iştir, anlayamadım.

İçinizden anlayan birisi varsa; "Hocam be bu işin sırrını biliyorum." desin, gelsin şu dersten sonra bana bunu anlatıversin.

Bir müslüman öteki müslümanı nasıl öldürür? Bir insan öteki

insanı nasıl öldürür? Benim aklım almadı, almıyor!

Evet, cuma günü hatırımızda kalacak inşaallah; yerimizden kalkmadan, doğrulmadan tesbihi elimize alacağız, yüz defa:

(*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru'llàh*) diyeceğiz.

Yâni, Allah'a hamd ü senâlardan sonra, medihten ve tesbihten sonra, "Estağfiru'llàh... Yâ Rabbi, benim günahlarımı avf u mağfiret eyle!" diyeceğiz.

c. Sabah Bin Defa Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî Demek

Gelelim üçüncü hadîs-i şerîfe...

Ne hikmetse hep, dua mevsimi Ramazan olduğundan, bu derslerde dualar geldi. Peygamber SAS Efendimiz bize dua öğretiyor:[114]

مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، أَلْفَ مَرَّةٍ ؛ فَقَدِ اشْتَرٰى نَفْسَهُ مِنَ اللهِ تَعَالٰى (الخرائطي في مكارم الأخلاق عن ابن عباس)

(*Men kàle izâ asbaha: Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, elfe merretin; fekadi'şterâ nefsehû mina'llàhi teàlâ*)

Bu da İbn-i Abbas RA'dan, yine aynı sözün faziletine dair. *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî*'nin kıymetini anlatıyor. Burada buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:

(*Men kàle izâ asbaha*) "Her kim ki sabaha çıktığı zaman, sabahladığı zaman, sabaha erdiğinde derse..." Ne diyecek? (*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî*) derse. Şu bizim deminden beri konuştuğumuz sözü derse. Ne kadar? (*Elfe merretin*) "Bin defa derse, sabahleyin; (fekadi'şterâ nefsehû mina'llâhi *teàlâ*) kendi nefsini Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden satın almış olur. Yani kendisini kurtarır."

---

114 Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.203, no:3982; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.151, no:16990; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.158, no:3568; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.114, no:23103.

Esir bir insanı ne yaparlar?

Boynuna halkayı takarlar, halkanın ucu zincire bağlıdır, öteki esirlere bağlarlar; kamçılar altında bir yere gidemez. Ayaklarına da ağırlık bağlarlar. Şakır şakır zincir; bu tarafa dönse zincir, bu tarafa dönse zincir...

"—Nereye gidiyor bunlar?"

Bunlar şakır şakır zincirlerle cehenneme gidiyorlar. Bağlanmışlar; bunlar suçlu, kabahatli, edepsiz. Bunlar cehenneme gidiyor.

"—E nasıl kurtulur? Bunlar esir olmuş, ne yapalım?"

Parasını, fidyesini verirsen kurtulur.

"—Kim bin defa *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* derse kendisini Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden satın almış olur."

O kadar kurtulmamız için sebepler var ki... Çok günaha giriyoruz da başka türlü kurtulmamız mümkün değil. Fakat hastalıklara o kadar da ilaç var ki, öyle kurtulma çareleri var ki... Öyle kurtulacak. Yoksa biz o cennete nereden gireceğiz, nasıl gireceğiz?

İşte bunları duyacağız, yapacağız, gözyaşı dökeceğiz, yalvaracağız, yakaracağız da Allahu Teâlâ hazretleri bizi cehennemden âzat edecek, cennetine dâhil edecek.

Bir insan bir hadîs-i şerîfi duydu mu hiç olmazsa bir defa, iki defa, üç defa onunla amel etmeli.

d. Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh Demek

Diğer hadîs-i şerîf… Bu hadîs-i şerîf Ebû Eyyûb Hazretleri'nden rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki: [115]

---

[115] Abd ibn-i Humeyd, Müsned, c.I, s.103, no:221; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.165, no:4020; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Lafız farkıyla, (*aşera merrât*) ilâvesiyle: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.460, no:36215; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.397, no:1124; Şâşî, *Müsned*, c.III, s.231, no:1025; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.232, no:3893; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.180, no:23252.

مَنْ قَالَ : لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، كُنَّ لَهُ كَعَدْلِ عَشْرِ رِقَابٍ

(ش. وعبد بن حميد ، طب. عن أبى أيوب)

RE. 432/11 (*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, bi-yedihi'l-hayru, ve hüve alâ külli şey'in kadîr; künne lehû keadli aşri rikâbin*)

Daha önceki haftada buna benzer bir hadîs-i şerîf geçmişti, Ebû Hüreyre RA'dandı. Bu Ebû Eyyûb Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Mânası aynı.

Ebû Eyyûb el-Ensarî Hazretleri kim? Eyüp Sultan dediğimiz semtte kabri bulunan, ziyaretgâhı bulunan sahâbî.

Peygamber Efendimiz'in dayıları tarafından akrabası oluyordu ve Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye hicret ettiği zaman evinde Peygamber Efendimiz'i o misafir etmişti. Çünkü herkes misafir etmek istiyordu da Peygamber Efendimiz dedi ki:

"—Devemi serbest bırakın. Nerede çökerse oraya misafir olacağım."

Deve geldi geldi geldi, bir arsada bir çöktü, bir kalktı.

Neresi? Peygamber Efendimiz'in şimdiki mescidinin olduğu yer. Bir çöktü, ıhtı, bir kalktı oradan, ondan sonra yürüdü gitti. Ebû Eyyûb el-Ensarî Hazretlerinin evinin önüne çöktü.

"—Peygamber Efendimiz bize misafir oluyor." diye o Ebû Eyyûb hazretlerinin bağlı olduğu kabile, hepsi bayram ettiler. Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri sevincinden uçuyordu. Hem akrabalık var hem de iman tabii...

"—Yâ Rasûlallah! Sen evimizin üst katına buyur, ben alt katta durayım."

Peygamber Efendimiz:

"—Sana üst katın mübarek olsun, ben alt katta dururum." dedi.

Alt katta dururken Ebû Eyyûb el-Ensarî razı olmadı. Peygamber Efendimiz'in ev sahibi olmuş oluyor.

Mihmandâr-ı Peygamberî, ne demek? Peygamber Efendimiz'i mihman etmiş olan, misafir etmiş olan kimse, ona ev sahipliği

yapmış olan kimse. O mübarek.

Sonra sancaktarıdır; Peygamber Efendimiz'in bayraktarlığını da yaptı, elinde bayrağını da taşıdı.

Böyle bir müddet devam ederken ederken, bir gün yukarıdan bir testi devrildi, su şaldır şaldır, şaldır şaldır tahtaların aralıklarından Peygamber Efendimiz'in bulunduğu kata döküldü. Dedi ki:

"—Ya Rasûlallah! Bundan sonra olmaz; sen yukarı çıkacaksın, ben aşağı geleceğim. Yukarıdan bir şey dökülüyor, sizin üstünüze geliyor."

O zaman öyle ısrar etti ki, Peygamber Efendimiz üst kata çıktı, evi yapılıncaya kadar...

O devenin ilk çöktüğü yere Mescid-i Nebevî yapıldı. Oraya hurma kütüklerinden, dallarından, süssüz, zînetsiz, sade, basit, gölgelikli bir mescid yapıldı. Peygamber Efendimiz de kenarına medrese odaları gibi odalar yaptırdı. Peygamber Efendimiz'in odalarının kapıları mescide açılıyordu. Oralarda da Peygamber Efendimiz'in hanımları duruyordu. Oradan mescide çıkardı; kapısını açar, mescide girerdi.

Şimdi medfun bulunduğu o Kubbe-i Hadrâ'nın altı da Hz. Âişe Validemizin hücresinin olduğu yerdir. Orada da o vardı.

İşte bu Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri rivayet etmiş ki:

"Her kim ki (*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, bi-yedihi'l-hayru, ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) derse bu dediği kelimeler, sözler sanki ona on köle bağışlamış gibi olur."

Dikkat edilirse miktar söylemiyor; "yüz defa, elli defa, on defa" demiyor. Bir defa dese bile on köle âzat etmiş gibi sevap kazanır.

Köle âzat etmek ne demek?

Köle âzat etmek, büyük mâlî fedakârlık yapmak demek. Bir kölenin sahibi olmak için, o zaman çok para harcamak gerekliydi. Çünkü bir adam sahibi oluyorsun. Parasını veriyorsun, öl dediğin yerde ölüyor, kal dediğin yerde kalıyor, işini yapıyor.

"—Git kuyudan su taşı. Git hurmalarımı getir. Git çarşıdan şunu al, bunu al..."

Yani emrinde... Böyle bir köle azat etmek çok zor.

Bilal-i Habeşî köleydi, Hz. Ebû Bekir onu satın aldı, âzat etti. Böyle on tane köle âzat etmek gibi oluyor. Kolay bir şey değil.

Bugünkü neye benzer? Bugün bir köle, aşağı yukarı bir ev gibidir. Veya bir MAN kamyon gibidir. Veyahut bir araba gibidir. Bu, öyle bir fedakârlık yapmak gibi kıymetli oluyor.

Şimdi fedakârlık yapmak deyince, fırsatı yakaladım ya, ben size biraz çatacağım. Kusura bakmayın, "Ramazan'da oruç hocanın başına vurmuş." dersiniz.

Bizim burada kuvvetli bir arkadaş grubumuz vardır, muhabbetli... Allah muhabbetimizi dâim etsin... Biz birbirimizin kardeşiyiz. İnsan birbirinin kardeşi, ihvânı olunca Allah-u Teàlâ Hazretleri onları Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde nurdan minberlerde ikrama tâbi tutacak:

"—Siz, mahşer halkı gibi böyle sıkışık tepişik oturmayın, terlere bulaşmayın, güneş tepenizi kaynatmasın; gelin bakalım siz Arşımın gölgesine, oturun bakalım şu nurdan minberlere..." diyecek.

Üstlerine nurdan libaslar giyecekler. Yüzleri nur olacak. Minberleri, şu oturdukları kürsüler, oturma yerleri, koltukları nur olacak. Peygamberler, şehidler kendisine gıpta edecek, birbirlerinin kardeşi oldukları için.

Muhabbet İslâm'da böyle kıymetli. Onun için biz birbirimizle ihvânız, kardeşiz. Kardeş kardeşe söyler. Şimdi sizin içinizde zengini var, fakiri var. Ben buradan salma yapıyorum, diyorum ki:

"—Yahu şu caminin yan tarafını alalım, edelim, yapalım. Kadınlar da dinlesin. Siz erkekler dinliyorsunuz, burada baklavayı, böreği, kaymağı yiyorsunuz; kadınlar mahrum kalıyor. Onlar da faydalansın, orayı da yapalım! Hadi bakalım bir para..."

Dışarıya sergi... Lokman Amcamız geçiyor, Allah razı olsun, sergiyi açıyor. Soruyorum:

"—Ne kadar para toplandı?"

"—140 bin lira, 150 bin lira..."

Ya ben onu kendim veririm. Yok mu içinizde bir babayiğit zengin;

"—Tamam hocam, ben bu işi hallettim, sen başka işle meşgul ol. Bu caminin çevresini yapmak bana ait." desin.

Hanı olan var, hamamı olan var, fabrikası olan var, büyük milyonları olan var... Niye fukarayı tekrar tekrar istetip duruyorsunuz, bizi boyun büktürüp duruyorsunuz? Yapıverin, olsun bitsin!

Kendimiz için bir şey istemiyoruz ki... Maaşımız var, karnımız tok, sırtımız pek, mevkiimiz var, makamımız var; bir eksikliğimiz yok, Allah'a hamd ü senâlar olsun.

Şu yan tarafı, sokaktan baktığınız zaman harabe orası... Kapıları, çerçeveleri kırılmış bir ev var. Öbür tarafta bir tane daha var. Birazını tamir ettik, şimdi kadınlar oradan dinliyorlar. İki katını tamir ettik, oldu. Ama soba yakıyorlardı, kışın soba tütüyordu; ben gidiyordum, gözlerim yanıyordu. Onlar orada ne yapsınlar, gözleri yana yana hadîs-i şerîfi dinleme aşkına orada oturuyorlardı.

E ne olur kaloriferli olsa? Ne olur muntazam olsa? Ne olur pırıl pırıl tertemiz olsa?.. Bir zengin yapar.

Yalvarttırıyorsunuz. Hoşunuza gidiyor galiba yalvarttırmak... Çıksın babayiğitler, yapsın onu. Ben bu fukaraya gayri bir şey demeyeceğim. Sergi de açılmasın.

Hani on köle âzat etmek diyoruz ya; para sarf etmek kolay olmuyor. Oradan taktırdım, fırsatı buldum, size söylüyorum:

"—Buraları tamam olsun, camimiz ve etrafı çiçek gibi olsun!"

Alt kapıya bakıyorum; mezbele, çöp tenekesi devrilmiş. Vaktim olsa, vallâhi elime süpürgeyi alacağım, kendim yapacağım. Öyle geçiyor içimden... Ya bizim caminin etrafına çöp yakışır mı? Ben yakıştıramıyorum.

Camimizin her tarafı sabunla yıkanıp tertemiz olmalı, bal döksen yalanmalı. Temiz olmalı. Ben öyle istiyorum.

Bakın, el-hamdü lillâh işte burasını tahta yaptık, burasını boyattık, intizama girdi.

Her şey çiçek gibi olacak. Kendi evimizde her türlü konforu sağlıyoruz, camiye gelince pis pasaklı olmaz, tozlu topraklı olmaz.

Alırız kuvvetli bir elektrik süpürgesi, 'gurr, horr...' dediği zaman tozun hepsini alır, hiç toz kalmaz, biter.

Şimdi hepimiz burada, hadis dinleyeceğiz diye hamama girmiş

gibi, buram buram terliyoruz. Hoca da biraz sözü uzattı mı sırılsıklam terliyoruz. Şuraya bir klima cihazı koysan, dışarıdan serin havayı alır, buraya verir; oh, rahat edersin.

Fabrikaların bürolarına, zenginlerin büyük iş yerlerine, bankaların genel müdürlerinin odasına git...Genel müdürün odası bu kadardır.

Zamanın birinde bizi bir fabrikaya misafir ettiler. Bir yerden dönüyorduk. Bizi de Hocamız'ın hatırına genel müdürün lojmanına misafir ettiler. Genel müdürün lojmanında da yatak odasını bize verdiler. Ben ömrümde öyle yatak görmedim. Eni ne kadar, kaç metre, boyu kaç metre, bilmiyorum. Kocaman bir alâmet... Bizim yatakta biraz fazla kıpırdasan, öbür taraftan düşersin. Kocaman yatak...

Müdürün odası öyle olursa...

Dışarıdan püfür püfür, püfür püfür... Dışarısı istediği kadar sıcak olsun, serin hava içeriye gelirse... Rahat rahat çalışıyor.

Neden?

"—Hocam bu genel müdür. Bu müesseseye çok para kazandırıyor. Bu kıymetli insan, Amerika'da tahsil yapmış, doktora yapmış. Buna revâdır."

Ya hadislere revâ değil mi? Burada konfor bu hadislerin öğretilmesine revâ değil mi? Şimdi arkadaşlarımızın kimisi ayakta, kimisi oturuyor. Güzel olsa, tertemiz, kışın sıcak, yazın serin olsa, temiz havalı olsa...

Onun için bunu siz sağlayacaksınız. Zenginlere söyleyin. Bizden selâm söyleyin. Bu şeyleri yapın. Yani burada buram buram terlemeyelim, temiz havalı olsun, serin olsun. Havalandırma cihazı tertibatı yapalım.

Kadınlar;

"—Hocamız'ın sesini üç ay, beş ay duymadık." dediler.

Tövbe estağfirullah! Şaşırdım kaldım. Yirminci Yüzyıl'da bu kadar ibtidâîlik olur mu? Ben burada, "Hadis okuyorum, kadınlar da dinliyor." diye seviniyorum... Üç ay geçti aradan, kadınlar dediler ki:

"—Biz senin vaazını hiç duymadık."

E ne oldu?

"—Hoparlörün teli kopukmuş da..."

Ya bir tel kopukluğuyla bu kadar büyük fayda kaçırılır mı?

Bir kadın bu hadîs-i şerîfi duysa da yüz defa *Lâ ilâhe illa'llah* dese, *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* dese, bunun sevabı sebep olanlara da gelecek. Kaçırılır mı bu fırsat?

Kaçırılmaz ama bizim ahâli parayı peşin istiyor. "Cennette sevap var." dedin mi aldırmıyor. Peşin parayı göstersen, o zaman koşacak. "Cennette sevap var!" deyince o görmediği şeye koşturmuyor, halbuki sevap var.

Şu cami ne kadar rahat olursa, ne kadar geniş olursa, onların oradaki yeri ne kadar uygun olursa iyi olur.

Biz mesela Suudi Arabistan'da gördük:

Hoca burada ders veriyor, kadınların öbür tarafta salonu var, büyük televizyon ekranından bu hocanın dersini, tahtayı seyrediyorlar. Ama erkek o kadınları görmüyor, kadınlar da onunla karşı karşıya gelmiyorlar. Sistem kurmuşlar. Yâni Yirminci Yüzyıl'da her türlü imkân var.

Şimdi biz de öyle yapsak... Şu caminin arka tarafında bir sürü boş salon vardır. Orada 3-5 kardeşimiz duruyor. Neyse mezun oldular. Orada bir sürü salonlar var. O salonlara bir ekran koysak, burada hadisi, Arapça dersini, tefsiri, âyeti, vesaireyi öğrettiğimiz zaman orada onlar seyretseler de, gözle görünce de daha iyi öğreniliyor, öyle öğrenseler daha iyi olur.

Biz bunu yapamaz mıyız?

Yaparız. Şahsen yapıyoruz. Yazlığa gidiyoruz. Söyleyin bakalım, bir yazlık kaç para?

Ben duydum ki, gazetede okudum; Antalya'da tahta barakalar var, bir yazlığı 1 milyon liraymış. Bir yaz gelecek orada... Sivrisinekler de bulut gibi, kan emmeye hazır... Bir yaz orada sivrisinekleri besleyecek, kendisi denizde çingene maşası gibi yanacak, boyundan büyük günahlara girecek; 1 milyon lira, parayla... Baraka; iki oda, deniz kenarında bir yer.

Keyfi olunca 1 milyonlara sıraya giriyorlar, orada yer bulunmuyor.

Renkli televizyon bundan 3-5 ay evvel, "300 bin lira" dediler. Şimdi millet cömertleşmiş, renkli televizyonu alınca siyah beyaz

televizyonu yakınlarına, fukaraya hediye ediyormuş. 15-20 bin lira, artık ne yapsın onu, hediye ediyormuş. Onun vebali hediye edenin boynuna. Artık o orada ne vebal yükleniyorsa, hediye edenin boynuna... Yani seyyie-i câriye. Sadaka-i câriye değil, seyyie-i câriye. Ona koşturuyor, 300 bin lirayı veriyor.

Ben dâhil, hepimizde kusur olduğundan... Biz tencere kapak misali, hep birbirimize benzediğimizden... Evimizde bir sürü lüzumsuz eşya... Demin hacı beyin evinde, giderken mantosu, paltosu, ceketi takıldı, pat bir vazo yere düştü.

Ne işe yarar vazo? İçinde yapma çiçek var. Ne bu vazo işe yarar, ne içindeki çiçek işe yarar. Bir işe yaramaz. Ne yenilir ne içilir, hiçbir işe yaramaz. Ama lüzumsuz eşya ile evimizi doldurmuşuz. Dünyanın parasını veririz; bir vazo en aşağı 1500 liradan başlar.

Koltuk takımları... Allah... Üç kişi ancak ıhlaya ıhlaya kaldırır. Orta masası mermer olmazsa kıymeti yok, en âlâ mermerden. İnsanın belini incitir. Mermer masayı kaldıracağım, kenara koyacağım, namaz kılınacak cemaatle diye... "Ah!" Arkasından hadi bel fıtığı oldu, hadi hastaneye... Ağır...

Bunlara bu kadar paralar veriyoruz. Burası Allah'ın evi, burada ibadet ediliyor. Burada Peygamber SAS Efendimiz'in hadisleri okutuluyor. İki senedir söylüyorum:

"—Şu yan tarafta kadınların yerini yapın." diye; hâlâ duruyor.

Ben ticarete başlayacağım; ben para kazanıp ben yapacağım inşallah .

e. Allah'tan ve İslâm'dan Razı Olmak

Bu hadîs-i şerifi Ebû Davud Ebû Said el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[116]

مَنْ قَالَ: رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا ، وَبِالإِسْلاَمِ دِيناً ، وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا ، وَفِي لَفْظٍ

[116] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.323, no:1306; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.4, no:9833; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.699, no:1904; Abd ibn-i Humeyd, c.I, s.303, no:999; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.241, no:29893; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.196, no:3723; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.151, no:23185.

رَسُولاً ؛ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ (ش. وعبد بن حميد ، د. حب. ك. عن أبي سعيد)

RE. 432/12 (*Men kàle: Radîtü bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin nebiyyen ve fî lafzin rasûlen; vecebet lehü'l-cennetü.*)

(*Men kàle*) "Her kim ki, (*Radîtü bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin nebiyyen*) veya (*rasûlen*) derse..." Ne olur? (*Vecebet lehü'l-cenneh*) "Ona cennet vacib olur. Yâni gerekli olur, cennete girmesi gerekir. Bu sözü söyleyen muhakkak cennete girer."

Neymiş söz, mânasına gelelim:

(*Radîtü bi'llâhi rabben*) "Allah'a rab olarak razı oldum. Allah'tan rab olarak razıyım."

"—Allah (*celle celâlüh ve amme nevâlüh*) benim rabbimdir. Ben onun rabliğine hoşnudum, razıyım. Kulu olduğumdan iftihar ediyorum. O benim rabbim olduğundan ona ne kadar hamd etsem, şükretsem az gelir. Bu işten memnunum, hoşnudum, razıyım." demiş oluyor.

(*Ve bi'l-islâmi dînen*) "İslâm'a da din olarak razıyım. İslâm'dan da razıyım."

"—Dinim İslâm el-hamdü lillâh. Müslüman olmaktan memnunum. Helâlinden, haramından memnunum. İyi ki helâlini helâl etmiş, yiyorum, şükrediyorum. İyi ki haramını haram etmiş, ondan uzak duruyorum. Hiç gözümü o tarafa çevirip de bakacağım gelmiyor. Onun da haram olduğundan memnunum. İyi, hepsi yerli yerinde.

Orucundan da memnunum. Karnım aç da olsam memnunum. Yorgunluğundan da memnunum. Gece teravihinden de memnunum. Cihadından da, gazi oluşumdan da, ölüp şehid olduğumdan da memnunum.

İslâm'dan memnunum. Rabbim'den memnunum. Allah'tan rabbim olarak memnunum, ona razıyım. İslâm'dan da din olarak razıyım, memnunum; hiç şikâyetim yok. Helâline memnunum, haramına memnunum. Her şeyi yerli yerinde, usûlünce… Ne mutlu

ki bana müslüman olmuşum. Halimden çok memnunum, razıyım." demiş oluyor.

(*Ve bi-muhammedin nebiyyen*) "Peygamberimiz olarak da Muhammed'den memnunum, ona razıyım. Onun da Peygamberimiz olduğundan hoşnut ve razıyım."

"—Hiç şikâyetim yok. Sünneti başımın tacıdır. Fermanı fermanımdır, baş üstüne yeri vardır. Emrettiği benim için devlettir. Ümmeti olduğumuz devlet yeter. Onun ümmeti olduğumuz saadet olarak bize kâfidir." demiş oluyor.

Peygamberler gıpta etmişler, temenni etmişler:

"—Ah, âhir zamanda gelseydik de o mübarek zâtın ümmeti olaydık." diye.

Kim böyle derse, böyle diyen insana cennet vacib olur:

(*Radîtü bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin nebiyyen*) Bir rivayette de (*rasûlen*) demiş.

(*Nebiyyen*) ne demek, (*rasûlen*) ne demek?

Nebî, haber getiren kişi demek. Allah-u Teàlâ Hazretleri bildiriyor, o da kullara haber veriyor. Farsçası *peygamber*... *Peygam*, Farsça haber demek; *ber* de *bürden* mastarından geliyor, *getiren* demek. *Peygamber*, tam *nebî* sözünün Farsçası'dır. Türkçe'de nebî, haber getirici demek.

"—Allah'ın emrini yasağını bize bildirici kimse olarak Hz. Muhammed'den hoşnudum, razıyım." demek oluyor.

Rasûl ne demek?

Rasûl de, elçi olarak gönderilen kimse demektir.

Allah Peygamber Efendimiz'i elçi olarak göndermemiş mi bize? Göndermiş.

"—Yâ Muhammed! Ben seni peygamber kıldım, benim emirlerimi yasaklarımı bu ümmete bildir." diye onu elçi göndermiş, ona vahiy indirmiş. Onun vasıtasıyla bize emirlerini, fermanlarını söylüyor.

Nebî dersek haber getiren, peygamber demek; *rasûl* dersek Allah'ın elçisi demek.

"—Allah'ın elçisi olarak veya haber getiren kişi olarak ben Hz. Muhammed'den hoşnudum ve razıyım." demiş oluyor.

Kişi bu sözü nasıl söyler?

Allah'ı sevince söyler. (*Radîtü bi'llâhi rabben*) Sevince, bayram edince söyler.

Öyle diyor İbrahim Hakkı-yı Erzurûmî:

Ne devlettir ki dildârım sen oldun;
Enîs ü munîs ü yârim sen oldun!

"Ne mutlu bana ki yâ Rabbi, sevgilim sen oldun! Enîsim sen oldun, yoldaşım sen oldun! Can yoldaşım sen oldun, yârim sen oldun! Ne mutlu bana..."

Surûrumdan sığışmam bu cihâna
Dem-â-dem, çünki gamhârım sen oldun!

"Sevincimden şu dünyaya sığmak bana zor geliyor. Bu dünya sevincimden bana dar geliyor. [Çünkü dert ortağım sen oldun!]

Allah'ın kulu olmak insana, mü'min-i kâmile böyle neşe verecek. Dünyalara sığamayacak; sevincinden uçacak...

İslâm'ın da her şeyine razı olacak.

"—Yok şurasını beğendim, burasını beğenmedim. Şurası iyi, burası kötü."

Öyle şey yok!

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ (البقرة:٨٥)

(*Efetü'minûne bi-ba'dı'l-kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd*) "Allah'ın âyetlerinin bazılarına inanıyorsunuz da, bazılarını inkâr mı ediyorsunuz?" (Bakara, 2/85)

Böyle mü'minlik mi olur?

Olmaz! İslâm her şeyiyle bir bütündür.

Millet şimdi hoca kesilmiş, haddini bilen de konuşuyor bilmeyen de konuşuyor. Önüne gelen İslâm hakkında söz söylüyor. Önüne gelen tenkit ediyor.

Mısır reisicumhuru gelmiş, karısı sosyoloji mezunuymuş;

"—İslâm'da başörtüsü yok!" demiş.

Yanlış! Sen Hüsnü Mübarek'in karısı olduysan, allâme olmadın ki! Bu kadar kitapların hepsini ateşe atıp da yakalım mı? Bu kitapların içindeki hakikatlerin kazınması mümkün değil ki! O kadar çok yerde yazılı ki...

Sen Allah'ın emrini değiştirebilir misin?

İtiraf et, de ki:

"—Ben iyi müslüman olamıyorum, kocam Mısır devlet başkanı olduğundan, ben de sosyoloji tahsili yaptığımdan nefsime başımı örtmek ağır geliyor." de de anlayalım.

O zaman daha iyi olur.

Kendisi başını örtmüyor, "İslâm'da başörtüsü yok." diyor.

Vay babam vay! Hüsnü Mübarek'in karısı öyle dedi diye inandık mı?

İnanmadık ama gazeteler onu mal bulmuş mağribi gibi yazdılar. "Haa işte bak, görüyorsunuz ya..." filan gibilerden yazdılar. Bir sürü vebal omuzuna yüklendi gitti. Onun hesabını verecek.

"—Ey kulum, gel bakalım buraya. Ben Allah-u Teàlâ kullarıma örtünmeyi emrettim, sen niye bunu kaldırmaya çalıştın?"

O onun cevabını verecek...

Kurtulmaz ki... Şah olsa kurtulmaz, Mısır'a sultan olsa kurtulmaz. Hâman olsa, Firavun olsa kurtulmamış. Tarihte misalleri var. Allah'ın dinini değiştirmeye kimin hakkı ve haddi vardır?

Biz ne yapacağız? (*Radîtü bi'l-islâmi dînen*) "İslâm'dan din olarak razı oldum." diyeceğiz.

Kadıncağız razı olamamış. İşte nümune… Başörtüsüne razı olamamış. Kaytarıp duruyor, kıvırtmaya çalışıp duruyor, kıyıdan kenardan kaçmaya çalışıyor.

"—Ya örtüver, ne olur?"

Suudi Arabistan'dakilerin hepsi başını örtüyor. Onlarda öyle… İşte komşun. Senin tarihin, mâzin. İşte Libya'ya bak, işte Tunus'a bak, işte Osmanlıların evveline bak! İşte eski kitaplarımıza bak, Cumhuriyet tarihinin evvelki zamanlarında resimlere bak. Artık insaf. Akıl var, mantık var.

Sosyoloji demek, sosyal bilimleri, cemiyeti bilmek demek.

E sen tarihi bilmezsen, cemiyeti bilmezsen, örfü âdeti bilmezsen

sen sosyolojinin s'sinden haberdar değilsin ki be kadıncağız... Senin daha sosyolojinin s harfinden haberin yok.

Ya da maksatlı...

"—Koca bir milleti aldatabilir misin, bizi aldatabilir misin?"

O da olmaz.

Allah'ın emrine razı olacak. Allah'ın Allah olduğuna, rab olduğuna razı olacak. Peygamberimiz'in peygamber olduğuna razı olacak. Severek gönül verecek. "Rasûlüllah Efendimiz" deyince tüyleri diken diken olacak. Rüyalarına girecek. Hayaline girecek. Adı anıldığı zaman insanın gözlerinden yaşlar dökülecek.

Hakiki Müslümanlık bu, gerisi laf.

Allah bizi şu şeytanın, nefsin fitnelerinden korusun… Âhir zamanın fitnelerinden korusun. Sağa sola kıvırtıp kıvırtıp, kenarda köşede dolaşıp, bir türlü hakka yanaşmayanlardan etmesin... Hakkı tutan, hakkı bilen, hak yolda yürüyen, Cenâb-ı Mevlâ'nın rızasına eren bahtiyarlardan eylesin…

Şu mübarek Ramazan ayı hürmetine, tutulan oruçlar hürmetine, Esmâ i Hüsnâ'sı hürmetine, Habîb-i Edîb'i hürmetine...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

02. 06. 1985 – İskenderpaşa Camii

11. FAYDALI DUALAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَالَ حِينَ يُمْسِي: بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لاَ يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الأَرْضِ وَلاَ فِي السَّمَاءِ ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ، ثَلاَثَ مَرَّاتٍ ؛ لَمْ يُصِبْهُ فَجْأَةُ بَلاَءٍ حَتَّى يُصْبِحَ ؛ وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُصْبِحُ ثَلاَثُ مَرَّاتٍ ، لَمْ يُصِبْهُ فَجْأَةُ بَلاَءٍ حَتَّى يُمْسِيَ (د. حم. وابن السنى ، حل. حب. ض. عن عثمان)

RE. 433/1 (*Men kàle hîne yümsî: Bi'smi'llâhi'llezî lâ yedurru mea'smihî şey'ün fi'l-ardı ve lâ fi's-semâi, ve hüve's-semîu'l-alîm, selâse merrâtin; lem yusibhu füc'etü belâin hattâ yusbiha; ve men kàlehâ hîne yusbihu selâse merrâtin, lem yusibhu füc'etü belâin hattâ yümsiye*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Sevgili Peygamberimiz, Efendimiz, rehberimiz, numûne-i imtisalimiz Muhammed-i Mustafâ (*aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyyât ve't-teslimât*) Hazretleri'nin mübarek hadîs-i

şeriflerinden bir demet *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasının 433. sahifesinden okumaya devam edeceğiz inşaallah…

Bu hadîs-i şeriflerin açıklamasına başlamazdan önce, evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâki için, sonra onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının, ahbabının ruhları için; hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve onlara tâbi mübareklerin, halifelerin, müritlerin, muhiblerin ruhları için; şu eseri yazmış olan Gümüşhaneli Hocamız'ın, şu eserin içindeki hadîs-i şeriflerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvilerin ruhları için;kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî hazretlerinin ruhu için; bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, sultanların, komutanların, muvahhid askerlerin, şehitlerin, gazilerin ruhları için; cümle ashâb ı hayrât ve hasenâtın, hayır hasenât sahiplerinin ve bilhassa şu camiyi yapmış olan ve -yapılması yetmiyor- bu ana kadar sıhhatle, afiyetle, sağlam, temiz bir halde ayakta durmasına yardımcı olmuş, maddeten, mâlen, bedenen, mânen yardımcı olmuş olanların ruhları için...

Camilerin taşının toprağının imarı bir şey değil, asıl imarı içine cemaat olmaktır. Siz de onların asıl mimarlarısınız, imarcılarısınız. Siz olmasanız bu bomboş camiyi saman deposu yaparlar. Kâğıt deposu olur. Birisi gelir, bir fukara; içine gecekondu kurar. Ayvansaray'da, Eyüp'te, çok yerlerde; eskiden cami imiş, içine gecekondu oturtmuş, akşam da adam akşamcıymış, içki de içiyor.

Hem de sahabe kabri! Üstünde kitâbesi var, kapısının kitâbesi duruyor, okuyorsun: "Sahâbe-i kirâmdan filanca zâtın kabr-i şerifidir, mescid-i şeriftir." diyor. Mescid-i şerifin temel duvarları kesme taş, Osmanlı mimarî üslûbuyla duruyor. İçine bir gecekondu oturtulmuş. Şimdi şu caminin orta yerine bir gecekondu oturtulsa, kubbesi yıkılınca, duvarları yıkılınca ne olacak?

Oraya birisi oturtulmuş. İyi, müslüman bir kimse olsa, Allah dese, neyse ne... Cami... Akşamları da masayı kurup içki içiyormuş. "Yazıklar olsun bizim gibi müslümanlara!" diyor insan ama... Allah ıslah etsin, ne diyelim.

Caminin asıl mimarları cemaattir. Caminin asıl imârı cemaatle imârdır. Siz imâr edicilerin, uzaktan yakından bu hadîs-i şerifleri

dinlemeye gelen kardeşlerimizin kendilerinin sıhhat ve selameti için, geçmişlerinin ruhlarının şâd olması için, dünya ve âhiret saadetine cümleten ermemiz için… İnsan kendisi müslüman olsa, sevdiği kardeşlerini cehennemde yanarken görse, yüreği dayanamaz, onları da çekip çıkartmak ister. Sevdiklerimizle beraber Allah cümlemizi cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin diye, yolunca yürüyüp rızasını kazanalım diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım!

……………………………..

a. Dinimizin Kıymetini Bilelim!

Kusura bakmayın, dertli insan konuşurmuş, dertli konuşunca ötekiler de mazur görürler; ne yapsınlar, "dertlidir" derler.

Ben "sahabe kabridir" diye Ayvansaray'da ziyarete gittim de, içinde, gecekonduda insan oturduğunu kendi gözlerimle gördüm. Caminin duvarları dışında duruyor. Fotoğrafını da çekerim, bir dahaki hafta da size getiririm. Böyle gördüm.

Bir de bir gazete de okudum ki; birisi de eskiden cami olan bir yeri, avlusunu, etrafını çevirmiş de ondan sonra oraya bir de Meryem ana heykeli dikmiş.

Yani bizim bu kalabalıklarımızın kıymeti yoktur kardeşlerim. Eğer biz adam olmazsak, eğer biz Allah yolunda çalışan insan olmazsak, eğer bizim yüreğimizde Allah sevgisi, dine hizmet aşkı olmazsa bizim koyun sürülerinden, kuzu sürülerinden ne farkımız vardır?

"—Bu memleket bizim mi?"

Bizim elbette. Dedelerimizden bize miras kalmış.

"—Bu memleketin sahibi kim?"

Sizlersiniz. Benim de bir hissem var. Tapu, hisseli tapu. Benim de hissem var, sizin de hisseniz var. Benim dedelerim şehid, sizin de dedeleriniz şehid. Bu memleket bizim. Biz buranın toprağı ile de ilgileniriz, taşıyla da ilgileniriz, madeni ile de ilgileniriz, hava kirliliği ile de ilgileniriz, ahlâkıyla da ilgileniriz. Bizim memleketimiz. Evimizin bir yeri aksa, koksa takip etmiyor muyuz, tamir etmiyor muyuz?...

Camilerin bu halde olması çok yazıktır... Ve bizim için çok ayıptır!

Ben Münih'te bulundum, Almanya'nın Köln şehrine gittim, Avusturya'ya gittim, Avustralya'ya gittim, dünyanın muhtelif yerlerini gördüm; ibadethaneleri, kiliseleri pırıl pırıl, en güzel yerlerde duruyor.

Dün de güzel bir şey anlattılar... Hadis diye başladık ama hatıralardan gidiyor...

Bursa'da genel müdürlük yapan bir şahıs, bir fabrikanın genel müdürü... Kartını aldım. Kendisi anlattı. Adıyla sanıyla yanımda mahfuz.

"—Ben 1952 senesinde Almanya'nın Koblenz şehrinde tahsile gitmiştim." dedi.

Şehir Ren nehri üzerinde bir şehirdir, Almanya'nın meşhur şehirlerinden.

"—Kocası harpte ölmüş bir Alman dulunun evinde yer buldum. Pansiyoner olarak oraya gittim."

Yani pansiyoncu. Şimdi Araplar geliyor. "Odalarımızı, evimizi vereceğiz." diyor ya zamânemizde turistlere... Orada da ne yapsın, geçiminin çaresi, öyle bulmuş. Kocası ölmüş, artık evini kiraya verecek; bu Türk talebeye kiraya vermiş.

"—Karşımızda çok güzel bir kilise vardı." diyor.

Kendisi dün anlattı daha, taze... Hem de ceketimin şu cebinde; adıyla, sanıyla yazdım, yanlışlık olmasın diye... Size de tarihiyle doğru nakletmeye çalışacağım.

Bir de caminin yanında... Hep cami diyorum. Cami olasıca kiliseler inşaallah. Allah dedirtiyor, Allah büyük. Siz çalışırsanız, İslâm oraya giderse; orada ezan okunur, namaz kılınır. Çalışmazsanız; camileriniz kilise olur, depo olur. Söyletene bak...

Onun yanında kocaman bina... Kesme taştan mükemmel bina... Gymnasium imiş, yani lise imiş.

O lisenin müdürü ve o kilisenin papazı... Dikkat! Bir daha söylüyorum: O lisenin müdürü ve kilisenin başpapazı Herr Aäuher. Herr Aäuher denildiği zaman herkes karşısında el pençe divan duruyor, hürmet ediyor. Koblenz şehrinde ma'ruf bir insanmış 1952 senesinde…

Rivayet eden şahıs bir genel müdür, hayatta. Gelsin birisi bana;

"Bu rivayeti nereden çıkarttın?" dediği zaman adresini vereceğim. Yani senetli konuşuyorum. Hadisten öyle öğrendik ya...

Büyüklerimizden öğrendiğimiz nedir? Her şeyi senediyle sepetiyle, aslıyla esasıyla konuşmak.

Diyor ki:

"—Herkes hürmet ediyor, geçerken el pençe divan duruyor."

Neden? Kilisenin papazı ve lisenin müdürü, ikisi bir arada.

"—Bir gün ben bir lokantada yemek yiyorum... O da karşımda, beni başıyla selâmladı. Ben de onu selâmladım." diyor.

Selamlaşmışlar, güzel...

"—Selâmı alınca, kibar adam, kalktı yanıma geldi." diyor.

"—Siz bizim kilisenin karşısındaki mahallemizdeki misafir Türk öğrenci misiniz?"

"—Evet dedim." diyor.

O zaman Türk filan yok Almanya'da. Saysan, koca Almanya'da yüz kişi, iki yüz kişi ancak var. Sonra işçi gönderdik de Münih şehri bizim altmış dokuzuncu vilayet gibi oldu. İstasyondan iniyorsun; Boğaziçi Lokantası, Hacıbaba Kebapçısı... Yani sanki Almanya değil de Türkiye'nin bir vilayetiymiş gibi... Tabii barlar, pavyonlar... Allah korusun, bizim işçileri aldatmak için...

Demiş ki:

"—Ben seni —seninle bazı şeyleri konuşmak için— evime davet ediyorum, buyur."

Lise müdürü ve kilisenin başpapazı, oranın en itibarlı adamı bizim talebeyi evine davet ediyor. O zamanın talebesi şimdinin genel müdürü; altı-yedi fabrikanın genel müdürü, itibarlı bir insan.

"—Gittim. Ben diyorum ki: 'Bu papaz beni hıristiyan yapmak isteyecek galiba... Kaşıma gözüme hayran değil ya, beni evine çağırdığına göre... Herhalde bir Türk'ü hristiyan yaparsam kâr ederim diye düşünüyor.'"

Ama bizim talebenin babası hafızmış. Malatya Ulucamii'nde 45 yıl imamlık yapmış. Dedesi de müftüymüş. Papaz tam adamına çatmış.

"—Evine gittim. Konuşuldu konuşuldu da..." diyor, konuşma arasında:

"—Ben bir hıristiyan papaz olarak size şunu çok açıklıkla ifade ediyorum ki; dünya üzerindeki en makul, en mantıkî, en

mükemmel din İslâm dinidir! Siz dininizin kadrini, kıymetini bilin. Dininizle iftihar edebilirsiniz.” demiş.

Biz dinimizin kadrini kıymetini bilmiyoruz, kardeşlerim!

Bizim paralarımız vardır, bizim paralarımız oraya buraya gider; televizyona gider, eğlenceye gider...Çocuğumuzun sünnet düğünü için 5 milyon, 10 milyon harcarız. Camiye geldiği zaman hoca efendi “50 bin lira, 100 bin lira ver.” dese; “20 bin lira olmaz mı?” deriz, “İki bin lira olmaz mı?” deriz.

Ben üniversite hocasıyım. Şu caminin alt sokağına inin. Oradaki evlerin manzarası benim gözümü rahatsız ediyor. Çerçevesi kırılmış, kapısı dökülmüş, badanası kirlenmiş, pis, pasaklı... Ben orasını tertemiz, gıcır gıcır yapsın isterim, İskenderpaşa cemaati cemaat ise… Pırıl pırıl, bir ucundan öbür tarafa, bal döksen yalanacak, oturulacak, kalkılacak, çorapla basılacak temiz bir yer olmasını isterim.

Neden? Müslümanların yeri burası. Türkiye’de Müslümanlığı kim temsil ediyor? İlk hatıra gelen yerdir, İskenderpaşa…

“—İyi cemaati vardır, müslüman insanlardır.” derler.

Yabancı bir kimse gelse, ilk önce burayı gösterirler. “Müslüman” derler.

Caminin etrafı pis, içi dışı pasaklı... Olmaz! Pırıl pırıl olacak! Her sene badana etmek gerekiyorsa da edeceğiz, ne yapalım... Evimizi her sene badana etmiyor muyuz? Her sene yeni elbise yaptırmıyor muyuz?

Gardroplarımız yetmiyor, ikişer üçer gardrop alacağız neredeyse... Ben dahil hepimizin çeşit çeşit, kat kat elbisemiz vardır. Camiye gelince, biz niye cimrilik ediyoruz?

Bir elbisenin dikimi 20 bin liraymış. Kumaşı ve sairesi kim bilir kaç bin liradır?

Cimriliğimiz camiye, hayra gelince mi tutuyor? Sahabe kabrini bir gecekondu olmaktan kurtaramaz mıyız? Bir eski cami yerini Meryem Ana heykeli dikilmekten kurtaramaz mıyız, arkadaşlar? İstanbul 7-8-9 milyon nüfuslu bir şehir; yüzde doksan dokuzu müslüman, bin küsur camisi var... Nerede kaldı müslümanlar? Görelim...

Âyinesi iştir kişinin lafa bakılmaz;
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde...[117]

Müslüman; nereden belli?..

"—Şu telin içinde cereyan var hocam."

"—Nereden belli?"

"—İstersen bir tut; yere çalar alimallah... Teli tutar tutmaz küt, kendini yerde bulursun. O telin içinde öyle bir kuvvet var ki, ne olduğunu o zaman anlarsın.

"—Türkiye'de ahâlinin yüzde doksan dokuzu müslüman."

Nerede yahu? Tutuyorum tutuyorum, elimi titretmiyor. Nerede müslümanlar? Cereyan yok, kesilmiş. Şebekeye, dinamoya, muhavvile, kuvvet merkezine bağlı değil, kopuk.

Müslümanın müslümandan haberi yok.

Evinde çoluk çocuğu aç açık, dışarıya yardım ediyor. İl eyisi, ev avusu. Eve zehir zemberek, dışa yumuşak... Kendi camisi yardıma muhtaç, dışarıya yardım ediyor.

Öyle ahbaplık olur mu? Hani biz ahbaptık, dosttuk?

İnsanın kalbi kırılıyor.

Bu cemaat, ben bir şeye karışmıyorum, buraları nasıl yaparsa yapsın. Bir kişi; "Ben bu işi yapıyorum." desin, yapsın.

Ama bu bitmez. Şu hocanın sizden istediği bitmez, bitmeyecek. Çünkü sadece bu cami değil ki muhtaç olan...

O Meryem Ana heykeli dikilmeli mi bir caminin yerine? İslâm'ın beyninde nâkus inlerse doğru olur mu? *Nâkus*, çan demek. Olur mu, yakışık alır mı?

Öbür tarafta bir caminin içine gecekondu kurulur mu?

O kardeşe dışarıda bir yer alalım, o camiyi yine cami yapalım. Sahabe kabriymiş. Yani Peygamber Efendimiz'i görmüş olan gözlerin sahibi bir insan... Onun sohbetine ermiş olan bir gönlün sahibi bir insanın kabri... Yerini sorun, göstereyim. Namazdan sonra atlayalım arabaya, gidelim!

Sahabe, kıyamette bizim memleketimizin rehberleri, liderleri olacak. Biz cennete gidersek —Allah'ın lütfuyla gideceğiz

---

[117] Ziya Paşa (1825-1880)

inşaallah— onlar önde gidecek, biz arkasından el pençe divan öyle gideceğiz. Bizim beldemizin efendileri; sahabe... Öldükleri, kaldıkları yerin reisi olarak gidecekler.

Kabirleri perişan, kabirleri gecekondu, kabirleri istilaya uğramış!.. Olur mu?..

Ben bir kabrin başına gittim, "Muhammed el-Ensarî Hazretleri'nin kabri" dediler, cadde üstünde... Allah Allah... Baktım, kitâbesi var. Kitâbesini okudum, üstüne tâlik yazıyla yazılmış:

"—Peygamber Efendimiz'in ashâbından Muhammed el-Ensarî Hazretleri'nin kabr-i şerifidir." gibi ifadeler var.

Tarih filan konulmuş. Ben kitâbeye bakarken kadının bir tanesi çıktı:

"—Benim evime ne bakıyorsun?" dedi.

Tevbe estağfirullah! Benim kimsenin evine baktığım yok. Sahabe kabrine ziyarete gelmişim, kitâbe okuyorum, üniversite hocasıyım. Kıyamet koparıyor... Korktu. Kendisi türbenin içine yuvalanmış, girmiş; ben orasına burasına bakınca, türbeden onu çıkartacaklar diye kıyameti kopartıyor.

Yahu sen istediğin kadar kıyamet kopar, işte burada yazılmış; bu senin yerin değil, bu sahabe kabri. Ama seni de mağdur etmeyiz, sana da bir yer buluruz, sen de şu tarafa çıkarsın. Fakirsen sana da yardım ederiz. Bugün nice zengin var ki, "Hangi fakire yardım edeyim?" diye sağlam fakir arayıp duruyor.

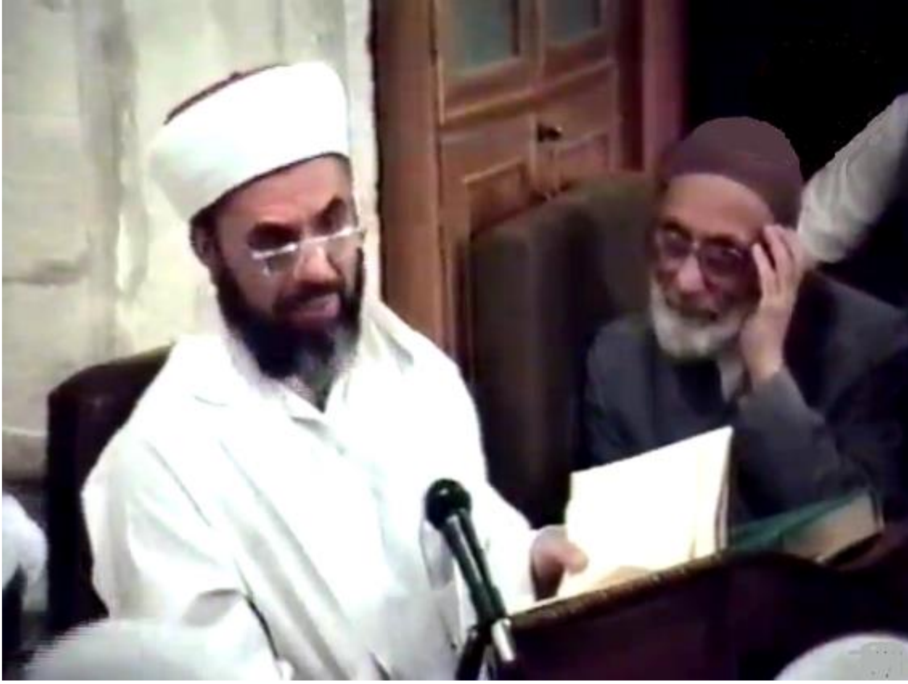
O camiyi kurtaracağız, bu camiyi kurtaracağız...

Camileri kurtardık, ne olacak? İçinde imam, cemaat olmadıktan sonra camiyi kurtarmışsın, ne kıymeti var?

Cemaat kurtaracaksın. Evlâdını kurtaracaksın!

Görmüyor musun; Ramazan'da Fatih camiinden, Fatih yolundan buraya doğru geliyoruz, dondurma külâhlarını almış kazık kadar herifler; şapur şupur, şapur şupur yalaya yalaya gidiyorlar. Yol boyunca kaç tane gördük! Koca kazık kadar adam... Kimisi yaşlı, kimisi genç, kimisi orta yaşlı... Hava sıcak ya, dondurma külâhına dondurmayı koymuş, şapur şupur kedi yalar gibi yalaya yalaya caddede yürüyor...

"—Yürüyemez mi?"

Yürür ama bugün Ramazan…

“—Canım memlekette lâiklik var; isteyen oruç tutar, istemeyen tutmaz.”

Öyle ama bu memlekette eskiden öyle bir âdâb, terbiye, görgü ve görenek vardı ki Ermeniler, Rumlar, Yahudiler çocuklarını:

“—Şimdi müslümanların oruç zamanıdır; kafanı kırarım senin dışarıda yemek yersen! İçeride ye bakalım!” diye azarlarlardı.

Bunu yaşlılar bilirler, biz biliriz. Biz Arnavutköy’de bulunduk, başka yerde bulunduk. Yahudinin, Ermeni’nin olduğu yerleri bilirim; böyle bir huy, böyle bir görenek vardı.

Allah bize dinimizin kıymetini bilmeyi nasip etsin, bir. Dinimiz için çalışmayı nasip etsin, iki.

Bir insan hayra para veremiyorsa, demek ki Allah hayra parasını nasip etmiyor. İşin aslı odur. Şerre dünya kadar para veriyor...

Hilton’u tutuyor.

“—Neden?”

Oğlu sünnet olacak. Belki sizin içinizde yoktur da ben gazetelerden okuduklarımdan söylüyorum, kusura bakmayın! O kadar paralar gidiyor.

İki-üç sene önce çarşıdan bir kese kağıdı aldım. Boşalttım. Günaydın gazetesiymiş. Sayfanın alt köşesinde bir haber dikkatimi çekti. Bir babayiğit adam, Trabzonspor taraftarıymış demiş ki;

"—Ben Trabzonspor'a 25 milyon verdim."

Şimdinin 250 milyonu! Paranın kıymeti değişti.

Keşke o tarafı kesseydim, defterime yapıştırsaydım. Pişmanım. Böyle şeyleri siz muhafaza edin.

Bir de onun hasmı bir başka zengin varmış, rakip. O daha önceden demiş ki:

"—O ne verirse, ben onun verdiğinin iki mislini veririm!"

Çünkü adam tam babayiğit... Bu sefer onun 25 milyon verdiğini görünce o da çıkartmış, Trabzonspor'a 50 milyon vermiş. Trabzonspor milyarlık oldu.

Ya etme eyleme, bana da birkaç milyon ver de ben de şu camiyi adam edeyim, öteki camiyi kurtarayım!

Bu insanlar maça topa bu kadar para verir, kulübe bu kadar para verir... Onlar verdi, onlar stadyumun müdâvimi; pekiyi bu caminin müdâvimi ne yapacak?

Elbet biz söyleyeceğiz. Bu yanlış bir yol arkadaşlar! Biz hocayız, siz isteseniz de istemeseniz de biz hakka bağlıyız, hakkı söyleyeceğiz. İsterseniz darılın. İsterseniz hiçbiriniz bana selâm vermeyin. Ama bu yanlış bir yol. Bu yolla memleket ileri gitmez. Çepeçevre her tarafımız düşman. Bu yolla maddî mânevî kalkınma, muhabbet olmaz. Bu yolla Allah'ın rızası kazanılmaz.

Dünya işine gelince millet kesesini açıyor, milyonları, milyarları veriyor; âhiret işine gelince iki bin lirayı, bin lirayı verecek, bin bir laf söylüyor, eli titreyerek veriyor. Veyahut gidiyorsun, cami için para istesen; "Mektep olsaydı verirdim." Mektep için para istesen; "Hastane olsaydı verirdim." Hastane için para istesen; "Şunu olsaydı verirdim, bunu olsaydı verirdim..." Para istediğine pişman oluyorsun.

Ben istemeye çıkmıyorum çok şükür de... Burada söylerken de üzülüyorum. Bir de "Hiç böyle şeylere karışmayayım." diyorum. Ama bu da bir gerçek ki, müslümanların hâlinde bir terslik var.

Müslümanlar hallerini düzeltsinler. Böyle şey olmaz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri malıyla, canıyla cihad edeni seviyor.

“—Ben Allah’ı seviyorum.”

Sevdiğin belli olacak. Bakalım ne kadar, nasıl veriyorsan, nasıl hizmet ediyorsan oradan belli olacak.

Kimisi mektep yapıyor, kimisi hastane yapıyor, kimisi çeşme yapıyor. Tek başına cami yapanlar var.

Afyon’da birisini anlattılar. Afyon’da cami yapmaya girişmişler. Birkaç yeri dolaşmışlar da bir adama gelmişler.

Hacı efendi demiş ki:

“—Buna gitmeyin, bu adam zıpırdır, gece gündüz içer. Bundan hiç camiye para çıkmaz.”

“—Ya bir gidelim, belki üç bin, beş bin lira para verir.”

Bak Allah nelere kàdir... Allah mukallibi’l-kulûbdür, kalpleri oradan oraya döndürür. Musarrifi’l-kulûbdur, her şeyi nasıl dilerse öyle yapar. İnsanların gönlü Allah-u Teàâ Hazretleri’nin iki parmağı arasındadır; nasıl dilerse öyle değiştirir, döndürür.

O sarhoş demiş ki:

“—Başka yere gitmeyin, bu camiyi ben yapacağım!”

Kubbeli koca camiyi tek başına yaptırmış. Bizim İskenderpaşa’dan büyük. Hayır sahibi eksik değil.

Allah hayırları yerli yerince yapmayı cümlemize nasib eylesin…

b. Sabah Akşam Okunacak Bir Dua

Bugünkü hadîs-i şerifler geçen hafta da olduğu gibi, hep Ramazan’ın hayrına bereketine, çok sevap kazandıracak güzel cümleler, dualarla ilgili. Onun için defteriniz, kâğıdınız varsa kaleminizi çıkarın, yazın!

Birinci hadîs-i şerif Ebû Dâvud’da nakledilmiş, Hilyetü’l-Evliyâ’da var, İbn-i Hibban’da var. Hz. Osman RA’dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[118]

---

[118] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.282, no:4425; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.72, no:528; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.7, no:9843; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.446; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.VII, s.98, no:2610; Beyhakî, *el-Esmâ ve’s-Sıfat*, c.I, s.81, no:71; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.IX, s.42; Hz. Osman RA’dan.

مَنْ قَالَ حِينَ يُمْسِي: بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِي لاَ يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الأَرْضِ وَلاَ فِي السَّمَاءِ ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ، ثَلاَثَ مَرَّاتٍ ؛ لَمْ يُصِبْهُ فَجْأَةُ بَلاَءٍ حَتَّى يُصْبِحَ ؛ وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُصْبِحُ ثَلاَثُ مَرَّاتٍ ، لَمْ يُصِبْهُ فَجْأَةُ بَلاَءٍ حَتَّى يُمْسِيَ (د. حم. وابن السنى ، حل. حب. ض. عن عثمان)

RE. 433/1 (*Men kàle hîne yümsî: Bi'smi'llâhi'llezî lâ yedurru mea'smihî şey'ün fi'l-ardı ve lâ fi's-semâi, ve hüve's-semîu'l-alîm, selâse merrâtin; lem yusibhu füc'etü belâin hattâ yusbiha; ve men kàlehâ hîne yusbihu selâse merrâtin, lem yusibhu füc'etü belâin hattâ yümsiye*)

(*Men kàle hîne yümsî*) "Akşamladığı, akşama erdiği zaman kim şöyle derse: (*Bi'smi'llâhi'llezî lâ yedurru mea'smihî şey'ün fi'l-ardı ve lâ fi's-semâi, ve hüve's-semîu'l-alîm*)

(*Selâse merrâtin*) "Üç defa her kim, (*Bi'smi'llâhi'llezî lâ yedurru mea'smihî şey'ün fi'l-ardı ve lâ fi's-semâi, ve hüve's-semîu'l-alîm*) derse..."

Ne zaman derse? (*Hîne yümsî*) "Akşama erdiği zaman, akşam olduğu vakitte her kim bu sözü üç defa derse, (*lem yusibhu füc'etü belâin hattâ yusbiha*) sabaha erinceye kadar ona âni bir belâ gelip çatmaz. Ansızın bir belâya uğramaz."

Füc'etü belâ; yani başına ummadık bir anda birden bir bela gelmesi. Hani bir kaza gibi, otomobil kazası gibi, bir arabanın gelip çarpması gibi.

Bunu akşamleyin üç defa derse, sabaha kadar korunur. Çünkü gece korkulu bir gecedir; karanlık, köşe başında birisi saklanır, önünde çukur olur, akrep, yılan, çıyan olur, her türlü şey olabilir. Gecelerin ne getireceği bilinmez. Sabaha nasıl çıkılacağı bilinmez. Kim geceye bunları üç defa okuyarak girerse ona böyle bir belâ uğramaz.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.137, no:3489; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.145, no:23171.

(*Ve men kàlehâ hîne yusbihu selâse merrâtin*) "Kim de sabahleyin üç defa bu sözü söylerse, (*lem yusibhu füc'etü belâin hattâ yümsiye*) akşama kadar ona âni bir belâ gelip çatmaz. Ansızın bir belâya uğramaz."

Sözü hatırlayalım:

بِسْمِ اللهِ الَّذِي لاَ يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الأَرْضِ وَلاَ فِي السَّمَاءِ ،

وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

(*Bi'smi'llâhi'llezî lâ yedurru mea'smihî şey'ün fi'l-ardı ve lâ fi's-semâi, ve hüve's-semîu'l-alîm*)

Mânasını söylememiz lâzım. Mânası şu:

(*Bi'smi'llâhi'llezî*) "O Allah'ın adıyla ki, (*lâ yedurru mea'smihî şey'ün*) onun ismi yanında hiçbir şey zarar veremez; (*fi'l-ardı ve lâ fi's-semâ'*) yerdeki, gökteki hiçbir şey zarar veremez."

"—Onun ismi anıldığı zaman yerdeki gökteki hiçbir varlığın, hiçbir şeyin zarar veremeyeceği Allah'ın adıyla."

(*Ve hüve's-semîu'l-alîm*) "O her şeyi hakkıyla işiten, her şeyi hakkıyla bilen, noksansız, pâk, münezzeh Rabbü'l-àlemîn'dir, Allah'tır. Hiç noksanı yoktur. Kul dua ettiği zaman bilir. Tazarrusunu işitir, niyâzına vakıftır, her şeye muttalîdir."

İşte böyle diyecek.

Bir insan Allah'a has, hakiki kul oldu mu hiçbir şey zarar vermez. Ona sığındı mı:

"—Senin adınla bu geceye giriyorum yâ Rabbi! Bu akşama senin adınla giriyorum yâ Rabbi! Sana sığınıyorum yâ Rabbi!"

Haydi bakalım; gelsin de Rusya, Amerika, İsrail, Bulgaristan, Yunanistan zarar versin. Veremez! Allah verdirtmez!

Sarhoşun kalbini çevirip, meyhaneden cami yaptırmaya döndüren Allah... Zalimi, tepesine yıldırımlar yağdırarak kahretmeye kàdir olan Allah... Karun'u eviyle beraber yerin içine batıran Allah... Âsi Lût kavmini şehriyle beraber Lût gölünün içine tıkan Allah... Âd kavmini, Semûd kavmini âsi oldukları için zelzeleyle, sayhayla, rüzgârla helâk eden Allah-u Teàlâ Hazretleri... Firavun'dan kaçan bîçâre mü'minleri Mûsâ AS ile

denizin kenarında sıkışmışken, denizi yol yapıp kurtaran Allah... Arkasına düşmüş, öldürmek kasdıyla iz izleyen insanlardan Ebû Bekr-i Sıddîk'ı, Peygamber SAS Efendimiz'i mağarada koruyan Allah, o kulu korur.

"—Var mı bir itirazın?"

Kimse itiraz edemez. İsterse etsin. Kendisi belâsını bulur. İtirazı belâ olarak yeter.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kendisine hakkıyla, imanla tevekkül edeni mahrum koymaz.

Peygamber Efendimiz yâr-ı gam-güsârı Ebû Bekr-i Sıddîk ile mağarada saklandığı zaman, müşrikler iz izleyip mağaranın ağzına kadar geldiler. Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk Hazretleri çok telaşlandı, korktu. Kendi canı için değil, bir tanecik canı var; Rasûlüllah Efendimiz için telaşlandı. Peygamber Efendimiz dedi ki:

"—Sen ne diyorsun iki kişi hakkında ki, üçüncüsü Allah ola? Bir zarar gelir mi, ey Ebû Bekir?

لاَ تَحْزَنْ إِنَّ اللهَ مَعَنَا (التوبة: ٤٠)

(*Lâ tahzen inna'llàhe meanâ*) Ey Ebû Bekir, mahzun olma, telaş etme, Rabbimiz yanımızda..." (Tevbe, 9/40) buyurdu.

Öyle iki kişi ki yanlarında Allah var! Kim zarar verir? Nasıl zarar verir? Mümkün mü? Allah göstertmedi.

Hicrette yola düştüler, gidiyorlar. Arkasından mükâfatlar vaad edilmiş:

"—Kim Muhammed'i yakalarsa, başını getirirse şu kadar mükâfat, şu kadar deve..."

O zamanın mükâfatı dolar değil, deve. Birisi baktı ki çölde iki garip yolcu kumlara bata çıka gidiyorlar.

"—Tamam bunlar aranan şahıslar olsa gerek." dedi, atını mahmuzladı, mızrağını hazırladı, doludizgin o iki garip ama şerefliler şereflisi yolcuların üzerine at sürdü.

Ebû Bekr-i Sıddîk bir arkasına bakıyordu, bir Rasûlüllah'a bakıyordu. Peygamber Efendimiz hiç arkasına bakmıyordu, dosdoğru yürüyordu. Ebû Bekr-i Sıddîk telaşından bakıyordu:

"—Bu alçak herif yetişecek de mızrağıyla, okuyla, kılıcıyla bize zarar verecek." diye

Onlar kılıçsız, silâhsız... Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz telaş ediyordu da Peygamber Efendimiz ardına bakmıyordu; çünkü peygamberdi. Mağarada da telaş etmiyordu; çünkü peygamberdi, Allah'ın kendisini koruyacağını biliyordu.

Mûsâ AS da Firavun ordusu ile arkasından gelirken diyordu ki:

قَالَ كَلاَّ إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ (الشعراء:٦٢)

(*Kàle kellâ, inne maiye rabbî seyehdîn*) "Hayır, onlar zarar vermeyecek. Rabbim bizimle beraber, O bize bir çıkış yolu gösterecek." (Şuarâ, 26/62) diyordu.

Bu Peygamberimiz'in, Mûsâ AS'ın peygamberlerin hak peygamberliğinin alâmetidir.

Hain korkak olur, yalancı korkak olur. Öyle bir durum oldu mu, eli ayağı titremeye başlar. Bu sapasağlam insanların şeciyesidir. Peygamber Efendimiz arkasına bakmadı.

Ne oldu? At sürüp gelip dururken ne oldu?

Atın iki ayağı birden göğsüne kadar kumun içine batıverdi, tökezlendi, süvari yuvarlandı. Tekrar kalktı, atını çıkardı; bir daha hamle etti, yine battı. O zaman işi anladı.

Allah korur. Ona hakkıyla tevekkül etmeye çalış.

c. Evden Çıkarken Okunacak Dua

İkinci hadîs-i şerif:[119]

مَنْ قَالَ إِذَا خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ: بِسْمِ اللهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللهِ ، لاَ حَوْلَ

وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ ، يُقَالُ لَهُ كُفِيتَ وَوُقِيتَ وَتَنَحَّى عَنْهُ الشَّيْطَانُ

---

[119] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.307, no:3348; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.238, no:1540; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.397, no:41536; Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXI, s.118, no:23111.

(ت - حسن غريب — ق. عن أنس)

RE. 433/2 (*Men kàle izâ harece min beytihî: Bi'smi'llâhi, tevekkeltü ale'llàhi, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh; yukàlü lehû: Küfîte ve vukîte ve tenahhâ anhu'ş-şeytânu.*)

Tirmizî'nin hadîs-i şeriflerinden. Tirmizî Hazretleri, mübarek, altı sahih hadis kitabından birisinin müellifidir. Bu hadîs-i şerife hasen hadis demiş.

Bunu neden diyorum?

Bizim Hocamız bu Râmuz kitabının içine çeşitli hadîs-i şerifleri almış. Kendisinin büyük tecrübesi var, hadis alimi. Bunların içinde zayıf olanlar da var, ulemânın bir kısmına "mevzu" dedikleri de var. O onu kaydediyor; "Buna 'mevzu' demişler ama isabet etmemişler. Buna doğru demişler ama başka yerden şahitleri var." diye deliller getiriyor.

Bazıları diyecek ki, biliyorum... Suudi Arabistan'da okudu, biraz Arapça biliyor; Mısır'da Ezher'de okudu, biraz Arapça biliyor; Şam'da veya Irak'ta okudu, biraz Arapça biliyor... Allah, yâ Rabbi sen kurtar! İllallah! Diyecek ki:

"—Mevzu hadisler var... Kolayca bir kelimeden dolayı bu kadar büyük mükâfat olur mu? Bu sözün aslı esası yok."

Ya sahih hadis kitabında söyleniyor işte! Allah her şeye kàdir.

"Kim evinden dışarı çıktığı zaman, (*Bi'smi'llâh, tevekkeltü ale'llàh, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) derse, kendisine denilir ki: (*Küfîte*) Sana kifâyet olundu. Tamam, yeterli bir mahfaza altına alındın, (*ve vukîte*) korundun. (*Ve tenahhâ anhü'ş-şeytànü*) Şeytan da ondan uzaklaşır."

"—Bununla benim bir işim yok, benim buna musallat olmam mümkün değil, bu böyle dedi bir kere..." diye, şeytan başının çaresine bakar, başka taraflara gider.

Bu, evden dışarı çıkarken denilecek. Ötekisi sabah akşam denilecekti. Ne diyecekmişiz:

(*Bi'smi'llâh, tevekkeltü ale'llàh, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*).

(*Bi'smi'llâh*) "Şu evimden Allah'ın adıyla dışarı çıkıyorum. (*Tevekkeltü ale'llàh*) "Allah'a tevekkül ettim."

“—Yâ Rabbi! Vekilim sensin. Ben her şeyi bilmem, sen her şeyi bilirsin. Ben âcizim, sen kàdirsin. Her şeye gücün yeter. Sana sığındım. Sen benim vekilim ol. Sana iltica ettim. Kendimi sana teslim ettim.”

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) “Allah'tan gayri güç kuvvet sahibi yok.”

Güçler, kuvvetler hepsi Allah-u Teàâ Hazretlerinin kabza-ı kudretindedir. Ne dilerse, o olur; ne dilemezse, o olmaz.

“—Ateş yakar hocam.”

Yakmaz! İbrahim AS'ı yakmadı. “Yakma!” dediği için yakmadı.

Olur mu böyle şey?

Olur!

“—Su boğar hocam.”

Boğmaz! Boğdurtmayınca boğmaz

Bizim arkadaşlardan birisi anlatıyor:

Bir yere yüzmeye gitmişler. Tanıdıklardan birisi, kim olduğunu unuttum da... Seneler önce... Ada'ya mı gitmişler, Moda'ya mı gitmişler, bir yere yüzmeye gitmişler. Bizim arkadaş -bana anlatan şahıs- balıklama suyun içine atlamış. Yüzerken yüzerken, bir de bakmış suyun içinde bir çocuk duruyor. Suyun içinde, dipte... İlk önce korkmuş, sonradan bakmış, hayal değil, bir şey değil; yapışmış, suyun üstüne çıkartmış. Dışarıda karnına bastırmışlar, koynuna bastırmışlar, kolunu açmışlar, kapatmışlar...Biraz sonra gözlerini açmış, nefes almaya başlamış.

Bir başka grup oraya yüzmeye gitmiş, o şahıs da suya atlamış, çıkmamış. Ama arkadaşları farkında değiller. Çocuk suyun dibine gitmiş, otların arasına takılmış kalmış da orada bir müddet durmuş. Bizimki de atlayınca, suyun içinde ona rastlayınca... Allah kurtaracak...

Hani su boğardı insanı?..

Oradan ötekisini gönderttti, ne kadar dakika sonra onu suyun içinden çıkarttı. Bayağı bir zaman geçmiş. Hatta öteki arkadaşları utanmışlar:

“—Yahu biz bunun nereye gittiğini bilemediydik.” demişler.

Suda olduğunu bilseler, belki onlar da dalar, çıkartırlardı.

Allah korursa korur, kurtarırsa kurtarır, öldürürse öldürür. Her

şey onun kudretiyle olur. Ateşi dilerse yaktırtmaz. Suyu dilerse zarar vermez, boğdurtmaz. Emreder, öyle olur. Ama ya direkt yapar ya vasıtayla yapar. Vasıtalar da onundur. Biz de onun kuluyuz.

Biz neyiz sanki? Adam mıyız biz? Bir şey miyiz? Bizi de o yarattı. Bizim elimizle yapsa, biz kendimiz mi yapıyoruz? Yine Allah yapıyor. Her şey Allah'tan.

O kimseyi ötekisi atlamış kurtarmışsa, o mu kurtardı? Onu oraya getiren, ona yüzmeyi öğreten, ona o aklı veren, o kuvveti veren, onu o anda oraya daldırtan Allah... Ötekisinin ölmesini murad etmediği için, o işi yapmış da oradan çıkartıyor.

Aklın varsa bu hikmetleri anlarsın. Aklın yoksa dolap beygiri gibi bu fikrin etrafında döner durursun. Cahil aklı ermez, döner durur. Bilen bilir, bildikten sonra da mesafe alır, yürür gider; Allah'ın sevgili kullarından olur. Ötekilere acıyarak bakar:

"—Eh cahil, şuna bak... Ya ne cahil insanlar var, sübhànallah!" der.

Ayıplayamaz da acır.

(*Tenahhâ anhu'ş-şeytânü*) "Şeytan da ondan uzaklaşır gider."

Kolay işte bak... İnsan gözüne sahip olamıyor, diline sahip olamıyor, her türlü hataları işliyor; şeytanın başından defolması için dua:

(*Bi'smi'llâh, tevekkeltü ale'llàh, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)

Bir hadîs-i şerif; eğer siz dünyanın öteki ucundan uçağa binip de gelmiş olsanız yeter! O kadar kıymetli bunlar! Çünkü yaptığı zaman, insanın elde edeceği şeyler büyük.

d. Tevhidi İfade Eden Bir Dua

Üçüncü hadîs-i şerif... Bu da Ahmed ibn-i Hanbel'de ve Tirmizî'de var.

Ahmed ibn-i Hanbel; Hanbelî mezhebinin kurucusu ve Müsned isimli 36 bin hadisi ihtivâ eden çok büyük bir hadis kitabı var, tercüme edilse bir rafı doldurur. Ebû Nuaym el-İsfehânî de zikretmiş, Taberânî'de var. Tirmizî, burada, (*garîbun leyse bi'l-kaviy*) "Bu hadîs-i şerif garîb hadistir, kuvvetli hadis değildir." demiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[120]

مَنْ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، إِلَهًا وَاحِداً، أَحَداً، صَمَداً، لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَلاَ وَلَداً، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُواً أَحَدٌ؛ عَشْرَ مَرَّاتٍ كَتَبَ اللهُ لَهُ أَرْبَعِينَ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ (حم. ت. غريب ليس بالقوي، طب. وأبو نعيم عن تميم الدارى)

RE. 433/3 (*Men kàle: Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke lehû, ilâhen vâhiden ehaden sameden, lem yettahiz sàhibeten ve lâ veleden, ve lem yekün lehû küfüven ehad, aşre merrâtin; keteba'llâhu lehû erbaîne elfe elfi hasenetin*.)

(*Men kàle*) "Her kim ki on defa şöyle derse: (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke lehû, ilâhen vâhiden, ehaden sameden, lem yettahiz sàhibeten ve lâ veleden, ve lem yekün lehû küfüven ehad*)

Uzunca biraz ama yazarsınız. Sözü, ifadesi bu.

"On defa kim böyle derse, (*keteba'llàhu lehû*) Allah onun için yazar, (*erbaîne elfe elfi hasenetin*) 40 milyon hasene yazar."

Elfe elfi, bin defa bin, yâni milyon demek.

Erbaîne elfe elfi hasenetin, 40 milyon hasene…

Mânâsı: (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*) "Şehadet ederim ki Allah'tan gayri mâbud, ilâh yoktur; sadece Allah var… (*Vahdehû*) O tektir; eşi, naziri yoktur. (*Lâ şerîke lehû*) Ortağı yoktur. Mülkünde, ulûhiyetinde kendisine ortaklık edecek bir başkası yoktur. (*İlâhen vâhiden ehaden*) "Tek, biricik, eşsiz emsalsiz olarak, şeriksiz nazirsiz olarak Allah vardır; gayrisi yoktur. Ona şehadet ederim."

---

[120] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.376, no:3395; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.103, no:16993; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.57, no:1278; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.477, no:5475; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.59; Temîm-i Dârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.233, no:3898; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.121, no:23117.

(*Lem yettahiz sàhibeten ve lâ veledâ*) “O Allah ne hanım edinmiştir ne de çocuk edinmiştir.”

Mâlum, dünyada insanlar kadın erkek oluyor da evleniyorlar. Allah onlara ev veriyor, yuva veriyor, çoluk çocuk sahibi oluyor. Aptal millet; Allah’a da hanım düşünüyor, evlât düşünüyor. O Rab, kâinatın sahibi; sen beşersin, insansın. Senin üremen, türemen onun tarafından o kanuna bağlanmış. Şaşkın, “Allah’ın karısı” diye düşünüyor, “Allah’ın çocuğu” diye düşünüyor. Olacak şey değil!

(*Lem yettahiz sàhibeten*) “Hanım, sohbet arkadaşı, evde yuva arkadaşı, eş edinmemiştir. (*Ve lâ veleden*) Çoluk çocuk edinmemiştir. (*Ve lem yekün lehû küfüven ehad*) Hiçbir kimse de asla ona eş ve denk değildir.”

İşte İslâm’ın bütün dinlerin karşısında kaldırmış olduğu tevhid bayrağı budur. Dalga dalga dalgalanıyor...

“—Allah vardır, birdir; hanımı yok, çoluk çocuğu yok, şerîki yok, nazîri yok, misâli yok; hiçbir şey ona denk olamaz. O yarattı, bunlar yaratılmış. Bunlar âciz, o kàdir-i mutlak. O dilediğini yapar, bunlar Allah ne dilemişse öyle olurlar.”

İslâm bu inancı getirdi.

“—Bundan önce ne vardı?”

Bundan önceki dinleri okusan, ibret gözüyle incelesen, o zaman İslâm’ın azametini, büyüklüğünü; yaptığı fikrî inkişâfın, inkılâbın büyüklüğünü anlarsın.

Daha önce ne yapıyorlardı? İnsanlar yıldıza, güneşe, aya tapıyordu. Hani onlar uzakta, anladık. Öküze tapıyordu!

“—Vah vah, eskiden tapıyorlarmış demek ki...”

Hayır, şimdi de tapan var! Hindistan’da Hindular hâlâ öküze tapınıyor. Müslümanlara da kızıyorlar:

“—Vay bizim öküzümüze caddede niye saygı göstermedin?”

Arada kavga gürültü çıkıyor. Müslümanlar bunların öküzcüklerine yan baktı diye harpler darpler çıkıyor. Hâlâ dünya üzerinde taşa tapan var, ağaca tapan var... Çok daha acaibini söyleyeyim, ağzınız açık kalsın: Hindistan’da öyle mezhepler varmış ki, tenasül cihazına tapıyor!

Buyur, sen bu insanoğlunun aklından bir şey bekle...

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah*) “Şahitlik ederim ki, Allah’tan gayri

ilah yoktur. (*Vahdehû lâ şerîke lehû*) Tektir, şerîki nazîri yoktur."

"—Gördün mü hocam?"

Yüzlerce gördüm. Çocuğu olmayana Allah dua ile çocuk verir. Doktor doktor dolaşmıştır, Avrupa'yı, Amerika'yı dolaşmıştır.

"—Gel bakalım, bir de biz dua edelim!"

Ağzı dualı bir kimse dua etmiştir, çocuğu olmuştur.

Var mı misâli? Var. İsterseniz adıyla sanıyla söylerim. Bildiğim kimseler var.

Hasta; "Üç ay ömrü var bunun, kanser ciğerini sarmış, işi bitmiş." demiş doktorlar, hâlâ yaşıyor... 15-20 yıldır.

Ömrü sen mi alıp veriyorsun?

Belli olmaz. Ama turp gibi insan akşama gider.

"—Hey mübarek ya, az önce konuşuyorduk, karşımızda... Kıpkırmızı yanakları vardı, demiri sıksa eritecekti, mum haline getirecekti... Gitti..."

Gider... Allah ne dilerse öyle yapar.

Sen onunla dost olursan, ona has kul olursan, edep ile, tevazu ile boynunu bükerek dersin ki: Yâ Rabbi! Şu hastalıktan çok sıkıldım. Affet beni, dayanamıyorum, şifa nasib et, hayırlısını nasib et."

Dilerse verir. Dilerse burada verir, dilerse âhirette verir, işine karışamayız. Dilerse vereceğini biliyoruz da, ille hepsini verecek diyemeyiz. Nasıl diyelim?..

Rabbimiz, kâdir-i mutlak; ne dilerse öyle olur.

وَاللّٰهُ يَحْكُمُ لاَ مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ (الرعد: ٤١)

(*Va'llàhu yahkümü lâ muakkibe li-hükmihî*) "Allah hükmeder; onun hükmünü tağyir edecek, tebdil edecek, bozacak kimse yoktur." (Ra'd, 13/41)

Allah öyle murad etmiş, karışamayız. Ama dua ederiz; verecekse verir, kendisi bilir. Vermez, vermediğine sonra memnun olursun; "İyi ki vermemişsin yâ Rabbi! Ben istedim de iyi ki vermemişsin..." dersin. Böyle de var.

Ahirette Allah bazı belâya uğramış insanlara öyle mükâfat verecek ki, o zaman insanlar diyecekler ki;

“—Neden?”

“—Sen dünyada belâ geldi, sabrettin, dua ettin; ben senin o istediğini yapmadım ama bu mükâfatı verdim.”

“—Keşke bütün dualarımın sevabı ahirette verilseymiş.” diyecekmiş.

Peygamber Efendimiz hasırın üstünde yatıyordu. Peygamber Efendimiz kuş tüylerinin üstünde yatmaya lâyıktı, eller üstünde tutulmaya lâyıktı, gül sularıyla yıkanmaya lâyıktı, bir toz üzerine konulmamasına lâyıktı. Allah’ın has peygamberiydi. İnsanların en üstünüydü, *Seyyidü’l-evvelîne ve’l-âhirîn…* Hasırın üzerinde yattı.

Hz. Ömer RA, o sırada kayınpeder ya, kızı Peygamber Efendimiz’de, yanına geldi. Peygamber Efendimiz kalktı ki, hasır yüzüne iz bırakmış. Yastık yok, şilte yok... Hasıra yatmış. Hurmanın, hasırın izleri yüzünde iz bırakmış. Koca babayiğit Hz. Ömer RA başladı hüngür hüngür ağlamaya... Dedi ki:

“—Yâ Rasûlallah, sen Allah’ın elçisisin. Kisralar, Kayserler saltanatlar sürüyorlar, saraylarda yaşıyorlar. Has peygambersin. Biliyorum, inanıyorum ki, mucizelerle görüyorum ki Allah’ın has halis, en yüksek kulusun. Şu sıkıntılarına bak; bir doğru düzdün yatağın, şilten yok da hasırın izleri yattığın zaman kıpkırmızı yanağına oturmuş.” diye ağlayınca, dedi ki:

“—Yâ Ömer, onlar, Kayserler, Kisralar, krallar öyle kavimlerdir ki, onlara gördükleri görecekleri bu dünyada acele verilmiş. Bize de ahirete tehir edilmiş.”

“—Neden böyle yaptı Allah?!”

Allah’ın hükmüne itiraz etme. Eğer bu dünyada müslümanların her hâli iyi olsayd ı âşık-ı sâdık ile yalancı anlaşılmazdı. Hikmet o. Müslüman sıkıntı çekecek, derde uğrayacak, ağlayacak, hastalık görecek, eza çekecek, hor görülecek, atılacak, itilecek, satılacak, köle olacak, şunu olacak, bunu olacak... Olmasını temenni etmeyiz ama imtihan; böyböyle olacak. Bunlara sabrettikçe Allah derece verecek.

Sen bu dünyayı imtihansız mı sanıyorsun?

Tekkelerde bile şeyh efendiler müridleri imtihan ederlermiş.

“—Dur bakayım, ben şuna bir mevki, mertebe, hilafet vereceğim ama bakalım ne yapacak?..”

Azarlarlarmış, kovarlarmış, aklına mantığına zor sığacak işler yaparlarmış. İmtihan ediyor; “Bakalım bu durumda nasıl yapacak? Davranışı nasıl olacak?..”

“—Hocam o eskiden oluyormuş demek ki...”

Şimdi de oluyor. Aklını başına topla!

e. Kâinatta Allah’ın Hükmü Geçer

Deylemî, Râfiî, Hatîb-i Bağdâdî, Dâra Kutnî, İbnü’n-Neccâr Hz. Ali Efendimiz’den ve bir başka kaynakta da Malik Hazretlerinden rivayet edilmiş. Bu hadis-i şerif de yine bir şeyi demekle ilgili.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[121]

مَنْ قَالَ فِي كُلِّ يومٍ مِائَةَ مَرَّةٍ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ ؛
كَانَ لَهُ أَمَانٌ مِنَ الْفَقْرِ ، وأنسًا مِنْ وَحْشَةِ الْقَبْرِ ، وَاسْتَجْلَبَ الْغِنَى ،
وَاسْتَقْرَعَ بِهَا بَابَ الْجَنَّةِ (ذو النون عن سالم الخواص قط. ، خط ،
والديلمى ، والرافعى ، وابن النجار عن علي ؛ حل. عن مالك)

RE. 433/4 (*Men kàle fî külli yevmin miete merretin: Lâ ilâhe illa’llàhu’l-melikü’l-hakku’l-mübîn; kâne lehû emânen mine’l-fakri, ve ünsen min vahşeti’l-kabri, ve’steclebe bihe’l-gınâ, ve’stekraa bihâ bâbe’l-cenneti.*)

(*Men kàle fî külli yevmin miete merretin*) “Her kim günde yüz defa şu sözü söylerse: (*Lâ ilâhe illa’llàhu’l-melikü’l-hakku’l-mübîn*)

Zaten bir kısmını biliyorsunuzdur. Sadece kaydetmek lâzım. Bu ilim kaydedilmezse karıştırılır. Biraz sonra kitabı kapatayım; akşamleyin ne denilecekti, evden çıkarken ne denilecekti, duaları karıştırırsınız. Yazınca karışmaz.

Onun için, madem Peygamber Efendimiz’in hadisini dinlemeye

---

[121] Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VIII, s.280; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.VI, s.283, no:993; Mâlik ibn-i Enes Ca’fer ibn-i Muhammed’den, o da babasından, oda dedesinden.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.233, no:3896; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXX, s.441, no:33511.

geliyorsunuz, yanınızda bir defter olsun. Yazın, ondan sonra sabahları onu deyin, evden çıkarken bu duayı deyin, hasta olduğunu zaman şunu deyin, sıhhatli olduğunuz zaman bunu deyin! Faydasını görün de imanınız kale gibi olsun.

"—Tamam, ben İskenderpaşa'da şu hadisi dinledim, şöyle yaptım, böyle oldu. Cümle cihanın halkı karşıma dizilse ben bu imandan dönmem." dersiniz.

Şimdi bu güzel hadîs-i şerifin güzel mânasını açıklayayım:

"Her kim bir günde yüz defa şöyle derse: *Lâ ilâhe illa'llàhu'l-melikü'l-hakku'l-mübîn…* (*Kâne lehû emânen mine'l-fakr*) Bu sözü ona fakirlikten emân olur."

"—Sen fakirliğe düşmeyeceksin. Al sana garanti kâğıdın, haydi bakalım, tut elinle, fakirlik görmeyeceksin sen." diye fakirlikten emân olur.

Fakirler gözünüzü açın! Kula el açmayın; benim gibi gelip gelip de kuldan istemeyin. Allah akıl versin size...

(*Ve ünsen min vahşeti'l-kabri*) "Kabrin yalnızlığında yoldaş olur."

(*Ve'steclebe bihe'l-gınâ*) "Onunla kişi zenginliği kendisine celbetmiş olur."

Balık tutarsın, sağa sola oynaya oynaya oltayı çekersin. Ne yapacak palamut, yakalanmış ağzından, sana gelecek, çaresi yok. Onun gibi zenginliği çekersin, celbedersin. Nereye çırpınsın, zenginliğin elinde mi başka yere gitmek; sana gelecek.

Ondan sonra, (*Ve'stakraa bihâ bâbe'l-cenneti*) "İnsan onunla cennetin kapısını çalar." Böyle demekle cennetin kapısına gelip de "Açın, ben geldim!" demiş olur.

Ne diyecekti? Her gün yüz defa: *Lâ ilâhe illa'llàhu'l-melikü'l-hakku'l-mübîn…*

Mânâsı:

(*Lâ ilâhe illa'llah*) "Allah'tan gayri mâbud, ilah yok; tapınılacak, önünde eğilecek, boyun bükülecek, istenilecek, ibadet edilecek kimse, varlık yok. Allah var, Allah'tan gayri yok."

Nedir o? (*El-melik*) "Allah meliktir."

Melik, hükümdar, sahip demek; Farsça hükümran demek.

“—Suudi Arabistan meliki var, bilmem filanca...”

Öyle melik değil... Mülk onundur; egemenlik, hakimiyet onundur. Kâinatta kimin sözü geçer? Allah-u Teàlâ Hazretlerinin hükmü, fermanı yürür.

“—Pekiyi neden öyle kâfir kâfirliğini yapıyor? Niye öyle zulümler, haksızlıklar oluyor?”

Hepsinin öyle hikmeti var ki, anlasan her şeye hayran kalırsın.

Rahmetli anam anlatırdı. Bazı şeyler benim kulağımda kitaptan değil de anamdan kalmış. Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin… Cümlesini rahmetine gark eylesin…

Peygamberlerden bir peygamber;

“—Yâ Rabbi! Bana işlerindeki hikmeti göster, anlayayım, sezeyim.” demiş.

Musa AS böyle dua etmiş. Demiş ki:

“—Yâ Mûsâ, git filanca çeşmenin başında, ağacın üstüne çık, dalların arasına iyice saklan, aşağıyı gözle!”

Kim bilir hangi kitapta okudu rahmetli... Böyle okumuş, çocuklara masal anlatır gibi anlatırdı. Ama bak şimdi ben kaç yaşına geldim, torun sahibi oldum, size hâlâ hatırımda kalmış da, ben de size anlatıyorum. Böyle şeyler hatırda iyi kalıyor. Çocuklara siz de anlatın ki hatırda iyi kalıyor.

Saklanmış o peygamber, aşağıyı gözlüyor. Atlının birisi gelmiş, inmiş, su içmiş, elini yüzünü yıkamış. Sıcak ya ortalık... Su içmiş, dinlenmiş. Ama tabii elini yüzünü ve sairesini yıkarken kuşağındaki kesesini de oraya koymuş.

Biz olsak şimdi ne yaparız? Saatimizi çıkartır koyarız.

Birkaç defa saat kaybettik. Belki siz de kaybetmişsinizdir.

Öyle olur. İnsan bir şeylerini koyuyor. Ondan sonra; “Aa, ben bir şey unutmuşum!’ der, döner; bulursa bulur.

Ben Almanya’da içinde pasaportlarım olan, 1500 mark olan, kalemlerim, evrakım olan çantayı kaybettim. Akşam bizim mahduma;

“—Yahu ver bakalım benim çantayı...” diyorum.

“—Baba sen bana hiç vermedin ki çantayı...” dedi.

Ne oldu? Ertesi gün aynen geldi, el-hamdü lillâh... Hiç eksiksiz geldi. Bazen gelir.

Oraya keseyi çıkartmış... Ondan sonra keyfi yerine geldi ya, suyu da içti, karnı doydu; atına atlamış, hızla sürmüş gitmiş. Kese orada kaldı, unuttu.

Biraz sonra bir başka şahıs gelmiş. O da elini yüzünü yıkamış, su içmiş. Bir de bakmış orada kese var; oh içi altın para dolu… Almış, elinde bir okkalamış, kuşağının içine koymuş, yallah... O da sevine sevine bu tarafa gitmiş... Havuzun, çeşmenin başında bir kese altın buldu. Tabii bulunan şey alınmaz ama o almış gitmiş, ne yapalım.

Biraz sonra çeşmenin başına üçüncü bir şahıs gelmiş. O da atından inmiş, elini yüzünü yıkamış. Ağacın altında otururken, birinci atlı bu taraftan dıgıdık dıgıdık gelmiş gerisin geriye, adamın yakasına yapışmış:

"—Ver benim keseyi!"

"—Ne kesesi ya?"

"—İşte buradaki para, altın kesesini ver!"

"—Ben öyle bir şey görmedim."

"—Sakladın değil mi?!"

"—Ya ne saklaması, haberim yok."

"—Yok, ben bu tarafa gelirken hep dikkat ettim, bu yoldan başka kimse geçmedi. Benim arkamdan bir başka kimse geçmedi. Bu çeşmenin başında da sen varsın."

Halbuki ikinci adam keseyi aldı, başka tarafa gitti...

"—Verirsin, vermezsin... Saklarsın değil mi... Ben sana onu yedirtmem, içirtmem..." derken adamı orada öldürmüş.

Ondan sonra yürümüş gitmiş.

Yukarıdaki peygamber dalların arasında dehşet içinde büzülmüş kalmış;

"—Yâ Rabbi! Ben senin hikmetlerini yine hiç anlamadım ki... Birincisi keseyi bıraktı, ikincisi keseyi aldı götürdü, üçüncüsü onun yüzünden öldürüldü. Hiçbir şey anlamadım."

"—Birincisinin ikincisine borcu vardı, o borcu ona verdirttim, hakkı kalmadı. Üçüncüsünün de birincisine kan diyet borcu vardı, o onun ailesine bir şey yapmıştı, o da oradan ödeşti." demiş.

Belli olmaz. İşlerin aslını faslını bilmediğimiz için bize dıştan ters gibi görünen şeylerin içinde bile hikmet vardır.

Bir hikâyedir ama böyle ibretler çıkıyor.

Fakirlikten garanti beratı oluyor. Kabirde yalnızlığına yoldaş oluyor. Bu sözle zenginliği kendisine celb ediyor ve cennetin kapısını çalmış oluyor.

(*Lâ ilâhe illa'llah*) "Allah'tan gayri ilâh yoktur; (*el-melik*) hüküm onundur. Her hükmü de hikmetlidir.

(*El-hak*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri Hak'tır, zihnî bir varlık değildir."

Şimdi bazı entellektüel, münevverler var; hâkimmiş, savcıymış, mühendismiş, yüksek tahsilliymiş, doçentmiş, profesörmüş... Diyor ki;

"—İnsan zihninden böyle şeyler tasavvur etmiş, din diye bir şey kurmuş."

Mesela solcular, komünistler diyorlar ki:

"—Din, burjuvazinin emekçiyi sömürme vasıtalarından bir vasıtadır."

Ya sen Peygamber Efendimiz'in sahabesini biliyor musun? Onlar zavallı zayıf insanlardı, sömürülen insanlardı. Sen ne anlarsın sosyolojiden, dünyadan, cemiyetten?

Din güya onu sömürmüş... O sömürülenler zavallı dindarlardı... 70 tanesi bi'r-i mâune fâciasında katledildiler. Bütün kompradorlar, Kureyş'in zenginleri o mazlumların üzerine hücum ettiler. Sen ne anlarsın iktisattan, sen ne anlarsın tarihten?

Lafları tarihe uymuyor. Ama tatlı olduğu için, ambalajı güzel olduğu için, yaldızlı olduğu için, bizim tarihinden kopmuş zavallı münevverler yutuyorlar. Tahsillerinde onlara öyle okutuluyor:

"—Din afyondur, uyuşturur. Din, burjuvazinin emekçileri sömürme vasıtasıdır."

Avrupa'da öyle; kilise sömürüyor. Yıllar yılı sömürmüş. Sen onu görmüşsün, onu söylüyorsun. Gel bir de Türkiye'ye bak! Gel bir de Peygamber Efendimiz'in zamanına bak! Gel bir de Mûsâ AS'ın zamanına bak!

Firavun Mûsâ AS'ın kavmini ne yapıyordu? Bütün erkek çocukları kesiyordu. Senin komünist nizamında, Das Capital'inde böyle bir şeye cevaz var mı?

Bütün çocukları kesiyordu! Erkek çocukları kesiyordu, kız çocukları bırakıyordu. Var mı böyle şey? Sen Firavun'un taraftarı mısın? Yoksa o kesilen zavallıların taraftarı mısın?

Bunu herkes bilir, yalnız ben bilmem. Beni dinleyen bütün kardeşlerim Musa AS'ı da bilir, Peygamber Efendimiz'in zamanını da bilir. Bir babayiğit çıkıp da komünistlere;

"—Ya sizin bu söylediklerinizin hepsi tepeden tırnağa saçma, hiç tarihî hâdiselere uymuyor. Gelin hangi tarih sayfasını açarsak, çevirelim bakalım, sizin dediğinize göre değil." diyemiyor.

وَمَن لَّمْ يَجْعَلِ اللهُ لَهُ نُوراً فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ (النور: ٤٠)

(*Ve men lem yec'ali'llâhu lehû nûran femâ lehû min nûr*) "Bir kimseye Allah nûr vermemişse, artık o kimsenin aydınlıktan nasibi yoktur; karanlıkta kalır, görmez." (Nûr, 24/40)

Etrafını projektörlerle donatsan, görmez. İnsana Allah nur verecek. O nasıl nur? O basiret nuru. Allah insanın içine imanı verdi mi, baktığı zaman dibini, köşesini görür, en karanlık yerini gösterir.

"—Canım her şeyi gören Allah'tır, kul âcizdir."

Kabul ediyorum. Ben "Kul kâdir-i mutlaktır." demiyorum ki... "Kul Allah'a kul olunca Allah yardım eder." diyorum, anlamıyor musun? Kafan çalışmıyor mu? Sen Allah'ın hiç yardımını görmüyor musun? Tepeden tırnağa senin bir an ayakta durman, bir an nefes alıp yaşaman Allah'ın lütfuyla zaten... Senin hayatın hep Allah'ın bahşı… Sen kendini ne sanıyorsun?

Şu nefesi alamasan, göğsüne felç gelse, nefes mi alabilirsin? Eline felç gelse, kolunu mu kaldırabilirsin? Allah aklını alsa aklını mı geri getirebilirsin? Gören gözüne bir karanlık çökse, etrafı görmemeye başlasan, görmeye kudretin mi yeter? Kulağına bir sağırlık gelse, bir çaresini mi bulabilirsin?

Sen bedavadan yaşıyorsun zaten...

Millet bu kadar basit şeyleri görmüyor.

Neden? Allah iman nurunu alınca, kör oluyor.

Bir de unvanlar veriyor. Allah böyle zararlı unvanlardan insanı korusun… O unvanlardan dolayı da bir türlü hakka yanaşmıyor.

“—Sen kimsin?” diyor.

“—Ben Allah’ın âciz, nâçiz, boynu bükük, yüzü kara, eli boş bir kuluyum.”

“—Sen nesin?”

“—Ben genel müdürüm...”

Ne olursan ol... Sonra ne olacaksın?

Kara toprağa benimle beraber gireceksin. Huzûr-u Rabbi’l-izzete benimle beraber çıkacaksın. O zaman akla kara belli olacak; kimin haklı kimin haksız olduğu belli olacak.

“—Almanya’da doktora yaptım, Amerika’da ihtisas yaptım.”

Göreceğiz.

Allah Hak’tır; zihnî bir uydurma, insanın hayalinin mahsulü değildir. Çünkü ortada kâinat var, varlık var; bu varlığın sahibi lazım, *Vâcibu’l-vücud* lazım, bir *illet-i ûlâ* lâzım.

Anlıyor musun felsefeden? Anlıyor musun biraz mantık, muhakeme ilminden?

İllet-i ûlâ’sız mevcudâtı nasıl izah edersin? İlk sebep lazım; bu iş nereden meydana geldi?

Bir *müsebbibu’l-esbâb* lâzım. Bir *muharrik-i evvel* lâzım. Hangi yerden başlarsan; bu kâinat hâdis olduğuna göre, bir *muhdis* lâzım.

Her zaman sen dua ediyorsun, senin istediğine göre işler oluyor. Duaları kabul eden bir *Zât-ı celîl* var.

Hak; bâtıl değil, hayal değil, vehim değil Cenâb-ı Hak.

Sonra? Bizim saçımızı başımızı yolacağımız bir ibare ki: *Mübîn*… Allah-u Teàlâ Hazretleri âşikârdır.”

Biz ne körleriz ki görmüyoruz!..

Fâtiha-ı şerife mea’l-besmele!

09. 06. 1985 – İskenderpaşa Camii

12. SABAH AKŞAM OKUNACAK DUALAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ،

أجِيرَ مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمْسِيَ (ابن السنى عن أنس)

RE. 433/5 (*Men kàle hîne yusbihu: Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytâni'r-racîm, ucîre mine'ş-şeytâni hattâ yumsiye.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, ikramı, ihsanı cümlenizin üzerine olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri Ramazan'ın feyzinden, Kadir gecesinin nimetlerinden faydalandırsın; meyvelerini devşirmek, nimetlerine nâil olmak nasib eylesin... Geçmişlerinize rahmeylesin… İşlerinizi iki cihanda hayr eylesin.

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir miktar, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 433. sayfasından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamadan önce, her zaman

yaptığımız gibi evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin rûh-i pâkine hediye olsun diye, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının, bilhassa Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin;

Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliy-yi Murtezâ'dan ve sâir sahabeden —*rıdvanu'llahi teâlâ aleyhim ecmaîn*— müteselsilen Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan silsilemize mensup zevât-ı muhteremenin ve onların halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olsun diye; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ve hâsseten İstanbulumuz'da medfun bulunan sahabenin, tâbiînin, evliyâullahın, sXAlihlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fethetmiş olan Fatih Sultan Mehmed Han'ın ve sâir askerlerin, muvahhid gazilerin, şehidlerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa şu camimizi yaptırmış olan İskender Paşa'nın ve onun yaptırdığı II. Bayezid zamanından bugüne kadar böyle temiz, pak ayakta kalmasına koşuşturmuş olan, yardım etmiş olan kimselerin hepsinin, kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere muhabbetle şu mescide gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan müslümanların da Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayıp, sevdiği amelleri işleyip, rızasını kazanıp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye, hastalarımız şifa bulsun, dertlerimize çareler bulunsun, Ümmet-i Muhammed rahmete ersin diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım!

………………………….

a. Şeytanın Şerrinden Korunmak İçin Dua

Sözümüzün başında Arapça metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîfte ve bundan sonraki hadîs-i şerîflerde, bu hafta da böyle devam edecek, Ramazan'ın bereketine öyle denk geldi; faydalı, sevaplı dualar var. Önümüzdeki hafta da devam eder de ondan

sonra artık nereye varır söz, bilmiyorum. Hadis-i şerifler alfabetik sırayla dizilmiş.

Bu hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[122]

مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ: أَعُوذُ بِاللّٰهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ،

أُجِيرَ مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمْسِيَ (ابن السنى عن أنس)

RE. 433/5 (*Men kàle hîne yusbihu: Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytàni'r-racîm, ucîre mine'ş-şeytàni hattâ yümsiye.*)

(*Men kàe hîne yusbihu*) "Her kim sabaha erdiği zaman, (*Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytàni'r-racîm*) derse; (ücire mine'ş-şeytàni hattâ yümsiye. "Akşama gelinceye kadar şeytanın şerrinden mahfuz kalır."

Rivayet eden kim? İbn-i Sinnî, Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet etmiş.

"(*Seye'tî men kàle hîne yusbihu selâse merrat...*) diye bu mânayı te'yit eden başka hadîs-i şerîfler de var. Onlar da aynı mânaya, aynı kapıya çıkar." diyor Hocamız Gümüşhaneli Hazretleri.

Bunu şu bakımdan söylüyorum ki; bu *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabını Gümüşhaneli Hocamız yazmış. Gümüşhaneli Hocamız kim? Son zamanın en büyük muhaddislerinden. Asrının büyük alimlerinden, tanınmış bir kimse.

Gümüşhaneli Hocamız, kendisi Arapça 40-50 eser yazmış. Arapça biliyor. Üç sene Mısır'da kalmış, bu hadis kitabını Araplar'a da okutmuş, oradaki alimlere de icazet vermiş, "Siz de okuyun, okutun." diye.

Şimdi bazı gençler diyorlar ki;

"—Bu hadislerin içinde mevzu hadis var veyahut zayıf hadisler var."

Tabii hadisin sıhhatlisini, sağlamını aramamız, hep onları konuşmamız lazım; doğru. Çünkü Peygamber Efendimiz'in sözü

---

[122] İbn-i Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.91, no:49; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.161, no:3578; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.133, no:23147.

nakledilecek; sevap, hayır, bereket onda…

Yalnız, Hocamız mevzu hadisi, zayıf hadisi, sakat hadisi iki bakımdan bilecek salâhiyete sahip:

Bir; ilmî seviyesi çok yüksek, sıradan bir insan değil. Kitaplara hayatı geçmiş yüksek bir şahsiyet. Yani bayağı büyük bir alim. Hani böyle yeni başlamış bu işe de acemiliğinden, niyeti iyi ama bilememiş, doğruyu eğriyi pek seçememiş de hatalı; o tipte bir insan değil. Alim, derya, kavuklu, cübbeli, padişahların kendisine hürmet ettiği, emrine vapur tahsis ettiği, "Hocam buyur, vapur emrinde, istediğin kadar insanı doldur, hacca gidin." diye öyle padişahların hürmet ettiği bir büyük alim. Zamanında da hep hürmet görmüş. Bir ilmi var ki hadislerin doğrusunu eğrisini ayırt edebilecek kuvveti var ki oradan itimat ediyoruz. Mesela ben üniversitede profesörüm, ben ayağının tırnağının tozu olamam. Onlar o devirde kendini çok iyi yetiştirmişler. Sonra, yazdığı eserlerin hepsi terceme ediliyor, beğeniliyor; kıymetli eserleri var.

İki; tasavvuf tarafı var. Ârif kimse, kâmil kimse. Yani mürşid. Tarikatte şeyh olmuş, insanları terbiye eylemiş. Etrafına alimler talebe olarak gelmişler, el pençe divan durmuşlar. Yani böyle bir kimse de mânevî bakımdan da bilir. Hem takvâsı daha kuvvetlidir...

Meselâ, Abdulaziz ed-Debbağ Hazretleri…

"Ümmî mürşidime her zaman sorarım. Bana şöyle der, böyle der... Ben bir hadis okuyorum. 'Bu hadis midir, değil midir?' diyorum."

Ümmî, hiç okumamış mürşidine soruyormuş:

"—Bu hadis midir?"

"—Hadistir evladım."

"—Bir hadîs-i şerîfle bir büyük zâtın sözünü karıştırıyorum; okuyorum, denemek için soruyorum."

"—Şuraya kadar hadistir evladım, buradan sonrası hadis değildir." diyor.

"—Başka bir şey soruyorum."

"—Şu şöyle demişlerdir, bu böyle demişlerdir... Ama bu hadis değildir evladım."

"—Pekiyi hocam, okumadım diyorsunuz, ümmîyim diyorsunuz; bunları nereden biliyorsunuz?"

“—Evladım, sen hadîs-i şerîf okurken ağzından bir yeşil nur çıkıyor; hadis olmadığı zaman o nur kesiliyor oradan…” demiş.

Demek ki insan ümmî de olsa, Allah-u Teâlâ Hazretleri, mânevî bakımdan da işaretler bahşeder.

Yani eskiden insanlar, üniversiteler mi vardı böyle? Peygamber Efendimiz hangi üniversiteyi bitirdi? Diploması nereden? Doktorası, doçentliği, profesörlüğü nereden? Yok öyle bir şey... Zamanında, Medine-i Münevvere'de okuma yazma bilen 17 kişi varmış. Okuma yazma bilen bile yok. Hz. İsa hangi üniversiteden mezun oldu? Yok böyle bir şey...

Ama mesela Allah, Musa AS'ı Firavun'un sarayında yetiştirmiş. Onun da ayrı hikmeti var. Firavun kendi mülkünü yıkmasın, mülkü, saltanatı devam etsin diye benî İsrail'den doğacak çocukları öldürmeye çalışıyor. Allah; “Sen misin öyle yapan; ben sana senin düşmanını senin sarayında beslettireceğim.” diye Musa AS'ı onun yanında beslettirmiş. Gözünüzü açın, ibret alın. Allah'ın hükmünden kaçmak olur mu? Çocuk öldürmekle Allah'ın hükmünün karşısına geçilebilir mi?

Allah Firavun'un yanında... Karısına muhabbet vermiş. Nil'de, suyun üzerinde bebeği bulunca:

“—Aman bunu öldürme!” diyor, “Ne kadar güzel!” diyor.

عَسَى أَن يَنفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا (القصص:٩)

(*Asâ en yenfeanâ ev nettehizahû veledâ*) “Belki bize bir faydası dokunur bu küçük yavrunun, yanımızda besleriz. Belki de evlât ediniriz.” diyor. (Kasas, 28/9)

Firavun pekiyi diyor, karısının hatırını kıramıyor. Öteki çocukları, Benî İsrail'in çocuklarını öldürtüyor hep ama Firavun'un yanında Allah beslettirmiş.

Kim emzirdi? Allah kendi anasına emzirttirdi. Her şeye kàdir.

“—Sen meraklanma... Koy çocuğunu Nil'e, salıver suyun üstüne; biz onu sana iade edeceğiz.” dedi anasına, öyle ilham eyledi.

Koydu o da. Ondan sonra Musa AS'ı doyurmak istiyorlar. Artık karısı rica etti ya Firavun'a; “Aman bu bize faydalı olur, bakalım, nur topu gibi çocuk...”

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ (القصص:١٢)

(*Ve harramnâ aleyhi'l-merâdıa*) [Biz onun süt anaları kabulüne müsaade etmedik.] (Kasas, 28/12)

Mûsâ AS hiç kimsenin sütünü emmedi. Sonra dediler ki:

"—Bir kadın var, onun sütü var, onu tavsiye edelim mi, müsaade eder misiniz?"

"—E getirin bakalım." dedi.

Çocuk aç kalacak. O zaman da tabii biberonlar, mamalar, terkipler, şunlar bunlar yok ki...

"—Getirin bakalım!" dediler.

Anasını getirdiler. Anasının yüreği ağzına geldi, nerdeyse belli edecekti... Kendi çocuğuna kavuşunca gözleri yaşardı;

"—Ne büyüksün yâ Rabbi! Yavrumu hem öldürtmedin hem de yine kavuşturdun." diye.

Orada yetişti. Tabii Firavun'un sarayında özel öğretmenlerden ders almış da olabilir.

Ama asıl yetişmeleri, rahle-i tedrîs-i İlâhî'den... İlâhî mektepte okuyorlar. Profesörler ayağının tozu olamaz. Üniversiteler anlattıklarını, öğrettiklerini anlatmaya, anlamaya güç yetiremez.

Onun için mânevî bir şeyleri sezme durumu olur.

Ama biz, "Şu Allah'ın velîsidir. Bu Allah'ın sevgili kuludur. Bu Allah'ın sevmediği kuldur." diyemeyiz. Biz bilemeyiz de etrafındakiler alâmetlerinden, başına gelen hadiselerden ve saireden tanırlar, bilirler.

Şimdi böyle bir zât-ı muhterem, bir hadis-i şerifi buraya yazdığı zaman bir sebebi var. Ya burada olduğu gibi ileride başka hadisler gelecek, o da bu mânâyı teyit edecek, takviye edecek, aynı kapıya çıkacak. Binâen aleyh, "Bu hadis doğrudur." demeye getiriyor. Bazen de diyor ki: (*Ve lehü'l-şevâhidü*) "Bunun sağlam hadis olduğuna çok deliller, şahitler var. Her ne kadar filanca çürük hadis demişse de sağlam olduğuna dair çok alâmetler var." diyor.

Bazı yerlerde de mesela;

(*Kàle ibnü'l-cevziyyi mevdûun ve lem yusib*) "İbnü'l-Cevzî buna

mevzu hadis dedi ama isabet etmedi.” diyor. Kat’î olarak böyle de dediği şeyler oluyor. Onun için ben itimad ediyorum.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A. bana bunu okutma izni verirken:

“—Evlâdım, istediğin hadisi okut, istediğini atla geç!” dedi.

Yani benim icazetim, salâhiyetim böyle geniş. Ama hepsinin tabii kendine göre işaret ettiği bir taraf var. İnsan gül bahçesine girmiş gibi oluyor. İnsan hangisini koparacağını, devşireceğini şaşırır veyahut meyve bahçesine girmiş gibi, lezzetten tadına doyum olmuyor.

Bu hadîs-i şerîfi Enes RA rivayet etmiş. Mânası şu:

“Sabahleyin (*Eûzü bi’llâhi’s-semîi’l-alîmi mine’ş-şeytàni’r-racîm)* diyen kimse, akşama kadar şeytanın şerrinden mahfuz olur, korunur. Allah tarafından vikàye olunur, himaye olunur.” deniliyor.

Sözün mânasını söyleyelim:

(*Eûzü bi’llâhi es-semîi’l-alîmi*) “Her şeyi işiten, her şeyi bilen Allah’a sığınırım.” Nereden? (*Mine’ş-şeytàni’r-racîmi*) “Recmedilmiş olan şeytandan.”

Şeytan mâlum, dergâh-ı izzetten edepsizliği dolayısıyla kovuldu, recmedildi, racîm oldu.

فَإِنَّكَ رَجِيمٌ . وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ (الحجر:٣٤-٣٥)

(*Feinneke racîm*) “Muhakkak sen kovuldun! (*Ve inne aleyke’l-la’nete ilâ yevmi’d-dîn*) Muhakkak ki kıyamet gününe kadar, mükâfatın, cezanın verildiği zamana kadar lânet senin üzerine olacaktır!” (Hicr, 15/34-35)

Kur’ân-ı Kerîm’de öyle bildiriliyor.

“—Onu dost edinmeyin! O Allah’ın düşmanıdır. O size hile eder, aldatmaya çalışır. Onun hilesine uğramayın.” diye tavsiyeleri var.

Şimdi burada, buraya bir nokta koyup bir şeyi söyleyeyim.

Ben bu insanların —kıyıda köşede durmayıp da— arasına katıldığım zamandan beri çok acayip şeyler duydum, gördüm. Şeytana tapan insan olduğunu biliyor musunuz?

"—Tevbe estağfirullah... Hocam nasıl söz?"

Nasıl söz filan değil; işte ansiklopediler yazıyor, basbayağı söz. Memleketimizde şeytana tapınan insanlar var. Allahu ekber! Allah akıl fikir versin.

Hiç aklınıza, fikrinize güvenmeyin; daima Allah'a yalvarın, yakarın; "Aman yâ Rabbi, beni şaşırtma!" Çünkü her şaşıran insan da bir akla dayanıyor.

Muselâ, Bakara Sûresi'nin başında Allah-u Teàlâ Hazretleri âyet-i kerîme ile bildiriyor:

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لاَ تُفْسِدُوا فِي الأَرْضِ، قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ

(البقرة:١١)

(*Ve izâ kîle lehüm lâ tüfsidû fi'l-ard*) "Yeryüzünde fesat çıkarmayın!" dediğin zaman fesatçılara, onlar ne derler? (*Kàlû innemâ nahnü muslihûn*) "Biz fesatçı filan değiliz; biz ıslah edicileriz derler." (Bakara, 2/11)

Fesatçının ta kendisi ama ıslah edicileriz diyor.

Peygamberlerin karşısına çıkanlar da, "Siz delisiniz, mecnunsunuz." dediler, kendilerini akıllı sandılar, onları delilikle itham ettiler.

Yâsîn Sûresi'nde kıssada geçiyor. Mürseller gidiyorlar Antakya şehrine de:

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلاً أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ (يس:١٣)

(*Va'drib lehüm meselen ashàbe'l-karyeti*) "Onlara, şu şehir halkını misâl getir: (*İz câehe'l-mürselûn.*) Hani onlara elçiler gelmişti." (Yâsin, 36/13)

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيهِمْ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَيكُمْ مُرْسَلُونَ

(يس:١٤)

(*İz erselnâ ileyhimü'sneyni fekezzebûhümâ feazzeznâ bi-sâlisin*)

“İşte o zaman biz, onlara iki elçi göndermiştik; onları yalanladılar. Bunun üzerine üçüncü bir elçi gönderdik. (*Fekàlû innâ ileyküm mürselûn*) Onlar: Biz size gönderilmiş Allah’ın vazifeli kullarıyız dediler.” (Yâsin, 36/14)

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلاَّ بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمَانُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ
إِلاَّ تَكْذِبُونَ (يس:١٥)

(*Kàlû mâ entüm illâ beşerün mislünâ ve mâ enzele’r-rahmânu min şey’in in entüm illâ tekzibûn*) “Siz bizden gayri bir insan değilsiniz, işte bizim gibi eliniz var, ayağınız var. Allah bir şey göndermemiştir.” (Yâsin, 36/15)

İnkâr ettiler. Yani mantık, muhakeme kullanıyorlar ama hatalı, isabet etmiyorlar.

“—Hayır, biz Allah tarafından gönderilmiş vazifeli insanlarız. Bizim sizden ecir, ücret, para pul istediğimiz yok; hak yola gelin, putları bırakın, güneşe, aya, taşa, heykele tapmayın.”

“—Hayır, biz sizi uğursuz gördük, başımıza sizin yüzünüzden bir uğursuzluk gelecek. Bak bu işi ya bırakın yoksa sizi taşlarız.” diyorlar.

Asıl uğur getiren insanı, uğursuzlukla itham ediyorlar.

Onun için herkes bir akla dayanarak gidiyor.

Bizim memlekette bir söz vardır;

“—Kızı kendi haline bıraksan, ya davulcuya varır ya zurnacıya...” derler.

Yani büyüğü; “Evladım onunla evlenme. Şu şöyle olsun, bu böyle olsun.” diyecek. Neden?

Kendi haline bırakırsan davulun sesi hoş gelir, zurnanın sesi keyfine uygun düşer de ona gönlünü kaptırır, oraya gider. Ama mesela davulcunun, zurnacının hali ile anasının babasının evlendireceği insanın hali arasında dağlar, deryalar fark vardır.

b. Allah’a Çok Sığının!

Onun için Allah’a çok sığınalım. Her işin başı Allah’a

sığınmaktır.

"—Yâ Rabbi! Ben her an şaşırabilirim. Hiç kendimi, nefsimi tezkiye etmiyorum. Ben hata edebilirim; sen beni koru yâ Rabbi! Ben istesem bile beni yanlış yola sokma, bana mâni ol yâ Rabbi. Ben istemesem bile beni hak yolda yürüt yâ Rabbi! Beni mecbur et yâ Rabbi!"

Peygamber SAS Efendimiz duasında diyor ki: Efendimiz:[123]

اللهُمَّ إنّي ضَعِيفٌ، فَقَوِّ في رِضاكَ ضَعْفِي، وخُذْ إلى الخَيْرِ بِناصِيَتي، واجْعَلِ الإِسلامَ مُنْتَهَى رِضائِي (طب. عن ابن عمرو؛ ع. ك. عن بريدة)

(*Allàhümme innî daîfün*) "Yâ Rabbi ben zayıf bir kulum." İtiraf ediyoruz yâni. "Ben zayıfım yâ Rabbi!" (*Fekavvi fî rıdâke da'fî*) "Senin rızan yolunda şu benim zayıflığımı gider, beni kuvvetli eyle... Zayıf olmaktan kurtar, rızana koşarken kuvvetli olayım."

(*Ve huz ile'l-hayri bi-nâsiyetî*) "Benim alnımın saçından yakala, böyle koyun, keçi götürür gibi hak yola beni öyle götür."

Hani koyun, keçi inat ederek gelir ya, ona teşbih ederek söylüyor. "Yâ Rabbi! Beni alnımın perçeminden tutup çekerek hayra götür."

"—Gel bakalım! Şerre gitme; hayır yap bakalım!"

Yani "Zorla günaha sokmak." diyorlar ya; zorla sevaba sokmak...

(*Ve'c'ali'l-islâme müntehâ rıdâî*) "Yâ Rabbi, benim rızamın

---

[123] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.708, no:1931; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.346, no:6585; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.268, no:29965; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.465, no:1891; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.187, no:158; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.292, no:17424; Büreyde el-Eslemî RA'dan.

İbn-i Sa'd, Tabâkat, c.III, s.275; Hz. Ömer RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.285, no:17399; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.77, no:172; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.340, no:5149; Berâ ibn-i Âzib RA'dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.444, no:19651; Hakem ibn-i Uteybe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.194, no:3712; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.482, no:4532.

gayesini, hedefini, sonunu İslâm eyle. İslâm'dan memnun olayım. İslâm'ın her hükmünü seveyim, ona gönül vereyim, onu isteyeyim."

Çünkü çok kimse İslâm'a razı gelemiyor.

"—Efendi, müslüman ol."

"—Ya müslüman olursam içki içmeyeceğim."

"—E bırak!"

Bırakamıyor. İçkinin tadı damağında, içkiden vazgeçmiyor; cennetten vazgeçiyor, Allah'ın rızasından vazgeçiyor.

"—Efendim, müslüman olursam kadına, kıza bakmak yok."

"—E bakma!"

Onlar senin bacıların, kardeşlerin, anaların emsali değil mi? Birisinin anası değil mi? Birisinin kardeşi değil mi? Birisinin kızı değil mi? Kendi kızına, karına yapılsa hoşlanmayacağın şeyi nasıl yapıyorsun? Vazgeç. Övünüyor bir de:

"—Benim elimden kaç tanesi geçmiştir..."

Geçen gün söylediler de hayret ettim. Tevbe yâ Rab! Övünülecek bir şey mi? Yani cehennemlik işini övünerek söylüyor.

Yani Müslümanlık zor geliyor. "Müslüman ol, içki içme, haksızlık etme; hak yeme, aldatma!" deyince zorlanıyor.

Allah bize İslâm'ı sevdirsin…

İslâm aslında çok güzel. Haddi zâtında çok güzel de o güzelliği görüp de onun lezzetine ermek lazım! Allah bizim gönlümüze, dimağımıza İslâm'ın lezzetini tattırsın. Bize İslâm'ı severek yaşamak nasib etsin…

İnsanın nefsi müslüman olacak, ne demek?

İnsanın nefsi İslâm'ı seve seve, güle oynaya yapmaya başlayacak. Orucu seve seve tutacak. İ'tikâfa seve seve girecek. Hacca seve seve gidecek. Zahmeti seve seve çekecek. Yollarda meşakkati sineye çekecek. Cihad olursa, bir gül bahçesine girercesine güle oynaya, "Allah Allah..." diye diye gidecek:

"—Yâ Rabbi! Şehid olayım, yolunda canım feda olsun!" diyebilecek. Bu, Müslümanlık.

Öteki şeylerde çok lezzetler vardır. Tarabya Oteli'ne gidersin; Boğaz'ın kenarındadır, püfür püfür eser, deniz önünde masmavi, geceleyin ışıklar yanar, denizde akseder; çok güzel.

Fâni dünya hoştur amma akıbet mevt olmasa.

Güzeldir bu dünya; hakikaten zevki, safası vardır ama arkasından ölüm var.

"—E olsun."

Ölümden sonra da hesap var:

"—Gel bakalım. Ben sana şu kadar ömür verdim, yaşadın; ver bakalım hesabını!.."

Allah bize İslâm'ı sevdirsin. İslâm güzel aslında...

"—Karabiberi sever misin?"

"—Ooo, pilavın üstüne dökülürse çok tat getirir hocam."

"—E acı şey sevilir mi?"

"—Hocam bazı acılarda da tatlılık oluyor, güzellik oluyor."

Hatta bazı insan tatlı yemez, küçüklüğünden beri bıkmıştır;

"—Aman tatlı istemem."

Kimi insan ekşi arar:

"—Aman bir caneriği çıksa da kütür kütür, çatır çatur yesek." diye mesela...

Ekşisini ister, turşusunu ister. Turşucuya gider.

Biz bir bayramda hiç unutmuyorum, bütün bayram harçlığımızı turşucuya vermiştik. Laleli'de meşhur bir turşucu vardı. İç turşu suyunu, ye salatalık turşusunu; üç gün hasta yattık sonra.

Ekşi şey sevilir mi, sirkeli şey? Seviliyor.

Allah bize İslâm'ı sevdirtsin…

İlk başta tatlı görünmez ama Allah'ın yolu tatlıdır. Sabredersin, zor gelir; sabrın sonu selâmettir, güzeldir. Allah bize o güzelliği versin.

Şimdi geldik hadîs-i şerîfe…

Şeytan kim? Şeytan bizim hak yolda olmamızı kıskanan, kendisi Allah'ın rahmetinden kovulduğu için bizi de Allah'ın rahmetinden uzaklaştırmaya ahdetmiş bir menfî yaratık.

"—Ben cehenneme gideceğim de olsun, birkaç tane daha âdemîzâdeyi, âdemoğlunu da tutayım, onlarla beraber cehenneme yuvarlanayım."

Maksadı bu, gayesi bu… Allah CC de bildirmiş:

"—Bu şeytan sizin ap aşikâr düşmanınızdır, siz de onu düşman

belleyin, oyunlarına düşmeyin.”

Düşersek ne olacak?

Yâsîn Sûresi’nde her sabah okuyoruz, bize diyecek ki;

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لاَ تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ، إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

(يس : ٦٠)

(*E lem a’hed ileyküm yâ benî âdeme en lâ ta’büdü’ş-şeytàn*) “Ey Âdemoğulları! Ey Hz. Âdem’in evlatları! Ben sizinle ahdetmedim mi, anlaşmadım mı, size bildirmedim mi, söylemedim mi şeytana tapınmayın, uymayın, kulluk etmeyin diye? (*İnnehû leküm aduvvün mübîn*) ‘O sizin için ap aşikâr gözle görülen, elle tutulan besbelli bir düşmandır.’ diye söylemedim mi?” diyecek. (Yâsin, 36/60)

Azarlayacak, cezalandıracak. Onun için şeytana uymayacağız.

Ama çok zor. Şeytan çok korkunç bir yaratık. Şimdi şurada bir akrep görsek veyahut hayvanat bahçesinden bir arslan kaçmış olsa, “Ooo arslan kaçmış, İskenderpaşa Camii’nin etrafında dolanıyor.” desek, ortalık karmakarış karışır. Kapıları kapatırız, “Aman buradan belki girer, parçalar...” diye. Arslandan korkarız, akrepten korkarız, yılandan korkarız, kudurmuş bir köpek olsa korkarız;

“—Aman çoluk çocuğumuzu ısırmasın.” deriz.

Bunların hepsi solda sıfır kalır; şeytan hepsinden korkunç.

“—Hocam, ne yapacağız o zaman?”

O zaman Allah’a sığınacaksın.

İşte çare geldi karşımıza: Sabahleyin kalktığın zaman diyeceksin ki;

أَعُوذُ بِاللهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

(*Eùzü bi’llâhi’s-semîi’l-alîmi mine’ş-şeytàni’r-racîm*)

Yaz... İlim meclisine insan kağıtlı kalemli gelir. Ya da hafızasına bir duyduğunu şıp diye alacak kadar kuvvetli hafızası olur; “Tamam, ben unutmam. Onu bana on sene sonra sorsan, hatırımda kalır.” diye...

Neymiş? (*Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytàni'r-racîm*) diyecekmiş. O zaman, akşama kadar şeytanın şerrinden korunurmuş.

c. Gözünüze Sahip Olun!

Geçen gün Arifiye'de hadîs-i şerîfte okuduk. Taberânî'nin Ebû Ümâme RA'dan rivayet ettiğine göre, buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[124]

اُكْفُلُوا لِي بِسِتٍّ أَكْفُلْ لَكُمْ بِالْجَنَّةِ: إِذَا حَدَّثَ أَحَدُكُمْ فَلاَ يَكْذِبْ، وَإِذَا ائْتُمِنَ فَلاَ يَخُنْ، وَإِذَا وَعَدَ فَلاَ يُخْلِفْ، وَغُضُّوا أَبْصَارَكُمْ، وَكُفُّوا أَيْدِيَكُمْ، وَاحْفَظُوا فُرُوجَكُمْ (البغوي، طب. عن أبي أمامة)

(*Ükfülû lî bi-sittin, ekfülü leküm bi'l-cenneh: İzâ haddese ehadüküm felâ yekzib, ve ize'tümine felâ yehun, ve izâ veade felâ yuhlif. ve guddù ebsàreküm, ve küffû eydiyeküm, va'hfezù fürûceküm*)

(*Ükfülû lî bi-sittin*) "Şu altı şeyi bana tekeffül edin, (*ekfülü leküm bi'l-cenneh*) ben de size cenneti tekeffül edeyim. Altı şeyi yapacağınıza söz verin, ben de size cennete gireceksiniz diye garanti veririm." diyor.

1. (*İzâ haddese ehadüküm felâ yekzib*) "Konuştuğunuz zaman yalan söylemeyin!"

2. (*Ve ize'tümine felâ yehun*) "Size bir şey emanet edilirse, ona hainlik etmeyin!"

3. (*Ve izâ veade felâ yuhlif*) "Va'dettiğiniz zaman, va'dinizden dönmeyin!"

4. (*Ve guddù ebsàreküm*) "Gözlerinizi haramdan sakının!

---

124 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.262, no:8018; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.77, no:2539; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.541, no:18170; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1139; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.894, no:43534; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.399, no:4370.

5. (*Ve küffû eydiyeküm*) "Ellerinizi haramdan çekin, harama yaklaştırmayın!"

6. (*Va'hfezù fürûceküm*) "İffetinizi koruyun!"

Bunlardan bir tanesi de gözüne sahip olmaktı.

Bugün öğleyin Sultanahmet Camii'ndeydik. Arabayla bizi arkadaş aldı, buraya getirdi. Sultanahmet'ten geçtik, Beyazıt'tan geçtik, Laleli'den buraya geldik. Kısa bir mesafe. Çok uzun bir mesafe değil ama Allah'ın akıllısı, delisi yolda... Turisti, müslümanı, gâvuru yolda... Hava da sıcak. Haydi bakalım gözüne sahip olacaksın şimdi; günaha girmemek için gözüne sahip olacaksın. İnsan başını bu tarafa çeviriyor, bu tarafta var; öbür tarafa çeviriyorsun, o tarafta da var... Allahım yâ Rabbim...

Yani şeytana uymamak zor. Şeytanın çok yardakçıları, yardımcıları var. Böyle çok aletleri var.

Aletlerinden bir tanesi nedir?

Kadınlardır. Kadınlar, şeytanın tuzak ağlarıdır. Öyle diyor; tuzak ağlarıdır. Kadınlara takılır. Hiçbir şey olmazsa şöyle döner, bir daha bakar, bir daha bakar, bir daha bakar... Birinci bakıştan, ilk bakışta gözün takıldı neyse ne; ikincisi, üçüncü hep günah.

E oruçlusun... Akşam Kadir gecesindeydin mübarek. Kadir gecesinde sabahlara kadar dua ettin, sabah ne oluyor bu hâl?

İslâm, Müslümanlık bunu nasıl çözmüş?

Kadına demiş ki:

"—Örtün."

Erkeğe demiş ki:

"—Bu tarafa bakma!"

İki taraflı. Tedavi iki taraflı. Bir taraflı değil. Hem o tarafı tedavi etmiş hem bu tarafı…

Kadına "Örtün!" diyor. Şimdiki zamâne kadınları da "Örtünmem!" diyor.

Ne olacak? Görünecek, piyasada dolaşacak.

"—Örtünmem!" diyor. "Örtün!" dedikçe Müslümanlığa kızıyorlar. Bazı erkekler de biz örtün dedik diye kızıyor; "Ya ne örtüyorsun?" diyor. Bakacak. İslâm örtünsün demiş, çıkmasın demiş. Mesela eskiden bizim örfümüzde, töremizde kıyafet belli, değil mi? Tepeden tırnağa kadın örtünür. O zaman şer az olur.

Şimdi insan oruçluyken Sultanahmet'ten buraya gelinceye kadar orucun sevabı gider.

Oruç nedir? Gözüne sahip olmaktır, diline sahip olmaktır, kulağına sahip olmaktır, gönlüne sahip olmaktır. Orucu sen sadece midene sahip olmak mı sandın?..

Gözünle oraya bakarsan, yabancı bir kadın sana her zaman haram. Bakmak da haram.

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki.[125]

اَلْعَيْنَانِ تَزْنِيَانِ ، وَالْيَدَانِ تَزْنِيَانِ (حم. طب. عن ابن مسعود)

(*El-aynâni tezniyân*) "Gözler de zina eder. (*Ve'l-yedâni tezniyân*) Eller de zina eder."

Peygamber Efendimiz buyurmuş, şimdiki zamanda bir hocaefendi buyurmuş değil. "Gözler de zina eder, eller de zina eder." buyurmuş.

Yabancı bir kadın sana haram. Yani şeriatin yasak ettiği şeyleri yapamazsın.

Pekâlâ, su haram mı sana?

"—Değil hocam."

Yemek haram mı?

"—Yoo, kendim kazanırsam helâldir."

Sen Allah'ın helâl etmiş olduğu suyu ve yemeği Allah rızası için yemekten vazgeçtin, helâli yemekten vazgeçtin; harama niye gidiyorsun, harama niye bakıyorsun? O sana her zaman haram!

Beyzâdem oruç tutuyorum diye, Müslümanlık taslıyorum diye

---

[125] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.412, no:3912; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.134, no:8661; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.246, no:5364; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.394, no:384; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.311, no:1956; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.211, no:2282; Ebû Nuaym, *Hilyetü'lEvliya*, c.II, s.98; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.344, no:8520; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.267, no:4419; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.IV, s.365, no:5428; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.89, no:13289; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.72; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.116, no:30; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.473, no:8913; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VI, s.213, no:2284; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.327, no:13062; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.77, no:1799; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.390, no:10543; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.382, no:14541.

yapması helâl olan şeyi bile yapmıyor; oruç tutuyorum diye yapmaktan vazgeçiyor da harama bakıyor. Olmaz. Harama bakmayacaksın. Gözüne sahip olacaksın.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ (النور: ٣٠)

(*Kul li'l-mü'minine yeğuddù min ebsàrihim ve yahfezù fürûcehüm*) [Mü'min erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar.] (Nur, 24/30) buyruluyor.

"—Bakarsa ne olurmuş hocam? Artık sen de... Şimdi yirminci yüzyılda medeniyet bu kadar ilerlemiş..."

Hadis-i şerifte buyrulmuş ki:[126]

اَلنَّظْرَةُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ مَسْمُومَةً (ك. عن حذيفة)

RE. 238/16 (*En-nazratü sehmün min sihâmi iblîse mesmûmeten*) "Nazar, bakış şeytanın oklarından zehirli bir oktur." Zehirli bir ok.

Düşman şimdi sana saklandığı yerden okunu, yayını gerse fırlatsa, ucu da zehirli, saplansa böğrüne ne olur? Zehirlenirsin, ölürsün.

İşte o bakış, şeytanın zehirli oklarından bir oktur. Sen ona baktın mı, zıp zehirli ok saplanır, gidersin.

Artık anladınız, fazla uzatmama gerek yok. Bakmayacaksınız.

Ama bakmamak için de şeytandan korunmak lazım. Şeytanın kışkırtmasına düşmemek lazım. İşte bak, ilaç geldi. Buyur, al ilacı cebine koy. Sabah okursun bunu:

---

[126] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.349, no:7875; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.195, no:292; Huzeyfe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.173, no:10362; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.329, no:13075; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.328, no:2864; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.310, no:24971.

أَعُوذُ بِاللّٰهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

(*Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytàni'r-racîm*)

Çıkarsın, bakarsın:

"—Aa, bugün kolay oldu yahu; nefsimle çok mücadele etmeden, nâmahreme bakmadan gezebildim. Neden?"

Sabah bu duayı okudun da ondan. Allah'a sığındın, Allah da seni korudu. Çünkü o büyük, azılı düşmandan, o arslandan korkunç, engerek yılanından tehlikeli olan o şeytandan ancak güç kuvvet sahibi Allah'a sarılmakla, sığınmakla kurtulabiliriz.

(*Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi*) Semî olan, Alîm olan, her şeyi bilen, her şeyi duyan; benim duamı da duyan, benim hâlimi de gören, her şeyimi, her hâlimi bilen; zayıflığımı da bilen, yardıma muhtaç olduğumu da bilen Rabbime iltica ediyorum, (*mine'ş-şeytàni'r-racîm*) şu kovulmuş şeytandan. Beni azdırmasın, beni yanlış yollara saptırmasın, rahmet-i ilâhîden uzak yerlere düşürmesin.

Ramazan'da bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu… Bir taraftan ibadet yaparken, bir taraftan günahlara daldırtmasın diye...

Dün kendime dikkat ettim; Allah Allah, geliyoruz bu tarafa; küçük şeylerden içim feveran ediyor. Şeytan oruçluyla fazla uğraşıyor. Sabret ya, biraz geniş ol. Yolda arabalar... Kamyon önümüzde durmuş; ben de sanıyorum ki önünde uzun bir kuyruk var da ondan gidemiyoruz. Bu tarafta da iki tane otobüs bozulmuş, daracık bir yer kalmış.

Bekle Allahım bekle, bekle Allahım bekle... Sonunda bir fırsat bulduk, geçtik; baktık ki kamyonun önü bomboş, kamyon orada duruyor.

"—Niye duruyorsun?" dedik, işaret ettik.

"—Aşağıdan arabalar geliyor."

Mübarek bu yol iki taraflı yol; hep aşağıdakine verirsen bu tarafı tamamen kapatırsan bu akla mantığa sığmaz ki. Bizim de işimiz var, yetişeceğimiz yer var. İnsan tabii haksızlık da olsa tahammül etmesi lazım.

Tahammül edemiyor, ne yapacak? Şeytana karşı Allah'a

sığınacak: *Eûzü billâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytâni'r-racîm.*

Bunu deftere yazdınız.

Geldik öteki duaya. Birkaç haftadır çok güzel dualar geçiyor. Ben de öğrendiklerimizi önce kendim yapmaya çalışıyorum.

Cuma günü ne yapılacaktı? Yerinden kalkmadan100 defa:

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيم ، وَبِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ الله

(*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi-hamdihî estağfiru'llàh*) diyecektik.

Ne oluyordu? Hem anasına babasına fayda ediyor hem kendisine fayda ediyor. Kendisinin 100 bin günahı, anasının, babasının 24 bin günahı affoluyordu.

Kaçırır mı insan bunu? Hemen not alır, yapar.

d. Hasbiyallah Duası

Öteki hadîs-i şerîfe geldik. Bu hadîs-i şerîf, Ebu'd-Derdâ RA'dan. İbn-i Asâkir'den ve İbn-i Sinnî'den alınmış.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[127]

مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ ، حِينَ يُصْبِحُ وَحِينَ يُمْسِي: حَسْبِيَ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ، سَبْعَ مَرَّاتٍ ؛ كَفَاهُ اللهُ مَا هَمَّهُ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، صَادِقًا كَانَ بِهَا أَوْ كَاذِبًا (ابن السنى ، كر. عن أبى الدرداء)

(*Men kàle külle yevmin, hîne yusbihu ve hîne yümsî:*

---

[127] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.275, no:4418; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.150, no:4034; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.476, no:5472; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.164, no:3588; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.170, no:23226.

Hasbiya'llàhu lâ ilâhe illâ hüve, aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbü'l-arşi'l-azîm, seb'a merrâtin; kefâhu'llàhu mâ hemmehû min emri'd-dünyâ ve'l-âhireti, sâdıkan bihâ ev kâziben.)

(*Men kàle külle yevmin*) "Her kim ki her gün, (*hîne yusbihu ve hîne yumsî*) sabaha çıktığı zaman ve akşama erdiği zaman şu sözleri söylerse; (*seb'a merrât*) yedi defa…"

Bir sabah, bir akşam; sabahleyin ve akşamleyin kim yedi defa şu sözleri derse, ne olur?

(*Kefâhu'llàhu mâ hemmehû min emri'd-dünyâ ve'l-âhireti*) "Allah onun dünya ve âhiret işlerinden canını sıkan, tasalandıran ne işleri varsa hepsine kâfi gelir. O işlerin hepsini görür. (*Sàdıkan bihâ ev kâziben*) Bunları ister cân u gönülden söylemiş olsun, isterse kalbi lisânına muvafık olmayan bir tarzda söylemiş olsun; ne tarzda söylerse söylesin, ecri alır."

Sözlere gelelim, neydi sözler:

حَسْبِيَ اللهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

(*Hasbiya'llàhu lâ ilâhe illâ hüve, aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbü'l-arşi'l-azîm*)

(*Hasbiya'llàh*) Arapça bir tabirdir, "Allah bana kâfi gelir." demek. "Allah bana yeter; başka bir yardımcıya lüzum yok. Allah kâfi gelir, yeter, artar, her işimi görebilir."

(*Lâ ilâhe illâ hû*) "Ondan gayri mâbud, ilâh yok, tapınılacak yok. Allah var, gayrisi yok. Şerîki, nazîri yok; sadece o var."

(*Aleyhi tevekkeltü*) "Ben ona tevekkül ettim, ona dayandım, onu kendime vekil edindim. Ona sığındım, ona iltica ettim. (*Ve hüve rabbü'l-arşi'l-azîm*) O azametli Arş'ın sahibi Allah'tır."

Arş; semaları, yeri, kürsüyü kuşatan, Allah'ın bir büyük yaratığıdır ki;

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ (طه:٥)

(*Er-rahmânu ale'l-arşi'stevâ*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri Arş-ı Âlâ'sına istivâ eylemiştir." (Tàhâ, 20/5) diye Kur'ân-ı Kerîm'de geçiyor.

Çok azametli, çok muazzam mesafeler, çok büyük mekânlar, tariflere sığmayacak, akılların almayacağı şeyler...

"İşte o Arş-ı Azîm'in sahibi veyahut Arş'ın sahibi azametli Allah'a ben tevekkül ettim. Onun eşi, nazîri, şerîki yoktur; o tektir ve o bana kâfi gelir." diyecek.

Böyle dediği zaman Allah hem dünya işlerine hem âhiret işlerine kifâyet eder, yeter, kâfi gelir, işlerini onarır.

Sabahleyin ve akşamleyin, yedi defa; "*Hasbiya'llàhu lâ ilâhe illâ hüve aleyhi tevekkeltü ve hüve rabbü'l-arşi'l-azîm*" denilecek.

Sabahleyin çıkarken veyahut yataktan kalktığınız zaman veyahut sabah namazı vaktinde dersiniz. Borcunuz varsa Allah kolaylık verir, nereden geldiği belli olmaz. Hastalık varsa çaresi olur. Mânevî bir sıkıntın varsa, cehenneme düşmekten korkuyorsan, cennetten mahrum kalmaktan korkuyorsan... "Âhiret işine de faydası olur." diyor. Âhiret işine de, dünya işine de faydası olur. Çok güzel bir dua…

Kur'ân-ı Kerîm'de de vardır; Tevbe Sûresi'nin sonunda aynı ibareler geçiyor. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

فَإِن تَوَلَّوْاْ فَقُلْ حَسْبِيَ اللّهُ لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ، عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ، وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ (التوبة: ١٢٩)

(*Fein tevellev*) "Eğer senin etrafındaki insanlar senin hak peygamberliğini anlamaz da ey Resûlüm, sana sırt dönerlerse, sırt dönüp giderlerse, ittiba etmezlerse, seni peygamber kabul etmezlerse, sana uymazlarsa, buyruğuna girmezlerse, sözünü tutmazlarsa..."

Tutmasın, cümle cihan halkı isterse kâfir olsun...

(*Fekul hasbiya'llàh*) "O zaman de ki ey Resûlüm; Allah bana yeter!" Nereye giderseniz gidin, isterseniz kabul etmeyin!

"—Peygamber Efendimiz'in ihtiyacı mı var etrafındakilere?"

"—Hayır."

(*Hasbiya'llàh*) "Allah bana yeter! (*Lâ ilâhe illâ hû*) Ondan başka ilâh yoktur. (*Aleyhi tevekkeltü*) Ben sadece ona güvenip dayanırım. (*Ve hüve rabbü'l-arşi'l-azîm*) O yüce Arş'ın sahibidir." (Tevbe, 9/129)

Tam bu dua, orada Peygamber Efendimiz'e tavsiye edilmiş olan dua.

Burada Peygamber Efendimiz bize tavsiye ediyor:

"—Sabahleyin, akşamleyin yedi defa deyin; her dünyevî, uhrevî sıkıntınızda Allah kâfi gelir, işinizi görür." diye.

Deneyin, göreceksiniz.

"—Ben cân u gönülden acaba diyemedim mi? Çünkü ben biraz gafletli bir kulum hocam, Allah affetsin kusurumu, gafletten beni kurtarsın!"

(*Sàdıkan bihâ ev kâziben*) "İster sàdıkàne söyle, ister kâzibâne söyle, fark etmez." Sözler kıymetli, onun tesiri olur.

e. Allah Her Şeye Kàdirdir

Gelelim ondan sonraki hadîs-i şerîfe…

Taberânî, İbn-i Asâkir, Ebû Ümâme el-Bâhilî'den rivayet etmiş. Bunun da benzeri hadîs-i şerîfleri birkaç hafta önce okumuştuk. Bu ibarenin sevabını bildiren hadisler daha önce geçmişti.

Şimdi burada ne diyor Peygamber Efendimiz:[128]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ،

وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ لَمْ يَسْبِقْهَا عَمَلٌ، وَلَمْ تَبْقَ مَعَهَا سَيِّئَةٌ

(طب. كر. عن أبى أمامة)

(*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, ve hüve alâ külli şey'in kadîr; lem yesbikhâ amelün, ve lem tebga meahâ seyyietün.*)

(*Men kàle*) "Her kim ki (*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) derse…" Ne olur? (*Lem yesbikhâ amelün*) "Hiçbir sevaplı ibadet, amel bunu geçemez. Bunun sevabı daha çok. (*Ve lem tebga meahâ seyyietün*) Bunu söyleyen adamın yanında da bir günah kalmaz, hepsi affolunur gider."

Mânası:

(*Lâ ilâhe illa'llàh*) "Allah'tan gayri tanrı, mâbud, ilâh, tapınılacak yoktur. (*Vahdehû lâ şerîke leh*) O biriciktir, tektir; şerîki, ortağı yoktur. (*Lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü*) Egemenlik Allah'ındır, hüküm onundur; ne derse o olur."

"—Kâfirin kâfirliği nasıl oluyor?"

Kâfirin kâfirliğine de hikmeti dolayısıyla müsaade etmiş, ondan yapabiliyor. Müsaade etmese başına yıldırım yağdırır, onu o anda kahreder, yaptırtmaz. Müsaade etmiş. Çünkü cihan halkı hepsi kâfir olsa, ona bir zarar veremez; hepsi mü'min olsa, ona bir fayda veremez. Hepsi kulları... İmtihan için serbest bırakmış:

"—Ne yaparsa yapsın bakalım şu kulum!" diye.

Mülk onun… Rızası yok ama fırsat vermiş. İpini salıvermiş, kâfir kâfirliğini yapıyor, müşrik müşrikliğini yapıyor. Ama ipini

---

[128] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.115, no:7533; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.11, no:829; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.II, s.722, no:1262; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.123, no11398; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.231, no:3891; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.183, no:23258.

salıverdiğinden... O sanıyor ki kendisini; hür... Dilese Allah onu ezer; karınca ezer gibi...Çocuğun, bir şeyin altında ezildiği gibi ezer dilese… Ezmiyor, mühlet veriyor.

Belli de olmaz. Çünkü Peygamber Efendimiz'i Taif'e gittiği zaman taşladılar, topuğundan yaraladılar. Cebrail AS geldi:

"—Yâ Muhammed! Allah-u Teàlâ Hazretleri beni sana gönderdi, dilersen bu beldenin altını üstüne getireyim... Lût kavmine olduğu gibi bu beldeyi tersyüz edeyim, mahvolsun bu ahâli!"

"—Yâ Rabbi!Sen bu benim kavmimi affeyle, çünkü onlar benim peygamber olduğumu bilemediler de cahilliklerinden yapıyorlar. Bunların evlatları iyi insanlar olacak." dedi Peygamber Efendimiz, onlara dua etti.

Belli olmaz. Şu anda kâfir olur; konuşursun, konuşursun, konuşursun, müslüman olur da eline ayağına sarılır; "Ya ben seninle çok hasımdım evvelce ama şimdi hak yolu anladım, doğru yola girdim." der.

Amerika'dan yok mu müslüman olan? Almanya'dan yok mu müslüman olan? Papazlardan yok mu müslüman olan? Dünya kadar... Kitaplara yazdık. Bir sürü papaz var, müslüman olmuş.

Onun için mülk onundur. Kâfire de mühlet veriyor. İmtihan çıkacak bize de... Bize de kâfir lazım, kâfirle cihad edeceğiz... İmtihan sorusunda, yani sahnede kâfire de bir rol var. Onun için oluyor, yoksa *Lâ ilâhe illa'llah* derlerdi, müslüman olurlardı.

Zaten birazcık yeri sarsıveriyor, zelzele; bakıyorsun adamın benzi sapsarı sararmış, bıdır bıdır, bıdır bıdır duaya başlıyor.

"—Yahu sen hiç dua etmezdin? Hiç namaz kılmazdın?.."

Zelzele, ölüm korkusu...

Bir kanser oluveriyor, bir hastalık oluveriyor, olmadık bir hastalık... Üniversite profesörü, benim tanıdığım kimse var; çocuğu yok, çocuğu olmamış; hoca hoca dolaşıyor. Tıp âciz kaldı. İlk önce doktorları dolaştı; yoksa gelmez bu tarafa. Doktorları dolaştı, şimdi iş bitti;

"—İşi Allah'a kaldı." diyor.

Şaşkın! Evvelden de sonradan da Allah'ın iş! Sen sonradan mı Allah'a kaldı sanıyorsun? Evveli de sonrası da her şey Allah'ta… Mülk Allah'ın.

(*Lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü*) "Her türlü övgü, övülmeye layık iş onun sanatı, onun işidir. Hamd da onun… (*Ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) O her şeye hakkıyla kàdirdir."

Azıcık filan değil, azbuçuk değil; hakkıyla kàdirdir. Ne dilerse hiç zahmet, meşakkat çekmeden, 'Ol!' dediği olur. Yapmak istediğini yapar, dilediğine hiç kimse karşı duramaz. Kimsenin, hiçbir varlığın gücü yetmez.

İşte bu mânayı böyle söylediği zaman, onun sevabına hiçbir şey yetişemiyor ve o kulun üzerinde hiç günah kalmıyor.

Mânâsını düşünerek bir deyiverelim:

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, lehü'l-mülkü ve lehü'l-hamdü, ve hüve alâ külli şey'in kadîr*)

f. Yatarken İstiğfar Etmek

Öbür hadîs-i şerîfe geçtik.

Bu hadîs-i şerîf Ahmed ibn-i Hanbel'in, Hanbelî mezhebinin kurucusu imamın hadis kitabında var, Tirmizî'nin kitabında var. Tirmizî bu hadîs-i şerîfi *hasenün garîbun* diye tavsif etmiş. Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet edilmiş.

Bu hadis ve bundan sonra bir hadis daha gelecek, ikisi, gece yatarken yapılacak dua ile ilgili: Gece yatacağız; ne dua ederek yatalım?

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[129]

---

[129] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.261, no:3319; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.10, no:11089; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.495, no:1339; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.440; Beyhakî, *el-Esmâ ve's-Sıfat*, c.I, s.229, no:213; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.333, no:41275; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.128, no:23137.

مَنْ قَالَ حِينَ يَأْوِي إِلَى فِرَاشِهِ: أَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيهِ ، ثَلاَثَ مَرَّاتٍ ؛ غَفَرَ اللهُ لَهُ ذُنُوبَهُ ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ ، وَإِنْ كَانَتْ عَدَدَ وَرَقِ الشَّجَرِ ، وَإِنْ كَانَتْ عَدَدَ رَمْلٍ عَالِجٍ ، وَإِنْ كَانَتْ عَدَدَ أَيَّامِ الدُّنْيَا (حم. ت. ع. عن أبى سعيد)

(*Men kàle hîne ye'vî ilâ firâşihî: Estağfiru'llahe'llezî, lâ ilâhe illâ hüve'l-hayye'l-kayyûme ve etûbu ileyh, selâse merrâtin; gafera'llàhu lehû zünûbehû, ve in kânet misle zebedi'l-bahri, ve in kânet adede veraki'ş-şeceri, ve in kânet adede remli âlicin, ve in kânet adede eyyâmi'd-dünyâ*)

(*Men kàle hîne ye'vî ilâ firâşihî*) "Her kim ki yatağına sığındığı zaman."

Yani yattığı demek. İnsan adetâ yorgunluktan yatağına sığınıyor ya... Turşusu çıktı, gündüz gezdi dolaştı; yatağına sığınıyor. Barınak, sığınak gibi yastığına sarılıyor, yatıyor ya...

"Yatağına sığındığı zaman her kim ki şu sözleri üç defa söylerse Allah onun günahlarını bağışlar."

"—Ya çoksa günahları?"

Arkasından diyor ki: (*Ve in kânet misle zebedi'l-bahri*) "Denizin köpükleri kadar çok olsa da bağışlar."

Deniz çalkanıyor, dalgaların üstünde beyaz beyaz, tomurcuk tomurcuk köpükler oluyor. O kadar çok olsa da bağışlar.

(*Ve in kânet adede veraki'l-şecer*) "Ağaç cinsinin yaprakları adedince olsa da bağışlar."

Ne kadar ağaç varsa, ne kadar yaprakları varsa o kadar günahı olsa bile bağışlar.

(*Ve in kânet adede remli âlicin*) "Sahranın kumlarının sayısı kadar olsa bile affeder."

Yani hep çok şeyleri sıraladı ki, "Ne kadar çok günahı olursa olsun affeder." demektir.

(*Ve in kânet adede eyyâmi'd-dünyâ*) "Dünya hayatının

günlerinin sayısı kadar da olsa affeder.”

Gece yatarken bu sözü söyleyeceğiz. Kâğıt kalem, boş kağıt, boş defter; hemen yazıyoruz.

Ne diyecek? Kolay, hatırımızda kalabilir:

أَسْتَغْفِرُ اللهَ الَّذِي ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ،

(*Estağfiru'llahe'llezî, lâ ilâhe illâ hüve'l-hayye'l-kayyûme ve etûbu ileyh*)

(*El-hayye'l-kayyûm*) sözü, *(estağfiru'llah*) mef'ûl olduğu için ona bağlanırsa, üstünlü olur. Veyahut *hüve*'ye bağlayarak (*hüve'l-hayyu'l-kayyûm*) diye ötüreli okuyabilirsiniz. Her ikisi de câiz.

(*İleyhi*) *İleyk* diyorlar bazen. *İleyk*, sana demek. *İleyh*, “Allah'a, ona” demek oluyor. Zamir farkı.

(*Estağfiru'llahe'llezî, lâ ilâhe illâ hüve'l-hayye'l-kayyûme ve etûbu ileyh*)

Bu kadarmış. Bunu böyle deyince ne kadar çok günahı olursa olsun, affediliyor.

Şimdi mânasına gelelim:

(*Estağfiru'llah*) “Ben Allah'tan affımı, mağfiretimi istiyorum. Allah beni affetsin, mağfiret eylesin.” demek.

(*Estağfiru*) “Ben istiyorum. (*Estağfiru'llàhe*) “Ben Allah'tan istiyorum.” Allah afv u mağfiret edici ya, günahlarımı afv u mağfiret etmesini Allah'tan istiyorum.

(*Ellezî*) “O Allah ki, (*lâ ilâhe illâ hû*) ondan gayri ilâh yoktur.” Bir o var, Rabbimiz o; eşi, şerîki, nazîri yok. Üç değil, iki değil, beş değil, on değil; tek…

(*El-hayyu'l-kayyûm*) “O hayydır, kayyûmdur. (*Ve etûbü ileyh*) Ona tevbe ediyorum, ona dönüyorum, yöneliyorum, teveccüh ediyorum.”

Tâbe-yetûbu, *ilâ* ile kullanıldığı zaman, bir şeye teveccüh etmek demek. Kul Allah'a dönüp de “Yâ Rabbi, ben günahımı anladım, günahtan vazgeçtim, yönümü sana çevirdim, teveccüh ettim.” dediği zaman; (*yetûbu ila'llàh*) Allah'a tevbe etmiş oluyor.

Allah da kulun öyle kendisine iltica ettiğini görünce hoşnut olur. Tevbekâr kullarını sever.

إِنَّ اللهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ ويُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ (البقرة:٢٢٢)

(*İnna'llàhe yuhibbü't-tevvâbîne ve yuhibbu'l-mütetahhirîn*) "Allah tevbekârları sever, temizlenenleri sever. Temiz, pak olanları sever. Mânevî, maddî kirlerden temizlenenleri sever." (Bakara, 2/222)

Sevdiği için Allah da kuluna teveccüh eder. Kul Allah'a tevbe edince Allah da kuluna teveccüh eder. Ona da derler, (*yetûbu'llàhu alâ abdihî*); yani o zaman alâ zamiri ile kullanılıyor. Kuldan Allah'a ilâ zamiri ile, Allah'tan kula alâ zamiri ile. Yani "Allah da kulunun üzerine rahmeti ile teveccüh ediyor." demek.

"Sen misin hatasını anlayıp da bana dönen kulum; gel, senin yüzünün karasına bakmadım da seni affettim, seni rahmetime erdiriyorum." diyor.

İşte yatağa yattığı zaman bu sözü söylediği zaman günahlarını Allah bağışlar.

Bizim şeytana karşı en kuvvetli silahlarımızdan birisi, belimizde taşıdığımız küçük bir silah; tevbe ve istiğfar silahıdır.

Şeytan geçmiş Rabbimiz'in karşısına, edepsizliği ele almış, demiş ki:

"—Madem ki sen beni rahmetinden kovdun, ben de senin kullarını azdıracağım."

Allah-u Teàlâ Hazretleri de buyurmuş ki:

"—Defol, git! Azdıracağını azdır. Onlar da tevbe ettikçe ben de tevbelerini kabul edeceğim."

Allah'la inat mı edebilir?

Allahu Teâlâ hazretleri tevbe ettiği müddetçe kulların tevbesini kabul eder. Hem bu Ramazan'da biliyor musunuz ki Allah o koca Arş'ını taşıyan meleklerine diyor ki:

"—Bırakın beni tesbih etmeyi; müslüman kullarıma onların nâmına tevbe istiğfar edin."

Bu Ramazan öyle bir mübarek zaman. Allah sıhhatle, âfiyetle, saadetle nice Ramazanlara erdirsin… Keşke bütün yıl Ramazan olsa!

Çok kolaymış.

"—Tevbe ettiği zaman kulda günah kalmaz." diye hadîs-i şerîfler var:[130]

لاَ كَبِيرَةَ مَعَ الاِسْتِغْفَارِ، وَلاَ صَغِيرَةَ مَعَ الإِصْرَارِ

(الديلمي عن ابن عباس)

(*Lâ kebîrete mea'l-istiğfar*) "İstiğfarla büyük günah kalmaz; (*ve lâ sağîrate mea'l-israr*) ısrar ile küçük günah kalmaz, günah büyükleşir."

Burada da çıktı: Akşamleyin yatağa yatacağız; "*Estağfiru'llàhe'llezî lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyu'l-kayyûme ve etûbü ileyh*" diyeceğiz, günahlardan pâk olmak için.

Hatırınızda tutun: (*Hüve'l-hayyu'l-kayyûm*) ne demek?

Allah Hayy'dır, Kayyûm'dur. Allah hayat sahibidir, ölü değildir. Elektrik gibi kör bir kuvvet değildir.

Sargıları sararsın, kutupları yaparsın, şöyle yaparsan elektrik mecburen çalışır. Sistemini kurarsan öküze hizmet ettirir gibi elektriğe hizmet ettirirsin.

"—Çevir şu transformatörü!" dersin, çevirir.

"—Yak şu elektiriği!"

Düğmeyi çevirirsin, yanar, ortalığı aydınlatır.

Elektrik; kör kuvvet. Onu böyle tanzim edip kullanırsın.

Allah öyle değil. Allah-u Teàlâ Hazretleri Hayy'dır, hayat sahibidir. Kör kuvvet değildir. Tabiât değildir. Tabiât onun mülküdür, onun emrindedir. Hayat sahibidir, canlıdır, diridir, Hayy'dır. Öyle kör kuvvet, ölü, tabiât, âciz, cansız, cemâdat değildir.

El-Kayyûm; varlığı kendisindendir, kimsenin desteğine muhtaç

---

130 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.199, no:7994; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.456, no:7268: Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.44, no:853; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.218, no:10238; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2072, no:3071; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.452, no:17251.

değildir. Ayakta durmasında, rubûbiyyetini, ulûhiyyetini îfâ ve icrada hiç kimseye muhtaçlığı yoktur. Gücü kuvveti kendisindendir.

Mülkünde Hak tasarruf eder, keyfe mâ yeşâ;
İsterse kevni yok eder, isterse var eder.[131]

"Allah-u Teàlâ Hazretleri mülkünde nasıl dilerse öyle hükmeder; isterse kâinatı yok eder, isterse var eder."

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ (الرحمن: ٢٩)

(*Külle yevmin hüve fî şe'nin*) "Her gün bir başka şa'ndadır. O, her an yaratma halindedir." (Rahman, 55/29)

Geh kahr u geh ihsânda;
Her anda o bir şa'nda...[132]

Bazen kullarına kahreder; bazen kullarına ihsan eder, ikram eder. Her gün de değiştirir, çeşit çeşit...

Şu kıştan sonra şu baharı görmüyor musunuz? Şu kâinatın çoşkunluğunu... Hilkatinin, sanatının çoşkunluğunu görmüyor musunuz? Çiçeklerin rengini görmüyor musunuz? Dağların çimenlerini, yeşil halıları görmüyor musunuz? Halıların üstündeki desenleri görmüyor musunuz? Tatlı tatlı dallardan sarkan meyveleri görmüyor musunuz?

Şu kudrete bak! Her anda ayrı bir şa'nda Allahu Teâlâ hazretleri, ayrı bir işte, ayrı bir yaratmada.

Kayyûm; zâtı kendinden güç alıyor, hiçbir başka şeye dayalı değil.

Ben neye bağlıyım? Ben havaya bağlıyım, suya bağlıyım.

Havayı kesseler, burada iki dakika sonra çırpına çırpına

---

[131] Ziya Paşa (1825-1880), *Tercî-i Bend.*

[132] İbrâhim Hakkı Erzurûmî (1703-1780), *Tevfiznâme.*

ölürüm. Yemek yedirmesen bana, üç gün, beş gün dayanırım, ondan sonra ölür giderim. Boğazımı, gırtlağımı sıksan, nefes alamasam; biraz sonra boğulur giderim. Yani her birimiz bir şeye bağlıyız.

Allah-u Teâlâ Kayyûm'dur. (*Kıyâm bi-nefsihî*) sıfatı vardır; varlığı kendindendir. Hiçbir şeye muhtaç değildir. Her şey ona muhtaçtır. İşte o.

Hayy olan... Sen ölüyorsun, yatıyorsun; uyurken gittin sen. Bir çeşit ölüm gibi. Hırsız gelse evini soysa haberin yok; katil gelse, öldürse haberin yok. Ölüm gibi bir şey. Sen ölüyorsun ama Allah uyumuyor.

لاَتَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَنَومٌ (البقرة:٢٥٥)

(*Lâ te'huzuhû sinetün ve lâ nevm*) "Onu uyku, uyuklama tutmaz." (Bakara, 2/255)

Daima nigâhbandır. Daima kullarına nezaret eder. Dua edenin duasını işitir, isteyene istediğini verir.

"—Şimdi uyku vaktidir, açmayın kapısını, çalmayın kapısını." diye bir şey yok.

O dünya insanlarına mahsus.

"—Geceleyin çalınmaz kapısı hocaefendinin… Rahatsız etme, uyuyordur şimdi..."

Allah-u Teàlâ Hazretlerinin dergâhının kapısı gece gündüz açıktır. Kullar girsin, dua etsin. Hayy u Kayyûm'dur.

İşte insan, "O Allah'a; şerîki, nazîri olmayan, o Hayy ve Kayyûm olan Allah'a ben tevbe ediyorum, istiğfar ediyorum, Ona iltica edip ondan affımı, mağfiretimi istiyorum." demiş oluyor.

g. Yatarken Yapılacak Bir Dua

Bir arkasındaki hadîs-i şerîf de yine yatarken yapılacak dua idi. Onu da söyleyiverelim:

Ebû Ümâme Hazretleri'nden diğer bir hadîs-i şerîf. Beyhakî *Şuabü'l-İman*'ında rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[133]

---

[133] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.175, no:4714; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

مَنْ قَالَ حِينَ يَأْوِي إِلَى فِرَاشِهِ وَهُوَ طَاهِرٌ: الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَلَا فَقَهَرَ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي بَطَنَ فَخَبَرَ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي مَلَكَ فَقَدَرَ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ؛ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ (هب. عن أبى أمامة)

RE. 433/9 (*Men kàle hîne ye'vî ilâ firâşihî ve hüve tâhirun: El-hamdü li'llâhi'llezî alâ fekahara, ve'l-hamdü li'llâhi'llezî batana feceber, ve'l-hamdü li'llâhi'llezî meleke fekader, ve'l-hamdü li'llâhi'llezî yuhyi'l-mevtâ, ve hüve alâ külli şey'in kadîr; harece min zünûbihî keyevmi veledethü ümmühû.*)

Bu uzunca bir dua, kısa kısa izah ediverelim:

(*Men kàle hîne ye'vî ilâ firâşihî*) "Geceleyin yatağına yattığı zaman her kim ki şöyle derse..." Ama nasılken diyecek? (*Ve hüve tàhirun*) "Temizken diyecek."

Bu *tàhirun* sözü iki mânaya gelir: Bir; abdest alıp da yatmışsa...

Onun için biz burada kardeşlerimize tavsiye ediyoruz:

"—Gece yatarken abdest alın, öyle yatın!"

Bu hadislerden okuduğumuzdan, bildiğimizden tavsiye ediyoruz, faydası var diye. Gece yatarken öyle yatın. Bir bu mânaya...

Bir de, insan *hades-i ekber* derler, cünüp olabilir. O zaman cünüp olursa, olmuyor; o hâlden kurtulmak lazım. Cünüpken de olmaz. En iyisi yatarken abdest almaktır.

Kişi abdestliyken, tâhirken, pak iken bu duayı yapacak.

"—Hocam, insan cünüpken yatıp uyuyabilir mi?"

Uyuyabilir ama işte bazı böyle ufak tefek veya ufak sayılmayacak mahrumiyetleri oluyor.

"—Ben şimdi oruçluyken cünüp yatsam, sahur vakti geçse, sabaha kalksam orucum olur mu?"

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.348, no:41324; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.128, no:23138.

Oruç olur. Oruca bir zararı yok. Sakın öyle sanıp da orucu terk etmeyin! Oruca zararı yok ama elinde fırsat varsa hemen yıkanmak iyidir. Onu da görüyorsun, iyi oluyor.

Temizken her kim dua edecek, ne dua edecek?

(*El-hamdü li'llâhi'llezî alâ fekahare*) "O Allah'a hamd olsun ki yücedir, dilediğini kahreder.

Kahhârdır; her şeye gücü yeter, gücü her şeyin üstündedir, dilediğini kahreder.

(*Ve'l-hamdü li'llâhi'llezî batana fecebere*) "O Allah'a hamd olsun ki, o gizlidir ama kullarına istediğini yaptırır."

Cebbârdır; dilediğine zorlaya zorlaya istediğini yaptırır. Görünmüyor diye sen onu yok sanma, gücü yetmez sanma; dilediğini yapar. Görünmüyor ama cebbârdır; zorlaya zorlaya, cebr ile yaptırır. Bir o mâna var.

Bir de *cebere*, Arapça'da sargı, kemiği sarmak mânasına geliyor.

"—Kolum kırıldı!"

"—Tamam, çıkıkçıya gidelim, düzeltelim, iki tarafına iki tahta, alçı saralım, 15 gün sonra bir şeyciğin kalmaz."

İşte ona cebr derler; kırık kemiği sarmak. Allah cebbârdır demek; kırılmış ilik, kemiği perişan olmuş, hurdahaş olmuş, onu tedavi eden Allah'tır. Cebbâr sözünün o mânası da var. "Görünmez ama Allah her dertlere deva eder; her kırığı tedavi eder, sarar sarmalar." demek. Görünmez ama sen onun görünmemesine takılıp şaşırma!

(*Ve'l-hamdü li'llâhi'llezî meleke fekadere*) "O Allah'a hamd olsun ki egemenliğe sahiptir, hükümranlık sürer. Her şeye gücü yeter, kudret-i külliyyesi vardır, ne dilerse onu yaptırır."

(*Ve'l-hamdü li'llâhi'llezî yuhyi'l-mevtâ*) "Ve o Allah'a hamd olsun ki ölüleri diriltecek."

Allah bu ölülerin hepsini diriltecek. Bu kabirdekilerin hepsi kalkacak, mahşer yerinde toplanacak. Kara toprak içine karışsalar da, kemikleri ezilip büzülüp toz toprak olmuş olsa da Allah ölüleri diriltecek.

(*Ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) "O her şeye kàdirdir."

Arabistan'ın kâfirciklerinden bir tanesi Peygamber Efendimiz'in yanına gelmiş, bir eski kemik almış, insan kemiği;

sararmış, solmuş. Mezarın kenarından buldu demek ki; çürümüş bir kemik. Almış çürük kemiği, elinde ufalamış, tozları yere dökülüyor...

"—Allah bu çürümüş kemikleri de mi diriltecek?" demiş.

Ne sandın ya? (*Ve hüve alâ külli şey'in kadîr*) O her şeye kàdirdir.

Yâsîn Sûresi'nde diyor ki Allahu Teâlâ Hazretleri buna cevap olarak… Ki tam böyle Yirminci Yüzyıl'ın alimlerinin anlayacağı bir cevap. İnsan küçük dilini yutar. Yani tıp, fizik, kimya profesörlerinin küçük dilini yutacağı bir cevap:

وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ (يٰس:٧٩)

(*Ve hüve bi-külli halkın alîm*) "O her türlü hılkâte, yaratmaya kàdirdir. Her çeşit yaratmayı bilir, en iyi bilir." (Yâsin, 36/79)

Ne sandın ya... Sen yaratmayı bir çeşit mi sanıyorsun?

Seni küçücük bir tohumdan annenin karnında yarattı, büyüttü de, koca adam etti de edepsizlik ediyorsun, kâfir oluyorsun.

Küçücük zerreden koca adam haline getiren Allah, seni tekrar o küçük toz zerrelerinden, kemik parçalarından tekrar yaratmaktan zorluk mu çeker? (*Ve hüve bi-külli halkın alîm*) "O her çeşit yaratmaya kadirdir, her çeşit yaratmayı bilir."

Sen bilmezsin; Allah her çeşit yaratmayı bilir. Görmüyor musun sanatının kudretini? İlimler, üniversiteler anlayamıyorlar. İnceliyorlar, inceliyorlar...

Biyonik diye bir ilim dalı var.

"—Uçağın kanadını nasıl yapalım?"

Al kırlangıcın kanadını, incele, öyle yap.

"—Gövdesinin şekli nasıl olsun?"

Al kuşun gövdesini, bak bakalım, nasılsa öyle olsun.

"—Geminin şeklini nasıl yapalım?"

Al balığı karşına, balığın şekline bak, suyun içinde yüzecek olan gemini de ona göre yap.

"—Paraşütü nasıl yapalım?"

Ya sen hiç böyle 'püf' diye çocukların üflediği zaman havada

uçuşan o paraşüt otunu görmedin mi? İşte onun gibi... Üste havayı tutacak bir şey yapacaksın; o onu taşır, hava taşır.

İşte etrafına baktığı zaman, insan sanat görüyor, sanat! Eşsiz, emsalsiz bir kudret; insanı hayranlıktan sırt üstü yere düşürecek bir kudret ve sanat görüyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri mühendisler mühendislerinin mühendislerinin mühendisi; alimler alimlerinin alimlerinin alimi. Her şeyi biliyor.

"—Cebir bilir mi?"

Bilir.

"—Kimya bilir mi?"

Bilir.

"—Matematik bilir mi?"

Bilir.

"—Feza ilmi bilir mi?"

Bilir.

Her şeyi o yaratmış da insanlar onun yarattığını anladığı derecede, bir parça ilerlediği derecede alim oluyor. Yani mevcudu anlamaya çalışıyor. O yoktan yaratmış.

Onun kudretinin büyüklüğünü anla ki, ortada bir model yokken yaratmış. Sen ortada model var da ağacı esas alıyorsun, balığı esas alıyorsun, kuşu esas alıyorsun da kendi şeyini ona göre yapıyorsun. O yoktan var etmiş. Sen bir model yaratılmış, elinde de malzeme var, Allah'ın malzemesi yine, senin yaptığın şey de Allah'ın verdiği malzeme; o verdiği malzeme ile Allah'ın yarattığı şeye bakarak yapıyorsun. Sana da aklı yine Allah vermiş.

Onun için Allah-u Teâlâ Hazretleri her çeşit yaratmayı bilir. Yaratacak. Kara toprağa karışsa da, kemikleri toz toprak olsa da yeniden yaratacak.

بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ (القيامة:٤)

(*Belâ kàdirîne alâ en nüsevviye benâneh*) "Şu parmak uçlarındaki parmak izlerini bile aynı şekilde, müsavi bir tarzda yapmaya biz kàdiriz." (Kıyâme, 75/4) diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

“—Sen bırak başka tarafı; parmağının ucundaki parmak izlerini bile aynen yapmaya kàdiriz.” diyor.

“İşte böyle hamd ederse, (*harece min zünûbihî*) günahlarından kurtulur, (*keyevmi veledethü ümmühû*) anasından doğduğu gündeki gibi.”

Anasından doğduğu gün bebeğin kusuru, kabahati, günahı olur mu? Olmaz. Daha mes’uliyeti, vebali yok. Daha aklı başına gelmedi, âkil ve bâliğ olmadı, günahı yok; bu bebek mâsum.

İşte sen de böyle dediğin zaman, anandan doğduğun gündeki gibi tertemiz günahsız olursun. Duayı tekrar hatırlayalım:

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَلاَ فَقَهَرَ ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي بَطَنَ فَخَبَرَ ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي مَلَكَ فَقَدَرَ ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي يُحْيِي الْمَوْتَى ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

(*El-hamdü li’llâhi’llezî alâ fekahara ve’l-hamdü li’llâhi’llezî batana feceber, ve’l-hamdü li’llâhi’llezî meleke fekader, ve’l-hamdü li’llâhi’llezî yuhyi’l-mevtâ, ve hüve alâ külli şey’in kadîr*.)

Beş cümlelik bir dua ama mânası son derece derin.

h. Peygamber SAS Efendimiz İçin Dua

Sayfanın en sonundaki hadis-i şerifi de okuyoruz. Bu hadîs-i şerîf de ne kadar tatlı...

Taberânî’nin, Ebû Nuaym’ın, Hatîb-i Bağdâdî’nin, İbnü’n-Neccar’ın Abdullah ibn-i Abbas RA’dan naklettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[134]

مَنْ قَالَ: جَزَى اللهُ عَنَّا مُحَمَّداً بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ، أَتْعَبَ سَبْعِينَ كَاتِبًا

---

[134] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.206, no:11509; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.VIII, s.338, no:4441; Ebû Nuaym Isfahânî, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IX, s.228, no:1819; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.234, no:3900; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.127, no:23135.

أَلْفَ صَبَاحٍ (طب. حل. خط. وابن النجار عن ابن عباس)

RE. 433/ (*Men kàle: Ceza'llàhu muhammeden annâ mâ hüve ehlühû, et'abe seb'îne kâtiben elfe sabâhin.*)

(*Men kàle*)"Bir kimse (*Ceza'llàhu muhammeden annâ mâ hüve ehlühû*) derse, (*et'abe seb'îne kâtiben*) yetmiş kâtibi yorar, halsiz, dermansız bırakır; (*elfe sabâhin*) bin sabah… Bin sabah yetmiş tane kâtibi halsiz, dermansız bırakır."

Ne demek bu? Yani böyle dediği zaman melekler sevabını yazacaklar ya... Yetmiş tane melek bin sabah yaza yaza, yaza yaza turşuları çıkacak, halleri kalmayacak, "Bu kulun sevabını yazmaya gücümüz kalmadı!" diyecekler. Böyle dua eden kimse onları yoracak.

Ne güzel bir ifade, çok tatlı...

جَزَى اللهُ عَنَّا مُحَمَّداً بِمَا هُوَ أَهْلُهُ

(*Ceza'llàhu muhammeden annâ mâ hüve ehlühû*)

Mânâsı: (*Ceza'llàhu*) "Allah mükâfatlandırsın."

Cezâ, Arapça'da karşılık vermek demek. Hem hayra ceza olur hem şerre ceza olur; çünkü karşılık demek.

جَزَاكَ اللهُ خَيْراً كَثِيراً

(*Cezâke'llàhu hayran kesîrâ*) "Allah seni çok hayırla mükâfatlandırsın. Allah seni hayırla cezalandırsın!" diye duymuşsunuzdur. Yani bu böyle dua olabilir. Hep şer mânasına değil.

Türkçede, "Allah cezanı versin!" dedi mi insan, kavgalı olur; yani "Bana hakaret etti, beddua etti." diye. Arapçada öyle değil; *cezâ*, karşılık vermek demek.

(*Ceza'llàhu muhammeden*) "Allah Muhammed'e (SAS) mükâfat versin." Nereden? (*Annâ*) "Bizim nâmımıza..."

Başkasının kesesinden harcıyoruz, dikkat ederseniz. Yani bizim bir şeyimiz yok; "Yâ Rabbi! Sen ver." diyoruz, Peygamber

Efendimiz'e dua ediveriyoruz. Ama kese bizim değil.

(*Ceza'llàhu muhammeden annâ*) "Allah bizim nâmımıza Muhammed'i (SAS) mükâfatlandırsın." Ne ile? (*Mâ hüve ehlühû*) "Neye lâyıksa o mübarek Peygamber, onunla mükâfatlandırsın."

Biz fazla söylemeyelim:

"—O Peygamber SAS neye lâyıksa, ne gibi iltifatlara, mükâfatlara, hediyelere mazhar olmak şânındansa, Allah o mükâfatları bizim nâmımıza ona versin!"

Böyle dua ederse, yetmiş meleği bin sabah yorgun argın bırakır. Bu güzel bir duadır çünkü.

Peygamber Efendimiz'e böyle dua ettiği zaman, Peygamber Efendimiz o kuldan haberdar olur, memnun olur. Peygamber Efendimiz'le arada muhabbet olur, rüyasına gelir, yardımına erişir. İnsan Peygamber Efendimiz'in sevgisine mazhar olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri sevgisine erenlerden eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

16. 06. 1985 – İskenderpaşa Camii

13. DUALAR VE FAZÎLETLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd, fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَالَ: اَللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلٰى شُكْرِكَ وَذِكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِك؛ فَقَدِ اجْتَهَدَ فِي الدُّعَاءِ (خط ، والديلمى عن أبى سعيد)

RE. 434/1 (*Men kàle: Allàhümme einnî alâ şükrike ve zikrike ve hüsnü ibâdetik; fekadi'ctehede fi'd-duài*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, ihsânı, ikrâmı cümlenizin üzerine olsun... Allah bu dünyanın bayramlarına erdirdiği gibi, ahiretinizi de bayramlı eylesin...

Peygamber SAS Hazretlerinin mübarek, inci tanesi misâli, cevher misâli hadis-i şeriflerinden bir avuç, bir demet okumadan önce, evvelen ve hâssaten Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin ruh-u pâkine hediye olsun diye; sonra onun cümle âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına; ve hassaten Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyıh-ı turuk-u aliyyemizin ve onlara tâbî halifelerinin,

müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olsun diye; beldemizde medfun bulunan sahâbe-i kirâmın, evliyâullahın, sàlihlerin, mü'minlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından şu ilim meclisine, Peygamber SAS Efendimizin hadislerini dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dostlarının, ahbaplarının ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fethetmiş olan fatihlerin, gazilerin, şehidlerin, mücâhidlerin ruhlarına hediye olsun diye; içinde ibadet yapıp toplandığımız şu mescidi binâ etmiş olan İskender Paşa'nın ve bu camiyi bu ana kadar ayakta tutmakta çalışmış olanların, benî, mâlî yardım etmiş olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamızın ruhuna, bu eserin içindeki hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan Müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, huzur-u izzetine sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza sebep ve vesile olsun diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım!

…………………………..

a. Güzel Kulluk İçin Dua

Biliyorsunuz birkaç haftadır Ramazan'ın hayrına bereketine, sevabı çok olan dualar geldi karşımıza… Bir iki ders daha bu dualar devam edecek.

Deylemî ve Hatîb-i Bağdâdî kitaplarına yazmış bu hadis-i şerifi.

Şerhte anlatıyor ki Neseî'de, Ebû Dâvud'da, İbn-i Hibban'da, Müstedrek'te, İbn-i Sinnî'de geçmiş:[135]

---

[135] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.318, no:1301; Neseî, *Sünen*, c.V, s.86, no:1286; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.244, no:22172; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.387, no:1226; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.365, no:2020; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.60, no:110; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.407, no:1010; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.239, no:690; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.369, no:751; Taberânî, *Dua*, c.I, s.208, no:654; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.409, no:2661; Taberânî, *Müsnedü'ş-*

أَنَّ رسولَ اللهِ صلَّى اللهُ عليه وسلَّم أخَذ بِيَدِ مُعَاذٍ ، فَقَالَ: يَا مُعَاذُ ، وَاللهِ إِنِّي لأُحِبُّك ! فَقَالَ مُعَاذٌ : بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي ، وَاللهِ إِنِّي لأُحِبُّك ، فَقَالَ: يَا مُعَاذُ ، أُوصِيكَ أَلاَّ تَدَعَنَّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلاَةٍ أَنْ تَقُولَ: اَللَّهمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ (ن. د. حب. ك. عن معاذ)

Bir gün Muaz ibn-i Cebel RA'ın elini tutmuş Peygamber Efendimiz ve demiş ki:

(*Yâ muaz, va'llàhi innî leuhibbüke*) "Ey Muaz, vallahi ben seni seviyorum."

Muaz RA'a öyle demiş, Allah şefaatlerine erdirsin…

(*Fekàle muaz*) Muaz RA da demiş ki:

(*Bi-ebî ente ve ümmî, va'llàhi innî leuhibbüke*) "Anam babam senin yoluna feda olsun ey Allah'ın Rasûlü, Allah'a yemin olsun ki, ben de seni seviyorum!" demiş. Cevabı böyle olmuş Peygamber Efendimiz'e…

(*Fekàle*) Sonra Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Yâ muaz, ûsîke ellâ tedeanne fî dübüri külli salâtin en yekùle*) "Sana nasihatim var ey Muaz, sakın onu bırakma! Her namazın arkasından şu duayı oku!" demiş. Bu duayı tavsiye etmiş.

Bakalım Peygamber Efendimizin sevdiği sahabesine her namazın arkasından oku diye tavsiye ettiği dua ne imiş? Bakalım bildiğimiz dualardan mı:

اَللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى أَدَاءِ شُكْرِكَ وَذِكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

(*Allàhümme einnî alâ edâi şükrike ve zikrike ve hüsni ibâdetik*) Dönüp mânâsını söyleyeceğim.

Şâmiyyîn, c.II, s.436, no:1650; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV, s.25; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.642, no:4970; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.392, no:26281.

Bu hadis-i şerifte Ebû Saîd el-Hudrî RA'ın rivayet ettiğine göre Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[136]

مَنْ قَالَ: اَللَّهمَّ أَعِنِّي عَلٰى أَدَاءِ شُكْرِكَ وَذِكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ ؛ فَقَدِ اجْتَهَدَ فِي الدُّعَاءِ (خط ، والديلمى عن أبى سعيد)

RE. 434/1 (*Men kàle: Allàhümme einnî alâ şükrike ve zikrike ve hüsnü ibâdetik; fekadi'ctehede fi'd-duài*)

(*Men kàle*) "Her kim ki (*Allàhümme einnî alâ şükrike ve zikrike ve hüsnü ibâdetik*) diye dua ederse, (*fekadi'ctehede fi'd-duài*) duada yapılması gereken gayreti tamamen göstermiş demektir. Tamam, duada bir kusur bırakmamış, güzel dua etmiş demektir."

---

136 Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.V, s.157, no:2600; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.234, no:3901; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.123, no:23122.

Muaz Hazretleri'ne de tavsiye etmiş. O halde çare yok, bu duayı ezberleyeceğiz. Kaçırılmaz böyle bir dua… Onun için defterimize yazacağız, dilimizde olacak; namazların arkasından bu duayı edeceğiz.

Ne imiş bu dua:

(*Allàhümme*) "Ey benim Allah'ım, Rabbim, (*einnî*) bana yardım eyle!" Hangi hususta? (*Alâ edâi şükrike*) "Senin şükrünü edâ hususunda bana yardım et yâ Rabbi! Bana güç kuvvet ver, şükrünü yapabileyim." Başka? (*Ve zikrike*) Seni anmakta, zikretmekte bana yardım et yâ Rabbi! Seni güzelce zikredebileyim. Eksiksiz, kusursuz, devamlı zikredebileyim! (*Ve hüsni ibâdetike*) Sana kulluğu güzel yapmak hususunda bana yardım et yâ Rabbi!"

Dua şâhâne… Peygamber Efendimiz öğretmiş. Hadis-i şerif olunca, ne kadar methetsek sözümüz eksik kalır. Gelelim şimdi mânâsını açıklamaya…

Hepimizin üzerinde Allah-u Teàlâ Hazretlerinin sayılamayacak kadar çok nimeti vardır.

"—Hocam ben müstesnâ… Ben çok dertli bir insanım, hastayım."

Hastalığın bir tarafa, öbür taraftan yine Allah'ın dünya kadar nimeti vardır üzerinde de sen farkında değilsin! Nimetler elinden alındığı zaman, insan o zaman farkına varır. İçinde yaşarken nimetin kıymetini bilmez.

Şimdi şu mevsimde hiç kimsenin hatırına gelmez ki, bir zaman kış gelecek, sıfırın altında 10 derece, 20 derece soğukta tirtir titreyecek. Bu havaları çok arayacak. Bu bir nimet…

Karnı tok, sırtı pek… Yâni karnı doymuş, sırtında giyinecek elbisesi var. Yemek yemese veya yiyemese, o zaman anlayacak. Veyahut aç açık kalsa o zaman anlayacak.

Sonra el-hamdü lillâh aklı başında… Akıl gitse, kıymeti o zaman anlaşılır. En büyük nimetlerden birisi akıl nimetidir. Sonra gözü görüyor, çok büyük nimet… Bu göz nurunu alıverse Allah, dünyası kapkara kararıverse, o zaman onu anlayacak. Kulağı işitiyor, dili söylüyor.

Bunların hepsini şöyle bir kenara koyalım, Müslüman olması çok büyük nimet… Kâfir olsa, isterse Amerika'ya reisicumhur olsun, isterse yatları olsun, müstakil adaları olsun, mâkâneleri

köşkleri olsun, hizmetçileri sarayları olsun, hiç birisi zerre kadar bir değer ifade etmez İslâm nimeti yanında… Neden? İslâm nimeti nimetlerin en büyüğüdür, onun için… Hidayet nimeti en büyük nimet… İsterse hiçbir şeyi olmasın insanın, Müslüman mı, tamam… Ölürse, cennete girecek. Çünkü Peygamber Efendimiz müjde etmiş ki:[137]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، دَخَلَ الْجَنَّةَ (حب. عن جابر ؛ حب. ط. حل. عن أبي ذر ؛ ك. عن أبي طلحة ؛ طب. ع. حل. عن معاذ)

(*Men kàle lâ ilâhe illa'llàh, dehale'l-cenneh*) "Her kim ki *Lâ ilâhe illa'llàh* derse, buna kànî olursa cennete girecek."

Onun için imanın kıymetine baha biçilemez. Onun bahasına denk düşecek bir şey karşılığında verilemez, söylenemez. Şudur, budur. köşktür, paradır, şu kadar elmastır, bu kadar mâlî imkândır, hepsi solda sıfır kalır.

Hidâyet nimetine çok şükür, sıhhat nimetine çok şükür… Verdiği göze kaşa, kulağa, akla, fikre, ilme, irfana, dile çok şükür… Evlâda, çoluğa çocuğa çok şükür… Memleketimizin havasına,

---

[137] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.363, no:151; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.392, no:169; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.60, no:444; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.172; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.279, no:7638; Ebû Talha el-Ensàrî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.313, no:790; Taberânî, *Dua*, c.I, s.434, no:1477; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVI, s.290; Ebû Şeybe el-Ensârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.48, no:6348; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.328, no:2124; Seleme ibn-i Nuaym el-Eşcaî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.205, no:2932; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.214, no:2113; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VIII, s.493, no:3369; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.447, no:1929; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.68, no:1622; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.49, no:82; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.34, no:3941; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.174; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.,397; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mizzî, *el-Fevâid*, c.I, s.191, no:445; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.436; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.61, no:208 ve s.298, no:1425; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.172, no:232334 ve c.XXXVIII, s.393, no:41734.

suyuna, iklimine çok şükür… Verdiği kırmızılı, allı morlu meyvalara, yeşil yeşil sebzelere, tatlı, ekşi, tuzlu nimetlere çok şükür… Yâni saymamız mümkün değil.

Bu kadar şey aldık, bunların karşılığı ne olacak şimdi?

Bunların karşılığı şükürdür:

“—Çok şükür yâ Rabbi! Bildim ki bunları sen bana verdin, sahibi sensin, lütfundan veriyorsun. Yoksa ben matah bir şey değilim, sağlam bir pabuç da değilim ama yâ Rabbi, sen yine lütfundan, kereminden, ben günah işlediğim halde benim rızkımı kesmiyorsun. Bana nimetleri kesmiyorsun da bana bunları ihsân etmişsin, çok şükür yâ Rabbi! Çok şükür yâ Rabbi!

İşte bu, Allah’tan geldiğini bilmek ve Allah’a karşı teşekkür duygusu ile dolmak, şükran duygusu ile dolmak…

“—Ne mutlu bana yâ Rabbi! Ne nimetlere erdirmişsin yâ Rabbi!.. Ötekisi de yeterdi yâ Rabbi, bir de kat kat bunları da, bunları da verdin yâ Rabbi! Ne kadar cömertsin yâ Rabbi!” diye şükretmek, nimetin artmasına sebep olur.

لَئِنْ شَكَرْتُمْ لأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ (إبراهيم:٧)

(*Lein şekertüm leezîdenneküm ve lein kefertüm inne azâbî leşedîd.*) [Eğer şükrederseniz, elbette size nimetimi arttıracağım; eğer nankörlük ederseniz, hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir.] (İbrâhim, 14/7)

Kullar şükrederse, Allah mutlaka şükrettiği nimeti arttırır. O halde nimetlere şükredin!

Sa’dî merhum, Şirâz’ın büyük àrif şairi, İran’ın en büyük şairlerinden birisi, kitabına başlamış, hamd edecek ama “*El-hamdü li’llâh*” deyip geçse, halk anlamaz. Anlayacağı tarzda anlatmak için diyor ki:

“—Her bir nefes ki içine çekersin, ömrünü biraz uzatır. Çekemezsen o nefesi, öleceksin. Her bir nefes ki dışarıya verirsin, içini ferahlatır. Çünkü tutsan, patlarsın.”

Birisi gelse, üstüne çökse, göğsüne otursa, ağzını kapatsa, tıkasa, patlayacak gibi olur insan… Nefesin dışarı çıkması lâzım! O

dışarı çıkınca, insanın içi ferahlar.

O halde, uzun sözün kısası, çok uzaklara gidip düşünmeye lüzum yok: Her nefes alıp verişinde, her soluyuşunda iki tane nimet var: Birisi hayatın uzaması, ötekisi içinin ferahlaması… Her nimete de şükür vaciptir.

O halde her nefeste, dakikada 17 defa nefes alıyoruz:

"—Çok şükür yâ Rabbi! Çok şükür yâ Rabbi! Çok şükür yâ Rabbi!" desen bile, sadece solumak nimetinin şükrünü ödeyemeyeceksin. Mümkün değil… Bunca nimetin karşısında pes demekten başka çaresi kalmaz insanın…

Ama Peygamber Efendimiz duada öğretmiş:

"—Yâ Rabbi, bana sana şükürde yardımcı ol, senin şükrünü eda etmekte bana yardım eyle!" diyor.

İşte bu şükretmenin bir yolu oluyor.

Şükrederken de Allah'tan yardım istiyoruz:

"—Yâ Rabbi, öyle nimetler verdin ki, benim küçücük boyumdan çok büyük… Benim takatimden çok ağır nimetlere şükür vazifesi yüklendi üstüme… Ben bunun altından kalkamam. Sen bana yardım et de şükrümü de senin sâyende yapayım!

Demek ki nimete şükür bile ayrı bir nimet… O bile yine Allah'tan oluyor. O halde, "Yâ Rabbi bana sana şükretmekte yardım eyle… Küfran-ı nimette olmayayım, nankör olmayayım… Verdiklerini görmeyip de sana âsî olanlardan olmayayım…" diye dua edeceğiz. O da mühim bir şey…

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri'nin hikâyesi çok hoşuma gider. Hocası yaşlı başlı mürşid, oturmuş köşeye… Àrif, kâmil, velî, Allah'ın sevgili kulu… Dervişlerine sormuş:

"—Şükür nedir, söyleyin?"

Herkes bir laf söylemiş. Sıra gelmiş delikanlılık çağında olan Cüneyd-i Bağdâdî'ye… Cüneyd de şöyle düşünmüş biraz… Delikanlı ama, zamane delikanlıları gibi futbol peşinde değil… Zihnini çalıştırmış, gönlü ma'mur, içi aydın… Demiş ki:

"—Şükür, Allah'ın nimetlerini yiyip de ona isyan etmemektir."

"—Öğlen yemek yedin mi?"

"—Yedim, karnım doydu tıka basa… Börek yedim, çörek yedim. Kebap yedim, tatlı yedim, üstüne kaymak yedim. Meyva yedim,

karpuz yedim, karnım doydu."

"—Tamam, şimdi ne yapacaksın?"

"—Şimdi gideceğim biraz içki içeceğim, keyif yapacağım, flört edeceğim…"

Ne oldu? Allah'ın nimetlerini yiyorsun, Allah'a isyana gidiyorsun! Olmaz.

Cüneyd-i Bağdâdî diyor ki:

"—Asıl şükür, nimetleri yiyip de Allah'a isyan etmemektir."

Hem onun nimetini yiyorsun hem ona karşı geliyorsun. Böyle şey olmaz! Bu küfrân-ı nimettir, nankörlüktür. İnsan o nimeti yiyince, ona ibadet ehli olmalı filân gibi bir mânâ taşıyor.

Hocası çok beğenmiş, sormuş:

"—Sen bu tarifi kimden öğrendin? Nereden buldun?"

Çünkü o zamana kadar şükrün bu tarzda bir tarifini duymamış onlar. Bu nasıl tarif? Güzel bir tarif ama, "Nereden öğrendin?" diye hocası sormuş.

O da boynunu bükmüş, yine zarif bir cevap vermiş:

"—Hocam, zât-ı âlînizin meclislerinin bereketinden hasıl oldu." demiş.

Arif insanlar öyle yükseliyorlar, öyle büyük kimseler oluyorlar. Bu tarif de hatırınızda kalsın!

(*Einnî alâ edâi şükrike ve zikrike*) "Bir de zikrinde bana yardım et yâ Rabbi!"

Zikir ne demek? Zikir, Arapçada anmak, hatırlamak demek. Yâni bir şeyi meselâ düşünüyorsun, düşünüyorsun, "Hah, şimdi aklıma geldi, hatırladım." diyorsun. Bu zikir… Hatırına gelivermesi… Hatırından çıkmak da nisyan, unutmak… Zikir nisyânın karşılığı, hatırlamak demek.

Allah-u Teàlâ Hazretlerini biz zikredeceğiz. Yâni hatırımızda olacak Allah-u Teàlâ Hazretleri… Yâni aklımızdan çıkmayacak onun bizim Rabbimiz olduğu, bizi gördüğü, bizim her halimize vâkıf olduğu…

Şimdi anlatıyorlar, Suudi Arabistan'da da öyleymiş, bizde de öyleymiş: Gizli kamera koyuyorlarmış. Televizyon kamerası koyuyorlarmış. Kimse görmüyor. Otomatik dondurma makinası var, parayı atacaksın, öbür tarafından o para kadar dondurmayı verecek, otomatik olarak kesilecek, dondurmayı alan şahıs yalaya

yalaya gidecek. Yâni başında bekçi, tezgâhtar yok, makine var, parayı attığın zaman, hemen külâhına dondurmayı dolduruyor, alıp gidiyorsun. Öyle makine varmış, belki görmüşsünüzdür.

O makinanın ayarını bozuyorlarmış. Karşısına da bir televizyon kamerası koyuyorlarmış. Bakalım gelen müşteriler ne yapacak diye. Birisi geliyormuş, bir o tarafa, bir bu tarafa bakınıyormuş. Kimsenin görmediğini anlayınca, çocuğunun bebek biberonuna ağzına kadar dondurma dolduruyormuş. Ondan sonra ürkek ürkek etrafa bakınıp gidiyormuş.

Ötekisi geliyor, alıyor... Yine iki tarafa bakınıyor, gidiyor. Haram yiyor. Korkuyor, haram olduğunu biliyor, yanlış iş olduğunu görüyor, iki tarafa bakarak yapıyor bu işi... Ama kimse görmedi diye yapıp gidiyor.

Kimse görmedi sanıyor ama, gizli kamera orada, bütün aleme rezil oluyor. Gizli kameradan onun böyle hırsızlama dondurma çaldığı görünüyor.

Şimdi bu bir dünya işi... Kıh kıh kıh gülüyor televizyonu seyredenler:

"—Bak şuna, nasıl hırsızlama yapıyor. Farkında değil işin de nasıl iki tarafa bakıp dondurmayı çalıyor?"

Gülünecek şey mi? Aslında ağlanacak şey ve çok korkulacak bir şey... Neresi korkulacak şey?

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kamerası senin üzerinde değil mi? Her zaman her yaptığını görmüyor mu? Her söylediğini bilmiyor mu, duymuyor mu? Duyuyor.

Eyvah, mahvolduk o zaman... Demek ki bütün gizli kabahatlerin hepsi görülüyor. Üstelik hepsi tesbit ediliyor.

إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (الجاثية:٢٩)

(*İnnâ künnâ nestensihu mâ küntüm ta'lemûn*) [Çünkü biz, yaptıklarınızı kaydediyorduk.] (Câsiye, 45/29)

Ey insanlar, siz ne sanıyordunuz, biz dünyada sizin bütün yaptıklarınızı kaydedip duruyorduk.

"—Nereye kaydediyordun yâ Rabbi?"

Sen anlamazsın. Ama anlayacağın bir şey var, şu dünyadaki insanların şu teyplerine bak, sesi nasıl kaydediyorlar? Şu videolarına bak, görüntüyü nasıl kaydediyorlar? Oradan anla benim kudretimi… Benim kulların işlerini nasıl tesbit edeceğimi oradan çıkar.

Demek bizim her şeyimiz, her gizlimiz tesbit ediliyormuş. O zaman ne olacak? O zaman iş gelir gelir, tasavvufa dayanır.

"—Rabbimin beni gördüğünü bilirim, her işimi ona göre yaparım! Hiç kimsenin olmadığı yerde bile Rabbimin hàzır ve nâzır olduğunu bilirim, edepsizliğe sapmam! Yanımda insanlar olsa da olmasa da fark etmez, harama el uzatmam!"

İşte hakiki Müslümanlık bu, hakiki dervişlik bu… Hakiki iman, hakiki zikir bu… Yâni insanın Allah'ı hiç hatırından çıkarmaması ve şuurunun dâimâ canlı, uyanık olması…

"—Hocam, ben unutuveriyorum. Sabahtan niyet ediyorum ki böyle yapayım! Tamam, duydum. Zaten başka kitaplarda da önceden buna benzer şeyler yazılmış, okumuştum. Sabahtan istiyorum da çarşıya gidince akşama aklım başıma geliyor. O çarşının telaşı, gürültüsü, patırtısı arasında ne din, ne iman, ne kanun, ne Kur'an, ne nizam hatırıma geliyor. Akşama, 'Tüh, keşke öyle yapmasaydım, keşke böyle yapmasaydım!' diyorum. Böyle gidiyor işim."

Haa, işte insanların istediği halde bazen unutuverdikleri dolayısıyla, akıllarından kaçıvermesi dolayısıyla dinimiz zikrullahı, Allah'ı anmayı tavsiye etmiş:

"—Yüz defa Allah'ı an! Yüz defa *Lâ ilâhe illa'llah* de, yüz defa *Sübhàna'llah* de!"

Ne olacak yüz defa demekten?

Kur'an-ı Kerim emrediyor:

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلاً (الانسان:٢٥)

(*Ve'zküri'sme rabbike bükreten ve asîlâ*) "Sabah akşam Rabbinin ismini söyle!" (İnsan, 76/25)

Başka bir ayette de buyuruyor ki:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ذكرًا كثيرًا. وَسَبِّحُوهُ

بُكْرَةً وَأَصِيلاً (الاحزاب: ٤١-٤٢)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llàhe zikren kesîrâ. Ve sebbihûhu bükreten ve a*sîlâ) "Ey iman edenler, Allah'ı çok çok zikredin! Sabah akşam onu tesbih eyleyin!" (Ahzab, 33/41-42)

Bu şudur ki, insan sözünü söylerken söylerken, özüne yerleşir. Taklitle başlar, hakikatine ulaşır insan… Onun için böyle oluyor bu…

Tabii bunu bilen bilir. Erbâbı bilir. Zâten Rabbimiz emretmiş. Onun söylediği şeyin hikmetine aklımız ya erer ya ermez. Ererse, keyfine vararak yapar insan… Ermezse de yaptığı zaman faydasını yine görür.

Demek ki zikir de dinimizin aslından, esasındanmış. Niye bunu birazcık uzatarak açıkladım?

Şu bakımdan açıkladım ki, bu ümmetin önüne düşmek iddiasında olan, size akıl öğretmek iddiasında olan bazı kimseler var, zikri inkâr ediyor. Zikrin mânâsını saptırmağa çalışıyor:

"—Efendim, oturup da şu kadar adet zikretmenin mânâsı yok, maksadı yok, uygun değil!" diye dil uzatıyor, karşı geliyor.

Ama dini kendisi bilmiyor, kendisi yanlış… Güya sizi irşad etmeğe çalışıyor, ama kendisi yanlış yolda… Farkında değil işin… Onun için bunu biraz uzunca izah ettim.

Zikir dinimizin esaslarından bir esastır. Dille zikir de esastır, kalple zikir de esastır. İnsanın hiç unutmama durumuna gelmesi de bir esastır. Ama o yüksek derece… Aşağıdan başlar, öyle gider, öyle hasıl olur. Bunu erbabı bilir, dinimizi iyi bilen alimler bilir. Cahiller uzaktan ileri geri konuşur bilmeden…

"—Yâ Rabbi bana şükrünü edâda yardım eyle, zikrini edâda yardım eyle… (*Ve hüsnü ibâdetike*) Sana kulluğu güzel yapmakta yardım eyle…"

Şimdi hepimizin Allah'a ibadet borcumuz var… Günde beş vakit namaz mı? Oruç mu? Yalnız namaz değil, yalnız oruç değil… Hac

mı, zekât mı? Yalnız onlar değil… Ya?.. Ömür boyu, aklın başında olduğu müddetçe Allah'a güzel kulluk etmekle muvazzafsın, vazifelisin. Yâni sadece camide değil, sadece Ramazan'da değil, sadece hacca gittiğin zaman değil, her zaman, her halde Allah'a güzel kulluk etme durumundasın!

Yolda yürürken… Camiden çıktın, evine gidiyorsun; Allah'a güzel kulluk ederek yürü! Dilin zikirde olsun, gözün harama bakmasın, aklın fâsit işlerle meşgul olmasın, başkasının kötülüğünde olmasın!

İşyerinde niyetini doğru dürüst tut, karşındakini aldatma! Alışverişini helâlinden yap, müşterini kandırma! Malın ayıbını saklama… vs. O da ibadet…

Millet sanıyor ki, sadece camide namaz kılmak ibadettir. Onun için, camiden çıktı mı dini unutuyor. Sanıyor ki sadece Ramazan'da mukabele peşinde koşturmak, cami cami dolaşmak ibadettir. Ramazan çıktı mı, o da okun yaydan fırlayıp gittiği gibi, ver elini günahlar, hatalar, isyanlar, haydi yine bırakıp gidiyor.

İbadet anlayışı yanlış… Bugünkü cahil Müslümanların ibadet anlayışı yanlış… İbadeti belli zamanlara mahsus beli hareketler sanıyorlar. Hayır! İbadet ömrü Allah'ın rızasına uygun sürmek… Ömrünü yaşıyorsun, yaşayışını Allah'ın rızasına uygun halde yaşamak… İbadet bu…

Yâni yatarken de insanın ibadet borçları vardır, ticarette de ibadet borçları vardır, sokakta yürürken de borçları vardır. Efendim, arkadaşı ile konuşurken de borçları vardır. Ailevî münasebetlerinde de borçları vardır, vazifeleri vardır.

Dikkat ederseniz, hadis kitaplarını açıp bakarsanız, dinin emirleri sadece camiye mahsus, namaza mahsus değildir. Namaz bahsi vardır ama sadece ona mahsus değildir Ahlâka mahsus emirler vardır, onları da tutarsan o da ibadettir. Efendim, ictimaiyyata dair hadisler vardır, onları da tutarsan ibadettir, tutmazsan günahtır.

İşte İslâm'ın bir ömür sürüş tarzı olduğunu Müslümanın kafasına yerleştirmesi lâzım! Onu anlayamıyorlar.

Onun için Eyüp Sultan Hazretleri'nin türbesine geldiği zaman kadın başına bir yarım yamalak, eğri büğrü örtü iliştiriyor,

türbenin karşısında ağlıyor. Ağlıyor, samimi, sahtekâr değil, aldatmaca yapmıyor. Hüngür hüngür ağlıyor, işim bitti sanıyor. Artist de geliyor oraya, gazinocu da geliyor. Eyüp Sultan Hazretleri'nin orada kurban kesti, bitti.

Yanılıyorsun kardeşim, bitmedi. İbadetin bitmesi diye bir şey yok… Sen şu nefesi alıp verdikçe, şu akıl senin başında oldukça, her işinde ibadet veya günah bahis mevzuudur. Allah'a itaat edersen, Allah'ın emrine uygun yaparsan işini, ibadettesin… Allah'a âsî olursan, emirlerine aykırı hareket edersen, günahtasın!

Millet bunu bilmiyor. Bunu anlatacağız. Siz de anlatın! Anlamadıysanız, siz kendiniz de anlayın: İbadet Ramazan'a mahsus değildir, camiye mahsus değildir, ibadet cumaya mahsus değildir, ibadet hacdan ibaret değildir, ibadet her şeydir. Nasıl her şeydir? Her şeyi yapış tarzındır, yapışındaki niyetindir, zihniyetindir, ömrü sürüş tarzındır.

Onun için bir mü'min, yaşayış tarzı itibariyle bir kâfire benzemez. Müslümanın mantığı başka türlü çalışır. Çünkü ibadet mantığı ile hareket eder. İbadetin asıl mânâsı da zâten Arapçada kulluk demek… Yâni ömrünü kullukta geçireceksin, âsîlikte geçirmeyeceksin. Kullukta geçireceksin, Allah'a itaatte geçireceksin…İbadet odur.

İşte ibadeti, Allah'a kulluğu güzel yapmak lâzım! Herkes bir ömür sürüyor, kimisi sonunda diz dövüyor, saç yoluyor, baş yoluyor. Kimisi bir evlilik yapıyor, sonunda pişman oluyor. Kimisi bir işe giriyor, sonunda pişman oluyor. Herkes bir yol tutturmuş gidiyor. Herkes bir tarzda ömür sürüyor. Herkesin bir aklı var, bir mantığa hizmet edip gidiyor.

Herkes bir yol tutturmuş ama ya yanlış, ya doğru… Ya kârlı, ya zararlı… Eğer Allah'ın rızasına uygunsa, kârda… Allah'ın rızasına aykırı ise, ziyanda… İbadet bu… Allah'ın rızasını gözlemek, ömrü Allah'ın emirlerine uygun geçirmek…

"—Yâ Rabbi, senin verdiğin nimetlere şükürde bize yardım et! Seni zikirde bize yardım et! Sana kulluğu güzel yapmakta bize yardım et!"

Dua bu, Türkçesi kısacası bu… Mânâsı da benim dilimin döndüğü kadar, size anlatabildiğim kadar budur.

Şimdi burada yeni ne öğrenmiş olduk? İbadet anlayışımız tashih olmuş oluyor. İbadet anlayışı çok yanlış yerleşmiş Türkiye'de… Onun için, müezzin efendiler de namazı kıldı mı camiden çıkıyor, kapıyı kapatıyor. Hayır, o da öyle değil. İbadetin sürekli kulluk olduğunu, ömür boyunca devam ettiğini, gençliğe mahsus veya ihtiyarlığa mahsus olmadığını bileceğiz. Camiye, hacca mahsus olmadığını bileceğiz. Her işimizi Allah'ın rızasına uygun yapacağız. Her işimizde diyeceğiz ki:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî ve ridàke matlûbî*) "Yâ Rabbi, maksùdum sensin, hedefim sensin, seni istiyorum; senin rızanı kazanmak amacım!"

"—Yâ Rabbi, maksadım sensin, ben senin rızan peşindeyim! Bana senin rızanın yolunu göster, onu yaptırt; ona aykırı iş yaptırtma! Beni yanlış yollara düşürme!" diye ondan onu isteyeceğiz.

Bu duayı ezberleyin:

اَللّٰهُمَّ أَعِنِّي عَلٰى أَدَاءِ شُكْرِكَ وَذِكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

(*Allàhümme einnî alâ edâi şükrike, ve zikrike, ve hüsni ibâdetik*)

Her namazın arkasından böyle deyin! Peygamber Efendimizin Muaz Hazretlerine tavsiye ettiği bir güzel dua…

Râmûzü'l-Ehàdîs isimli hadis kitabının 434. sayfasının birinci hadis-i şerifi… Sayfayı yazacağına duayı yazıver, kurtul!

(*Allàhümme einnî alâ edâi şükrike, ve zikrike, ve hüsni ibâdetik*)

Diyorum ya size kalemle, defterle gelin diye… Hattâ buraya mahsus değil, daima şuranızda, göğüs cebinizde bir defter bulunsun! Yanında da bir küçük kalem… Hop çekersiniz, elinize alıp yazıverirsiniz.

Dünya ve ahiretin hayırlarını kazanmaya vesile, Efendimizin mübarek fem-i saadetinden dökülmüş inci misâli bir bir dua…

b. Günahları Affettiren Bir Dua

Gelelim ikinci hadis-i şerife…

Bu ikinci hadis-i şerifin kaynağı İbnü'n-Neccâr, ravisi Abdullah ibn-i Abbas RA… Peygamber SAS efendimiz buyurmuşlar ki:[138]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلا أَنْتَ سُبْحَانَكَ ، عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي ، فَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ؛ غُفِرَتْ ذُنُوبُهُ وَلَوْ كَانَ فَارًّا مِنَ الزَّحْفِ

(ابن النجار عن ابن عباس)

RE. 434/2 (*Men kàle: Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke, amiltü sûen ve zalemtü nefsî, fetüb aleyye inneke ente't-tevvâbü'r-rahim; gufiret zünûbühû velev kâne fârren mine'z-zahfi*)

Mânâsına gelelim:

(*Men kàle*) "Her kim ki şu duayı yaparsa, (*gufiret zünûbühû*) günahları afv ü mağfiret olunur; (*velev kâne fârren mine'z-zahfi*) eğer savaştan firar etmiş bile olsa… Savaştan kaçmış bile olsa, günahları affolunur."

Biliyorsunuz, Peygamber Efendimizin hadis-i şeriflerinde bazı günahların büyük günah olduğu belirtilmiştir. *Kebâir*, büyük günahlar… Meselâ, adam öldürmek büyük günahtır. Bir adamın canını alıyorsun, yaşama hakkına son veriyorsun; çok büyük günah… Zinâ büyük günah…

Onun gibi büyük günahlardan bir tanesi de savaştan kaçmaktır. Müslüman savaştan kaçamaz, ayet-i kerimede yasaklanmıştır. Bir iki istisnası vardır, harp hilesi için geri çekilebilir. Ordunun orta kısmı kaçıyormuş gibi yapar. Düşmanın önünden yapmacık olarak kaçar. Düşman da peşine düşer. Yandaki askerler de açılırlar, arkaya doğru ilerlerler. Bu bizim eski dedelerimizin çok yaptıkları bir savaş oyunudur.

Bunlar kaçıyor diye düşman takip ederken, onlar da atlılarla,

---

[138] *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.234, no:3902; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.171, no:23230.

çevik kuvvetlerle düşmanın arkasına dolanırlar, ondan sonra çemberi kapatırlar. Düşman bir döner, bakar ki, kaçış yolu da kapanmış. O açıyormuş gibi yapan Müslümanlar da dönerler geriye, düşmana saldırırlar, düşmanı imha ederler. Böyle bir harp hilesi için geri çekilmek caiz… Firar etmek yok diye ille orada durma mecburiyeti yok… Harp bir oyundur, hiledir, ustalıktır. O ustalığı yaparsın, olur.

Düşman da bazen çevirir Müslümanı…Yakın zamanda Kore'ye giden askerlerimiz Kunuri denilen yerde iken, bir de bakmışlar ki düşman etraflarını çevirivermiş. Amerikalıların hataları sonucu bizim birliğimiz orada yapa yalnız kalıvermiş.

Etrafı sarıldı, ne yapsın? Mü'min… Komutan askeri toplamış, demiş ki:

"—Etrafımız sarılmıştır arkadaşlar, nereden isterseniz düşmana hücum edebilirsiniz. Gayemiz düşmanın çemberini yarmak ve dışarı çıkmaktır."

Mehmetçik, "Yâ Allah, Allah Allah!" demiş, saldırmış… Kunuri Zaferi… Oraların düşmanı bizim gibi er görmemiş ki karşısında… Düşman çevirmiş etraflarını ama, bizimkiler yarmışlar, geçmişler.

arihe bir destan daha eklemişler.

Harpte ileri geri gitmek, sarmak sarılmak, yarmak olur; bir… Bir de:

أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ (الأنفال:١٦)

(*Ev mütehayyizen ilâ fietin*) “Veyahut arkadaki bir birliğe iştirak etmek için.” (Enfal, 8/16)

Baktı ki burada mümkün değil, durum zorlaştı. Arkadaki birliğe kadar çekiliyor, onlara katılıyor. Zaruretleri gördü, orada dayanmanın imkânsızlığını anladı. Arkadaki birliğe katılıp, onlarla birlikte bir savaş taktiği geliştirmek için o da olabilir.

Bunun dışında geri çekilmek olmaz, düşmana sırtını dönüp kaçmak olmaz. Taban kaldırmak olmaz! Müslüman çarpışır, çarpışır, “Ne yapayım, benim de ömrüm bu kadarmış. Allah bana şehidlik şerbetini içirecek. İmandan ayırmasın!” der, çarpışır.

Zâten biz mü’min kullarız. Ecel bize, ne zaman için alnımıza yazılmışsa, o zaman gelecek, bu hayat bitecek. Bu hayatta demir atıp ebedî kalmak mümkün değil, nasıl olsa herkes ölecek. Bir zaman gelecek, biz de öleceğiz. Yolunda ol…

Bu şişe kırılacak mâdem, varsın yârin yolunda kırılsın, hak yolda kırılsın! Allah bizi yolunda yürürken, yolundayken, çalışırken, çarpışırken, mü’min-i kâmil olarak ruhunu teslim eden bahtiyarlardan eylesin…

Şimdi bu hadis-i şerifin son kısmındaki bu şey, “Kâfirler çok kuvvetlendiği zaman, o zaman böyle geri çekilme filân olursa, insana bir üzüntü olursa, o gibi durumlardır belki…” diye şerhte bir açıklama var. “Büyük bir günah bile olsa, bu duayı yaptığı zaman, Allah günahlarını mağfiret eder.” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Hadis-i şerif böyle… Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet edilmiş. Gelelim duanın ne olduğuna… Dua şu:

لاَ إِلَهَ إِلا أَنْتَ سُبْحَانَكَ ، عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي ، فَتُبْ عَلَيَّ

إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ؛

(*Lâ ilâhe illâ ente sübhàneke, amiltü sûen ve zalemtü nefsî, fetüb aleyye inneke ente't-tevvâbü'r-rahim*)

İlk başta (*Lâ ilâhe illâ ente*) "Yâ Rabbi senden gayri mâbud, ilâh yok, tapınılacak bir varlık yok; sen varsın, sadece sana ibadet edilir."

(*Sübhàneke*) Seni her türlü noksanlıktan tenzih ederim yâ Rabbi! Kâfirler senin için ne yakışıksız sözler söylemişler; iki demişler, üç demişler, oğlu var demişler, karısı var demişler… Yalan yanlış şeyler uydurmuşlar. Yıldıza tapmışlar, öküze tapmışlar, buzağıya tapmışlar. Elleriyle yaptıkları taştan, ağaçtan putlara tapmışlar… Yâ Rabbi, seni tenzih ederim, sen onlardan münezzehsin. Sen o kâfirlerin yarım yamalak akıllarıyla söylediği eğri büğrü sözlerden pâksın. O sıfatlardan üstünsün, seni tenzih ederim yâ Rabbi!

Böylece Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne bağlılığını, saygısını ve ona olan imanını ifade ettikten sonra, (*amiltü sûen*) "Yâ Rabbi, ben kötülük işledim, kabahat yaptım yâ Rabbi! Yapmamam lâzımdı ama kabahat işledim. (*Ve zalemtü nefsî*) Böylece cezayı hak ettim, kendi kendime haksızlık ettim yâ Rabbi! Şimdi ben bu kötülüğü yaptığım için sen beni cezalandıracaksın, cehenneme atacaksın. Demek ki ben kendime etmişim. Kendi kendime zulmettim yâ Rabbi! Başka zalime lüzum kalmadı, ben günahı işledim, kendi kendime zulmettim yâ Rabbi!"

(*Fetüb aleyye*) "Yâ Rabbi, sen bana teveccüh buyur, bana tevbe nasib eyle… Benim tevbemi kabul eyle… (*İnneke ente't-tevvâbü'r-rahim*) Çünkü, hiç şüphe yok ki, sen tevbeleri kabul edici, merhameti çok olan Rabsin, tevbeleri kabul edersin." mânâsına geliyor bu dua…

(*Fetüb aleyye*) "Bana tevbe ile muamele et!" demek. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne izafe edilince *tâbe* fiili *alâ* ile kullanılır, "Kulunun tevbesini kabul etmek" diye Türkçeye tercüme edilebilir. Veyahut kuluna teveccüh etmek…

Biz tevbe ettiğimiz zaman Allah'a yalvarıyoruz:

“—Yâ Rabbi, ben kabahat işledim, günah işledim, beni affet!” diyoruz, o da bize nazar etmiyor.

“—Seni edepsiz, ben sana bunca nimetleri verdim de sen bana karşı günah işledin!” diyor.

Ama biz tevbe etmeye devam edince, o zaman teveccüh ediyor. Yâni affediyor, bize yöneliyor:

“—Pekiyi, haydi bakalım affettim.” diyor.

Allah bu mânâsıyla tevvâbdır, kuluna teveccüh edicidir. Tevbekâr kulunu sever, ona teveccüh eder. Tevbesini kabul eder.

Rahîm; şefkati, merhameti çok demek. Allah-u Teàlâ Hazretleri acıyıcı, merhamet edicidir. Dünya üzerindeki bütün merhametleri toplasan… Anne tavuk civcivini kanatları altında böyle koruyor. Kuş yumurtası üzerinde oturuyor, günlerce onu ısıtıyor, yavrum çıksın diye… Düşünün ki Mevlâ’nın merhameti ne kadar çoktur.

Allah bizi rahmetine erdirsin… Bize lütfuyla, keremiyle muamele eylesin…

Duayı yazanlar için bir kere daha tekrar ediveriyorum:

لاَ إِلَهَ إِلا أَنْتَ سُبْحَانَكَ ، عَمِلْتُ سُوءًا وَظَلَمْتُ نَفْسِي ، فَتُبْ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ؛

(*Lâ ilâhe illâ ente sübhàneke, amiltü sûen ve zalemtü nefsî, fetüb aleyye inneke ente’t-tevvâbü’r-rahim*)

Şimdi bir şey daha söyleyeyim:

Bu duaları bu hadislerden Mehmed Zâhid Hocamız KS, topladı, bir dua kitabı, Evrad meydana getirdi. Sabahları okuruz onu, haftanın günlerine taksim edilmiştir. Her gün, o güne ait duaları okuruz. Bu dua orada var. Yâni hadislerden toplanmış dualar, *Hadisler ve Dualar* adı altında neşredildi.

Allah razı olsun… Allah şefaatlerine nâil etsin bizi…

c. Uzatarak *Lâ ilâhe illa’llàh* Demek

Bu İbnü’n-Neccâr tarafından rivayet edilmiş. Enes ibn-i Mâlik

RA râvîsi. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[139]

مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَمَدَّهَا ، هُدِمَتْ لَهُ أَرْبَعَةُ آلاَفِ ذَنْبٍ مِنَ الْكَبَائِرِ (ابن النجار عن أنس)

RE. 434/3 (*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhü, ve meddehâ, hüdimet lehû erbeatü âlâfi zenbin mine'l-kebâir*)

Bu üçüncü hadis-i şerifin mânâsı şu:

(*Men kàle*) Her kim *Lâ ilâhe illa'llàh* derse, (*ve meddehâ*) ama uzatılacak hecelerini uzatarak derse, (*hüdimet lehû*) yıkılır onun için; (*erbeatü âlâfi zenbin mine'l-kebâir*) böyle diyen insanın büyük günahlardan dört bin günahı yıkılır, hedmolunur."

Hedmetmek ne demek? Greyderi getiriyor şimdi İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Haliç'in kenarını açacağız diye… Koca çelik makinayı getiriyor, önünde koca çelik tablaları var. İçine mazotu koyuyor, pata pata koca makine çalışıyor, binaya bir saldırıyor, güldür güldür katların hepsi yıkılıyor, hedmoluyor.

Böyle diyen insanın dört bin günahı yıkılır.

"—Hay Allah razı olsun Hocam senden…"

"—Niye?"

"—Ben bir türlü anlamıyordum. Sizin caminize gelip gidiyordum da, siz yatsıdan sonra dua ediyordunuz, sabahtan sonra dua ediyordunuz da, on defa ağır ağır, aheste aheste, uzata uzata *Lâ ilâhe illa'llàh* diyordunuz. Hah, anladım şimdi…"

"—Anla kardeşim, Hocalarımız hadislerden almışlar, biz onları yapıyoruz. Peygamber Efendimiz'in yolundayız biz… Peygamber Efendimiz'in izini sürmeğe çalışıyoruz, hadislerini yaşamağa çalışıyoruz. Yoksa tarikat şeriattan başka bir şey değil ki…"

Şimdi bir kızcağız geldi bana… Bir şeyler konuştuk:

"—Hocam, ben ehl-i tarîkım ama şeriatı da yaşamak istiyorum." dedi.

Çok güzel bir fikir, tebriğe şâyan bir söz ama, zaten tarikat da

---

[139] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.473, no:5464; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.60, no:202.

şeriattır. Şeriatın dışında tarikat yoktur. Tarikat dediğimiz şey, şeriatın bu emirlerinin tatbikidir. Ondan başka bir şey değildir.

Şeriatsız tarikat zındıklıktır. İnsan mahvolur gider.

Demek ki, insan böyle uzata uzata *Lâ ilâhe illa'llàh* derse… Neden uzatıyor? Gürültüye getirmiyor.

Şimdi bazı insanlar var, namaz kılar, tavuğun yerden yem topladığı gibi… Bazı insanlar var, tesbih çeker; sözünü anlayana aşk olsun… Sözüne kulak ver, ne dediğini anlayamazsın. Hızlı hızlı söylüyor.

"—Acelen ne kardeşim, bir yere mi yetişeceksin?"

Yok… Böyle bir gürültü, patırtı… *Sübhàna'llàh* diyecek; Sub sub sub… Tamam.

Niye acele ediyorsun? Harfleri tane tane çıkacak. Mânâsı insanın gönlüne, damla damla böyle iksir gibi damlayacak. O zaman faydası olacak.

Şimdi müezzin efendiler, (*Ve hüve'l-aliyyü'l-azîmi zü'l-celâli ve'l-kemâli sübhàna'llàh*) diyor umumiyetle camilerde… Siz de (*Sübhàna'llàh… Sübhàna'llàh… Sübhàna'llàh…*) "Yâ Rabbi, her türlü noksandan pâksın, münezzehsin, yücesin…" diye diye, mânâsını düşüne düşüne tesbih çekeceksiniz, üç tane beş tane çekiyorsunuz. Müezzin, (*dâimeni'l-hamdü li'llâh*)'a geçiyor. Haydi yetiştireyim diye nefes nefese koşturuyorsunuz, *El-hamdü li'llâh*'ı bitirmeden *Allàhu ekber*'e geçiyor. Biraz acele etmemek lâzım! Ağır ağır, tadını çıkarta çıkarta tesbih çekmeli…

Hani insan çayı alıyor, şöyle bir arkasına yaslanıyor.

"—Getirin bakalım benim şiltemi, arkama yastığımı!" diyor, dayanıyor. Tadını çıkarta çıkarta çayını içiyor.

"—Çay güzel olmuş, elinize sağlık…" diyor. "Bunu Hicaz'dan mı getirdiniz, ne de hoş kokuluymuş." diyor.

Tane tane içiyor çayı…

Tesbihe gelince, sanki arkasından kovalayan var, yakalayacaklar… Sanki bir şey geliyor, yiyecek, içecek… Hızlı hızlı çekiyorlar.

Halbuki ne diyor Peygamber Efendimiz SAS:

(*Men kàle*) "Her kim *Lâ ilâhe illa'llàh* derse, (*ve meddehâ*) ama uzatılacak yerlerini uzata uzata, hakkını vere vere derse…" diyor.

Bu hadis o bakımdan bize ders olsun, ibadetlerimizi aceleye getirmeyelim! Namazlarımızı, tesbihlerimizi şöyle özene özene yapalım!

Hani ressam bir fırça vurur, şöyle kenara çekilir, bir bakar.

Hattâ berber… Biraz tıraş eder, şöyle bir geri çekilir, bakar. "Şu tarafı fazla gelmiş." Hemen orasından biraz alır, sonra biraz geri çekilir, bakar.

Biraz şöyle ibadetlerin tadına vara ibadet edelim inşallah… Secdemizin tadına varalım, rükuumuzun tadına varalım, kalktığımız zaman tadına vararak yapalım!

d. *Lâ ilâhe illa'llàhü'l-halîmü'l-kerîm* Duası

Dördüncü hadis-i şerif.

Bu hadis-i şerif İbn-i Asâkir'de geçmiş, Zührî'den Mürsel olarak nakledilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[140]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمِ ، سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ

وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمُ ، ثَلاَثَ مَرَّاتٍ ؛ كَانَ مِثْلَ مَنْ أَدْرَكَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ

(كر. والدولابى عن الزهرى مرسلاً)

RE. 434/4 (*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhü'l-halîmü'l-kerîm, sübhàna'llàhi rabbi's-semâvâti's-seb'i ve rabbi'l-arşi'l-azîm*, *selâse merrâtin; kâne misle men edreke leylete'l-kadri*)

(*Men kàle*) 'Her kim şu duayı okursa: (*Lâ ilâhe illa'llàhü'l-halîmü'l-kerîm, sübhàna'llàhi rabbi's-semâvâti's-seb'î ve rabbi'l-arşi'l-azîm*) Ne kadar? (*Selâse merrâtin*) Üç defa okursa, (*kâne mislü men edreke leylete'l-kadri*) Kadir Gecesi'ni yakalamış, feyzinden istifade etmiş insan gibi olur.'

Kadir Gecesi'nde mâşâallah vasıtalarda yer bulunmadı, sabahlara kadar İstanbul çalkalandı. Birçok Müslüman beldeleri

---

140 İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.276; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.II, s,409, no:924; Zührî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.226, no:3867; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.171, no:23232.

çalkalandı. İnsanlar yanlarına yemeklerini aldılar, camilerin avlularına öyle gittiler. Gazeteler resimlerini çekmiş; anneler ellerinde tesbih, üzerlerinde beyaz namaz başörtüleri, melek gibi ibadet ediyorlar. Çocuklar bayılmışlar, çimenlerin üstünde uyuyorlar. Neden?

"—Hocam, Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlı, senin haberin yok mu?"

Bin aydan daha hayırlı diye, millet onun peşine koşuyor. Bin aydan hayırlı o geceyi yakalayıp, sevabından istifade edip, bir ömre bedel bir geceyi ihyâ etmek için yapıyorlar.

İyi güzel de, Allah umduklarına nail etsin kardeşlerimizi de, pekiyi Ramazan geçti, neredesiniz şimdi?

"—Hepsi tatilde, memleketlerine gittiler, gelecekler inşallah... Köylerine gittiler, sıla-i rahim yapmaya gittiler. Akrabalarına ziyaret edecekler, gelecekler. Bir iki hafta sonra, veyahut bir ay sonra camiler yine Kadir Gecesi gibi dolar hocam!"

İnşâallah... İnşâallah öyle olur.

Şimdi bu hadis-i şerifte diyor ki, Kadir Gecesi'ni ihyâ etmiş gibi olur bu duayı okuyan... Hemen bunu da yazalım:

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمِ ، سُبْحَانَ اللهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ

وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمُ .

(*Lâ ilâhe illa'llàhü'l-halîmü'l-kerîm, sübhàna'llàhi rabbi's-semâvâti's-seb'i ve rabbi'l-arşi'l-azîm*)

Mânâsını da açıklayıverelim:

(*Lâ ilâhe illa'llàh*) "Allah'tan gayri ilâh yok, mâbud yok. Halîm ve Kerîm olan Allah'tan gayri ilâh yok..."

Halîm; asabî değil, kızmayan, acele etmeyen, kızdığı zaman patlamayan demek. Âmiyâne tabirle:

"—Filanca sahıs halim selim bir insandır. Kızdıracak bir şey bile söylesen, hemen birden köpürmez, patlamaz. Sakin sakin, düşüne taşına, teennî ile hareket eder."

Kerîm de asil demek, asaletli demek, güzel sıfatlara sahip demek, cömert demek. Gönlü güzel huylarla dolu demek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hilim sahibidir. Kullarının günahlarından dolayı kızsa, cezâyı yağdırsa yağdırır. Gökten taş yağdırsa, insanları dünyada ateşlere yaksa yakar. Yakmıyor, çünkü halîmdir.

Ondan sonra kerîmdir, cömerttir, lütfu ihsânı, ikrâmı çoktur. Kullarına lütfediyor. Kâfir, Allah'a âsî, onlara bile neler veriyor, görüyorsunuz. Nerdeyse çatılarını altından yapacak adamlar... Keremi çok...

(*Sübhàna'llàhi rabbi's-semâvâti's-seb'i ve rabbi'l-arşi'l-azîm*)

(Sübhàna'llàh) "Allah'ı her çeşit noksandan hakkıyla tenzih ederim!" demek. "Allah'ın her şeye gücü yeter, Allah her şeyi görür, her şeye kàdirdir. Her türlü eksiklikten pâktır. Her türlü olgunluk ve kemâl ile muttasıftır demek. Bu *Sübhàna'llàh* sözü bu kadar derindir.

(Rabbi's-semâvâti's-seb'i) "Allah yedi kat semânın Rabbidir, sahibidir, (*ve rabbi'l-arşi'l-azîm*) ve o azîm Arş'ın sahibidir. Yedi kat semânın ve Arş-ı Azîm'in Rabbi olan Allah'ı her türlü noksandan tenzih ederim." demek.

Semâlar yedi kat... Biz göğe baktığımız zaman, sadece masmavi gökyüzü görüyoruz, geceleyin de yıldızlar görüyoruz; katlarını görmüyoruz.

"—Şu binaya baktığım zaman yedi katını görüyorum, pencerelerinden sayıyorum; tamam 1. kat, 2. kat, 3. kat... Semâda katları görmüyorum."

Görmüyorsun ama, yaratan söylüyor:

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا (الملك:٣)

(*Ellezî haleka seb'a semâvâtin tibâkà*) [O gökleri yedi kat olarak yarattı.] (Mülk, 67/3) diye Allah-u Teàlâ bildiriyor.

"—Pekiyi, tabakalarını nasıl anlayacağız?"

Bir ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ (الملك:٥)

(*Velekad zeyyenne's-semâe'd-dünyâ bi-mesâbîha*) "Biz yeryüzüne en yakın olan semâyı yıldızlarla donattık." (Mülk, 67/5)

Şimdi anlaşıldı. Demek ki yıldızların olduğu semâ, birinci semâ, ondan sonrası ikinci semâ, ondan sonrası üçüncü semâ… Dördüncü semâ, beşinci semâ, altıncı semâ, yedinci semâ…

Semâvâttan sonra Kürsü vardır:

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ (البقرة:٢٥٥)

(*Vesia kürsiyyühü's-semâvâti ve'l-ard*) "Allah'ın Kürsüsü semâları ve arzı kuşatmıştır." (Bakara, 2/255)

Ondan sonra Arş-ı A'zam vardır, Kürsü'yü kuşatmıştır. Arş-ı A'zam'ın yanında Kürsü, şöyle ufacık bir tane gibi, zerre gibi kalır. Arş da o kadar büyük bir şey…

Bu kâinâtın büyüklüğü bu kadar, semâların da hali bu…

"İşte o Arş-ı Azîm'in ve yedi kat semânın Rabbi olan Allah her türlü noksandan münezzehtir. Halîm ve kerîm olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden gayri ilâh yoktur."

Bu sözü her kim üç defa söylerse, sanki Kadir Gecesi'ni ihyâ etmiş gibi büyük sevaba nâil olur. Bu çok büyük bir mükâfattır. Bunun mânâsını bile bile, içinize sindire sindire söyleyin!

Adamın birisi, oğlu haylazmış, karşısına almış, nasihat etmiş, uzunca bir konuşmuş:

"—Anladın mı oğlum?" demiş.

Çocuk hiç oralı değilmiş demek ki:

"—Baba, sen konuşurken, sakalın böyle acaip hop hop ediyordu."

Tuu, yazık, 45 dakika konuştu babası, çocuğun aklı sakalda, hiç söz kulağına girmemiş.

İşte sözü bir böyle gelişi güzel söylemek var, bir de mânâsını anlayarak söylemek var… Hani ciğeri yanan bir insanın bir söz söyleyişi vardır, içinden duyan bir insanın yana yakıla bir söyleyişi vardır; bir de hiç alâkasız bir kimsenin söyleyişi vardır.

Hani çocuğun birisi gelmiş, anasına demiş ki:

"—Babama söyle, beni evlendirsin!"

Babasına doğrudan gidemiyor. Anası da gelmiş, babasına:

"—Bizim oğlan evlenmek istiyor." demiş.

Babası demiş ki:

"—Pekiyi, bir altın kazansın gelsin, o zaman evlendireyim!" demiş.

Çocuk haylaz, nerden kazanacak bir altını?.. Anasına demiş ki:

"—Ana sen cömertsin, iyisin, hoşsun, güzelsin… Sen bana bir altın ver!" demiş.

Anası da dayanamamış onun yalvarmasına:

"—Al evlâdım!" demiş, oğluna bir altın vermiş.

Akşam gitmiş babasına:

"—Baba, işte bir altın kazandım." demiş. "Beni evlendir!" demek istiyor.

Babası altını almış, pencereden evin önündeki denize fırlatmış. Çocuğu azarlamış:

"—Git, daha senin evlenme çağın gelmedi." demiş.

Çocuk anlayamamış bir şey…

Biraz zaman geçmiş, çocuk yine gelmiş anasına:

"—Yâhu, babama söyle beni evlendirsin!" demiş.

Anası babasına yine söylemiş. O da yine:

"—Bir altın kazansın öyle…"

Çocuk yine anasından altın almış, babasına getirmiş. Babası yine pencereden dışarı atmış. Kovmuş onu:

"—Git, daha senin evlenme çağın gelmedi." demiş.

Sonunda çocuk demiş ki:

"—Gàliba benim parayı anamdan aldığımı anlıyor. Bâri gideyim de hakikaten bir para kazanayım." demiş.

Gitmiş, çarşıda pazarda yük taşımış, bin bir zahmetle bir altın para kazanmış ama çok zahmet çekmiş. Getirmiş babasına… Babası altını almış, yine pencereden dışarıya atacağı sırada, oğlan eline yapışmış:

"—Aman baba, gözünü seveyim atma! Ne zahmetlerle kazandım

o parayı…” demiş.

Babası:

“—Pekiyi evlâdım, senin şimdi evlenme zamanın geldi.” demiş.

Yâni kendisi kazandığı zaman parayı attırmıyor, kıymetini biliyor. İşte biz de bu duaların mânâsını idrak edesek, mânâsına ere ere söylersek, o Kadir Gecesi’ne ermiş gibi sevabı alırız. Dudaklarımızdan dökülür de gönlümüzden gelmezse, o zaman olmaz.

Gönülden mânâsına intikal ederek söylemeyi Allah nasib eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

23. 06. 1995 – İskenderpaşa Camii

14. TEHLİL VE TESBİHLER

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ مُخْلِصًا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ . قيل: أَفَلا أُبَشِّرِ النَّاسَ ؟
قَالَ: إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَتَّكِلُوا (ابن النجار عن أنس)

RE. 434/5 (*Men kàle lâ ilâhe illa'llahu muhlisen, dehale'l-cennete. Kîle: E felâ übeşşiru'n-nâse? Kàle: İnnî ehàfu en yettekilû.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin…

Efendimiz SAS Hazretlerinin mübarek hadîs-i şerîflerini *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumaya devam edeceğiz. Okuyacağımız hadisler 434. sayfasındadır.

Hadîs-i şerîflerin okunmasına başlanmazdan önce, evvelen ve hâssaten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâki için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhları için; cümle enbiyâ ve mürselîn ve evliyâullahın ve hâssaten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyemizin ruhları için;

sahâbe-i kirâmın, sahâbe-i kirâmdan bize kadar gelmiş geçmiş alim, fazıl, kâmil kimselerin ruhları için;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhları için; cümle ashâb-ı hayrât u hasenâtın ve camimizin bânisinin, caminin ayakta kalmasına mâlen, bedenen hizmet etmiş, yardım etmiş olanların, imamların, müezzinlerin, cemaatlerin ruhları için;

Okuduğumuz kitabı telif eylemiş Gümüşhànevî Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhları için; uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş bütün yakınlarının, sevdiklerinin ruhları için; yaşayan biz müslümanların da Mevlâmız'ın rızası üzere ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf kıraat edip öyle başlayalım!

……………………………

a. İhlâsla *Lâ ilâhe illa'llàh* Demek

Metnini okuduğumuz hadîs-i şerîf, 434. sayfanın 5. hadîs-i şerîfi. Peygamber Efendimiz Enes ibn-i Malik RA'ın bize naklettiğine göre buyurmuş ki:[141]

مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ مُخْلِصًا ، دَخَلَ الْجَنَّةَ . قيل: أَفَلا أُبَشِّرِ النَّاسَ ؟

قَالَ: إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَتَّكِلُوا (ابن النجار عن أنس)

RE. 434/5 (*Men kàle lâ ilâhe illa'llàhu muhlisen, dehale'l-cennete. Kîle: E felâ übeşşiru'n-nâse? Kàle: İnnî ehàfu en yettekilû.*)

(*Men kàle lâ ilâhe illa'llàhu muhlisen, dehale'l-cenneh*) "Kim halisâne, kalbinden, içinden tam kànî olarak, inanarak, candan *Lâ*

---

[141] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.144; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.295, no:1418; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.49, no:35762.

ilâhe illa'llàh derse cennete girer."

İnanıyor, yapmacık değil, dilinin ucundan değil, inanarak söylüyor. Böyle muhlis bir şekilde, ihlâslı bir şekilde *Lâ ilâhe illa'llàh* diyen cennete girer.

Bunu duyunca, râvi Enes RA demiş ki:

(*E felâ übeşşiru'n-nâs*) "Büyük müjde bu, gidip insanlara müjdeleyeyim mi yâ Rasûlallah? Çünkü bu kardeşlerimizin hepsi *Lâ ilâhe illa'llàh* diyor. Onlara gidip söyleyeyim mi, müjdeleyeyim mi?"

(*Kàle*) Rasûlüllah SAS buyurmuş ki:

(*İnnî ehàfu en yettekilû*) "Korkarım ki bu söze güvenirler, yan gelip yatarlar, sàlih amel işlemekten geri dururlar. 'Nasıl olsa cennete gireceğim.' diye ona güvendikleri için hayrât u hasenât yapmaktan geri dururlar diye korkarım."

Çünkü bazı şeyleri insanlara söylesen anlamaz; bu sefer anlamadığı için yanlış bir iş yapar. Yanlış bir iş yapınca da o faide elinden gider.

İhlâs ile *Lâ ilâhe illa'llàh* söylemek. Çeşitli mânâları vardır. Bir, kalbinde şeksiz bir iman ile *Lâ ilâhe illa'llàh* diyor. Bir de ihlâs, bir şeyi halis kılmak demek. Halis, yani yirmi dört ayar altın gibi hiç katıksız kılmak demek. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın da katıksız söylenmesi lâzım. Yani işin içine başka şey karıştırılmaması, bozulmaması lazım. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı ihlâs ile söylerse; şirke götürecek, şirki ifade edecek hiçbir şeye bulaştırmadan *Lâ ilâhe illa'llàh* derse...

Çünkü insanların çoğu maalesef *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın ihlâsına riâyet etmiyor; yani halis kılmıyor, katıksız kılmıyor, içine başka şeyler karıştırıyor. Hem "Allah'a inanıyorum." diyor hem başkalarından korkuyor; hem "Allah'a inanıyorum." diyor hem paraya tapıyor; hem "Allah'a inanıyorum." diyor hem dünyaya tapıyor; hem "Allah'a inanıyorum." diyor hem şöhretin, riyanın peşinde, başkalarının kalbini kazanmak yolunda… Onlar onun ihlâsına mâni. Yani o zaman halis olmamış oluyor.

Sen niye bunu böyle yaptın?

"—Biraz görsünler, beğensinler, alkışlasınlar, şöhretim afâkı tutsun, herkes beni bilsin."

Olmadı. O zaman gösterişe kaçtı. Dinimizde gösteriş denilen şey

de “riya” diye adlandırılır. Bu işi insanlara göstermek için yapıyor; hiç kıymeti yok! Riyakârın amelini Allah-u Teàlâ Hazretleri kabul etmiyor. O zaman elden gider.

Onun için ihlâsına, yani bunun saf, sâfî, temiz, pak olmasına itina etmek lazım!

Tezkiretü'l-Evliyâ'da geçer ki evliyâullahtan birisi:

“—Yâ Rabbi kusurum, kabahatim çoktur ama sana hiçbir şeyi şerik koşmadım.” demiş.

Denilmiş ki:

“—Ey filanca, sen bir gece süt içmiştin de karnın ağrımıştı, ‘Süt içtim, karnım ağrıdı.’ dedin, karın ağrısını sütten bildin...”

Onu bile... Her şey Allah'tan. (*Hayrihî ve şerrihî mina'llàhi teàlâ*) Hastalık Allah'tan, şifa Allah'tan, dert Allah'tan, deva Allah'tan, hayır Allah'tan, şer Allah'tan. Kaderin cilveleri... Hepsi cilve...

Bu hayatta her akşam baklavayı, böreği getirseler önünüze; zaten beğenmezsiniz. Bir zaman gelir, baklavadan, börekten bıkarsınız. Bir zaman gelir, kaymaktan bıkarsınız. Arada bu sefer başlarsınız ekşi istemeye, turşu istemeye... Arada tuzlu istemeye başlarsınız. Arada acı biber istersiniz; “Ah bir Arnavut biberi olsa da ağzımın için kavrulsa...” diye. İnsanoğlunun tabiatı böyle.

Onun için, Mevlâmız her şeyi güzel yapmıştır. Hepsi güzeldir, hepsi yerli yerindedir. Hepsinin yeri vardır. Ölüm bile güzeldir. Yani her şey yerli yerindedir. Mevlâmız, (*sübhana'llàh, tebâreke'llàhu ahsenü'l-hâlikîn*) ne güzel yaratmıştır. Ona insan böyle bağlanırsa, hàlisâne, her şeyin Allah'tan geldiğini bilerek; tamam, rahata erer.

Demek ki bir de insanların güvenmeleri var, şımarmaları var. Çocuğu beğenirsin:

“—Aferin evlâdım, maşaallah, çok güzel şey yaptın.” dersin.

Bakarsın huyu hemen bozulur, şımarıverir.

“—Aa, methettikse de o kadar da methetmedik!” demek zorunda kalırsın. “Otur bakalım, şımarma, terbiyeni takın!” dersin.

Şımarmamak lâzım. Rabbin nimetleri, ikramları, lütufları, sevapları duyulunca insan şımarmamalı.

Şımardığı zaman, güvendiği zaman “Canım, benden gayrisini

mi cennete sokacak...” gibi edepsizce sözler söylemeye başlar veyahut “Nasıl olsa her *Lâ ilâhe illa’llàh* diyen cennete girecekmiş, ben şu günahın kenarından tırtıklayayım, bu kabahatin şurasından yapayım...” diye bu sefer insanoğlunu şeytan oradan aldatır.

“—Ya ne korkuyorsun, Allah Erhamu’r-râhimîn’dir, elbet seni de affeder.”

Evet, Erhamu’r-râhimîn ama cehennemi de var, ikàbı da var, azabı da var, gazabı da var, o da var. Kahhar adı da var. Onun için, bilmem ki bana hangisi ile muamele edecek? Temenni ederim lütfuyla muamele etsin ama...

Hz. Ömer RA şehid olacak, ölmek üzere, yatakta yatıyor. Teselli olsun diye etrafındaki mübareklerden bir tanesi demiş ki:

“—Yâ Ömer, ne mutlu sana! Senden önceki o mübarek Peygamber Efendimiz, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, onların hepsi senden hoşnuttu. Gidenler senden memnundu. Şimdi biz senden geride kalan kimseler de senden el-hak memnunuz. Bize iyi halifelik yaptın, iyi idare gösterdin. Ne mutlu sana! Gidenler memnun, kalanlar memnun. Ne iyi insansın!”

Acı acı gülmüş Hz. Ömer; yaralı, şehid olacak, yatakta ölmek üzere. Demiş ki:

“—Sizin bu sözlerinize gafiller aldanır. Allah’a yemin ederim ki Doğu ile Batı’nın arasındaki cümle nimetler, mülkler benim olsaydı, kıyamet gününün korkusundan onları infak ederdim.”

Hz. Ömer bu. Hz. Ömer RA ki Aşere-i Mübeşşere’den. Hz. Ömer RA ki Peygamber Efendimiz’in türbesinde yanına defnedilmek şerefine ermiş mübareklerden. Hz. Ömer RA ki kızını Peygamber Efendimiz’e vermiş de Peygamber Efendimiz’le kayınpederlik münasebetine, şerefine mazhar olmuş kimse… O korkarsa benim halim ne olacak, bizim halimiz ne olacak? Biz neyiz ki?..

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi şımarmayanlardan etsin…

Derviş biraz tesbih çeker, gözüne bir hayal görünür. Derviş biraz ibadet eder, rüyasında bir şey görünür. Ooo, ayakları yere değmez. Ya ne oluyorsun? Öteki günahlarını unuttun mu? Yirmi senedir, otuz senedir yaptığın günahları unuttun mu? Ne oldun

birden hemen?..

Bu da imtihandır. Belki "Şımaracak mısın, şımarmayacak mısın?" diye Allah imtihan ediyor.

Peygamber Efendimiz Mi'raca çıktı ama Allah-u Teàlâ Hazretleri methediyor:

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى (النجم:١٧)

(*Mâ zâga'l-basaru ve mâ tagà*) "Gözü sapmadı, şaşırmadı, sağa sola bakmadı ve sınırı aşmadı." (Necm, 53/17) Edebe aykırı iş yapmadı Rasûlüllah Efendimiz.

Düşünün, bir saraya girerken, yüksek bir dergâha girerken insanın eli ayağı dolaşır, ne yapacağını şaşırır. Her taraf pırıl pırıl, tertemiz, süs, ziynet, ihtişam. İnsan protokolü nasıl yapacağını şaşırır. Ama Rasûlüllah Efendimiz onu da öyle çok güzel yapmış ki, Kur'ân-ı Kerîm'de *Ve'n-necmi* Sûresi'nde "Edebini muhafaza etti." diye methediliyor.

İnsanın işte öyle dergâh-ı İzzet'e, Mevlâ'nın rahmetine, lütfuna erdiği zaman şımarmaması, o da önemli. Onlara güvenip de terk etmemesi, o da önemli.

Denizde insan kulaç atmayı, ayak çırpmayı bıraksa ne olur?

Olmaz. Yüzmek için, yürümek için, gitmek için devamlı bir çalışma lazım geliyor.

Mevlâ bizi bu dünya denizine salmış, biz de bu denizin içinde çırpınıp duran insanlarız. Zaten öyle demiş büyükler:

الدُّنيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ ، كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ يَغْرَقُ فِيهَا

(*Ed-dünyâ bahrun amîkun*) "Dünya derin, dibi görünmez bir deryadır; (*kesîrun mine'n-nâsi yuğraku fîhâ*) insanların çoğu bu denizin içinde gark oldu gitti, mahvoldu gitti."

Dünya bir deniz gibidir. Burada daima bir gayret olacak. Bir kanadımız sabır kanadı, bir kanadımız şükür kanadı. Bu kanadı çırpmazsak havada kuşun duramadığı gibi, düştüğü gibi düşeriz. Veyahut denizde yüzenin yüzdüğü zaman ancak mesafe aldığı

gibi... Çalışmamız lâzım. İbadet ve taati bırakmamamız lâzım.

“—Ramazan geçti. Ramazan’da şu kadar tesbih çektim, bu kadar hatim indirdim, şu kadar teravih kıldım; tamam, bir dahaki seneye kadar yeter.”

Öyle şey yok. Kuş kendisini bıraktığı zaman küt aşağıya düşüyor. Sen de Ramazan’dan çıkarsın, tepetaklak düşersin. Onun için ibadet daimî olacak.

Allah bizi yolunda edebini muhafaza eden, edepli, àrif, zarif, kâmil, hakiki, has müslüman kul eylesin…

b. Tevhid ve Tesbihin Mükâfatı

Bu hadîs-i şerîf de yine *Lâ ilâhe illa’llah*’ın ve tesbihin faziletine dairdir. Taberânî’nin İbn-i Ömer RA’dan bize naklettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:[142]

مَنْ قَالَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، كُتِبَ لَهُ بِهَا عِنْدَ اللهِ عَهْدٌ ؛ وَمَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، كُتِبَتْ لَهُ بِهَا مِائَةُ أَلْفِ حَسَنَةٍ ، وَأَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ

(طب. كر. عن ابن عمر)

(*Men kàle lâ ilâhe illa’llàhu, kütibe lehû bihâ inda’llâhi ahdün; ve men kàle sübhana’llàhi ve bi-hamdihî, kütibet lehû bihâ mietü elfi hasenetin ve erbaatün ve ışrûne elfe hasenetin.*)

(*Men kàle lâ ilâhe illa’llàhu*) “Her kim lâ ilâhe illallah derse, (*kütibe lehû bihâ inda’llâhi ahdün*) Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzurunda ona bir ahd ü peymân, bir vesika, anlaşma, ahitleşme akdedilir, verilir.” Lâ ilâhe illallah dedi diye ona bir berat yazılır. “Bu *Lâ ilâhe illa’llah* diyenlerdendir.” diye kendisine bir ahitnâme yazılır.

(*Ve men kàle sübhàna’llàhi ve bi-hamdihî*) “Her kim *Sübhàna’llâhi ve bi-hamdihî* derse, (*kütibet lehû bihâ*) onun için

---

142 Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.436, no:13595; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.278; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.226, no:3869; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXI, s.173, no:23239.

buna yazılır; (*mietü elfi hasenetin*) yüz bin hasene, (*ve erbaatün ve ışrûne elfe hasenetin*) ve yüz yirmi dört bin hasene yazılır.”

Lâ ilâhe illa’llàh; Allah’tan gayri ilâh yoktur demek.

Sübhàna’llàh; Allah’ın eksiği, kusuru yoktur; her şeyi tamdır, mükemmeldir, güzeldir, hoştur demek. (*Ve bi-hamdihî*) Ben onu bütün kalbimle överim, methederim, senâ ederim, hamd ederim demek oluyor.

İşte bu duygular güzel olduğundan, önceki haftalarda da anlattığımız gibi, Allah bunlara büyük sevaplar ihsan ediyor.

Bu büyük sevapları bazıları garipserler, “Böyle bir sözden bu kadar olur mu?” diye. Onlara da Kadir Sûresi hüccet olarak yeter ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri bir geceye bin ayın sevabını, faziletini verdiğini o sûrede bize bildiriyor. Binâen aleyh, Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin lütfu, deryası çûşa gelip dalgalandı mı, onun önünde kimse duramaz; lütfu her şeye yeter, erişir.

Tabii o zaman *Lâ ilâhe illa’llah* diyeceğiz. Yani bunları duyunca halisâne, muhlisâne, Rabbimiz’in zikri dilimizde daim olacak.

Şimdi buradan çıktık, Ümraniye’ye gidiyorum; arada otobüs var, vapur var, dolmuş var; üç vasıta ile oraya gideceğim. Kitap okusam okuyamam, bakalım oturacak yer bulacak mıyım? Ayakta kendimi zor tutabilirsem ne âlâ... Oraya gidinceye kadar ne olacak? Elin meşgul, gözün meşgul; bir şey yapamazsın.

“—Ne yapacaksın pekiyi?”

Kalbinden, dilinden *Lâ ilâhe illa’llàh* de, sevapları kazan; âhirete âhiretin zengini olarak var. “Bu dünyada bir fakirlik yakamızı tuttu, âhirette de tutmasın.” diye Mevlâ’nın zikrini dilinizden düşürmeyin ki, en kıymetli ibadettir.

c. Hz. Adem’e Salât Etmek

Bu hadîs-i şerîfi Hz. Ali Efendimiz rivayet etmiş, Deylemî *Müsnedü’l-Firdevs*’inde kaydeylemiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[143]

---

[143] *Kenzü’l-Ummâl*, c.II, s.226, no:3871; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.166, no:23219.

مَنْ قَالَ فِي كُلِّ يَوْمٍ ثَلاثَ مَرَّاتٍ: صَلَوَاتُ اللهِّ عَلَى آدَمَ؛ غَفَرَ اللهُ لَهُ الذُّنوبَ وإِنْ كَانَتْ أَكْثَرَ مِنْ زَبَدِ الْبَحْرِ، وَكَانَ فِي الْجَنَّةِ رَفِيقَ آدَمَ

(جعفر بن محمد بن جعفر فى كتاب الفردوس، والديلمي عن على)

RE. 434/7 (*Men kàle fî külli yevmin selâse merrâtin: Salevâtu'llàhi alâ âdeme; gafera'llàhu lehü'z-zünûbe, ve in kânet eksere min zebedi'l-bahri, ve kâne fi'l-cenneti refîka âdem*)

(*Men kàle fî külli yevmin selâse merrâtin*) "Her kim bir günde üç defa, (*Salevâtu'llàhi alâ âdeme*) derse, (*gafera'llàhu lehü'z-zünûbe*) Allah onun günahlarını bağışlar, (*ve in kânet eksere min zebedi'l-bahri*) eğer denizlerin köpüğünden daha çok bile olsa… (*Ve kâne fi'l-cenneti refîka âdem*) Ve o şahıs cennette Hz. Âdem Efendimiz'in refîki, arkadaşı olur."

Hz. Âdem kim? Hz. Âdem, hepimizin bildiği gibi ebü'l-beşerdir; beşerin babasıdır, hepimizin babasıdır.

"—Oo, merhaba, o zaman biz de hep kardeşiz demek ki..."

Tabii. Bütün müslümanlar birbirlerinin kardeşi, Müslümanlık kardeşliği var. Bütün insanlar da Hz. Âdem'den baba-bir kardeşlik var. Hepimizde baba-ana-bir kardeşlik var. Birbirimizin boğazına yine de kurtlar gibi saldırıyoruz. Aynı babanın evlatları yine birbirlerine saldırıyorlar.

Demek ki, kardeş olduğumuzu idrak edeceğiz. Hani insan leb demeden leblebiyi anlar, işaretten remzi sezer. Buradan anlıyoruz ki Hz. Âdem atamızdır, babamızdır; ötekiler de kardeşlerimizdir. Kardeşliği güzel yapalım!

Hz. Âdem'e üç defa (*Salevâtu'llàhi alâ âdem*) deyince, Allah onun günahlarını bağışlıyor; cennette Hz. Âdem'e komşu edeceğini bildirmiş Peygamber Efendimiz.

Buradan ne anlıyoruz?

Babaların kıymeti de anlaşılıyor. Hakikaten hadîs-i şerîflerde geçer ki:

"—Anası, babası sağken cenneti kazanamayanlara yazıklar olsun, burnu yere sürtsün!" diye.

Cenneti kazanamıyor. Babası sağ, anası sağ; hâlâ cenneti kazanamıyor. Hizmet et, kazan! Kazanamıyor. "Burnu yere sürtsün!" demiş Peygamber Efendimiz. Yani, "Yazıklar olsun!" demek. Onun için babalarımıza hürmet edeceğiz.

Babalarımızın babası, büyük babamız Hz. Âdem'e de bu hadîs-i şerîfi duyduktan sonra günde üç defa (*Salevâtu'llàhi alâ âdem*) deyin ki, cennette onun refiki olasınız. Dedemizdir, Âdem babamızdır, atamızdır. Sevgisi tabii gönlümüzde olacak.

d. Zararlılardan Korunmak İçin Bir Dua

Bu hadis-i şerif Aşere-i Mübeşşere'den Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz bize bir dua

öğretiyor:[144]

مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللّٰهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لاَ يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلاَ فَاجِرٌ ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَبَرَأَ وَذَرَأَ ؛ عُصِمَ مِنْ شَرِّ الثَّقَلَيْنِ الْجِنِّ وَ الاِنْسِ ، وَإِنْ لُدِغَ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يُمْسِيَ ، وَإِنْ قَالَهَا حِينَ يُمْسِي كَانَ كَذٰلِكَ حَتَّى يُصْبِحَ (أبو الشيخ عن عبد الرحمن بن عوف)

RE. 434/8 (*Men kàle hîne yusbihu: Eùzü bi-kelimâti'llâhi't-tâmmâti'lletî lâ yücâvizühünne berrun ve lâ fâcirun, min şerri mâ haleka ve beree ve zeree; usime min şerri's-sekaleyni el-cinni ve'l-insi, ve in lüdiğa lem yedurrahû şey'ün hattâ yümsiye, ve in kàle hîne yumsî kâne zâlike hattâ yusbiha.*)

Bu hadîs-i şerîfin mânâsını söyleyelim:

(*Men kàle hîne yusbihu*) "Sabahleyin, sabaha erdiği zaman bir insan bu sözleri söylerse."

Ne olur? "İnsanların ve cinlerin şerrinden korunur ve kendisi bir yılan, akrep bir şey soksa bile o sokan şey ona zarar veremez. Bu, sabaha kadar. Sabah çıkmışsa akşama kadar, akşamleyin okursa sabaha kadar hıfz u himayesine sebep olur."

Nedir bu güzel dua? Bu hususta aynı mânayı ifade eden başka hadisler de vardır:

(*Eùzü*) "Sığınırım Allah'a…" Neyle? (*Bi-kelimâti'llâhi't-tâmmât*) "Allah'ın tam kelimeleri ile Allah'a sığınırım. Yâni Esmâ-i Hüsnâsı ile, onun indinde makbul olan dualar ile, İsm-i A'zâm'ı ile, Allah'ın hiç eksiği, kusuru olmayan ne kadar mübarek, esrarlı, tılsımlı, tesirli sözü varsa onları söyleyerek Allah'a sığınırım."

(*Elletî lâ yücâvizühünne berrun ve lâ fâcirun*) "O sözler, o kelimeler ki, onların hükmünün dışına itaatli kullar da, fâcir kullar da çıkamaz." Sımsıkı bağlar. Alimallah yerinden kıpırdatmaz. İşte

144 *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.165, no:3593; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.134, no:23148.

o kelimelerle Allah'a dua ederim.

Niçin? (*Min şerri mâ haleka*) "Yarattıklarının şerrinden Allah'a sığınırım. (*Ve beree*) Halk ettiklerinin şerrinden sığınırım. (Ve zeree) Yeryüzüne yaydıklarının şerrinden sığınırım."

Yani bu sözü söyleyen insan, "Yarattığı, yeryüzünün her tarafına dağıttığı ne kadar mahlûk varsa, hepsinin şerrinden Allah'ın o tam, esrarlı, kuvvetli sözleri ile Allah'a sığınırım." demiş oluyor. Böyle dediği zaman hem insanların hem cinlerin şerrinden korunur.

Şimdi bizim memlekette sizi tabii bilmiyorum, bana geldikleri kadar gelirler mi; bana çok insanlar geliyor. Bu cinlerin çok işleri oluyor. Çok oynadıkları oyunlar oluyor. Geliyor, dertli insanlarla zaman zaman konuşuyoruz.

"—Evimde başıma şu hal geliyor, geceleyin şu hal geliyor, gündüzleyin böyle oluyorum..."

Yani şu etrafınızdaki insanların dertsizi yok. Herkesin bir derdi var. Bir kısmının derdi de cinlerden… Cinlerden çok dertli olanlar var. Eh işte, onlar yazsınlar bakalım veyahut siz yazın, onlara söyleyin: Cinlerin ve insanların şerrinden korunur.

Cin ne demek? Cin, göze mestûr olan, yani gözle görülemeyen mahluklar. Cinlerin varlığına dair Kur'ân-ı Kerîm'de sûre var, Cin Sûresi var. Cinlerin gelip Peygamber Efendimiz'i dinlediğine dair rivayetler var. Şeytanın da görünmemesi hasebiyle cinlerden olduğuna ayet-i kerime delâlet ediyor:

كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ (الكهف: ٥٠)

(*Kâne mine'l-cinni fefasaka an emri rabbihî*) "Cinlerden idi, Allah'ın emrinden saptı, aykırı gitti." (Kehf, 18/50)

İnsanları görüyoruz; "Tamam, filanca benim hasım, belalım, karşımdan geliyor. Tamam, şu." Bir de görünmeyen belalılar var. Abdestsiz şey yaptığı zaman, besmelesiz girdiği zaman, şu olduğu zaman, bu kaldığı zaman musallat olan...

Görünen görünmeyen bütün bu belâlı, dertli, şerli şeylerin hepsinin şerrine karşı bunu okuduğu zaman, sabah okursa akşama kadar, akşam okursa sabaha kadar Allah onu korur.

“—Yılan soksa, akrep soksa zarar vermez.” diyor Peygamber Efendimiz.

Olur mu böyle bir şey?

Sahâbe-i kirâmdan birileri çöle sefere gitmişler. Ama bir vahaya gelmişler, kabilenin çadırlarını görüp gelmişler; adamlar misafir etmemiş, içeriye sokmamışlar.

Onlar da bir köşeye büzülmüşler, kumların üstüne yatmışlar; karınları aç, yanlarında suları yok. İhtiyaçları vardı, orada gidecek bakkal yok ki, fırın yok ki; çöl burası… Ötekilerin muhakkak yardım etmeleri lazımdı. Yapmamışlar. Yatmışlar oraya aç açık, bîçare, yorgun... Zavallılar kumların üstüne yatmışlar. Kabilenin içine, çeşmenin başına, kuyunun yanına almadılar, evlerine misafir etmediler, yiyecek vermediler.

Geceleyin bir gürültü, bir feryat, bir çığlık, içeride bir şamata... “Ne oluyor?” demişler, gitmişler;

“—Kabilemizin reisini zehirli yılan soktu.”

Bakmışlar, adam şişmeye başlamış. O çölün öldürücü, zehirli yılanlarından bir tanesi sokmuş.

Niye sokar?

O zehirli yılanın da sahibi Allah. Sen Allah’ın Rasûlü’nün mübarek sahabesini misafir etmezsen yılanlar da sokar, çıyanlar da parçalar, akrepler de her şeyi yapar. O mübarek insanları misafir etmemiş, elbet tabii...

Eli ayağı şişmeye başlamış, ölecek, zehirli yılan çünkü; bildikleri, tanıdıkları zehirli yılan. Demişler ki;

“—Sizin bu işe bir çare bileniniz var mı?”

Sahâbe-i kirâmdan bir tanesi onların arasından demiş ki:

“—Ben bilirim. Ama siz bize yemek vermediniz, içecek şey vermediniz, ihtiyaçlarımızı karşılamadınız...”

“—Ne istersen yaparız.” demişler. Başı derde sıkıştı ya...

O da gitmiş, bir şeyler okumuş. Yılan sokmuşken, zehiri vücuda girmişken, ölmek yolundayken adam düzelmiş.

Düzelir mi? Düzelir. *Amennâ ve saddaknâ…* Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeye kàdirdir. Duanın tesiri olur mu? Olur.

Peygamber Efendimiz eliyle işaret etti, ayı ikiye böldü. O

elinden ne çıktığını biliyor musun sen? Ayı parçaladı; şakk-ı kamer mucizesi. Parmaklarından şaldır şaldır sular aktı da ordunun su ihtiyacı gitti. Olur mu? Olur, mucize…

Allah-u Teàlâ Hazretleri kâinatın sahibi, o da onun elçisi. Kim duracak karşısında? Allah'ın Rasûlü…

Ona bağlı olanlar da öyle olur. O sahabenin gücü kuvveti nereden? O da Rasûlüllah'tan alıyor feyzi, oradan iktisab ediyor.

Tabii geçmiş. Geçince bunlara artık izzet, ikram, neler varsa yanlarında her şeyin âlâsını çıkartmışlar. Koyunlar, kuzular vermişler.

Onlar ertesi gün memnun, almışlar ama bu sefer Kur'an okuyup da onlara şifa sağlamış olan şahsı bir korku almış:

"—Tüh!" demiş, "Ben Kur'an okudum, dünya menfaati celbetmek için oldu bu. Allah'ın kelâmını aç kaldık, açık kaldık diye ihtiyacımızı gidermekte kullandık. Tüh, bunlara hiç dokundurmam. Rasûlüllah'a soracağız bu işi." demiş,

Gitmişler Peygamber Efendimiz'in yanına kadar, demişler ki:

"—Yâ Resûlallah, durumumuz böyle oldu, muhtaç kaldık, mecbur kaldık, şöyle durum olunca da şöyle şart koştuk, böyle oldu."

"—Hakkınızdır, alabilirsiniz." demiş. Hatta, "Bana da getirin, ben de yiyeyim." demiş Peygamber Efendimiz.

Peygamber Efendimiz sahabesine soruyor;

"—Ne okudun?"

"—Yâ Rasûlallah, Fâtiha Sûresi'ni okudum." demiş.

Hepimizin bildiği Fâtiha Sûresi... Sen bilince kıymetten düşüyor mu? Fâtiha Sûresi sen bilmezken kıymetli, şimdi bilince kıymetten mi düşüyor?

Öyle şey yok. Kıymetli… Ümmü'l-kitâb. Kur'ân-ı Kerîm'in ta başına gelmiş, sertac olmuş, Allah'ın sevgili, kıymetli kelâmından bir mübarek sûre… Allah onun hürmetine o şifayı veriyor.

Siz de hastanıza yedi defa okuyun, Allah'ın izniyle şifaya vesile olur. Şifa Allah'tan… Kelâmını vesile ediyor. Bazen doktoru vesile eder, bazen ilacı vesile eder, bazen duayı vesile eder; şifayı O verir.

Her istediğimiz şey olur mu?

Olmaz. Allah-u Teàlâ Hazretleri dilerse kabul eder, dilerse "Kulum, bana boşuna burada dua etme, ben bu işi nasıl yapacaksam yapacağım. Ama madem sen bana dua ettin..." sevabını verir. Çünkü takdir-i ilâhî cereyan edecek.

Bir insan, bir hasta, bir doktor başına gelse; alnını tuttu, cayır cayır ateşler içinde yanıyor, fena bir hasta... "Doktor bana şu ilacı ver." dese ilacı bir düşünür, bu ilaç bu hastalığa iyi gelir mi? Gelirse, "Pekiyi al, o ilacı vereyim!" der. İlacı yazar veya o ilacı hemen orada verir, "Bir bardak su getirin, şu hapı yutsun!" der.

Eğer istediği ilaç o hastalığına iyi gelmiyorsa, "Sen dur bakalım!" der, "Aklın ermez." der, "Hangi ilacın bu derdine iyi geleceğini sen bilmezsin." der; o hastalığın geçmesi için başka ilaç verir. Ötekisi iyi gelmeyeceği için başkasını verir.

Doktorun o verdiğinden hasta daha çok memnun olur. "İyi ki benim istediğimi vermemiş, onu içseymişim demek ki daha fena olacakmışım. İyi ki bunu vermiş." diye insan memnun olur. Bazen de onu da vermez, onu da vermez; vadesi yetmiştir, takdir gelmiştir, ona da karışmayız.

Hiçbir kimse ne olacağını bilmez. Yalnız arz ederiz, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden dileriz. Dilemek sevaptır, dua etmek sevaptır. Hiç geri durmayın! Dileriz, Allah-u Teàlâ Hazretleri ihsan eder, hiç karşılıksız koymaz.

Duayı hatırlayalım:

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لاَ يُجَاوِزُهُنَّ بَرٌّ وَلاَ فَاجِرٌ، مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَبَرَأَ وَذَرَأَ ؛

(*Eùzü bi-kelimâti'llâhi't-tâmmâti'lletî lâ yücâvizühünne berrun ve lâ fâcirun, min şerri mâ haleka ve beree ve zeree*)

Zeree, zürriyetleri yaymak mânâsına geliyor. *Haleka*, yaratmak mânâsına geliyor. *Beree* de var kılmak demek. Hepsi birbirlerine yakın mânâsı olan kelimeler.

Yani insan, "Allah'ın yaratmış olduğu, var kılmış olduğu, ortaya koymuş olduğu, zürriyetlerini yer yüzüne yaymış olduğu ne çeşit mahlûkât varsa hepsinin şerrinden Allah'ın o tam kelimeleri ile Allah'a sığınıyorum." demiş oluyor.

Niye hep böyle dualar geliyor?

Kitabımız alfabetik; hadisler alfabe sırasıyla dizildiği için... İşte birkaç ders böyle gidecek demiştim. Böyle güzel dualar geliyor.

e. Allah'ın Dinine Hizmet Edelim!

İbn-i Abbas RA'dan İbn-i Şâhin rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[145]

مَنْ قَالَ عِنْدَمُجْتَمِعِ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسِ وَالصَّابِئِينَ: أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَأَنَّ مَا دُونَ اللَّهِ مَرْبُوبٌ مَقْهُورٌ؛ أَعْطَاهُ اللَّهُ مِثْلَ عَدَدِهِمْ (ابن شاهين عن ابن عباس)

RE. 434/9 (*Men kàle inde mecmai'l-yehûdi ve'n-nasârâ ve'l-mecûsi ve's-sâbiîne: Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve enne mâ dûna'llàhi merbûbun makhûrun; a'tâhu'llàhu misle adedihim.*)

"Her kim yahudilerin, hıristiyanların, mecusîlerin, sâbiîlerin toplanmış olduğu yerde, toplantı yerlerine gidip; (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*) 'Allah'tan gayri ilâh yoktur. (*Ve enne mâ dûna'llàhi merbûbun makhûrun*) 'Allah'tan gayri ne varsa hepsi mahlûktur, Allah onları yaratmıştır ve Allah'ın dilerse kahredeceği, dilerse yaşatacağı, onun emrindeki mahlûklardır. Allah insanların tapındıklarını da kahredecek tabii; o putların hepsi tapanlarla beraber cehenneme gidecek.' derse, Allah oradaki o gayrimüslimlerin adedince ona derece, sevap, bağış, imkânlar verir."

Buradan anlıyoruz ki biz, bizim inancımızda olmayan başkalarının karşısında inancımızı onlara öğreteceğiz, söyleyeceğiz.

Lâ ilâhe illa'llah neden diyoruz?

---

[145] İbn-i Şâhin, *et-Tergîb fî Fadàili'l-A'mâl*, c.II, s,124, no:543; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.414, no:41633; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.160, no:23204.

Karşımızda hıristiyan var, yahudi var, mecusî var, sâbiî var. Onlara karşı "*Lâ ilâhe illa'llah.* Yanlış şeylere tapmayın. Allah birdir, Allah'tan gayri ilah yoktur." diyoruz.

(*Enne mâ dûna'llàh*) "Allah'tan gayri öteki ne varsa hepsi yaratıktır, yaratılmıştır, Allah'ın kulu, mahlûkatı, yaratığıdır. (*Merbûbun*) Allah onların rabbidir, onlar onun kölesidir. (*Makhûrun*) Hepsi kahrolacaktır. Çünkü puttur, onlar da kahrolacaktır..." mânâsına bunu böyle söylediği zaman, Allah çok mükâfat veriyor.

Muhterem kardeşlerim!

Biz ve dedelerimiz Allah'ın dinine hizmet ettiğimiz zaman yeryüzüne hakim olduk. Dedelerimiz buraları öyle aldı. Allah'ın dinine hizmet etmek maksadıyla geldiler. Maksatları yeryüzünü fethetmek, toprak kazanmak, şehir almak değil; Allah'ın dinini yaymak için... Çünkü karşılaştıkları zaman söylüyorlardı: "Allah'ın varlığını, birliğini kabul edin, başka bir şey istemeyiz." diyorlardı. Kabul etmeyince, üzerlerine gidiyorlardı. Veyahut onlar saldırınca, bizimkiler onlarla çarpışıyorlardı.

Allah'ın yolunda çalışıp Allah'ın dinine hizmet ettiğimiz zaman cihan bizim oldu. Afrika, Asya, Avrupa'nın Tuna'ya kadar, Almanya'ya kadar olan kısımları... Oralarda bile hıristiyanların inancını sarstık. Hıristiyanların içinde "Canım üç olur muymuş?" diyenler başladı, Uniteryan mezhebi gibi mezhepler başladı. Yani Allah'ın birliğini kabul eden, "Canım Hıristiyanlık'ta bu üçleme yoktu da sonradan çıkmış." diye söylemeye başlayanlar çıktı. Onları da o papalar yakaladılar, kazıklara çaktılar, ateşlere yaktılar, samanların üstünde tutuşturdular... Ama Allah bize hakimiyet verdi. Üç kıtada hakim olduk. Ta Atlas okyanusundan Hint okyanusuna, Karadeniz'e, Hazar'a, Çin'e kadar topraklar bizim idi.

Allah'ın dinini tebliğ etmeyi bırakınca Allah bizden yardımını kesti. Allah'ın dinini tebliğ etmeyi, öğretmeyi, insanlara bildirmeyi bıraktık. Bırakınca keyfimize daldık. Çünkü savaş edince insan ganimet kazanıyor, cebi doluyor, parası çoğalıyor:

"—Hadi bakalım, Boğaz'ın kenarında bir yalı da benim olsun. Hadi bakalım filanca safalı yerdeki koruluk da benim olsun..." demeye başlıyor.

Çuvallarla parası var...

"—Hadi bakalım, gelsin çengiler, sâzendeler, hânendeler, güller, sümbüller... Hadi bakalım güzel sesli adamları toplayın, gazeller atsınlar Sâdâbat'ta… Sular oradan çağlayanlardan şakır şakır şakır dökülsün, bu tarafta gazelhanlar gazel okusun... Gelsin zevkler, gitsin sefalar..."

Yoldan saptı. Asıl vazifeyi unuttu; kulluk vazifesini, dini yayma vazifesini unuttu. Onun üzerine çökmeye başladı.

Yoksa biz o hızla, dedelerimizin, fatihlerin zamanındaki hızla, şevkle "Allah birdir, Allah'tan gayri ilâh yoktur." deseydik, Avrupa'nın pamuk ipliği kadar bir hâli kalmıştı, yani Hıristiyanlığı tutacak tarafı kalmamıştı.

Bizim Fatih Sultan Mehmed Hân, (*aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufran, cennet-mekân*) İtalya'nın alt köşesinde Otranto kalesini de almıştı, oraya da Osmanlı bayrağını dikmişti.

Neden?

"—Bu iskele bana lazım, ben buradan çıkacağım, Roma'yı müslüman edeceğim." diyordu.

Roma müslüman olacak kardeşlerim. İstanbul'un fetholduğu gibi Roma da müslüman olacak. Hadîs-i şerîfte diyor ki:

"—Roma da müslüman olacak!"

"—Nasıl müslüman olacak? Silahla mı?"

"—Hayır, *Lâ ilâhe illa'llah*'la Roma da fetholacak.

Onun için bu Lâ ilâhe illa'llah'ı diyelim. Mânâsını bilerek diyelim ve bunu yaymak için çalışalım!

Ne iş yaparsın?

"—Tenekeciyim, bakırcıyım, çorapçıyım, mendilciyim, pabuççuyum, şapkacıyım..."

Bunların hiçbirisini Allah bizden istemedi. Bizden kendi dinine yardım etmeyi, hizmet etmeyi istedi.

"—Çalışmayalım mı hocam?"

Çalış da, çalışmaların en güzeli Allah yolunda çalışmak.

Allah yolunda çalışanlar aç açık kalıyor mu sanıyorsun? Dedelerimizi hiç düşünmüyor musun? Ecdadımızın zamanında bütün esnaf gayrimüslimdi. Ermeni, yahudi, Rum; ayakkabıcı, elbiseci, şucu bucu...

Bizimkiler ne yapıyordu?

Bizimkiler idareciydi. Zaten nüfusu azdı, koca kıtalara hàkim olmuş, bir sürü halk emri altında. Nüfusu azdı ama Allah onlara efendilik vermişti. Her yere gidiyorlardı, konakları vardı, paraları vardı, imkânları vardı.

Neden? Allah kendi yolunda çalışan insanları ücretsiz bırakmaz.

Akşam sen bir işçiyi çalıştırsan da akşam üstü "Ver paramı." dediği zaman vermesen, konu komşu seni "Ya ne kadar nekes, pinti, cimri insanmış!" diye diline dolarlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kendi yolunda çalışanları, çarpışanları lütfundan, kereminden mahrum etmemiş. Kıtalar vermiş, tarihten misali var.

Millet, "Şunla para kazanacağım, bunla kazanacağım..." diye uğraşıyor. En kazançlı iş hangisidir?

En kazançlı meslek cihaddır. Millet bunu unuttu, şimdi bütçeyi denkleştireceğim diye uğraşıyor.

Allah akıl fikir versin…

f. Sabah Akşam Yüz defa *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî*

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[146]

مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ مِائَةَ مَرَّةٍ، قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ، وَمِائَةً قَبْلَ غُرُوبِهَا؛ كَانَ أَفْضَلَ مِنْ مِائَةِ بَدَنَةٍ (الديلمى عن ابن عمرو)

(*Men kàle: Sübhana'llàhi ve bi-hamdihî miete merretin, kable tulûi'ş-şemsi, ve mieten kable gurûbihâ; kâne efdale min mieti bedenetin.*)

"Bir kimse sabahleyin güneşin doğmasından evvel 100 defa *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* derse; ve bir de güneş batmadan 100 defa derse, sanki 100 tane deve kurban etmiş gibi sevap kazanır."

---

146 *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.166, no:3594; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.156, no:23194.

Niye deve diyor?

Deve yedi kurban yerine geçer de ondan. Bir deve keserse kaç kişiye yeter? Yedi kişiye yeter. Kurban yedi kişiliktir. Deve büyük kurbandır. Yüz tane deve kurban etmiş gibi olur.

O zaman insan fakir olsa da çok sevap kazanabilir, âhiretin zengini olabilir. Herkesin ille deve alıp kesecek durumu olmayabiliyor; yoksul oluyor, evinde bir hurmasından gayri bir şeyi olmayabiliyor idi.

Şimdi bizim ceplerimizde durmuyor nimetler; taşıyor. Evlerin önündeki çöp tenekelerini bir karıştırın; neler vardır, neler vardır, neler vardır... Yenilmemiş, atılmış tencereler, içinde yiyecekler, etler, sütler, tavuklar... Artık yağlı yerlerini şişmanlamayayım diye filancalar yemez, bilmem ne taraflarını bizim beyzademiz beğenmez, yemez. Çöp tenekeleri az geldiği için bidonlar koymuşuzdur; içi ağzına kadar israflarımızla doludur, öyle değil mi?

Öyleyiz.

Afrika'da insanlar açlıktan kırılıyor, biz burada etin yağını yemeyiz, sütün kaymağını...

"—Ye yavrum., ne güzel!

Yemiyor. İlle şokella olacak, bilmem ne olacak. Böyle, şaşırmış millet. Ondan sonra da bir sürü israf ceplerimizden taşıyor.

Eskiden böyle değildi. Eskiden adamcağız Allah'ın sevgili kulu, veli kulu da... Yazdan harıl harıl hazırlanırdı, hazırladıklarını kışın yerlerdi. Öyle bakkaldan, şuradan buradan pek bir şey alınmazdı. Zeytinyağını veyahut kuyruk yağını yakarlardı, aydınlatma öyle olurdu. Tezeklerle ısıtma olurdu. Evinde kendisi kumaşını dokurdu. Böyle giderdi.

Şimdi millet zenginleşti; eskilerin yüz misli, bin misli ibadet etmesi lazım. İbadetin tarafına dönmüyor. Nimeti arttı halbuki...

Allah bizi kendi kulluğundan uzaklaştıracak, unutturacak nimetlerin içinde gafil insan etmesin… Nimetleri gördükçe Allah'a sevgisi, ibadeti, muhabbeti artan edepli kullar eylesin…

Demek ki yüz defa öyle derse, yüz tane deve kesmiş gibi sevap kazanıyor. Yani fakir de olsa insan sevaplara erebiliyor.

Onun için yazın bunu:

سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ

(*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî.*)

İnsan aklına da yazabilir. Sonra bunu hatırlıyorsunuz, Cuma namazından sonra yerinden kalkmadan, (*Sübhàna'llâhi ve bi-hamdihî, sübhana'llàhi'l-azîm*) derse anasının da babasının da kendisinin de ne kadar günahları affolunuyordu, yıkılıp gidiyordu.

Bu sözler çok kıymetli.

(*Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî.*) "Yâ Rabbi her türlü kemâlata sahipsin. Her türlü noksandan münezzehsin. Hiç eksiğin, kusurun yok, her şeye kàdirsin. Her şeyi bilirsin yâ Rabbi." Ve bi-hamdihî. "Seni överim yâ Rabbi. Hamd senindir, medih senindir, senalar sana gider. Neyi beğensem o beğenmemin arkasında hep sen yarattığın için, hepsinin sonu sana varır yâ Rabbi!"

Bu sözü insana hangi duygu söylettirir?

Allah'ın kudretini temâşa edip ona hayran kalmak ve onu methetmek duygusu söylettirir.

Yapabiliyor musun onu? Hiç kalbi titremiyor!..

Ya şu kelebeğin renginden bir heyecan duymuyor musun? Şu çiçeğin güzelliğinden bir heyecan duymuyor musun? Şu kokudan mest olmuyor musun? Şu kuş seslerine bayılmıyor musun? Şu manzaraya için akmıyor mu? Bunları yaratanı düşünmüyor musun? Heyecanlanmıyor musun?

Şöyle etrafına ibret gözüyle baksa, insanın aklı başından gider. Bulut Allah için tesbih çeker, rüzgâr tesbih çeker, yıldırım tesbih çeker, yağmur tesbih çeker... Hepsi çalışırlar, çabalarlar; nebatlar, dağlar, taşlar, kuşlar, hepsi nimetleri ortaya sen yiyesin diye dökerler... Bunlar hep senin için yapılıyor, eşref-i mahlûkat, insan denilen en asil mahlûk…

Sen Allah'ı unutmuş, sırtını dönmüşsün; hiç verilen nimetlere, hediyelere bakmıyorsun! Hediye verene teşekkür de etmiyorsun; gafletle, günahla meşgulsün. Olacak iş değil.

Allah bize edep nasib etsin… Edep güzel şey.

g. Çok Sevaplı Bir Tesbih

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[147]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، إِلَهًا وَاحِدًا أَحَدًا صَمَدًا لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ، إِحْدٰى عَشَرَ مَرَّةً؛ كَتَبَ اللهُ لَهُ أَلْفَيْ أَلْفِ حَسَنَةٍ، وَمَنْ زَادَ، زَادَهُ اللهُ (عبد بن حميد، طب. عن ابن أبى أوفى؛ حم. كر. عن جابر)

RE. 434/11 (*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, ilâhen vâhiden sameden, lem yelid ve lem yûled, ve lem yekün lehû*

[147] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.299, no:4566; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.157; İbn-i Şâhin, *et-Tergîb fî Fadàili'l-A'mâl*, c.I, s.13, no:11; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.26; Câbir RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.95, no:16827; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.187, no:529; Abdullah ibn-i Ebî Evfâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.227, no:3874; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.179, no:23250.

küfüven ehad; ihdâ aşrete merreten, keteba'llàhu lehû elfey elfi hasenetin, ve men zâde, zâdehu'llâh.)

Bu hadîs-i şerîf de bir başka tesbihi tavsiye etti.

Niye böyle çok çok tesbihler peşpeşe geldi? Hepsi aklımızı karıştırıyor; ben de hissediyorum, siz de...Hani insanın önüne çok yemek konunca hangisini yiyeceğini şaşırır, öyle bir durum oluyor. Sıradan geldiği için. Şimdi tesbih sırası geldiğinden bunlar hep böyle geliyor.

Niye böyle başka başka söylemiş?

Peygamber Efendimiz adamına göre söylemiştir. Her gelene göre, onun hâline, huyuna, kabiliyetine göre tavsiyeyi öyle yapardı. Nabza göre şerbet. Asıl doktorluk odur. Yani gelen insanın durumuna göre.

Birisi geldi;

"—Yâ Rasûlallah, bana tavsiyede bulun." dedi.

(*Lâ tağdab*) "Kızma."dedi Peygamber Efendimiz;

Neden? Asabi insandı. Ona en mühim şey kızmamak.

"—Kendini tut (*Lâ tağdab*)" dedi.

"—Bana tekrar tavsiyede bulun."

(*Lâ tağdab*) dedi.

"—Tekrar tavsiyede bulun."

(*Lâ tağdab*)

Demek ki onun durup durmadan etrafında düşüneceği şey, kendi nefsine hakim olmak, kızmamak.

Adamına göre...

"—En faziletli ibadet hangisidir yâ Rasûlallah?" dediler.

Adamına göre, mesela; "Anaya babaya itaattır." dedi, "Cihaddır." dedi.

Kimisi geldi cihad için:

"—Yâ Rasûlallah, cihada gideyim mi?"

"—Anan baban var mı?"

"—Var."

"—Onlara bak, cihada gitme." dedi.

Yerine göre, insanına göre...

Din de işte bu incelikleri bilmek. Allah bizi dinde bilgin eylesin, fakih eylesin…

Adam mecmua çıkartıyor, yazı yazmış; zikri abuk sabuk anlatıyor. Ya bilmediğin şeyi bari söyleme! Ya bildiğini konuş, ya bilmediğin konuya hiç girme. Abuk sabuk konuşuyor; anlattığı şeyler ne hadise uyar, ne âyete uyar. Güya müslümanlara akıl öğretmeye kalkıyor.

Dinde fakih olmak lazım, yani dinin inceliğini doğru bilmek lazım. Yalan yanlış bilmemek lazım.

"—Çekilin, ben bu arabayı tamir ederim." Alıyor eline çekici...

"—Dur, ne yapıyorsun ya? Kırdın, karbüratörü mahvettin, ayarını bozdun..."

Demek ki cahil insanmış; orayı karıştırdı, o şeyi çıkarttı, bu şeyi çıkarttı; hadi bakalım hangi kabloyu nereye bağlayacağımızı da şaşırdık... Nâehil. Öyle insana teslim edilir mi motor? Edilmez.

Esenboğa Havameydanı'na uçak inmiş.

"—Dur, ben tamir ederim." diye bizim ustalardan birisi koca İngiliz anahtarları ile gidince "Aman aman aman, sen kenarda dur!" demişler. O hassas bir şey; bir vidasına birazcık bir şey yapsa... "Üstüne basmayın." diye yazıyor kanadına; biraz eğilse gider. O kadar önemli şey, hassas.

Allah bizi dinde fakih eylesin…

Dinde fakihler kimselerle ahbaplık edin!

Dini eğri büğrü bilen insan der ki:

"—Allah Gafûru'r-rahîm'dir, benim günahıma bakmaz."

Öyle bir bakar ki...

"—Erhamu'r-râhimîn'dir, beni affeder."

Sen bu edepsizlikle gidersen, cehennemde çok yanarsın bu kafayla...

Öyle diyenler çok oluyor, duymuşsunuzdur. Hiç Allah'ın yolunca gitmiyor da çok temenniler...

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:[148]

---

[148] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.281, no:7141, 7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.107, no:863; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III,

الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ ، وَ عَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ؛ وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا ، وَتَمَنَّى عَلَى اللهِ الأَمَانِيَّةَ (ط. حم. ت. ه. حل. ق. ك. عن شدَّاد بن أوس)

RE. 229/7 (*El-keyyisü men dâne nefsehû, ve amile limâ ba'de'l-mevt*) "Zeki insan, akıllı insan nefsini dizginleyen, zabt u rapt altına alan ve ahiret için hazırlanandır. (*Ve'l-àcizü men etbea nefsehû hevâhâ*) Aptal insan da, nefsinin arzusu peşine kendisini takıp sürüklettiren, (*ve temennâ ale'llàhi'l-emâniyyeh*) 'Allah *Gafur'*dur *Rahim'*dir, beni affeder, onun rahmeti çoktur!' diye Allah'a temenni besleyen kimsedir."

"—Allah affeder, Allah affeder..."

Sana değil o... Onun affetmesi, gece gündüz yalvarıp yakarıp, gözyaşı döküp yolunca gidene. Aptal adam...

Peygamber SAS Efendimiz bu duayı tavsiye etmiş. Râvisi Cabir RA. Ne demiş:

"—Her kim (*Lâ ilâhe illa'llàhu vahdehû lâ şerîke leh, ilâhen vâhiden sameden, lem yelid ve lem yûled, ve lem yekün lehû küfüven ehad*) derse..." Kaç defa diyecek? (*İhdâ aşrete merreten*) "On bir defa..."

"Her kim on bir defa bu duayı söylerse, bu tesbihi çekerse..." Ne olur? (*Keteba'llàhu lehû elfey elfi hasenetin*) "Allah ona iki bin kere bin hasene yazar."

---

s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.140, no:185;

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.3, s.310, no:4930; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhàsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, no:56, no:171; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.186; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.679, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029.

Ne demek? İki milyon demek. Öyle söylüyor: (*Elfey*) İki bin… (*Elfey elfi hasenetin*) "İki bin kere bin hasene yazar." Yani iki milyon hasene yazar Allah. Daha artırana daha çok sevap verir.

On bir defa deyin!

Mânası:

(*Lâ ilâhe illa'llàh*) "Allah'tan gayri ilâh yoktur, sadece ona tapınılır. (*Vahdehû*) O tektir. (*Lâ şerîke lehû*) Ortağı, naziri yoktur. (*İlâhen vâhiden samedâ*) Vahid ve Samed bir ilâh olarak yalnız ona tapılır."

Ne demek *vâhid*? Tek, bir…

Samed ne demek? Herkes derdini ona söyler, ihtiyacını oradan karşılar.

"—Evde gaza ihtiyaç var, nereye gideyim?"

Benzinciye git, bakkala git; bidonu var, oradan doldurursun.

"—Fırından alsam olmaz mı?"

Yâhu fırında gaz satılmaz, yeri orası değil. Her şeyin bir yeri var.

"—Pekiyi, kulların ihtiyaçları nereden biter, hallolur?"

Allah'ın dergâhından hallolur.

"—Valiye gitsem, ağaya gitsem, paşaya gitsem?.."

Kula kulluk edersen, çok sıkıntı çekersin. Allah'a kulluk et. Allah'tan biter.

Allah sameddir; yani kulların ihtiyaçları kendisine arzolunur, kulların ihtiyaçlarını o yerine getirir. Samed bu mânaya...

إِلَيْهِ يُصْمَدُ الْأُمُورُ كُلُّهَا

(*İleyhi tusmedü'l-umûru küllühâ*) "Bütün işler ona varır."

(*Lem yelid*) "Oğul, kız edinmemiştir. Allah'ın çoluk çocuğu olmamıştır."

Hz. İsa kim? Hz. İsa da senin gibi, benim gibi Allah'ın bir kuludur ama peygamberidir.

Melekler? Melekler de Allah'ın yaratıklarıdır.

"Oğlu, kızı sözü doğru değildir. Allah tektir, ne oğul ne kız evlat edinmiştir. (*Ve lem yûled*) Ne de babası vardır, birisinden doğmuştur. Yani ne kendisi evlat meydana getirmiştir, ne de

birisinin evladı olarak kendisi gelmiştir. Allah baba, Allah oğul; öyle şey yok!

"—Allah baba, Allah baba..."

Ya sen müslüman mısın, gâvur musun? Hıristiyan mısın, müslüman mısın?

"—Hristiyanlar bir "baba Allah" diyorlar, bir Hz. İsa'ya "oğul Allah" diyorlar."

Tövbe estağfirullah! Onların sözü yanlış söz.

"—Allah baba affeder."

Sen Ermeni'den mi öğrendin, Rum'dan mı öğrendin bu sözü? Baba ne demek ya?.. Öyle şey yok!

Baba olmamıştır, oğul olmamıştır; öyle şey yok… Tektir. (*Ve lem yekün lehû küfüven ehad*) "Hiçbir şey ona denk olamaz. Rubûbiyetinde yektir, yektâdır, tektir, bir tanedir; hiçbir şey ona denk olmaz."

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلاَّ آتِي الرَّحْمٰنِ عَبْداً

(مريم: ٩٣)

(*İn küllü men fi's-semâvâti ve'l-ardı illâ âti'r-rahmâni abdâ*) "Göklerde ve yerde olan herkes istisnasız, kul olarak Rahmân'ın huzuruna gelecektir." (Meryem, 19/93)

Dünyalar çok büyük, kâinat çok büyük... Kâinat da onun kudreti yanında bir zerredir. Dilerse yok eder, dilerse var eder. Yıldızlar, aylar, güneşler, sistemler, uzaylar, fezalar; hepsi onun yaratığıdır. Hiçbir şey ona denk olmaz. O yücelerin yücesi Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir.

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ (الزمر: ٦٧)

(*Ve mâ kaderu'llàhe hakka kadrihî*) "Bu kullar Allah'ı hakkıyla

anlayamadılar.” Nasıl anlayamadılar?

(*Ve’l-ardu cemîan kabdatühû yevme’l-kıyâmeh*) “Kıyamet günü bu yeryüzü tamamen Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin elinde…” Hani insan bir tutam bir şeyi tutuverir, öyle; Allah’ın kudreti yanında o kadar değersiz, o kadar küçük.

(*Ve’s-semâvâti matviyyâtün bi-yemînihî*) “Gökler onun kudret eliyle dürülmüş olacaktır.” (Zümer, 39/67)

Yani bu koca gökler, fezalar Allah’ın azameti, kudreti elinde öyle dürülmüş, boru yapılmış şey gibidir, katlanmış küçük şeyler gibidir.

Allah’ı takdir edemedi bu insanlar, büyüklüğünü anlayamadılar. *Allahu ekber* diyorlar, diyorlar da mânasını bilemiyorlar.

On bir defa bunu söylerse Allah ona iki milyon hasene yazar. Söyleyelim:

(*Lâ ilâhe illa’llàhu vahdehû lâ şerîke leh, ilâhen vâhiden sameden, lem yelid ve lem yûled, ve lem yekün lehû küfüven ehad*)

Zaten *Kul hüva’llàhu ehad* gibi yarısı, oradan bilinebilecek bir şey. Ama kâğıda yazmak lazım!

h. *Huva’llàhü’llezî* Okumanın Mükâfatı

Sonuncu hadîs-i şerîfi okuyoruz:[149]

مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ ثَلاَثَ مَرَّاتٍ: أَعُوذُ بِاللهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنْ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ، وَقَرَأَ ثَلاَثَ آيَاتٍ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْحَشْرِ ؛ وَكَّلَ اللهُ بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ ، يُصَلُّونَ عَلَيْهِ حَتَّى يُمْسِيَ ؛ وَإِنْ مَاتَ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ ، مَاتَ

---

149 Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.164, no:2846; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.26, no:20321; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.229, no:537; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.492, no:2502; Ma’kıl ibn-i Yesâr RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.II, s.138, no:3491; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.138, ho:23156.

شَهِيداً ؛ وَمَنْ قَالَهَا حِينَ يُمْسِي ، كَانَ بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ (حم . ت . حسن غريب ، طب. وابن السنى ، هب. عن معقل بن يسار)

RE. 434/12 (*Men kàle hîne yusbihu selâse merrâtin: Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytâni'r-racîm, ve karaa selâse âyâtin min âhiri sûreti'l-haşr; vekkela'llàhu bihî seb'îne elfe melekin, yusallûne aleyhi hattâ yumsiye; ve in mâte fî zâlike'l-yevmi, mâte şehîden; ve men kâlehâ hîne yumsî, kâne bi-tilke'l-menzileti*)

Sadaka rasûlü'llàh.

Tirmizî'de Ahmed ibn-i Hanbel'de yazılmış. Tirmizî bu hadîs-i şerîf hakkında (*hasenun garîbun*) demiş. Yani sağlam kaynaklarda geçen bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki;

(*Men kàle hîne yusbihu selâse merrâtin*) "Her kimse ki sabahleyin sabaha erince üç defa, (*Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytâni'r-racîm*) derse; (*ve karaa selâse âyâtin min âhiri sûreti'l-haşr*) arkasından Haşir Sûresi'nin sonundaki üç âyeti okursa..."

Nedir onlar?

هُوَ اللهُ الَّذِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ ، عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ، هُوَ الرَّحْمَانُ الرَّحِيمُ (الحشر:٢٢)

(*Huva'llàhü'llezî lâ ilâhe illâ hû, alimü'l-gaybi ve'ş-şehâdeti hüve'r-rahmânu'r-rahîm.*) (Haşr, 59/22)

هُوَ للهُ الَّذِي لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ ، الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلاَمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ (الحشر:٢٣)

(*Hüva'llàhü'llezî lâ ilâhe illâ hû, el-melikü'l-kuddûsü's-selâmü'l-mü'minü'l-müheyminü'l-azîzü'l-cebbâru'l-mütekebbir, sübhàna'llàhi ammâ yüşrikûn.*) (Haşr, 59/23)

هُوَ اللهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ، يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (الحشر: ٢٤)

(*Hüva'llàhü'l-hàliku'l-bâriü'l-müsavviru lehü'l-esmâü'l-hüsnâ, yüsebbihu lehû mâ fi's-semâvâti ve'l-ard, ve hüve'l-azîzü'l-hakîm.*) (Haşr, 59/23)

Başında üç defa (*Eùzü bi'llâhi's-semîi'l-alîmi mine'ş-şeytâni'r-racîm*) denilecek. Müezzinler sabahları ondan öyle okuyorlar.

Sabahleyin böyle deyince bir kimse ne olur? (*Vekkela'llàhu bihî seb'îne elfe melekin*) “Allah ona yetmiş bin melek görevlendirir. (*Yusallûne aleyhi hattâ yümsiye*) Akşama erinceye kadar yetmiş bin melek ona dua ederler.”

“—Yâ Rabbi bu kulunu rahmetine erdir. Yâ Rabbi bu kulunun işlerini onar, güzelleştir, düzelt.” diye yetmiş bin melek o kimseye duacı olur.

(*Ve in mâte fî zâlike'l-yevmi*) “Eğer bunu okuduğu günde

ölürse...” Bunu söylediği günde akşama ermeden eceli geldi, öldü... Ölürse ne olur? (*Mâte şehîden*) Şehid olarak ölür. Yani şehid mertebesini kazanmış, o sevabı almış olarak ölür.”

(*Ve men kâlehâ hîne yumsî*) “Akşama erdiği zaman bunu söylerse bir insan, sevabı yine bu mertebede olur. Aynı durumda olur. Yâni, sabaha kadar yetmiş bin melek ona dua ederler.”

Bunun için sabahları mihrabda hoca efendi bunu okuyor.

“—E hocam, hocaefendi sevabı kazandı, biz yandık.”

Hayır! Bir kimse alenen Kur’ân-ı Kerîm’i okursa, dinleyenler de okumuş gibi aynı sevaba katılırlar. O bakımdan hoca okusun, siz de onu can kulağı ile dinleyin, aynı sevap sizin de vardır.

Bizim bu camide okunuyordu da akşamları okunmuyordu. Sonunda akşamları da okumaya başladık. Çünkü akşam da okuyunca sabaha kadar aynı durum hâsıl oluyor. Gecesi gündüzü meleklerin insanlara dua ettiği şeklinde geçmesi, ölürse şehid olarak ölmesi garantisi oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi, böyle meleklerin duasıyla hayırlı kimseler haline getirsin. Yaşarsak sevdiği kul olarak yaşamak, ölürsek şehit mertebesiyle âhirete göçmek nimetine cümlemizi erdirsin.

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

30.06.1985 – İskenderpaşa Camii

15. RABBİMİZE DUA VE İSTİĞFAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ ، أَوْ حِينَ يُمْسِي: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ خَلَقْتَنِي ، وَأَنَا عَبْدُكَ ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ ، وَأَبُوءُ بِذَنْبِي ، فَاغْفِرْ لِي ، فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ ؛ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ أَوْ مِنْ لَيْلَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

(حم . د . ن. ه. حب. ك. ض عن عبد الله بن بريدة عن أبيه)

(*Men kàle hîne yusbihu, ev hîne yümsî; Allàhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente halaktenî, ve ene abdüke, ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü, eûzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûu leke bi-ni'metike aleyye ve ebû'u bi-zenbî, fağfirlî feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente" fe-mâte min yevmihî ev leyletihî dehale'l-cennete.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanın hayrına, saadetine, selâmetine erdirsin… Peygamber Efendimiz'in şefaatine nâil eylesin…

Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS'in mübarek hadislerinden bir miktar *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 435. sayfasından okumaya devam edeceğiz.

Hadîs-i şerîflerin okunmasına başlanmazdan önce, evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâki için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhları için; cümle enbiyâ ve mürselîn ve evliyâullahın ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyyemizin ruhları için; sahâbe-i kirâmın, sahâbe-i kirâmdan bize kadar gelmiş geçmiş alim, fazıl, kâmil kimselerin ruhları için;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhları için; cümle ashâb-ı hayrât u hasenâtın ve camimizin bânisinin, caminin ayakta kalmasına mâlen, bedenen hizmet etmiş, yardım etmiş olanların, imamların, müezzinlerin, cemaatlerin ruhları için;

Okuduğumuz kitabı telif eylemiş Gümüşhànevî Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin ruhları için; uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş bütün yakınlarının, sevdiklerinin ruhları için; yaşayan biz müslümanların da Mevlâmız'ın rızası üzere ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf kıraat edip öyle başlayalım!

………………………………….

a. Seyyidü'l-İstiğfar

Bu hadîs-i şerîf Ahmed ibn-i Hanbel'de, Ebû Dâvud'da, Tirmizî'de, Nesaî'de, İbn-i Mâce'de, İbn-i Hibban'da, Hàkim'in *Müstedrek*'inde mevcut bir hadîs-i şerîf. Sağlam hadis kitaplarının çoğunda, sağlam rivayetle bize kadar gelmiş bir hadîs-i şerîf ki, Peygamber SAS Efendimiz bize bir dua ta'lim buyuruyor.

Buyurmuş ki:[150]

مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ ، أَوْ حِينَ يُمْسِي: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ ، خَلَقْتَنِي ، وأَنَا عَبْدُكَ ، وأَنَا عَلَى عَهْدِكَ ووعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ ، وأَبُوءُ بِذَنْبِي ، فَاغْفِرْ لِي ، فَإِنَّهُ لاَ يَغْفِرُالذُّنُوبَ إِلاَّ أَنْتَ ؛ فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ أَوْ مِنْ لَيْلَتِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ

(حم. د. ن. ه. حب. ك. ض عن عبد الله بن بريدة عن أبيه)

RE. 435/1 (*Men kàle hîne yusbihu, ev hîne yümsî; Allàhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente, halaktenî, ve ene abdüke, ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü, eûzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûu leke bi-ni'metike aleyye ve ebûu bi-zenbî, fağfirlî feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente" femâte min yevmihî ev leyletihî dehale'l-cennete*.)

(*Men kàle hîne yusbihu ev hîne yumsî*) "Her kim ki sabaha erdiği zaman veya akşama erdiği zaman şu sözü söylerse..."

O sözü uzunca okudum, o sözü söylerse ne olur?

(*Femâte min yevmihî ev leyletihî*) "Onu okuduğu o günde veya onu okuduğu o gecede ölüverirse; (*dehale'l-cennete*) cennete girer." Bu duayı okuduğu gün ölürse cennete girer.

Acaba rivayet sağlam mı, değil mi?

---

[150]Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.363, no:5831; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.255, no:3315; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.445, no:5427; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.122, no:17152; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.465, no:7963; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.296, no:30053; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.216, no:617; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.302, no:1014; Taberânî, *ed-Dua'*, c.I, s.118, no:312; Beyhakî, *Kadà ve Kader*, c.I, s.257, no:241; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.429; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.336, no:3862; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17171; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.9, no:9848; Taberânî, *ed-Dua'*, c.I, s.117, no:309; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.696, no:1896; Abdullah ibn-i Büreyde babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.140, no:3501; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.135, no:23150.

Çok kuvvetli hadis kitaplarında gelmiş bir hadîs-i şerîf. Bizim sabahları okumuş olduğumuz *Evrâd-ı Şerîf* kitabımızın da başında vardır. *Seyyidü'l-istiğfâr* diye de şöhret bulmuştur. Kardeşlerimin de tahmin ederim çoğu, el-hamdü lillâh, bunu ezbere bilmektedir.

Okunduğu zaman o gün ölürse, o gece ölürse cennete girmesine vesile olacak olan dua şu:

اللّٰهُمَّ أنْتَ ربِّي ، لاَ إِلٰه إِلاَّ أنْتَ خلقْتنِي ، وأَنا عبْدُك ، وأَنا على عهْدِك

ووعْدِك ما استطعْتُ ، أَعُوذُ بِك مِنْ شرِّ ما صنعْتُ ، أَبُوءُ لك بِنِعْمتِك

عليَّ ، وأَبُوءُ بِذَنْبِي ، فاغْفِرْ لِي ، فإِنَّهُ لا يغْفِرُ الذُّنوب إِلاَّ أَنْت ؛

(*Allàhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente, halaktenî, ve ene abdüke, ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü, eûzü bike min şerri mâ sana'tü, ebûu leke bi-ni'metike aleyye ve ebûu bi-zenbî, fağfirlî,*

feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente)

Bu duayı okursa insan, cennetlik olacak; demek ki ezberlememiz lazım! Hem yazılsın hem de mânası bilinsin diye yavaş yavaş, tane tane söyleyip mânasını söyleyelim, yazan da yazmaya imkân bulsun.

İlk cümlesi: (*Allàhümme ente rabbî*)

(*Allàhümme*) "Ey Allahım!" demek ama *Allàhümme* sözü Araplar'ın indinde son derece hürmetli, son derece kıymetli bir sözdür. Yani sıradan bir söz değil, başka bir yerde kullanılan bir söz değil. Fevkalâde itibarlı, son derece tesirli, ağızlarına olur olmaz zamanda almadıkları bir söz. Mutlaka, çok istedikleri zaman, bir şeyin doğruluğuna çok garanti vermek istedikleri zaman kullandıkları bir söz; *Allàhümme*... Bir garip kelime... Arap dili bakımından da izah edilmesi zor; başı nedir, sonu nedir, sonu niye şeddelidir? Kadim bir kelime, eski dillerden beri gelmiş bir kelime. Çok kıymetli bir söz: "Ey Allahım, ey benim Allahım..."

(*Ente rabbî*) "Sen benim Rabbimsin."

Birçok kelimeyi kullanırız da mânası sorulduğu zaman derin derin düşünüp ne olduğunu bilmeyiz. *Rab* ne demek?

Rab, bir şeyi geliştiren, yetiştiren demek oluyor. Ondan sonra, *riba* dediğimiz şey mesela, malda fazlalık demek.

Biz küçücüktük, o kadar küçük, o kadar küçük, o kadar küçüktük ki mikroskopla görülecek kadardık; Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi ana rahminde büyüttü, bir asılı damlacık iken bir et parçası hâline getirdi, o et parçasına şekil verdi, suret verdi, geliştirdi, dünyaya geldik. Elimiz ayağımız, gözümüz kulağımız tam dünyaya geldik ama, ondan da bugüne gelinceye kadar yine her anımız, ayakta durmamız için yine bir beslenmeye, yine bir ihtimama ihtiyacımız var. Yine su içmek zorundayız, yine dinlenmek zorundayız, yine bir şeyler yemek zorundayız. Yani bizim yetişmemize her an bir lütuf lâzım.

Bu lütuf kesiliverse, hava alamaz olsak işimiz bitti... Havasız kalıverse etrafımız, havasız bir yere düşsek veyahut birisi gelse çökse üstümüze, göğsümüze otursa, ağzımızı burnumuzu kapatsa, işimiz biter. Gırtlağımıza bassa işimiz biter. Yemek yemesek işimiz biter. Su içmesek işimiz biter.

Her an, her gün özel bakımla, ihtimamla büyütülüyoruz. İşte bu

bakım, bu yedirme içirme, besleme, terbiye etme, geliştirme; azdan çoğa, küçükten büyüğe ne hallere geldik. İşte bunu yapan Rabbimiz; terbiye ediyor, mürebbî gibi... Bizi bedenen kuvvetlendiriyor, boy pos bakımından daha büyük ediyor, yani geliştiriyor.

Bizi geliştiren, besleyen, yaşatan, sayısız nimetlerine her an mazhar eden o... Bir vermiş de ondan sonra hiç kapısından kovmuyor. Biz olsak:

"—Defol kapımdan! Yeter be! Ne biçim dilencisin, kapımdan hiç ayrılmıyorsun... Bir kere verdik ya!" deriz.

Birisi gelse kapımıza, açarız bakarız, bir şey vermeye gönlümüz kesiyorsa, yanımızda da varsa biraz bir şeyimiz, evde biraz eskimiş yemek varsa, bizim yemeyeceğimiz, giymeyeceğimiz şey varsa "Nasıl olsa çöp tenekesine atacağız, buna vereyim de sevap kazanırım." deriz, veririz. Bir daha geldi mi:

"—Ya demin kapıyı sen çalmadın mı? Haydi bakalım!" deriz.

Ama biz hiç utanmıyoruz, her an Rabbimiz'in nimetine mazharız. Her an... Ve o Kerîm Rabbimiz de bizi kapısından hiç kovmuyor. Her an lütfuyla ayaktayız. Kuvveti kesse, yığılıp kalacağız, ölüp kalacağız. Bazı insan yürüyüp giderken, hop yere yığılıyor; başına üşüşüyorlar, ellerini, şakaklarını ovuşturuyorlar, su döküyorlar... *İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn;* bitti işi, bitti...

Her an bize lütfunu ihsan edip lütfuna gark eden bir sahibimiz var, bir yetiştiricimiz var, bir besleyicimiz var.

Umumiyetle sahipler böyle yaptığı için... Mesela bir koyunu kim bakar, besler, korur, gözetir? Bir tavuğu kim korur, kim besler, bakar? Sahibi…

Onun için *rab* kelimesi Arapça'da her ne kadar geliştirmek mânasına, oradan çıkmışsa da sahip mânasına da geliyor. Umumiyetle bakan, büyüten, geliştiren sahip olduğu için rab, sahip mânasına da geliyor. Onun için mesela *rabbü'l-mâl*, mal sahibi; *rabbü'l-beyt* veyahut *rabbü'd-dâr*, evin sahibi mânasına geliyor.

Allah bizim sahibimiz de... O mânası da doğru. Yetiştirme mânası doğru, geliştirme mânası doğru, yedirme, içirme, giydirme, donatma mânası doğru, terbiye etmek, mürebbî gibi "Onu öyle yapma, bunu böyle yap." diye terbiye mânası doğru, sahip mânası

da doğru.

Evet, biz onun kuluyuz, kölesiyiz, abdiyiz; o da bizim Rabbimiz, sahibimiz, mâlikimiz, her şeyimiz.

İnsan ilk başta duaya bu cümle ile başlıyor:

(*Allàhümme*) “Ey benim yüceler yücesi Allahım! Sen benim Rabbimsin, sahibimsin, besleyicimsin, beni bu hale getiricimsin, her an beni lütfuna mazhar edicisin...”

Ne güzel bir cümle... İzah etmeyince güzelliği anlaşılmıyor.

“Yâ Rabbi!” deyip geçiyoruz ama o “Yâ Rabbi!”nin altında ne derin mânalar olduğunu insan düşünemiyor.

“Yâ Rabbi! Ey benim yüce Allahım, büyük Allahım! Sen benim Rabbimsin...”

(*Lâ ilâhe illâ ente*) “Senden gayri bir mabud, bir ilâh, bir tapılacak varlık yok; sen varsın! Başka hiçbir şey yok, sen varsın.”

Burada el açıp hitap ettiğimiz için, “Senden gayri ilâh yok yâ Rabbi.” diyoruz. *Lâ ilâhe illallah* veyahut *Lâ ilâhe illâ ente*, son derece mühim bir söz.

Demek ki ibadet edilmeye, sözü dinlenilmeye, önünde boyun bükülmeye, secdeye gidilmeye, ahkâmına uyulmaya, hatırına riâyet edilmeye, rızası gözetilmeye layık bir tek Rabbimiz var; Allah-u Teàlâ… Onun rızasını gözeteceğiz, onun buyruğunu tutacağız, onun yolunda yürüyeceğiz, oona kulluk edeceğiz, ona bağlanacağız; gayriye değil… Gayriye değil, ona bağlanacağız.

“—Pekiyi, Allah bir şey buyurmuş, bir başkası bir başka bir şey; o zaman ne olacak?”

“—Çok kolay, demin söyledin ya hocam, kolay, iki kere iki dört ettiği gibi; demek ki Allah’ın sözü dinlenecek!”

“Hocam, annem babam beni karşıma oturttu:

‘—Ben senin annen baban mıyım?’ dedi.

Ben de:

‘—Tabii.’ dedim.

‘—Ben seni bu yaşa kadar getirdim, büyüttüm mü?’ dedi.

‘—Tabii.’

‘—İç bakalım şu içkiyi, al bakalım, iç şunu!’ dedi.

“—İçecek miyim, içmeyecek miyim?”

“—İçmeyeceksin.”

“—Neden? Annem babam...”

“—İçmeyeceksin çünkü Allah içme dedi. Anne de olsa, baba da olsa dinlemeyeceksin.”

“—Pekiyi, hocam dese...”

“—Hocanın da demeye salâhiyeti yok. Dediyse, hoca değil. Hoca da diyemez.”

Bir Alevî vatandaşla otobüste karşılaştık:

“—Biz daha iyiyiz, siz daha kötüsünüz...” diyor, münâkaşa ediyorlar.

Gittim yanına:

“—Ben de konuşabilir miyim sizinle?”

“—Konuşuruz, söyle…” dedi.

“—Namaz kılar mısın?” dedim.

“—Kılmam.” dedi.

“—Camiye gelir misin?”

“—Gelmem.”

“—İçki içer misin?”

“—İçerim.”

“—Kur’ân-ı Kerîm’in Allah’ın hak kelâmı olduğunu kabul ediyor musun, etmiyor musun?”

“—Ediyorum.” dedi.

“—Bak etmiyorsan, etmiyorum de, doğruyu söyle; ona göre sana söyleyeceğim söz var. Etmiyorsan etmiyorum de, ben de ona göre konuşayım. Ama ediyorsan, ona göre ben söz söyleyeceğim.”

“—Yok, ediyorum.” dedi. “Biz sizden daha iyi okuruz Kur’ân-ı Kerîm’i.” dedi.

Allah razı olsun. Okusun, iyi...

“—Pekiyi” dedim, “Kardeşim, ben İlahiyat Fakültesi’nde profesörüm, hocayım; Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’de ‘Namaz kıl!’ demiş, kılmıyorsunuz, kaç yerde demiş... Allah-u Teàlâ ‘İçki içme!’ buyurmuş, içiyorsunuz. Bunu nasıl yaparsınız?”

“—Bizim hocalarımız vardır, dedelerimiz vardır; onlar bilir, onlar söylüyor, öyle yapıyoruz.”

“—Bak” dedim, “Ne sen, ne hocan, ne baban, ne deden, ne o, ne bu; hiçbir kulun Allah’ın emri karşısına çıkıp da, ‘O öyle dedi ama

ben böyle diyorum, bunu böyle yap!' demeye hakkı, salâhiyeti yok ki! O da kul, sen de kulsun... Kul, Rabbi'nin karşısında onun haramını helâl kılabilir mi?"

"—Kılamaz."

O zaman ne olacak? Kur'an'a uyacaksın, o şahsa diyeceksin ki:

"—Aklını başına topla, biz de sana biliyor dedik ama doğru yolda gitmiyormuşsun, sen Kur'an'ı bilmiyormuşsun."

Başka çare yok.

"—İşin tutamak noktası neresi, çözüm noktası, ilacı nerede?"

Kur'an'da… Herkes Kur'an'a sarılacak; hocası da, babası da, dedesi de, şeyhi de, müridi de, şusu da, busu da... Herkes Kur'an'a sarılacak.

"—Niye Kur'an'a sarılıyoruz hocam?"

"—Kur'an Allah'ın kelâmı olduğu için, herkes ona sarılacak. İş orada bitiyor."

"—Pekiyi, Kur'an öyle demiş ama değiştirsek?"

Allah'ın hükmünü değiştirmeye kulun salâhiyeti yok. Birisi Allah öyle dedikten sonra, böyle diyemez. "İçki helâl." diyemez, "Namaz kılmayın!" diyemez, "Zekât vermeyin!" diyemez, "Hacca gitmeyin!" diyemez... Farz edelim ki, "İnsanın anasıyla babasıyla nikâhlanması yokmuş ama ben şimdi yapıyorum." diyemez, olmaz. Allah'ın emri Allah'ın emridir, tutulacak.

İşte mâbud öyle; hükmü tutulacak, fermanı dinlenecek. Yoksa iş lafta kaldı mı, *Lâ ilâhe illa'llah* ehli olmamış oluyor.

Bir hadis gelecek ileride, burada bu kadar keselim.

"Ey benim yüceler yücesi Rabbim, Allahım! Sen benim Rabbimsin. Sen beni besledin, bu hâle getirdin, büyüttün, yetiştirdin, bu nimetlere gark ettin. Sahibim, mâlikim, bendeki varlığın hepsi senin. Sen benim her şeyimsin. Her şeyime sahipsin. Senden gayri ilah yok."

(*Halaktenî*) "Beni sen yarattın yâ Rabbi. Beni sen halk ettin, yarattın. (*Ve ene abdüke*) Ben de senin kulunum yâ Rabbi."

"Madem sen beni yaratmışsın, o halde ben de senin kulunum. Sen benim Rabbimsin, ben senin kulunum. Ben senin buyruğunu tutacağım."

Kul ne demek? Hem Türkçe'de hem Arapça'da ikili mânası var:

Bir, insan esir oluyor, birisinin malı oluyor, ona “kul” diyorlar, köle mânasına… Bir de yaratık, yaratılmış mânasına.

Türkçe’deki her iki mânasıyla da biz Allah’ın kuluyuz. Yani “O bizim sahibimizdir, biz onun kölesiyiz.” desek doğru; “O bizim Rabbimiz’dir, O bizi yarattı, biz de onun kuluyuz, yaratığıyız.” desek, o da doğru.

“—Yâ Rabbi! Beni sen yarattın, ben senin kulunum. (*Ve ene alâ ahdike ve va’dike*) Yâ Rabbi! Ben sana olan ahdim üzerindeyim, sana verdiğim vaad üzerindeyim.”

Şimdi iş karıştı. Sen Allah’a ne zaman vaad verdin? Ne zaman vaad ettin? Sen ne zaman Allah’la ahitleştin?

Kalû belâ zamanında, Allah-u Teàlâ Hazretleri seni daha dünyaya getirmeden, ruhlar aleminde senin ruhunu öteki ruhlarla beraber, hepsini bir araya getirdi de sordu:

أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ، قَالُوا بَلٰى (الاعراف:١٧٢)

(*E lestü bi-rabbiküm?*) “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” buyurdu, (*Kàlû: Belâ.*) “Evet Rabbimiz’sin yâ Rabbi!” dediler, ikrar ettiler. (A’raf, 7/172)

Elest bezminde, o ruhlar âleminde, bu dünyadan evvel, insan daha dünyaya gelmeden evvel, ruhu öbür taraftayken Allah-u Teàlâ Hazretleri, “Bu dünyadayken biz bundan gafildik, anlayamamışız, fark edememişiz, bu hakikati sezememişiz.” demesinler diye orada bütün ruhlara;

“—Ben sizin rabbiniz değil miyim?” dedi.

Bütün ruhlar; “Evet, Rabbimizsin yâ Rabbi!” dediler.

“—Ruhlar aleminde, ‘Rabbimizsin!’ demek, ne demek?”

“İnsanın tabiatı, hilkâti, aklı, fikri, mantığı, muhakemesi, varlığı Allah’ın birliğini, varlığını kavrayacak kabiliyette” demek. O kabiliyette yaratılmış.

Trigonometri anlar mısın?

“—Anlamam hocam. Lisede biraz okuduk ama zaten matematikten de zayıf alırdım, beceremem.”

Pekiyi, logaritma anlar mısın?

“—Hiç anlamam.”

Hesap cetveli versem kullanabilir misin?

“—Anlamam…”

Hani böyle diyebiliyor ya insan; “Unutmuşum, anlamıyorum...”

Kullar bu dünyada “Beceremedim yâ Rabbi, aklım ermedi, anlayamadım.” demesinler diye ruhlar aleminde; (*E lestü bi-rabbiküm*) “Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” buyurmuş.

Herkes; “Evet, Rabbimizsin.” demiş.

İnsanın tabiatı Allah’ı anlamaya kabiliyetli; itiraza mecâli yok. Yarın “Yâ Rabbi sezemedim, anlayamadım, kavrayamadım, dünya hayatında şöyle oldu, böyle oldu...” yok.

Ona ahid, vaad deniliyor ki:

“—Yâ Rabbi! Ben o zamanki o ahdimde, o vaadim üzerindeyim. Sana *Lâ ilâhe illa’llah* demişim, kulluğumu ikrar etmişim; senin buyruğunu tutacağım. Sözümde duruyorum, sözümden çıkmış değilim, sözümü bozmuş değilim.”

(*Ve ene alâ ahdike ve va’dike*) “Yâ Rabbi! Seninle yaptığım ahid üzereyim, onu değiştirmedim, sözümden ve vaadimden dönmedim.”

(*Mesteta’tü*) Yalnız burada bir tevazu cümlesi var. Evet, Rabbimiz’in vaadi üzerindeyiz, ona verdiğimiz ahit üzerindeyiz, müslüman olarak yaşamaya gayret ediyoruz ama nasıl?

Mesteta’tü… Buradaki mâ’ya; *mâu’d-deymûme* derler; olduğu müddetçe mânâsına gelir.

“Gücüm yettiği kadar yâ Rabbi, gücüm yettiği müddetçe, tâkat getirebildiğim müddetçe ahdime, vaadime sadıkım yâ Rabbi! Bozmayacağım inşaallah, bozmak istemiyorum, niyetim öyle, gücüm yettiğince, istitaatim yettikçe ahdimde, vaadimde sadık kalacağım. Sana kulluğumda devam edeceğim, dönmeyeceğim, yan çizmeyeceğim.”

(*Eùzü bike min şerri mâ sana’tü*) “Yâ Rabbi! Ben yapmış olduğum şeylerin şerlerinden sana sığınırım.”

İnsanoğlu sabahleyin uykudan kalkar; başlar konuşmaya, çarşıya pazara gider, başlar bir şeyler yapmaya; akşama kamyonlara, tırlara, gemilere sığmayacak günahlar yüklenir gelir eve... Neler neler söyler, neler neler yapar, ne haksızlıklar ne eksiklikler yapar... İşte onlar nedir? İnsana şer getiriyor, kötülük

getiriyor. “Yâ Rabbi! Ben bilerek bilmeyerek bu yaptıklarımın şerrinden sana sığınırım.” diyor.

(*Ebûu leke bi-ni’metike aleyye*) “Yâ Rabbi! Senin bana olan nimetlerini kabul ediyorum, itiraf ediyorum. Evet, sen bana nimetlerini ihsan ettin.”

(*Ve ebûu bi-zenbî*) “Günahımı da itiraf ediyorum, hata bende... Sen lütfettin, kerem eyledin, bana lütfunu ihsanını kesmedin ama ben hata ettim, kabahat bende yâ Rabbi!” diyor, durumunu itiraf ediyor. Ondan sonra:

(*Fağfirlî*) “Beni affeyle yâ Rabbi!”

“Yine senden kerem... Ben senin kulluğundan dönmüş değilim ama hatalar işledim, yaptığım işlerin çeşitli günahları boynuma birikti. Biliyorum, senin bana nimetin çoktur. Kabahat bende, günahımı kabul ediyorum. Benim günahımı affet yâ Rabbi! Yaptığıma pişmanım, affet beni yâ Rabbi!”

(*Feinnehû lâ yağfiru’z-zünûbe illâ ente*) “Çünkü yâ Rabbi, günahı senden gayri kimse avf u mağfiret edemez, sen edersin. Bağışlarsan yâ Rabbi beni sen bağışlarsın, başka kimse bağışlayacak değildir.”

İşte bu sözler... Mânası kısaca bu.

Kısaca tekrar başından söyleyelim:

“—Ey benim yüceler yücesi Rabbim, ey benim yüceler yücesi Allahım! Sen benim Rabbimsin; beni besleyen, beni bu hâle getiren, bu nimetlere erdiren sensin. Senden gayri ilah, mâbud yok. Beni sen yarattın, ben senin kulunum. Ben sana ahdim ve vaadim üzerinde devam ediyorum, gücüm yettikçe edeceğim. Yaptığım şeylerin şerrinden, günahından sana sığınırım. Senin bana nimetlerini itiraf ederim. Bu nimetlerine rağmen hatalı, kusurlu işler yaptığımı da kabul ediyorum. Kabahat bende. Yâ Rabbi! Beni affet, avf u mağfiret eyle! Çünkü senden gayri günahları avf u mağfiret edecek bir yer, merci yok yâ Rabbi!” diyor.

İşte bu sözü sabahleyin söylerse, o gün ölürse cennete girer; akşam söylerse, o akşam, o gece ölürse cennete girer.

Bu mânayı hatırınızda güzel tutmaya çalışın!

Demek ki burada duanın âdâbını da öğrenmiş oluyor. İnsan Rabbinin kendisine nimetlerini hatırlıyor, onun kendisini

yarattığını, kendisinin onun kulu olduğunu, kendisine çok nimetler verdiğini, bu nimetlere rağmen yine şaşırıp şaşırıp ayağı kayıp kayıp hatalı, günahlı işler yapageldiğini; ama yine affedecek olanın Allah olduğunu biliyor, geliyor af diliyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bir kul gelip kendisinden af dileyince affeder; vaadi var. Onun için şeytan demiş ki, hadîs-i şerîfte bildiriliyor:

"—Şu insanları günahlara soktum, çıkardım, batırdım, sapıttım, intikam almak için hepsini yoldan çıkarttım, bellerini kırdım. Bu insanları günahlara düşürdüm, bellerini kırdım. Onlar da tevbe istiğfar edip benim belimi kırdılar."

Çünkü, tevbe istiğfar edince Allah affediyor. Affedince de mel'ûnun beli kırılıyor; "Tüh! Yaptığım bütün hileler, oyunlar boşa gitti, yine Allah affetti." diye... Çünkü Allah Gaffâru'z-zünûbdur. Kur'ân-ı Kerîm'inde vaad etmiş, bir büyük kapı açmış ki içinden herkes geçebilir, diyor ki:

قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ،

إِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر: ٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye'llezîne esrafû alâ enfüsihim*) "De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan, zulüm işlemiş, kusur işlemiş, suç işlemiş, günah işlemiş kullarım! (*Lâ taknetû min rahmeti'llâh*) Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rahmetinden ümidinizi kesmeyin! (*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîà*) Hiç şüphe yok ki Allah bütün günahları bağışlar. (*İnnehû hüve'l-gafûrü'r-rahîm*) Şüphesiz ki o, çok bağışlayan, çok merhamet edendir." (Zümer, 39/53)

Ümitsizliğe düşmeyin diye emretmiş. Ümitsizliğe düşse;

"—Allah bazılarının günahını affeder ama benim günahımı affetmez çünkü benim günahım çok büyük!" dese bir insan; günah! Bu sözü günah.

Allah'ın rahmetinden ümit kesmek, "Allah beni affetmez!" demek günah. Allah'ın böyle bir vaadi var; hepimizin yüzünü güldürecek bir şeydir. Tevbe istiğfar etti mi Allah affediyor.

“—E o zaman herkes cennete gider hocam?”

Allah’a dua etseler gidecekler ama sen git dolaş bakalım şu dışarısını... Hiç Allah’ın adını anan var mı?

Şair diyor ki... Yazık oldu Süleyman Efendi’ye diye bir şiir yazmış:[151]

Kundurası vurmadığı zamanlarda
Anmazdı ama Allah’ın adını,
Günahkâr da sayılmazdı.
Yazık oldu Süleyman Efendi’ye.

“Ayakkabısı ayağını vurmasa Allah’ın adını anmazdı.” diyor. Ayağı sıkışacak, nasırı acıyacak da “Uf, Allah! Aman!” diyecek. Allah’ı sevdiğinden değil, ayağı acıdığından. “Ayakkabısı vurmasa Allah’ın adını anmazdı. Yazık Oldu Süleyman Efendi’ye diye alaylı şiir yazmış.

Bu zamâne insanları öyle.

Çarşı pazar bomboş, yollar bomboş; nerede onlar?

Hepsi suyun kenarında... Hepsi deniz kenarında şimdi tuzlanmakla meşgul... Kimisi mayoyu şöyle giymiş, kimisi böyle giymiş... Hava sıcak, cump suya... Çıkıyor, güneşin altında kebap gibi bir o tarafa, bir bu tarafa dönerek... Dünyanın parasını verip, üstünü yağlayıp esmer olacak, esmer güzeli olacak... Yağlanarak yanmakla, kızarmakla meşgul...

Geçen gün bir kitapta okudum:

Bu milletler harp etmek için silah alıyorlar, dünyanın parasını veriyorlar ya; “Şu kadar milyar bir Fantom uçağı, şu kadar milyon bir tank bilmem ne.” Dünyanın parasını veriyorlar. Kadınlar süslenmeye askerliğe verilen paradan çok para harcıyormuş...

Bre insaf! Kudretten işte Allah dudağı kırmızı yaratmış, yanağı kırmızı yaratmış; varsın sarıysa da sarı kalsın, ne olur?

Kozmetik sanayi askerî bütçelerden fazlaymış! Kadınların allık, pudra, rastık, sürme, adını bildiğimiz bilmediğimiz maddeler...

---

[151] Orhan Veli Kanık (1914-19960), *Kitabe-i Seng-i Mezar*.

Kime gidiyor o paralar?

Allah bilir. Biraz düşünseniz siz de bilirsiniz. Allah size de bildirirse siz de bilirsiniz.

Varsın olmasın. Domates ye, yanağın kırmızı olsun. Vaktinde uyu; televizyon seyredeceğine uykunu tam al, yanağın kırmızı olsun. İçki içme, süt iç… İslâm'ca yaşa, Allah sana bir İslâmî güzellik verir ki ihtiyarlarsın gidersin, güzelliğin geçmez.

O boyananlar 40-45 yaşından sonra ne hale gelir. Geçen gün bir erkek artistin resmi vardı; makyajsız hâli... Tanıyabilene aşk olsun! Makyaj yapmayınca güzellik gitmiş; ne yüz kalmış, ne yanak kalmış, ne deri kalmış...

Güzellik, İslâmî güzellik.

İnsanların hepsi unutmuş, neyin peşine düşmüş?

Hepsi nefsine tapıyor. Nefis ne diyorsa...

"—İçki iç."

"—Baş üstüne."

Onun bir sözünü iki etmiyor.

"—Lokantaya git, içki iç. Deniz kenarına git, hem etrafa bakarsın hem yüzersin. Şu haltı karıştır, bu haltı karıştır..."

Artık hep onun peşinde. Hiç Allah'ın adını anmak hatırına gelmiyor. Sen kazâra karşısına çıksan, sana hışımla bakıyor. Yorgun öküzün sabana baktığı gibi, öyle bakıyor. Sen ona bir hak sözü söylesen kızıyor.

"—Ne kızıyorsun? Allah'ın emrini naklediyor."

Kızıyor. Çünkü yolu tutturmuş; tıngır mıngır, tıngır mıngır nereye yuvarlandığı belli. Söylemediği için cehenneme gidiyor; yoksa söylese, hatasını anlasa o da cennete girecek.

Şu camide evet kalabalık var, bazı kardeşlerim ayakta kaldı, bazıları ancak oturabildi, büyük kalabalık var.

Bu ne? Zerre… İstanbul'un nüfusu 5 milyon mudur, 6 milyon mudur? 6 milyonda bu nedir ki?

Sen bir de git bakalım Yalova'ya... Yalova'dan Çınarcık'a, Gemlik'e doğru bir git. Hele hele —ben yaz mevsiminde gitmeye korkuyorum— İzmir'e, Çeşme'ye, Bodrum'a, Marmaris'e, o tarafa doğru bir git bakalım!

Onun için onlar Allah'ın adını... Ayakları da sıkmıyor. Pabuç da

giymiyorlar, ayakları da sıkmadığı için her şey sere serpe... Altta üstte bir şey olmadığı için, bir yeri bir sıkışıp da Allah diyecek bir hâli olmuyor.

Ne zamana kadar? Ta melekü'l-mevt karşısına dikilip de "Gel bakalım, vade yetti, ömür bitti, haydi bakalım âhirete..." dediği zamana kadar öyle gidiyor.

O zaman da Firavun'un imanı gibi... Firavun tam gark olacağı, boğulacağı zaman aklı başına gelmiş de:

آمَنْتُ أَنَّهُ لاَ إِلهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ٩٠)

(*Âmentü ennehû lâ ilâhe ile'llezî âmenet bihî benû isrâile ve ene mine'l-müslimîn.*) [Gerçekten, İsrailoğulları'nın inandığı Allah'tan gayri ilâh olmadığına ben de iman ettim; ben de müslümanlardanım!] (Yunus, 10/90) demiş.

Kimisi onu da demiyor.

Ben de sizin gibi böyle vaaz dinlemeye giderdim, Ankara'da bir hoca efendi anlattı. Birisi en son anda;

"—Ver şu papazı, at sana sineği, şey yapsana..." diye kumar tabirlerini söyleye söyleye öyle gitmiş.

Peygamber Efendimiz:

"—Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz." diyor.

تموتون كما تعيشون ، وتبعثون كما تموتون .

(*Temûtûn kemâ taişûn*) "Nasıl yaşıyorsanız o hâl üzere ölürsünüz."

Bir tanesi ölmek üzere, hırıl hırıl, hırıl hırıl göğsü hırıldıyor, canı çıkacak:

"—Yok, valla 500'den aşağı olmaz." diyormuş.

At cambazıymış, at alıp satarmış; aklı alış-verişle meşgul.

"—E ne yapacağız o zaman?"

Sen aklın başında iken, bu akıl sana yâr iken müslüman olacaksın! Allah'ın zikrinde olacaksın, şükründe olacaksın, ibadetinde olacaksın da o an geldiği zaman, sen de *Lâ ilâhe illa'llah* deyip göçeceksin.

Allah, yolundan ayırmasın… Kapısından kovduklarından etmesin…

Evet, bu hadisi yazmışlardır, zaten kardeşlerimin çoğu biliyordur diye ötekisine geçiyorum.

b. Nuh AS'a Salât u Selâm

Bu da Ebû Ümâme Hazretleri'nden, İbn-i Asâkir kitabında nakletmiş, bir hadîs-i şerîf. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[152]

مَنْ قَالَ حِينَ يُمْسِى صَلَّى اللهُ عَلَى نُوحٍ وَعَلَى نُوحٍ السَّلاَمِ ، لَمْ تَلْدَغْهُ عَقْرَبٌ تِلْكَ اللَّيْلَةَ (كر. عن أبى أمامة)

RE. 435/2 (*Men kàle hîne yümsî: Salla'llàhu alâ nûhin ve alâ nûhini's-selâm, lem teldağhu akrabu tilke'l-leylete*)

"Bir kimse akşam olunca, 'Nuh AS'a salât olsun ve Nuh'un üzerine selâm olsun.' diye Nuh AS'a salât u selâm ederse..."

(*Salla'llàhu alâ nûhin*) "Allah Nuh AS'a salât eylesin! (*Ve alâ nûhini's-selâm*) Nuh'un üzerine selâm olsun!" diye bu ibareyle böyle söylemek daha iyi.

"*Salla'llahu alâ nûhin ve alâ nûhini's-selâm*" diye Nuh AS'a salât u selâm temenni ederse, o gece onu akrep sokmaz."

Neden? Hepsini gemiye o mübarek aldı da ondan. Tufan olduğu zaman gemiye her birisini o aldı; ona medyûn-u şükrân. Hepsinin borcu var. Onun hatırına olmuyor.

Geçen hafta da buna benzer bir hadis geçmişti, fakat burada biraz farkı var, o farka burada dikkat edin.

---

152 İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXII, s.256; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.157, no:3564; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.146, no:23175.

c. İhlâsla *Lâ ilâhe illa'llàh* Diyen Cennete Girer

Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet olunduğuna göre, Hatîb-i Bağdâdî kitabında yazmış, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[153]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ مُخْلِصًا دَخَلَ الْجَنَّةَ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، فَمَا إِخْلاَصُهَا؟ قَالَ: أَنْ تَحْجُزَكُمْ عَنْ كُلِّ مَا حَرَّمَ اللهُ عَلَيْكُمْ

(خط عن أنس)

RE. 435/3 (*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhu muhlisan, dehale'l-cenneh. Kàlû: Yâ rasûla'llàh, femâ ihlâsuhâ? Kàle: En tahcüzeküm an külli mâ harrama'llàhu aleyküm.*)

(*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhu muhlisan*) Her kim ki ihlâs ile, hâlisâne *Lâ ilâhe illa'llàh* derse, (*dehale'l-cennete*) cennete girer."

(*Kàlû*) Dediler ki:

(*Yâ rasûla'llah, femâ ihlâsuhâ*) "Yâ Rasûlallah, bu *Lâ ilâhe illa'llah*'ın ihlâsla denmesi nasıl olacak? Bu işin ihlâsı ne?"

(*Kàle*) O zaman buyurdu ki:

(*İhlâsuhâ en tahcüzeküm an külli mâ harrama'llàhu aleyküm*) "Onun ihlâslı söylenmesinin emâresi şudur ki, sen o *Lâ ilâhe illa'llah*'ı hakkıyla söylüyorsan, ihlâsla söylüyorsan, her haramdan o seni alıkoyar."

Adam *Lâ ilâhe illa'llah* diyor, bir parmağının ucunda veya bir ayağının topuğunda doksan tane yalan kıvırtıyor. Hacca gitmiş,

---

[153] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.197, no:5074; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.254; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.162, no:18; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.63, no:6455; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.61, no:206; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.175, no:23243.

sakal bırakmış, cübbe giymiş, sarık sarmış, koku sürünmüş, bıyığını azaltmış, takvâ ehli gibi kıyafet giyinmiş, akikten yüzük yapmış...

“—İyi güzel ama onlar dış şekiller; Allah’ın haramlarını işliyor mu, işlemiyor mu?”

Allah-u Teâlâ Hazretleri insanların dış şekline bakmaz; gönlüne bakar, kalbinin temizliğine bakar.

“—Kalbi temiz mi değil mi?”

Değil. Yalan. Yalanın bini bir para. Dolan, aldatmaca... Aldatmak için yapıyor zaten, herkes müslüman sansın diye yapıyor.

Ben bir gün... Söz sözü açıyor. Bu sözlere kardeşlerim alınmasın diye söylüyorum. Bizim mahallenin camisine gittim. Camiye biraz geç gittim, ancak farza yetiştim. Ankara’da. İçeri girerken birisi, yaşlı bir adam kollarını sıvıyor gibi yapıyor, yere de bakınıyor... Kapıdan hızla içeriye girdim. Ben onu takunya arıyor sandım; kollarını sıvıyor, takunya alacak, abdest alacak, camiye yetişecek diye...

“—*Selâmün aleyküm*!” dedim, içeriye girdim.

“—*Allahu ekber!*” dedim, imama uydum, dışarı çıktık.

Bizim cami Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün yanında. Orada meslek okulu var. Meslek okulunda da müslüman çocuklar, yani mütedeyyin çocuklar vakit namazlarına camiye geliyorlar. Çocuğun birisi çıktı dışarıya, ayakkabısı yok! Ara Allahım ara, ayakkabı yok…

“—Yeni aldım daha.” diyor.

Pırıl pırıl, gıcır gıcır, yepyeni ayakkabısı yok.

“—Hay Allah!” dedim, “O gördüğüm adam çaldı bunu...”

Çünkü o adama baktık, yok. Dışarıya baktık, yok. Tabii atı alan Üsküdar’ı geçiyor. Kabahatini bildiği için çabuk kaçıyor.

Aradan uzun seneler mi geçti, aylar mı geçti, herhalde birkaç sene de geçti; bir gün beni Etlik karakoluna çağırdılar. Askerlik işim için polis pusula bırakmış;

“—Askerlik işiniz var, dosya var. Karakola bir gelin, evrakı imzalayacaksınız. Biz sizi aradık, bulamadık.”

Böyle bir şey...

Ben de kalktım, karakola gittim.

“—Hocam evrak şudur, şurayı imzalayın, tebellüğ edin!” dediler.

İşimi bitirdim. Baktım, birisini getirdiler; yaşlı bir adam. Polisler hakaret edince ben üzüldüm. Yaşlı bir adam; beli hafif kıvrılmış, ihtiyar, sakallı, ayağında mestler var. Hakaretle cebini boşaltıyorlar. Cebinden, mendilin yanında tesbihi çıkıyor ve sâiresi çıkıyor. Ben de üzülüyorum... Üzülmez mi insan, siz de üzülürsünüz. Ben de üzülüyorum.

“—Bunun kabahati nedir?” dedim.

“—Bu, Etlik’ten bir ağılın kapısını kırmış, bilmem kaç tane koyun çalmış, Çubuk pazarında satmaya götürmüş.”

Koyunların sahibi de kurnazmış, bakmış koyunlar çalındı... Ne yapar bir insan koyunları çaldığı zaman? Gidecek bir yerde, bir pazarda bunu satar. Bugün nerenin pazarı var? Çubuk’un pazarı var. Atlamış, Ankara’dan Çubuk kasabasına, dolaşmış kasabanın pazarını, kendi koyunlarını tanımış.

“—Tamam, şu koyunlar benim.”

“—Ya ne güzel koyunlarmış, besili, mâşaallah. Kaça satıyorsun? Kim bunun sahibi?” derken bu adam çıkmış karşısına...

“—Koyunların sahibi sen misin?”

“—Evet, benim.”

“—Kaça satarsın?”

Pazarlıktan sonra polise haber vermiş, yakalatmış. Yani iş oradan çıkıyor.

Ben, “Ya bu adamı bir yerden tanıyorum, bir yerden tanıyorum, bir yerden tanıyorum...” dedim, düşüne düşüne... Tabii beni karakolda çok da tutmazlar, işim bitti, ne yapayım ben polisin odasında? Eve geldim, aklıma o zaman geldi. 4-5 sene önce o pabucu çalan adam! O zaman “Hah!” dedim, iki sima zihnimde o zaman canlandı. Hay Allah... Orada aklıma gelseydi “Bizim mahalleden pabuç da çalmıştı.” derdim ama onu diyemedim artık. Ama ayağında mest var, elinde tesbih var...

Onun için, huy güzel olacak. Kalbi müslüman olacak.

Bir şişenin içine pisliği doldursanız, ağzını sımsıkı kapatsanız, pınarın başına götürseniz, 80 yıl dışını yıkasanız içindeki pis murdar gitmez.

İçi temiz olacak. Yani tasavvuf olacak. Ahlâk güzel olacak. Müslümanlık olacak.

"—*Lâ ilâhe illa'llah* diyor."

Diyor ama ihlâslı olacak.

"—İhlâslı olması ne?"

O söz onu haramlardan alıkoyacak. Elini uzatacakken uzatamayacak. "Yoo, ben başkasının malına elimi uzatamam!" diyecek.

Yalan sözü söyleyecekken, söylemeyecek. Yalan şahitliği yapacak gibiyken, yapmayacak. "Yok, ben Allah'ın huzuruna çıkacağım." diyecek. Her türlü kötülükten o *Lâ ilâhe illa'llah* onu men edebiliyorsa; tamam, o adam ihlâslı… O adam *Lâ ilâhe illa'llah*'ı ihlâsla söyleyen insan. İşte o kimse cennete girecek.

Şimdi anlaşıldı mı?

Lâ ilâhe illa'llah'ı herkes diyor. Papağan bile diyor.

Bir arkadaşın evine gittik. Bir cins papağan, gri renkli, çizgili çizgili kocaman bir papağan. Kafesin yanına yanaşsan insanın elini koparacak, gagası büyük... Alıştırmışlar, üç defa gayet fasih dil ile:

"—*Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah… Lâ ilâhe illa'llah…*" diyebiliyor.

Üç defa tekrar ederek bu kadar uzun söyleyebiliyor. Karşısına bir kanarya koyuyorlar, bir o ötüyor, bir de bu ötüyor; aynısı. Aynen taklit ediyor. *Lâ ilâhe illa'llah*'ı da taklit ediyor. Kıymeti yok.

Teypten bir insan çok güzel bir müezzinin ezanını alsa, minareye koysa, düğmesine bassa o ezan olmaz. Teyple ezan olmaz.

Onun gibi, *Lâ ilâhe illa'llah* da bizim ağzımızdan teypten çıkar gibi çıkmayacak; gönülden gelecek ve bizi kötülüklerden alıkoyacak.

"—Ben Allah'ın kuluyum, Allah'tan gayri ilâh yok… O bizi sorguya suale çekecek, cennet var, cehennem var, sorgu var, sual var; aman yapmayayım!" derse, ihlâslıdır.

Onun için, *Lâ ilâhe illa'llah*'ın bu tarzda, sizi kötülüklerden alıkoymasına kendinizi ayarlayın!

d. Ezan Okunurken Ne Denilecek?

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[154]

مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ يُؤَذِّنُ: مَرْحَبًا بِالْقَائِلِينَ عَدْلاً ، مَرْحَبًا بِالصَّلاَةِ وَأَهْلاً ؛ كَتَبَ اللهُ لَهُ أَلْفَيْ أَلْفِ حَسَنَةٍ ، وَمَحَا عَنْهُ أَلْفَيْ أَلْفِ سَيِّئَةٍ ، وَرَفَعَ لَهُ أَلْفَيْ أَلْفِ دَرَجَةٍ (خط. عن موسى بن جعفر عن أبيه عن جده)

RE. 435/4 (*Men kàle hîne yesmeu'l-müezzine yüezzinü: Merhaben bi'l-kàilîne adlen, merhaban bi's-salâti ve ehlâ; keteba'llàhu lehû elfey elfi hasenetin, ve mahâ anhu elfey elfi seyyietin, ve rafea lehû elfey elfi derecetin.*)

Müezzin ezan okurken ne denilecek?

Onun söylediği sözler tekrar edilecek: (*Allàhu ekber*) dedikçe (*Allàhu ekber*); (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*) dedikçe, (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*); (*Eşhedü enne muhammeden rasûlü'llàh*) dedikçe. (*Eşhedü enne muhammeden rasûlü'llàh*) denilecek.

(*Hayye ale's-salâh… Hayye ale'l-felâh…*) dediği zamanlarda (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*) denilecek.

Sabahleyin (*Es-salâtu hayrun mine'n-nevm*) "Namaz uykudan daha hayırlıdır, uyumayın, ibadete gelin!." dediği zaman; (*Sadakte ve bererte*) "Doğru söyledin, ne iyi insansın." diyecek.

Ezan bittikten sonra elini açacak, dua edecek:

اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ ، وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ ، إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ

---

[154] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.38, no:6995; Mûsâ ibn-i Ca'fer babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.705, no:21023; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.132, no:23144.

(*Allàhümme rabbe hâzihi'd-da'veti't-tâmmeh, ve's-salâti'l-kàimeh... Âti muhammedeni'l-vesîlete ve'l-fadîlete, ve'b'ashü makàmen mahmûdeni'llezî vaad'tehû, inneke lâ tuhlifü'l-mîàd*) diye duası var.

Burada Peygamber Efendimiz başka bir şey öğretiyor:

(*Men kàle*) "Her kim ki, (*Hîne yesmeu'l-müezzine yüezzinu*) müezzin ezan okurken duyar da şu sözleri söylerse: (*Merhaben bi'l-kàilîne adlen*) Doğru konuşanlara merhaba olsun. Doğru söyleyenler hoş safa geldiler. (*Merhaben bi's-salâti ve ehlâ*) Kılınacak namaza da hoş safa geldi, buyursun, başımızın üstünde yeri var." Bu, o mânaya geliyor.

Araplar, bir insan gelirse merhaba derler. Dışardan birisi geldi, es-selâmu aleyküm deyince, merhaben derler veyahut ehlen ve sehlen derler.

Ne demek bunlar?

Merhaben demek, "Buyur, ferah bir yere geldin, senin için aramızda yer bulunur. Sen bizim dostumuzsun, yabancımız değilsin. Biz sana yer açarız. Bu mekânda, aramızda senin yerin vardır. Burası senin için genişliktir, buyur." demek. Yani bu, "Aramızda yer yok, defol!" mânasına karşı bir söz olmuş oluyor. O mânaya değil de merhaba deyince, "Hoş geldin, yerimiz geniştir, buyur, aramızda sana yer vardır." demek oluyor.

Ehlen ve sehlen ne demek?

"Sen, kendine ehil olan, seni seven, seninle samimi olan, sana yakınlık duyan ve sana kolaylık gösterecek olan insanların arasına geldin." demek oluyor.

Onların böyle bir selâmlaşma şekilleri var. Gelen kimseye merhaben diyorlar, "Tamam, gelişinden memnunuz. Buyur, sana yer açarız, aramızda yerin var. Memnunlukla aramıza kabul ederiz." demiş oluyor. *Ehlen ve sehlen* de "Biz senin dostunuz, yakınınız, yabancı değiliz, sana iyi niyet besliyoruz." demek oluyor.

Bu sözleri müezzine ve namaza söylüyor.

(*Merhaben bi'l-kàilîne adlen*) "Adaletli söz söyleyenlere merhaba olsun." Hoş geldiler, safa geldiler...Çünkü müezzin *Allahu ekber* diyor, hakikatleri orada adaletle söylüyor. Yukarıdan bağırdığı sözlerin hepsi adaletin ta kendisi. Ona merhaba diyor.

“*Merhaben*, tamam, doğru, adaletle söyledin.”

Ondan sonra namaza da; (*Merhaben bi's-salâti ve ehlen*) “Namaza da merhaba olsun, hoş safa geldi.” diyor. Namazı da hoş karşılıyor. Bu sözüyle müezzinin nidasını alkışlıyor, beğeniyor; namaza da “Hoş safa geldin.” demiş oluyor.

Böyle derse ne olur?

(*Merhaben bi'l-kâilîne adlen, merhaben bi's-salâti ve ehlâ*) derse; (*keteba'llàhu lehû elfey elfi hasenetin*) “Allah ona iki milyon hasene yazar.”

Böyle dediği için iki milyon sevap yazar. Müezzini beğendiği için, müezzinin sözlerine kalben iştirak ettiği için; namazı beğendiği için, namazın gelişini hoş karşılayıp alkışladığı için, takdir ettiği için...

(*Ve mahâ anhu elfey elfi seyyietin*) “Onun üzerinden ‘iki bin kere bin günahı, yâni iki milyon günahı siler.”

Allah ona iki milyon hasene verir, iki milyon günahı siler.

(*Ve rafea lehû elfey elfi derecetin*) “Onu iki milyon derece yükseltir.”

Bunu da yazdınız inşaallah. Müezzin ezan okurken, (*Merhaben bi'l-kàilîne adlen, merhaben bi's-salâti ve ehlâ*) denecek.

e. Hüzünden Kurtaran Bir Dua

Bundan sonraki hadîs-i şerîf:

İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş. Taberânî'nin kaydettiğine göre Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[155]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ ،

وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ يَبْقَى رَبُّنَا وَيَفْنَى كُلُّ شَيْءٍ ؛ عُوفِيَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ

155 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.290, no:10691; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.473, no:5466; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.198, no:17134; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.123, no:3438; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.173, no:23238.

(طب. عن ابن عباس)

RE. 435/5 (*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàhu kable külli şey'in, ve lâ ilâhe illa'llàhu ba'de külli şey'in, ve lâ ilâhe illa'llàhu yebkà rabbünâ ve yefnâ küllü şey'in; ûfiye mine'l-hemmi ve'l-hazeni*)

"Her kimse ki şu sözleri söylerse üzüntüden, hüzünden, mahzunluktan, sıkıntıdan kurtulur. Dertli olanlar derdinden kurtulur, üzüntüsü olanlar üzüntüden kurtulur."

Neymiş bu sözler?

(*Lâ ilâhe illa'llàhu kable külli şey'in, ve lâ ilâhe illa'llàhu ba'de külli şey'in, ve lâ ilâhe illa'llàhu yebkà rabbünâ ve yefnâ küllü şey'in*)

Üç defa *Lâ ilâhe illa'llàh* deniliyor ama aralarında cümleler var. Mânaları ne?

(*Lâ ilâhe illa'llàhu kable külli şey'*) "O Allah ki ondan önce hiçbir şey yok, her şeyden önce o var." veyahut, "Her şeyin başında, her şeyden evvel, en başta Lâ ilâhe illa'llah sözü." mânâsına.

(*Lâ ilâhe illa'làhu ba'de külli şey'*) "Her şeyden sonra Allah bâki kalır, en sonunda odur." Veyahut, "Her şeyin sonunda *Lâ ilâhe illa'llah* sözü olsun." mânasına.

Sıfat ya Allah'a gider ya da Lâ ilâhe illa'llah kelime-i tevhidine gider.

Allah her şeyin evvelidir, evvelin evvelidir. Esma-i Hüsnâ'sındandır:

هُوَ الأَوَّلُ والآخِرُ والظَّاهِرُ والبَاطِنُ (الحديد: ٣)

(*Hüve'l-evvelü ve'l-âhiru ve'z-zâhiru ve'l-bâtın*) [O ilktir, sondur, zâhirdir, bâtındır.] (Hadîd, 57/3)

Allah evveldir, her şeyin evvelidir. Hiçbir şey yoktu, o vardı. Her şeyi o var etti. Her şey yok olacak, o kalacak.

"Her şeyden evvel var olan Allah'tan gayri ilah yoktur. Her şeyden sonra yine var olacak olan Allah'tan gayri kimse yoktur."

Üçüncüsü: (*Lâ ilâhe illa'llahu yebkà rabbünâ*) "Rabbimiz bâki

kalır; (*ve yefnâ küllü şey'*) her şey fâni olur.” mânâsına.

Kelime-i tevhide de gidebilir. Yani “Kelime-i tevhid her şeyden evvel, kelime-i tevhid her şeyden sonra.” mânâsına da muhtemeldir.

Bunu da yazarsanız üzüntüden, gamdan, kederden kurtulursunuz.

Lâ ilâhe illa'llah'ın iman ifade etmesi var. İmanlı insan lâ ilâhe illallah diyor. Bir de bu sözü esrarı, sırları vardır.

“—Nasıl sırları vardır?”

Bu söz bazı tesirler yapar. Mıknatıs uzaktan iğneyi nasıl döndürüyor? Uzaktan kıpırdatıyorsun, iğneye hareket veriyor. Ama arada mesafe var. Mıknatıs uzaktan ona kuvvetiyle tesir ediyor, onu öyle yaptırtıyor.

Lâ ilâhe illa'llah sözünün de öyle birtakım tesirleri vardır. İnsanın söylediği zaman, kendi hayatında elle tutulur gibi anlayacağı tesirleri vardır. Çektiği zaman, söylediği zaman o tesirleri görür. Mıknatısın tesirini Allah vermeye kàdir de *Lâ ilâhe illa'llàh* sözüne o tesiri vermekten âciz mi? Değil. Yani muhakeme, mantık bakımından bir eksiklik yok; müşahede bakımından da bu böyle.

Arkadaşımızın birisi, kendisi anlattı...

“—Nasıl bir arkadaş? Geri kafalı, biraz masallara filan inanan bir kimse mi?”

Hayır, Almanya'da okumuş, Amerika'da okumuş, mühendis olmuş, mühendisliğin en yüksek derecesine çıkmış, dâhi gibi yüksek bir arkadaş. O anlattı. Müslüman ama... Allah selâmet versin. Dedi ki:

“—Hacda canım Cebel-i Rahme'ye çıkmak istedi.”

Babayiğit, güçlü kuvvetli... Cebel-i Rahme'ye çıkmak istemiş.

“—Ne olur çıkarsa?”

Cebel-i Rahme Arafat'ın ortasında, Peygamber Efendimiz'in hutbe okuduğu yer, Arafat'ın en şerefli kısmı. Onun için herkes oraya birikiyor; 1 milyon, 2 milyon hacının gitmeye can attığı, sıkışık, izdihamlı bir yer. Koca koca da kayalar var, yani düzlük bir yer değil. Koca koca, ev gibi, kat gibi kayalar, kayalar, kayalardan öyle bir tepe. Merdivenli bir yeri var ama düz duracak üstünde

birazcık bir yeri var, öbür tarafı hep çatır çatır kara taş kaya...

Cebel-i Rahme'ye çıkmış. Yoluna bile gidilmez. Yolunda bile insanın kemikleri, kaburgası kırılır. Tabii o kuvvetli biraz, Cebel-i Rahme'ye çıkmış.

"—Çıktım ama bir sıkışıklık geldi. Koca kalabalık, oradan sıkıştırdı, buradan sıkıştırdı, arkadan, önden, sağdan... Benim ne gücüm kaldı ne kuvvetim ne tâkatim... Kemiklerim çatırdamaya başladı." diyor. "Aklıma geldi ki, artık hayat burada bitiyor, bu sıkıntının, cenderenin içinde..."

Nefes alamaz olmuş çünkü... "Ölüyorsun, canını teslim ediyorsun. Bari kelime-i tevhidle, *Lâ ilâhe illa'llah* diyerek ruhunu teslim et." diye o sıkışıklık içinde birkaç defa *Lâ ilâhe illa'llàh* demiş.

"—Ne olduğunu anlamadım, sanki bir şey benim etrafımı açıvermiş gibi kendimi ferahta buldum." diyor.

O sıkışıklıktan kurtulmak mümkün değil gibiyken, ölecek gibiyken, o *Lâ ilâhe illa'llah* sözünü söyleyince, *lâ teşbih ve lâ temsil*, hani Ali Baba ve Kırk Haramiler hikâyesinde "Açıl susam açıl!" deyince kapının açıldığı gibi, "Sıkıntılı yerden bir kurtuldum,

kendimi bir ferahta buldum; işin nasıl olduğunu da anlayamadım." diyor. "Ama sezdim ki bir esrarengiz bir şey var." diyor.

İşte *Lâ ilâhe illa'llah*'ın esrarı vardır. O esrarından bir esrarı, sırrı budur ki kim onu söylerse üzüntünden, gamdan, kederden kurtulur, Allah onun imdadına yetişir. Bunu da bu tarzda söyleyince gamı, kederi, tasası açılır, uzaklaşır gider.

لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ بَعْدَ كُلِّ شَيْءٍ ،

وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ يَبْقَى رَبُّنَا وَيَفْنَى كُلُّ شَيْءٍ

(*Lâ ilâhe illa'llàhu kable külli şey'in, ve lâ ilâhe illa'llàhu ba'de külli şey'in, ve lâ ilâhe illa'llàhu yebkà rabbünâ ve yefnâ küllü şey'*)

Söz bu, hatırınızda kalsın!

f. Mü'minler İçin Dua Etmek

Bir hadîs-i şerîf daha söyleyiverelim:

Bu da Taberânî'den. Ümmü Seleme RA rivayet etmiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[156]

مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ : اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ؛ أُلْحِقَ بِهِ مِنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ حَسَنَةٌ (طب. عن أم سلمة)

RE. 435/6 (*Men kàle külle yevmin: Allàhümma'ğfirlî ve li'l-mü'minîne ve'l-mü'minât; ülhıka bihî min külli mü'minin hasenetün.*)

(*Men kàle külle yevmin*) "Her kim ki, her bir şahıs ki her gün şu sözü söylerse..." Hangi söz? (*Allàhümma'ğfirlî ve li'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) "Yâ Rabbi, beni mağfiret eyle; müslüman erkekleri,

---

156 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.370, no:877; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.352, no:17599; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.228, no:3876; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.169, no:23125.

müslüman kadınları da mağfiret eyle…"

"—Mü'min kadınları, mü'min erkekleri ve beni mağfiret eyle." demiş oluyor.

(*Ülhıka bihî min külli mü'minin hasenetün*) "Her bir mü'minden dolayı kendisine bir hasene yazılır."

Kaç milyon müslüman var? Bir milyara yakın. 900 milyon diyorlardı. 900 milyonu da aştı, dünya nüfusunun dörtte biri müslüman, mü'min… Tabii bunun ölmüşleri var, yaşayanları var.

Bunu böyle dediği zaman her bir mü'min için adama bir hasene yazılacak. Kendisine mağfiret istiyor, bir de mü'min erkek kardeşlerine, mü'min kız kardeşlerine… Müslümanlar kardeş ya birbirleriyle; erkek mü'minlere ve kadın mü'minlere de mağfiret isteyiveriyor.

Peygamber Efendimiz, "Böyle deyince. her birinden dolayı kendisine bir hasene yazılır." demiş.

Bunun misali:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

(البقرة:٢٠١)

(*Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten, ve fi'l-âhireti haseneten, ve kınâ azâbe'n-nâr.*) "Yâ Rabbi! Sen bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver; şu korkunç cehennem azabından bizi koru!" (Bakara, 2/201)

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ (إبراهيم:٤١)

(*Rabbena'ğfirlî, ve li-vâlideyye, ve li'l-mü'minîne yevme yekùmü'l-hisâb.*) "Yâ Rabbi, beni, ana babamı ve mü'minleri hesap gününde afv u mağfiret eyle!" (İbrâhim, 14/41) diye Kur'ân-ı Kerîm'de de dua var.

Bu da hadîs-i şerîften böyle bir dua. Bunu böyle söyleyene her mü'min başına mukabeleten ona bir hasene sevap yazılır. Mü'minlere böyle dua edin:

اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ، وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

(*Allàhümma'ğfirlî, ve li'l-mü'minîne ve'l-mü'minât*) "Yâ Rabbi, beni mağfiret eyle; mü'min erkek kardeşlerimi ve mü'min kız kardeşlerimi mağfiret eyle..."

Bütün müslümanların erkeklerini, kadınlarını mağfiret eylemesini istemiş oluyor. Müslümanlara muhabbet edeceğiz.

Bir kısa sözü de söylemeden geçemeyeceğim.

900 milyon veya 1 milyar; dünya nüfusunun dörtte biri, yani her dört kişiden bir kişi müslüman şu dünyada. İnanıyor musunuz?

Ben inanıyorum ama eserini görmüyorum. Bu kadar müslüman... Ya bunlar, bu mübarekler hep birisi fıss dese gök gürültüsü olur. Bu mübareklerin her birisi bir bardak su dökse, derya olur.

Bu müslümanlar nerede acaba? Dağların arkasına mı saklandılar, ormanların içine mi gizlendiler, suların altına mı gittiler, bulutların üstüne mi çıktılar?

Bu 900 milyon müslümanı gören bana bir haber versin. Kâğıtlar gönderiyorlar; yerlerini bilen bir tanesi de bana onların yerini bildiren bir kâğıt göndersin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

07. 07. 1985 – İskenderpaşa Camii

16. ALLAH'IN EMRİNE RAZI OLMAK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Nahmeduhû bi-cemîi mehâmidih, lehü'l-hamdü kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ alâ hayra halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَالَ حِينَ يُمْسِي: رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا ، وَبِالإِسْلامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولاً ؛

فَقَدْ أَصَابَ حَقِيقَةَ الإِيمَانِ (ش. عن عطاء بن يسار مرسلاً)

RE. 435/7 (*Men kàle hîne yümsî: Radiytü bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin rasûlen; fekad esâbe hakîkate'l-imân.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, keremi, ihsanı, ikramı üzerinize olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri dünya ve âhiretin hayırlarına cümlenizi nâil eylesin... Dünya ve âhiretin şerlerinden mahfuz eylesin…

Efendimiz, başımızın tâcı, gözümüzün nuru, gönlümüzün sürûru, peygamberimiz, rehberimiz, numûne-i imtisâlimiz Muhammed-i Mustafâ (*Aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyyât ve't-teslîmât*) Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir

demet okuyup izaha çalışmaya başlamazdan önce, evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâki için, sonra onun cümle âl u ashâb u etbâ u ahbâbının ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ruhları için; hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve hulefâsının, müridlerinin, muhiplerinin, müntesiplerinin ruhları için;

Okuduğumuz hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan hadis râvilerinin, alimlerinin ruhları için; eseri telif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hocamız'ın ruhu için, kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid Kotku Hazretleri'nin ruh-i pâki için; ayrıca bu beldede medfun bulunan sahâbe-i kirâm (*rıdvanu'llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn*) hazerâtının, başta Ebû Eyyûb el-Ensarî hazretleri olmak üzere cümlesinin ruhları için; tâbiîn ve etbau't-tâbiîn ve evliyâ-i kirâmdan güzerân eylemiş kimselerin ruhları için;

Bu beldeleri canlarını ortaya koyarak, "Allah Allah" diye cihad ederek fethetmiş olan fatih ecdadımızın, mücahidlerin, şehidlerin, gazilerin ruhları için; cümle ashâb-ı hayrât u hasenâtın ve bilhassa camimizin bânisi İskender Paşa Hazretleri'nin ruhu için; bu caminin tamirinde ve bu ana kadar temiz pâk gelmesinde maddeten ve mânen yardımcı olmuş, çalışmış olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için; bu camiden güzerân eylemiş olan imamların, hatiplerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhları için;

Uzaktan, yakından bu hadisleri dinlemeye gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve dostlarının, yakınlarının ruhları için; biz yaşayan müslümanların da Mevlâmızın rızası yolunda ömür sürüp, sevdiği amelleri işleyip huzur-u Rabbi'l-izzet'e sevdiği ve razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım!

………………………………

a. Allah'a ve Rasûlüne Razı Olmak

Dersimizin mukaddimesinde metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîf, Atà ibn-i Yesâr Rh.A'ten mürselen gelmiş bir hadîs-i

şerîftir ki, Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte şöyle buyurmuş:[157]

مَنْ قَالَ حِينَ يُمْسِي: رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا ، وَبِالإِسْلامِ دِينًا ، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولاً ؛

فَقَدْ أَصَابَ حَقِيقَةَ الإِيمَانِ (ش. عن عطاء بن يسار مرسلاً)

RE. 435/7 (*Men kàle hîne yümsî: Radîtü bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin rasûlen; fekad esàbe hakîkate'l-imân.*)

(*Men kàle hîne yumsî*) "Akşama erdiği zaman her kim ki şu sözleri söylerse..." Nedir o sözler?

(*Radîtü bi'llâhi rabben*) "'Allah'tan rab olarak razı oldum, hoşnut oldum, memnun oldum. (*Ve bi'l-islâmi dînen*) Ve İslâm'dan din olarak hoşnudum, razıyım, memnunum. (*Ve bi-muhammedin rasûlen.*) Muhammed'den de (*aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyyât ve't-teslîmât*) Allah elçisi olarak razı oldum, hoşnut oldum.' derse; (*fekad esàbe hakikate'l-imân*) imanın ruhunu, hakikatini yakalamış olur, ona isabet etmiş olur, ona sahip olmuş olur."

Defterinize yazın, akşam böyle dersiniz. Bu sözü yatarken de diyebilirsiniz, yastığınıza başınızı koyduğunuz zaman da diyebilirsiniz. Çünkü meçhule gidiyoruz; yattık, uyuyacağız; kalkacak mıyız, kalkmayacak mıyız? Allah-u Teàlâ Hazretleri kimi ruhları salar, uykudan geriye gönderir; kimisini kabz eder, geri gelmez. Uyku o kadar, gitti, ebedî uyku oluverir.

Onun için, uykudan önceki yatış fevkalâde önemlidir.

Ebu'l-Leys-i Semerkandî Hazretleri kitabında bir bahis açmış:

"—İnsan nasıl sabahlamalı?"

Tabii insan, sabah günün başlangıcı diye merak ediyor, "Bakalım acaba neler tavsiye etmiş bu mübarek alim?" diye okurken, başında diyor ki;

"—Sabah kalkışı akşamki yatışa tâbidir."

Nasıl yatarsan onunla ilgili... Hakikaten de öyle... Akşam yatış,

---

[157] İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.241, no:29894; Atà ibn-i Yesâr Rh.A'ten. *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.158, no:3565; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.146, no:23173.

sabahın kalkışına çok tesir ediyor. Onun için akşam yatışa dikkat etmek lazım.

Hadisin metnine geçmeden önce kısaca özetlemek gerekirse:

Akşam yatarken abdestinizi tazeleyin, taze bir abdest alın! Tabii yüznumaraya gideceksiniz, rahatlayacaksınız, ortada sıkışık bir durum kalmayacak. Ondan sonra, bir güzel itinalı abdest alırsınız; ne yorgunluk kalır ne bir şey, ne kir kalır ne pas.

Ondan sonra, dört rekât bir namaz kılıverirsiniz, sağ yanınıza yatarsınız. Eùzü besmele çekersiniz, dualar edersiniz. Çeşitli dualar vardır. Hiçbirini bilmediğinizi kabul edelim; *Lâ ilâhe illa'llah* dersiniz, Peygamber Efendimiz'e salât u selâm getirirsiniz, dinî bilgilerinizi zihninizde tazelersiniz. Amentü billâh'ı okursunuz, *Kul hüva'llàhu ehad*'ı okursunuz, *Kul eùzü bi-rabbi'l-felak*'ı okursunuz, *Kul eûzü bi-rabbi'n-nâs*'ı okursunuz, öyle uykuya dalarsınız. Allah diye diye, zikir ede ede uykuya dalar gidersiniz.

İnsan abdestli olarak yattı mı, melekler bütün gecesini ibadete yazarlar. Az bir kazanç değil.

"—Ne demek az bir kazanç değil?"

Çok büyük bir kazanç!

Sen hiçbir gece sabaha kadar geceni ihyâ ettin mi ibadetle?

Bir Kadir gecesinde, "Kadir gecesi bin aydan daha hayırlıdır." dendiği için, çoluk çocuğunu bahçelerde uyutuyorlar insanlar. Süleymaniye camisinin, Fatih camisinin avlusunda bakıyorsun sabahlamaya gayret ediyor. Bin aydan hayırlı, ömre bedel diye... "Haydi bu gece uyumayayım!" diyor ama sabaha perişan... Çünkü zayıfız... Öyle zayıf kullarız ki, öyle bîçareyiz ki neyimize güveniriz bilmiyorum. Bir gece uyumasak perişan oluruz, ayakta sallanmaya başlarız.

Gece ibadet etmek kolay değil. Duyuyoruz, gece kàim gündüz sàim; yani geceleyin namazda, ibadette, taatte; gündüzleyin de oruçta… Evliyâullah, kıymetli insanlar vakitlerini öyle geçirirlermiş.

Buyur bakalım, sen de bir yap... Dile kolay o şeyleri yapmak. Göreyim seni, sen de yap!

Kolay değil ama işte böyle yapmak kolay. Her zor işin bir kolay tarafı vardır. Âcizlerin de faydalanabileceği bir tarafı vardır.

Hz. Âişe Validemiz, Peygamber Efendimiz'in zevcât-ı tâhirâtından Hz. Âişe Anamız RA, Kâbe-i Müşerrefe'nin kapısını açtırmış, içeriye girmiş. Cemaat, Kâbe-i Müşerrefe'nin kendi iç kapısı —yüksek, hani eşiğine erişilen kapısı— açılıyor, içeri giriyor. Arkasından herkes girmek istemiş. Oraya girmek çok büyük bir şeref, çok zor bir iş. Tabii izdiham olduğu için onlar girdikten sonra kapıyı tekrar kapatmışlar. Dışarıdan birisi bağırmış:

"—Ey mü'minlerin anası, ey mü'minlerin anası!.."

Yani "Anne, evladına şefkatli olur." demek istiyor. "Aç kapıyı!" demek istiyor.

Açsın ama koca cemaat, kalabalık. Demiş ki:

"—Yan taraftaki Hatim'e git, Hicr-i İsmail'e git! Orası da Kâbe'nin içinden sayılır."

Kâbe-i Müşerrefe'nin yan tarafında bir eğri, yuvarlak, yarım daire şeklinde duvar vardır. Orada herkes namaz kılar. Âciz, nâçiz, benim gibi bîçare de kılar. Öteki tarafa hükümdarları zor sokarlar. Herkese nasip olmaz. Ama öbür taraf, iki tarafı açık, duvarı var ama bu tarafı da açık öbür tarafı da açık; bir yerinden girersin,

izdiham, sıkışıklık, kenarda edeple beklersin, bir vakit bulursun, sen de iki rekât namaz kılarsın, Kâbe'nin içinde namaz kılmış olursun.

Her zorluğun bir kolaylığı oluyor. Parası olmayan, hayr u hasenât yapamayacak olan tesbih çeker, o da sadaka yerine geçer. Onun gibi.

Geceleyin abdest alarak, dua ederek yatmak da bir geceyi ihyâ etmenin fukarâya, zuafâya mahsus şeklidir. Bunu elden kaçırmayın. Çünkü vaad katî, vaad edilmiş.

Akşam oldu, ne diyeceğiz akşam olduğu zaman?

Akşam ezanından sonra tamam, geçerli vakit, yattığımız zaman da diyebiliriz:

"—*Radîtü bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin rasûlen*" diyeceğiz.

Başka rivayetleri de vardır, tabii şimdi bu rivayeti okuyoruz.

"—Böyle derse imanın özünü, hakikatini elde etmiş, onu kavramış, ona tam isabet etmiş olur. Hata yok, şaşırma yanılma yok; tam isabet etmiş olur." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi biz neciyiz ki, ne oluyoruz ki (*radîtü bi'llâhi rabben*) diyebilelim? "Ben Allah'tan rab olarak hoşnudum, razıyım!" Ne biçim söz, nasıl deriz biz?

O bizim Rabbimiz; biz bir hor, zelil zerreyiz, bir toz zerresi gibiyiz. Ama bizim teslimiyetimizi gösteriyor.

"—Yâ Rabbi! Sen bana kitap gönderin. Emirler var, yasaklar var, tavsiyeler var... Sen Rabsin, Rabbimsin; beni yarattın, yaşattın, bu hale getirdin, terbiye ettin, geliştirdin, büyüttün, besledin; her şeyine, her hükmüne eyvallah. Hepsine rızam vardır, hepsine teslim olmuşum, hiç itirazım yok." demek.

De bakalım bu mânada...

Hanımefendi namaz kılıyor, kılıyor, kılıyor; tesbih çekiyor, çekiyor, çekiyor... Kocası latife ediyor, diyor ki:

"—Hanım, bir eş daha alayım mı?" diye.

Hop, hemen kaşlar çatılıyor...

Ama işte dörde kadar müsaade Kur'ân-ı Kerîm'de geçmiş; sen istesen de istemesen de öyle bir şey geçmiş. Dünyanın bin bir türlü

hâli var. Allah'ın hükmü hükümdür, razı geleceksin. Razı gelecek, rızası olacak.

Kimisi:

"—Haydi bakalım, malından şu kadarını vereceksin." denilince;

"—Ya nasıl verilir o kadar para?" diyormuş.

Sana Allah 500 milyonu verdiği zaman, 1 milyarı verdiği zaman, bin tane milyon yani, nasıl verdi sana? Çok mu hak ettin de verdi?

O zaman verirken bir şey yok, "Sen de malının kırkta birini zekât olarak ver, sadaka olarak ver." dediğin zaman, "Ya nasıl verilir öyle o kadar para?!" diyormuş. 500 bin lira çıkartıp verecek.

500 bin lirayı ben veririm âciz, nâçiz insan. Sen milyarlık adamsın; o para senin tırnağının ucuna dokunmaz. Çıkartıp vereceksin elbet! Senin malında fukaranın hakkı var.

"—Nasıl hak?"

Allah'ın koyduğu hak.

Razıysan; (*radîtü bi'llâhi rabben*) "Senin rabliğine razıyım yâ Rabbi..." dersin.

İşte o zaman itiraz yok. Mülkün sahibi Allah. Senin de sahibin Allah. Senin malının sahibi de Allah. Onu da sana veren Allah.

(*Radîtü bi'llâhi rabben*) "Allah'a rab olarak razıyım." Ama o öyle kuru lafla olmaz; ahkâmına tâbi olmaya da razı olacak.

Dervişin bir tanesini yakalamışlar... İnsan iftiraya uğrar ya, iftiraya uğramış, yakalamışlar.

"—Tamam, bu hırsızdır, arsızdır, edepsizdir, casustur..." bir iftira olmuş.

Doğru celladın önüne... Kafasını uçuracaklar. İftiraya uğradı ya, kafası kesilecek, bir suçu var. Celladın önüne gitmiş. Ama bizim gibi kimseler giderken gözümüz fal taşı gibi açılır;

"—Eyvah! Ölüyorum... Kafam kim bilir nasıl kesilecek?" filan, neler düşünür; insanın aklı başından gider.

O sanki başkasının kafası kesilecek, hiç oralı değil, kendi nefsine dönmüş, soruyormuş:

"—Ey nefis..."

Kendisi ile konuşuyor:

"—Ey nefsim! Söyle bakalım, eskiden beri 'Allah'ın hükmüne rıza göstermek lazım, teslim olmak lazım, kaderine itiraz etmemek

lazım.' diye söyler dururdun. İşte bak şimdi iftiraya uğradın, haksız yere kafan kesilecek. Söyle bakalım, buna da razı mısın, teslim misin? Buna da itirazın yok mu? Ortada haksızlık var."

Nefsine soruyu sormuş. Kulağını da kabartıyor, nefisten ne cevap gelecek bakalım; itiraz var mı, çırpınma var mı, feryat figan var mı?

Ama ârif kimse; nefsini terbiye etmiş, nefsini müslüman etmiş. Nefisten hiç itiraz gelmemiş.

Kafası kesilmeye gidiyor; Allah'ın hükmüne içinden bir itiraz yok! Haksız yere kafası kesilmeye gidiyor; Allah'ın hükmüne içinden bir itiraz taşıp gelmiyor.

"—Yâ Rabbi! Başıma bu da mı gelecekti?!"

Adamın ayakkabısının bağcığı kopsa böyle der...

Edepsiz mi ararsın dünyada, neler söylüyorlar... Şarkılar yapıyorlar, plaklar düzüyorlar, minibüsün teybinden ister istemez dinlettiriyorlar. Hiç başka plak kalmamış gibi... "Yâ Rabbi! Başıma bunu da mı getirecektin?" Küfür şeyleri orada çalıyor.

Bakmış, hiç içeriden itiraz yok. Celladın önüne kadar gelmiş;

"—Ne yapalım, demek vademiz burada yetti, ömür burada bitecek..."

Başını koyacak taşa, kafası kesilecek.

Bir haber gelmiş:

"—Haksızlık oluyor. O adam suçlu değil. Onu serbest bırakın!"

Ellerini çözmüşler, kafası kesilecekken "Haydi git! Bir yanlışlık oluyormuş, neyse haydi kurtuldun, git..." demişler. Adam kurtulmuş.

Biz ne yaparız?

Mektepten pekiyi karne almış bir çocuk, mektepten çıkıp da evine çantasını havada sallaya sallaya, koşa koşa, bağıra çağıra, sevine sevine gider. Biz olsak öyle gideriz.

O şahıs diyor ki:

"—Vallâhi billâhi, kafamın kesilmesinden kurtulduğuma sevinmiyorum, o andaki ihlâsıma seviniyorum!"

Kafa kesilirdi kesilmezdi... Nefsinin ihlâsı var ya, teslimiyeti var ya, Allah'a bağlı ya, kafası kesilse de hak yoldan ayrılmıyor ya,

itirazı yok ya; işte (*radıytü bi'llâhi rabben*) o. Yapabilirsen yap!

Hükmüne itiraz etme. Kaderine itiraz etme. Kur'ân-ı Kerîm'in, şer'i şerîfin ahkâmına itiraz etme.

Herkeste itiraz dolu... Kur'ân-ı Kerîm'in, şeriatin her ahkâmına her yerden bir itiraz sesi, her yerden bir kıvırttırma, yani kaçamak noktası arama...

"—Efendim bira alkollü içki değilmiş de şu şöyleymiş de bu böyleymiş de..."

Ya içen sarhoş oluyor mu olmuyor mu? İlkokul çocuğuna içiriyor musun, ortaokul çocuğuna içiriyor musun? İçtiğin zaman direksiyonda, kanını muayene ettiğin zaman alkol çıkıyor mu? Alıp da mahkûm ediyor musun? Ne diye kaçamak, kıvırttırıp duruyorsun?

İnsanlarda İslâm'ın emirlerine itiraz tümen tümen, çeşit çeşit.

(*Radîtü bi'llâhi rabben*) "Yâ Rabbi! Ben senin rabliğinden hoşnudum, razıyım; her hükmün güzeldir, her fiilin güzeldir, her sıfatın güzeldir. Tamam yâ Rabbi; senin kulunum, senin bendenim, sana teslimim."

(*Ve bi'l-islâmi dînen*) "Din olarak da İslâm'dan memnunum."

Dünya üzerinde binlerce din var, Hindistan'da yüzlerce akide var. Birçok mezhep var, birçok grup var, birçok kavil var, birçok kanaat var, birçok fikir var... Dünya üzerinde ne kadar insan varsa o kadar fikir var. O kadar kafa, o kadar ayrı düşünce... Beğen, beğendiğini al. En güzeli İslâm!

Allah-u Teàlâ Hazretleri âyet-i kerîmede buyuruyor:

اَلْيَوْمَ أَ كْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ

لَكُمُ الْإِسْلاَمَ دِينًا (المائدة:٣)

(*El-yevme ekmeltü leküm dineküm*) "İşte bugün size dininizi ikmal ettim, tamamladım. (*Ve etmemtü aleyküm ni'metî*) Size olan nimetimi tamamladım, eksiksiz hepsini verdim. (*Ve radîtü lekümü'l-islâme dînen*) Sizin için din olarak İslâm'ı beğendim,

ancak müslüman olmanıza razı geliyorum.” (Mâide, 5/3)

Allah’ın bizden istediği dine biz itiraz eder miyiz?

Rabbimiz bizden o dini istiyor, biz de Rabbimiz’in bizden istediği İslâm’dan hoşnuduz, razıyız. Emriyle, yasağıyla, haramıyla, mekruhuyla, helâliyle her şeyine razıyız. Hiçbir şeyine itirazımız yok. “Şurası şöyle olsaydı...” diyecek durumumuz yok. Her şeyi güzel.

Şer-’i şerîfin en küçük ahkâmı bile başımızın tâcıdır. Küçüğü büyüğü olmaz. Çünkü şeriat bir bütündür. Şeriat bir saray gibi, bir makine gibi, bir bina gibi her şeyiyle bir bütündür. Bir yeri eksik olsa, “O duvarı eksik kaldı, bu binanın şurasında bir eksiklik var.” deriz, “Şu makinenin şu parçası eksik, çalışmıyor.” deriz. Öyle değil, her şey tamam.

(*Ve bi-muhammedin rasûlen*) “Peygamber olarak, elçi olarak da Hz. Muhammed’den hoşnudum, razıyım.”

Hepsine sevgisini belli ediyor. “Yâ Rabbi! Sana kulum, senin benim Rabbim olmandan hoşnudum. İçimden sevinç taşıyor. İslâm’ın hak din olmasından hoşnudum. Hz. Muhammed’den de peygamber olarak hoşnut ve razıyım.”

Bu, akşamüstü diyeceğiniz bir duaydı:

(*Radîtü bi’llâhi rabben ve bi’l-islâmi dînen ve bi-muhammedin rasûlen*)

Diğer hadîs-i şerîfe geçelim.

b. *Sübhana’llàhi ve bi-hamdihî* Demenin Fazîleti

İbn-i Abbas RA’dan. Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[158]

مَنْ قَالَ : سُبْحَانَ اللهِ ، وَبِحَمْدِهِ أَسْتَغْفِرُ اللهَ ، وَأَتُوبُ إِلَيْهِ ؛ إِلاَّ كُتِبَتْ

كَمَا قَالَهَا ، ثُمَّ عُلِّقَتْ بِالْعَرْشِ ، وَلاَ يَمْحُوهَا ذَنْبٌ عَمِلَهُ صَاحِبُهَا حَتَّى

---

[158] Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.174, no:12799; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.212, no5298; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.112, no:16878; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.482, no:2108¸ *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.157, no:23196.

يَلْقَى اللهَ ، وَهِيَ مَخْتُومَةٌ كَمَا قَالَهَا (الطبرانى عن ابن عباس)

RE. 435/8 (*Men kàle: 'Sübhana'llâhi ve bi-hamdihî, estağfirullâhe ve etûbu ileyh; illâ kütibet kemâ kâlehâ, sümme ullikat bi'l-arşi, ve lâ yemhûhâ zenbün amilehû sàhibuhâ hattâ yelka'llàhe, ve hiye mahtûmetün kemâ kàlehâ.*)

(*Men kàle*) "Her kim ki şu sözleri söylerse..." Nedir o sözler? (*Sübhana'llàhi ve bi-hamdihî, estağfiru'llàhe ve etûbu ileyh*)

Sübhana'llâhi ve bi-hamdihî, hatırınızda kalır, *Estağfiru'llàhe ve etûbu ileyh* de hatırınızda kalır.

"Kim böyle derse, (*kütibet kemâ kalehâ*) o onun dediği şekil ile aynen yazılır."

Kim yazar? Melekler yazar. Nasıl yazar? Mânevî, nurânî bir yazı ile yazarlar. Mâneviyat aleminde yazılır.

(*Sümme ullikat bi'l-arş*) "Sonra Arş-ı Rahman'a asılır." Bu söylediği sözün yazılmış şekli Arş-ı Rahman'a asılır. (*Lâ yemhûhâ zenbün amilehû sâhibuhâ*) "Bu sözü söyleyen kimsenin ileride yaptığı bir başka günah onu sildirmez."

Yazılır, Arş'ın altına asılır. (*Hattâ yelka'llàhe*) "Ta o kul ölüp Rabbine mülâki oluncaya kadar, Allah'a kavuşuncaya kadar o orada öyle asılı durur. (*Ve hiye mahtûmetün kemâ kàlehâ*) Onun öyle söylediği şekilde muhafaza edilmiş, bir de mühürlenmiş olarak..."

Bir şeyi güzelce paketledikleri zaman, "Kimse açmasın, ambalajı bozulmasın!" diye üstüne kırmızı mumla bir de mühür koyarlar, mühür basarlar. Açıldı mı belli olur, onun için kimse açmaz. Kıymetli şeyler, padişahın fermanı, giden hediyeler, bohça, torba eskiden böyle yapılırdı.

Onun gibi bu yazı yazılır, mühürlü, mahfuz bir şekilde Arş'a asılır. Sahibi oraya kavuşuncaya kadar orada durur. Tabii oraya kavuşunca da sahibi onu alır, muhakkak onun hayrını görür.

(*Sübhana'llàh*) "Yâ Rabbi! Sen her türlü noksandan paksın, münezzehsin, berîsin; her türlü kemâlat ile muttasıfsın. Her güzellik sende yâ Rabbi!" demek.

Sübhana'llàh sözü, sevgi ve hayranlık alâmetidir. İnsan neden

Sübhana'llàh der? Sevgisinden ve hayranlığından. Allah'ın işlerine, sıfatlarına hayranlığından der. *Sübhana'llàh*, güzellik duygusu ve güzelliğin karşısında hayran olma ifade eder.

(*Ve bi-hamdihî*) "Yâ Rabbi! Senin hamdin ile meşgul olurum." demek. Yani, "Seni överim." demek. Çünkü güzel olan şeyler beğenilir; beğenilince övülür. Her güzel şey övülür.

(*Estağfiru'llàh*) "Yâ Rabbi! Senden benim kusurlarımı, suçlarımı avf u mağfiret etmeni dilerim." demek.

(*Ve etûbu ileyh*) Tabii gâib siygasıyla olduğu için, "Allah'a tevbe ederim." demek.

Tevbe etmek ne demek? "Dönerim" demek. Tevbenin mânasını iyi bilin!

Tevbe nedir? Dönmek demek.

Falanca adam sarhoştu, ayyaştı, serseriydi, berduştu, derbederdi, günahkârdı, namazdan niyazdan, ibadetten anlamazdı, fena bir ömür sürüyordu; zamanı geldi, birisinin sözü tesir etti, hak yola döndü, ondan sonra iyi kul oldu. Tevbe... O kul tevbe etmiş, yani dönmüş. Yanlış yolu bırakmış, hak yola girmiş. Tevbe bu.

"Tevbe" dediği zaman insan "Yâ Rabbi! Ben sana dönerim." diyor. "Yanlış yolu bırakıyorum, sana dönüyorum." diyor.

Kul Allah'a dönünce; "Yâ Rabbi! Hatamı, kusurumu, günahımı, edepsizliğimi, hiçliğimi anladım, şimdi sana dönüyorum. Yâ Rabbi! Boynum bükük, fermanına münkàdım, neylersen eylersin artık. Sana teslimim, sana döndüm..." demiş oluyor.

Kul Hakk'a dönünce Hakk da kuluna döner. Onun için Allah'ın bir adı da *Tevvâb*'dır, çok dönücü demek. Kul Hakk'a dönünce Allah da kuluna teveccühü çok eder. Tevbesini kabul eder. O da onun o dönüşünü karşılıksız bırakmaz, rahmetiyle onu karşılar.

Tevbenin mânası bu…

Tevbe ederken bu mânâyı düşünün de, "Tevbe yâ Rabbi! Tevbe yâ Rabbi!.." dilin ucundan dökülüveren birkaç kelimeden ibaret sanmayın. Hayatınızın şekli dönecek!

Günaha devam, plaja devam, kumara devam, içkiye devam; "Tevbe yâ Rabbi!" diyorsun. Yalan! "Döndüm yâ Rabbi!" diyorsun, dönmüyorsun, aynı yola gidiyorsun. Alay mı ediyorsun?

Döneceksin. Günahı bırakacaksın, iyiye döneceksin.

Tevbe bu… *Estağfiru'llàh ve etûbu ileyh…*

.

c. Hamd O Allah'a Olsun ki…

Diğer hadîs-i şerîf:[159]

مَنْ قَالَ: اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي

ذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لِعِزَّتِهِ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِمَلَكَتِهِ، و

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اِسْتَسْلَمَ كُلُّ شَيْءٍ لِقُدْرَتِهِ، فَقَالَهَا مَا يَطْلُبُ بِهَا مَا

عِنْدَهُ؛ كَتَبَ اللهُ لَهُ بِهَا أَلْفَ حَسَنَةٍ، وَرَفَعَ لَهُ بِهَا أَلْفَ دَرَجَةٍ، وو كَّلَ

بِهِ سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ (طب. كر. عن

ابن عمر)

RE. 435/9 (*Men kàle: El-hamdü li'llâhi'llezî tevadaa küllü şey'in li-azametihî, ve'l-hamdü li'llâhi'llezi zelle külli şey'in li-izzetihî, ve'l-hamdü li'llâhi'llezî hadaa küllü şey'in li-mülkihî, ve'l-hamdü li'llâhi'llezi'stesleme küllü şey'in li-kudretihî, fekàlehâ yatlubu bihâ mâ indehû, keteba'llàhu lehû bihâ elfe elfi hasenetin, ve rafea lehû bihâ elfe derecetin, ve vekele bihî seb'îne elfe melekin, yestağfirûne lehû ilâ yevmi'l-kıyâmeti.*)

Burada bir söz var, "Bu sözü söyleyen şöyle olacak." diye bildiriliyor. Sözü söyleyelim:

(*Men kàle*) "Her kim ki şu sözü söylerse..." Ama bunu nasıl söylerse? (*Fekàlehâ*) "Bu sözü söyler ki, (*yatlübu bihâ mâ indehû*) Allah'ın indinde olan hayırları, rahmeti murad ederek, isteyerek

---

[159] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.424, no:13562; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.116, no:16891; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.202; Beyhakî, *el-Esmâ' ve's-Sıfat*, c.I, s.265, no:247; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.490, no:1517; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.228, no:3879; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.121, no:23118.

bunu söyler.” Başka dünyevî menfaat veyahut gösteriş, riya değil de Allah ecrini versin diye bunu söylerse... Bu iyi niyetle demek.

“Öyle söylerse, (*keteba’llâhu lehû bihâ elfe elfi hasenetin*) Allah ona bin kerre bin hasene yazar.”

Bin kere bin kaç eder? Milyon… Milyon hasene yazar. Çünkü milyon demezlerdi, “bin bin” derlerdi. Bizim eski Türkçe’de de böyledir, Arapça’da da böyledir. Allah ona bin kere bin, yani milyon hasene yazar.

(*Ve rafea lehû bihâ elfe derecetin*) “Onun derecesini bin derece yükseltir.” Burada bir *elfe* var. Bakayım şerhte kaç tane şey yapılmış. Burada ikinci bin yok.

(*Ve vekele bihî seb’îne elfe melekin*) “Ona yetmiş bin melek vazifeli tayin eder. (*Yestağfirûne lehû ilâ yevmi’l-kıyâmeh*) “Kıyamete kadar o melekler ona tevbe istiğfar eder dururlar.”

Bu hadisi Taberânî, İbn-i Asâkir, İbn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş. Hadis alimleri diyorlar ki:

“—Bu hadisin rivayetinde Eyyûb ibn-i Nehik vardır, *münkerü’l-hadis* bir kimsedir.”

Gümüşhânevî Hocamız da şerhte, yazdığı kitabın açıklamasında diyor ki:

(*Merre ba’du bahsihî*) “Bu hususta teyit edecek başka hadisler de daha önceden geçmişti. ‘Böyle deniliyor ama içindeki muhtevâsında doğruluk vardır.’ demek istiyor, öyle anlaşılıyor.

Şimdi söze gelelim! Ne diyecek? Söylenen sözün mânası nedir:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي تَوَاضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِعَظَمَتِهِ ،

(*El-hamdü li’llâhi’llezî tevadaa küllü şey’in leazametihî*) “O Allah’a hamd ü senâ olsun ki, her şey onun azameti karşısında boyun büker, tevazu eder.”

Her şeyin azameti karşısında boyun büküp mütevâzıâne bir tavır takındığı Allah’a hamd olsun. Hiç başını kaldırıp da temerrüd edebilen olamaz, mümkün değil. Her şey Allah’ın önünde boynu bükük, Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin emrine münkâd, O’nun karşısında hor, zelil, mütevâzıdır.

“—E pekiyi kâfirler küfrediyor, inat ediyor, isyan ediyor.”

Onlara müsaade etmiş. Dünyayı imtihan sahası ettiği için bu imtihan esnasında... Hani hocalar soruları yazdıktan sonra imtihanda çocuğa “Onu yaz, bunu yazma!” der mi? Ne yazarsa yazsın, kâğıdı alacak, ona göre değerlendirecek. İmtihan.

Bu dünya hayatı imtihan olduğu için kâfirin küfrü seçmesi hâlinde yapacağı kâfirliklere bir imkân sahası var; yapsın bakalım... Yapsın ama görecek, ahirette burnundan fitil fitil gelecek, pişman olacak ama burada müsaade ediyor.

Dilese kâfire küfrünü de yaptırtmaz. Âyet-i kerîme:

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَن فِي الأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا (يونس:٩٩)

(*Velev şâe rabbüke leâmene men fi’l-ardı küllühüm cemîâ*) “Eğer Rabbin dileseydi yeryüzünde hiçbir insan kalmazdı, hepsi, topu birden gelir iman ederlerdi.” (Yunus, 10/99)

Hikmeti var. Serbest bırakmış. İman edip fedakârlık yapanı mükâfatlandıracak; dünyanın fâni lezzetlerine aldanıp yoldan yan çizeni cezalandıracak. İmtihan dünyası... İmtihan olduğu için ses etmiyor yoksa hiçbir kimsenin O’nun karşısında çıkmaya gücü yetmez, itiraz etmeye gücü yetmez, ayağa kalkamaz, bir an duramaz.

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي ذَلَّ كُلُّ شَيْءٍ لِعِزَّتِهِ،

(*Ve’l-hamdü li’llâhi’llezî zelle külli şey’in li-izzetihî*) “İzzetine karşı her şeyin zelil olduğu, zillet içinde olduğu Allah’a hamd olsun.”

Aziz olan Allah’tır. Bütün diğer mahlukât zelildir.

“—E bu kadar saraylar, köşkler sahibi insanlar, devletler, milletler, süper devletler...”

Hepsi hordur, zelildir. İzzet Allah’ındır. İzzet Rasûlüllah’ındır. Bir de Allah’ın yolunca giden kulu olmak dolayısıyla, izzet müslümanlarındır! Azizlik, izzet, kıymet, kadir, paha müslümanındır; başkasının değildir.

Ama münafıklar bu işi anlamaz, kavramaz. Yoksa işin aslı

böyledir. İkincisi demek ki buymuş.

Bir de şunu söyleyivereyim:

Hz. Ömer RA zamanında Kudüs fethedildi. İslâm ordusu gitti, kuşattı; Kudüslüler baktılar pabuç pahalı…

“—Tamam, şehri teslim edeceğiz.” dediler,

Ne yapsınlar, karşısında mü’minler var. Hem de öyle mü’minler ki, dünyada misli görülmemiş mü’minler var, kıymetli... Hepsi Allah yolunda çalışmaya, ölmeye azimli mü’minler.

Teslim edecekler, dediler ki:

“—Sizin başkomutanınız, devletinizin başkanı gelsin, Kudüs’ün anahtarını ona teslim edelim!”

Hz. Ömer RA halife, Medine-i Münevvere’de:

“—Haydi bakalım!” dedi bir kölesine; bir kölesi bir kendisi, iki kişi, bir tane deve var... Bir kendisi biniyordu, bir müddet gidiyordu, deveyi köle çekiyordu; ondan sonra “Sen bin!” diyordu, köle biniyordu, kendisi deveyi çekiyordu. Halifeyle köle...

Arkadaşlar, Medine-i Münevvere’den Tebük’e kadar 700 kilometredir. Kumların içinde bata çıka…

Sen hiç 1 kilometre yol gittin mi? Tebük'ten sonra da Kudüs ne kadar mesafedir, düşün. Türkiye'nin neredeyse İstanbul'dan Antep gibi, belki Mardin gibi bir mesafesi...

Kumlara bata çıka, sıcakta... İki tane deve yok ki ikisi de deveye binsinler de hızlı hızlı gitsinler. Birisi biniyor, ötekisi çekiyor, ötekisi biniyor...

Böyle insanlardı. Menkıbelerini insan anlata anlata bitiremez.

Halife ordularını göndermiş, Irak fethediliyor, İran fethediliyor, Kafkasya'ya dayanmışlar, Anadolu'nun Maraş'ına gelmişler dayanmışlar, Afrika'dan Tunus'a varmışlar, Ukbetü'bnü Nâfi, artık neyse yani... Afrika tamam, aşağısı tamam, yukarısı tamam... Öyle bir devletin başında halife-i müslimîn, emîri'l-mü'minîn Hz. Ömer.

Biz şimdi sanırız ki Hz. Ömer'in koca sarayları var, şu kadar ordusu var, bu kadar zırhı var, bu kadar kılıcı var, şu kadar atları var, bu kadar develeri var... Bir tane devesi varmış işte, kölesiyle beraber nöbetleşe Kudüs'ü teslim almaya geliyorlar.

Bu kadar az insanla bu işi nasıl yaptılar?

"—İzzet Allah'ın" dedik ya... Kim Allah'a dayanırsa, o aziz olur. Senin ecdadın da Allah'a dayandı, aziz oldu. Viyana kapılarına gitti, Almanya'da Bavyera'da at oynattı, Essen şehrine kadar vardı, Hamburg'a kadar gitti. Emareler var, oralara kadar gittiler.

Ondan sonra dünya hayatının parası pulu, zevki sefası tatlı geldi; Allah yolunda çalışmaktan geri durunca izzet elden gitti.

İşin aslı odur. Çünkü izzeti insana Allah veriyor. Nasıl verirse verir. Bir avuç mücahid cihanı titretir! Bir yığın, bir sürü insan müslüman değillerse, bir kişinin karşısında âciz kalırlar. Müslümanlık giderse, o ruh giderse işin kıymeti kalmaz. O ruh gelirse, bir avuç insan dünyayı titretir.

Anlayın ki müslüman nesiller ne büyük nimeti elden kaçırmış!

Geldiler geldiler geldiler, Kudüs'ün yakınına kadar... Günlerce yolculuk, perişanlık, ne üstleri kalmıştır ne başları kalmıştır, tozlanmışlardır, terlemişlerdir... Hamam mı var, su mu var, çeşme mi var yollarda? Bakkal mı var, manav mı var? Karınlarını tıka basa mı doldurdular? Nasıl geldilerse geldiler. Kudüs'ün yakınında dere var, nehir var...

Kudüs'e gidemedik ki; İsrail'in işgalinde... "Çevresinde şöyle yer var..." diyelim. Bilmiyoruz. Allah görmeyi, almayı nasib etsin…

Suyun kenarına geldiler. Karşıda şehir ahâlisi, bu tarafta Hz. Ömer, hâlife-i rûy-i zemin ve kölesi. Nöbet kölede… Köle devenin üstünde, hâlife deveyi çeke çeke, çeke çeke suyun kenarına geldiler.

Karşı taraftan da bakıyorlar. Müslüman komutan utancından terliyor:

"—Allah Allah, halifenin gelişine bak, sübhanallah!"

Ondan sonra Hz. Ömer suya girecek ya, paçalarını, eteklerini sıvadı, sanki amele gibi suyun içine girdi, öbür tarafa geçecek, o tarafa geldi. Komutan koştu geldi:

"—Efendim, bunlar şehrin büyük insanları, bunların karşısında ayıp olur."

İzzeti bahis konusu etti. "İzzetimize dokunur." gibi söz söyleyince Hz. Ömer kaşlarını çattı, komutanına göğsüne bir tane vurdu;

"—Bana bak! Bunu önceden söyleseydin seni komutanlıktan azlederdim! Sen bilmiyor musun, izzet Allah'ındır, Rasûlüllah'ındır ve müslümanlarındır."

Paçayı yukarıya sıvadı diye suyu geçerken izzet elden mi gider? Hiç aldırmadı, gitti Kudüs'ü teslim aldı. Ötekiler verdiler. Onlar üzerindeki sırmalı elbiselerle, cübbelerle verdiler. Berikisi de paçaları kıvırık olarak, ayağında bir şey olmadan veyahut basit bir şeyle aldı.

Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri insanların şekline şemâiline bakmaz. Allah-u Teàlâ Hazretleri kalplere, gönüllere bakar. Sen dışını istediğin kadar süsle, istediğin kadar sırmalı elbise giy, istediğin kadar kıymetli elbise giy; sen kalbini Allah'ın sevdiği kalp hâline getiremezsen kıymeti yok.

İçini Allah görüyor mu görmüyor mu?

"—Amennâ ve saddaknâ hocam, ne demek, görmez olur mu?"

Peki niye kötülükten sakınmıyorsun?

Bir yabancı insan seni uzaktan camdan gözetlese, kendine bir çekidüzen verirsin. Sokakta giderken, "Camlardan sana bakıyorlar." desen, görsen yakanı paçanı düzeltirsin, kendine bir eda verirsin, tavır verirsin, öyle gidersin. Başkasının yanında

burnunu karıştırmazsın. Olmadık iş yapmazsın. "Görürler, ayıp olur." dersin. Pekiyi Allah-u Teàlâ senin içini dışını görmüyor mu? Ne biçim müslümanız biz?

Anlayın yani ne biçim müslüman olduğumuzu...

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي خَضَعَ كُلُّ شَيْءٍ لِمَلَكَتِهِ ،

(*Ve'l-hamdü li'llâhi'llezî hadaa küllü şey'in li-mülkihî*) "Egemenliğine her şeyin boyun büktüğü Allah'a hamd olsun! Mülküne herkesin hudû ile boyun büktüğü Allah'a hamd olsun!"

Mülk Arapça'da ne demek? "Egemenlik, hakimiyet, hükümranlık, hüküm sürücülük" demek.

Hakimiyeti karşısında her şeyin boyun büktüğü Allah'a hamd olsun! Allah hakimdir. Mülkünde Hak tasarruf eder, *keyfe mâ yeşâ*... Allah-u Teàlâ şu kâinatta nasıl dilerse onu yapıyor.

Sen anlayamazsın. Zıtlıkları görürsün:

"—Allah Allah, bir o var, bir bu var..."

Hepsini yapan Allah.

Esma-i Hüsnâ'sını okumuyor musun?

"—*Mâniu'd-Dârrun Nâfiûn Nûru'l-Hâdî Hâfizu'r-Râfiu'l-Muizzu'l-Müzilli's-Semîu'l-Basîr*..."

Hiç bunları görmüyor musun?

Yükselten o, alçaltan o, alan o, veren o, fayda sağlayan o, zarar veren o... Hâlâ zararı karşıdan sanıyorsun. Sanıyorsun ki sana Bulgaristan zarar veriyor. Sanıyorsun ki Yunanistan zarar veriyor, Suriye zarar veriyor, Rusya zarar veriyor. Sen hak yoldan ayrıldın, Allah sana zarar veriyor. Oradaki kardeşlerimiz de hak yoldan ayrıldı, ondan Allah cezalandırıyor.

Millet işin nereden geldiğini anlamıyor, tokadın kimden indiğini anlamıyor.

İnsan hak yolda yürüyecek. Ölse de kalsa da hak yolda yürüyecek. Yürümedi.

"—*Basîr, Semî, Alîm, Habîr, Garîb Allah*..." var. Her şeyi görüyor, her şeyi biliyor, içini dışını biliyor; senin edepsizliğine göre sana muamele geliyor. Edebini takınsan edebine göre lütuf gelecek.

Millet bunu anlamıyor. Şaşılık, ikilikle görüyor, şaşının iki

gördüğü gibi. Doktora gitmiş:

"—Efendim, gözümden hastayım; bir şeye baktığım zaman iki tane görüyorum." demiş.

Tabii eskiden gözlük yok, ilaç yok, tedavi yok.

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اسْتَسْلَمَ كُلُّ شَيْءٍ لِقُدْرَتِهِ

(*Ve'l-hamdü li'llâhi'llezi'ste'sleme küllü şey'in li-kudretih*) "Kudretine her şeyin teslim olduğu Allah'a hamd olsun."

Ne büyük sözler bu sözler... Bu sözlerin mânasını hazmetse insan, iyi müslüman olur. "İmanın hakikatine erer, tam ortasına isabet eder." dedi ya deminki hadîs-i şerîfte, iyi müslüman olur, işin iç yüzünü anlar.

Peygamber Efendimiz söylüyor ama bizim iki taraftan da kulaklarımız delik olduğundan bir yerden giriyor, öbür taraftan çıkıyor.

"O Allah'a hamd olsun ki, onun azameti karşısında her şey boyun büker. O Allah'a hamd olsun ki, onun izzetine karşı her şey zilletle boyun eğer. O Allah'a hamd olsun ki, onun egemenliği, hakimiyeti karşısında her şey başını eğer, teslim olur. O Allah'a hamd olsun ki, onun kudreti karşısında her şey pes der, teslim olur, itiraza mecâli kalmaz."

İnsan Allah'ın sıfatlarını anarak bu cümlelerle Allah'a hamd ediyor. Böyle derse ne olur?

Bunlar öyle kıymetli sözler ki bunu söylediği zaman bir milyon hasene kazanır, bin derece yükselir ve yetmiş bin melek ona vazifelendirilir, ona tevbe ve istiğfar ederler:

"—Yâ Rabbi! Bunu söyleyen şu kuluna lütfeyle, mağfiret eyle." derler.

d. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın Yükselmesi

Hadîs-i şerîf, Said ibn-i Zeyd RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:[160]

---

[160] İbn-i Şâhin, *et-Tergîb fî Fadàili'l-A'mâl*, c.I, s.12, no:10; Saîd ibn-i Zeyd RA'dan.

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، صَعِدَتْ فَلاَ يَرُدُّهَا حِجَابٌ حَتَّى تَصِلَ إِلَى اللهِ ؛ فَإِذَا وَصَلَتْ إِلَى اللهِ نَظَرَ إِلَى صَاحِبِهَا ، وَحَقٌّ عَلَى اللهِ أَنْ لاَ يَنْظُرَ إِلَى مُوَحِّدٍ إِلاَّ رَحِمَهُ (ابن صصرى فى أماليه عن سعيد بن زيد)

RE. 435/10 (*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàh, saidet felâ yerüddühâ hicâbun hattâ tasile ila'llâhi; feizâ vasalet ila'llâhi nazara ilâ sàhibihâ, ve hakkun ale'llàhi en lâ yenzura ilâ muvahhidin illâ rahimehû.*)

(*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llàh*) "Her kim *Lâ ilâhe illa'llah* derse, (*saidet*) bu söz yükselir. Ağzından çıktı mı göklere, Arş'a doğru yükselir. (*Felâ yerüddühâ hicâbun*) Hiçbir perde onu geri çevirmez. Hiçbir engel onu çıkışından, yükselişinden döndürmez, geri bıraktırtmaz. Yükselir gider."

(*Hattâ tasile ila'llâhi*) "O lâ ilâhe illallah sözü Allah-u Teàlâ Hazretlerine kadar vâsıl olur." Önüne hiçbir engel olamaz, yükselir yükselir, dergâh-ı izzete vâsıl olur.

(*Feizâ vasalet ila'llâh*) "O söz Allah'a vâsıl olunca, (*nazara ilâ sàhibihâ*) Rabbimiz Teâlâ o sözü söyleyene nazar buyurur, bakar."

Ama nasıl bakmak? Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bakması nedir? Peygamber Efendimiz diyor ki:

(*Hakkun ale'llàhi*) "Allah üzerine haktır; (*en lâ yenzura ilâ muvahhidin*) bir muvahhid mü'min kula baksın da ona rahmet etmesin, mümkün değil..."

Baktı mı, o kişi rahmete erdi demek. Tamam, Allah'ın rahmetini kazandı" demek. Çünkü Allah her kula nazar etmez ki, bakmaz ki yüzüne... Edepsiz, arsız, yüzsüz, günahkâr, kusurlu... Ne var, bakmaz... Ama lâ ilâhe illallah dediği zaman o söz geldiğinde nazar eder.

Bu sözler, bu hadisler... Peygamber Efendimiz böyle söylemiş.

Ben neyim? Ben de Peygamber Efendimiz'in hadislerini size

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXI, s.172, no:23236.

dilimin döndüğünce Arapçasını okuyup Türkçesini anlatmaya çalışan bir âciz, nâçiz ümmet-i Muhammed'in bir ferdiyim.

Peygamber Efendimiz öyle demiş. Söz nereye çıkar?

Allah-u Teàlâ Hazretleri mekândan münezzeh. Çıkar yükselir, maddeten yükselir, mânen yükselir, dergâh-ı izzete gider. Yedi kat semayı geçer, Arş'ı geçer, Kürsi'yi geçer Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne vâsıl olur. Ama Allah mekândan münezzehtir, her yerde hâzır ve nâzırdır.

Ve Allah bakar. Allah'ın bakması nasıl olur? Gözle mi bakar başka bir şey midir?

لاَ تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ ، وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ (الانعام:١٠٣)

(*Lâ tüdrikühü'l-ebsàru, ve hüve yüdriku'l-ebsàr*) "Gözler onu idrak edemez ama, o gözleri idrak eder." (En'am, 6/103) O gözlerin sahibidir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizim bildiğimiz başka şeylere benzemez ki, biz onu benzeterek anlatalım! Bizim bildiğimiz hiçbir şeye benzemez ki...

O bizi bilir, görür; biz onu bilemeyiz, göremeyiz. Bildirdiği kadar biliriz. Biz âciz nâçiziz.

Onun bakması nedir? Onun bakması, kulu rahmetine gark etmesidir. Zaten her zaman bakıyor.

إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ (المؤمن:٤٤)

(*İnna'llàhe basîrun bi'l-ibâd*) "Allah kulların yaptıklarını görüyor, biliyor." (Mü'min, 40/44)

Değil mi, âyet-i kerîme de geçmiyor mu? Her zaman görüyor. Günah işlediği zaman da görüyor. Allah görmüyor mu günahkâr kulu? Görüyor.

Şimdi bakışı ne? Bu bakış, özel bakış. Buna rahmet nazarıyla bakmak derler. Rahmet nazarıyla bakar, kulunu rahmetine erdirir. Mü'min, muvahhid kulunu rahmetine erdirir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, cân-ı gönülden kelime-i tevhîdi

söylemeyi, *Lâ ilâhe illa'llàh* demeyi, mânasına uygun yaşamayı nasib etsin…

e. İhlâsla *Lâ ilâhe illa'llàh* Diyen Cennete Girer

Geçen haftaki bir hadis-i şerifi hatırlatayım kardeşlerim.

Enes ibn-i Malik RA'dan rivayet olunduğuna göre, Hatîb-i Bağdâdî kitabında yazmış, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[161]

مَنْ قَالَ: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ مُخْلِصًا دَخَلَ الْجَنَّةَ. قَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ ، فَمَا إِخْلاَصُهَا ؟ قَالَ : أَنْ تَحْجُزَكُمْ عَنْ كُلِّ مَا حَرَّمَ اللهُ عَلَيْكُمْ

(خط عن أنس)

RE. 435/3 (*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llah muhlisan, dehale'l-cenneh. Kàlû: Yâ Rasûla'llah, femâ ihlâsuhâ? Kàle: En tahcüzeküm an külli mâ harrama'llâhu aleyküm.*)

(*Men kàle: Lâ ilâhe illa'llah muhlisan*) Her kim ki ihlâs ile, hâlisâne *Lâ ilâhe illa'llah* derse, (*dehale'l-cennete*) cennete girer."

(*Kàlû*) Dediler ki:

(*Yâ rasûla'llah, femâ ihlâsuhâ*) "Yâ Rasûlallah, bu *Lâ ilâhe illa'llah*'ın ihlâsla denmesi nasıl olacak? Bu işin ihlâsı ne?"

(*Kàle*) O zaman buyurdu ki:

(*İhlâsuhâ en tahcüzeküm an külli mâ harrama'llàhu aleyküm*) "Onun ihlâslı söylenmesinin emaresi şudur ki, sen o *Lâ ilâhe illa'llah*'ı hakkıyla söylüyorsan, ihlâsla söylüyorsan, her haramdan o seni alıkoyar."

---

[161] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.197, no:5074; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.254; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.162, no:18; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.63, no:6455; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.61, no:206; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.175, no:23243.

Sen buraya gelirken yolda kadına kıza baktın mı? Giyimine kuşamına baktın mı?

“—Baktım.”

Senin *Lâ ilâhe illa’llah*’ın seni harama bakmaktan alıkoymamış. Bakmayacaksın.

“—Hocam nasıl bakmayayım, her taraf dolu...”

Onlar ya senin anan, ya senin bacın, ya senin kızın… Bu açıklar Merih’ten mi geldiler? Uzay vasıtaları ile, uzay otobüsleri ile mi geldiler?

Hayır, bizim aramızdan çıktı. Bunların babaları, dedeleri kim, git yanına konuş.

“—Ah benim dedem müftüydü...”

“—Ah benim dedemim babası şeyh efendiydi... Büyük alimdi, şu kadar kitap yazdı...”

Pekiyi sen nesin? O adamcağızın yüz karası!

Çok şükür bizim çocuklarımız yüz karası değil.

Olabilir. Dikkat etmezsen olabilir. Çünkü bu devirde fitne

ailelerin içine girdi. Kadın, kocasının karşısında izbandut gibi; koca, karısının karşısında bir acayip… Kızlar, erkekler anasının babasının sözünü dinlemez:

"—Sus moruk! Konuşma, defol! Şimdi gelirsem yanına..."

Peygamber Efendimiz kıyamet alâmetleri olarak ne dedi?

Dedi ki:[162]

أَنْ تَلِدَ الأَمَةُ رَبَّتَهَا (د. عن عمر)

(*En telide'l-emetü rabbetehâ*) "Kıyamet alâmetlerinden bir tanesi de cariyenin hanımefendisini doğurmasıdır."

Onu şöyle izah ediyorlar:

Sanki çocuğun anası köle; sanki çocuk, kölenin sahibi. Kıyamet alâmeti. Sanki çocuk hanımefendi, annesi de köle:

"—Git! Gel! Otur! Kalk! Yemek pişir! Şunu yap, bunu yap... Sen bana karışma, kaçta istersem gelirim..."

"—Saat kaç kızım bak bakalım, gece yarısı 2. Niye bu vakte kadar kaldın?"

"—Sana ne!"

Bu hale geldi. Ama nasıl geldi? Yavaş yavaş geldi.

Biz bağırdık bağırdık bağırdık, bizim sözümüzü kimse duymadı. Biz bunların işaretlerini söyledik söyledik söyledik, bizim halkımız hiç önemsemedi…

"—Ya etmeyin eylemeyin, bu insanları dinsiz yetiştirmeyin! Bu çocuklarınızı dinsiz yetiştirmeyin, İslâm'ı öğrenin, öğretin." Dedik.

Baktılar ki dünya işleri tıkırında gidiyor, çocuk doktor olacak, çocuk mühendis olacak, çocuk mektepte okuyor:

"—Boşver hocanın sözünü..." dediler.

Ondan sonra çocuk bu hale geldi. Ondan sonra kurduğu yuva o hale geldi. Karısı açık saçık, herif, herif-i nâşerif yanında, kol meydanda, göğüs meydanda geziyor.

"—Sen adam mısın? Göster bakalım!"

Bin tane şahit ister. Bin tane şahit olsa yine inanmam.

---

[162] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.87, no:9; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XII, s.306, no:4075; Neseî, Sünen, c.XV, s.174, no:4904; Hz. Ömer RA'dan.

Bunlar bizim ecdadımızın çocukları. Bunların böyle olmasında hepimizin vebali var. Bu kalabalığı teşkil edenlerin arasında bizim kızlarımız, karılarımız, bacılarımız, arkadaşlarımız; arkadaşlarımızın, akrabamızın çocukları var. Yüreğimiz yanacak, çalışacağız. Yüreğimiz yanacak, çalışacağız ki bunları doğru yola getirelim.

"—Ne yapıyorsun kardeşim? Bu yolun sonu nereye varır? Senin deden nasıl bir insandı? Böyle bu hâli görse razı olur mu? Mezarda kemiklerini sızlatıyorsun..."

Ne diyeceksen de...

"—Evlenmek istiyorsan iyi bir namuslu kimse bulalım, evlen. Şunu istiyorsan şunu yapalım, bunu istiyorsan bunu yapalım..."

Allah razı olsun, bizim bir şehirde hacı kardeşimizin oğlu var, hanımına demiş ki;

"—Defol, istemiyorum seni!"

"—Niye istemiyorsun efendi, beyefendi hazretleri?"

"—İstemiyorum."

"—İki tane çocuğun var."

"—İstemiyorum, gitsin!"

"—Ya sen deli misin, divane misin? Niye istemiyorsun?"

"—Sebep söylemeye lüzum yok, istemiyorum; çıksın gitsin evimden!"

Allah razı olsun, babası gitmiş orada bir hocaefendiye, demiş ki:

"—Hocam, bizim evladımız, oğlumuz, söz geçiremiyoruz, böyle etti."

"—Pekiyi, gelsin, ben ona bir nasihat çekeyim."

Çocuk:

"—Ben, hocanın yanına gitmem." demiş.

Bu sefer hoca efendi demiş ki:

"—Pekiyi, o gelmezse biz gideriz."

Koca sakallı, bembeyaz sakallı insan...O bu sefer onun yanına gitmiş. Ne söylediyse güzel söylemiş, ağzına sağlık, Allah razı olsun. Beyefendi razı olmuş:

"—Pekiyi, hanımım gelsin." demiş.

Bizim gençlerin hey heyleri geliyor, akılları geriye gidiyor. Yuva kuruveriyoruz, yuvayı idare etmeye daha rüşdleri yok.

Büyümemişler, akıl yaşları küçük. Boyları posları yerinde de akıl yaşları küçük. Ama nasihat etmiş, gelmiş.

Demek ki nasihat edince oluyor, candan edince oluyor. Demek ki sözün tesiri olabiliyormuş.

Biz böyle böyle yapacaktık da çalışacaktık. Dünya işimizin peşine koştuk, dünya işimizin iyi gitmesine çalıştık; dünyamız düzeldi, ıslah oldu, paralara battık... Evlerimizde gardroplarımızı elbiseler almaz oldu, gardroplara sığmaz oldu. Buz dolaplarının bir tanesi az gelmeye başladı, tıka basa dolu, ne olacak; haydi bir buzdolabı daha al... Ya bir odayı buzdolabı yap istersen... Bolluk...

"—Nedir bunlar? Hayırdan mı?"

Hayır. Hayırdan değil. Çünkü sen doğru yolda değilsin ki...

Allah ıslah etsin. Çoluk çocuğunu doğru yola getireceksin.

Bir arkadaşımız var, dedi ki:

"—Ben bir açık kız aldım."

Herkes demiş ki:

"—Ya niye açık kız aldın? Kapalı bir kız alsaydın."

"—Yok, kapalı nasıl olsa kapalı, ben açık bir kız aldım, onu kapatacağım."

Kapatmış. Gülerek, bir zaman geçti, yine konuştuk, dedi ki;

"—Şimdi hanımı kapattım..."

Müslümanlığa ikna etmiş, kapatmış.

"—Hanımı kapattım, şimdi baldızımı kapatacağım." dedi.

Baldızı kapatmış.

"—Şimdi kayınvalidemi kapatacağım." dedi.

Böyle böyle, böyle böyle küfürden adam kurtaracağız.

Denize düşmüş, hepsi boğuluyor, gırk gırk gırk gırk, boğulmak üzere; elinden tutup çekeceksin, elinden tutup çekeceksin, çalışacaksın. Aşk ile çalışınca oluyor. Hepimiz çalışacağız.

İnsanın cebinde para olunca hiç Allah'ı anmak hatırına gelmiyor. O zaman nerede bir eğlence varsa, Hacivat-Karagöz sahnesi gibi, "Yâr bana bir eğlence..." diye ortalıkta dolaşmaya başlıyor. O zaman tedbiri almayınca, İslâm için çalışmayınca senelerin ihmali birikiyor, ortaya bu manzara çıkıyor.

Biz bunları söyledik. Çok seneler önceden beri söyleye söyleye söyleye bu vakte öyle geldik. Ama dinlemediler, çünkü başlarına

musibet gelmeyince insanlar anlamıyor. Ya başına toptan felaket gelecek, bir yerden bir düşman hücumu olacak, bir zelzele olacak, bir yangın olacak, bir âfet olacak, bir kıtlık olacak, insanlar kırılacak, o zaman Allah diyecekler. O zaman da kıymeti olmayacak.

İyi haldeyken yapılan duanın kıymeti var. Kötü hale düştükten sonra yapılan duanın kıymeti yok. Zaten sen kötü olduğun için Allah onu ceza olarak verdi, kaldırır mı?

O zaman senin duanı hiç dinlemez.

İyi hâldeyken, güzel hâldeyken, şu gününüzde, şu tatlı hâlinizde, her şeyiniz rahat iken Rabbimiz'e ihlâs ile bağlanın! Dinimize sımsıkı sarılın. Dinimize candan hizmet edin. Kendinizi kurtardınız, başkalarının da kurtulmasında yardımcı olun!

Allah cümlenize dünya ve ahiretin hayırlarını ihsan eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

14. 07. 1985 – İskenderpaşa Camii

17. TESBİHLER VE DUALAR

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، غَرَسَ اللهُ لَهُ بِهَا أَلْفَ شَجَرَةٍ فِي الْجَنَّةِ ، أَصْلُهَا مِنْ ذَهَبٍ ، وَفَرْعُهَا دُرٌّ ، وَطَلْعُهَا كَثَدْيِ الْأَبْكَارِ أَلْيَنُ مِنَ الزُّبَدِ ، وَأَحْلٰى مِنَ الشَّهْدِ ، كُلَّمَا أُخِذَ مِنْهُ شَيْءٌ عَادَ كَمَا كَانَ (الحا كم في التاريخ ، والديلمي عن أنس)

RE. 436/1 (*Men kàle sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, garesa'llâhu lehû bihâ elfe şeceretin fi'l-cenneti, asluhâ min zehebin, ve fer'uhâ dürrün, ve tal'uhâ kesedyi'l-ebkâri elyenü mine'z-zübedi, ve ahlâ mine'ş-şehdi, küllemâ uhize minhu şey'ün àde kemâ kâne*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden bir miktar *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 436. sayfasından, mim harfinden devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına başlamazdan önce, evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâki için, sonra onun cümle âlinin ashabı, etbâı, ahbâbı ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ve hâsseten sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ervâhı için, halifelerinin, müridlerinin, muhiplerinin ruhları için; Hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî'nin ruhu için, eserini okuduğumuz Gümüşhaneli Hocamız'ın ruhu için;

Bu eserin içindeki hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan râvilerin, alimlerin ruhları için; bu beldeleri fethetmiş olan şehidlerin, fâtihlerin, gazilerin ruhları için; cümle ashâb-ı hayrât u hasenâtın ve hâsseten şu camiyi yapan, yaşatan, bu ana gelmesine yardımcı olan, maddeten mânen destekçi olanların ruhları için;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere buraya gelmiş olan cemaatimizin, kardeşlerimizin, sizlerin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için; biz yaşayan müslümanların da rızâ-i İlâhi'ye uygun ömür sürüp huzûr-u Rabbi'l-izzete sevdiği ve razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olması için buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup öyle başlayalım!

……………………………..

a. *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* Demenin Mükâfatı

Birinci hadîs-i şerîf *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* mübarek sözü ile ilgili. Bu sözle ilgili müteaddit hadîs-i şerîfler geçmiş idi.

Burada Enes RA'dan rivayet olunduğuna göre, Deylemî'nin *Müsnedü'l-Firdevs*'inde kaydettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[163]

مَنْ قَالَ سُبْحَانَ اللهِ وَبِحَمْدِهِ ، غَرَسَ اللهُ لَهُ بِهَا أَلْفَ شَجَرَةٍ فِي الْجَنَّةِ ،

أَصْلُهَا مِنْ ذَهَبٍ ، وَفَرْعُهَا دُرٌّ ، وَطَلْعُهَا كَثَدْيِ الْأَبْكَارِ أَلْيَنُ مِنَ الزُّبَدِ ،

[163] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s,473, no:2054; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.153, no:23189.

وَأَحْلَى مِنَ الشَّهْدِ ، كُلَّمَا أُخِذَ مِنْهُ شَيْءٌ عَادَ كَمَا كَانَ (الحا كم في التاريخ ، والديلمي عن أنس)

RE. 436/1 (*Men kàle sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, garesa'llàhu lehû bihâ elfe şeceretin fi'l-cenneti, asluhâ min zehebin, ve fer'uhâ dürrün, ve tal'uhâ kesedyi'l-ebkâri elyenü mine'z-zübedi, ve ahlâ mine'ş-şehdi, küllemâ uhize minhu şey'ün àde kemâ kâne*)

(*Men kàle sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî*) "Her kim ki *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* der, bu sözü söylerse, (*garesa'llàhu lehû bihâ elfe şeceretin fi'l-cenneti*) bu söylemesi üzerine Allah onun için cennette bin ağaç diker. (*Asluhâ min zehebin ve fer'uhâ dürrün*) Bu ağaçların kökleri altındandır, dalları iri incidendir. (*Tal'uhâ kesedyi'l-ebkâri*) Meyveleri bakire kızların göğüsleri gibi iridir. (*Elyenü mine'z-zübed*) Kaymaktan daha yumuşaktır. (*Ve ahlâ mine'ş-şehdi*) Şekerden daha tatlıdır. (*Küllemâ uhize minhü şey'ün âde kemâ kâne*) "Ondan ne zaman bir şey kopartılsa, cennette sahibi o meyvelerden yemek isteyip koparsa, kopardığı yerde yeniden biter. Azalmaz, yerine hemen yenisi çıkar, meydana çıkar."

Bu sözün mânası ne ki. bu kadar mükâfatlar verilmiş?

Geçtiğimiz haftalarda biraz izah etmiştik. Burada belki o haftalar gelmeyen kardeşlerimiz vardır, onlara izah edelim:

Sübhàna'llah bir sözdür ki hayranlık ifade eder. Hayretten, hayranlıktan, çok beğenmeden, güzel bulmaktan dolayı hayret ifade eder. "Allah Allah ne kadar güzel!" dediğimiz zaman *Sübhàna'llah* diyoruz. Hayret edilecek şeyler için söylenir.

Mânası: *Sübhan*, mastardır. *Yüsebbihu* gizli fiilinin mef'ûlu mutlakı.

"Allah'ı öyle bir tesbih edişle tesbih ederim ki, hiçbir noksanı ona isnad etmem. Her türlü noksandan pak bilirim, münezzeh bilirim. Her türlü kemâlat ile muttasıf bilirim. Her türlü güzelliğe sahip bilirim. Her şeyini hoş bilirim. Öyle tanırım, öyle inanırım."

(*Ve bi-hamdihî*) "Ve onun hamdi ile iştigal ederim. Onun hamdini, onu methetmeyi, övmeyi kendime iş edinirim."

Bu sözler; "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her işi, her şeyi

güzeldir, hoştur, mükemmeldir ve ben ona övgüler söylemekle, övmekle meşgul olurum.” gibi bir beğenmeyi, bir de övmeyi ifade ediyor.

Sübhàna'llàh beğenmeyi, hayran kalmayı; ve *bi-hamdihî* de övmek, methetmeyi ifade ediyor. İnsan *Sübhàna'llàh* dediği zaman Allah'ın her şeyini beğendiğini ifade etmiş oluyor.

Lütfu güzel, kahrı güzel, yaratıkları güzel, takdiri güzel, çiçekler güzel, dağlar güzel, ağaçlar güzel, pınarlar güzel... Çünkü o yaratmış. Hakikaten güzel yaratmış. Kelebekler, kokular neler düşünürseniz...

Bu çok kıymetli bir sözdür. Kur'ân-ı Kerîm'de Allah-u Teâlâ Hazretleri âyet-i kerîmelerde buyurmuş ki:

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

(الحديد : ١ ، الحشر : ١ ، الصف : ١)

(*Sebbeha li'llâhi mâ fi's-semâvâti ve'l-ardı*) “Yerde gökte ne varsa hepsi Allah'ı tesbih eylediler. (*Ve hüve'l-azîzü'l-hakîm*) O azîzdir, hakîmdir.” (Hadid, 57/1, Haşr, 59/1, Saf, 61/1)

Bir de bazı âyet-i kerîmeler var ki:

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ (الجمعة : ١)

(*Yüsebbihu li'llâhi mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ardı*) “Her şey Allah'ı zikr u tesbih eyliyor, edip durmakta, hâli hazırda ediyor.” (Cum'a, 62/1) mânasına.

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لاَ تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

(الإسراء : ٤٤)

(*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî ve lâkin lâ tefkahûne tesbihahüm*) “Allah'ı tesbih ve tahmid etmeyen hiçbir şey yok ama, siz onların tesbihlerini anlayamazsınız.” (İsrâ, 17/44)

Ulemâ demişler ki:

"—Acaba bu lisân-ı hâl ile bir tesbih midir?"

İnsan mesela birisinin kapısına gitti, kapısını çaldı, boynunu büktü, hiçbir şey demiyor; belli ki bir şey istiyor. Bu ağzını açıp bir şey söylemedi ama boynunu büktü, durdu; "Sen bilirsin, bir şey verirsen memnun olurum." demek istedi.

"—Söylemedi, nereden biliyorsun?"

"—Hâlinden, duruşundan öyle anladım."

Ona hal dili derler.

Bir insan bazen birisine bakar, hiçbir şey demez; gözlerinden belli, seviyor. Bazen bir başka insan, bir başka insana bakar; gözlerinden belli, kızıyor. Lisân-ı hâl ile kızgınlığını ifade ediyor. Çocuğa bir bakarsın, çocuk yapacağı şeyi hemen yapmaz, elini geri çeker. "Babam kızıyor, dedem kızıyor..." Yani anlar. Söz söylemeye lüzum yok, hâlden anlar.

Onun gibi, "Cümle mahlûkat Allah'ı tesbih ediyormuş, acaba lisân-ı hâl ile mi?"

Keşfi açık evliyâullahın, kendisine itimad edilmesi eserlerinden, sözlerinden, yaşayışından câiz olan büyük alimlerin bu hususta mütâlealarına göre lisan ile söylüyor. Lisan ile *Sübhana'llah, Sübhana'llah, Sübhana'llah…* Hâl ile değil, yani susarak değil, söyleyerek söylüyor.

O sesleri duyan duyar. Ama cahiller, gafiller, kalp gözü kapalı olanlar, gönlü paslı olanlar, daha etraftan bîhaber olanlar, müslümanlığın özünü, aslını anlayamamışlar, onlar duymaz.

İnsanoğlunun duyguları vardır, sanır ki her şeye sahip, her şeyi bilir, her şeyi görür. Ama bizim kulağımız bazı sesleri alıyor, bazı sesleri almıyor. İlim bunu tespit etmiş. Hatta seslerin dalga boylarını tespit etmiş; şu dalga boyundan yüksek olursa almaz, şu dalga boyundan alçak olursa almaz, şununla şunun arasındaki sesleri bu kulak sezer, öbür tarafta davul çalsan duymaz. Öteki sesleri duymaz. Ama başka mahlûkatın kulağı başka türlü yaratılmış. Mesela at, sahibi öyle sakin sakin dururken birden kulaklarını diker, bir tarafa döner, bakar; onun kulağı aldı. Öteki [insanın] almadığı [sesi], bunun kulak yapısı başka türlü olduğu için aldı.

Gözde de böyle, renklerde de böyle, ışıklarda da böyle. Biz bazı renkleri, bazı ışıkları, bazı dalga boyundaki şeyleri görmeyiz. Mesela sobanın etrafına da bir şeyler yayılıyor. Derimiz sıcaklığını hissediyor ama o sıcaklığı göz görmüyor. O da bir dalga, onu görmüyor. Fakat ışık olsa ışık hâlinde olduğu zaman görüyoruz. Hâsılı bunu fizikçiler, erbâbı bilir.

Diyorlar ki;

"—Kalp gözü açık olan duyar, basireti açık olan duyar."

Hatta anlatırlar: Hocası dervişlere demiş:

"—Çiçek toplayın bakalım!"

Herkes hocasına bir demet çiçek getirmiş. Bir tanesi dolaşmış dolaşmış dolaşmış, bir tane solgun çiçekle gelmiş. Tek, sapı kırık.

"—Oğlum, kır tepe bayır her taraf çiçek dolu, niye böyle bir tanecik getirdin?"

Ötekilerine ibret olsun diye mahsustan soruyor, biliyor da soruyor.

"—Efendim" demiş, boynunu bükmüş, mahcup… "Hangi çiçeğe

baktıysam tesbihte gördüm. Zikr ü tesbih ediyor; koparmaya kıyamadım. Bunun boynu kırılmış, tesbihi bitmiş. Tesbihi bittiği için bunu aldım getirdim.” demiş.

Tasavvuf kitaplarını okuyanlar, duyanlar bilirler ki derviş bir noktaya geldiği zaman cümle eşyanın zikr ü tesbih ettiğini duyar. İlâhiden bilirsiniz:

Cümle a’zâm Hak diyor, gönlüm Allah’a döndü.

Her a’zâsı Hak der, etraftaki her şey Hak der, nereye baksa öyle Hakk’ı görür, Hakk’ı duyar. Öyle bir hal gelebilir.

Keşfi açılan insanlar diyorlar ki:

“—Söylüyor, söylüyor ama sen duymuyorsun.”

Böyle dediği zaman, bu güzel sözler Allah’a sevgiyi, saygıyı, hayranlığı, O’nu övmeyi, edebi, terbiyeyi, kuldan Rabbine karşı edebi gösteriyor. Onun için böyle deyiverdi mi bir kul, Allah ona cennette bin tane ağaç diker.

Başka hadîs-i şerîflerde evvelki haftalarda geçti, hatırlarsınız:

“—Cennetin arazisi düzdür.” diyor Peygamber Efendimiz, “çıplaktır” diyor.

Diyelim ki sen gittin şehrin dışında ev yapacağım diye bir arsa aldın. Bu arsa nedir; tarla, ekilmemiş, dümdüz; bakıyorsun ne ağaç var, ne çiçek var, ne yeşillik var, bir şey yok. Ama arazi senin; tamam, on dönüm, almışsın, güzel. Etrafını çeviriyorsun, ondan sonra bir sürdürüyorsun. Ondan sonra getiriyorsun; “Haydi şu ağaçtan alayım, bu ağaçtan alayım, şundan dikeyim...” Bir zaman sonra, on sene sonra oradan geçenler bakıyorlar; “Ooo ne güzel bahçe!” diyorlar, “Oh şu ağaç ne kadar güzel olmuş. Altına otursak birazcık serinlesek... Şu meyvelerden yesek.” diyorlar.

Ne oldu? O arsa, o tarla çıplak alınmıştı ama sahibi işledi, dikti.

Peygamber Efendimiz de diyor ki:

“—Cennetteki arsalar, yerler çıplaktır; siz orasını dikeceksiniz.”

Namaz kılacaksınız, tesbih çekeceksiniz, ibadet edeceksiniz. İbadetiniz Allah indinde ne kadar makbul, güzel olursa, cennetteki yeriniz o kadar güzel olacak, zînetlenecek. Çünkü bir *Sübhàna’llàhi ve bi-hamdihî* diyorsun, Allah bin tane ağaç dikiyor.

"—Yer çok mu geniş?"

Cennete en son girecek olan insan, cehennemden en son çıkacak insandır. Bazı günahkâr müslümanları günahlarından dolayı Mevlâ cezalandırmak için cehenneme atacak; yanacaklar, kömür olacaklar... Kömür birbirine girer. Kok kömürü yanar yanar yanar... Hani sen bunları kürek kürek atarken ayrı ayrıydı, bunlar bir araya geldi, birbirine kilitlendi, kenetlendi, bir kara hâle geldi. Öyle yanacak yanacak, o hale gelecek. Ondan sonra onların cezası bitince, Allah-u Teàlâ Hazretleri onları cehennemden çıkarttıracak, hayat suyuyla yıkayacak; o zaman değişecekler, tekrar şekil kazanacaklar. Ondan sonra cennete girecekler.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfte en son giren insanın macerasını anlatmış. Diyor ki:

Kul, imanlı ama çok kabahat işlemiş, çok hataları var, cehenneme girmiş, ondan önce çıkanlar çıkmış da farkında değil bu, en sonuncu artık, mü'minlerden en sonuncu. Bu çıkacak, başka içeride mü'min yok. Kâfirler:

هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (البقرة:٣٩)

(*Hüm fîhâ hàlidûn*) "Onlar orada, cehennemde ebedî olarak kalacaklar. Onlara çıkmak yok." (Bakara, 2/39)

Bu son çıkacak, dermiş ki:

"—Yâ Rabbi! Beni bu azaptan kurtar, senden gayri hiçbir şey istemem."

"—Pekiyi."

Mevlâ takdir etmiş zaten, cennete sokacak; çıkartıyor. Çıkartıyor ama cehenneme bakmak bile o kadar eza verici, o kadar azap verici, o kadar korkunç bir şey ki:

"—Yâ Rabbi! Yönümü şu cehennemden döndür, başka bir şey istemem!" dermiş.

"—Pekiyi..."

Allah-u Teàlâ Hazretleri emir buyuruyor, yönünü cehennemden döndürüyorlar, cehennemi artık görmüyor. Ama bu sefer karşısında cenneti görüyor. Cenneti görünce:

"—Yâ Rabbi! Beni buraya sok, başka bir şey istemem!" dermiş.

Ondan sonra oraya sokuluyor, giriyor... Ve kendisine o kadar çok yer verilecekmiş ki, bu yeryüzü kadar, bu gökler kadar. O kadar geniş yerler verilecekmiş ki... O zavallı sanacakmış ki —zavallı değil yine bahtiyar, çünkü cennete girdi— Allah cennette en büyük mülkü kendisine verdi sanacakmış.

Ooo senden daha nice yüksek kullar var, nice âlî makamlara ermiş, nice geniş yerleri elde etmiş kullar var ama, en sonuncu ama bu yerler bu gökler kadar yere sahip olacakmış.

Onun için *Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî* dediği zaman, Allah bin tane ağaç diker.

Ama nasıl bu ağaçlar?

Kökleri altındandır, dalları iri incidendir, dürdendir. Meyveleri de iri iri demek ki. Tabii ifadede çok incelikler var. Kaymaktan daha yumuşaktır ve şekerden daha tatlıdır. Baldan, şekerden daha tatlıdır. Şehd, bal demek. Şimdi biz şeker deyince aklımıza kesme şeker gelir, çay şekeri gelir, toz şeker gelir. Bal demek. Baldan daha tatlıdır. Ne zaman meyvesi kopartılsa, yense —tabii çok tatlı olacak, çok lezzetli gelecek— hemen arkasından yeniden çıkıverir, o dal boş kalmaz.

Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî... Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî...

Allah bizi bu sevgiden, bu edepten ayırmasın…

b. Sabah Akşam Okunacak Bir Dua

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[164]

مَنْ قَالَ حِينَ يُصْبِحُ : مَا شَاءَ اللهُ ، لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ ، أَشْهَدُ أَنَّ اللهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ؛ رُزِقَ خَيْرَ ذٰلِكَ الْيَوْمِ ، وَصُرِفَ عَنْهُ شَرُّهُ ؛ وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ ، رُزِقَ خَيْرَ تِلْكَ اللَّيْلَةِ ، وَصُرِفَ عَنْهُ شَرُّهَا (ابن السني

[164] İbn-i Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.99, no:53; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.168, no:3601.

(عن أبي هريرة)

(*Men kàle hîne yusbihu: Mâşâallah, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh, eşhedü enna'llàhe alâ külli şey'in kadîr; ruzika hayre zâlike'l-yevmi ve surife anhu şerruhû; ve men kàlehâ mine'l-leyli, ruzika hayra tilke'l-leyleti, ve surife anhu şerruhâ*)

(*Men kàle hîne yusbihu*) "Her kim ki sabaha çıktığı zaman, sabaha erdiği zaman, sabahladığı zaman şu sözleri söylerse: (*Mâşâallah, lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh, eşhedü enna'llàhe alâ külli şey'in kadîr*)

Üç cümle: *Mâşâallah… Lâ havle ve lâ kuvvete illa bi'llah… Eşhedü enna'llàhe alâ külli şey'in kadîr.*

Mânasını sonra söyleriz.

"Kim böyle derse, (*ruzıka*) kendisine rızık olarak verilir, yani bahşedilir, ikram olunur, ikram edilir." Ne verilir? (*Hayru zâlike'l-yevmi*) "O günün hayrı kendisine ikram olunur."

Öyle başladığı o günün sabahında dedi ya, o günün hayırları kendisine bahşolunur. (*Ve surife anhu şerruhû*) O günün şerri ondan sarf olunur, alınır."

O gün takdir edilen, o günün içinde mevcut olan hayırlardan o hissesini alır, istifade eder; o gün içinde mevcut olan şerlerden mahfuz olur.

O günün içinde ne şer olabilir?

Diyelim ki Allah zelzele yazmış; o gün yeryüzü bir sallanacak ki on katlı binalar yerin dibine geçecek. Veyahut Allah bir beldeyi yerin dibine batıracak. Veyahut bir yanardağ bir püskürecek, bir şehir baştan aşağı alevler içinde kalacak, mesela… O günde takdir edilmiş bir şer.

O günün şerrini Allah onun üstünden çeker alır, yani o günün şerri ona isabet etmez. O günün hayrına o şahıs erer. Ne gibi hayırlar takdir etmişse o günde Allah, kullarını nelere erdirecekse o hayırlar kendisine ikram olunur, şerler kendisinden def olunur.

(*Ve men kàlehâ mine'l-leyli*) "Bir insan geceden bir bölükte bunu söylerse... (*Ruzika hayra tilke'l-leyleti*) O gecenin hayrı kendisine ikram olunur, (*ve surife anhu şerruhâ*) o gecenin şerri kendisinden alınır."

Bunu sabahtan söyledi, akşama kadar o günün hayrı kendisine verilir, o günün şerrinden kendisi mahfuz olunur, yani o günün şerri üzerinden alınır. Gece derse, gecenin bir vakti derse, o gecenin hayrı kendisine ikram olunur ve o gecenin şerri kendisinden alınır. Eşkiyâ bastırmış, yangın çıkacak... Ona bir şey dokunmaz.

Kapalıçarşı yangını oldu. Allah rahmet eylesin, orada bizim ihvânımızdan bir kimse vardı, ayakkabıcılık, terlikçilik yapardı. Müslüman bir insan, derviş bir insan, "Allah" diyen bir insan. Kim bilir, işte bak bu sözler nasıl onu zikrettiriyor. Yangın gelmiş gelmiş, gelmiş gelmiş, tam dükkânının yanına... Kapalıçarşı'yı tamir için tahta perde koydular, tahta perde onun dükkânının yanındandı. Mübarek, dükkânına bir şey olmamış, yangın oraya gelmiş durmuş.

Birisinin menakıbında okumuştum. Basra'da veya eski İslâm şehirlerinden birinde büyük bir yangın çıkmış, o zâta demişler ki:

"—Senin dükkânının bulunduğu çarşı cayır cayır yanıyor!"

"—Ben zekâtını verdim, bir şey olmaz." demiş.

Aradan bir zaman geçmiş, yanına gelmişler:

"—Ya hakikaten her taraf yandı, bir senin dükkânın ayakta, hiçbir şey yok." demişler.

O zaman da demiş:

"—El-hamdü li'llâh!"

Sevinmiş. İnsan tabii yanmadığına sevinir. Sonradan da bir düşünmüş… Bak ne edepli, terbiyeli, hassas insanlarmış, biz de nasılız, kendinizi kıyas edin. Ondan sonra bir utanmış:

"—Allah Allah… Bütün komşularımın dükkânları yanıyor da ben üzülmüyorum; bir benimki yanmadı diye *'el-hamdü lillah'* diyorum."

Ömrünün sonuna kadar onun üzüntüsünü çekmiş. "Niye o zaman *'el-hamdü li'llâh'* dedim? Niye o zaman ben sevinç gösterdim?" diye.

Bak kendisine iyilik geldiği hâlde başkalarına kötülük gelince ona iştirak etmediğine üzülüyor. Eskiden muhabbet böyleymiş. Allah bize o muhabbetleri tekrar nasib etsin…

c. Secdede İstiğfar Etmek

Ebû Said el-Hudrî'den Deylemî rivayet etmiş.
Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[165]

مَنْ قَالَ وَهُوَ سَاجِدٌ ثَلاثَ مَرَّاتٍ: رَبُّ اغفر لي ، رَبُّ اغْفِرْ لِي ؛ لَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ حَتّى يُغْفَرَ لَهُ (والديلمى عن أبى سعيد)

RE. 436/3 (*Men kàle ve hüve sâcidün selâse merrâtin: Rabbi'ğfirlî, rabbi'ğfirlî; lem yerfa' re'sehû hattâ yuğfere lehû.*)

"Her kim ki secde hâlindeyken, secdeye kapanmış bir hâldeyken üç defa, (*Rabbi'ğfirlî… Rabbi'ğfirlî…*" derse..."

Rabbi'ğfirlî sözünü iki defa söylüyor, ifade böyle. Aynen muhafaza ederek söylüyoruz. Ama diyor ki:

"—Kişi üç defa Rabbi'ğfirlî, Rabbi'ğfirlî derse..." Ne olur?

(*Lem yerfa' re'sehû*) "Başını kaldırmaz, (*hattâ yuğfere lehû*) Mağfiret olunmadan başını kaldırmaz."

Secdeye vardı da secdede, "Rabbi'ğfirlî... Rabbi'ğfirlî… Rabbi'ğfirlî…" dedi mi, daha başını kaldırmadan Allah onu avf u mağfiret eder.

Ne demek *Rabbi'ğfirlî*?

Rabbi, sonunda mütekellim ye'si varmış, düşmüş, *Rabbî* yerine *Rabbi* diye telaffuz ediliyor; benim Rabbim demek.

"Ey benim Rabbim! (*İğfirlî*) "Sen beni mağfiret eyle!" demek.

Secde hâlinde başını yere koymuş:

"—Ey benim Rabbim, beni mağfiret eyle! Ey benim Rabbim, beni mağfiret eyle! Ey benim Rabbim, beni mağfiret eyle!" diyor; daha başını kaldırmadan Allah mağfiret eder.

"—*Mağfiret* ne demek?

Mağfiret, örtmek demek. Başı örten âlete, savaşta kılıç gelmesin, ok gelmesin, kurşun gelmesin diye başa giyilen çelik âlete, demir âlete ne diyorlar?

---

[165] Zehebî, *ed-Dînâr*, c.I, s.80, no:50; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.465, no:19808; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.194, no:23286.

"—*Miğfer*" diyorlar; başı örtüyor.

İşte *mağfiret* de günahların örtülmesi; üstü kapatılıyor, örtülüyor. Kimse görmüyor. Allah onu biliyor, kul günah işlemiş ama üstünü kapatıyor, tamam, artık belli değil. Affediyor, kimseye göstermiyor, bildirmiyor. İşte bu demek. Af ile beraber düşünülebilir. "Mevcut günahların üstüne bir çizgi çekilmesi, bir örtü örtülmesi ve saklanması" demek. "Tamam, artık ortada yok, bitti." mânasına.

Üç defa söylemekte bir fayda var. Hemen bir şeyi bir defa söyleyip de peşini bırakmamalı. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri duada ısrarı sever.

Bir hadîs-i şerîfte geçiyor:

Kul der ki:

"—Yâ Rabbi!"

Allah-u Teàlâ Hazretleri ona nazar etmez.

Günahkâr, edepsiz, kusuru çok; bakmıyor. O "Yâ Rabbi!" diyor, Allah bakmaz.

Kul yine devam eder:

"—Yâ Rabbi!" der.

Allah yine bakmaz. Hadîs-i şerîfte öyle diyor.

Kul yine devam eder:

"—Yâ Rabbi!" der.

Ağlıyor, üzülüyor, tekrar tekrar yalvarıyor. Hadîs-i şerîfin bildirdiğine göre, o zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri buyururmuş ki:

"—Ey meleklerim! Şahit olun, ben bu kulumu affettim. Çünkü bu kulum kendisinin benden gayri rabbi olmadığını bildi, bana yöneldi. Israrla 'Yâ Rabbi! Yâ Rabbi!' diye seslenip duruyor. Şahit olun ki ben onu affettim!"

Israr edeceğiz. Kabahatliyiz, kusurluyuz, edepsiziz, eksiğimiz gediğimiz çoktur. Zaten yapsak yapsak ne yapabiliriz? Ateş olsak cirmimiz kadar yer yakarız. Zaten her şeyimizi Allah vermiş. Allah'ın verdiği şeyden başka bizim neyimiz var ki? Duadan gayri neyimiz var? Hiçbir şeyimiz yok…

Onun için ısrarla istemeli, üç kere istemeli, onun faydası var.

Sonra, kulun Allah'a en yakın olduğu hâl secde hâlidir.

"—Hocam Allah-u Teàlâ mekândan münezzeh değil mi?"

Münezzeh. Allah'a mekân isnad edemezsin. Mekândan münezzehtir, her yerde hâzır ve nâzırdır. Ama o hal Allah'a en yakın hâldir. Çünkü şu pak alnını, şerefli yüzünü koydun yere, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda eğildin, tevazu gösterdin, kulluğunu bildin. Onun azametini, dergâhının ululuğunu bildin, rabliğini bildin. Başını yerlere koydun, "Yâ Rabbi!" diyorsun. İşte o hal en yüksek haldir.

Onun için, dua ederken, secde hâli kula Rabbinin en yakın olduğu zaman olduğundan, dua makbul oluyor. Daha başını kaldırmadan, Allah onu, suçlarını bağışlayıveriyor, günahlarını örtüveriyor.

d. Cennetteki Yerini Görmek İçin Tesbih

Bu hadîs-i şerîf Enes RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber Efendimiz bize yine bir tesbih öğretiyor:[166]

مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ مَرَّةً : سُبْحَانَ الْقَائِمِ الدَّائِمِ ، سُبْحَانَ الْحَيِّ الْقَيُّومِ ، سُبْحَانَ الْحَيِّ الَّذِي لا يَمُوتُ ، سُبْحَانَ اللهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ ، سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِكَةِ وَالرُّوحِ ، سُبْحَانَ اللهِ الْعَلِيِّ الأَعْلَى ، سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى ؛ لَمْ يَمُتْ حَتى يَرَى مَكَانَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ، أَوْ يُرَى لَهُ (كر. ابن شاهين في الترغيب عن أنس)

RE. 436/4 (*Men kàle külle yevmin merreten "Sübhàne'l-kàimi'd-dâim, sübhàne'l-hayyi'l-kayyûm, sübhàne'l-hayyi'llezî lâ yemût, sübhàna'llàhi'l-azîmi ve bi-hamdihî, subbûhun kuddûsun rabbü'l-melâiketi ve'r-rûh, sübhàna'llàhi'l-aliyyi'l-a'lâ, sübhânehû ve teâlâ; lem yemut hattâ yerâ mekânehû mine'l-cenneti ev yüra lehû.*)

Önce hadisin bütününden ne mâna çıktığını anlatalım.

[166] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XII, s.247; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.230, no:3886; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.170, no:23228.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Men kàle külle yevmin merreten*) “Her kim ki günde bir defa şu sözü söylerse...” Sözü okuyorum:

(*Sübhàne’l-kàimi’d-dâim, sübhàne’l-hayyi’l-kayyûm, sübhàne’l-hayyi’llezî lâ yemût, sübhàna’llàhi’l-azîmi ve bi-hamdihî, subbûhun kuddûsun rabbü’l-melâiketi ve’r-rûh, sübhàna’llàhi’l-aliyyi’l-a’lâ, sübhànehû ve teàlâ*)

Biraz uzunca, *sübhàne*’si biraz fazla, altı-yedi ibare geçiyor.

“Her günde bir defa kim bunu derse, (*lem yemut*) ölmez, (*hattâ yerâ mekânehû mine’l-cenneti*) cennetteki mekânını görmeden ölmez.”

Bu ne demek? Cennete girecek, bir de dünyada iken cennetteki mekânını Allah gösterecek:

“—Senin yerin burası, bak bakalım beğendin mi?” gibilerden...

(*Ev yürâ lehû*) “Veyahut da ona gösterilmedikçe…” mânasına olabilir. Veyahut, “Onun için bir başkasına gösterilmedikçe...”

Belki kendisi görmez de bir başka hoca efendiye, bir ârif kimseye, bir kâmil kimseye gösterilir, o da gelir:

“—Ya seni şöyle gördüm.” diye bildirir.

Allah bir başkasına göstertir, haber verdirtir veyahut bizzat kendisine göstertir. Cennetteki mekânını kendisi görür veyahut ona göstertilir, onun için göstertilir.

İbare bu… Demek ki, cennetteki yerini gösterecek bir dua imiş. Biraz uzunca. İnsan günde bir defa bunu demeli.

Şimdi mânasını söylemeye başlayalım:

(*Sübhàne*), biliyoruz ki, “Yâ Rabbi! Her şeyin mükemmel, tamsın, her şeyin güzel, her noksandan münezzehsin!” demek.

(*Sübhàne’l-kàimi’d-dâim*) “Dâim ve kàim olan Allah her türlü noksandan münezzehtir.” demek.

Kàim ne demek? “Kendi kendine duran” demek. “Duruşu bir başkasına bağlı olmayan, başkasının desteğine muhtaç olmayan” demek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri *kàim bi-zâtihî*’dir, kendi zatıyla kàimdir, yani bir başka varlığın desteğine muhtaç değildir.

Biz neyiz? Allah bize hayat verecek, imkân verecek, hava verecek, su verecek... Biz birçok şeylere muhtacız. Onlarla yaşarsak

yaşayabiliriz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hiç başka bir varlığın bakmasına, beslemesine, desteklemesine lüzum kalmadan bizzat kendi kendine kàimdir.

Ve *dâim*'dir. İnsanoğulları için "Şu kadar yaşadı, ondan sonra öldü." diyoruz veyahut "Şu zaman doğdu, şu zaman öldü, Allah rahmet eylesin.", "Doğumu şu, ölümü şu." diyoruz. Allah öyle değil; ne doğmuştur, ne ölmüştür, ne öyle beşer için olan sıfatlar ona yakışır. Dâimdir.

(*Sübhàne'l-kàimi'd-dâim*) "Kendi kendine kâim olan ve dâimî olan Allah her noksandan münezzehtir." Bir.

(*Sübhàne'l-hayyi'l-kayyûm*) "Hayy ve Kayyûm olan Allah her türlü noksandan münezzehtir."

Hayy, "diri, hayat sahibi" demek. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sıfatlarından birisi de Hayy'dır. Allahu Teâlâ hazretleri kör bir kuvvet değildir, ölü bir kuvvet değildir.

İki şeyi bir araya getirirsen, kimyevî bir reaksiyon yaptırtıyorsun. Aralarındaki münasebet kör bir şey, öyle oluyor. Şunu şöyle yapıyorsun... Isıtıyorsun, buz sıvı oluyor. Şunla şunu bir araya getiriyorsun, oksijen meydana geliyor, klor meydana geliyor... Böyle değil. Ateş gibi, elektrik gibi, şunu gibi bunu gibi kör, zapt u rabt altına giren öyle bir kuvvet değil.

Hayy; hayat sahibi, hayatı kendisine mahsus, bizim gibi değil, ölümlü bir hayat değil, kendi kendine Hayy...

Allah-u Teàlâ Hazretleri Hayy'dır ve Kayyûm'dur.

Tabii bunlar Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sıfatları olduğu için, her birisi üzerinde insan ne kadar dursa o kadar güzel olur.

Kayyûm; bir şeyin başında idareci, müdebbir, mütevelli mânasına geliyor. Bütün kulların işlerini kim idare ediyor?

Allah-u Teàlâ Hazretleri. Her şey ondan. Her şey onun dergâhına arzolunur. Her işi Allah-u Teàlâ Hazretleri görür. O Kayyûm'dur. Bütün başka varlıklar gelir, onun emrine dayanır. "Ol" derse olur, "öl" derse ölür, "dur" derse durur, "git" derse gider, "yaşa" derse yaşatır; hep ondan… Müdebbir ve mütevelli; işi yürüten, işin sahibi demek.

Mevlânâ Celaleddîn-i Rûmî'nin güzel Farsça şiirleri vardır. Bir Farsça şiirinde diyor ki:

ما مشت گلی در کف قدرت متقلب

از غفلت خود گفته که گل کاره ما کو

Mâ müştî gilî der kef-i kudret mütekallib,
Ez gaflet-i hod güfte ki gil kâre-i mâ kû.

"Ey şaşkın, bizler bir kilci çamuru gibiyiz, çömlekçinin çamuru gibiyiz; Allah-u Teàlâ Hazretleri bize şekil verip duruyor."

Lâ teşbih ve lâ temsil, çömlekçi çamuru alır, çarka oturtur, testi yapar, çanak yapar. O çamura elini suya batırıp batırıp şekil verir. Bu çamurdu, böyle bir yığındı; oraya koyduğu zaman eliyle şöyle yapar böyle yapar, parmağıyla oraya bastırır burayı sıkar, hop bakarsın bir testi meydana gelir.

"Biz, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin elinde çömlekçi kili gibiyiz. Bize şekil verip duruyor da biz hâlâ 'Nerede bizim çömlekçimiz?' deyip duruyoruz." diyor Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî.

Elindeyiz, şekil verip duruyor, yaşatıyor, öldürüyor, uyutuyor, uyandırıyor, besliyor. Onun tarafından her işimiz olup bitiyor, hâlâ "Nerede bizim sahibimiz, nerede bizim sahibimiz?.." diyoruz. Gaflete bak!

Şairin birisi de demiş ya:

O mâhiler ki derya içredir, deryayı bilmezler.

"O balıklar ki suyun içindeler, suyu bilmiyorlar." Sudan haberleri yok. Ya suyun içindesin, çipil çipil oynadığın su işte, senin etrafın su...

Demek ki; "Hayy ve Kayyûm olan Allah her türlü noksandan münezzehtir, onu tesbih ederim." demiş oluyoruz.

(*Sübhàne'l-hayyi'llezî lâ yemût*) "Hayat sahibi olup ölmek kendisine layık olmayan, ölmeyen o Allah'ı tesbih ederim. O her türlü noksandan münezzehtir."

Hayat sahibi oldu mu bir insan, biz biliyoruz ki her yaşayan

muhakkak ölecek. Kim için bu? Senin benim gibi mahlukât için. "Doğan ölecek. Her yaşayan ölecek." diyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri öyle değil. (*Hayyi'llezî lâ yemût*) "Öyle bir Hayy'dır ki, öyle bir hayat sahibidir ki ölümü yok."

"—Ölümsüz olan o Hayy u Kayyûm olan Allah'ı tesbih ederim."

(*Sübhàna'llàhi'l-azîm*) "Azamet sahibi olan Allah'ı tesbih ederim."

Azamet ne demek? Büyüklük demek.

Celal ne demek? Büyüklük demek.

*Kibriy*â ne demek? "Büyüklük" demek.

Vah fakir Türkçe vah!.. Kaç tane kelime var, "büyüklük" demek, "büyüklük" demek, "büyüklük" demek... Farkları, bu kelimelerin arasındaki incelikler ne? O Arapça'da…

Allah Kur'an'ı Arapça indirmiş. Çeşitli incelikleri var.

Azîm demek, "şan ve şeref bakımından ulu" demek.

Kebîr demek, hacim ve saire bakımından büyük demek, maddeten büyük demek. "Bu bundan daha büyüktür."

Bu bundan azîmdir; "bu bundan şeref, haysiyet bakımından daha yüksek" mânasına.

Kebîrin zıddı sagîrdir, küçük demek. Azîmin zıddı hakîrdir, hor hakir. Bu azîm, o mânaya.

"Azîm olan Allah'ı tesbih ederim. (*Ve bi-hamdihî*) Ve ona hamd ederim."

(*Subbûhun kuddûsun*)

Bu *Subbûh*, kendisine her çeşit zikr ü tesbih yapılan Zât-ı Celîl mânasına.

Kuddûs de pak demek ama, öyle bir pak ki her türlü düşünceden, yanlış fikirden, sıfattan, kulların yanlış telakkilerinden pak demek. Kuddûs, "pak, münezzeh" mânasına, yani tahir demek.

Kullar bir şeyler düşünüyorlar... Mesela yamyamlar putlara tapmışlar, ağaçlarıyla yaptıkları totemlere tapmışlar, Hintliler öküzlere tapmışlar, filanca kavim yıldıza tapmış, falanca kavim aya tapmış, Japonlar güneşe tapıyor yirminci yüzyılda, bilmem kimler bilmem neye tapıyor... Bunlar "Allah, Rabbimiz" diyorlar, ibadet ediyorlar ama yanlış şeylere...

Allah-u Teàlâ Hazretleri onlardan hep pak, münezzeh; onların o sözlerinden yüce, üstün, temiz. Onların o çirkef sözleri ulaşmaz, yani Allah-u Teàlâ Hazretlerine yakışmaz. O mâna var.

Sonra: (*Rabbü'l-melâiketi ve'r-rûh*) "Allah, meleklerin ve Ruh'un rabbidir." *Ruh*, çok büyük bir melek demişler. "Cebrail'dir." diyen var. "Cebrail'den ayrı çok büyük bir melektir." diyen var.

Ruh adlı meleğin sahibi... Melekler zikrediliyor hep, o meleklerin karşılığında bir de *ve'r-ruh* deniliyor.

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ (القدر:٤)

(*Tenezzelü'l-melâiketü ve'r-rûhu fîhâ bi-izni rabbihim*) [O gecede, Rablerinin izniyle melekler ve Ruh (Cebrail), her iş için iner dururlar.] (Kadir, 97/4)

Kadir Sûresi'nde de öyle geçiyor. Bu Ruh nedir?

"—Fevkâlade büyük, azametli bir büyük melektir." demişler.

Mahiyetini Allah-u Teàlâ Hazretleri bilir. Veyahut da Cibril-i Emin'in bir sıfatıdır, Cebrail demek.

"Cebrail ve sâir meleklerin rabbi..."

(*Sübhàna'llàhi'l-aliyyi'l-a'lâ*) "Yücelerin yücesi olan Allah'ı tesbih ederim." demek.

Aliy, yüce demek. *A'lâ*, en yüce demek.

"En yücelerin daha yücesi olan Allah'ı tesbih ederim."

(*Sübhànehû ve teàlâ*) "Onu tesbih ederim; o her türlü noksandan münezzehtir, yücedir, yüksektir."

Teâlâ, yüksek oldu mânasına.

İşte bir insan bu güzel sözleri Rabbine ifade ederse, Rabbinin bu güzel sıfatlarıyla ona tesbih ederse, cennetteki mekânını görmeden ölmez. Veyahut cennetteki mekânı bir başkasına onun için gösterilir. Cennetlik olduğu dünyada kendisine bildirilir.

Bir daha yazmak isteyenler için söylüyoruz:

1. *Sübhàne'l-kàimi'd-dâim.*
2. *Sübhàne'l-hayyi'l-kayyûm.*
3. *Sübhàne'l-hayyi'llezî lâ yemût.*
4. *Sübhàna'llàhi'l-azîmi ve bi-hamdihî.*
5. *Subbûhun kuddûsun.*

6. *Rabbü'l-melâiketi ve'r-rûh.*
7. *Sübhàna'llàhi'l-aliyyi'l-a'lâ.*
8. *Sübhànehû ve teàlâ…*

Böyle sıralayacak, bölecek olursak sekiz küçük cümle. Bunu ezberlerseniz cennetteki yerinizi görür öyle ölürsünüz inşaallah…

e. Hanımını İnşâallah Diyerek Boşayan Kimse

Şimdi mevzu değişti. Bu mevzular Ramazan'da açılmıştı, hep Peygamber Efendimiz'in (*men kàle*) diye başlayan dua hadisleri sıradaydı ama Ramazan'a denk geldi:

"—Kim şöyle derse şu sevabı alır, kim şu duayı okursa şu sevabı alır..."

Şimdi o fasıl bitti. Artık o hadisler şurada bitti. Demek ki öğrettiği hadisler şimdi burada bitiyor. Artık başka mevzuya geçiyoruz.

Şimdiye kadarki dersleri dinleyenler dinledi, anlayanlar anladı, o hadisleri öğrenenler öğrendi, defterine yazanlar yazdı... Ramazan'da Allah'ın hikmeti başladı, böyle güzel duaları öğretmesi, şimdi bitti artık.

Bu hadîs-i şerîfte başka bir mevzu var. İbn-i Abbas RA'ın bildirdiğine göre Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[167]

مَنْ قَالَ لاِمْرَأَتِهِ : أَنْتِ طَالِقٌ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ ؛ أَوْ غُلاَمِهِ : أَنْتَ حُرٌّ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ ؛ أَوْ عَلَيْهِ الْمَشْىُ إِلَى بَيْتِ اللّٰهِ إِنْ شَاءَ اللّٰهُ ؛ فَلاَ شَىْءَ عَلَيْهِ

(ابن عدى ، ق. عن ابن عباس)

RE. 436/5 (*Men kàle li'mreetihî: Enti tâlikun inşâa'llàh; ev gulâmihî: Ente hurrun inşâa'llàh; ev aleyhi'l-meşyu ilâ beyti'llâhi inşâa'llàh; felâ şey'e aleyhi.*)

"Bir kimse karısına 'İnşaallah sen benden boşsun!' derse

[167] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.361, no:14900; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.338; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.645, no:27802; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.191, no:23278.

veyahut kölesine ‘Sen hürsün inşallah!’ derse...” Yâni, “Allah dilerse sen benden boşsun.” “Allah dilerse sen hürsün, hürriyetini sana verdim...” derse…

Veyahut; (*Ev aleyhi’l-meşyu ilâ beyti’llâhi*) Bu sözü söyleyen kimse diyor ki; “Benim üzerime yayan haccetmek inşaallah borç olsun.”

İnşaallah ekleyerek söylerse, bu bir hüküm ifade etmez.

“—Allah dilerse boşsun, Allah dilerse hürsün, Allah dilerse hacca yaya gideceğim.” derse, bu bir mecburiyet ifade etmez.

Çünkü inşaallah, Allah dilerse; yapmadığına göre dilememiş ki yapmadın, dilemiş olsaydı yapacaktın. Bir mâna ifade etmez.

Bu sözler boynuna bir mükellefiyet getirmez. Kölesi hür olmaz, karısı boş olmaz, yaya hacca gitmesi de mecburî olmaz.

Söze dikkat lazım. Söz önemli. Sözün söyleniş tarzı önemlidir. İnşaallah sözü söylenir ama bu gibi yerde söylenmez.

“—İnşaallah yarın seni ziyarete geleceğim.”

“—İnşaallah şu borcumu yarın sana ödeyeceğim.”

“—İnşaallah yarın şöyle yaparız, böyle yaparız...”

Böyle diyeceksin. Böyle dememek doğru değil.

Peygamber SAS Efendimiz’e ehl-i kitaptan birkaç kişi geldiler, dediler ki:

“—Şu soru şu soru şu soru, bunların cevaplarını bize ver.”

O cevapların verilişine göre onun peygamber olup olmadığını anlayacaklardı.

Peygamber Efendimiz de dedi ki:

“—Size yarın bu hususta bilgi vereyim.”

Yarın oldu, öbür gün oldu, öbür gün oldu, öbür gün oldu, öbür gün oldu, öbür gün oldu... Aradan iki hafta kadar geçti, Allah vahiy etmedi. Çok sıkıldı, çok utandı, çok terledi, çok üzüldü... Ama arkasından âyet-i kerîme nâzil oldu, buyurdu ki Allah-u Teàlâ Hazretleri:

وَلاَ تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَداً. إِلاَّ أَنْ يَشَاءَ اللهُ

(الكهف: ٢٣-٢٤)

(*Ve lâ tekùlenne li-şey'in innî fâilün zâlike gadâ. İllâ en yeşâa'llàh*) "Sakın ha, olmaya ki, bundan sonra 'Bir şeyi yarın şöyle yapacağım!' deme; 'İnşaallah, Allah dilerse yapacağım!' de." (Kehf, 18/23-24)

Doğrudan doğruya, "Şöyle yapacağım, geleceğim, gideceğim!" deme, "İnşaallah gelirim, inşaallah yaparım, inşaallah yapacağım!" de… "Allah dilerse…" sözünü ekle, çünkü Allah dilemezse yapamazsın, yalancı çıkarsın. Yarının sahibi Allah. Sen yaşayacak mısın, varabilecek misin, yapabilecek misin?

Onun için inşallah öyle durumlarda denilecek, âyet-i kerîmenin emri.

Nasreddin Hoca'nın da hikâyesi vardır.

Sabahleyin çıkmış. Hanımına demiş ki;

"—Hanım, bak bizim eşeği, merkebi aldım, karşıdaki koruluğa gideceğim, odun getireceğim, öğleden önce buraya geleceğim."

"—Efendi, inşaallah desene."

Hoca sinirlenivermiş. Hoca tabii insanlara bazı meseleleri anlatmak için misal. Sinirlenmiş;

"—Canım inşâallah'ı mâşâallah'ı mı var! İşte karşıda görünen koru, yakın. Hemen oraya gideceğim, öğleden önce gelirim."

"—Uzak yer değil" demek istiyor ama aslında itirazı Kur'an'daki edebe aykırı. Karısının dediği doğru.

O hatun, bu erkek... Bu işler çok olur. Bazen çocuk haklı söyler, kadın haklı söyler; bey kabadayılık yapar, olmaz. Hak neyse büyükten de gelse, küçükten de gelse dinlenilecek.

"—Efendi, hani sen geçen gün vaazda söyledin ya, 'İnşaallah demek lazım.' dedin ya, ben ondan hatırlattım."

Bu sefer:

"—Canım bana hocalık taslama!" demiş.

"—Sen bilirsin." demiş.

"—Fesübhanallah! Sabah sabah insanın canını sıkıyorlar, damarına basıyorlar." diyerek çıkmış, koruya gitmiş.

Hemen baltayla pat küt pat küt odunları denklemiş, hazırlamış, merkebine sarmış, geri dönmeye başlamış. İçinden de diyormuş ki;

"—İşte bak, dediğim vakitten de erken varacağım. Sabahleyin beni sinirlendirdi boş yere..."

Fakat dönemeçte karşısına üç tane atlı, tepeden tırnağa zırhlı, silahlı, oklu, kılıçlı Moğol askeri çıkmış.

“—Dur!” demişler. O da durmuş.

“—Buyurun ağalar.” demiş.

“—Konya’ya nereden gidilir?” demişler.

Akşehir’de ya hoca, Konya Akşehir arası kaç menzillik, kaç günlük yol.

“—Konya’ya nereden gidilir?”

“—Efendiler, işte şu yoldan şöyle giderseniz, önünüze bir çeşme çıkar, sağa saparsınız, oradan tepeye sararsınız, oradan inince çatallaşınca şöyle olur...”

“—Bizim aklımız karıştı” demişler, “düş önümüze!”

“—Etmeyin ağalar.” demiş, “Uzak yol, yormayın oraya, ihtiyarım...”

“—Düş önümüze!”

Silahlı adamlar. Boynu bükük düşmüş önüne...

Üç gün gitmiş, üç gün gelmiş. Bir hafta…

Hoca koruya gitti, yok.

“—Hocayı herhalde kurtlar yedi.” demişler.

Aramışlar, bulamamışlar. Ne oldu ne kaldı... Evde hanım kapıyı dayaklamış, arkasını kapatmış.

Hoca, eve altı gün sonra gelmiş ama kapıyı yoklamış, kapı kapalı, açılmıyor. ‘Tak tak’ vurmuş, içeriden hanım sesleniyor:

“—Kim o?”

Hoca efendi buradan diyormuş ki;

“—Aç hanım aç, inşaallah ben geldim.”

İnşaallah’ı öğrendi. Allah dilemeyince bak karşı korudan bu tarafa gelinmiyor. Moğol askeri çıkartır, şu olur bu olur, kurt da yiyebilirdi, her şey olabilirdi.

Her şeyin yerini, zamanını, söyleniş şeklini bilmek lazım. Köle âzat etmekte, nikâhlanmakta, boşanmakta şaka olmaz.

“—Şakacıktan söylemiştim.”

Geçmiş ola, gitti. Bu işin şakası olmaz.

Ama bu ifadeyle boşama olmuyor. Bu ifade ile hürriyet olmuyor.

f. Kur’an-ı Kerim’i Kendi Aklıyla Yorumlamak

Bu hadîs-i şerîf sahihtir, Tirmizî'de sahih olduğu belirtilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[168]

مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ (ت. صحيح وابن الأنبارى فى المصاحف، طب. عن ابن عباس)

RE. 436/6 (*Men kàle fi'l-kur'âni bi-gayri ilmin, felyetebevve' mak'adehû mine'n-nâr*)

(*Men kàle fi'l-kur'âni bi-gayri ilmin*) "Kim Kur'an mevzuunda ilmi olmadan konuşursa..."

Kur'ân-ı Kerîm hakkında, "Bu âyette şöyle diyor, şu âyette böyle diyor..." bir şeyler uyduruyor, yakıştırıyor ama aslı esası yok, çünkü ilmi yok. Mânâyı kaydıracak, Kur'ân-ı Kerîm'i insanlara başka türlü anlatacak. Cahil, iyi niyetli olsa da kâfi değil.

"Kim Kur'an hakkında kendisinde ilim olmadan bir şeyler söylerse, cehennemde oturacağı yeri hazırlasın bakalım."

Cehenneme düşer. Allah'ın kelâmı, oyuncak değil.

"—Allah böyle buyurdu, Kur'an'da böyle buyurdu..."

Oyuncak değil. Ya iyi bilirsin, tefsirleri karıştırırsın, okursun, ya bir bilene sorarsın. Öyle kendin eğri büğrü laf söylemek olmaz.

Altındaki hadîs-i şerîf de bu mevzuda... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[169]

مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِرَأْيِهِ فَأَصَابَ فَقَدْ أَخْطَأَ (طب . هب. ن .

---

[168] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.206, no:2874; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.233, no:2069; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.423, no:2275; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.30, no:8084; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.110; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.165, no:4757; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.406, no:343; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.512, no:30725; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.16, no:2958; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.164, no:23212.

[169] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.208, no:2876; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.163, no:1672; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.423, no:2277; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.III, s.90, no:1520; İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.III, s.450; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.6; Ruyânî, *Müsned*, c.III, s.99, no:949; Cündeb RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.16, no:2957; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.163, no:23211.

(ت. غريب ، وابن جرير ، والبغوي ، وابن أنباري عن جندب)

RE. 436/7 (*Men kàle fi'l-kur'âni bi-re'yihî feesàbe fekad ahtaa*) "Kim Kur'an-ı Kerim'de kendi fikriyle, kendi kanaatiyle, kendi görüşüyle bir söz söylerse, (*feesàbe fekad ahtaa*) isabet etse bile hata etmiş olur."

Kim Kur'ân-ı Kerîm'i kendi fikrine göre, kendi re'yine, kanaatine göre tefsir ederse, doğru söylese bile, isabet etse bile, mânayı doğru yakalamış olsa bile hatadadır. Çünkü o rey ile olmaz. Alacaksın, açacaksın, iyice bileceksin. Allah'ın kelâmı oyuncak değildir.

Onun için rahmetli Ömer Nasuhi Bilmen Hoca, müftülükte birisi gelip bir şey sorduğu zaman;

"—Dur bakalım evladım, kitap ne diyor?" dermiş.

Kitabı indirirmiş oradan, açıp ona okuyuverirmiş. Halbuki az önce bir başka kimse geldi, aynı şeyi sordu. O hoca onu biliyor. Yine bir kişi daha gelse, "Dur bakalım, kitap ne diyor?" diye indirir öyle cevap verirmiş.

Kitaptan olunca sağlam olur. Hem gelen kimseye kanaat gelir, hem de sen eğri yanlış söylememiş olursun.

Kur'ân-ı Kerîm çok mühim bir kitaptır. Öyle olur olmaz söz söylemek olmaz.

g. İki Rekât Duhâ Namazının Mükâfatı

Ahmed ibn-i Hanbel'in *Müsned*'inde nakledilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[170]

مَنْ قَامَ إِذَا اسْتَعَلَّتِ الشَّمْسُ ، فَتَوَضَّأَ ، فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى

---

[170] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.19, no:121; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.213, no:249; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.493, no:3416; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.196, no:716; Ukbetü'bnü Âmir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.810, no:21518; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.194, no:23287.

رَكْعَتَيْنِ غُفِرَ لَهُ خَطَايَاهُ ، أَوْ قَالَ: كَانَ كَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ (حم. والدارمى ،
ع. عن عقبة بن عامر)

RE. 436/8 (*Men kàme ize'stealleti'ş-şemsü, feteveddaa, feahsene vudûahu, sümme kàme fesallâ rek'ateyni, gufire lehû hatâyâhu, ev kàle: Kâne kemâ veledethü ümmühû*)

(*Men kàme ize'stealleti'ş-şemsü*) "Her kim ki güneş yükseldiği zaman, harareti zâhir olduğu zaman, ufuktan doğu tarafından yükseldiği zaman kalkarsa... (*Feteveddaa*) Abdest alırsa, (*ve ahsene vudùehû*) abdestini de usûlüne, erkânına uygun, saltanatlıca, güzelce, hoş bir tarzda, âdâbına riâyetle, her tarafına suyunu vardırtarak alırsa..."

Çünkü bazen şapur şupur... Ya gözünün burası ıslanmadı, yanağının şurası kaldı, alnının şurası kaldı. Abdestin ehemmiyetini bilmiyor; alelacele alıyor.

"—Bak oğlum, dirsek tarafın hiç ıslanmamış. Bak kolumu yıkadım sanıyorsun, hâlbuki dirsek yıkanacaktı."

"Böyle güzel, hiç aceleye getirmeden abdestini alırsa, (*sümme kàme fesallâ rek'ateyni*) sonra kalkıp iki rekât namaz kılarsa; (*gufire lehû hatâyâhu*) onun bütün hataları, günahları bağışlanır."

(*Ev kàle*) "Yahut da Peygamber Efendimiz bu hususta buyurdu ki: (*Kâne kemâ veledethü ümmühû*) O kişi anasından doğduğu gün gibi olur, yâni günahı hiç kalmaz."

Demek ki sabah namazından sonra... Sabah namazının asıl vakti güneş doğmadan evveldir, fecir attıktan sonra, gece artık ağarmaya başladıktan sonra, güneş doğmadan evveldir.

O vakitte sabah namazını kıldı, ama yattı, ama işe gitti, aradan bir zaman geçti, güneş doğdu. Güneş doğduktan sonra, (*isteallet*) biraz daha yukarıya çıktıktan, yükseldikten sonra iki rekât namaz kılarsa; buna *duhâ namazı* derler.

Güneşin hemen doğduğu zaman kılınırsa, *işrak namazı* derler.

Güneş kaçta doğuyor takvime göre? Beş buçukta… Altıda kıldı, altıyı 10 geçe kıldı. Ona *işrak namazı* derler.

Bir-iki saat geçtikten sonra, harareti galip geldiği zaman, sabahın serinliği gitti de harareti belli olduğu zaman kılınırsa, ona

duhâ derler. O öğlenin kerahat vakti gelinceye kadar, gündüzün dörtte biri geçtikten sonra. Diyelim ki bugünkü takvime göre 9'dan 12'ye kadar kılınabilen, o da *duhâ* namazıdır. Evvelkisi *işrak* namazıdır.

Bu duhâ namazı da iki kılınır, dört kılınır, sekiz kılınır, on ikiye kadar kılınabilir. İşte insana böyle sevap kazandırır.

Üç hadîs-i şerîf kaldı, çabucak onları okuyuverelim!

h. Riyâ ve Gösterişin Cezası

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[171]

مَنْ قَامَ مَقَامَ رِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ ، رَاءَى اللهُ تَعَالٰى بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَسَمَّعَ بِهِ
(حم. وابن سعد ، وابن قانع ، والباوردى ، طب. وأبو نعيم عن أبى
هند الدارى أخى تميم الدارى)

RE. 436/9 (*Men kàme makàme riyâin ve süm'atin, râa'llàhu teâlâ bihî yevme'l-kıyâmeti ve semmea bihî.)*

"Kim gösteriş ve şöhret makamına kàim olursa, peşine düşerse, o işi yapmaya düşerse; Allah da kıyamet gününde ona gösterir ama vermez, işittirir ama vermez."

Sen misin riya yapan, süm'a yapan; Allah da ona riyasının, süm'asının cezasını âhirette verir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri o riyakâr kimseyi cennetin yanına kadar yaklaştıracakmış. O riyakâr bayağı bir heveslenecek;

"—Dur bakalım, ha cennete giriyorum galiba..."

Ondan sonra:

"—Döndürün cehenneme!"

---

[171] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.270, no:22376; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.319, no:803; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.400, no:2748; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.325, no:3449; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.II, s.53, no:305; Hàris, *Müsned*, c.III, s.407, no:869; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.X, s.383, no:17666; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.111; İbn-i Abdilber, *el-İstîab*, c.I, s.53; Ebû Hind ed-Dârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.482, no:7530; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.199, no:23299.

Diyecekmiş ki;

"—Yâ Rabbi! Keşke bana bu cenneti göstermeden cehenneme atsaydın. Şimdi harareti, içimin yangını daha arttı."

Çünkü cennetin güzelliğini gördü, kokusunu duydu, ondan sonra tekrar cehenneme gidiyor.

"—Ee... Sen dünyada böyle yaptın. Sen de gösteriş yaptın. Gösteriş yaptın, içinden müslüman olmadın. İçinden müslüman olmadığın için, ben de sana cenneti gösterdim ama vermedim."

Gösterişe gösteriş...

Riya ne demek?

Ra'yâ-yüraî-riyâen-mürâ'aten; gösteriş yapmak, başka insanlara caka satmak. İbadet yapıyor; koca kavuk takmış, cübbe giymiş, *Allahu ekber* diyor, yanıp yakılıyormuş gibi ahlar, vahlar... Yok öyle bir şey! Gösteriş. Görsünler diye...

Arkasından yardım, şunu bunu, ne diyecekse artık veyahut işini yürütecek bir şey... Gösteriş yapıyor, içinden geldiği için değil. Buna riya derler. Gösterişin Arapçası riyadır.

Bir de süm'a var ki semia kökünden gelir, yani işittirmek. İstiyor ki namı dillere düşsün, dilden dile söylensin, herkes işitsin. Ondan yapıyor.

"—Yap şuraya bir cami, koy baş tarafına benim ismimi. Yap şuraya bir minare, koy altına kitabesini: 'Hacılardan filanca efendi bunu yaptırmıştır.'

Biz Ankara'da, mahallemizde bir cami yapacağız. Paramız yok. Duyduk ki bir yerde, bir köyde bir hacı teyze varmış, köyünden yol geçtiği için tarlaları satılmış, zenginmiş. Dur dedik, ona gittik. Ankara'nın vaizlerinden kuvvetli bir ekiple gittik, para alacağız. Oraya gittik, bizim vaiz efendi şöyle bir konuşma tutturdu, dedi ki;

"—Hacı teyze, paran varmış. Allah senden razı olsun. Bizim mahallemizde cami yapılacak, sen şu parandan biraz verirsen istersen camiye senin ismini veririz." deyince;

"—Dur evladım, dur..." dedi, kadıncağız boynu bükük duruyor; "Parayı vereceğim, ben isim misim istemem." dedi.

Allah bilsin.

İyilik yap, at denize; balık bilmezse de Hâlık bilir. Başkasına

göstermeye ne lüzum var? Allah bilsin, kâfi.

İbadetin gizlisi makbul. Hayrât u hasenâtın gizlisi makbul. Öyle gösterişe lüzum yok.

Eskiden sahâbe-i kirâm sağ elinin verdiği hayrı sol eli duymayacak kadar gizli verirlerdi. Bir hayır yapar, o kadar saklı verir, kimse anlamaz. "Acaba musafaha mı etti? Elini tutar gibi yaptı." Para verdi yahu... Ama kimse anlamadı. Yani sessiz sedasız cebine koyuverdi, parayı verdi, geçti gitti. Veya hiç belli etmeden, kim olduğu belli değil, bir yerden para geliveriyor, adamcağız işini görüyor; "Allah razı olsun kim gönderdiyse..." Meçhul. "Adım bilinmesin." diyor mesela, ne güzel.

İşte böyle yapana ne mutlu. Böyle yapmayana riyakâr derler. Şöhret için yapana süm'a derler.

Böyle yapanlara, Allah âhirette, kıyamet gününde riyalarının karşılığında gösteriş yapacak, vermeyecek. İşittirecek, vermeyecek.

الجزاء من جنس العمل.

(*El-cezâu min cinsi'l-amel*) "Kişilerin uğradıkları cezalar, karşılıklar, amellerinin karşılıkları, amelinin cinsine göredir."

Sen gösteriş mi yaptın? Gösteriş yaptın.

Âhirette de sana cennet gösterilecek, verilmeyecek. O cinsten.

Bir kimse bir müslüman kardeşinin işini gördü. İyi, güzel, Allah da âhirette onun işini görecek. Bir kimse dünyada bir müslüman kardeşinin başından bir sıkıntıyı aldı. Tamam, Allah da kıyamet gününde onun başından bir sıkıntıyı alacak. Cinsine göre aynen, aynısını görüyor.

Onun için Hz. Ali Efendimiz bir tatlı söz söylemiş, nükteli bir söz:

"—Hiç kimseye iyilik yapmadım, kötülük yapmadım." demiş.

Hz. Ali, koca Hz. Ali RA ve KV, Allah'ın arslanı, Allah şefaatine nâil eylesin, hayrât u hasenât yapmamış olur mu?

Demek istiyor ki:

"—İyilik yaptıysam kendime, kötülük yaptıysam kendime... Kimseye yapmadım, kendime yaptım."

İyilik yapmışsa sevabı kendisine gelecek. "Hiç kimseye iyilik

yapmadım, hiç kimseye kötülük yapmadım.” demiş. İyilik yaptıysa sevabı kendisine gelecek, kendisine sayılır. Kötülük yaptıysa vebali kendisine gelecek, kendisine sayılır. Ne güzel...

i. Ramazan’ın İhyâsı

Ramazan geçti. Allah ötekisine erdirsin. Ramazan’la ilgili bir hadis-i şerif:[172]

مَنْ قَامَ رَمَضَانَ، إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

(خ. م. ت. ن. د. حب. عن أبي هريرة؛ ن. عن عائشة)

RE. 436/10 (*Men kàme ramadàne imânen va’htisâben gufira lehû mâ tekaddeme min zenbihî*)

“Kim Ramazan’ı Allah’a inanarak, imân-ı kâmil ile...”

Vahtisâben. “Allah’tan sevabını umarak...”

“Şöyle yapayım da Allah sevap versin.” diyerek ihyâ ederse...

Geceleri kalkar, teravihleri kılar, ibadetlerini yapar, gündüzleri oruçları tutarsa... Ğufire lehû mâ tekaddeme min zenbihî. “Eski günahları bağışlanır.”

Allah nice Ramazanlar’a sıhhatle âfiyetle erdirsin…

Bu Ramazan çok tatlı geçti, çok da hızlı geçti. Yine kadrini kıymetini bilemedik. Yine ümidimiz öteki Ramazan’da kaldı.

---

[172] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.65, no:36; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.144, no:1266; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.303, no:736; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IV, s.135, no:1164; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.69, no:1584; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.42, no:1776; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.410, no:1296; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.281, no:7774; İmam Mâlik, *Muvatta* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.113, no:249; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.491, no:4373; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.249, no:3039; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.392, no:7861; Abdürrezzak, *Musannef*, c.IV, s.258, no:7719; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.VI, s.116, no:3146; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.328; Ebû Hüreyre RA’dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.374, no:2163; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.277, no:3426; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.353, no:141; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.465, no:23682; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.197, no:23293.

j. Kadir Gecesi'nin İhyâsı

Sayfanın son hadîs-i şerîfi. Sayfa da bitti. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[173]

مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَ احْتِسَابًا ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

(خ. م . د. حم. ع. ق. عن أبي هريرة)

RE. 436/11 (*Men kàme leylete'l-kadri îmânen va'htisâben, gufire lehû mâ tekaddeme min zenbihî.*)

(*Men kàme leylete'l-kadri*) "Her kim Kadir gecesini ihyâ ederse..."

Kàme demek, namaza kalkmak demek.

"Her kim Kadir gecesinde namaz kılarsa..." Nasıl ama? (*İmânen*) "Kâmil imanla inanarak, (*va'htisâben*) sevabını Allah'tan bekleyerek, umarak. (*Gufire lehû mâ tekaddeme min zenbihî*) Allah onun geçmiş günahlarını afv u mağfiret eder."

Allah nice Ramazanlar'a, Kadirler'e erdirsin. İçinde bulunduğumuz zamanların kadrini bilmeyi de nasib etsin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

21. 07. 1985 – İskenderpaşa Camii

---

[173] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.672, *Savm* 36/6, no:1802; Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.709, *Salâtü't-Terâvih* 37/2, no:1910; Müslim, *Sahîh*, c.1, s.523, no:760; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I,s.436, no:1372; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.241, no:7278; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c. X, s.371,no:5960; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.306, no:8306; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.275, no:3414; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.93, no:2823; Ebû Hüreyre RA'dan.

18. ZIMMÎNİN VE KÖLENİN HAYATI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ hayra halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَامَ مَقَامَ رِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ ، فَإِنَّهُ فِي مَقْتِ اللهِ حَتَّى يَجْلِسَ
(طب. عن عبدالله الخزاعي)

(*Men kàme makàme riyâin ve süm'atin, feinnehû fî makti'llâhi hattâ yeclise.*)

Sadaka rasûlü'llah, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, lütfu, ihsânı, ikramı cümlemizin üzerine olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri yaptığınız ibadetleri kabul eylesin, rahmetine vesile eylesin... Dualarınıza icabet eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet, Hocamızın hocası Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Hazretlerinin *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 437. sayfasından okumaya devam edeceğiz. *Men* edatıyla başlayan hadîs-i şerîfler.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce, evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in ruh-ı pâkine hediye olsun diye, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının ruhlarına

hediye olsun diye; sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâullahın ruhlarına;

Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ve evliyâullahın ruhlarına; sahâbe-i kirâm rıdvanu'llahi teàlâ aleyhim ecmaîn hazerâtından müteselsilen zamanımıza, şu eseri telif eylemiş olan Hocamız'a, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zahid Kotku ibn-i İbrahim el-Bursevî Hocamız'a kadar silsilemizden güzerân eylemiş olan âriflerin, kâmillerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan, yakından bu hadisleri dinlemeye şu mescide cem olmuş olan siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları şâd olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, gâzilerin, mücahidlerin, muvahhid askerlerin, ashâb-ı hayrât u hasenâtın, Fatih Sultan Mehmed Han'ın, İskender Paşa'nın, başta beldemizin medâr-ı iftihârı Ebâ Eyyûb el-Ensarî aleyhi rahmetu'l-Bârî Hazretleri olmak üzere, sahâbe-i kirâmın cümlesinin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan müslümanların da Mevlâmız'ın rızasına uygun ömür sürüp, huzûr-u Rabbi'l-izzete sevdiği. razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olsun diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım!

……………………………..

a. Dinimiz Samîmiyet Dinidir

Bugün ilk sırada bulunan hadîs-i şerîf riyakârlıkla ilgilidir. Abdullah ibn-i Kays RA'dan Taberânî'nin rivayet etmiş olduğu bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:[174]

مَنْ قَامَ مَقَامَ رِيَاءٍ وَسُمْعَةٍ ، فَإِنَّهُ فِي مَقْتِ اللهِ حَتَّى يَجْلِسَ

(طب. عن عبدالله بن قيس الخزاعي)

---

[174] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.383, no:17664; Abdullah ibn-i Kays el-Huzâî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.474, no:7498; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.200, no:23300

(*Men kàme makàme riyâin ve süm'atin, feinnehû fî makti'llâhi hattâ yeclise.*)

(*Men kàme makàme riyâin ve süm'atin*) "Gösteriş ve şöhret için, adı dillerde dalgalansın, şöhretlensin diye kalkan, o makamda hareket eden bir kimse, (*feinnehû fî makti'llâhi hattâ yeclise*) oturuncaya kadar Allah'ın kızgınlığına, gazabına muhataptır."

O olduğu yerden gösteriş için, böbürlenmek için, riyâkarlık için, adı dillerde destan olsun diye, şöhreti her yere yayılsın diye, herkes kendisini beğensin diye kalkıyor mu? Tamam, o kalktığı yerden oturuncaya kadar, o işe devam ettiği müddetçe Allah'ın gazabına, kızgınlığına muhataptır.

Bizim dinimiz haslık, hâlislik, samimiyet dinidir. Bu din katışıklık kabul etmez. Ya Allah rızası için her şeyini sâfî, temiz bir kalple, iyi bir niyetle yaparsın, ya da niyetine bir şey katıştırdın mı, öyle katışık şey çarpılır atılır bir tarafa, kıymeti olmaz.

Başkasının beğenmesi, beğenmemesi müslümana ölçü değildir. Müslüman, hakiki müslüman kınayanın kınamasından korkmaz. İsteyen beğensin, isteyen beğenmesin. İsteyen alkışlasın, isteyen kızsın. İsteyen dudak büksün, isteyen tepeden baksın. İsteyen aşağıdan baksın, isteyen yukarıdan baksın. Vız gelir!

"—Hakiki müslüman neyin peşindedir?"

Rızâ-i Bârî'nin peşindedir. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevgisinin ve rızasının peşindedir. Hedefi, gayesi, gayreti, uğraşı, didinmesi odur.

"—Neden kalkıyor, neden oturuyor, neden o işi yapıyor, neden bu işi yapıyor?"

Allah sevsin diye…

Müslümanın bayrağı:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) sözüdür.

"—Yâ Rabbi! Benim maksudum sensin. Ben gayrinin peşinde değilim, başkasının bir şeyini istediğim yok. Ben senin rızanın peşindeyim, senin rızanı istiyorum. Sen razı ol yâ Rabbi; ister

öleyim, ister kalayım, ister aziz olayım, ister zelil olayım, ister insanlar beğensin, ister beğenmesin, ne olursa olsun...”

Hakiki müslümanın hâlet-i rûhiyesi budur.

“—Bu hâlet-i rûhiyeye daha ulaşamadım.”

Ulaşamadıysan henüz daha hamsın.

“—Namaz kıl.”

“—Utanırım şimdi, burada namaz kılarken herkes görür.”

Kılmamaktan, Allah’tan utanmaz mısın? Kıldığın zaman utanıyorsun, orada kılmıyorsun; peki kılmamaktan, seni her yerde gören Allah’tan utanmaz mısın?

Utanmıyor, ona aldırmıyor. Demek ki imanı zayıf, pamuk ipliğiyle bağlı…

Bu pamuk ipliğiyle bağlı iman insanı bir yere götürmez! Bu iplikle o ağır yük arkadan çekilmez, kopar. İnsanın imanının zincir gibi, halat gibi olması lazım; Boğaz köprüsünü tutan halatlar gibi olması lazım, üstünden kamyonlar geçse kopmayacak gibi olması lazım.

O sağlam imanı Allah bize versin. Gerisi, hepsi laftan ibarettir.

Falanca insan beğendi, filanca insan beğendi, kart bastırdın, seksen tane ünvan yazdın, üç tane fakülte bitirdin, beş tane diplomayı duvarlara astın, mükâfatlar kazandın...

Allah seviyor mu, sen ondan haber ver. Allah’ın sevdiği yolda mısın? Allah’ın istediği bir kul musun?

“—E ne bileyim ben?”

Doğru, Allah’ın sevip sevmediği bilinmez ama Allah kitap göndermedi mi?

“—Gönderdi.”

Allah peygamber, elçi göndermedi mi?

“—Gönderdi.”

Elçiden haberin yok, kitaptan haberin yok, âyetten haberin yok, hadisten haberin yok.

“—Allah seviyor mu sevmiyor mu, nereden bileyim?”

Bilinir. Âyetleri okursan, hadisleri okursan, o yolda yürüdün mü bilinir.

Âyet okumazsın, hadis okumazsın, dinin ahkâmını bilmezsin, ondan sonra da her çeşit günahı işlersin; plajlar, eğlenceler,

zevkler, sefalar, gıybetler, dedikodular... Ondan sonra ufak tefek dış görünüş... Olmaz! O dış görünüş göstermelik, iç haraplığının alâmetidir. Dışa önem veriyor, içe aldırmıyor.

Riya, —geçen hafta da söyledik— bir başkası görsün diye bir şey yapmak. Etrafına bakınıyor, görsünler diye yapıyor. Bir hayır yapıyor; levhayı asıyor, reklamını yapıyor...

Diyorlar ki ârifler:

Bir insan evde namaz kılıyor, geliyor camide de namaz kılıyor. Evde sünnetini kıldı, camide farzını kılıyor. Evde kıldığı namazdan camide kıldığı namaz farklıysa, riyakârdır. Camide başka insanlar görüyor diye usûlüne uygun kılıyor, evde paldır küldür kılıyor. Riyakâr, ehl-i riya, henüz daha saffet-i kalbiyye sahibi olamamış, henüz daha her şeyi Allah için yapma durumuna gelememiş, henüz daha hür değil! Hür değil, henüz daha köle!

"—Neyin kölesi?"

Şeytanın kölesi, nefsin kölesi, dünyanın kölesi, şöhretin kölesi, paranın kölesi, şunun kölesi, bunun kölesi...

Süm'a ne demek?

O da riya gibi bir kelime, *semia* kökünden geliyor, işittirmek için, yani şöhretlenmek için yapılan iş.

"—Adım dillere dolansın, dillerde dolaşsın, nâmım cihanı tutsun, herkes benden bahsetsin."

Etsin. Haydi bu cihan mülkünü kaftan kafa tuttun, tuttun... Bu kaf dağından öteki dağa kadar bu cihan mülkü senin olsun, ne olacak? Âkıbet ne? Sonu ölüm. Hangi padişaha kalmış?

Gidin işte o Kanûnî Süleyman, yüzbinlerce ordunun başında ihtişamla Avrupa'ya gittiği zaman, Avrupa'yı tir tir titreten ve adına (*Süleyman the Magnificent*) "Muhteşem Süleyman" denilen zât, gidin bakalım görün, nasıl toprağın altında zebun yatıyor. Üstüne bir türbe yapmışlar ama toprağın altında o padişah… Etrafındakilere bakın. Görün bakalım şu mezarlıkları, oradaki o kurumuş bedenleri; kimisi ne olduğu da unutulmuş da kemikleri dışarıda, çocuklar oynuyorlar...

Allah sevsin. İnsanı Allah korusun.

Ankara'da Hacı Bayram'a yol yapacaklarmış. Yol mezarlıktan geçecek, mezarlığı istimlak edecekler. 'Gır gır gır gır' greyderler

çalışıyor, bir yerde ‘tırt’ duruyor.

“—Çalışın, devam edin, yıkın...”

Yıkamıyor. Motor çalışmıyor, bir şey oluyor.

“—İn oradan!” demiş.

“—Efendim, bu mezar sahibi evliyâullahtan bir kimse galiba, araba gitmiyor.”

“—Öyle şey olmaz! İn aşağıya, ben kullanırım.” demiş birisi, greyderin üstüne çıkmış.

“—Orada vefat etmiş.” diyorlar.

Hacı Bayram’da, Bent deresinden yukarıya dönerken...

Kimisi dokundurtmaz. Allah’ın sevgili kulu olursa; dokun bakalım mezarına!

Şimdi mezar yolun ortasında duruyor, bu tarafından yol geçmiş, bu tarafından yol geçmiş; türbe ortada…

Kimisi celâlli olur. Kimisi mütevâzı olur; “Varsın kemiğim de toprağa karışsın.” der; kimisi de “Dokundurmam!” der.

Allah’ın sevgili kulu olursan kimse dokunamaz.

Ama sevgili kulu olmazsan... Biz arkeolojik kazılar yaptık, nice yerlere girdik çıktık; nice zamâne padişahlarının kafataslarıyla çocuklar oynuyor... Kabirlerine girmişler de yolunu bulmuşlar, kafatasları top olmuş, oyuncak olmuş.

Allah kendi rızası için iş yapmayı bize öğretsin, hâlis muhlis müslüman eylesin…

Riyanın sözü çoktur. Sabahtan akşama riyadan bahsetsek revadır çünkü işin aslı, dinin aslı samimiyettir, temiz kalpliliktir. Riyayı bu kadar kesiverdik, ne yapalım...

b. Yılan ve Akrep Öldürmek

İkinci hadîs-i şerîfe geçtik.

Bu hadîs-i şerîf, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki: ki:[175]

---

[175] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.394, no:3746; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.351, no:9746; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.378, no:368; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.296, no:1847; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.42, no:315; Abdürezzak,

مَنْ قَتَلَ حَيَّةً أَوْ عَقْرَبًا ، فَكَأَنَّمَا قَتَلَ كَافِرًا (طب. خط.

عن ابن مسعود)

RE. 437/2 (*Men katele hayyeten ev akraben, fekeennemâ katele kâfiren*) "Bir yılanı yahut akrebi öldüren, sanki kâfir öldürmüş gibi olur, sevap kazanır." Çünkü kâfir de zarar veriyor, o da zarar veriyor.

Evvelki seneler, Hicaz'da bizim arkadaşlardan bir tanesi geldi, ayağını sarmışlar, şişmiş, "Ah vah!" edip duruyor. Hastaneyi boylamış, ölümlerden dönmüş gelmiş.

"—Ne oldu?" dedim.

"—Çeşmenin başına su içmeye gitmiştik. Orada akrep gördük."

Kocaman akrep. Sıcak memleketlerin akrepleri de vurdu mu fena yapan kocaman hayvanlar.

"Akrebi gördük. 'Dur, ihramlıyken akrep öldürülür mü, öldürülmez mi?' derken telaştan, gürültüden yıldırım gibi geldi, bacağıma bir batırdı iğnesini, küt kendimi yerde buldum." diyor.

Bunu söyleyen insan dağ gibi, pat yere düşmüş. Almışlar hastaneye götürmüşler, serumlar vermişler de...

"—Hocam öyle acıyor ki sanki ayağımı usturayla pare pare ediyorlarmış gibi oluyor." diyor.

Böyle muzır bir hayvan, ihramlıyken de öldürülür, ihramsızken de öldürülür. Zararlı.

Onun için zehirli yılan, akrep öldürülür.

"—E, evde yılanlar oluyor bazen?"

Bazısı yılandır bazısı da cindir. Bir hadîs-i şerîfte bildirildiğine göre ona denilecek ki:

"—Süleyman AS ile yaptığınız ahde dayanarak hadi, çık git!"

Üç defa böyle söyle! Çıkarsa çıkar evden, çıkmazsa öldürebilirsiniz.

Musannef, c.X, s.436, no:19621; Şâşî, *Müsned*, c.I, s.492, no:416; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.234, no:690; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.42; no:3995; *Keşfü'l-Hafâ,* c.II, s.271, no:2567; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.203, no:23308.

“—Tamam, siz söylediniz, sizden sorumluluk gitti.” diye hadîs-i şerîfte geçiyor.

كُلُّ مُضِرٍّ يُقْتَلُ.

(*Küllü mudırrın yuktelü*) “Zarar veren her mahlûk öldürülür.”

İnsan nesli aziz bir nesildir. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu insanı, çok aziz bir mahlûk olarak yaratmıştır. Bu insan öyle kolay bulunur bir şey değil. Elinize güzel bir radyo geçse, bir teyp geçse, kıymetli bir mal olsa, Japon malı, Avrupa malı, Alman malı; el üstünde tutarsınız, çocuğa ellettirmezsiniz. Kıymetli bir dolmakaleminiz olsa, ucu bozulur diye başkasına vermek istemezsiniz.

Bu insanoğlu çok aziz bir varlıktır, çok kıymetlidir ama kendi kıymetinin farkında değil; kendisini ayaklar altına atıyor.

وَتَزْعُمُ أَنَّكَ جُرْمٌ صَغِيرٌ
وَفِيكَ انْطَوَى الْعَالَمُ الأَكْبَرُ

Ve tez’umu enneke cürmün sağîrun
Ve fîke’ntava’l-àlemü’l-ekberu[176]

“Sen kendini bayağı bir âciz nâçiz küçük bir varlık sanıyorsun; senin içinde Allah ne alemler yaratmış.”

İnsanoğluna Allah ne kabiliyetler vermiştir... Bu ne makinedir... Şu ettir konuşan, şu ettir gören, şu ettir işiten. Hafıza; bilgiyi alıyor, beynine depo ediyor, istediğin zaman o bilgiyi çıkartıyorsun, kullanıyorsun. Ne harika makine...

Bu makine nereden olmuş? Küçücük bir hücreden.

Cümle ilim erbabı ittifak ediyorlar ki, küçücük bir hücre öteki hücreyle ilkah oluyor, üremeye, hücre bölünmeye, çoğalmaya başlıyor. İki hücre, dört hücre, sekiz hücre, on altı hücre, otuz iki hücre, altmış dört hücre derken, bir et parçası oluyor. Ondan sonra âzâları yeni teşekkül etmeye başlayan bir bebek oluyor. Ondan

---

[176] Hz. Ali RA’ın sözlerinden.

sonra kâmil bir bebek oluyor. Ondan sonra dünyaya geliyor.

Yine âciz, yine nâçiz, yine gözü görmez, elini gözünün önünde gezdirsen bakmaz, bir şey bilmez, tutamaz, yürüyemez... Seneler geçiyor, yetişiyor, yetişiyor, gelişiyor, gelişiyor; koca bir mahlûk oluyor. Bir âlem oluyor; arslanlara, kaplanlara, fillere hükmediyor. Şu koca koca filler, gergedanlar bu insanoğlunun elinde oyuncak oluyor.

Allah ne kabiliyet vermiş... Kıymetli bir mahlûk ama insanoğlu kendi kıymetini bilmiyor.

Elinize güzel bir radyo geçse, bir teyp geçse, kıymetli bir mal olsa, Japon malı, Avrupa malı, Alman malı; el üstünde tutarsınız, çocuğa ellettirmezsiniz. Kıymetli bir dolmakaleminiz olsa ucu bozulur diye başkasına vermek istemezsiniz. Bu insanoğlu çok aziz bir varlıktır, çok kıymetlidir ama kendi kıymetinin farkında değil; kendisini ayaklar altına atıyor.

Sonra bir ibret alınacak şey daha var ki; insanoğlu yüzyıl, bir asır aklına bilgileri topluyor; hadis öğreniyor, tefsir öğreniyor, şiir öğreniyor, Yunus'tan, İbrahim Hakkı-i Erzurumî'den, İsmail Hakkı-i Bursevî'den sözler... Hazine... Yüz yıl öğreniyor, öğreniyor, öğreniyor, ondan sonra da hakikaten hazine gibi toprağın altına gidiyor. İşte bu dünya böyle.

Allah kendisinin nasıl aziz bir varlık olarak yaratıldığını idrak etmeyi nasib etsin…

Madem insanoğlu azizdir, niye sen izzet etmezsin? İşin bir de o tarafını düşünmek lâzım!

Allah bu insanı aziz yaratmış, niye Allah'ın aziz yarattığı mahlûkata, öteki insanlar gereken izzeti göstermiyor? Niye bu insanlar birbirlerine izzet etmezler, hürmet etmezler? Niye birbirlerini asarlar, keserler, vururlar, kırarlar?

Bu ne cahilliktir?

c. Zimmînin Öldürülmesi

Bu hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[177]

مَنْ قَتَلَ مُعَاهَداً لَهُ ذِمَّةُ اللهِ ، وَذِمَّةُ رَسُولِهِ ، فَقَدْ أَخْفَرَ ذِمَّةَ اللهِ ، وَلاَ يَرَحْ رِيحَ الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ سَبْعِينَ عَاماً

(ه. ك عن أبي هريرة)

RE. 437/3 (*Men katele muâheden lehû zimmetu'llàhi, ve zimmetü rasûlihî, fekad ahfere zimmeta'llâhi, ve lâ yerah rîhe'l-cenneti, ve inne rîhahâ leyûcedu min mesîreti seb'îne àmen*)

Onun altında, aynı mevzuya yakın iki hadîs-i şerîf daha var, onları da okuyuverelim:[178]

مَنْ قَتَلَ نَفْساً مُعَاهَدَةً بِغَيْرِ حَقِّهَا ، لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِ مِائَةِ عَامٍ (حم. ن. عن أبي بكرة)

RE. 437/4 (*Men katele nefsen muâhedeten bi-gayri hakkıhâ lem yeruh râyihate'l-cenneti ve inne rîhahâ leyûcedu min mesîreti hamsi mieti âmin*)

Üçüncü hadîs-i şerîf:[179]

---

[177] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.287, no:1323; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.147, no:2677; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.138, no:2581; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.335, no:6452; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.364, no:10927; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.220, no:23340.

[178] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.50, no:20525; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.105, no:133; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.226, no:8744; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.201, no:2923; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.391, no:7382; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.8; Ebû Bekre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.66, no:40115; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.221, no:23343.

[179] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.402, no:2379; Neseî, *Sünen*, c.XIV, s.377, no:4666; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.36, no:20393; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.308, no:2504; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.221, no:6949; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.154, no:2631; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.231, no:18629; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.118, no:879; Ebû Bekre RA'dan.

مَنْ قَتَلَ مُعَاهِداً فِي غَيْرِ كُنْهِهِ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

(حم. د. ن. ك. عن أبي بكرة)

RE. 437/3 (*Men katele muâheden fî gayri künhihî, harrama'llàhu aleyhi'l-cennete*)

Bu üç hadîs-i şerîf.

İlk hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[180]

مَنْ قَتَلَ مُعَاهَداً لَهُ ذِمَّةُ اللهِ ، وَذِمَّةُ رَسُولِهِ ، فَقَدْ أَخْفَرَ ذِمَّةَ اللهِ ، وَلاَ يَرَحْ رِيحَ الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ رِيحَهَا لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ سَبْعِينَ عَامًا

(ه. ك عن أبي هريرة)

RE. 437/3 (*Men katele muàheden lehû zimmetu'llàhi, ve zimmetü rasûlihî, fekad ahfere zimmeta'llâhi, ve lâ yerah rîhe'l-cenneti, ve inne rîhahâ leyûcedu min mesîreti seb'îne àmen*)

Bu hadîs-i şerîf muâhedden bahsediyor. *Muàhed* ne demek?

Muàhed, müslümanlar ile ahd ü peymân etmiş, anlaşma yapmış bir kimse. Kendisine müslümanlar tarafından eman verilmiş, anlaşma verilmiş. Evet, müslüman değil, başka bir milletten, başka bir dinden ama müslümanlarla anlaşma verilmiş kendisine, ahid yapılmış;

"—Tamam senin malına canına dokunulmayacak, sen bizim garantimiz altındasın. Tamam, şu iş şöyle olsun bitsin, gel, git.."

Diyelim ki müslümanların beldesinde bir sanat işi yapılacak, diyelim ki o adamın orada bulunması müslümanların menfaatine; bir ahid yapılıyor, kendisine eman veriliyor. "Sen burada dur." deniliyor, onunla muâhede yapılıyor. O kimseye *muâhed* derler.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.363, no:10915.

[180] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.287, no:1323; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.147, no:2677; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.138, no:2581; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.335, no:6452; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.364, no:10927; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.220, no:23340.

Muâhed olan kimse, bütün müslümanların garantisi altındadır. Müslüman da sözüne sadıktır, sözünde durur. Ahid verdi mi, eman verdi mi bir kimseye ona dokunmayacak. Böyle ahd ü emân verilmiş bir kimseyi müslümanlardan bir başkası öldürürse...

(*Men katele muâheden lehû zimmetu'llàhi, ve zimmetü rasûlihî*) "Allah'ın emanı olan, Rasûlüllah'ın emanı olan bir kimseyi içinizden biriniz kalkar öldürürse..." demiş oluyor Peygamber Efendimiz.

"—Ben müsaade etmişim, dursun, işi var, bir sebep var. Ben bu devletin başkanı değil miyim? Bir sebep var, tamam."

Allah ve Rasûlü'nün garanti vermiş olduğu, himayesine almış olduğu bir muâhed şahsı birisi öldürürse ne olur?

(*Fekad ahfera zimmeta'llàh*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ahdini bozmaya sebep olmuş olur."

Allah ona ahid verdi, eman verdi; o anlaşmayı bozmaya sebep olmuş olur. Ne büyük cür'et!

(*Ve lâ yerah rîhe'l-cenneti*) "Bundan dolayı Allah kendisine cennetin kokusunu koklatmaz. (*Ve inne rîhahâ leyûcedu min mesîreti seb'îne àmen*) "Halbuki cennetin kokusu yetmiş yıllık mesafeden koklanırsa duyulur." İnsan bayılır.

O kadar kokusu duyulan cennetin kokusunu Allah o kimseye koklattırmaz. Çünkü ahdi bozdu, ahid verilen bir kimseyi öldürdü.

Neden öldürürler?

İnsanlar, Allah ıslah etsin... Bizim dedelerimiz kervan hâlinde hacca giderlermiş. Kervanı eğri hançerli bedeviler vururmuş, yolunu kesermiş, baskın yaparmış. Hep bunu duyuyoruz. Karnına hançeri sokar, öldürür, kesesini alır. Hacının parası var ya yanında, oraya gidecek, ibadet yapacak, dönecek... Kaçar gidermiş. Bulabilirsen bul... Çölde kayaların arasında bedevi vurdu; devesine bindi, kaçtı gitti. Bulabilirsen bul... Oralarda, medeniyetin henüz ilerlemediği, takibatın kolay olmadığı zamanlarda hacıları böyle kesmişler.

Bir insanı görürler, giyimi kuşamı yerinde, parası pulu var;

"—Şunu öldüreyim, hakkından geleyim."

Rasûlüllah ahid vermiş, anlaşma yapılmış. Veya Peygamber Efendimiz'in zamanına mahsus değil, daha sonraki bir zamanda

müslümanların idarecilerinin onlara; “Tamam, burada kalabilir. Senin hayatın garantimiz, tekeffülümüz altındadır, buyur.” diye müsaade etmiş olduğu, anlaşma yapmış olduğu bir kimseyi “Nasıl olsa bu kâfirdir...” diye ötekisi öldürüverirse...

Kâfir ama eman altında; ahid oldu, anlaşma oldu, söz verildi. Söz verildi mi mühim. Onu öldüren kimse Allah’ın ahdini bozmuş olur ve o kimse, yetmiş yıllık uzaktan cennetin kokusu duyulduğu halde, cennetin kokusunu duyamaz.

Birinci hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre RA’dan, bu.

İkinci hadîs-i şerîfte ifade aynı mâna ama kelimeler şöyle:[181]

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا مُعَاهَدَةً بِغَيْرِ حَقِّهَا ، لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ ، وَإِنَّ رِيحَهَا

---

[181] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.50, no:20525; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.105, no:133; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.226, no:8744; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.III, s.201, no:2923; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.391, no:7382; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.8; Ebû Bekre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.66, no:40115; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.221, no:23343.

لَيُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ خَمْسِ مِائَةِ عَامٍ (حم. ن. عن أبي بكرة)

RE. 437/4 (*Men katele nefsen muàhedeten bi-gayri hakkıhâ, lem yeruh râihate'l-cenneti, ve inne rîhahâ leyûcedu min mesîreti hamsi mieti âmin*)

(*Men katele nefsen muàhedeten*) "Kendisiyle ahid yapılmış bir canı kim öldürürse..."

Burada can diye geçiyor. Nefs, can demek. "Bir can sahibi kimseyi kim öldürürse, (*bi-gayri hakkıhâ*) hakkı olmadan…"

Hakkı olduğu zaman öldürebilir. Mesela o silah çekmiş, vurmaya çalışıyor. Anlaşma yapmıştı ama silah çekti; öldürürsün. Müstehak olduğu zaman ayrı.

"Müstehak olmadığı hâlde muâhede yapılmış bir canı kim öldürürse, (*lem yeruh râihate'l-cenneti*) Allah ona cennetin kokusunu duyurmaz, koklattırmaz. (*Ve inne rîhahâ le-yûcedu min mesîreti hamsi mieti âmin*) Halbuki cennetin kokusu beş yüz yıllık mesafeden duyulur."

Bu hadîs-i şerîfin ifadesi de böyle.

Bu rivayet, "Ne kadar mesafeden cennetin kokusu duyulur?" meselesi... Bir önceki hadiste "yetmiş yıl" dedi, burada "beş yüz yıl" dedi, bir başka yerde (*erbaîne harîfen*) diye geçmiş, "kırk ilkbahar mevsimi" gibi denmiş.

Hocamız şerhte:

"Bunlar, hakkında konuşulan şahısların durumuyla ilgilidir. O şahsın cennete uzaklığıyla ilgilidir. O herif yaptığı şenâetten dolayı cehenneme ne kadar uzaktır, onu gösteriyor. O bakımdan aralarında tefâvüt vardır. Bu mesafenin ölçüsü edepsizin edepsizliği ölçüsündedir, ondandır." demiş.

Üçüncüsü de aynı mevzuda hadîs-i şerîf:[182]

---

[182] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.402, no:2379; Neseî, *Sünen*, c.XIV, s.377, no:4666; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.36, no:20393; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.308, no:2504; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.221, no:6949; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.154, no:2631; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.231, no:18629; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.118, no:879; Ebû Bekre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.363, no:10915.

مَنْ قَتَلَ مُعَاهِداً فِي غَيْرِ كُنْهِهِ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

(حم. د. ن. ك. عن أبي بكرة)

RE. 437/3 (*Men katele muàheden fî gayri künhihî, harrama'llàhu aleyhi'l-cennete*)

(*Men katele muàheden*) "Kim bir anlaşma yapılan muâhed şahsı öldürürse... (*Fî gayri künhihî*) Vakitsiz, maksatsız, gerekli olmadığı halde, işin hakikati onu gerektirmediği halde, haksız yere" demek. "Haksız yere kim bir muàhed şahsı öldürürse, (*harrama'llàhu aleyhi'l-cennete*) Allah o kimseye cenneti haram kılar."

Bu hadislerden şunu anlıyoruz ki:

Müslümanın ahdi ahiddir, sözü sözdür. Söz verdi mi sözü senettir, ahdine sahip olacak.

"—E birisi söz vemiş, ben vermedim ki."

Hayır! Müslümanlar gayrimüslimlerin karşısında hepsi yekvücut gibidir. Birisi, "Bu benim emanımdadır, ben bunu himayeme aldım." dedi mi ötekiler de dokunamaz. Böyle bir şey var. Müslümanların bir birliği beraberliği vardır.

Hadîs-i şerîflerde bu bildirilmiş. Birisinin verdiği bir eman ötekilerin hepsi için geçerlidir. Çünkü müslümanın kendi devleti içinde, kendi hükümeti içinde kıymeti vardır; sözü sözdür.

"—Ben eman verdim, tamam arkadaşlar." dedi mi, ona artık kimse dokunamaz.

O gelir, muhakemesi yapılır, işi görülür... Ama birisi de verse hepsine şâmil olur. Müslümanlar bir el gibidir. Ne muhabbet, ne mâna...

Sonra müslümanın ahdine bağlılığındaki şu kuvvete bak! Öldürülen kâfir olduğu halde, anlaşma yapıldığı için öldüren kimse cennetin kokusunu koklayamıyor. Şu ahde bağlılığa bak!

Bu bedeviyi ahdine bu kadar sàdık hale işte bu İslâm getirdi. Bu İslâm'dan uzaklaşınca, o bedevi yine hayvandan vahşi hâle geldi. Yalnız o bedevi değil, biz de öyle. Biz sanki çok âhım şâhım mal mıyız, meta' mıyız?

İşte şu geçtiğimiz devrede görmedik mi neler oldu... İnsanın kadri kıymeti mi vardı? Polislerin karakolları basılıyordu, askerler öldürülüyordu, zavallılar... Neler oluyordu...

Arkadaşlar! Gözümüzü açalım. İslâm'dan uzaklaştık mı hepimiz ölürüz!

"—Hocam yaşıyorlar işte bak, İslâm'dan uzak, kâfir..."

Ona hayat mı denir? Mânevî bakımdan ölürsün, cemiyet olarak ölürsün. Hey dünya hey...

Hacı teyzeyle konuşuyorduk:

"—Ben 13 yaşındayken Hicaz'a gittim. Hicaz o zaman bizimdi. Gemiye bindim, Süveyş kanalından geçtim, Cidde'ye vardık." diyor.

Kendi vilâyetimizden Hicaz vilâyetimize varmış.

Şimdi nasıl? Şimdi arada Suriye var, Ürdün var, Suudi Arabistan var, kaç tane ülke var; parça parça parçalanmışız.

İslâm gitti mi öyle olur. İslâm geldi mi evvelki gibi olur.

Biz de şimdi İslâm'dan uzaklaşsak… Allah'ın bizim müslümanlığımıza ihtiyacı mı var? Biz çok âhım şâhım müslümanlık mı yapıyoruz? Şu bizim kıldığımız namazlar bir pul eder mi? Tuttuğumuz oruçlar bir işe yarar mı? Kıldığımız namazlar, Kur'anlar, şunlar bunlar… Allah bizim küçücük şeylerimize büyük mükâfatlar veriyor.

Küçük bir çocuğa:

"—Haydi evladım, şu dedenin elini öp bakalım..." dersin, öper, ondan sonra bir büyük mükâfat verirsin. El öpmenin mükâfatı mı o?

Küçücük bir şey yapar;

"—Haydi sana şunu bağışladım."

Sünnet oluyor; dedesi:

"—Haydi sana filanca yerdeki tarlayı bağışladım." der.

E canım, bu nerede, bu nerede? O onun karşılığı olmaz. Ömrü boyunca öyle bir tarlaya sahip olamayan, bütün ömrü boyunca çalıştığı hâlde öyle bir mülkü elde edemeyen insanlar vardır. Veriyor; bahane ediyor. Sünneti bahane ediyor, bayramı bahane ediyor, nişanı bahane ediyor; veriyor.

Allah-u Teàlâ'nın işi bize öyledir. Yani Allah bize bahane ediyor. "Namaz kıldılar." diyor, eksik gedik, çürük çarık; olsun, bir mükâfat

veriyor. “Oruç tuttular.” diyor, bir mükâfat veriyor ama beş para etmez.

Eskiden bedevinin birisi bir yerde bir salatalık —hıyar— yemiş, çok beğenmiş, tohumunu almış. Çok özene bezene, gitmiş kendi memleketinde, çölde onu ekmiş. Ondan sonra bitmiş. Bitmiş ama ısırmış; acı. Tabii salatalık suyu yemedi mi, almadı mı zehir gibi acı olur. O da onu matah bir şey diye...

Adamın çölde gördüğü bir şey yok. Adam diken yiyor. O acı salatalıkları almış, devesine bağlamış, neyle götürüyorsa, hâlifenin sarayına götürmüş, kapıyı çalmış:

“—Ne o?” demişler.

“—Halifeye hediye getirdim.”

Kendisi sanki büyük bir şey getiriyorum sanıyor... Halife de bakmış birisi geliyor, öyle takip ediyor. Kapıcılar gülmek istemişler:

“—Ya bu hediye buraya yakışır mı, bu ne biçim şey, acı salatalık?” gibilerinden...

Halife onlara bir kaş çatmış, bir işaret etmiş, “gık” diyememişler. İçeri gelmiş.

“—Efendim, işte size hediye edeyim.”

“—Hay Allah razı olsun...” demiş, kaç altın hediye vermiş, uğurlamış.

“—Çok teşekkür ederim, ne kadar makbul hediye getirdin...” demiş.

Öbür taraftan atacak çöp sepetine, bir işe yaramaz ama altınlar verip öyle uğurlamış.

Lâ teşbih ve lâ temsil, bizim işlerimiz böyledir. Bizim Allah’a yarar bir güzel hâlimiz, bir işimiz de yoktur; duamızdan gayri, boyun bükmemizden gayri, sınırsız ihtiyacımızdan gayri bir şeyimiz yoktur. Allah-u Teàlâ Hazretleri bahane edip veriyor.

Onun için müslümanın ahdi ahiddir, sözü sözdür. Allah’ın bizim ibadetimize ihtiyacı yoktur. Biz İslâm’a sarılırsak, dünyada âhirette mesut bahtiyar oluruz. İslâm’dan uzaklaşırsak, dünyada âhirette mahvoluruz; ne ahid kalır, ne anlaşma kalır, ne babanın evlada sevgisi kalır, ne kardeşin kardeşe muhabbeti kalır, ne komşunun komşuya hatırı kalır; hiçbir şey kalmaz.

Hep gazetelerde okumuyor muyuz:

“—Ticarî hayatta bir senedin bir haysiyeti var mı?”

Yok, kimse senedi ödemiyor. Bankalardan protesto edilen senet, anlaşmalar... Mal veriyorsun, parayı alamıyorsun, paralar batıyor. Hadi Anadolu’ya gidiyorsun, verdiğin malın parasını alacağım diye adamı arıyorsun. Malatya’ya gidiyorsun, İzmir’e kaçmış; İzmir’e gidiyorsun, Manisa’ya kaçmış...Verdiğin malın parasını alacağım diye uğraş didin dur.

“—Neden?”

İslâm gitti, İslâm!

Kimsenin umurunda değil. Şimdi millet hayatından memnun; çingene maşası gibi deniz kenarlarında yanıyorlar. Güneşte çikolata gibi, kebap oluyorlar, yanıyorlar; zevk sefa, eğlence, şehvet, içki, kumar, hepsi var. Diyorlar ki:

“—Ooh, günüm gün! Ohh, öteki müslümanlar caminin içinde terleyedursunlar; burada ben sefa sürüyorum.”

Sürer ama bunun yarını var.

Bir zamanlar Beyrut, Beyrut denilen Lübnan’ın şehri ve Lübnan’ın kendisi Ortaşark’ın Paris’i diye geçiyordu.

“—Off... Beyrut ne şehir, ne ışıklı, ne eğlenceler, zevkler, sefalar...”

Bütün parası pulu bol şehzâdeler, prensler oraya gönül eğlendirmeye geliyorlardı, bir zamanlar...

Şimdi nasıl? Şimdi Beyrut’tan ne haber?

Allah-u Teàlâ Hazretleri. ihmal etmez, imhâl eder. Allah-u Teàlâ Hazretleri cezasını ihmal etmez.

“—Cezasını vermiyor, unuttu.”

Hâşâ, sümme hâşâ! Öyle şey olur mu? Mühlet veriyor, tevbe eder belki diye.

Tevbe ederse eder, etmezse Allah bir kahrıyla tecelli etti mi, şehri ters çevirir, Lut gölüne batırır; üstüne yanardağı patlatır, Pompei şehri gibi küllerin altında yakar; zelzelelerle helâk eder, rüzgârlarla kasıp kavurur, kumların içine gömer, ne yapacaksa yapar. Kahrıyla tecelli etti mi...

Mevlâmız bize lütfuyla tecelli etsin. Bizi edepli kul etsin. Bu kadar nimet veriyor, bu kadar izzet veriyor; karpuzlar, kavunlar, şeftaliler, meyveler, tatlılar, tuzlular, baklavalar… Her şeyi

vermiş, edep de versin. Güzel kulluk etmeyi nasib etsin…

Okuduğumuz üç hadîs-i şerîften anladık ki;

Müslüman er kişidir! Sözü söz. Söz verdi mi tamam, öteki müslümanlar da uyacak. Uymadığı zaman cennetin kokusunu koklayamaz. Cehenneme düşmek istemeyen, cennetten uzak düşmek istemeyen hizaya gelir. Çöl bedevisi de olsa, dağ ayısı da olsa, yaban domuzu da olsa hizaya gelir, insan olur, kâmil insan olur, kıymetli insan olur.

İslâm insanı insan eder, insanı sultan eder. İnsan maddeten mânen sultan olur. İslâm öyle yapar.

Söz verdi mi, söz tamam. Sözüm söz, senedim senet… Geleceğim dedi mi gelir. Vereceğim dedi mi verir. Senede lüzum yok, mahkemeye lüzum yok…

Bu mu daha iyi? Seksen tane mahkeme, doksan tane protesto, şu kadar polis, bu kadar asker, yine parayı alamıyorsun. Hangisi daha iyi?

"—Ötekisi iyi hocam. Ne yapalım, söyle!"

Ne yapacaksın; müslüman olacaksın. Çare yok.

Şehzâdem, beyzâdem hem yârdan vazgeçemiyor hem serden vazgeçemiyor. Hem eğlence yapacak hem de Allah'ın lütfuna erecek. Olmaz!

Ya Allah'a kul olacaksın, boynunu bükeceksin, teslim olacaksın!.. İslâm ne demek? "Teslim olmak" demek.

Ya Allah'a teslim olursun, el pençe divan durup "Yâ Rabbi! Ne buyurursan, ferman senindir, ben senin kulunum, buyur, emret yapayım!" diyeceksin; ya da "Hem keyif yaparım, zevk yaparım, içerim, gezerim, çalarım çırparım hem de rahat edeyim." dersen, başına ateşler, taşlar yağar. Olmaz, ikisi bir arada yürümez. Müslüman olacaksın, başka çare yok.

"—Hocam Müslümanlık da biraz böyle... Söylemesi ayıp ama sıkıntılı mıkıntılı..."

O sıkıntının arkasında çok tat var. Ticaret tatlı, ev hayatı tatlı, iç hayatı tatlı, huzurlu...

Bizim zamanımızda kaç insanda var o Yunus Emre'nin huzuru? Şiirlerini okuyorsunuz; ne coşkun aşkı var...

Şu Mevlâna Celaleddîn-i Rûmî'nin hallerini okuyorsunuz.

Onun tadına doyum olmaz.

Onun için evliyâullahtan bazıları sultanların hallerine gülmüşler, demişler ki:

"—Şu sultanlar bizim içinde bulunduğumuz nimetleri, bizim elimizde olan nimetleri bilselerdi, 'Vay! Verin onları bize!' diye bunları almak için bize ordu çekip üstümüze gelirlerdi."

Bilmiyorlar da, işte bunlar fukaracık kenarda duruyor diye semtlerine bakmıyorlar. Ama asıl sultan onlar. Hacı Bayram Sultan, Tâceddin Sultan, Emir Sultan...

"—Nereden sultanlığı? Bir şey mi yapmış, bir devlete mi hâkim olmuş?"

"—Hayır. Mânevî devlete sahip olmuş."

Allah o güzellikleri versin. Onun tadı çok daha tatlı.

Burada sen içki içersin, biraz sonra kavga edersin. Burada sen zevke sefaya dalarsın, kızın da o işi yapar, namusun beş para olur, başını öne eğer, eğilir. Allah bir taraftan o günahkârın acısını burnundan getirir.

Onun için çare yok; en güzel çare Allah'a kul olmaktır, Allah'a teslim olmaktır. Hem dünya saadeti için, hem millî saadet için, hem maddî saadet için, hem mânevî saadet için hep çare İslâm'dır. Sihirli bir ilaç, her hastalığa devadır; müslüman oldun mu her hastalığın iyi olur. Dünyada da mes'ud olursun, âhirette de mes'ud olursun.

Bizden söylemesi. Anlarsan anlarsın, anlamazsan kendi burnunun doğrusuna gidersin.

Size demiyorum, özür dilerim. Benim bu konuşmalarımı banta alırlar, herkes dinler. Şu anda da dinleyenler olur, onlara söylüyorum. Ya bu yolda gider ya da kendisi bilir. Bizden söylemek. Biz okuduklarımızı naklediyoruz.

d. Kölenin Öldürülmesi

İslâm'ın izzetine bak. Bir hadis daha geldi karşıda... Ben artık sözü bırakmıştım ama arkasından bir tane daha geldi.

Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[183]

مَنْ قَتَلَ عَبْدَهُ قَتَلْنَاهُ، وَمَنْ جَدَعَ عَبْدَهُ جَدَعْنَاهُ، وَمَنْ خَصَى عَبْدَهُ خَصَيْنَاهُ (اط. ش. حم. والدارمى، د. ت. حسن غريب، ن. ع. ه. طب. ك. ق. ض. عن سمرة؛ ك. عن أبى هريرة)

RE. 437/6 (*Men katele abdehû katelnâhu, ve men cedea abdehû ceda'nâhu, ve men hasà abdehû hasaynâhu*)

Bak şu kaideye... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Men katele abdehû katelnâhu*) "Kim kölesini öldürürse, biz de onu öldürürüz!"

Peygamber Efendimiz öyle diyor. Nerede diyor? Köleliğin yaygın olduğu Suudi Arabistan'da diyor. Ne zaman diyor? 1400 yıl önce diyor.

Dünyanın her yerinde köleliğin alabildiğine yaygın olduğu, Roma'da da olduğu, Suudi Arabistan'da da olduğu, Hindistan'da da olduğu, başka yerde de olduğu bir devrede İslâm çıkıyor; Suudi Arabistan'dan, Hicaz'dan İslâm güneşi doğuyor, Allah'ın hak rasûlü Muhammed-i Mustafâ SAS çıkıyor, diyor ki:

"—Kim kölesini öldürürse biz de onu öldürürüz."

Çünkü o da insan. Köle ama insan. Çünkü İslâm geldi.

Bir kabile reisi Medine-i Münevvere'ye geldi... Pür azamet,

---

[183] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.30$, no:1334; Ebû Dâvud. *Sünen*, c.XII, s.102, no:3914; Neseî, *Sünen*, c.XIV, s.363, no:4656; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VIII, s.114, no:2653; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.10, no:20116; Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.VII, s.197, no:6808; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.35, no:15724; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.218, no:6939; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.408, no:8098; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.154, no:984; Bezzâr; *Müsned*, c.II, s.152, no:4546; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IX, s.303, no:28079; Abdrrezzak, *Musannef*, c.IX, s.488, no:18130; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.216; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.250, no:2358; Tayâlisî. *Müsned*, c.I, s.122, no:905; Ebû Nuaym Isfahânî, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.III, s.7, no:650; Rûyânî, *Müsned*, c.II, s.406, no:766; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.316; Semüretü'bnü Cündeb RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.408, no:8099; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.34, no:39956; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.211, no:23321.

etrafında adamları, burnu havada, sırmalı elbiseleri giymiş... Çarşıda adamcağızın birisi ayağına basıverdi. Basan adamcağız dediğim, sevgiden söylüyorum, sahâbe-i kirâm; ayağının tozu olamayız. Ayağına basıverdi; adam elini kaldırdı ona bir tokat aşketti. Çat! Bir tokat şaplattı...

"—Vay sen benim gibi bir kabile reisinin nasıl olurmuş da ayağıma basarmışsın!"

Ama aptal adam, haberi yok; İslâm geldi! Eski devir değil ki, İslâm geldi. Adam gitti Hz. Ömer'e dedi ki:

"—Bu adam beni tokatladı, kısasımı isterim!"

Evet, bir basit insan ama, sade bir vatandaş ama, güçsüz, kavmi kabilesi olmayan bir insan ama İslâm geldi, adalet geldi.

Hz. Ömer dedi ki:

"—Tamam, kısasa kısas, sen de ona bir tokat patlat. *Alâ melei'n-nâs*, herkesin gözü önünde, geril geril patlat tokadı."

Öyle hükmetti.

"—Vay, benim gibi bir kabile reisi başkasının karşısında sıfatsız bir vatandaş tarafından nasıl tokatlanırmış..."

Kabile reisi fırt kaçtı. Cehenneme kadar yolu var. Bizans'a gitti, kâfir oldu, irtidad etti, dinden döndü; cehennemde... Hakkında istediğimizi söyleriz.

Keşke bir tane tokada değil, bin tane tokada razı olsaydı...

"—-Ben nefsime uymuşum da müslümanlık izzeti ile izzetlenmiş bir kardeşime tokat vurmuşum, gel kardeşim on tane vur bana... Ben İslâm'ı anlayamamışım..." deseydi de keşke o imandan mahrum olmasaydı.

Bizans'a gitti. Tokadı yemedi ama mânevî tokadı yedi; cehennemin içine, katranların içine yuvarlandı, yanıp gidiyor.

İslâm gelmişti çünkü. İslâm diyordu ki;

"—Kölesini bile öldüreni öldürürüz."

Sonra Peygamber Efendimiz devam ediyor:

وَمَنْ جَدَعَ عَبْدَهُ جَدَعْنَاهُ ،

(*Men cedea abdehû ceda'nâhu*) [Kim kölesinin burnunu, kulağını, bir yerini keserse, biz de onun burnunu, kulağını, bir

yerini keseriz.]

Öldürmez, ne yapar? Burnunu keser. Alır bıçağı, kölesi değil mi, kulağını keser, bir yerini keser. Ona da Arapça'da *cedea* diyorlar.

İşkence için kulağını keserler, burnunu keserler. Meselâ bazı kölelerin burnu kesik, efendisi kesmiş; köle olduğu belli olsun, asil olmadığı anlaşılsın, kaçtığı zaman herkes bilsin. O kötü bir şey. İslâm ona da yasak getirmiş.

(*Men cedea abdehû ceda'nâhu*) "Kim kölesine böyle yaparsa, biz de ona yaparız. Ben de gelir onun burnunu keserim, kulağını keserim."

Bütün kölesine bunları yapanlar tir tir titriyor; çünkü İslâm geldi. Bakın İslâm'a, 1400 yıl önce... Kölesinin bir yerini kesene, âzâsını kesene, ucunu kenarını... Hani devenin, koyunun keserler... O bile doğru değil ama;

"—Keseni biz de öyle yaparız."

وَمَنْ خَصَى عَبْدَهُ خَصَيْنَاهُ

(*Ve men hasâ abdehû hasaynâhu*)

Kimisi de hadım eder; vurur, iğdiş eder, zürriyetsiz hâle getirir. "Kim kölesini hadım ederse, biz de onu hadım ederiz."

Köleye el uzatmak yok çünkü İslâm geldi. Onun da canı var. Onun da insan olmak üzere haysiyeti var. Hizmetçi, tamam; harpteyken sen onu esir almışsın, o senin kölen olmuş, hizmetini görsün. Ama öldürmek yok, kesmek yok, hadım etmek yok. İnsan haysiyetiyle yaşayacak.

Peygamber Efendimiz:

"—Kölelerinize yediğinizden yedirin, giydiğinizden giydirin!" buyurmuş.

İslâm cemiyetin içine böyle girmiş; kahramanca, geminin burnunun suların içine girip de suları iki tarafa dağıtıp attığı gibi öyle gelmiş. Cemiyetin ne kadar bâtılı varsa bir o tarafa bir o tarafa savurmuş atmış. İslâm geldi; dümdüz her şey düzelmiş.

İslâm gitti; her şey karmakarışık... Deniz dalgalı, çalkantılı... Senetler protesto...

Hacı teyze diyor ki:

“—Aman çok dua et, filanca komşunun kolejli kızı anasına, ‘Ben seni öldüreceğim!’ demiş, kolunu da kırmış.”

Millet öyle bir kör, sağır hale gelmiş; boyuna günaha dalıyor.

“—Ya içki zararlı, afyon zararlı, şu zararlı, bu zararlı...” dedikçe, millet o zararlı şeye saldırıyor.

Siz saldırmayın. Siz Allah’ın haramlarından kaçının!

Bugün Allah’ın haramlarından kaçınan, Mekke-i Mükerreme’den Medine-i Münevvere’ye hicret etmiş o muhacir sahabe gibi sevap alacak. Allah’ın haramlarından kaçının.

Bir yazar —Allah ıslah etsin— demiş ki:

“—Domuz eti yiyelim!”

Teklif ediyor. Neden yiyecekmişsiniz?

“—Domuz çok çabuk ürer, et çok olur, bütün millet et yer, protein ihtiyacını karşılar.”

“—Domuz haram ya!”

Olsun, adamın aldırdığı yok.

Domuz etinde trişin var. Domuz etinin yağı E vitaminini, A vitaminini öldürüyor. İnsanın erkekliğine, kadınlığına zararı dokunuyor. Avrupa’da domuz eti aleyhinde kampanyalar açmışlar, şundan kurtulalım diye uğraşıp duruyorlar. Sen niye yiyelim diyorsun?

“—Protein ihtiyacımız var.”

Ya yumurtalarımız şurada çürüyor, yumurtada da protein var; yumurta ye. Tavşan da çok çabuk ürer; tavşan eti ye. Ooo, çarçabuk 6-7 tane yavru yapıverir. Tavşan eti ye. Tavuk eti ye. Kuluçka makinesinin içine yüz tane, bin tane yumurtayı koyarsın; hop, bakarsın ortalık sapsarı civciv doldu, caminin içi gibi civciv dolar. İşte bak, ne kadar çabuk üredi. Tavuk ye, helalinden.

Motoru Karadeniz’de bir dolaştırırsın, hamsicikler hepsi ağlara gelirler; hadi bakalım doldur kamyonlara, gönder İstanbul’a, Ankara’ya, Adana’ya, Kars’a, Erzurum’a... Millet hamsi yer. Hamsinin içinde fosfor olduğu için insan zeki de olur. Görmüyor musun Karadenizli kardeşlerimizi?..

Ne diye ille domuz eti yedirmeye çalışıyorsun?

Bizim arkadaşlarla konuştuk:

“—Domuz eti köpek etiyle eşdeğerli.” diyorlar.

Yani köpek eti gibi... Tamam, o zaman domuz beslemeye lüzum

yok, önce köpekleri yesinler. Belediyeler de rahat eder.

Bunları size neden anlattım? Yarı gülerek, yarı şaka, yarı iğneleyerek niye anlattım?

Siz dininize bağlı olun. Ölüp gideceğiz, Allah'ın huzurunda duracağız. Bu bir hayat oyunudur, bir oyun içindeyiz. Bu oyunun kaidesi nedir?

Haramlara uğramamak, helallerden geçip gitmek. Çaresi bu. Önüne bir haram çıkarsa vazgeç, haramı işleme. Helâl çıkarsa âfiyet olsun, şifa olsun, hayır olsun, bereket olsun; buyur, kemâl-i âfiyetle ye.

"—Canım çok içki istiyor."

Ya içki haram, onu içme. Ama bak burada meyve suyu var, şeftali suyu var, kayısı suyu var, vişne suyu var, Allah'ın verdiği en nâdide meyveler var, tadına doyamazsın, ucuz... Bunları ye.

"—İlle gözüm başka bir şeyde..."

Ya evlen, helalinden, tamam düğün yap, mübarek olsun, Allah sana bir hayırlı sàliha hatun versin. İşini öyle hallet. Mes'ud bir yuva sahibi ol.

Ondan hayır gelmez, çünkü yapana da yaparlar. Sen birisine yaparsın, bir gün de sana yaparlar. Olmaz, bu iş değil. Senin de anan var, senin de karın var, senin de kızın olur. Olmaz, cemiyet nizamı hâleldar olur. Evet, sen şimdi flörtü biraz kendin delikanlılık yapıp da uygun görür gibi olursun ama, sen kimin kapısını çalarsan, senin de kapını gelip çalarlar, mahvolursun. Cemiyet nizamı olmaz.

İslâm doğru söylemiştir: Temiz aile, temiz gıda, temiz kazanç, temiz iş. Her şeyimiz öyle olacak.

Her şeyin temiz tarafı var. Hamsi eti çok ucuz; buyur, yiyebildiğin kadar ye. Tavşan eti helal; ye. Tavuk eti; âfiyet olsun. Tavuk alamıyorsun; yumurta çok ucuz, sebilullah, sebil... Yumurta kır, üç tane yumurta kır, oh tamam, o günkü protein ihtiyacın tamam. Sonra bu fasülyede de var, mercimekte de var, nohutta da var. Onlarda protein olmasaydı bu hayvancıklar ot yiyip et nasıl olurlardı? Ot yediler, yağlı kuyruklu, kendisini taşıyamaz koca et sahibi oldular.

İslâm’a bağlı olun, haramlara uğramadan hayatınızı helâl yollardan götürün. Sonra çok acı olur.

e. Savaşta Öldürülenin Eşyası

Başka hadîs-i şerîfe geçtik. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[184]

مَنْ قَتَلَ كافِراً ، فَلَهُ سَلَبُهُ (ق. د. ت. عن أبي قتادة ؛ حم. د.
عن أنس ؛ حم. ه. عن سمرة)

RE. 437/7 (*Men katele kâfiren, felehû selbuhû.*)

(*Men katele kâfiren*) “Harp oldu, bir müslüman mücahid kâfiri öldürdü. Ne olacak? (*Felehû selbuhû*) “Üzerinden çıkan eşya onundur.”

Çünkü karşı karşıya geldiler, o ona kılıç çaldı, o ona kılıç çaldı. Üzerinden ne çıkarsa artık müsaade et de o mücahidin olsun. İnsaf, o öldürmüş, sen gel al; olmaz. O onundur. Harp hukukuna dair bir kaide...

f. Savaşın Yasakları

Bir harp hukuku kaidesi daha... Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[185]

---

[184] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.348, no:2343; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.114, no:12152; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.142, no:2591; Şeybânî, el-Âhâd ve’l-Mesânî, c.IV, s.90, no:2245; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.306, no:12542; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.301, no:2484; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.332, no:6875; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.286, no:6439; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIV, s.531, no:38154; İbn-i Abdilber, el-İstiâb, c.I, s.544; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.II, s.266; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.411, no:4523; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.383, no:11023; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.217, no:23333.

[185] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.276, no:22422; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.572, no:9612; Sevban RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.35, no:39959; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.210, no:23320.

مَنْ قَتَلَ صَغِيرًا ، أَوْ كَبِيرًا ، أَوْ أَحْرَقَ نَخْلاً ، أَوْ قَطَعَ شَجَرَةً مُثْمِرَةً ، أَوْ ذَبَحَ شَاةً لإِهَابِهَا ، لَمْ يَرْجِعْ كَفَافًا (حم. عن ثوبان)

RE. 437/8 (*Men katele sağîren, ev kebîren, ev ahraka nahlen, ev kataa şecereten müsmireten, ev zebeha şâten li-ihâbihâ, lem yerci' kefâfen.*)

Harp etmiş müslüman ama neden harp etmiş?

Önce boynunu bükmüş, mazlum durmuş. Kureyş'in kâfirleri tepesine çıkmışlar, azmışlar, taşmışlar, öldürmeye kalkmışlar. Ondan sonra bakmış ki imanı korumak için de bir şeyler yapmak gerekiyor. Harp ondan olmuş.

Harp oldu ama harbin hukuku var. Peygamber Efendimiz gönderdiği zaman derdi ki:

"—Çocuklara dokunmayın! Kadınlara dokunmayın! Savaşmayan ihtiyarlara dokunmayın. Hurmalıkları, ağaçlıkları yakmayın. Şöyle etmeyin, böyle etmeyin..."

Müslümanın savaşı bile erkekçeydi. Savaşı bile hoş ve tatlı idi.

Görün dünya üzerinde şimdi nasıl savaşıyorlar... Medeniyetten bahseden adamlar... Güney Afrika'nın şu sayfalarını açıverin bakalım, ne oluyor Güney Afrika'da? Buyurun... Afrika'nın öteki yerlerinde?.. Amerika'da?

Amerika'da o Kızılderililer'e ne yapmışlar? Oraları Kızılderililer'in tarlalarıydı. Ne yaptıklarını filmlerde film mevzuu yapıyorlar:

"—Vay vahşi Kızılderililer vay! Amerikalılar'ın etrafını çevirdi de öldürüyorlar!"

"—E Amerikalılar ne arıyor orada?"

"—Tarlalarına girmiş adamlar da..."

Ama onlar alt olmuş, bunlar galip gelmiş; şimdi film çeviriyorlar, ötekiler de seyrediyor. Hem de Kızılderililer'i haksız çıkartarak...

Millet o kadar şaşırmış ki… Haçlılar film çeviriyor, haçlı filmi, burada geliyorlar sinemada seyrediyorlar; haçlı müslümana saldırıyor, onu öldürüyor; bizimkiler şak şak şak alkışlıyor.

Ya sen hangi taraftansın? Söyle bakalım. Senin dedeni öldürdü.

Bu haçlı ordusu ne, bu öldürdüğü kim, haberin var mı? Avrupa'dan kalktı geldi, burada Anadolu'da nice kanlar döktü.

Demek istiyorum ki; dünyanın her yerinde harp var, hayat bu, hayat mücadelesi.

Müslümanlık realist bir dindir ama her şeyi erkekçe, her şeyi güzel… Harpte bak ne diyor Peygamber Efendimiz:

(*Men katele sağîren*) "Kim küçük bir kimseyi öldürürse, (*ev kebîren*) veyahut büyük, yaşlı bir kimseyi öldürürse..."

Karşısında savaşan savaşçıyı öldürmüyor da onun dışındaki küçük bir yavruyu... Hani Yunanlılar süngülere geçiriverdiler ya zavallı bebekleri... Ya küçük öldürüyor veyahut büyük öldürüyor.

(*Ev ahrake nahlen*) "Veyahut bir hurmalığı ateşe veriyor, yakıyor; (ev kataa şecereten müsmireten) veyahut meyvelı bir ağacı koparıyor, kesiyor."

"Kim bir küçük öldürürse veya büyük öldürürse veyahut hurmalık yakarsa veyahut meyveli bir ağacı keserse... (*Ev zebeha şâten li-ihâbihâ*) Veyahut postu için bir kuzu keserse…"

"—Aman şu kuzuyu keseyim, postu benim olsun, hazır elde fırsat var."

Böyle yaparsa; (*lem yerci' kefâfen*) cihaddan ecrini almış bir tarzda dönmez." Yaptıkları cihadın kaidelerine uygun değil!

İslâm ordusunda disiplin vardır. Müslüman dini korumak için, düşmanı durdurmak için çarpışıyor. O faziletlidir, kahramandır. Her şeyi ahlâklıdır. O küçük öldürmez, büyük öldürmez, ağaç kesmez, ona zarar vermez, buna zarar vermez, her şeyi asil bir tarzda yapar. Karşı tarafı diz çöktürtür, yener, oraya sahip olur veyahut düşmanı def eder, tamam.

Böyle yapmayıp da şu tarzda yapanların cihaddan ecri olmaz. Cihad insana ecir kazandırır ama öyle yapanın ecri olmaz.Hey Müslümanlık hey...

İşte onun için, bu silah gücüyle Balkanlar filan fethedilmezdi arkadaşlar... Her şeyin aslını esasını söyleyelim. Silah gücüyle hiçbir yer fethedilmez. Ahlâk ile fethetmişler.

Adam gitmiş, ilk önce korkmuşlar, "Osmanlı geliyor!" diye. Tamam, korktular üç gün beş gün... Bakmışlar:

"—Allah Allah bunlar ne biçim insanlar ya? Bağları

yağmalamadılar, üzümleri yolmadılar, evlere girmediler, edepsizlik yapmadılar, bir şey çalmadılar, kadınlarımıza dokunmadılar. Böyle ordu baş üstüne…”

Fatih Sultan Mehmed İstanbul’u muhasara ettiği zaman, İstanbul’un içindeki bazı hıristiyanlar dediler ki:

“—Burada Latin kardinallerinin külâhlarını görmektense müslüman sarığı görmeyi tercih ederiz.”

Bu bizim için büyük bir şereftir.

Neden böyle söylediler?

Tattılar tadını... Haçlı seferi diye, müslümanlarla çarpışacağız diye buraya Avrupa’dan bir ordu geldi. O zaman burası henüz fethedilmemişti, hıristiyanlar vardı, Bizanslılar vardı. Bizans’ın kanını, iliğini emdiler, kuruttular; kiliselerinin altınlarını soydular, çıkarttılar. Ayasofya’nın hazineleri vardı, onların mücevherlerini çaldılar. Bu şehri düşman girmişten beter hâle getirdiler, soyup soğana çevirip öyle gittiler.

Fatih’in ordusu geldiği zaman içeridekiler diyor ki:

“—Ya gelsin bu sarıklılar, bunlar müslüman insanlar... Her şeyleri belli… Öteden beri, asırlar boyu huylarının, ahlâklarının ne olduğu biliniyor.”

“—Öteki o külahlı kardinallerin gelmesinden bunların gelmesi daha iyidir. Çünkü onları bizim arkadaşımızdır diye bağrımıza bastık, geldiler böyle yaptılar.” diye biliyorlar, onun için öyle diyorlar.

Bunlar bizim için şereftir. Biz harbi bunun için yapmışız. Böyle güzel huylu olduğumuz için de Allah bize, dedelerimize çok mükâfatlar vermiş. İşin aslı budur.

g. İntihar Eden Kimsenin Cezası

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[186]

مَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ ، فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ ، يَتَوَجَّأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ ، فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِداً مُخَلَّداً فِيهَا أَبَداً ؛ وَمَنْ شَرِبَ سَمّاً فَقَتَلَ نَفْسَهُ ، فَهُوَ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ ، خَالِداً مُخَلَّداً فِيهَا أَبَداً ؛ وَمَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ ، فَهُوَ يَتَرَدَّى فِي نَارِ جَهَنَّمَ ، خَالِداً مُخَلَّداً فِيهَا أَبَداً

(حم. خ. م. ت. ن. ه. عن أبى هريرة)

RE. 437/9 (*Men katele nefsehû bi-hadîdetin, fehadîdetühû fî*

---

[186] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVIII, s.74, no:5333; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.282, no:158; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.360, no:1967; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.478, no:10198; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.325, no:5896; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.23, no:15655; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.252, no:2362; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.206; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.638, no:2092; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.49, no:123; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.317, no:2416; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.205, no:171; Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.463, no:19716; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.212, no:1210; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.259, no:420; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.36, no:39962; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.222, no:23345.

yedihî, yetevecceu fî batnihî, fî nâri cehenneme hâliden muhalleden fîhâ ebedâ; ve men şeribe semmen fekatele nefsehû, fehüve yetehassâhu fî nâri cehenneme, hâliden muhalleden fîhâ ebedâ; ve men tereddâ min cebelin fekatele nefsehû, fehüve yetereddâ fî nâri cehenneme, hâliden muhalleden fîhâ ebedâ)

Bu hadîs-i şerîf de intiharın insanı cehenneme sürüklediğine dairdir.

Biz bir gün duyduk ki:

"— Beyazıt kulesinden birisi kendisini atmış!"

Mahallenin bütün çocukları kalktılar gittiler. İlkokul veya ortaokul talebesiydik. Beyazıt kulesinin o şişkin yerinden adam kendisini 'küt' aşağıya atmış, parça parça her tarafa dağılmış. İntihar etmiş.

"—Yaa, vah vah..." dediler.

Neymiş? Amansız bir hastalığa tutulmuş da onun acısına dayanamamış da...

Ama öyle şey yok. İslâm'da intihar etmek yok. Canı Allah veriyor, o cana müdahele etmeye hakkı yok.

Bak ne diyor Peygamber Efendimiz:

(*Men katele nefsehû*) "Kim kendisini öldürürse, (*bi-hadîdetin*) keskin bir bıçakla, demirle, mızrakla, kılıçla insan kendisini öldürdü... (*Fehadîdetühû fî yedihî*) O kılıcı, o bıçağı, mızrağı elinde... (*Yetevecceu fî batnihî fî nâri cehenneme*) Cehennem ateşinin içinde onu karnına boyuna saplar. (*Hâliden muhalleden*) Ebedîleştirilmiş bir müddette böyle yapar durur. (*Fîhâ ebedâ*) O cehennemde ebedî olarak kalır ve daima intihar işini yapma tarzında azabı öyle olur."

İkincisi: (*Ve men şeribe semmen*) "Kim zehir içti, intihar ettiyse... (*Fekatele nefsehû*) Kendisini böyle öldürdüyse, intihar ettiyse... (Fehüve yetehassâhu fî nâri cehenneme, hâliden muhalleden fîhâ ebedâ) O cehennemde ebedî olarak, ebedîleştirilmiş olarak kalır ve o zehiri aynı acılığıyla yudumlar durur." Böyle intihar etti; azabı cehennemde aynen devam eder durur.

(*Ve men tereddâ min cebelin*) "Kim de dağın yüksek bir yerine çıktı, (*fekatele nefsehû*) kendisini kayalardan aşağıya attı, öyle intihar etti. (*Fehüve yetereddâ fî nâri cehenneme, hâliden*

muhalleden fîhâ ebedâ) “O da cehennem ateşinde ebedîleştirilmiş, ebedî bir tarzda kalarak orada yukarıdan aşağıya kendisini ata ata azabı öyle olur.”

İslâm’da kendisini öldürmek yok; sabır var. Sabredersen ecir kazanırsın. Allah cennetini cemâlini nasib eder.

Allah belâ ehli bazı kimseleri, mahkeme-i kübrâya gelecekler. Öteki insanlar tir tir titriyorlar, “Mahkemede hâlimiz nice olacak?” diye... Hesaplar açılıyor, defterler karıştırılıyor... “Vay edepsiz! Şu günahları işlemiş, bu günahları işlemiş...” Herkesin kabahatleri ortaya saçılıyor.

O zamanda, o belâ ehli geldiği zaman mizanın başına, Allah-u Teàlâ Hazretleri onların defterlerini, divanlarını açmayacak:

“—Siz dünyada çok çektiniz, hadi bakalım sizin defterinizi açmak yok, hesap yok; buyurun cennete...” denilecek.

Hesapsız cennete girecekler. Onun için sabretmek lazım!

Müslümanlığın iki kanadı vardır, o kanatlarla insan cennete uçar. Birisi sabır kanadıdır, birisi şükür kanadıdır. Üzüntülü bir şey olursa, sabredersin; sevinçli bir şey olursa, şükredersin. İnsan çıpır çıpır, çıpır çıpır uça uça, pır pır pır cennete gider.

Bir sıkıntısı gelince sabredemezse, bir sevinçli şeyi gelince şükredemezse o Müslümanlık değil… Allah’tan geldi diyecek, sabredecek.

Hoştur bana senden gelen,
Ya gonca gül yahut diken.

Diyebiliyor musun?

“—Yâ Rabbi! Bana senden ne geliyorsa hepsi hoş. İster gonca gül gönder, koklayayım: Oh, ne güzel… İster diken gönder, hepsi hoş.”

Müslüman öyle olacak. Seven tahammül eder.

Millet Kerem ile Aslı’nın hikâyesini okuyor, roman diye:

“—Ah Aslı şöyle yapmış, vah Kerem böyle yapmış...”

Ya, ibret al. Kerem Aslı’sının yüzünü görebilmek için otuz iki dişini çektirtmiş, fırsattan bi’l-istifade göreyim diye otuz iki dişini,

sağlam dişlerini çektirtmeye razı olmuş. Uyuşturucu yok, özel cihazlar, aletler yok; yapışıyor, 'çatırt' çekiyor. Hakikaten olduysa... O bir remiz bile olsa, demek ki insan sevdiği için bazı şeylere tahammül eder.

"—Allah takdir etmiş bunu, ne yapalım... Mevlâmız'ın takdiri… (*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciûn*) 'Biz Allah'ın kullarıyız, ona döneceğiz.' Ne hükmetmişse hükmüne razıyız." derse, tamam; ecir kazanır, sevap kazanır, cennete girer.

Kendinizi ona alıştırın!

Allah'tan belâ, dert, gam, keder istenmez ama, bu hayatın acı tatlı günlerinde insanın başına böyle şeyler gelir. Gelsin, kale gibi sağlam duracaksın.

İnsanın yakını ölür, ticareti bozulur, yine düzelir. Evladı ölür, hastalık olur, karnı ağrır, ızdırap çeker, üzüntü duyar; her şey düzelir. Bir öyle olur, bir böyle olur. Allah bir o yönden imtihan eder, bir bu yönden. Sabredecek. Sabrettiği zaman ecir kazanır.

h. Karın Hastalığından Ölen Kimse

Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerifinde buyurmuşlar ki:[187]

مَنْ قَتَلَهُ بَطْنُهُ، لَمْ يُعَذَّبْ فِي قَبْرِهِ (حم. ت. ن. حب. ن. طب. ض. عن خالد بن عرفطة وسليمان بن صرد)

RE. 437/10 (*Men katelehû batnuhû, lem yuazzeb fî kabrihî*)

(*Men katelehû batnuhû*) "Kimi karnı öldürürse, (*lem yuazzeb fî kabrihî*) kabrinde o azap çekmez." diyor.

Ne demek karnı öldürmesi?

---

[187] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.225, no:984; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.185, no:2025; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.262, no:18338; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.171, no:9883; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.195, no:2933; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.190, no:4102; Buhàrî, *Târih-i Kebir*, c.V, s.234, no:771; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.659, no:2179; Hàlid ibn-i Urfuta ve Süleyman ibn-i Surad'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.420, no:11204; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.224, no:23350.

Karın hastalığı olmuş, kolera diyelim, veba diyelim, ishâl... Oradan ölüyor. O karın rahatsızlığından, Allah etmesin, ölüyor.

O hastalığa uğramış insanlara bir teselli olarak, Allah o kimseleri kabirde azaplandırmaz. Zor bir hastalık ama tamam, o kimse kabir azabı çekmez.

i. Şehidlik Sevabı Verilen Kimseler

Bu hadîs-i şerîfte dört tane şehid anlatılıyor.

Şehidin bildiğimiz mânası; insanın cihada gitmesi, düşmanla çarpışması, harp meydanında düşmanla çarpışırken düşüp ölüp şehid olması… İnsanı şehidlik makamına erdiren başka şeyler de var. Nedir? Çok dikkatli dinleyin!

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[188]

مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ، وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ ، و مَنْ قُتِلَ دُونَ أَهْلِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ (عب . حم. د. ن. ع. ق. ض. ت. صحيح عن سعيد بن زيد)

RE. 437/11 (*Men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün, ve men kutile dûne demihî fehüve şehîdün, ve men kutile dûne dînihî fehüve şehîdün, ve men kutile dûne ehlihî fehüve şehîdün*)

1. (*Men kutile dûne mâlihî fehüve şehîdün*) “Malını korumak için uğraşırken öldürülen şehiddir.”

Malını yükledin kamyona, gidiyorsun. Dağın taa tepesinde kamyon ‘gır gır, gır gır’ yavaş yavaş giderken, eşkıya çıktı önüne;

---

[188] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.660, no:4772; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.30, no:1421; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.116, no:4095; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.190, no:1852; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.266, no:5858; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.310, no:3558; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.66, no:106; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXV, no:42; Saîd ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.714, no:11180; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1556, no:2559; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.209, no:23315.

“Ver malını, ver paranı!” dedi. Sen de vermem dedin. Bir mücadele derken çektiler silahları, taradılar seni, öldün farz edelim.

“—Malını korurken öldüğü zaman, (*fehüve şehîdün*) o insan şehiddir.”

Şu dinin güzelliğine bak! “Boşver malı, alsınlar canını...” demiyor. Şu kaidelerin güzelliğine bak! Malını da öyle kaptırmak yok.

“—Ne diye verecekmişim? Ben bunu helâlinden kazandım. Kerata, hırsızlık etmesin, doğru düzgün kazansın. Vermem!”

Herkes böyle dese, hiç namussuz barınamaz. Herkes bir tevil yolu buluyor gidiyor.

Öyle arkadaşlar var ki rüşvet vermeyeceğim diye hudutta üç gün beklemişti:

“—Rüşvet almak haram, vermek de haram. Vermiyorum, haydi bakalım!..”

Herkes bu inatta olsa, bu rüşvetçiler rüşvet alamaz. İslâm gelse rüşvet alamaz. O ahlâk olmadığı için veren rahat veriyor, alan rahat alıyor. Pazarlık yapılıyor, oluyor. Ahlâk gitti mi bir cemiyette öyle şeyler oluyor.

Bunu duydunuz.

2. (*Ve men kutile dûne demihî fehüve şehîdün*) “Kendisini müdafaa ederken, kanı akmasın diye uğraşırken insan öldürülse, o da şehiddir.”

Yoluna birisi çıktı, uğraş didin, ‘küt’ vurdular, bir kurşun sıktılar, öldün. Tamam, o da şehid…

“Kendisini korurken ölen şehiddir. Malını korurken ölen şehiddir” dedi, iki.

3. (*Ve men kutile dûne dînihî fehüve şehîdün*) “Dinini korumak için uğraşırken öldü, o da şehiddir.”

Diyelim ki Bulgaristan’da, demişler:

“—Gelin bakalım, dizilin şuraya... Masa burada. Gel bakalım, senin adın ne?”

“—Süleyman.”

“—Hayır, senin adın Dimitrius. Yaz bakalım. Dimitri mi istersin, Todori mi istersin, yaz bakayım şuraya.”

“—Ben müslümanım, hiçbir şey demem.” demiş, hadi askerler

çatur çutur öldürmüşler.

Dininden dönmüyor, yani başka dine geçmiyor, o esnada öldürülüyor. Tamam, o da şehiddir. Dinini korumak için, dinini yapmak için öldürüldü.

Hacca giderken çıktı eşkiyâ, karnını deşti, kesesini aldı gitti. O hacı dedemiz ne oldu?

O da şehid. Dinini yapmaya giderken öyle, o da şehid.

Demek ki insan dini dolayısıyla öldürülse şehiddir. Malını koruyacağım diye öldürülse şehiddir. Nefsini müdafaa edeceğim diye öldürülse yine şehiddir. Üç…

4. (*Ve men kutile dûne ehlihî fehüve şehîdün*) "Ailesini koruyacağım diye ölürse yine şehiddir."

Afganistan'da subay otobüse çıkmış, sıralara bakmış, bir kadın görmüş:

"—İn aşağıya!"

Kadın diyor ki;

"—İnmem!"

Herkes sapsarı kesiliyor. Mecmualarda, Mavera mecmuasında yazdı. İnersin, inmezsin…

"—Efendi, ya beni indirtiyorlar aşağıya..."

Adam külâhının içinden kağıt çıkartmış:

“—Yoldaşlar, ben de sizin partinizdenim. Bak elimde kâğıt var...”

“—Yok, karın inecek aşağıya!”

Otobüsten onu indirecekler, yolcular gidecek, kadın orada kalacak. Olacak şey mi?

“—İnmem!” derken indirmek için kadının koluna yapışıyorlar, kadın da pabucunu çıkartıyor bir patlatıyor; gözüne gelmiş, o Rus subayının gözü akıvermiş. Gözünü tutarak çıkmış gitmiş dışarıya, otobüse “Hadi gidin...” demiş.

Otobüs yol alıp giderken, arkasından tankı çevirmişler, orada berhava etmişler, bütün otobüs halkı gitmiş.

Orada ecel gelmiş, çare yok. O adam o karısını teslim etmeyecek. İslâm böyle. Karısını, çoluk çocuğunu korumak için ölen şehiddir.

Kâfirler müslümanlıktan onun için korkuyorlar. Müslümanlığın her kaidesi kale gibi, her şeyi güzel! Ondan ödleri patlıyor.

j. Bin Ayet Okumanın Karşılığı

Ne kadar silseniz terinizi, iki hadis kaldı, biraz daha sabredin, ecriniz çok olsun; sayfayı tamamlayacağız, çare yok.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[189]

مَنْ قَرَأَ أَلْفَ آيَةٍ فِي سَبِيلِ اللهِ كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَ النَّبِيِّينَ ،
وَالصِّدِّيقِينَ ، وَالشُّهَدَاءِ ، وَالصَّالِحِينَ ، وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا .
(حم. طب. وابن السنى ، ك. ق. عن معاذ بن أنس)

RE. 437/12 (*Men karae elfe âyetin fî sebîli’llâhi, kütibe yevme’l-kıyâmeti mea’n-nebiyyîne, ve’s-sıddîkîne, ve’ş-şühedâi, ve’s-sàlihîn,*

---

[189] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.437, n0:15649; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.20, no:399; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.97, no:2443; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.II, s.549, no:3620; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.152; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IX, s.172; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.63, no:1489; Muaz ibn-i Enes RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.537, no:2408; *Câmiü’l-Ehàdîs,* c.XXI, s.233, no:23378.

ve hasüne ülâike refîkà)

(*Men karae elfe âyetin fî sebîli'llâhi*) "Kim Allah yolunda bin âyet okursa, (*kütibe yevme'l-kıyâmeti mea'n-nebiyyîne, ve's-sıddîkîne, ve'ş-şühedâi, ve's-sàlihîn*) kıyamet gününde Allah onu peygamberlerle, sıddıklarla, şehitlerle, salihlerle beraber eder. (*Ve hasüne ülâike refîkà*) Onlar ne güzel arkadaştır, refiktir."

Onlarla beraber olmak ne güzel şeydir. "Bin âyet okuyan onlarla arkadaş olacak." diyor Peygamber Efendimiz.

Kur'ân-ı Kerîm ne kadardır?

6666 âyet diyorlar. Saymada besmeleler âyet midir değil midir, bazı ihtilaflar var; "Âyetin şurası mı sonudur, yoksa burası bir âyettir de öbür taraf mı sonudur?" gibi ihtilaflar var. Rakamlarda saymak bakımından ihtilaflar var.

Bin âyet, yani Kur'ân-ı Kerîm'in altıda birini, yedide birini okursa bir insan "O sıddıklarla, şehidlerle, peygamberlerle beraber olacak; ne güzel arkadaş onlar!" diyor.

Bazı hafızlar haftada bir hatmederler. Her gün aşağı yukarı bin âyet, her gün bin âyet, her gün bin âyet tamamlarlar. O zaman onlar bu bahtiyarlığa eriyorlar, ne güzel...

Ama bir de *Elhâkümü't-tekâsür* Sûresi hakkında şu denmiş:

"—O bin âyet gibidir."

Elhâkümü't-tekâsür Sûresi'ni, meâlini okuyun! Ezberinizde ise, zaman zaman dilinizde onu okumaya devam edin!

k. Kur'an Okumanın Mükâfatı

Sonuncu hadîs-i şerîfe, yani sayfanın sonundaki hadîs-i şerîfe geldik. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[190]

مَنْ قَرَأَ أَرْبَعِينَ آيَةً فِي كُلِّ لَيْلَةٍ ، لَمْ يُكْتَبْ مِنَ الْغَافِلِينَ ؛ وَمَنْ قَرَأَ مِائَةَ آيَةٍ ، كُتِبَ مِنَ الْقَانِتِينَ ؛ وَمَنْ قَرَأَ مِائَتَيْ آيَةٍ ، لَمْ يُحَاجَّهُ الْقُرْآنُ

---

190 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.402, no:2199; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyle*, c.III, s.290, no:671; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.537, no:2411; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.230, no:23372.

يوم القيامة ؛ ومَنْ قَرَأَ خَمْسَ مِائَةِ آيَةٍ ، لَهُ قِنْطَارٌ مِنَ الأَجْرِ (هب. عن أنس)

RE. 437/13 (*Men karae erbaîne âyeten fî leyletin, lem yükteb mine'l-gâfilîne; ve men karae miete âyetin, kütibe mine'l-kànitîne; ve men karae mietey âyetin, lem yuhâccuhu'l-kur'ânu yevme'l-kıyâmeti; ve men karae hamse mieti âyetin, kütibe lehû kıntârun mine'l-ecri*)

Bu da Kur'an okumakla ilgili bir hadîs-i şerîf olarak karşımıza geldi. Sonuncu hadîs-i şerîf… Kur'an okumaya rağbet edilmesi konusunda Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Men karae erbaîne âyeten fî leyletin*) "Kim bir gecede Kur'ân-ı Kerîm'den kırk âyet okursa, (*lem yükteb mine'l-gâfilîn*) onun adı gafiller defterine yazılmaz. Gafiller zümresinden kurtulmuş olur."

(*Ve men karae miete âyetin*) "Kim de bir gecede yüz âyet okursa, (*kütibe mine'l-kànitîn*) âbidler, kunût ehli, ibadet ehli kimseler defterine yazılır."

(*Ve men karae mietey âyetin*) "Bir kimse bir gecede iki yüz âyet okursa, (*lem yuhâccuhu'l-kur'ânu yevme'l-kıyâmeti*) Kur'an ona kıyâmet gününde hasım olmaz, davacı olmaz."

"—Bu beni okumadı, benim ahkâmımı tutmadı." diye Kur'an davacı olacak, müslümanların yakasına yapışacak.

İki yüz âyet okuyan kimseden davacı olmaz.

(*Ve men karae hamse mieti âyetin*) "Beş yüz âyet okuyana, (*kütibe lehû kıntârun mine'l-ecri*) ecirden bir kantar sevap yazılır."

Allahu Teâlâ hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'i candan, billûr gibi, sular şırıl şırıl akar gibi okumayı, okumayı sevmeyi, mânasına âşina olmak için çalışmayı, ehl-i Kur'an olmaya çalışmayı cümlemize nasib eylesin…

Geçen haftaların birinde Fatih ilçemizde Kur'ân-ı Kerîm'i hıfzetmiş olan 281 tane pırıl pırıl müslüman evladının merasimi Fatih camiinde yapılmış. Birisi bana dedi ki:

"—Fatih camii dolmadı bile."

Müslüman kardeşlerim!

Bir de Nazilli mi Aydın mı, bir yere bir şarkıcı gitmiş de orada salon bulamamışlar, yer bulamamışlar, oranın futbol stadyumunu tutmuşlar. O stadyum tepesine tırnağına her tarafına kadar dolmuş, bütün biletler satılmış. Şarkıyı dinleyeceğiz diye o stadyum hınca hınç dolmuş. Bir de o şarkıcıyı tepeden tırnağa paraları iliştire iliştire paraya boğmuşlar.

Allah size de akıl versin, onlara da akıl versin, bizlere de akıl versin…

Şu Allah'ın kelâmıdır. Allah'ın kelâmına sarılan cennete çıkar, kurtulur; bu bataklıktan çıkar, cennet-i âlâ'ya kavuşur.

Kur'an sevgisini, aşkını hem kendiniz gönlünüze yerleştirin hem de çoluk çocuklarınıza Kur'an aşkıyla terbiye verin, ehl-i Kur'an eyleyin! İki şeyi sevsin: Kur'an'ı sevsin, Rasûlüllah'ı sevsin. O sevgiden hiç taviz vermeyin, muhakkak o sevgiyle yetiştirin. O sevgi için de her şeyi yapın!

Bir sünnet yaparlar bizim memleketlerimizde... Çocuk sünnet olacak; ata bindirirler, süslerler, davullar zurnalar, eğlenceler keyifler, ziyafetler... Neden? Sünnet. Peygamber Efendimiz'in sünneti yerine geliyor. Bir düğün olur, sünnet düğünü derler.

Kur'an düğünü hepsinden daha üstün. O sünnet, bu Kur'ân-ı Kerîm. Yer yerinden oynamalıydı! Fatih camii değil, avlusu değil, sokaklar taşmalıydı, trafik aksamalıydı.

Fatih caminde 281 tane kardeşimiz, evladımız, yavrumuz, ciğerpâremiz Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemişler diye. Oraya üşüşmeliydik; arıların çiçeklere üşüştüğü gibi üşüşmemiz lazımdı. Allah bize o sevgiyi, aşkı versin… Ne diyeyim, başka bir şey diyemiyorum.

Bir miting olsa; şu partinin bu partinin mitingi olsa çok daha fazla insan toplanıyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin gücüne gider.

Kur'ân-ı Kerîm'i okuyun, okutun, hürmet edin, ehl-i Kur'an'a da hürmet edin! Allah iki cihanın hayrına erdirsin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele-i şerîfe!

28. 07. 1985 – İskenderpaşa Camii

19. KUR’AN OKUMANIN FAZİLETLERİ

Eùzü bi’llâhi mine’ş-şeytàni’r-racîm.
Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm.
El-hamdü li’llâhi rabbi’l-àlemîn… Ve’s-salâtu ve’s-selâmu alâ seyyidi’l-evvelîne ve’l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî, ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi’d-dîn…

Emmâ ba’d: Fa’lemû eyyühe’l-ihvân, feinne efdale’l-hadîsi kitâbu’llàh, ve efdale’l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla’llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre’l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid’ah, ve külle bid’atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî’n-nâr… Ve bi’s-senedi’s-sahîhi’l-muttasıli ile’n-nebiyyi salla’llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَحَفِظَهُ ، وَاسْتَظْهَرَهُ ، وَأَحَلَّ حَلاَلَهُ ، وَحَرَّمَ حَرَامَهُ ؛ أَدْخَلَهُ اللهُ الْجَنَّةَ ، وَ شَفَّعَهُ فِي عَشْرَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ، كُلُّهُمْ قَدِ اسْتَوْجَبَ النَّارَ

(حم. ه. ت. وضعفه ، وابن الأنبارى ، وأبو نصر السجزى ، كر. عد. هب. وابن مردويه عن علي ؛ خط. عن عائشة)

RE. 438/1 (*Men karae’l-kur’âne fehafızahû, ve’stazherahû, ve ehâlle helâlehû, ve harrame harâmehû; edhalehu’llâhu’l-cennete ve şeffaahû fî aşratin min ehli beytihî, küllühüm kad istevcebe’n-nâr*)
Sadaka rasûlü’llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadetlerinizi, taatlerinizi kabul eylesin…

Peygamber SAS Hazretlerinin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir demet *Râmûzü’l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 438. sayfasından

okuyacağız inşaallah.

Bunların okunmasına ve izâhına başlamadan önce, evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olsun diye; sonra cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ruhlarına hediye olsun diye; sâir enbiyâ ve mürselînin, cümle evliyâullahın ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz hadîs-i şerîflerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan hadis alimlerinin, râvilerinin ruhlarına hediye olsun diye; eseri telif etmiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Hocamız'ın, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zâhid Kotku ibn-i İbrahim el-Bursevî Hocamız'ın ruhuna hediye olsun diye;

Bu beldeleri Allah Allah diye diye, canını ortaya koyup fîsebîlillah cihad ederek fethetmiş olan fatih ecdâdımızın, gazilerin, mücahidlerin, muvahhidlerin ruhlarına; cümle ashâb-ı hayrât u hasenâtın ervâhına ve hâsseten İskender Paşa'nın ve ondan sonra şu caminin şu güne kadar ayakta kalmasına yardım etmiş olanların ve içinden gelmiş geçmiş cemaatin, imamların, müezzinlerin, hatiplerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeye gelmiş siz kardeşlerimizin cümle geçmişlerinin ruhu şâd olsun diye; biz yaşayan müslümanların da Mevlâmız'ın rızasına uygun ömür sürerek huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç Kulhüvallah okuyup öyle başlayalım, buyurun!

……………………………..

a. Kur'an Okumak ve Ezberlemek

Sözümüzün başında metnini okumuştuk, Hz. Ali Efendimiz'den ve Hz. Âişe Validemiz'den rivayet edilmiştir. Tirmizî'de, İbn-i Mâce'de vardır. İbnü'l-Enbârî, Ebu'n-Nasr, İbn-i Asâkir, Beyhakî, İbn-i Mürdeveyh ve sâirede mevcut.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[191]

---

[191] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.145, no:2830; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.251, no:212; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.149, no:1277; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.329, no:1947; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.III, s.490, no:940; İbn-i Adiy, *Kâmil*

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَحَفَظَهُ ، وَاسْتَظْهَرَهُ ، وَأَحَلَّ حَلاَلَهُ ، وَحَرَّمَ حَرَامَهُ ؛ أَدْخَلَهُ اللهُ الْجَنَّةَ ، وَ شَفَّعَهُ فِي عَشْرَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ، كُلُّهُمْ قَدِ اسْتَوْجَبَ النَّارَ (حم. ه. ت. وضعفه ، وابن الأنبارى ،وأبو نصر السجزى ، كر. عد. هب. وابن مردويه عن علي ؛ خط. عن عائشة)

RE. 438/1 (*Men karae'l-kur'âne fehafızahû, ve'stazherahû, ve ehalle halâlehû, ve harrame harâmahû; edhalehu'llàhu'l-cennete, ve şeffeahû fî aşratin min ehli beytihî, küllühüm kad istevcebe'n-nâr*)

(*Men karae'l-kur'âne fehafızahû*) "Kim Kur'ân-ı Kerîm'i okursa ve ezberlerse; (*ve'stazherahû*) ve onu sırtına yük alırsa..."

O yükün altına girerse veyahut yardımını talep ederse; "Ben Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenmeye çalışayım. Öğreneyim de Allah'ın şefaatine, rızasına böylece ereyim." diye ondan yardım umarsa...

(*Ve ehalle halâlehû*) "Helâlini helâl bellerse... (*Ve harrame harâmehû*) Haram kıldığı şeyi de haram bellerse."

"—Bu haramdır, Kur'an böyle diyor. Bu helâldir, Kur'an böyle diyor." diye helâlini helâl, haramını haram bilir, bellerse...

(*Edhalehu'llàhu'l-cennete*) Allah onu cennete dahil eder; (*ve şeffeahû fî aşratin min ehli beytihî, küllühüm —küllihim* diye de okunabilir— *kad istevcebe'n-nâr*) ve hepsi cehennemi hak etmiş olan ehl-i beytinden on kişiye şefaat etmesine müsaade eder."

Bu hadîs-i şerîf, Kur'an okumanın, ezberlemenin faziletini anlatan pek çok hadîs-i şerîften sadece bir tanesidir. Bu hususta çok hadîs-i şerîfler vardır. Tirmizî hadis tekniği bakımından (*da'fehû*) zayıf' olarak rivayet etmiştir ama öbür kaynaklarda da geçiyor.

Kur'ân-ı Kerîm'i okuyacağız. "Kim okursa..." diyor. "Ve

---

fi'd-Duafâ, c.II, s.380; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.93, no:2717; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.111, no:4939; Hz. Ali RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.81, no:1715; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.262, no:814; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.521, no:2334; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.235, no:23384.

ezberlerse...” Yani hafızasına nakşederse veyahut o Kur’ân-ı Kerîm’in ahkâmını muhafaza ederse, kaybetmezse... Çünkü okuyup da, Kur’an kursundan mezun olup da, İmam-Hatip’ten mezun olup da, ilâhiyattan mezun olup da yanlış yola giderse, o zaman kıymeti olmaz. Sırf okumasının bir faydası olmaz. Muhafaza ederse...

(*Ve’stazherahû*) “Onunla kendisine yardım düşünürse.” Yâni, “Ben Kur’an’ı öğreneyim de Allah beni sevsin, onunla dünyada, âhirette necat bulayım!” mânâsına. “Veyahut onu sırtlarsa, o yükün altına girerse; ‘Tamam, ben onu alayım, omuzumda taşıyayım.’ gibi Kur’ân-ı Kerîm’i öyle okursa…”

Ve içindeki ahkâma gönül verirse... Helâlini helâl biliyor, hiç itirazı yok; haramını haram biliyor, hiç itirazı yok. “Allah bunu da niye haram kılmış yahu?” gibi itiraz ve vesveseler içine gelmeden tam teslim oluyor; helalini helal belliyor, haramını haram belliyor.

Tamam. Böyle yaparsa Allah onu, kendisini cennete sokar.

“—Yeter mi, kâfi mi?”

Hayır, mükâfatı bu kadar değil. Ehl-i beytinden, ailesinden, etrafından, yakınlarından cehennemi hak etmiş olan on kişiye daha şefaat hakkı verir:

“—Haydi bakalım, on kişiye daha şefaat et!” diye.

Ehl-i Kur’an’ın şefaat hakkı vardır.

b. Kur’an En Büyük Nimet

İkinci hadîs-i şerîf yine Kur’ân-ı Kerîm ile ilgilidir. Bu hadîs-i şerifi de okuyalım, ikisi hakkında konuşalım.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[192]

مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَرَأَى أَنَّ أَحَداً مِنْ خَلْقِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ، أُعْطِيَ أَفْضَلَ مِمَّا

أُعْطِيَ ؛ فَقَدْ صَغَّرَ مَا عَظَّمَ اللهُ ، وَعَظَّمَ مَا صَغَّرَ اللهُ ، لاَ يَنْبَغِي لِحَامِلِ

---

[192] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IX, s.396, no:4997; İbn-i sâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVIII, s.225; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.525, no:2350; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXI, s.236, no:23385.

الْقُرْآنِ ، أَنْ يَجِدَّ فِيمَنْ يَجِدُّ ، وَلاَ يَجْهَلَ فِيمَنْ يَجْهَلُ ، وَلَكِنْ يَعْفُو وَ

يَصْفَحُ لِعِزِّ الْقُرْآنِ (خط. عن ابن عمر)

RE.438/2 (*Men karae'l-kur'âne, feraâ enne ehaden min halkı'llâhi azze ve celle, u'tiye efdale mimmâ u'tiye; fekad saggara mâ azzama'llâhu, ve azzama mâ saggara'llâhu, lâ yenbağî li-hâmili'l-kur'âni en yecidde fî men yeciddü, ve lâ yechele fî men yechelü, velâkin ya'fû ve yasfehu li-izzi'l-kur'âni*)

"Kim Kur'ân-ı Kerîm'i okur da ondan sonra Azîz ve Celîl olan Allah'ın mahlûkatından bir mahlûka, kendisine verilenden daha faziletli bir şey verilmiş olduğunu sanırsa..."

"—Bak filancaya zenginlik vermiş, boğazda köşk vermiş, altında Mercedes var; geziyor. Onun durumu daha iyi..." gibi...

Allah'ın mahlûkatından bir mahlûku, eline geçmiş olan, elindeki dünyalıklar ve saireler dolayısıyla "Ya onun durumu benden daha iyi..." diye kendisinden daha faziletli sanıverirse, öyle görüverirse, o kanaate sapıverirse yanlış bir iş yapmış olur. "Kur'an verilmiş kendisine, daha ne istiyor!" demek.

Allah kendisine Kur'ân-ı Kerîm'i vermiş de, Kur'ân-ı Kerîm'i okuyor da, hâlâ Allah'ın yaratıklarından bir yaratığa göz dikiyor da onun elindeki başka nimetlere bakıp; "Buna benden daha çok verilmiş." diye bir kanaate saplanıyorsa yanlış iş yapar. Allah'ın küçülttüğünü büyültmüş, büyülttüğünü küçültmüş olur. Çünkü Allah ehl-i Kur'an'ı Kur'an'ın izzeti dolayısıyla yüceltmiştir, büyültmüştür. Onu küçük görüyor, yanlış iş yapıyor. Dünyalığı küçültmüştür, dünyalığın âhiretin yanında bir kadr u kıymeti yoktur. Onu da lüzumsuz yere büyültmüş olur. Yanlış bir düşünceye sapmış olur.

Bir insana Kur'an-ı Kerim verilmişse, övünebildiği kadar övünsün, sevinebildiği kadar sevinsin çünkü verilebilecek en yüksek şey kendisine nasip olmuş, daha ne istiyor?

Hiçbir kula onun kadar yüksek bir şey verilmemiştir. Kur'an okuyor ya, Kur'an'ı biliyor ya, Kur'an'ın ehli ya... Daha ne istiyor?

Onun bu zihniyette olması lazım. Bu zihniyette olmaz da bu

nimetin kadrini bilmezse, yanlış bir iş yapmış demektir. Allah'ın küçülttüğünü gözünde büyük görüyor; büyülttüğü, hakikaten azamet verdiği şeyi de küçültmüş oluyor.

Ehl-i Kur'an'ın kendisine dikkat etmesi lazım! Çünkü kendisi Allah'ın kelâmına sahip olmuştur, lâlettâyin bir insan değildir; her sağa sola koşuşturan insanlar gibi koşuşturması uygun olmaz.

İzahında c*edde-yeciddü*; sa'y etmek mânasına diyor. Yani ehl-i Kur'an'ın her koşanla beraber koşması gerekmez.

(*Ve lâ yechel fî men yechel*) "Cahillik edenlerle beraber onun da cahillik etmesi gerekmez." Yapmaması icap eder.

Peygamber Efendimiz başka insanlar gibi olmadığını, kendisinin sahip olduğu izzeti idrak etmesi gerektiğini ifade ediyor. Öyle başkası gibi yapamaz.

Neden? Ehl-i Kur'an da ondan.

Başkası gibi davranamaz, başkası gibi cahillikler yapamaz, günahlara sapamaz, hafiflikler yapamaz, hafif meşreplikler yapamaz.

(*Velâkin ya'fû*) "Affeder. Kendisine karşı yapılan şeyi yüksekten affeder, bulaşmaz, onunla uğraşmaz. (*Ve yesfahu*) Ve cahilin cahilliğinden geçer, ona mukabele etmez. (*Li-izzi'l-kur'ân*) Kur'an'ın izzeti dolayısıyla vakarını bozmaz."

Şu tarife bakın, Peygamber Efendimiz ehl-i Kur'an'ın nasıl bir sıfatta olması gerektiğini bize anlatıyor. İbn-i Ömer RA'dan.

İnsan ehl-i Kur'an oldu mu, bir kere en büyük nimet verilmiş olduğunu bilecek, ondan sonra da başka cahiller gibi yapmaması gerektiğini de idrak edecek.

"—Ben ehl-i Kur'anım yahu, bana böyle söylemek yakışmaz. Bana şu adamla münakaşa etmek yakışmaz. Bana şu adamın seviyesizliğine düşmek yakışmaz. Bana şu adamla bir olup da yaka paça kavga etmek yakışmaz. Bana şu cahiller gibi deniz kenarında plajda gezmek yakışmaz. Bana şu insanlar gibi yalan yanlış yolda gitmek yakışmaz..." diye yapmaması gereken şeyleri idrak edip, vakarını muhafaza edip Kur'ân-ı Kerîm'in izzetini koruması gerekir.

Çünkü artık ehl-i Kur'an olmuştur, Kur'an'a bağlı bir kimse olmuştur, onu temsil eden bir kimse olmuştur; vakarını

bozmayacak. Affedici, cahillere uymayan, onların kusurlarına aldırmayıp onların küçüklüklerine, ona yaptığı şeylere tenezzül bile etmeyen, yürüyüp geçiveren kimse olması lazım.

Kur'ân-ı Kerîm böyle bir kitaptır. Allah-u Teâlâ Hazretleri bize bu Kelâm-ı Kadîm'in, bu Kelâm-ı Hakîm'in, Kitâb-ı Hakîm'in kadr ü kıymetini bilmeyi nasib eylesin…

Bugün hoca efendinin çocuğunun düğünü vardı, o münasebetle burada bir Kur'an ziyafeti verildi. Küçük küçük genç hafızlar, mâşaallah... Kimisi Türkiye birincisi olmuş, kimisi dünya ikincisi olmuş, kimisi bilmem neredeki yarışmada derece almış... Pırlanta gibi gençler... El-hamdü lillâh, Kur'an yoluna baş koymuşlar, harıl harıl çalışıyorlar. İlâhiler öğrenmişler, Arapça, hadislere dair, zikre dair, dinin inceliklerine dair... İnsanın gözü yaşarıyor, göğsü kabarıyor. El-hamdü lillâh...

Allah'ın nuru bu diyarda sönmedi, el-hamdü lillâh. Kâfirler İslâm'ı boğmak istediler ama boğamadılar, bak yine daha güzel filizlendi, daha güzel filizler çıktı. Şu ezanlar inşaallah susmayacak. Şu ibadethaneler bak nasıl ağzına kadar doluyor. Bir ara ne kadar garip, boynu bükük kalmıştı. El-hamdü lillâh... Dolacak. Milletimiz İslâm'ın hak olduğunu anladığı, bildiği için yine aslına dönecek; yine İslâm'ın, Kur'an'ın hâdimi olacak. O yoldan dönmeden inşaallah ne güzel işler yapacaklar... İnsanın göğsü kabarıyor.

Evlâtlarınızı ehl-i Kur'an yetiştirin!

Dün akşam bir yerdeydik; yatsı namazında hoca efendi bir âyet-i kerîme okudu ki, Arapça bilenler erir. O kadar öyle âyet-i kerîme...

E cemaat duruyor. Bilmiyor ki... Ne dediğinden haberi yok ki... Onun için Arapça da öğreneceğiz.

Arapça'ya millet hiç yüzünü döndürüp bakmıyordu da ticarî bakımdan, ticarî münasebetler gelişince; "Para var, şirketler var, tercümanlar çok para kazanıyor, 300 bin lira, 500 bin lira..." şimdi paradan dolayı iş canlandı.

Ama müslüman paradan dolayı yapmayacak. "Ben şu Allah'ın kelâmını iyi anlayayım, şu Rasûlüllah'ın sünnetini iyi anlayayım." diye Kur'an'a sarılacaksınız.

Yaşlı bir hanımefendi geldi, arabanın içindeyiz, yanımızda bizim çoluk çocuk da var, camdan eğildi:

"—*Es-selâmu aleyküm yâ üstaz!*" diye başladı Arapça tekellüm etmeye...

"—Dur bakalım, Arap turistler çoğaldı bizim memlekette, galiba bir Arap hatun bir şeyler söyleyecek..." diye biraz dinledim.

Beş-altı kelime güzel, muntazam Arapça söyledi. Ondan sonra:

"—Hocam Allah sizden razı olsun." diye Türkçe'ye döndürüverdi.

Meğer Türkmüş, yaşlı...

"—Arapça öğreniyorum hocam." dedi.

Allah Allah, hoşuma gitti... Gençler ibret alın, erkekler ibret alın ki kadınlar sizi geçecek.

Benimle mükemmel Arapça cümlelerle konuştu; ben Arap hatunu sandım, "Allah Allah... Dur, turist geldi herhalde... Bir şey mi soracak, ne yapacak?" diye...

Gayet güzel konuştu, gayet güzel dualar etti.

Oğlu da yanındaymış, oğlu da subaymış, "Buna da dua edin!"

dedi.

Kur'an'ı öğreneceğiz. Kur'an'ın anahtarı da Arapça.

Rahmetli çok kıymetli bir hoca efendi vardı, babamın arkadaşıydı, nur içinde yatsın. Vefat ettiği zaman mahalleden camları açıp kadınlar;

"—Hocamız bizi bırakıp nereye gidiyorsun?!" diye tabutunun arkasından bağırmışlar.

Kendisini öyle sevdirmişti... Yüzü gülmezdi ama hiç de kalp kırmazdı; gayet ciddi, çok güzel konuşan müstesna bir insandı.

Miftâhu'l-Kur'ân demiş, bir kitap yazmıştı; "Kur'an'ın anahtarı" demek. Bu Arapça da Kur'an'ın anahtarıdır.

Kur'an'ı okuyorsunuz, Fâtiha'yı okuyorsunuz; heyecan duymuyor. Allahu ekber diyor; heyecan duymuyor. Sûreler okunuyor; heyecan duymuyor.

"—Pekiyi, bu hoca bu sureyi, bu aşr-ı şerîfi niye mihrapta okuyor?"

Her namazın arkasından sana bir öğüt vermek için okuyor. Sen anlamıyorsun. Mâni ne? Cahillik. Cahillik Kur'ân-ı Kerîm ile bizim aramızda bir duvar örmüş.

"—Biz Kur'an'ı anlayamıyoruz."

Olmaz! Şıkır şıkır, şakır şakır, bülbül gibi Arapça konuşmamız lazım.

Neden? Dedelerimiz Arapça yazmışlar, bütün kütüphaneler Arapça eserler dolu... Arap diyarlarına yüzyıllarca hâkim olmuşuz. *Hâkimü'l-Harameyn* diye Hicaz'dan haber gelmiş. Bizim sultanımız da tevazu göstermiş:

"—Ne demek Arabistan'ın, Mekke'nin, Medine'nin hâkimi sözü... O sözü kabul etmiyorum. *Hâdimü'l-Harameyn* denilsin, biz Harameyn-i Şerîfeyn'in hizmetçisiyiz." diye yazmış.

Oralara asırlar boyu hizmet etmişler. Buralardan sürre alayları tertip etmişler; altınlar, elmaslar, kıymetli şeyler her sene oraya, Peygamber Efendimiz'in mescidine hediye gitmiş. Paralar, imkânlar, mallar, yiyecekler oralara nisâr olmuş.

İngilizler orayı kuşattıkları zaman buradan hükümete baskı yapıyorlar:

“—Teslim etsinler şu Medine’yi...”

Medine’nin paşası [Fahreddin Paşa] diyor ki:

“—Teslim etmem. Ölürüm, teslim etmem!”

“—Yahu teslim et!”

“—Teslim etmem!”

“—Teslim et!”

“—Tslim etmem! Rasûlüllah’ın diyarını teslim eder miyim?” diyor.

Öyle aşk ile hizmet etmişler... En son zamanlara kadar öyle hizmet etmişler.

Arapçayı öğreneceğiz. İngilizce’yi neden öğreniyoruz? Öğrenince küçülüyor muyuz? Hayır. Dillerini öğreniyoruz, tekniklerini öğreniyoruz, dostluklarını, düşmanlıklarını öğreniyoruz; kendimizi kolluyoruz.

Almanca’yı öğrenince küçülüyor muyuz? Fransızca’yı öğrenince küçülüyor muyuz? İşi ters bir taraftan tutturmaya lüzum yok. Öğreneceğiz, Allah’ın kelâmını anlayacağız.

Yalan yanlış fikirler ileri sürüyorlar, ters şeyler...

Bu Kur'an'ın ehli olacağız. Bu Kur'an'ın mânâsını bileceğiz. Bu Kur'an'ın ahkâmını bileceğiz. Bu Kur'an'ın ahkâmını tatbik edeceğiz. Kuru kuruya okumanın faydası yok ki!

"—Faydası yok" değil, Kur'ân-ı Kerîm öyle bir kitap ki yüzüne baksan faydası var ama, kuru kuruya okuyup da ahkâmını tatbik etmediğin zaman öyle günahlara girersin ki, oradan aldığın sevaplardan daha fazla gelir, cehennemi boylarsın, cehenneme gidersin. O bakımdan demek istiyorum. Elbette, yüzüne baksan Kur'ân-ı Kerîm'in faydası var. *Elif, lâm, mîm* desen; Allah bir elifine bir lâmına, bir mimine sevap veriyor. Çok sevabı var ama mânasını bilirsen aliyyü'l-a'lâ olur.

Onun için heves edeceksiniz; her gün 1-2, 3-5 âyet öğreneceksiniz. Mealini öğreneceksiniz, mânasını öğreneceksiniz. Biraz tefsirden, sizin anlayabileceğiniz şekilde yazılmış tefsirlerden okuyacaksınız. Talebenize, ailenize, çoluk çocuğunuza, büyüklerinize de anlatacaksınız.

Gençseniz:

"—Gelin, üç tane âyet okuyalım, ondan sonra… Haydi bakalım!" diyeceksiniz, büyüklere anlatacaksınız. "Ben bunu biliyorum." diyeceksiniz.

Yaşlıysanız:

"—Oturun bakalım çoluk çocuk şuraya, bırakın öteki işleri; üç tane ayet okuyacağız, izahını yapacağız..." diyeceksiniz.

Dün akşam bir yerde sohbetteydik, Tevbe Sûresi'nden iki tane ayet yetti. Gözyaşları içinde kaldık... İki tane ayet... Her gün bir tane, iki tane ayet okusa, hıfzetse insan neler öğrenir.

Allah cümlemizi ehl-i Kur'an eylesin… O Kur'an'ın vakarına, izzetine, şerefine sahip eylesin... Haramını haram, helâlini helâl bilip, onun mübarek yükünü omuzlarımıza alıp da, kendimize baş tacı edip de hayatımızı öyle sürmeyi nasib eylesin… Ahirette Kur'ân-ı Kerîm'i bize şefaatçi eylesin, davacı etmesin...

"—Yâ Rabbi! Bunlar beni okudular, yolumda gitmediler. Yâ Rabbi! Bunlar beni evlerinde rafa kaldırdılar, hiç yüzümü açmadılar, tozlara gark oldum..." diye bizden davacı olmasın.

c. Her Gün İki Yüz Ayet Okumak

Bu da yine Kur'ân-ı Kerîm ile ilgili bir hadîs-i şerîf ki Ebü'd-Derda RA'dan Deylemî rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[193]

مَنْ قَرَأَ مِائَتَيْ آيَةٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ نَظَرًا ، شُفِّعَ فِي سَبْعِ قُبُورٍ حَوْلَ قَبْرِهِ ، وَخَفَّفَ اللهُ الْعَذَابَ عَنْ وَالِدَيْهِ ، وَ إِنْ كَانَا مُشْرِكَيْنِ (الديلمي عن أبي الدرداء)

RE. 438/3 (*Men karae mietey âyetin fî külli yevmin nazaran, şüffia fî seb'i kubûrin havle kabrihî, ve haffefa'llàhu'l-azâbe an vâlideyhi, ve in kânâ müşrikeyni*)

(*Men karae mietey âyetin fî külli yevmin*) "Kim her gün Kur'ân-ı Kerîm'den iki yüz âyet okursa, (*nazaran*) bakarak..." Açacak Kur'ân-ı Kerîm'i, nazar ederek okuyacak.

Burada bu *nazaran* sözü üzerinde biraz durayım. Bir insan Yâsin'i ezbere biliyor; iyi, tamam, güzel. Ama yüzünden okursa sevabı daha çok. Ezbere de okuyabilir ama yüzünden okursa sevabı daha çok.

Yüzünden öyle okursa ne olur?

"Allah ona kendi kabrinin yanında daha yedi kabre şefaat etme hakkı verir. Etrafındaki mezar komşusu yedi kabre şefaat etme hakkı verir. Anası babası müşrik bile olsalar —yani müslüman değil, mü'min değil— anası babası yine o iki yüz âyet okuyan evlattan fayda görür de azapları hafifler. Allah müşrik bile olsa, ana babasının azabını hafifletir."

"—Pekiyi, mü'min olsa?"

Mü'min olsa başına taç giydirir. Burada yazmıyor ama böyle evlâdın anası babası çok hayırlara nâil olur.

d. Kur'an'ı Uygun Olmayan Yerde Okumak

Bu da Ebu'd-Derda RA'dan Deylemî'nin naklettiği bir hadîs-i

---

193 *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.537, no:2408; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.273, no:23489.

şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[194]

مَنْ قَرَأَ عِنْدَ أَمِيرٍ كِتَابَ اللهِ ، لَعَنَهُ اللهُ بِكُلِّ حَرْفٍ قَرَأَ عِنْدَهُ لَعْنَةً ، وَلَعَنَ الْأَمِيرَ عَشْرَ لَعَنَاتٍ ، وَيُحَاجُّهُ الْقُرْآنُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَيُنَادِي هُنَالِكَ ثُبُورًا؛ فَهُوَ مِمَّنْ يُقَالُ لَهُ: لاَ تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُوراً وَاحِداً (الديلمى عن أبى الدرداء)

RE. 438/4 (*Men karae inde emîrin kitâba'llàhi, leanehu'llàhu bi-külli harfin karae indehû lâ'neten, ve leane'l-emîre aşre la'nâtin, ve yuhâccuhu'l-kur'ânu yevme'l-kıyâmeti, feyünâdî hünâlike subûren; fehüve mimmen yukàlu lehû: Lâ ted'u'l-yevme subûran vâhiden.*)

Bu hadîs-i şerîf de Kur'ân-ı Kerîm'in iyi maksatlarla okunması, kötü yerlerde kötü maksatlarla, dünya menfaati celbetmek için veyahut da birilerine yağcılık yapmak için okunmaması gerektiğine: okunursa, onun iyi olmayacağına dair.

(*Men karae inde emîrin kitâba'llàhi*) "Her kim ki bir hükümdarın, komutanın yanında Allah'ın kitabı olan Kur'an'ı okursa; (*leanehu'llàhu bi-külli harfin karae indehû lâ'neten*) onun yanında okumuş olduğu her bir harf için Allah ona bir lânetle lânet eder. (*Ve leane'l-emîre aşre la'nâtin*) O emire de her bir harf için on defa lânet eder."

Okuyana bir, emire on defa lânet eder.

Neden? Emir zalim, okuyan kimse de riyakâr ve gösteriş ehli; emirden bir şey celbetmek için okuyor. Çünkü komutan ya, başkan ya; parası var, pulu var, sarayı var, imkânı var; ya ona bir vazife verir, ya bir kese altın verir, ya bir maaş verir, ya bir şey verir diye...

(*Ve yuhâccuhu'l-kur'ânu yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde Kur'an ondan davacı olur."

"—Beni riya ile okudu, o zalimin yanında okudu!" diye.

---

[194] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.546, no:2445; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.261, no:23449.

O zalim, Kur'an'ı dinleyecek adam değil ki, onun emirlerini tutacak insan değil ki... Şarkı dinler gibi dinliyor, gazel dinler gibi dinliyor...

(*Feyünâdî hünâlike subûren*) "O orada 'Helak olduk!' diye bağırır da, işte o kimse, kendilerine. "Bu gün yanlız bir kere helâk olmayı değil, bir çok defa helâk olduk diye bağırın" denilenlerden olur.

Peygamber SAS Efendimiz, sonra şu ayet-i kerimeyi okudu:

لاَ تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُوراً وَاحِداً وَادْعُوا ثُبُوراً كَثِيراً (الفرقان:١٤)

(*Lâ ted'u'l-yevme subûran vâhiden ve'd'ù sübûren kesîrâ*) [(Onlara şöyle denir:) Bugün (yalnız) bir defa yok olmayı istemeyin; aksine birçok defalar yok olmayı isteyin!] (Furkan, 25/14)

Bu hadisin içinden çıkardığımız mânaya göre, biz bugünkü sözlerle söyleyelim:

"Bir insan dünya menfaati celbetmek için liyakatsiz bir adamın yanında Kur'an'ı okursa..." Hani var ya; adamın dinden imandan nasibi yok, haberi yok; Ramazan'da şurada burada heves ediyor:

"—Ben yapmazsam ayıplarlar. Ağayım ben, yapmam lazım." diye düşünüyor.

O da bir ziyafet çekiyor, etrafına bir sürü insan topluyor:

"—Haydi bakalım şunu okuyun, bunu okuyun..."

Artık orada ona riya, gösteriş olsun diye, onun menfaatini celbetmek için, cebine aktarmak için sahtekâr insanlar bazı şeyler okuyabiliyorlar. Az da olsa, bunlar bazı yerlerde zaman zaman görülebiliyor.

Tamam, böyle zalim bir başkanın, emirin yanında Allah'ın kelâmını riya ile, gösteriş ile bir kimse okursa; her bir harf için Allah'ın bir kere lânetine uğrar. Emir de on misli lânete uğrar.

Peygamber SAS Efendimiz;

"—İlmi nâehile vermeyin!" demiş, biraz ona benziyor.

"—İlmi nâehile vermeyin, ilme yazık olur, ilme zulmetmiş olursunuz. İlmi ehlinden esirgemeyin, bu sefer bu adamcağıza yazık etmiş olursunuz."

Ehli işte, öğrenecekti ne güzel, sen ona ilmi öğretmedin. Beriki herife öğrettin; onun hiç o tarakta bezi yok, adam olacağı yok, nâehil kimse. Yazık ettin. Şimdi ilmi nerelerde kullanacak o; şerde kullanacak, dünya menfaati celbetmekte kullanacak.

İlmi nâehile vermeyecek, ehlinden esirgemeyecek.

Ehli geldi;

"—Bana şunu öğret!" dedi.

"—Pekiyi gel. Sabah gel, gece gel, gündüz gel..." diyecek, ona öğretecek.

Ama nâehile de ilmi vermeyecek.

Edebiyat fakültesinde okuduğumuz zaman bizim bir profesör vardı, Helmut Ritter.[195] Kendisi Almandı. Buraya gelmiş; Cihan harbinde, Çanakkale harbinde bulunmuş. Almanlarla beraber yaptık ya o harbi... O zamandan yerleşmiş. Arapça, Farsça mütehassısı. Almanya'da öyle yetişmiş. Türkiye'de de mükemmel Türkçe öğrenmiş. Ne makaleler yazmış, ne kitaplar yazmış; herkes kitaplarını okur, çok bilgili bir kimse diye hürmet eder.

Bir gün derste bize Arapça okutuyor, Arapça eski metinlerden okuyoruz, dedi ki:

"—Ben Şâfiî mezhebindenim."

Ben yerimden hopladım. Vay Alman vay… Şâfiîyim deyince benim gözlerim açıldı. O da benim heyecanımı anladı, güldü, dedi ki:

"—Benim hocam İsmâil Sâib Efendi Şafî mezhebindendi."

İsmâil Saib Hoca diye bir hoca varmış Beyazıt Umumî

---

[195] Helmut Ritter (1892-1971): 1892 yılında Yahudi bir ailenin çocuğu olarak Almanya'da doğdu. 1910'da liseyi Kassel'de bitirdikten sonra Halle Üniversitesine girdi ve burada ünlü şarkiyatçı Carl Brockelmann ve Paul Kahle gibi büyük alimlerden ders aldı. Türkçe, Arapça, ve Farsça'dan başka İbrani ve Süryani dillerine de vakıftı.

Türkiye'de modern anlamda filoloji tetkik ve usullerinin tanınmasında önemli hizmetleri bulunan Helmut Ritter, 1933 yılında İstanbul Üniversitesi'nde Arap ve Fars filolojisi bölümüne okutman olarak davet edildi. 1938 yılında bu bölüme profesör olarak atandı. Şarkiyat Araştırma Merkezi'nin (Şarkiyat Enstitüsü) kurulmasında önemli bir rol oynadı.

1969 yılında Almanya'ya döndü. 1971 yılında Almanya'da vefat etti. Helmut Ritter, şarkiyat araştırmaları sahasında ilk akla gelen alimlerdendir.

Kütüphanesi'nde, derya gibi bir adammış. Birisi bir mesele sorduğu zaman:

"—Evladım, git kütüphaneden filanca dolabın üçüncü rafından sağdan sekizinci kitabı al, 75. sayfasını aç, işte o mesele oradadır." diye söylermiş.

Hafızası öyle kuvvetli bir insanmış. Çok büyük eserler de yazmış da eserleri basılmış. O adam, yanına müslüman olmayan hiç kimseyi kabul etmezmiş.

Bunlar ondan ilim öğreneceğiz diye müslüman olmuş. Bir bizim bu bize Arapça öğreten profesör Helmut Ritter, dünya çapında meşhur bir oryantalist, yani müsteşrik profesör. Bir de bir başkası vardı Oscar Reşer, o da yine ismini değiştirmiş, Osman Reşat adını almış, müslüman olmuş. O da bir başka yerdeydi Edebiyat fakültesinde; o da onun talebesi.

Bak ilim adamı vakar sahibi oldu mu, gâvuru nasıl döndürtüyor, o ilmi öğreneceğim diye... Kalbi Allah'a kalmış... Zahirde, "Ben müslüman oldum." diyor, "Şâfiî mezhebindenim." diyor, hocasına hürmet ediyor, elini öpüyor. Eh, kalbi Allah'a kalmış. Kalbinden müslüman olursa kurtulur, olamazsa ne diyelim?..

Sizler de bizler de öyle değil miyiz? Müslümanlığı has hâlis yaparsak kurtuluruz. Kalbimizde riya, fesat, fitne olursa herkes zarar eder. O da zarar eder, biz de zarar ederiz.

Zahiren müslüman olmuş; biz zahire göre hükmederiz, ötesine aldırmayız. Adı Oscar iken değiştirmiş Osman adını almış. Anna Maria iken adını değiştirmiş, bilmem ne bilmem ne adını almış. Şöyleyken böyle...

"—Eh, bizi aldatmış."

Bizi aldatmadı, kendini aldattı. Bizi ne aldatacak, biz ne zarar gördük? Kendisi görecek âhirette, aldatmışsa... Hakikaten müslüman olmuşsa kendisi faydasını görecek.

Ama, "Müslümandan gayrisine ilim öğretmem!" deyince kaç tane profesörü önüne diz çöktürmüş de o İsmail Saib Hoca, müslümanım dedirtmiş.

Bizde öyle... Nâehile ilim öğretmek yok.

Bir gün fakültedeyim. Baktım çocukların bazısı, birkaç tanesi

başka fakültelerdeki gibi, hani hocaya saygı yok, öyle bir şey yapmaya kalkar gibi oldular. Dersi kestim... Çok sinirlendim ama; elim ayağım titredi. Bir kestim dersi, camın önüne gittim, birkaç derin nefes aldım... Çünkü çok fena söyleyeceğim; kendimi tutmasam çok fena olacak iş... Ama çocuklar da mum gibi sarardılar. Sonra döndüm dedim ki:

"—Bak, ben size bu dersi siz müslümansınız diye, imanlısınız diye veriyorum. Yoksa çatlasanız vermem bu dersi size. Ağzımı açıp size bir harf öğretmem. Nâehile ilim öğretir miyim? Edebinizi takının, bu şey bir daha tekerrür etmesin." dedim.

Etmedi el-hamdü lillâh...

Biz başka bir fakültedeyiz, hocayız. Bir hukuk profesörü var, o da Elazığ Üniversitesi'ne gidiyor, Ankara Üniversitesi'ne gidiyor, bir de bizim o bulunduğumuz fakülteye geliyor. Ben de oraya başka yerden geliyorum. İkimiz de üniversite hocasıyız.

Ben öteki hukuk profesörüne sordum;

"—Hocam, nasıl buradaki talebeler?"

"—Valla Es'ad Bey, ben buradaki çocuklara hayret ediyorum. Bunlar melek gibi çocuklar." dedi.

Bu Adapazarı'nda, Sakarya Mimarlık Mühendislik Mektebi'nde —şimdi fakülte— oldu.

"—Bunlar melek." dedi. "Kapıyı çalıyorlar; 'Hocam çok özür dilerim, tren geç kaldığı için geç geldim, izin verir misiniz, derse girebilir miyim?' diyor, bayılıyorum. 'Buyur evlâdım.' diyorum, giriyor içeriye.

Halbuki Elazığ'da, bir tekme vuruyor kapıya... Ceketi omzuna almış, hiç yüzüme bakmadan kabadayı kabadayı giriyor. Hele bir laf söyle... 'Laf söyle de göreyim!' gibilerden bir edayla oturuyor yerine." diyor. "Bu çocuklar melek..." diyor.

Bu çocuklar müslüman da ondan. Bu çocuklar da bilir onlar gibi olmasını... Zaten öyle olur. Müslüman olmasa, ister istemez öyle olur.

İnsan müslüman olmadı mı, hayvandan beter olur. Ne hocasına saygısı kalır, ne babasına saygısı kalır. Anasını merdivenden yuvarlar.

"—Kocakarı, çıkart paraları!"

"—Yok evlâdım..."

Paldur küldür yuvarlar aşağıya...

Müslüman olmadı mı, hiçbir şeyin kıymeti kalmaz.

Nerelerden nerelere... Bunu riyakârlık etmemek ve ehline ilim öğretmek sözünden açtık.

Emir, Kur'an okumaktan anlayacaksa, Kur'an'a hürmet edip emrini tutacaksa; onun yanında oku! Anlamayacak bir insanın yanında gazel okur gibi Kur'an okumak olur mu? Olmaz.

"—Okursan ne olur?"

Her harfi için Allah'ın bir lânetine uğrarsın. O herif-i nâşerif de her harfi için on lânete uğrar.

Demek ki, Kur'an ciddi bir kelâm olduğundan, insanın söyleyeceği, okunacağı yere bile dikkat etmesi lazım!

Şuradan, Allah rahmet eylesin, nice hürmetkâr, eski, ilimleri öğrenmiş hafızlar geldi geçti... Diz çöktüler mi burada heykel gibi otururlardı. Ne ağzını kıpırdatır, ne vücudunu sallar, ciddi ciddi Kur'ân-ı Kerîm okurlardı.

Bir keresinde, hiç unutmuyorum; müezzinlik yapan gençlerden, çocuklardan bir tanesi:

"—*Ve lem yekün lehuuu küfüven ehad*." diye okudu.

Orada *lehû* bu kadar uzatılmayacak, (*Ve lem yekün lehû küfüven ehad*) denilecek. Fazla uzatmış.

Namazı kıldık, şuradan dışarıya çıkıyoruz. Hoca efendi rahmetli —bizim Hocamız değil de buraya misafir gelir giderdi, iyi hafız— dedi ki:

"—Niye *lehû*'yu o kadar uzattın?"

O da işin ciddiyetini anlamadı, yani hocasının ikazını... Biraz gülerek, ezilerek, büzülerek işte bir laflar söyledi. Ne söylediğini unuttum da, "İşte oldu..." gibilerden...

"—Yüzüne bir tokat aşkedersem görürsün! Anlarsın o zaman oldu mu olmadı mı..." dedi.

Ben de hayret ettim; bir *lehû*'yu birazcık uzattı diye hiç ona bile razı olmuyor. Nasıl okuması gerekiyorsa ona göre okuyacak. Kendisi çünkü oturdu mu yerinden kıpırdamazdı; heykel gibi dururdu.

Kur'an saygısı, sevgisi, edebi öyledir.

Edep kitaptan öğrenilmez; üstaddan öğrenilir. Hocanın karşısına diz çökersin, öğrenirsin; ilme nasıl kıymet veriliyormuş, ilim nasılmış...

Şurada ben hatırlarım hafız kardeşlerimizden, seneler öncesi mahâric-i hurûfu öğrenmiş, şurada:

"—Hocam bana yeniden öğret." diye diz çöküyor, oturuyor.

Bir *be* harfini kaç defa tekrar ediyor, bir *cim* harfini kaç defa tekrar ediyor... Mahâric-i hurûf ta'limi o kadar ciddi…

Kur'ân-ı Kerîm kıymetli olduğundan her şeyi böyle.

e. Ayete'l-Kürsî Okumanın Sevabı

Bu hadîs-i şerîfi biraz daha dikkatli hafızanıza yerleştirin. Sebebini söyleyeceğim.

Bu hadîs-i şerîf Ebû Ümâme el-Bâhilî Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Neseî'de var, İbn-i Hibban'da var, Dâra Kutnî'de var, Taberânî'de var. Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[196]

مَنْ قَرَأَ آيَةَ الْكُرْسِي دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ ، لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ الجَنَّةِ إِلاَّ أَنْ يَمُوتَ (ن. حب. قط. طب. ض. والروياني عن أبي أمامة)

RE. 438/5 (*Men karae âyete'l-kürsiyye dübüre külli salâtin mektûbetin, lem yemna'hu duhûle'l-cenneti illâ en yemûte*)

"Her kim ki her farz olan namazın arkasından Âyete'l-kürsî'yi okursa..."

Yani *Allahu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyu'l-kayyûm*... diye başlayan âyet-i kerîme. *Vesia kürsîyyihü's-semâvâti ve'l-ard* diye geçtiği için

---

[196] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.114, no:7532; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.92, no:8068; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.30, no:9928; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.9, no:824; Taberânî, *Dua*, c.I, s.214, no:673; Ebû Ümâme RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.458, no:2395; Hz. Ali RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.221; Muğîre ibn-i Şu'be RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.170; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.882, no:2534; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c .XXI, s.228, no:23363.

içinde adı Âyete'l-kürsî deniyor.

Âyete'l-Kürsî, biliyorsunuz, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

اللّٰهُ لاَ اِلَهَ إِلاَّ هُوَ ، الْحَيُّ الْقَيُّومُ ، لاَتَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَنَوْمٌ ، لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ ، مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ ، يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَ مَا خَلْفَهُمْ ، وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاءَ ، وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ وَالأَرْضِ ، وَلاَ يَؤُدُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ (البقرة:٢٥٥)

(*Allàhu lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûm, lâ te'huzühû sinetün ve lâ nevm, lehû mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard, men ze'llezî yeşfeu indehû illâ bi-iznih, ya'lemü mâ beyne eydîhim ve mâ halfehüm, ve lâ yuhîtûne bi-şey'in min ilmihî illâ bimâ şâe, vesia kürsiyyühü's-semâvâti ve'l-ard, ve lâ yeûdühû hıfzuhümâ ve hüve'l-aliyyü'l-azîm.*)

[Allah ki, kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur. O Hayy ve Kayyum'dur; dâimâ diri ve yarattıklarını gözetip yönetendir ve her şey varlığını onunla devam ettirir. Kendisini ne bir uyuklama, gaflet, ne de bir uyku tutar. Göklerdekiler ve yerdekilerin hepsi onundur. İzni olmadan, onun katında kim şefaat edebilir? O kullarının yaptıklarını ve yapacaklarını, gelmiş ve geleceklerini bilir; ona hiçbir şey gizli kalmaz. Kullar onun ilminden, ancak kendi dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar. Onun kürsüsü gökleri ve yeri içine almıştır. Onları koruyup gözetmek ona ağır gelmez. O çok yücedir, çok büyüktür.] (Bakara, 2/255) diye, Bakara Sûresi'ndeki büyük ayet-i kerime.

"Bu âyet-i kerîmeyi kim her farz namazın arkasından okursa, (*lem yemna'hu duhûle'l-cenneti*) onu cennete girmekten hiçbir şey alıkoymaz; (*illâ en yemûte*) ancak ölmesi..."

Ölüm var arada da ondan cennete giremiyor. Yaşıyor da ondan. Ölümden gayri bir şey onun cennete girmesine mâni olmaz. "Girecek cennete ama ölmedi; ölse ondan sonra cennete gidecek."

demek.

Şimdi buna niye “Dikkat edin!” dedim, onu söyleyeyim.

Kardeşlerimizin kimisi gidiyor, Suudi Arabistan’da okuyor, -Allah mübarek etsin.- kimisi Libya’da okuyor, kimisi Şam’da okuyor, kimisi Irak’ta okuyor, kimisi Pakistan’da okuyor. Allah insanın gönlüne hayırlı ilim versin.

“Şeytan da bilgili” derler ya... Araplar’ın içinde de bizden çok daha Arapça iyi bilen insan yok mu?

Arap kendisi, var. Ama hak yoldan gitmiyorsa Arapça bilmesi fayda etmez.

Orada ne görmüşse görmüş, ne okumuşsa okumuş, kimden, hangi bâtıl mezhepten öğrenmişse:

“—Efendim bu namazın arkasındaki bu tesbihler, oturmalar, kalkmalar nedir? Ben vallàhi de billàhi de bunların hiçbir tanesini bundan sonra yapmam!” demiş, çıkmış, bir de yemin yapıştırmış.

Sanki bunlar bid’atmiş gibi... “Yalanmış, yanlışmış” demek istiyor, “Dinde bunların aslı esası yok.” demek istiyor da yemin-i billah ederek “Böyle yapmayacağım!” demiş.

İsmini sormadım da bu şaşkının, ama bana böyle anlattılar: Suudi Arabistan’da okumuş, veyahut Libya’da okumuş, nerede okuduysa bilmiyorum; gelmiş, bizim bu namazların arkasından salevât getirmemizi, *Sübhàna’llàh* dememizi, *El-hamdü li’llâh* dememizi, *Allàhu ekber* dememizi, *Âyete’l-kürsî* okumamızın hepsini külliyen reddediyor. Yokmuş böyle şeyler de, yanlış olarak sanki yapılıyormuş da, vallàhi de billàhi de o ondan sonra yapmayacakmış.

E şaşkın adam, senin ilmin daha fındık kabuğunun içini doldurmaz. Daha çok fırın ekmekler yiyeceksin, büyüyeceksin, adam olacaksın, olursan... Ondan sonra anlayacaksın dünyanın kaç köşeli olduğunu, kaç bucağı olduğunu...

Bak, hadîs-i şerîfte kürsî’yi okumayı tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz? Bunun karşılığının cennet olduğunu bildiriyor ve “O kişinin cennete girmesine ancak ölümü engel arada, başka bir engel yok.” diye bildiriyor.

Bunun gibi tesbihler için de hadis-i şerifler var. O

Sübhàna'llàh'lar, *El-hamdü li'llâh*, *Allàhu ekber*'ler için de... Ondan sonra, öteki salevatların da sebebi var… Dedelerimizin bize hazır olarak öğretiverdikleri, bizim âdet olarak yapıverdiğimiz bu namazın arkasındaki, önündeki merasimin hepsi hadislerden çıkartılmış.

"—Efendi, sen ne sanıyorsun? Sen dedelerimizi cahil mi sandın? Onlar Arapça kitaplar yazıyorlardı da Araplar'a Arapça öğretiyorlardı. Hâlâ şimdi *Emsele, Binâ, Maksûd* okutulmuyor mu?"

Hâlâ bizim büyüklerimizin yazdığı bilmem ne kitabı, bilmem ne kitabı Arap âleminde basılır, okunur. Sen dedelerini öyle hor hakir görme.

Bunlar, bu zamâne insanları, bizim buradaki zamâne insanları gibidir. Onlar Arapça biraz bilirler Arap memleketinde ama, onlar öyle derya gibi değil. Onların bilgileri o eskilerin yanında öyle çok değil. Eskiden ne derya gibi insanlar gelmiş geçmiş.

Hemen birazcık bir şey duyunca yolunu bırakıveriyor, yemini basıyor, raydan çıkıyor. Vefasız…

Dikkat edin! Kimisi Cuma kılmaz, kimisi sünnet kılmaz, kimisi hadisleri reddeder, kimisi tesbihleri reddeder, kimisi zikrin karşısına çıkar: Bu zikrin bir faydası yokmuş.

Yahu Rasûlüllah Efendimiz'in beş yüze yakın hadisini topladım be, insaf! Allah insaf versin, sen hiç hadis okumaz mısın?

Kitabına da yazmış: İnsanın oturup da terleyinceye kadar *Lâ ilâhe illla'llàh* demesi, Allah demesinin hiçbir faydası yokmuş beyefendiye göre...

Ya Rasûlüllah Efendimiz var diyor; çatla sırtından! Var diyor işte… Hadîs-i şerîfte var, sana delilleri getireyim!

Allah yarım hoca etmesin… Yarım doktor candan eder, yarım hoca dinden eder derler.

Yarım, eksik... İki tekerlekli araba gider mi? Kamyon gider mi iki tekerlekli? Gitmez. Onun gibi.

Yarım, bir tarafı yok, eğri büğrü, tek ayakla, tek kolla seke seke bir şey yapmaya çalışıyor.

Ya sen dur bakalım! Senin bu dolaştığın meydanlarda eskiden arslanlar kükreyerek dolaşırdı, sen şimdi bir topal tilkisin. Ne

sanıyorsun kendini?

Zikri inkâr ediyor, onu inkâr ediyor, bunu inkâr ediyor... Müctehid kesiliyor; Arapça bilmez. Arapça kelimelerin mânasını anlamaz. Bir de insanların önüne çıkıp rehberlik etmeye, önderlik etmeye çalışıyor, teşkilat kurmaya çalışıyor, insanları o gruba çekmeye çalışıyor, çalışan gruplara çatıyor...

Kardeşim sen benimle uğraşacağına, git şu Bulgar kâfiri ile uğraş, Yunan kâfiri ile uğraş, uğraşacaksan. Ne istiyorsun bizim memleketimizden?

f. Vâkıa Sûresi'ni Okumanın Mükâfatı

Daha dur bakalım...

İki sûreyi okumanın sevabına dair bir hadîs-i şerîf nakledilmiş. İbn-i Asâkir'de kaydedilmiş. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[197]

مَنْ قَرَأَ كُلَّ لَيْلَةٍ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةِ لَمْ يُصِبْهُ فَقْرٌ أَبَدًا ؛ وَمَنْ قَرَأَ كُلَّ لَيْلَةٍ لاَ أُقْسِمُ بِيومِ الْقِيَامَةِ ، لَقِيَ اللهَ يومَ الْقِيَامَةِ ووَجْهُهُ كَالْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ (كر. عن ابن عباس)

RE. 438/6 (*Men karae külle leyletin izâ vaka'ati'l-vâkıati, lem yusibhu fakrun ebeden; ve men karae külle leyletin lâ uksimu bi-yevmi'l-kıyâmeh, lekıya'llâhe yevme'l-kıyâmeti ve vechuhû ke'l-kameri leylete'l-bedri*.)

(*Men karae külle leyletin*) "Her bir gece her kim *İzâ vakaati'l-vâkıa* Sûresini okursa, ona asla fakirlik uğramaz. Her gece bir kimse *Lâ uksimu bi-yevmi'l-kıyâmeh* Sûresini okursa, kıyamet gününde Allah'a yüzü ayın on dördü gibi, pırıl pırıl parlak bir şekilde kavuşur."

---

[197] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.444, no:4192; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.593, no:2700; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.271, no:23483.

Bu iki sureyi ezberlemek lâzım değil mi?

Bu hadisleri neden okuyoruz?

Hak bellediğimiz şeyi tatbik edeceğiz.

İzâ vaka'ati'l-vakıa Sûresi'ni ezberlemek lâzım; insan fakirlik çekmeyecek. Okumak lâzım. İlk önce yüzünden okursunuz okursunuz, sonra ezberlenir. Sonra, *Lâ uksimu bi-yevmi'l-kıyâmeh Sûresi*'ni de okumak lâzım! Çünkü bazı yüzler o gün kapkara olacak:

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ (آل عمران:١٠٦)

(*Yevme tebyaddu vücûhun ve tesveddü vücûh*) "Kıyamet gününde bazı yüzler kapkara olacak, bazı yüzler pırıl pırıl nurânî olacak." (Âl-i İmran, 3/106)

O yüzü ak olanlardan, hem de ayın on dördü gibi pırıl pırıl olanlardan olmak için, o sûreyi okumak lâzım!

Bunun bir hikâyesini de mecmuamızda yazmıştık:[198]

Abdullah ibn-i Mes'ûd RA ki, İmâm-ı Azam Efendimiz'in de feyiz aldığı kimsedir. Müfessirlerin pîri sayılır. Abdullah ibn-i Mes'ûd RA ölüm döşeğine yatmış. Ağır hasta, ölecek, belli, tamam. Ne yapalım, ölüm hak. Hz. Osman-ı Zinnûreyn yanına ziyarete gelmiş ve diyor ki:

"—Ey İbn-i Mes'ûd!"

Birisi Hz. Osman, dört halifeden üçüncüsü, meşhur Hz. Osman; Kur'ân-ı Kerîm'i toplayan, Peygamber Efendimiz'in iki tane kerimesine peş peşe, yani biri vefat edince ötekisi olmak üzere sahip olmuş olan bahtiyar, Aşere-i Mübeşşere'den kimse. Gelmiş, İbn-i Mes'ûd RA'a diyor ki:

(*Mâ teştekî*) "Şikâyetin ne, hastalığın ne?"

O mübarek de... İnsanlar ne kadar haddini bilip yükseldikçe ne kadar mütevazı oluyorlar... Yüksek insanlar ne kadar

---

198 Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.491, no:2497; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.674; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.188; Hz. Osman RA'dan.

mahviyetkarâne hareket ediyorlar. Latife olarak cevap veriyor:

(*Zünûbî*) "Günahlarım." diyor.

"—Miden mi ağrıyor, başın mı ağrıyor, dizinde mi ağrı var, derdin nedir, sıkıntın nedir?"

Onu söyleyip de sevabını kaçırtır mı; söylemiyor. "Şuram ağrıyor, buram ağrıyor, öldüm, bittim, ah, vah..." demiyor da, "Nedir şikâyetin?" deyince lafı çevirttiriyor; "Günahlarım. Günahlarımdan şikâyetçiyim, derdim o." diyor. Şaka yapıyor. Bir çeşit latife ile cevap veriyor.

(*Ve mâ teştehî*) "Ne arzu ediyorsun? Arzu ettiğini alayım."

Helva, börek, çörek, neyse, o zamanın imkânlarıyla... Hastanın canı hani bir meyve çeker. Meselâ:

"—Ah bir nar olsa da... Canım ekşi nar istedi..."

Hastaların canı böyle bir şeyler çeker.

"—Ne canın çekiyor? Ne istiyorsun? Neye iştiha duyuyorsun?"

Ona da yine latifeli cevap veriyor, diyor ki:

(*Rahmete rabbî*) "Rabbimin rahmetini canım çekiyor. Onu istiyorum." diyor. "Verebilir misin?"

Meyve sebze, yiyecek içecek, tatlı tuzlu demiyor da, "Rabbimin rahmetini..." diyor.

Bakıyor o cevap da öyle, bu sefer Hz. Osman başka bir soru soruyor, diyor ki;

(*Hel âmuru leke bi-tabîb*) "Sana emredeyim mi bir tabip, bir doktor gelsin mi?"

Diyor ki:

(*Lâ hâcete lî fîhi*) "Benim doktora ihtiyacım yok! (*Ve't-tabîbu emradanî*) Beni doktor hasta etti." diyor.

"—Hangi doktor hasta etti? Yanlış ilaç mı verdi?"

Hayır. Doktorların doktoru Allah-u Teàlâ Hazretleri o hastalığı ona nasib etmiş.

"—Bana asıl şifayı verecek olan zât bu hastalığı nasib etmiş. Allah-u Teàlâ bana hastalığı nasib etmiş. Doktor filan istemem." diyor.

Her cevap böyle nükteli geliyor.

"—Sana biraz para pul, altın para, dinar, dirhem vereyim mi?"

“—Ona da ihtiyacım yok.” diyor.

Para teklif ediyor; “İhtiyacım yok.” diyor, “ İşte görüyorsun, hastayım, öleceğim, ne yapayım parayı?” diyor. Gözü tok.

(*Yekûnu min ba’dike li-benâtike*) “Sana lâzım olmasa, senden sonra kız çocuklarına lâzım olur.”

Demek ki İbn-i Mes’ûd’un geride kız çocukları kalmış. Babaları ölecek, kız çocukları geride kalacak. Hz. Osman, “Onlara kalır.” diyor.

(*E tahşâ li-benâtiye fakran*) “Sen benim kız çocuklarımın fakirliğe düşmesinden mi korkuyorsun?” diyor Hz. Osman’a. “Ben onlara *İzâ vakaa Sûresi*’ni öğrettim.” diyor. “Rasûlüllah SAS Hazretlerinden duydum ki:

‘—Kim *İzâ vakaa Sûresi*’ni her gece okursa, asla ona fakirlik, yoksulluk bulaşmaz, gelmez.’ dedi.” diyor.

Râvi bunu duyduktan sonra, her gece okumaya başlamış.

Biz de her gece okuyalım dedik de seyahatti, şunuydu bunuydu, aksatıyoruz. Siz aksatmayın inşâallah. *İzâ vakaa Sûresi*’ni her gece okuyun!

İşte bak, burada o hadîs-i şerîf çıktı. *İzâ vakaa*’yı ve *Lâ uksimu bi-yevmi’l-kıyâmeh* Sûresi’ni okumak tavsiye edildi.

g. Abdestten Sonra Kadir Sûresi’ni Okumak

Müjdeli bir hadis-i şerif. Enes RA’dan Deylemî rivâyet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[199]

مَنْ قَرَأَ فِي إِثْرِ وُضُوئِهِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مَرَّةً وَاحِدَةً ، كَانَ مِنَ الصِّدِّيقِينَ ؛ وَمَنْ قَرَأَهَا مَرَّتَيْنِ ، كُتِبَ دِيوَانِ الشُّهَدَاءِ ؛ وَمَنْ قَرَأَهَا ثَلَاثًا ، حَشَرَهُ اللهُ مَحْشَرَ الْأَنْبِيَاءِ (الديلمي عن أنس)

[199] *Kenzü’l-Ummâl*, c.IX, s.521, no:26090; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.261, no:23450.

RE. 438/7 (*Men karaa fî isri vudùihî innâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadri merreten vâhideten, kâne mine's-sıddîkîn; ve men karaahâ merreteyni, kütibe fî dîvâni'ş-şühedâ'; ve men karaehâ selâsen, haşerahu'llàhu mahşere'l-enbiyâ'.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl...*

(*Men karaa fî isri vudûihî*) *innâ enzelnâhü fî leyleti'l-kadri merreten vâhideten*) "Kim abdest aldıktan sonra *İnnâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadri* Sûresi'ni bir defa okursa... Abdestini aldı, yüzünü, ayaklarını usûlünce yıkadı, namaz için abdest aldı, bitti. Hani havluyla kurulanırken vs: "Abdestin arkasından kim bunu bir defa okursa, (*kâne mine's-sıddîkîn*) sıddîklardan olur."

(*Ve men karaehâ merreteyni*) "İki defa okursa, adı şehidlerin divanına yazılır."

(*Ve men karaehâ selâsen*) "Üç defa okursa, (haşerahu'llàhu mahşere'l-enbiyâe) Allah onu peyamberlerle beraber haşreder."

Abdestin arkasından *İnnâ enzelnâhu fî leyleti'l-kadri*'yi bir kere, iki kere, üç defa okumanın sevabı... Abdestten sonra bunu unutmayın!

h. Elli Defa İhlâs Okumak

Enes RA'dan rivayet edilmiş, Sünen-i Dârimî'de var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[200]

مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ خَمْسِينَ مَرَّةً ، غَفَرَ اللهُ لَهُ ذُنُوبَ خَمْسِينَ سَنَةً

(الدارمى ، ع. ومحمد بن نصر عن أنس)

RE. 438/8 (*Men karae kul hüva'llàhu ehad hamsîne merreten, gafera'llàhu lehû min zünûbe hamsîne seneten.*)

"Her kim Kul *hüva'llàhu ehad* Sûresini elli defa okursa, Allah onun elli senelik günahını affeder."

---

[200] Dârimî, *Sünen*, c.II, s.553, no:3438; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.585, no;2659; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.267, no:23470.

i. İki Yüz Defa İhlâs Okumak

Enes RA'dan rivayet edilmiş, Beyhakî'nin *Şuabü'l-İman*'ında var. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[201]

مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ مِائَتَي مَرَّةٍ غَفَرَ اللهُ لَهُ ذُنُوبَ مِائَتَي سَنَةٍ

(هب عن أنس)

(النسائى ، وابن الضريس فى فضائل القرآن ، وسمويه)

RE. 438/9 (*Men karae kul hüva'llàhu ehad mietey merretin, gafera'llàhu lehû zünûbe mietey senetin.*)

"Kim Kul hüva'llàhu ehad Sûresini iki yüz defa okursa Allah onun iki yüz senelik günahını affeder."

İnsanın ömrü de iki yüz seneyi bulmaz, yani bütün ömrü boyunca günahları affedilmiş oluyor.

Bu gibi hadisleri okuyunca tatbik etmek lazım! Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin lütf u keremi çoktur. Bunun sevabına ermek için bunları okumaya devam etmek lazım!

Arkasından gelen üç hadis-i şerif de hep Kul hüva'llàhu ehad'ın faziletine dair:

j. **Günde Yüz Defa İhlâs Okumak**

Enes RA'ın rivayet ettiğine göre, çeşitli kaynaklarda var, buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[202]

مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ مِائَة مَرَّةٍ ، غَفَرَ اللهُ لَهُ خَطِيئَة خَمْسِينَ عَاماً

---

[201] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.506, no:2542; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.329, no:7005; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdat*, c.VI, s.187, no:3243; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.I, s.482, no:1826; Enes RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.586, no:2661; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.269, no:23479.

[202] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.308; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.437; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.934, no:2661; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.269, no:23477.

مَا اجْتَنَبَ خِصَالاً أَرْبَعاً : الدِّمَاءَ ، وَ الأَمْوَالَ ، وَ الْفُرُوجَ ، وَالأَشْرِبَةَ

(عد. هب. كر. عن أنس)

RE. 438/10 (*Men karaa kul huva'llàhu ehadü miete merreh, gafara'llàhu lehû hatìete hamsîne âmen. me'ctünibet hısàlen erbaà: Ed-dimâe, ve'l-emvâle, ve'l-fürûce, ve'l-eşribe*) Şimdi mânâsını verelim:

(*Men karaa kul huva'llàhu ehad miete merreh*) "Kim bu *Kul huva'llàhu ehad*'ı yüz defa okursa; (*gafara'llàhu lehû hatîete hamsîne àmen*) Allah onun elli yıllık hatalarını, günahlarını mağfiret eder, affeder, örter, bağışlar, setreder; (*me'ctünibet hısàlen erbaa*) dört konuda sakınmayı başardıkları takdirde... Bu *Kul huva'llàhu ehad* Sûresi'ni yüz defa okuyanlar, şu dört şeyden kendilerini sakınabilmişlerse, Allah onların elli yıllık günahını affeder."

Neymiş bu dört şey:

1. (*Ed-dimâe*) "Kanlar" Bakın, burada *dem* kelimesinin çoğulu geldi. (*Ed-dimâe*) "Kanlardan kendini koruyabilirse." Yâni ne demek? Kimsenin kanını akıtmazsa, yaralamazsa, öldürmezse; kàtillik, yaralama gibi şey yapmazsa demek. "Kanlardan kendini koruyabiliyorsa, birisinin kanına girmekten kendini koruyabiliyorsa..."

2. (*Ve'l-emvâle*) "Başkasının malını haram yolla gasb veya haksızlık veya aldatmaca veya şu veya bu şekilde neyse, kumar vs... Öyle gasbetmiyorsa, almıyorsa. Haram malları, başkalarının mallarını almıyorsa, başkasının kanlarına girmiyorsa..."

3. (*Ve'l-fürûce*) "Başkalarının namuslarına zarar vermiyorsa...)

4. (*Ve'l-eşribete*) "Meşrubatlardan sakınıyorsa..." Yâni, sarhoşluk veren içkilerden sakınıyorsa...

Daha derli toplu, halkların anlayacağı kelimelerle söyleyecek olursak: "Kan dökmekten, mal çalmaktan, başkasının namusuna tecavüz etmekten, içki içmekten korunmuşsa, korunduğu takdirde, korunduğu müddetçe, yüz *Kul huva'llàhu ehad* okuyanın, elli yıllık

günahı affolur.”

Demek ki üç tane hadîs-i şerîf peşpeşe geldi, hepsi Enes RA’dan, *Kul hüva’llàhu ehad*’ın faziletine dair. İkinci tane daha var sayfanın sonuna kadar, onları da tamamlayıverelim!

k. Bin Tane İhlâs Sûresi Okumanın Karşılığı

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[203]

مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ أَلْفَ مَرَّةٍ ، فَقَدِ اشْتَرٰى نَفْسَهُ مِنَ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (إبراهيم بن حمير الخارجى فى فوائده ، والرافعى عن حذيفة)

RE. 438/11 (*Men karae kul hüva’llàhu ehadün elfe merretin*) “Her kim bin defa Kul hüva’llàhu ehad’ı okursa, (*fekadi’şterâ nefsehû mina’llàhi azze ve celle*) “Kendisini Azîz ve Celîl Allah’tan satın almış olur.” Yani cehennemden paçayı kurtarır, kurtarmasına vesile olur.

Bir oturmalı, bu bin defayı da hadisi duyunca insan hiç olmazsa birkaç defa yapmalı...

l. Her Namazdan Sonra On İhlâs Okumak

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[204]

مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ ، دُبُرَ كُلِّ صَلاَةٍ مَكْتُوبَةٍ عَشَرَ مَرَّاتٍ ، أَوْجَبَ اللهُ لَهُ رِضْوَانَهُ وَمَغْفِرَتَهُ (ابن النجار عن ابن عباس)

---

[203] *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.586, no:2664; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.266, no:23466.

[204] *Kenzü’l-Ummâl*, c.I, s.599, no:2372; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.267, no:23471

RE. 438/12 (*Men karaa kul huva'llàhu ehad, dübüre külli salâtin mektûbetin aşera merrâtin, evceba'llàhu lehû rıdvânehû ve mağfiretehû*)

(*Men karae kul hüva'llàhu ehadün dübüre külli salâtin mektûbetin aşra merrâtin*) "Her kim ki farz olan her namazın arkasından *Kul hüva'llàh*'ı on defa okursa." Hah, bu kolay...

(*Evceba'llàhu lehû rıdvânehû ve mağfiretehû*) "Allah ona rızasını ve mağfiretini vacib kılar." Yani mutlaka rızasına ve mağfiretine erer.

Her namazın arkasından parmaklarımız sayısınca on defa okuyuverelim!

Bu *Kul hüva'llàhu ehad* Sûresi, çok kıymetli bir sûredir. Bunların hepsi işte peşpeşe sıralanmış, *Kul hüva'llàhu ehad*'ın fazileti ile ilgili.

Kıymetinin sebebi, Kur'an'ın Allah'ın kelâmı olması. Ayrıca fazileti; Allah'ın varlığını, birliğini, kudretini ifade etmesi. Ma'rifetullah ile ilgili bilgiler olduğu için, *Kul hüva'llàhu ehad*'ın sevabı çoktur.

Allah bizi ehl-i ma'rifet eylesin, ehl-i Kur'an eylesin… Çok hayırlara, sevaplara nâil olmak, şu hadislerde vaad edilen o mükâfatlara ermek nasib eylesin…

Fâtiha-ı şerîfe mea'l-besmele!

04. 08. 1985 – İskenderpaşa Camii

20. GAZAB VE HOŞNUTLUK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ hayra halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihi ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtuhâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fî'n-nâr… Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّداً ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ بَيْنِ عَيْنَيْ جَهَنَّمَ . قَالُوا : يَا رَسُولَ الله ، يُحَدِّثُ عَنْكَ يَزِيدُ وَيَنْقُصُ ؟ قَالَ : لَيْسَ ذَاكَ أَعْنِيكُمْ ، إِنَّمَا أَعْنِي الَّذِي يَكْذِبُ عَلَيَّ مُتَحَدِّثًا يَطْلُبُ بِهِ شَيْنَ الإِسْلامِ. قالوا : وَهَلْ لِجَهَنَّمَ عَيْنٌ ؟ قَالَ: نَعَمْ أَمَا سَمِعْتُمُوهُ يَقُولُ: إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ (الفرقان:١٢) فهل تَرَاهُمْ إِلاَّ بِعَيْنَيْنِ (طب. وابن مردويه عن أبى أمامة)

RE. 441/6 (*Men kezebe aleyye müteammiden fe'l-yetebevve' mak'adahû min beyni ayney cehenneme. Kàlu: Yâ rasûla'llah, yuhaddisu anke yezîdu ve yenkusu? Kàle: Leyse zâke a'nîküm, innemâ a'ni'llezî yekzibu aleyye mütehaddisen yatlubu bihî şeyne'l-islâmi. Kàlu: Ve hel li-cehenneme aynun? Kâle: Neam, emâ semi'tumûhu yekùl: İzâ raethüm min mekânin baîd. Fehel terâhüm illâ bi-ayneyni*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlenizin üzerine olsun… Mevlâmız yaptığınız ibadet ve taatleri, kılınan namazları kabul eylesin... Dileklerinizi i'tâ ve ihsan eylesin... Sevdiği, razı olduğu kullarının zümresine cümlenizi dâhil eylesin…

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şerîflerinden bir miktar sizlere *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumaya, açıklamaya geçmeden önce, buyurun beraberce evvelen ve hâsseten Peygamber Efendimiz'in ruh-i pâkine hediye olması için, sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, sâdât ve meşâyih-i turûk-u aliyemizin, sâir enbiyâ ve mürselîn ve evliyâullahın; beldemizin medâr-ı iftihârı sahabenin, tâbiînin, evliyâullahın:

Eseri telif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamız'ın, eserin içindeki hadislerin bize kadar gelmesine emek sarf etmiş olan râvilerin ve alimlerin; uzaktan yakından bu hadisleri dinlemek üzere buraya teşrif eden siz kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olmak üzere ve biz yaşayan hayattaki müslümanların da Mevlâmız'ın rızasına uygun ömür sürüp Peygamber SAS Efendimiz'in yolunda yürüyüp, sevdiği razı olduğu kullar olarak huzûr-u Rabbi'l-izzete varmamıza vesile olması için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım.

……………………………..

a. Peygamber Efendimiz'e Yalan Söz İsnad Etmek

Mukaddimede metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerîf Ebû Ümâme RA Hazretleri'nden Taberânî tarafından ve İbn-i Mürdeveyh'te kayıtlı bulunan, rivayet edilmiş olunan bir hadîs-i şerîftir. Hadis rivayeti ile ilgili.

Mâlum, Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor ki:[205]

---

[205] Muhtelif lafızlarla:

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.310, no:14373; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.80, no:206; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.186, no;10; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.214, no:5591; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.550, no:1786; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-*

إِنَّ أَفْضَلَ الْكِتَابِ كِتَابُ اللهِ ، وَأَفْضَلَ الْهَدْيِ هَدْيُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمْ .

(*İnne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh*) "Kitapların en faziletlisi Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kitabı olan Kur'ân-ı Kerîm'dir. (*Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem*) Gidilecek yolların en güzeli, Peygamber SAS Efendimiz'in yoludur."

Bu yolların da belirlenmesi Peygamber Efendimiz'in sünnetini tanımakla, bilmekle olur; sözlerini zapt etmekle, öğrenmekle olur. Ama Peygamber Efendimiz'in söylemediği bir sözü bir kimse söylerse onun durumu ne olacak?

Bu hadîs-i şerîfte buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:[206]

مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّداً ، فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ بَيْنِ عَيْنَيْ جَهَنَّمَ . قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، يُحَدِّثُ عَنكَ يَزِيدُ وَيَنْقُصُ ؟ قَالَ : لَيْسَ ذَاكَ أَعْنِيكُمْ ، إِنَّمَا أَعْنِي الَّذِي يَكْذِبُ عَلَيَّ مُتَحَدِّثًا يَطْلُبُ بِهِ شَيْنَ الإِسْلَامِ. قالوا :

Evliyâ, c.III, s.189; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.377; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.228; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Buhàrî, *Sahih*, c.V, s.2262, no:5747; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.18, no:46; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.184, no:353; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.48, no:367; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.97, no:8521; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.438, no:2076; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.159, no:20198; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.200, no:4786; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.263, no:1325; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.323, no:916; Hatîb-i Bağdâdî, *Takyîdü'l-İlm*, c.I, s.55¸Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.415, no:790; *Kenzü'l-Ummâl,* c.I, s.336, no:962, 963 ve c.XV, s.1368, no:43589; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.222, no:587.

206 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.131, no:7599; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.320, no:3434; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.236, no:29251; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.359, no:23717.

وَهَلْ لِجَهَنَّمَ عَيْنٌ؟ قَالَ: نَعَمْ أَمَا سَمِعْتُمُوهُ يَقُولُ: إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ (الفرقان:١٢) فَهَلَ تَرَاهُمْ إِلاَّ بِعَيْنَيْنِ (طب. وابن مردويه عن أبى أمامة)

RE. 441/6 (*Men kezebe aleyye müteammiden fe'l-yetebevve' mak'adahû min beyni ayney cehenneme. Kàlu: Yâ rasûla'llah, yuhaddisu anke yezîdu ve yenkusu? Kàle: Leyse zâke a'nîküm, innemâ a'ni'llezî yekzibu aleyye mütehaddisen yatlubu bihî şeyne'l-islâmi. Kàlu: Ve hel li-cehenneme aynün? Kâle: Neam, emâ semi'tumûhu yekùl: İzâ raethüm min mekânin baîd. Fehel terâhüm illâ bi-ayneyni*)

(*Men kezebe aleyye müteammiden*) "Kim bana kasden yalan bir sözü isnad ederse."

"—Rasûlüllah şöyle buyurdu." diyor ama Rasûlüllah'ın söylemediğini biliyor; hadis olmadığı, onun söylemediği belli.

"Kim bana yalan söz isnad ederse, (*fe'l-yetebevve' mak'adahû*) o kişi oturma yerine hazırlansın!"

Mak'ad, *mahall-i kuud*, yâni oturma yeri demek. "O kişi oturma yerini hazırlasın, oturma yerine hazırlansın!" Nerede? (*Min beyni ayney cehenneme*) "Cehennemin iki gözü arasındaki oturma yerine hazırlansın!"

Bunun üzerine tabii sahâbe-i kirâm, etrafta dinleyenler dediler ki: (*Yâ rasûlallah, yuhaddisu anke*) "Bir kişi var ki senden söz nakllediyor. 'Peygamber Efendimiz'in meclisinde bulundum, şöyle dedi, böyle dedi.' diye senden söz rivayet ediyor, söylüyor ama, (*yezîdu ve yenkusu*) beşer hâlidir, tam senin söylediğin gibi söyleyemez de sözüne ekler veyahut eksik bırakır, çıkartır veya fazlalaştırır. Ufak tefek farklılıklar olur, artık söyler, eksik söyler. Bunun durumu ne olacak?"

(*Kàle*) Ona o zaman buyurdu ki Peygamber Efendimiz:

(*Leyse zâke a'nîküm*) "Benim kastettiğim bu değil. Cehennemin iki gözü arasında yerini hazırlasın dediğim kişi bu değil. (*İnnemâ a'nî*) Ben ancak şu kişiyi kasdediyorum: (*Ellezî yekzibu aleyye mütehaddisen yatlubu bihî şeyne'l-islâmi*) Benden söz nakledip

onunla İslâm'ın noksanlaşmasını, ayba uğramasını, ta'na uğramasını ve zarara uğramasını kasdeden kimsedir."

Yâni, "İyi niyetle benim meclisimde bulunmuş, söylerken bazı sözü iyi hatırlayamamış, birazcık eksik birazcık fazla söylemiş, mânayı nakletmiş veyahut ibarede, kelimede bir değişiklik olmuş; 'Cehennemde yerini hazırlasın.' derken onu kasdetmiyorum. Benden sözü fesat maksadıyla, bana deyip, bana isnat edip de İslâm'ın zarara uğramasını kasdeden kişiyi düşünüyorum, onu kasdediyorum." buyurmuş.

Hakikaten râviler arasında bazen hadislerin metinlerinde (*ev kezâ*) denir, "Hadis şöyle rivayet edilmiş veyahut şöyle… (*Şekkun mine'r-râvi*) "Bu, râviden şektir, râvi tereddüt etmiştir, 'Acaba şu kelimeyi mi kullandı veya bu kelimeyi mi kullandı?' diye tereddüt etmiştir." gibi şeyler olur.

Sahâbe-i kirâm aynen sözü nakletmeye dikkat etmişlerdir ama insanlık hâlidir. Hele hadis uzun olduğu zaman, ola ki bazı yerlerinde eksik söylemiş olabilir, yarıda bırakmış olabilir, hatırladığı yere kadar söyleyip öbür tarafı söylememiş olur. O zaman eksik söyledi. Veyahut biraz izah edeyim diye fazlaca söyledi. O zaman hemen cehennemlik mi olacak?

Hayır. Bu tehdit, iyi niyetle Peygamber Efendimiz'in hadislerini nakleden şahıslara değil. Peygamber Efendimiz'in adını, makamını, müslümanlar arasındaki sevgisini, itibarını alet ederek İslâm'a zarar vermek istiyor, laf sokuşturuyor, karıştırıyor; bunlardır." dedi Efendimiz.

(*Kàlû: Ve hel li-cehenneme aynün*) "Cehennemin iki gözü arasındaki oturma yerini hazırlasın." buyurduğu için bu sefer de dediler ki:

"—Yâ Rasûlallah, cehennemin de gözü var mı?"

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz buyurdu ki: (*Kàle: Neam*) "Evet, cehennemin gözü vardır. Kendisinin yutacağı, azaplandıracağı kimseye gözünü diker, bakar.

Allah bizi cehennemden âzad ettiği kullardan eylesin… İlk girenlerle cennetine giren bahtiyarların zümresine dâhil eylesin...

(*Emâ semi'tumûhu*?) "Duymadınız mı Kur'ân-ı Kerîm'den..."

Peygamber Efendimiz söz söylerken, onun sözü senettir,

başımızın tacıdır ama Kur'ân-ı Kerîm'den de bir âyet-i kerîmeyi şahit olarak sözüne delil olarak zikir buyurmuş. Diyor ki:

"İşitmediniz mi ki Kur'ân-ı Kerîm'de Allahu Teâlâ, (*yekùl*), buyuruyor ki:

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا (الفرقان:١٢)

(*İzâ raethüm min mekânin baîd*) "Cehennem onları uzak bir mekândan gördüğü zaman." *Raet*; müennes, cehenneme râcî... *Hüm*; ehli cehennem.

"Ehli cehennemi cehennem uzaktan gördüğü zaman, (*semiû lehâ tegayyuzan ve zefîra*) o kişiler cehennemin kızgınlığını, öfkelenişini, müthiş kaynamasını ve uğultusunu işitirler." (Furkan, 25/12) Allah o durumlara düşürmesin, o felâketlere uğratmasın.

(*İzâ raethüm*) "O cehennem ehlini cehennem uzaktan gördüğü zaman gayızlanıyor, nefesi oluyor. Zefîr ve şehîkı oluyor, nefes alması oluyor. Bir canavar gibi düşünün ki, ateş soluyan bir canavar, gözleri olan bir şey. Cehennem ehlinin felâketini düşünün...

Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerifinde: (*Fehel terâhüm illâ bi-ayneyni*) "İki gözden başka bir şeyle mi görür onlar?" diyor.

(*İzâ raethüm*) dediğine göre âyet-i kerîmede, belli ki gözleri var. "İşte ayet-i kerimeden delil budur." demiş oluyor.

Başka bir hadis-i şerifinde Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

"—Cehenneme düşmemeye çare arayın."

Mâlum, insanların bir kısmı, (*hüm fîha hàlidûn*) ebediyyen cehennemde kalacak. Kâfir, cehennemde ebediyen kalacak. Ama bir kısım günahkâr, bîçare, zavallı, akılsız, tedbirsiz müslümanlar da cehenneme düşecek. İmanı var ama kabahati de çok. Çalışmadı, çabalamadı, gayret etmedi, öğüt dinlemedi, söz anlamadı, anasının babasının nasihatini tutmadı, hocasının işaretine riâyet etmedi; daldı günahlara, daldı dünyanın zevkine, bir yığın kabahat işledi... Vardı huzur-u Rabbi'l-izzete; onu kırmış, bunu üzmüş, ötekisinin malını almış, berikisinin hakkına tecavüz etmiş... Hesap görüldü;

haydi bakalım cehenneme... Cezası kadar yanıp çıkacak. Böyle müslümanlar da var.

Diyor ki Peygamber Efendimiz:

“—Cehenneme bir giren kimse *ahkàben* orada kalacak.”

Ahkàben, Âmme Sûresi’nde de bu kelime geçiyor. *Ahkàb*, *hukub* kelimesinin cem’i ki, 80 küsur yıla Araplar *hukub* diyorlar. *Ahkàben* demek; cehennemde birkaç *hukub* kalacak, birkaç 80 yıl kalacak. Ama oranın 80 yılı, bizim bu dünyanın 80 yılı kadar değil.

Ya nasıl?

وَإِنَّ يَوْماً عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ (الحج:٤٧)

(*Ve inne yevmen inde rabbike keelfi senetin mimmâ teuddûn*) “Allah’ın indinde bir gün, sizin saydığınız günler hesabıyla bin yıl gibidir.” (Hac, 22/47)

O zaman ne ediyor? Bizim bir senemiz yuvarlak hesap 360 gün etse, hani kamerî yıl 356, 360 desek; âhiretin bir yılı 360 bin sene eder. Seksen de birkaç tane olacak; üç tane olsa... (*Ekalli cemi’ selâsetün*) “Çoğulların en azı üç tane olur.” Üç hukub olsa, eder 240. 240 kere 360 bin...

Allah esirgesin, insan bir cehenneme düştü mü demek ki milyonlarca sene kalacak. Çıkacak olanı bile...

Rabbimiz bizi ikazlardan mütenebbih olan, cehennemden kendisini sakınan, ailesini, evladını sakındıran, oraya düşmemeye çare bulan, doğrudan doğruya cennete giren bahtiyarlardan eylesin…

Bir girenin hâli böyle olacak.

Sonra bir başka hadîs-i şerîfte buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

“—Eğer cehennemdeki zakkum ağacından bir damla dünya denizlerine damlasaydı, bütün dünya denizlerini, ummanlarını, okyanuslarını acılaştırırdı, zehir gibi acı ederdi. Pekiyi, onu yiyenin hâli ne olacak?” diyor Peygamber Efendimiz.

Cehennemde Allah onlara ne yedirecek? İrin içirecek, zakkum yedirecek, azap görecek, işkenceler çekecek... Orada bir damlası dünya ummanlarını acılaştıran bir zakkum gıdası olacak. Acıktığı

zaman sıcak cehennem suları, o pis suları içecek.

Eğer bir insanın biraz aklı varsa, biraz tedbir endişesi varsa, biraz istikbal düşüncesi varsa, akıllı insan ahirette cehenneme düşmemek için tedbir alır. Aklı varsa...

Akılsıza sözümüz yok…

b. Zekî İnsan Kimdir?

Peygamber SAS Efendimiz, bir başka hadis-i şeriflerinde buyurmuşlar ki:[207]

الْكَيِّسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ ، وَ عَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ ؛ وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ نَفْسَهُ هَوَاهَا ، وَتَمَنَّى عَلَى اللهِ الأَمَانِيَّةَ (ط. حم. ت. ه. حل. ق. ك. عن شدَّاد بن أوس)

RE. 229/7 (*El-keyyisü men dâne nefsehû, ve amile limâ ba'de'l-mevt*) "Zeki insan, nefsini dizginleyen, zabt u rapt altına alan ve ahiret için hazırlanandır."

Akıllı insan kimdir?

"—Şu kadar kitap okumuş, bu kadar fakülte bitirmiş, şu kadar yüksek mevki elde etmiş, kütüphanesinde yüz bin kitap var..."

Hayır, hayır, hayır... Akıllı insan; nefsini dizginleyip şu dünya

---

[207] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.638, no:2459; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1423, no:4260; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.124, no:17164; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.125, no:191; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.153, no:1122; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.281, no:7141, 7143; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.107, no:863; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.350, no:10546; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.369, no:6306; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.267; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.266, no:463; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.140, no:185;

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.3, s.310, no:4930; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Muhàsebetü'n-Nefs*, c.I, s.19, no:1; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, no:56, no:171; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.50, no:6430; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.39; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.186; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.679, no:7036; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.1024, no:2029.

hayatının dağdağası, gürültüsü arasında ahireti unutmayıp nefsine hàkim olup cenneti kazanandır.

Akıllı bu, ben ona akıllı derim.

Köyden bir bîçare, çarıklı çıkıyor; şehre geliyor, zengin oluyor, araba sahibi, köşk sahibi oluyor, köylüsünü çağırıyor; köşkler, havuzlar, arabalar, para, pul, nimet, ihsan...

"—Aferin be, becerikliymiş mâşâallah. Köyden beş parasız çıktı, bak şuna neler becerdi..." diyoruz.

Asıl akıllı insan o kimsedir ki cennetin köşklerini kazanır. Çünkü burada bir köşk sahibi olsa, zaten ömrünün yarısını kazanmakla geçiriyor, bakalım içinde yarısı kadar oturabilecek mi?

Hani şu Beylerbeyi Sarayı'nın sahibi? Hani Dolmabahçe Sarayı'nın sahibi? Hani Topkapı Sarayı'nın sahibi nerede?

İnsan öyle bir saraya, öyle bir köşke sahip olmalı ki bitmesin, elden gitmesin. O da cennette... Bir müslümana verilecek bir köşkte yetmiş bin gurfesi olacak, yetmiş bin odası olacak. Her odasında hizmetçisi olacak. Yani dünya köşkleri gibi değil. En ednâ cennet ehline bu yerler, bu gökler kadar bir yer verilecek.

İnsan bu fırsatı kaçırır mı? Bu nimeti kaçırır mı? O cehenneme düşmeye koşar mı böyle dolu dizgin?

Koşmaz ama eğer akıllıysa... Ama aklı yoksa, gözü körse, beyinsizse, o zaman ne yapar?

(*Ve'l-àcizü men etbea nefsehû hevâhâ*) Ahmak kul da nefsinin arzusu peşine kendisini takıp, sürüklettiren, (*ve temennâ ale'llàhi'l-emâniyyeh*) ondan sonra da 'Allah *Gafur*'dur *Rahim*'dir, beni affeder, onun rahmeti çoktur!' diye Allah'a temenni besleyen kimsedir."

"—Bana da cennet gelir."

Bekle gelir. Bekle ki gelir.

Çalışmayana yok… Cennet de cehennem de bu dünyada insanın kesbinin mükâfatı veya cezasıdır. Sen çalışmadın. Çalışacak çabalayacak, çalışacak çabalayacak, öyle...

Onun için aklımız varsa kardeşlerim, edebiyat bir tarafa, laf bir tarafa, ben güzel anlatamayabilirim; aklımız varsa, cenneti kazanmaya bakalım! Aklımız varsa, cehennemden kendimizi

korumaya bakalım!

Bir kimse ki kendisini cehennemden korumuyor, doludizgin cehenneme gidiyor; yalan söylüyor, dolan ediyor, kibir, ucub, gıybet, dedikodu, her türlü kötü sıfat, ahlâk içinde birikmiş, gidişi de ters... Yazıklar olsun. Vah yazıklar olsun! Acımak babından yazıklar olsun. Vah zavallı...

Peki, senin oğlun gidiyor, sen camidesin.

"—Ne biçim babasın? Yahu sen ne biçim babasın? Evladın ateşe doğru gidiyor! İmanın zayıf demek ki… Eğer imanın kuvvetli olsa, o evladını o ateşe bırakır mısın?"

"—Bırakmam."

Peygamber Efendimiz, kendisine esir kafilesi getirildi. Anlaşılan esir kafilesi grup grup gelmiş. Bu gruptan bir kadıncağız fırladı koştu, öteki gruptan bir çocuğu bağrına bastı; öpüyor, kokluyor, seviyor... Demek ki kâfile ayrı düşmüş, yolda ayrı kalmışlar; o da esir o da esir, Medine-i Münevvere'ye getiriliyorlar. İslâm'a bayrak açmışlar, isyan etmişler, harp etmişler, müslümanları öldürmüşler; harp yapılmış, onlardan esir geliyor. Kadın da esir, çocuk da esir. Ama kadın buradan paçayı kurtarınca koşmuş yavrusunu bağrına basmış, öpüyor, kokluyor... Sevgi, şefkat, annelik sahnesi...

Peygamber Efendimiz de bakıyor... Ârif insanın her bakışı ibrettir. Sahâbe-i kirâm da bakıyorlar. Peygamber Efendimiz dedi ki:

"—Ne dersiniz ey ashabım, şu kadın şu çocuğunu ateşe atar mı?"

"—Atmaz yâ Rasûlallah! Nasıl seviyor bak, nasıl kavuştum diye sarım sarım sarılıyor... Atmaz."

Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarına bu kadının şu çocuğuna şefkatinden çok daha şefkatlidir."

Bu kadar şefkatli Rabbimiz var da, biz nasıl cehenneme düşüyoruz?

O kadar şefkatli Rabbimiz var, cennetin bu kadar mükâfatı, nimeti var, cehennemin de bu kadar korkunç hâli var; biz yine cehenneme düşüyoruz. Akıl alacak bir şey değil, akıl alacak bir şey değil...

Bütün deniz kenarları, Akdeniz'den, Hatay'dan, başka şehirler bir tarafa... Burası İslâm diyarı... Akdeniz sahilleri, Mersin, Adana, Antalya, Alanya, Kaş, Bodrum, Marmaris, İzmir, Ayvalık, Sarımsaklı plajı, Erdek, Trakya, Tekirdağ vesaire... Her taraf karınca düğünü gibi çıplak insan…

Kimlerin çocukları bunlar?

Bunlar, buraları "Allah Allah, Allah Allah, Allah Allah..." diye harbe bile giderken zikrederek, canını ortaya koyan şehidlerin çocukları... Ne hale gelmiş? Sorma hâlini...

Onun için biz bu kardeşlerimize de acıyacağız. Bunlar bizim ya kardeşimizdir, ya dayızademizdir, ya evladımızdır, ya yeğenimizdir; hem kendimizi kurtaracağız hem onları kurtaracağız. Ya da kendi çocuğumuzdur, kendi kızımızdır.

قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَاراً وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (التحريم:٦)

(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nâren vekùduhe'n-nâsü ve'l-hicâratü*) "Kendinizi ve ailelerinizi öyle bir ateşten koruyun ki, o ateşin yakıtları, yakacakları insanlar ve taşlardır." (Tahrim, 66/6) buyruluyor.

c. Evlâtlarımızı İyi Yetiştirelim!

İkinci hadîs-i şerîf… Ebû Hüreyre RA'dan İbnü'n-Neccâr kitabında ve Deylemî Amr Hazretleri'nden rivayet eylemiş. Kısa bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[208]

مَنْ كَرُمَ أَصْلُهُ ، وَطَابَ مَوْلِدُهُ ، حَسُنَ مَحْضَرُهُ (الديلمي عن عمر ؛ ابن النجار عن أبي هريرة)

(*Men kerume asluhû, ve tàbe mevlidühû, hasüne mahdaruhû*)

(*Men*) "O kimse ki, (*kerume asluhû*) kökü, soyu, aslı asil olan; asaletli, temiz pak, kıymetli, itibarlı bir aileden olan; (*ve tâbe mevlidühû*) doğuşu, doğumu hoş olan... Aslı güzel, doğumu güzel olan kimsenin, (*hasüne mahdaruhû*) mahzarı güzel olur."

Mahzar ne demek? Şerhte Gümüşhaneli Hocamız Rh.A. buyurmuş ki: "Meclisi güzel olur, mahall-i huzuru güzel olur." demiş.

Temiz pak, asil soylu bir insan, doğumu asil bir insan, yanına gittiğin zaman; güzel huylu olur, meclisi tatlı olur, zevk duyarsın, gül bahçesine girmiş gibi olursun, sözlerinden hoşnut kalırsın. İnsan, "Ah daha devam etsen, saatlerce sürse, sabahlara kadar sürse..." der. Bu mânâyadır diyor.

Bu doğru tabii... İnsanların meclisi asaletten oluyor, biraz gerilerden başlıyor. Soyu çirkin olursa, Allah saklasın, zina mahsulü olursa, veled-i zina olursa, şöyle olursa böyle olursa, tabii

---

[208] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.500, no:5549; Hz. Ömer RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.153; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.131, no:561; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.94, no:30758; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.274, no:2590; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.361, no:23725.

iş oradan berbat gidiyor. Anası haram süt emdirirse, iş oradan fena gidiyor. Babası eve haram lokma getirirse, iş oradan ters gidiyor. Evvelkilere bağlı…

Tamam, o zaman o insanın meclisi tatlı olur. Bir mana bu.

Fakat *mahzar* diye insanın karşılaştığı zaman görünen hey'etine de derler. Onun için demişler ki mesela; (*nik mahzar*) güzel görünümlü, güzel hey'etli demek. Böyle bir tâbir var. Böyle olan insanın siması, hey'et-i umumiyesi yakışıklı, mütenasip endamlı olur demek. Kusursuz doğar, güzel olur. Çünkü nesli asil. Ondan sonra doğumu da zinadan değil, güzel mânasına.

Bir de *mevlid* kelimesi üç mânaya gelir:

Bir; doğuş zamanı… İki; doğum yeri.

Meselâ, Arap "Senin mevlidin neresi?" der. Erzurum, Kars, Adana... Doğum yeri demek.

Veyahut;

"—Mevlidin ne zaman, doğum zamanın ne zaman?"

"—İşte bin dokuz yüz bilmem kaç senesi…"

Bazen zaman mânasına gelir, bazen yer mânasına gelir. Bazen de masdar-ı mim'i olur, doğuşu güzel mânasına.

Bir insanın doğuşu da neye bağlıdır?

Bir insan pattadak doğmuyor. Bir babaya ihtiyaç var, bir anaya ihtiyaç var, o ananın onu dokuz ay karnında taşıması var... Babası temiz olacak, anası temiz pak olacak, nikâhlı olacaklar... Ondan sonra helâl gıda ile beslenecek, büyüyecek, dualarla doğacak, kulağına ezanlar okunacak... Anası babası güzel isim koyacaklar, nâmına ziyafetler verecekler, akîkalar kesecekler... Eh, bu doğuş merasimi güzel bir merasim.,

Doğum yeri mânasına oluverse, buradaki mâna ne olur?

Bir mübarek yerde, hoş bir mahalde, feyizli bir yerde doğarsa tabii onun da doğan insana çevrenin tesiri var.

Zaman mânasına gelse? Bir hoş mübarek vakitte doğmuş.

Mesela:

"—Senin adın ne?" diyorum;

"—Benim adım Kadir." diyor.

"—Niye Kadir adını koymuşlar?

"—Ben Kadir gecesinde doğmuşum."

“—Mâşaallah, ne güzel, Ramazan’da Kadir gecesinde doğmuş.” diyoruz değil mi, güzel bir zamanda doğmuş diye.

Hâsılı, bu hadîs-i şerîfte... Tabii bizim hatırımıza gelen, şerhte olmayan mânalar.

Bir insanın doğum yeri, kendi aslı nesli bir kere temiz pak olursa; bir de doğduğu zaman mübarek bir zaman olursa, doğduğu yer mübarek yer olursa...

“—Bu adamcağız Mekke-i Mükerreme’de doğdu.”

Oh, ne şeref...

“—Medine-i Münevvere’de doğdu.”

Ne güzel mesela...

Doğduğu yer iyi olursa, doğuş zamanı iyi olursa, bir de doğumu dualarla, helâllerle oldu. O kimse yakışıklı olur. Tepeden tırnağa bakarsın, yüzü pırıl pırıl nurânî olur.

“—Allah-u Teàlâ Hazretleri bir insanın dış görünüşünü tepeden tırnağa yontma, güzel, yakışıklı yapıp da huyunu da güzel ettikten sonra onu cehenneme atmaz.” diyor.

Kitaplarda böyle ifade var.

Demek ki, çocuğumuzun iyi olması için gıdasına dikkat edeceğiz. Doğumundan önceki şeylere dikkat edeceğiz, diye de bize ders çıkıyor.

Biz sanıyoruz ki; çocuk beş yaşına, yedi yaşına gelecek de bir mektebe vereceğiz de terbiye olacak. Geçmiş ola... Çok kaçırdın sen... Tren çoktan kalktı gitti. Sen buna helâl lokma yedirmedin.

“—Hocam yaramaz, ele avuca sığmıyor, laf dinlemiyor. Komşunun bahçesinden elma çalıyor, cam kırıyor...”

Sen ona kim bilir nasıl, dikkat etmedin ki...

Dikkat edeceğiz. İnşaallah evlâtlarımıza dikkat edelim. Evlâtlarımızın analarına dikkat edelim. Evlâtlarımızın babalarına dikkat edelim. Kızlarımızın kocalarına dikkat edelim. İçkici, ayyaş, sarhoş, meyhanede içmiş, zilzurna, sallana sallana kapıyı zor bulmuş, kör kütük, küfelik, ondan sonra içeriye gelmiş; kızının kocası, haydi bakalım bir de çocukları olmuş...

Hayır gelir mi? Gelmez.

Dikkat edeceğiz. Kız, gelin alacaksak dikkat edeceğiz. Kızımızı

bir kimseye vereceksek dikkat edeceğiz.

“—Efendim, filanca çocuk çok çok iyi bir insan, melek; enstitüyü bitirdi, İlâhiyat Fakültesini bitirdi, beş vakit namazında, müslüman, mütedeyyin bir insan. Parası yok.”

Onun ahlâkı para…

Haydi bakalım ahlâksız bir insan 100 bin lira, 200 bin lira ver, ahlâklı edebilecek misin? Parayla pulla alınır mı? Allah korkusu var. O Allah korkusu kalbinde, parayla alınır mı? Parayla ölçülebilir mi?

Bahaeddîn-i Nakşîbend Efendimiz hanımına demiş ki;

“—Hanım, şu bizim kız büyüdüğü zaman, büluğa erdiği zaman, âdet görmeye başladığı zaman benim haberim olsun.”

Valide sultan gelmiş, demiş:

“—Efendi hazretleri senin kızın büyüdü.”

Hemen talebelerinden bir tanesini çağırmış:

“—Gel buraya, ben sana kızımı vermek istiyorum.”

"—Aman efendim, estağfirullah, ben âciz nâçiz, daha beş parası olmayan bir talebeyim medresede, bir köşede fakirâne..."

"—Olsun..."

Hemen ona vermiş.

Kızını da düğün yapıp uğurlarken demiş ki, aradan birkaç ay geçmiş düğün hazırlığı filan:

"—Kızım kusuruma bakma, seni birkaç ay geciktirdim."

Kime vermiş? Kendisinden sonra makamına geçecek olan, velî olacak olan bir kimseye vermiş.

Parası yoktu, pulu yoktu ama velî işte, o gözle bakar, öyle seçer.

Biz de ona dikkat edelim.

Hata ediyoruz. "Zengin olsun." diyoruz. "İlle zengin olsun..."

Ya zengin olur azdırırsa iyi mi olur? Zengin olur kötü huylu olursa?..

Zenginledi mi adamın ilk işi ikinci hanım almak olurmuş. Biraz parayı buldu mu...

Her şeyin hayırlısını istemek lazım.

Karnı doydu mu, cebinde para doldu mu meydanda dolaşmaya başlar Hacivat-Karagöz gibi "Yâr bana bir eğlence, aman medet bir eğlence..." Sahnede Hacivat alay ediyor ama... İşte bu nefis, şeytan insana öyle yapar. Onun için her şeyin hayırlısı...

Peygamber Efendimiz'e gelmedi mi Cebrail AS:

"—Yâ Rasûlallah! Allah-u Teàlâ Hazretleri sana buyuruyor ki: 'İstersen sana şu etraftaki dağları altın yapayım!'"

"—İstemem." dedi.

Peygamber Efendimiz dua etseydi Allah ona saraylar vermez miydi? Saltanatlar vermez miydi?

Dünyanın en güzel yerlerinde, deniz kenarlarında, havuzların başında, fıskiyelerin altında, çardaklarda, kameriyelerde Allah yaşatmaz mıydı?

Efendimiz istemedi. Dedi ki:

"—Yâ Rabbi! Bir gün yiyeyim, verdiğin nimetlere şükredeyim; iki gün oruç tutayım, sabredeyim."

Bu dünyada istemedi. Rasûlullah Efendimiz acaba yanlış hesap mı yaptı?

Hâşâ sümme hâşâ... Hiç öyle şey olur mu? Bizim hesabımız

yanlış. Biz de âhiret hesabı yapacağız.

"—Hocam, hep ehli dünya dünyanın en güzel yerlerini alıyor."

Sen âhiret hesabı yap, Allah sana dünyanı da âhiretini de verir.

Sen dünya hesabı yaparsan, ne olacağı belli olmaz ama sen âhiret hesabı yaparsan dünyada da âhirette de kâr edersin. Ona göre. Evlât everirken de, kız ararken de, damat ararken de öyle... Çocuk yetiştirirken de öyle.

Bu çocukların hepsi bize emanettir. Biz neyiz? Bunların bekçisiyiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize ne buyurmuş:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَاراً وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ (التحريم:٦)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kù enfüseküm ve ehlîküm nâran vekùdühe'n-nâsü ve'l-hicâreh*) "Ey iman edenler, yakıtı insanlar ve taşlar olan cehennem ateşinden kendinizi, ailenizi ve çocuklarınızı koruyun!" (Tahrim, 66/6)

"—Doğdular, büyüdüler, ne yaparlar bilmem hocam."

Sen başlarında neciydin? Sen neciydin?

"—Bilmem, işte Kur'an kursuna gönderdim de..."

Öyle şey olur mu? Yarım yamalak tedbirle, hafifçe, az bir masrafla olur mu? Evladını cehennemden kurtaracaksın!

Aç bakalım şu kesenin ağzını... Gel bakalım buraya:

Renkli televizyon alacağım diye televizyona 300 bin lira verirsin değil mi? Yazlığa bilmem kaç 100 bin lira, bir yazlığa 'çıp' diye çıkartırsın. Bir düğüne bilmem kaç milyon harcarsın. Gel bakalım, bu evlat iyi yetişecek!

Benim hocam, Allah razı olsun bana Arapça'yı öğreten hocamla yolda karşılaştık:

"—Şu resmî mekteplerden okuttuğumuz kimselerden pek hayır görmedim. Şimdi bazı kimseleri özel okutacağım." diyor.

Hangi bilginin faydalı olduğuna dikkat edeceğiz. Hep dünyayı öğretiyoruz, hep hırsı öğretiyoruz, hep parayı öğretiyoruz, hep maddeyi öğretiyoruz; çocuklara biraz da ahlâkın güzelliğini, biraz

da vefanın güzelliğini, biraz da sabrın güzelliğini, biraz da takvânın güzelliğini anlatmıyoruz.

Takvâ ne demek, haberi yok. Nasıl bir şeydir, yenilir mi içilir mi, paketli midir, kiloyla mı satılır, şişe de mi bulunur; haberi yok... Takvâdan haberi yok.

Vefâ denilen bir şey varmış. "Acaba şu İstanbul'un semti mi?" Haberi yok. *Vefâ*; sana bir ara iyiliği dokunmuş olan bir kimseye devam ediyorsun.

Hoca efendi dedi ki:

"—Bir sürü talebe okuttum, hafız yetiştirdim, bir tanesi vefalı çıktı. Şimdiye kadar aradan kaç yıl geçtiyse hiç münasebetini benden koparmadı, ziyaretini kesmedi."

Her zaman irtibat hâlinde… Vefâ işte o.

Evlendin... Yakışıklı, boylu poslu bir genç güzel bir kızla evlendi. Tamam, ilk günler bal ayı diyorlar zaten, tatlı geçti, güzel günler gördünüz. Çocuklar büyüdü, üç çocuk oldu, beş çocuk oldu. Bıktı iki taraf birbirinden; haydi bir geçimsizlik, haydi ayrılma...

Sığar mı vefaya?

"—Efendim çok iyiydi bizimki, fakat hastalandı."

"—Boşa ya ne yapacaksın... Ne yaparsa yapsın... O hastalandı, hastane köşesinde inlesin; sen öbür tarafta sefana bak."

Vefâya sığar mı? Sığmaz.

Vefâ dediğimiz şey, eski hukukun devam etmesi. Biraz öğretsene... Çocuğa biraz sabrı öğretsene… Biraz Allah korkusunu öğretsene… Biraz fedakârlığı öğretsene… Önüne iki tane çatal yol çıktığı zaman bu sevaplı, bu günahlı; sevaplı yere gitmesini öğretsene… Ezan okunduğu zaman uyumamasını öğretsene… Vakti geldiği zaman uyumasını, vakti geldiği zaman uyanmasını öğretsene… Kur'ân-ı Kerîm okurken gözyaşı dökmesini, kendin de gözyaşı dökerek öğretsene…

Hiç bunları öğretmiyoruz. Gazeteler, dergiler, eğlenceler, sinemalar, tiyatrolar, çikolatalar, şekerlemeler hep maddeye, hep nefse hizmet ediyor. Ondan sonra çocuk büyüdüğünde bir itiyor seni:

"—Ben yolumu seçmişim, bu yol doğru yoldur, keyfime bakarım. İnsan bu dünyaya bir kere geliyor, burada ben de yaşayacağım,

zevk ü sefamı süreceğim.” diyor.

Yanlış öğretiyoruz, ondan. Allah’ın emrettiğine göre öğretmiyoruz, sonra hepsi başımıza püsküllü belâ oluyor.

Evlâtlarımızı iyi yetiştirelim!

d. Gazabına Hakim Olmak

Diğer hadîs-i şerîf… Allah razı olsun, bu nüshada nokta da var, güzel. Bu hadîs-i şerîf yine bizim bu mevzunun devamı gibi geldi. Tesadüfen, tevâfukan öyle geldi.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[209]

مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ ، كَفَّ اللهُ عَنْهُ عَذَابَهُ ؛ وَمَنِ اعْتَذَرَ إِلَى اللهِ ، قَبِلَ اللهُ مِنْهُ عُذْرَهُ ؛ وَمَنْ خَزَنَ لِسَانَهُ ، سَتَرَ اللهُ عَوْرَتَهُ (ابن أبى الدنيا في ذم الغضب ، ع. وابن شاهين ، والخرائطي في مساوئ الأخلاق ، ض. عن أنس)

RE. 441/8 (*Men keffe gadabahû, keffa’llàhu anhu azâbehû; ve meni’tezere ilâ rabbihî, kabila’llàhu minhu uzrehû; ve men hazene lisânehû, setera’llàhu avretehû*)

(*Men keffe gadabahû*) “İçinden doğup gelen, fışkıran, çıkıp gelen gazabını, kızgınlığını kim dizginlerse, tutarsa...”

Birden kızıverdin, yumruğu vuracaksın... Ama çok kızdın, âsabın bozuldu, alnının damarları gerildi, adalelerin gerildi... Patlattın mı tamam, onu yuvarlayacaksın. Ama Allah’tan korkuyorsun, gazabını tutuyorsun, şöyle bir sakinliyorsun...

“*—Lâ ilâhe illa’llàh… Hasbüna’llàhu ve ni’me’l-vekîl… Allahümme salli alâ seyyidinâ muhammed...”* Bir şeyler söylüyorsun, şöyle bir tutuyorsun.

---

[209] Beyhakî, Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.302, no:4338; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.534, no:18143; İbn-i Ebî Âsım, *Zühd*, c.I, s.35, no:47; Dûlâbî, *el-Künâ ve’l-Esmâ’*, c.II, s.604, no:1081; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.II, s.445, no:1824; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.405, no:7164; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XXI, s.367, no:23743.

Neden tuttun kendini? Allah rızası için.

“—Gazaplılık iyi değildir.” dedin, gazabına hakim oldun, tuttun.

“Kim böyle yaparsa, (*keffa’llàhu anhu azâbehû*) Allah da ondan azabını çeker, onu azaba uğratmaz.

Gazaba hakim olmak, işte öğreteceğin şeylerden birisi karşına çıktı. Evladına gazabına hakim olmayı öğret bakalım. Sinirlendi, kardeşinin kafasına oyuncağı geçirdi, paatt... Hadi orası kanamaya başladı...

“—Evladım!..”

Döv, cezasını ver, ne yapacaksan yap da kızdığı zaman kendisini tutmayı öğret. Yaşına göre; üç yaşında, beş yaşında, yedi yaşında, on bir yaşında, on üç yaşında, on beş yaşında kendisine hakim olmayı öğrensin.

Hadîs-i şerîf devam ediyor:

(*Ve meni’tezere ilâ rabbihî kabila’llàhu minhu uzrehû*) “Her kim ki Allah’a özür diler, mazeret dilerse Allah özrünü kabul eder.”

“—Yâ Rabbi! Şurada yapayalnızım, karanlık gecede hiç kimse yok etrafımda. Ben beni biliyorum, çok hata ettim yâ Rabbi! Çok kabahat işledim yâ Rabbi! Çok günahlara daldım, aman yâ Rabbi! Nefsim kuvvetli geldi, şeytan beni azdırdı, zayıf düştüm, yapamadım, özür dilerim yâ Rabbi! Ne yapalım, istemezdim ama elimden çıktı, oldu...”

Allah’tan özür diliyor. Hâlini itiraf ediyor, özür diliyor.

Allah kerem sahibidir. “Olmaz! Kabul etmiyorum! Yaptın bir kere, cezanı mutlaka çek!” demez. Özrünü kabul ediverir. Kerem sahibidir. Bir kerem sahibinin vaadini yerine getirmemesi olmaz.

Birisi vaad etmiş:

“—Sana bir saat alacağım.”

Almadı. Kerem sahibi değil, sahtekâr.

Öyle şey yok. Vaadini yerine getirir. Ama vaîdini yerine getirmesi gerekmez. Tehdit ediyor:

“—Eğer şöyle yaparsan asarım keserim, sana şu cezaları veririm!” dedi.

Ama iyi insan. Böyle dedi ama, sonradan sen onu yaptın da boynunu büktün:

“—Hata bende, ne yapayım yapmayacaktım ama...”

“—Haydi be affettim. Öyle demiştim ama affettim.” diyebilir.

Tehdidinden, vereceği cezadan dönmek keremdir. O da kerem, o da asalettir. Öyle yapabilir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri de Ekremü'l-Ekremîn'dir, kerimlerin kerimidir. Onun için, bir kul özür dileyince özrünü kabul eder.

Bir başka hadîs-i şerîfte geçiyor ki... Burada da var, başka yerde de var, hadîs-i şerîfte öyle geçiyor, öylece anlatacağım. Kul elini açar:

“—Yâ Rabbi..” der. Ne derse der arkasından, “Beni affet, mağfiret eyle...”

Allah ona nazar etmez; kabahatli, edepsiz, cezası çok.

“—Yâ Rabbi!” der, nazar etmez.

Kul yine “Yâ Rabbi! Affet, mağfiret eyle...” devam ediyor; Allah yine nazar etmez.

Hadiste böyle diyor.

Üçüncü defa yine “Yâ Rabbi!” diye yanıp yakılıyor, yine yalvarmasına devam ediyor. O zaman dermiş ki Allah-u Teàlâ Hazretleri:

“—Ey meleklerim, şahit olun, ben bu kulumu affettim. Çünkü benden başka Rab olmadığını bildi, ‘Yâ Rabbi! Yâ Rabbi! Yâ Rabbi!..’ deyip duruyor.”

(*Kad istahyeytü min abdî*) diyor, bir de orada böyle bir cümle var. Herkesin aklı kabul etmez.

“Şu kulumdan utandım, benden başka rabbi olmadığını bildi, bana döndü bana ‘Yâ Rabbi! Yâ Rabbi!’ diyor, onu affetmemeye utandım.” diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

Şu kerem sahibi Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne bakın ki kul işliyor da Allah affetmemeye utanıyor. Kul utansa ya! Şu kerem sahibine bak...

Allah bizi kendisine güzel kulluk etmeye muvaffak eylesin… Öyle kerem sahibi ki Mevlâmız...

(*Ve men hazene lisânehû*) Kitapta noktasızdı, şerhe baktım, noktasızdı, bu nüsha tashihli nüshaymış, güzel. Diyor ki:

“—Her kim dilini hıfzederse...”

Hazene, noktalı olunca "hıfzetmek" demek.

"Kim dilini hıfzederse, (*setera'llàhu avretehû*) Allah da onun ayıbını örter, açığını kapatır."

Dilini tutacak. Çok günahlar bu dilden oluyor. Küfrediyorsun, günah; kalp kırıyorsun, dille; yalan dolan, gıybet, aldatma, iftira dille... Hep bu dilden... Bunun bize zararı çok. Bunu hıfzederse insan, Allah da o zaman onun ayıplarını örtüyor.

İşte karşımıza üç tane güzel, esaslı ahlâk kaidesi çıktı.

1. Birincisi, insan kendisine hàkim olmayı, gazabını dizginlemeyi öğrenecek. Çocuklarımıza da öğreteceğiz inşâallah...

2. Özrünü bilecek, Allah'tan özür dileyici olacak. Allah özürleri kabul edici.

3. Ondan sonra dilini tutacak. Diline hakim ve sahip olacak. Çok kabahatler, kusurlar bu dili tutamamaktan oluyor; kavgalar, gürültüler ondan oluyor, arkadaşlıklar ondan bozuluyor, evde huzursuzluklar ondan oluyor. Kadın tutsa dilini olmayacak, erkek tutsa olmayacak; o onu kırıyor, o onu kırıyor... Aman dilimize dikkat edelim!

e. Hoşnutluğu Yaymak

Bari üç tane olsun, galiba sayfayı bitiremeyeceğiz.

Bundan sonraki hadîs-i şerîf de çünkü yine aynı mevzuya bağlanan bir hadis ve Hz. Ali Efendimiz'den. Bunu rivayet eden de Hz. Ali Efendimiz.

Hz. Ali Efendimiz'den gelen hadislere ben biraz daha, "Hz. Ali Efendimiz'in" diye bastıra bastıra söylüyorum. Neden?

Bizim memleketimizde bir kısım kardeşler var ki "Biz Alevîyiz" diyor, "Hz. Ali'ye mensubuz" diyor. Onlara söylemeniz için. Yazın da bilhassa onlara söyleyin. Madem Hz. Ali'ye mensuplarmış, Alevîlermiş; Hz. Ali'nin sözlerini bilsinler de yolunca gitsinler.

Öyle değil mi? Madem onu seviyorlar, öyle yapsınlar.

Hz. Ali Efendimiz Peygamber Efendimiz'den ne nakletmiş?

Sözü söyleyen Peygamber Efendimiz, râvisi Hz. Ali Efendimiz. Deylemî'de kaydedilmiş:[210]

[210] *Kenzü'l-Ummâl,* c.III, s.406, no:7166; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.368, no:23744.

مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ ، وبسطَ رِضَا هُ ، وبَذَلَ مَعْرُوفَهُ ، ووَصَلَ رَحِمَهُ ، وَ

أَدَّ ى أَمَانَتَهُ ، أَدْخَلَهُ اللّٰهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فِي نُورِهِ الأَعْظَمِ

(الديلمي عن على)

(*Men keffe gadabahû*) "Kim ki kızgınlığını, gazabını dizginlerse, hàkim olursa..." Kızdığı zaman patlamıyor, kendisini tutuyor. (*Ve basata rıdàhu*) "Hoşnutluğunu da yayarsa..."

Ne demek, hoşnutluğunu yaymak? İzah ederiz.

"Kızgınlığını tutarsa, hoşnutluğunu da yaygınlaştırırsa, yayarsa... (*Ve bezele ma'rûfehû*) İyiliklerini etrafa saçarsa, çokça bezlederek yaparsa... (*Ve vasale rahimehû*) Akrabasına sıla-i rahim yaparsa... (*Ve eddâ emânetehû*) Emanetini de edâ ederse..."

"Her kim bunu, bunu böyle yaparsa, (*edhalehu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeti fî nûrihi'l-â'zami*) bu kimseyi Allah-u Teàlâ Hazretleri kıyamet gününde en büyük nurunun içine sokar. En büyük nuruna dahil eder."

İltifatı düşünün ki, Allah nur-u a'zamına, en büyük nurunun içine dahil ediyor.

Şimdi kelimelerini azıcık izah edelim. Bu hadîs-i şerîfle bitireceğiz. Üç tane hadis... Zaten bunların bir tanesi bile yeter bize.

Gazabını tutan; bunu anladık, öteki hadiste de geçmişti, bunu bildik.

Rızasını, hoşnutluğunu yayan ne demek?

Ben mesela, fazla pireli, pırpırlı, vesveseli bir insan olabilirim; ona kırılırım:

"—Küstüm sana!"

"—Ne var?"

"—Bilmem, yan baktın."

Ötekisine de küserim, niye?

"—Tavuklarımı kışaladın..."

Berikisine de küsüyorum, niye?

"—Bilmem, benim gölgemin üstünden bastın geçtin."

Ya bunlar mühim şeyler değil ama pırpırlı ya insan; ona

küsüyor buna küsüyor, ona küsüyor buna küsüyor... Herkes kötü... Herkesle kötü, hiçbirini beğenmiyor. Kendisi de içine kapanmış;

"—Zaten bu dünyada hiç iyi insan da yok. Aradım taradım, bir tane adam bulamadım; herkes fena, herkesin bir cezasını gördüm, herkesin bir fenalığını gördüm."

Bu bir tip. Böyle insanlar vardır. Makbul değil.

Nasıl olacak? (*Basata rıdàhu*) Hoşnutluğunu yayacak.

"—Ondan memnun musun?"

"—Memnunum, iyi kardeştir, Allah selâmet versin."

Hâlbuki geçen gün o arkadaş ona ne yapmıştı, yine affediyor.

"—Hani beraber bir yolculuk etmiştiniz de, sana ne oyunlar etmişti."

"—Yok yok, o yolculuk hâlinde yorgundu, hastaydı, ondan yaptı. Ben memnunum, o iyi arkadaştır."

"—Falanca nasıl?"

"—Aman, emsalsiz iyi bir kimsedir, hoşnudum, memnunum."

"—Ya işte falanca şikâyet ediyor, filanca..."

"—Yok, ben hiç kötülüğünü görmedim."

"—Ya falanca?"

"—Çok iyidir, çok iyidir..."

Herkese hoşnutluğu var. İyi tarafından görüyor ve hoşnut. İşi büyütmüyor, incir çekirdeğini doldurmayan meseleden büyük problem çıkartmıyor. Hatta büyük problemleri de unutuyor, görmezlikten geliyor. Hoşnut, herkesle iyi geçiniyor. Böyle insanlar var.

Eski dervişler böyle yetişirmiş. Görüyoruz; eski tekke terbiyesi almış insan... Ben böylelerini bilirim, ben güya açık gözüm, yeni yetişme delişmen, delikanlı:

"—İşte gördün mü falancanın filancaya söylediği sözü, yaptığı muameleyi... Ne fena... Tüh tüh, vah vah!"

"—Yok yok, o onu ondan öyle yapmamıştır." diyor.

"—Canım işte besbelli; o öyle dedi, bu böyle yaptı."

"—Yok yok, o şu sebeple yapmıştır, ben onu biliyorum, o iyi insandır."

Uğraş didin, ona kötü dedirtemiyorsun.

Neden? Tekke terbiyesi almış. Herkese iyi gözle bakıyor.

Bizim büyüklerimiz ne demiş:

“—Her gördüğünü Hızır bileceksin.”

“—Canım her gördüğü Hızır olur mu? Hızır insanın eline geçer mi öyle kolay kolay?”

Ama Hızır bilirsen, öyle muamele edersen, rahat edersin.

“—Her geceni Kadir bileceksin, her gördüğünü Hızır bileceksin.”

Öyle o tarzda hareket etmişler. İşte rızasını bast etmesi de bu. Herkese hoşnutluğu yaygın. İyimser bir insan. Gazabını tutuyor; iyimserliği, hoşnutluğu herkese şâmil, yaygın... İnsan bu huyda olursa...

(*Ve bezele ma'rûfehû*) “İyiliğini de yapıyor.” Herkese iyilik yapıyor. *Ma'ruf* ne demek? Akıl ve din bakımından örfte iyi olarak kabul edilen şey.

“—Çeşme yaptırmak iyi midir?”

İyidir iyidir, hiç kimse kötü demez.

“—Ya köprü yaptırmak?”

Canım o da iyidir.

“—Yol yaptırmak?”

O da iyidir.

“—Ağaç dikmek?”

O da iyidir.

“—Affetmek?”

İyidir.

Bak, herkes ittifak ediyor, hiç kimse aksini söylemiyor. Ma'ruf, insanlar arasında örf hâline gelmiş, bilinen, herkesin kabul ettiği müşterek değer hükümleri.

Tamam, iyilik yapıyor. Emr-i mâruf var, iyiliği emretme var. Bir de (*bezele ma'rûfehû*); bu iyiliği emretmiyor, bizzat yapıyor. Lafta değil.

Mesela ben derim ki:

“—Arkadaşlar cimri olmayın. Kazandığınız helâl kazançların bir kısmını hayra sarf edin. Ahiretinizi kazanmaya bakın. Sadaka-ı câriye yapın...”

Size emr-i mâruf ediyorum, tamam.

Ama bir de insanın fiilen yapması var. İyiliğini yapıyor; ona iyilik yapıyor, buna iyilik yapıyor, mâşaallah iyilik babası; herkes onun hayrını görüyor.

(*Bezele ma'rûfehû*) "Bir insan iyiliğini elinden geldiğince herkese bezlederse..."

"—İyilik hep parayla mı olur?"

Hayır. Parayla olması şart değil. Fakir, tatlı dilli, güleç yüzlü bir insan da öyle sevap kazanabilir. Bu, hep para işi değildir.

Evet, iyiliğini yapıyor, hoşnutluğunu herkese şâmil tutmuş...

(*Ve vasale rahimehû*) "Akrabasıyla ilgiyi kopartmamış, devam ediyor."

Akrabayla sıla-ı rahim yapmanın en aşağı mertebesi küsmemektir, gelip gitmektir. En aşağı mertebesi bu; insanın teyzesini, halasını, amcasını, eniştesini, dayısını, yeğenini, kardeşini araması. Sıla-ı rahmin ilk merhalesi budur.

"—Daha yüksek mertebeleri?"

Yardımına da koşmaktır. Mâlen, bedenen hizmetine, yardımına da koşmaktır. O yüksek mertebesidir. Paraya ihtiyacı varsa, avcuna para tutuşturmaktır. Hizmete ihtiyacı varsa, hizmet yapıvermektir. Sıla-ı rahim bu.

Bir insan sıla-ı rahmini yapıyor, iyiliğini herkese saçıyor, herkese karşı hoşnutluğu var, kızgınlığını tutuyor.

(*Ve eddâ emânetehû*)"Emanetini de veriyor." Kendisine bir şey emanet edilmişse, "Sen güvenilir bir insansın, ben hacca gideceğim geleceğim, evime hırsız da girebilir, kasayı da soyabilir; al şu kadar param sende dursun, gelince alırım." Döndü; "Al emanetini!" diyor, veriyor.

Kimisi bu devirde senet yok sepet yok, "Sen bana para vermedin." deyiveriyor. Emanet veriyorsun, senet yoksa, eğer bir sağlam şeye bağlanmamışsa vermiyor. Kimisi sağlam senede bağlananı bile vermiyor. Geliyor, dükkânından malı alıyor alıyor, üç takım beş takım koltuk, beş milyon, üç milyon, kamyona dolduruyor. Haydi bakalım adamı ara, parayı alacağım diye üç sene peşinde koş... İnsanı diyar diyar dolaştırıyor, parayı verinceye kadar kök söktürüyor. Öyleleri de var.

Ama emanetini eda ederse bir insan, o da güzel sıfat…

İşte böyle yapan kimse: Kızgınlığına hâkim olan, sevgisini, hoşnutluğunu herkese şâmil tutan, iyiliğini herkese saçan,

akrabasıyla münasebetlerini canlı tutan, onlara maddeten mânen, lisânen akrabalık haklarına riâyet ederek bağlantısını sürdüren, emaneti yerine veren...

(*Edhalehu'llàhu azze ve celle yevme'l-kıyâmeti fî nûrihi'l-â'zami*) "İşte bu kimseyi Allah-u Teàlâ Hazretleri kıyamet gününde en büyük nurunun içine sokar. En büyük nuruna dahil eder."

Müstesna bir yer. Kıyamet gününde herkesin başının çaresine baktığı, başını sokacak bir yer aradığı, bucak bucak kaçacak, saklanacak delik aradığı zamanda, Allah nur-u a'zamına dahil edecek ki, bu nur-u a'zamın mânasını izah etmek için bu dünya insanlarına insan ne söylese de nasıl anlatsa?.. O nur-u a'zam nedir?..

Emanet sözünde hatırıma bir şey geldi. Benim dedem çok yaşlı idi. Epeyce bir yaşlı iken öldü. Ben vefatında gidemedim. Büyüklerim gittiler, bulundular da ben bulunamadım. Onlardan duydum. Dermiş ki artık rahatsızlığında:

"—Al yâ Rabbi emanetini!"

Yani ne demek istiyor?

Şu can bize emanet… Emanetin her çeşidine riâyet edeceğiz.

Bu canı da mü'min bir can olarak, cennete girecek bir ruh olarak yerine teslim etmeyi, o emaneti de öylece teslim etmeyi Allah cümlemize nasib etsin...

İki cihanın bildiğimiz bilmediğimiz —şimdi sıralasak sıralasak üç tanesini, beş tanesini sıralarız ama Allah hepsini biliyor— Dünyanın ve âhiretin bildiğimiz bilmediğimiz, her çeşit hayrına Allah bizi cümleten erdirsin... Dünyanın ve âhiretin bildiğimiz bilmediğimiz, aklımıza gelen gelmeyen her çeşit tehlikesinden, şerrinden Mevlâmız bizi korusun… İki cihanda mes'ud ve bahtiyar eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

.

15. 09. 1985 – İskenderpaşa Camii